

21334
-4-1-21
శ్రీ

మేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

938

శ్రీ శంకర విజయము

(మాధవీయచుగు "సంతే సశంకరవిజయము"న కాంక్షీకరణము)

కది

భమిడిపాటి వేంకటసుబ్బాస్వామిశర్మ

ప్రతిష్ఠాపితము.
—::—
బంధరు

నేషనల్ ముద్రాణాలయమునందు ముద్రితము.

488

1931

21338
9-1-71

విజ్ఞప్తి

శ్లో॥ ఓం నమః పృథ్వివారాధాయ | శుద్ధజ్ఞానైకమార్గయే |
నిర్మలాయ పృథ్వాయ | దక్షిణామూర్తయే నమః॥

శ్లో॥ మాకంకరోతి వాచాలం | పంగులంఘయ తేగిరిం |
యత్క్రూపా తమహంవందే | శంకరాచార్య సద్గురుం ॥

శ్లో॥ నారాయణ సమరంభాం | శంకరాచార్య మధ్యమాం |
అన్మదాచార్యపర్యంతాం | వందేగురు పరంపరాం॥

గుణక్షీర గ్రహణచణులగు సుమనఃపరమ హంసలారా!

మాచల్లపల్లి సంస్థాన విద్వద్వ్రతంసులైయుండి యిపుడు క్రిశ్చేషులయిన సర్వజ్ఞమూర్తులును మహాతపోనిధులునగు బ్రహ్మశ్రీ అద్దేపల్లి సోమనాథశాస్త్రిలవారు మాధవీయమగు శంకరవిజయము నందెక్కు డభిమానము కలిగి మున్నద్దాని నిజాశ్రీవులచే బరింపఁ జేయుచుండుటఁ బ్రీతికరమున నదిచూడనాకవకాశముకలిగె. ఆ శ్రీశము సంపాదించి యందలి విషయములు సంగ్రహించిన కొంత కాలమునకు శ్రీ సద్గురువరభూరికరుణాప్రసారమున ధానినాంధ్రీ కరించు సాహసమొందుదయించె. రసాలంకృతి నియమాదివిర సిగితమైయును శివగురు స్తవము వాఙ్మనఃకర్మంబులఁ బూర్వంబులఁ జేసి నన్నుఁ గృతార్థుఁ జేయునను నమ్మికతో సాక్షాచ్ఛంకరులె యగు శ్రీ జగద్గురువార్యుల సచ్చరిత్రమును శ్రీప్రకటేశ్వర పేరణ మున వాయఁబూనిన నన్నుఁ దత్క్రూపా స్తవమారు వత్సరములకు నాపూనిక సందర్శిపుటాడ్డునఁ జేర్చెను.

నాకు లజ్జాభయంబులు మెండు. నేనిదివ్రాయుట నేరె కె నంజూపిన నేమగునోయను లజ్జయును నేమందునోయను భయం

గీన ధార్మికాగ్రణుల కేంతయుఁ గృతజ్ఞతా పూర్వకాభివందనము
 లర్పించువాఁడను. మఱియునుమునుముందుగనే గ్రంథమూల్యము
 నొసంగి ముద్రాలయాధికారులవలని జాలమెల్లనోర్చి వేచియున్న
 మిన్నల తమయుం బ్రశంసార్హము.

ఈ గ్రంథమునలోపము లింకేవియున్న నవి శ్రీవిద్యారణ్య గురు
 వరేణ్య గ్రంథస్థములని కాని యికస్థములని కాని కోవిదులెం
 చక యజ్ఞాఁడనగు నావిగ నెభావించి నన్ను మన్నించెదరు గావుత.
 ప్రామాణికములగు దొనఁగుల నేరైననా కెఱుక పఱచినచో వినయ
 పూర్వకముగ గ్రహించి వానింబునర్మద్రాణమున సవరించికొని
 యట్లు తెల్పినవారియెడ నిరంతరముఁ గృతజ్ఞాఁడ నయ్యెదనని మనవి
 చేయుచున్నాఁడ.

చ॥ దొనఁగులుగల్గుచోఁ దొలఁగఁ ♦ దోసిగొంబులు గల్గెనేనినం!
 తనమునఁ గైకొనన్బధవ ♦ తంసములాం ! మిమున్నజింతు ని
 ద్ది సుమతులైనవారలకు ♦ డీటగుబాటయెకాదె? భవ్యకో
 శసమితి ధాత్రినిల్చుట ల♦ సద్దయవిజ్ఞులు సూచినంగదా !॥

మోపిదేవి
 కృష్ణామండలము
 1 జూలై 1931 సం॥

ఇట్లు
 విద్యద్విధేయుఁడు
 భమిడిపాటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మ.
 గంగిధకర్త

శ్రీ

శుద్ధ పత్రము.

పుట	పక్కి	తప్పు	ఒప్పు	పుట	పక్కి	తప్పు	ఒప్పు
2	14	నన	నను	76	18	లోక్	లాక్
3	1	యోధి	యోధి	77	17	దీక్ష	వీక్ష
7	10	నొప్ప	నొప్పు	80	26	నీరవా	నీరడ
9	11	రృద్రత	రాద్రప్త	83	12	న్విత	న్విత్య
9	18	గాంగ	దాంగ	91	8	వేశ్మం	వేశం
9	28	స్వీతను	వ్యర్థ	95	2	రుల్నం	రున్నం
10	11	త్రాముల్	త్రియై	95	4	రహిన్న	రహోభ
10	18	జాన్యా	జాన్యా	98	1	జ్ఞాను	జ్ఞాన్య
17	22	దున	దుడ	98	18	శితు	శిత
21	15	ట్యూగ్	ట్యూగ్	102	12	నఘ!	నఘు
23	5	నీవ	నీద	104	24	నొప్ప	నొప్పు
28	26	ననుం	నినుం	108	10	జన	నిజ
32	18	ధ్య	ధ్య	112	4	వంతు	వంతు
38	4	ఫాల	శూల	113	21	త్తమ	త్తను
38	7	నొప్ప	నొప్పు	116	18	లంగాం	లంగాం
42	4	యిక్త	యిక్త	116	19	తర	కర
45	1	దను	దను	117	5	ల్పేడు	ల్పేడు
46	17	త్తుత	త్తుత	121	5	డయ్య	డయ్య
50	20	చ్చంగ్	చ్చంగ్	125	19	నభా	నభా
50	22	యులు	యులు	125	24	చయా	యూతా
51	11	సంగ	సంగ	129	2	సరో	శిరో
51	15	మె	లా	129	10	నమ్మ	యమ్మ
56	20	లిపు	లిపు	130	13	పథి	నుధ
65	22	కథ	కథ	135	14	తాలా	తారా
67	18	రవ	రర	141	5	బాలిత	బాలిత
71	4	బ్యమె	బ్యమా	141	26	క్రుడై	క్రుయై
72	16	రణు	రను	144	1	దనునం	దనునం
76	1	వనా	గజా	144	16	కలి	కలి

పుట	పజ్జె	తప్ప	ఒప్పు
145	24	తియు	తీయ
147	17	దిష్ట	దేసో
152	6	గరింగ	గరింగ
153	11	కృంజై	కృత్తంజై
156	26	తార	తాప
160	2	దాల్చె	బాల్చె
161	7	క్షీని	క్షీణి
161	15	యనం	యనుం
163	25	శత	శత
163	25	జయ్యన	జెచ్చెర
165	22	దత్తి	రత్తి
174	23	జన	జన
175	18	తాశయ	తాతిశయ
175	18	యంఘ	యము
175	25	నను	నను
178	3	దాని	భావి
182	26	జెప్పి	జెప్పి
183	15	నూను	నూర్ధ్వ
191	17	లనె	లనె
192	2	చెప్పా	చెప్పా
195	25	పార్థ	పార్థార్థ
197	18	పర్వం	పర్వత్తం
198	12	పర్దు	పర్ధు
199	9	మన	మద
199	17	కయ	కరయ
200	9	సాధు	సాధు
203	9	నల్ల	యల్ల
208	1	త్పించు	త్పింతు
209	18	తోర్ధ	తోర్ధ్వ
210	1	ఋండ్	ణమ
210	25	గరు	గర
211	17	హిమ	హము
212	10	దఱు	దఱు

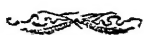
పుట	పజ్జె	తప్ప	ఒప్పు
213	5	నత	నత
215	25	బల	బిల
216	19	బజపె	బజపి
219	7	తిగ	తీగు
224	1	నగ	గన
234	18	ధిపు	ధింపు
234	27	యెద	యెడ
236	18	నెద	ననెద
239	4	దితీ	దివీ
243	28	నము	ననము
247	25	మహా	గహా
250	6	గానన	గాన
256	7	బాగుగా	బాగుగా
257	15	దేహ	గేహ
258	4	జాన	జాత
260	3	చీర	గేహ
263	23	సందియ	సంతన
268	27	సార	సార
270	5	రంభి	రంభి
274	15	ంబామర	న్మద్యము
277	14	శ్వ	విశ్వ
277	17	తత్త్వం	దత్త్వం
278	5	రత్వ	రత
279	28	శువ	శున
280	28	మిక	మాక
283	2	కగు	తగు
284	10	రుద్ర	రుద్ర
288	14	ధరులు	ధరులు
288	21	చెడు	చెడు
292	23	వేవేగ	వేలేగ
292	26	నంత	నెంత
296	6	పులగ	పుంగ
297	8	నన్న	నాండే

పుట	పేజీ	తపస్వ	ఒప్పు	పుట	పేజీ	తపస్వ	ఒప్పు
300	2	కను	దగు	359	7	సే	సే
300	3	మయి	మయ	362	14	డండ	డంగ
304	22	లక్ష్య	లక్ష	370	17	దెంచ	దెంచి
322	1	దంద	దంత	375	11	దత	దద
323	5	నడి	నండి	383	21	దాగ్జ	నాగ్జ
324	21	ముల	బలము	386	27	నాద్య	నాది
329	20	ల్కాచు	ల్కాడు	387	27	చినో	చినారినం
335	24	నవ	నావ	389	9	దేశ	వేశ
342	26	ఘాతు	విఘాతు	389	11	నొక	నొకొ
347	11	మృన్న	మృన్న	390	12	ప్రమ	ప్రమ
348	21	సేపు	సేపు	391	6	సంభృ	సంభృ
348	24	సేపు	నొప్పు	391	17	శ్రపు	శ్రపులు
358	25	పృతీ	పృతీ	392	19	భాగ	భాగ్య
359	3	ధృతి	ధృతిం	396	26	సా	సెంచసా

ఆంధ్రీ కృత శంకర విజయముం గూర్చి

పండితాభిప్రాయములు

40 ఏండ్లనుండి శ్రీశంకర పత్రికపైన్నియు చేయించి తద్విజయభవజమును
భ్రామించి యీ గ్రంథపీఠికయం దెన్న బడియునున్న

శ్రీశ్రీశ్రీ బ్రహ్మసంపదసరస్వతీ స్వాములవారు—కాశీ.

నాదల్ల పురుషోత్తమశాస్త్రిలు గారికి ... మీలశ్రీశ్రీచన పాతుకొను భమిడి
పాటి వేంకట సుబ్రహ్మణ్యశక్రగారిచే రచించబడి విశుమారునిచే బరిశోధించ
బడి శ్లాఘింపబడిన శ్రీమచ్చంకరవిజయ గ్రంథరాజమును వాకంపినందులకు నేను
మిగుల సంతసించి నాశక్తికి దగినటుల సభిప్రాయము వ్రాసింపుచున్నాను...
ఇహపరసాధనమును గురుభక్తి సభిప్రయోగించుటకు అద్వైతకీర్తనాద్వైతద్వైత
మతాచార్యులు క్రమముగా నవతరించిరి. అందులమాత్రము తమ
మతోద్ధారకులగు శ్రీమచ్చంకర భగవత్పదాచార్యులవారి దిగ్విజయ చరిత్రమును
బఠించుట, తన్ముతానీనిబూజించుట, తద్వర్ధంతిని జరుపుట మాని గురుభక్తికి
దూరులయిరి. ఈకొఱతనదొలగించుటకై పూర్వము కొక్కొండ వేంకటరత్నశక్ర
గారు ఆంధ్రమున పవనకావ్యముగ రచించి సన్స్కృతభాషాసభిజ్ఞులకు మహో
పకారమును జేసిరి. పరికృతమున భమిడిపాటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశక్రగారు
గురుభక్తితో శ్రీమచ్చంకర విజయమును మృదుమధుర వాగ్భరితముగ బద్ధాత్మక
ముగ రచించి ముద్రింపించిన గ్రంథమును జూచి మిగుల నానందించినవాడనై
శ్రీమచ్చంకరభగవత్పదాచార్యులు గ్రహమున జతుర్విధ పురుషార్థసిద్ధి నొందు
గాతమని యున్నేక వారాయణ స్మరణములను జేయుచున్నవాడను.

గ్రంథకర్త విద్యాగురువులు

2. శ్రీ కుప్పా వేంకటేశ్వరశాస్త్రిలుగారు—అనంతవరము.

నేను మీగ్రామము వచ్చినప్పు డిందలి పరీధమాత్వాసమును సాకల్యముగా
జదివితని సంప్రదాయశుద్ధమైన యాంధ్రీకరణమునకు మృదుమధురమైన గ్రంథ
తైలికి నానందించితిగాని కవితారచనయందు నూతనప్రయత్నములవాడవగుటచే
కాస్తార్థి ఘట్టముల నెట్లు రచింపగలవోయని యనుకొంటిని. ఇప్పుడు కొన్ని
ఘట్టముల జూచితి. సన్స్కృత శంకరవిజయమున నున్న సర్వవిషయముల జక్కగ
దెలిగించుచు నచ్చటచ్చట వ్యాఖ్యానమున విమర్శించిన విశేషములగూడ సీగ్రంథ
మున రచించుటచే నీశంకరవిజయము విద్వదామోదపాత్రమై యాంధ్రీదేశమునకు
మహోపకార మొనర్పగలదనుట యతిశయోక్తి కాజాలదని తలంపుచున్నాడను.

సరసచతుర్విధ కవితాసామ్రాజ్య గురంధరులు

3. శ్రీ నాదేశ్వ పురుషోత్తమశాస్త్రులుగారు — ముఖిలీపట్టణము

ఉత్సాహము- పూర్వపుణ్యమునను గవిగలుట్టి మొట్ట మొదటనే సర్వపూజ్య మైన మేటి శంకరాచార్యచరితః దా నిర్వహింప బుద్ధిపుట్టినెగ్గ నారహోద్యమా నుద్విశుభనుఖంబులందుమంతు వంశవృద్ధితో॥ కం॥ ఆరంభకవనమైయును సారంబు సలక్షణతయు సాహిత్యంబు స్థారాశుద్ధియు నోరుపు మీఠంబనిపూర్తి సేత మేల్మేలననా॥ తే॥ గీ॥ భిమిడిపాటి నుబ్బహ్మణ్య బాలకవి ర॥ చిత్రము శంకరవిజయ మందిత ముచితము॥ తనరుదిత్యైతి యాచంద్రితారకముగ॥ నశెడు నాదేశ్వ పురుషోత్తమాఖ్యుఁడాస్థ॥

శ్రీకింక వీండ్రిగుటాపంచననెద్దవక్రవి బాలకలానిధిబాలగర్వతీతావధానులు

4. శ్రీ చెల్లపిళ్ల వేంకటశాస్త్రులుగారు — కడియము.

భవద్విరచిత శంకరవిజయము నక్కడక్కడ జదివినాడను. చక్కని ధారకలిగి యున్నది, పృథమ పర్యుక్తమైనను లాక్షణిక సమయానుసారిగా హృదయముగా నుండుట మిక్కిలి పృశంసనీయము. అందు మొదట చిరంజీవి మా దక్షిణామూర్తివారిని పీఠిక సవిమర్శముగాఁ బ్రత్యక్షర పరిశోధనముగాఁ జదివి నాడను. గ్రంథమునందలి విశేషావిశేషములనుగూర్చి యతఁడువిస్తరించి వివరించి నాడు. కావున నితరులద్దానిం గుఱించి వివరింపఁబనిలేదు. భగవంతుఁడు మీకిట్టి సద్గ్రంథరచనకుఁ బ్రోత్సాహముఁడై యాయురారోగ్య భాగ్యప్రదాతయగుఁగాక

వైయాకరణశిరోభూషణులు, మహామహాపాధ్యాయులు

5. శ్రీ తాతాసుబ్బారాయణాస్త్రులుగారు — విజయనగరము.

తాము రచించిన యాంధ్రశంకరవిజయగ్రంథము ననేకభాగముల ముఖ్యముగ శాస్త్రోచర్యుల కలవానిని జూచితిని, అట్టి విషయమును సంస్కృతమున రచియించుట శ్రీ మాధవాచార్యులవారితో తగియున్నది. ఆవిషయములలో దమరు సిద్ధాంతభంగము రాకుండ నాంధ్రీకరించి నందులకు మిగుల సంతసించితిని. కావ్యరూపమున శాంకరసిద్ధాంతమును వెలువరించు గ్రంథమాంధ్రీయమున లేదు. ఆకొఱతనదీర్చి తమరాంధ్రీభాష సేనను జేసినందులకు గృతజ్ఞుడను. విషయ కాఠిన్యమును బట్టి కొంతవఱకు నారీకేశపాకముగా నున్నను విషయపరిజ్ఞానము గల వారికి సంతోషదాయకముగా నుండునని నావిశ్వాసము. తెమరీవిధముగ నింకను ఆంధ్రీభాషాసేన చేయుటకు భగవంతు డనుగ్రహించుగాక.

మహారాఘ్యదయాంధ్రీ వాల్మీకిరామాయణాద్యనేక గ్రంథకర్తలు,

6. శ్రీవావిలికొలను సుబ్బారావుపంతులుగారు — చుండూరు.

తమరు నాయందలి యనుగ్రహమునఁబంపిన భవద్విరచిత శ్రీ శంకరవిజయము శరసావహించి గ్రహించితిని. ఇట్టిగ్రంథ మాంధ్రులకత్యంతావశ్యకమై

గవర్నమెంటు గరల్సుహొమ్ములు పండితులు, వైయాకరణులు
 10. శ్రీ కొత్తూరి వేంకటశాస్త్రిలుగారు—మధిలీపట్టణము.

క॥ శంకరపదకమలార్చన! సంకలితా భమిడిపాటి సత్కులజాతా! వేం
 కట్ర సుబ్రహ్మణ్య! శంకరవిజయానురచన సఫలమజన్మా॥ చ॥ పరమపవిత్ర
 మం గలపభంజకముం బరిశుద్ధమువృన్తో! హరమునునాచు గాంగర్పుమట్టు లెసం
 గడు తావకాంధ్ర! శం॥ కరవిజయాఖ్య సత్కృతిపగల్గు కవీశ శిరోవధార్యమై
 పరఁగు భవద్యోశశదభానుఁచంద్రికలాకలాపమై॥ ఉ॥ మూర్తినిగొన్న వేదతీర్తి
 బోలెడు శంకరుగాధ బుద్ధివి! నూర్తి మతంబులున్విబుధపూజ్యుఁడు మాధవు
 నాద్యసత్కృతిం । గీర్తితరీతి దానిఁడెఱింగించిన యంశముఁడెల్పుదక్షిణా! మూర్తి
 సుధీంద్రసంగ్రాహితముంగన నచ్చెరువయ్యెఁ డీతిక॥ ఆ॥ వె॥ కుందనమునఁబొదుగ
 నందమాకురువింద! కందశంబుభంగిఁ గాగ్నిలుమండు! ఘనమనీషి రంజకంఁదైనపీఠిక!
 భవ్యతావకపిబంధమునకు॥

గీర్వాణాంధ్రపాఠశాలాసాహిత్యోపాధ్యాయులు, శతావధానులు

11. శ్రీ అవ్వారి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిలుగారు—కొవ్వూరు

సంస్కృతాంధ్రభాషా రచనలు జటిలముగఁగూడ శంకర విజయము
 తెలుఁగునేత తెలుఁగువారికుపయుక్తమగుచని. మహాపురుషులగు శ్రీజగద్గురు శంక
 రాచార్యుల వృత్తాంత మీపాత్రమునంజేసి యాంధ్రభాషకమున మిగుల చెల్లడి గాం
 చును. శాస్త్రీయసందర్భములతోఁ గూడిన దీనిని దెలుఁగునవ్రాసి శ్రీమపడిన
 యాకవివర్యు లాంధ్రుల కృతజ్ఞతకుఁ బ్రాశులని నాయాశయము.

బ్రహ్మాండపురాణాది గ్రంథకర్తలగు కావ్యసత్పతిత్థి బిరుదాంకితులు

12. శ్రీజనమంచి శేషాద్రిశర్మగారు — కడప.

తమరు దయాపూర్వకముగా ననిపిన శ్రీశంకరవిజయమును బరమాదరమున
 శిరసావహించి ధన్యుడనైతిని తలంచుచు నాయెఱింగిన తావులఁ బఠించితిని,
 బ్రహ్మకీర్తి నాదృశ మేధాదక్షిణామూర్తికాస్త్రిగారి పీఠికయుఁ బఠించితిని.
 బ్రహ్మకీర్తి భమిడిపాటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మగారు శ్రీమించి యాంధ్రీకరించి
 రచనల నిస్సంశయము. పరివర్తనము నాయెఱింగినంతవఱకు బాగున్నది. కొన్ని
 తావుల మూలాగ్ధమును దెంచియుఁ గొన్నితావుల సంగ్రహించియుఁ దెనింగించిరి
 ఇది సనాతనాచారము. ఏయేతావుల విస్తృతము, గావింపవలయునో ఎందెందు
 సంగ్రహింపవలయునో కవివృద్ధయమె యద్దానిని నిర్ణయించుకొనును. కవిత్వము
 ముద్దలు మూటగట్టచున్నయట్లున్నయది. శైలి సులభముగానున్నది. ఎందో
 సమాసభూయవ్యముగానున్నను, ప్రాయశఃసర్వజన సుబోధముగా నున్నదని నా
 దృఢవిశ్వాసము. ఇక్కార్యమొనరించి గ్రంథకర్తగారు ధన్యులైరి. ఇట్టి
 యుత్తమగ్రంథముల రచించుమహాభాగ్యమీ గ్రంథకర్తలకుంగల్గినది. అదియే
 వీరు ధన్యులని వేనోళ్ల జాటుచున్నది. ఇంక నిందలి పీఠికంగూర్చి:— బ్రహ్మకీ

శ్రీశ్రీగారు చక్కని పీఠిక వ్రాయించిరి. గ్రంథమును బలుసారులు పఠించిరి. విశేషాంశములఁ బరికించిరి. మంచివైఖితో వ్రాసిరి. శ్రీశంకర భగవత్పాదులవారింగూర్చి యనేకాంశములఁ జెలిపిరి, ఎల్లరు కృతార్థులు గావలయునను వీరి సంకల్పము ఫలించునదియె. మతముల సంగ్రహించి తెలుపు తావుల పీఠి నిష్పత్తుపాఠిత్యము స్పష్టమయ్యెను. గ్రంథమునకీపీఠిక యనుకూలముగాఁ గుదిరి బంగారునకు వెలిగారమునకుఁగల సంబంధమును స్మరింపఁజేయుచున్నది. ఇంక శ్రీశంకరాచార్యుల జననకాలనిర్ణయమున ననేకసంశయము లున్నవి. వీరిని పడిసంతదనుక పేరు మంచిమార్గము నవలం బించిరి. అంతకుంటే శ్రీమంపడ వలనుపడదని నేనెఱుంగుదును. ఈగ్రంథ మాంధ్రమండలముల వ్యాపించి గురుభక్తి నెలకొల్పుఁగాక.

భోగీశ్వర సత్యవత్సవృషాభ్యానాద్యనేక గ్రంథకర్తలు,

13. శ్రీమల్లంపల్లి మల్లికార్జునారాధ్యులుగారు — పుట్టేటికట్టు.

కం॥ వేంకటసుబ్రహ్మణ్యుల | శంకరవిజయంబు మిగుల సంతసమొనఁగె॥

శంకరకృప నానూర్య శ | శాంకం బకశంకమగుచు నలరు జయమున॥

కం॥ శంకరుఁడా! కృతినాథుఁడు | శంకరవిజయం! కృతికి సంజ్ఞఁ పయమా!

శంకరవిజయంబా! భళి | వేంకటకవిపుణ్యమేమొ వేర్కొనవశమే?॥

తే॥గీ॥ సరసపదసద్గుణాంచిత సాధువృత్త | సకలశుభలత హాపేత సత్స్వభావ |

భమిడిపాటి వేంకటకవి బ్రహ్మకవిత | అరయ నెవ్వారిదలరింప దవనినహహ?

తే॥గీ॥ దక్షిణామూర్తికృపఁజూచి తగినపీఠ | మునఁబ్రోతిష్ఠించె మోకవితనుగవీంద్ర |

కృతివిభుఁడుగూర్చి మోకమోకృతిమూరి | కాయుఁడైశ్వర్యవృద్ధులనమరఁగూర్చు

శ్లో॥ ఆస్మాకమపియమృతం | దేశికాః పురుషోత్తమాః | తత్త్వసాద లవోభూయో

భూయోభూయాదభీష్టదః॥

నాగరఖండాద్యనేక గ్రంథకర్తలు, అభినవసరస్వతీ పత్రికాధిపతులు,

14. శ్రీజానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రిలుగారు — జానపాడు.

తెనిగించిన మీ శంకరవిజయము మాయభివసరస్వతీ కార్యాలయము

నలంకరించినది. అత్యంతశ్రద్ధతో శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రిగారి పీఠిక

సమగ్రముగఁజదివి పదింటికి రెండుపుటలుచొప్పున గ్రంథమంతయుం జదివెతిని.

తర్కమీమాంసాదిశాస్త్రపరిచయముతోఁ జక్కని సాహిత్యముతో నవగావాన

చేసికొనఁదగిన విద్యారణ్యకృత శంకరవిజయమును సరిగా నాంధ్రీకరించియు

విజ్ఞప్తిలో మీరుచూపిన వినయమున కచ్చెరువందితిని. “నమంతి సంతస్యై

లోక్యాదపి లబ్ధుంసమున్నతి” మను నభియుక్తోక్తి మీయెడ బాగుగాఁబట్టినది.

మీగ్రంథములో నాకు దోషములై కనుపట్టినవికావు. మీగ్రంథమునకు మేఘ

దక్షిణామూర్తిశాస్త్రిగారి పీఠిక మఱింతవన్నెఁజెచ్చినది. శ్రీశాస్త్రిగారి పితృ

పాదులగు పురుషోత్తమశాస్త్రిలవారి సహాయముంగూడ సేతద్దొంధరచనయందు మీనుండవచ్చును. కనుకనే వారి యద్భుతోత్తరరామాయణము బోలియున్నట్లు కనబడెడిని. వేయేల? మీగొంధము భాగవతాదులంబోలె సామాన్యలగు చదువరులకు వేగముగా నుబోధమును నడకగలదిగాకున్నను ఛందిస్సాహితీ ధురంధరుల కత్యంతమోదము గలిగించుటకు సంశయముండదని నాతలంపు.

మహారాజ కళాశాలాంధ్ర శీర్వాణోపాధ్యాయులు దేవవ్రతవరిత్యాది కర్తలు 15. శ్రీమేడేపల్లి వేంకటరమణాచార్యులవారు — విజయనగరము.

మయాంగంధ ఆమూలాగ్రిం మాతృకానికపేనిధాయాపాతి. మాతృకామనుసర త్యాంధ్రీకరణమితిమే నిశ్చయః. కవితాశైలి సంస్కృతపద భూయిష్ఠనిర్దుష్టాచ. విచిత్రాపిష్టలిత్య గంధోకుత్యాపిన దృశ్యతే. బృహదుపాధి చరీతార్థం పతనీయేష గ్రింధేవ్యయమగ్య్రి తమ ఇతిమేమనీషా.

శీర్వాణాంధ్రీకవివరులు బహుగ్రింధకర్తలు విమర్శకులు న్యాయవాదులు.

16. శ్రీనాగపూడి కుప్పస్వామయ్యగారు బి.ఏ. — తిరుపతి.

భవద్విరచితాంధ్రీ శంకరవిజయమున నందందుఁగాంచి యంచితమోద మానసుండవయితి. కైతసేతకిది తొల్లటి జతనంబని మీరు వ్రాసినారు కావునఁ బ్రధమకవిత్వమే యిట్లు సాంపుగా నుండ నుత్తరకాలంబున మీరచన లెంతటి ప్రౌఢముగానుండునో యెఱుంగరాదనితోఁచెడు. మికవిత్వము ధారా శంబగు ధారాశుద్ధిగలిగి లలితప్రౌఢరచనల నొప్పారుచున్నయది. అందందు మనోహరములగు వర్ణనలును జిత్రరచనలును గానంబడియెడు. కేవల శాస్త్ర చర్చావిషయకములగు పట్టులును యథామాలంబుగ నాంధ్రీకరింపఁబడినవి. కవి వతంసులగు శ్రీనాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రిలుగారు వ్రాసిన పీఠిక నిష్పక్షపాతముగాను సమంజసముగాను నున్నది. నవలలు మొదలగు పాత్రముల మొత్తములు కుప్పలుగానుపృతిల్లు నిక్కాలంబున నీగ్రింధము కథ్యమానవిషయ ములంబట్టియు సురుచిరశైలింబట్టియుఁ బీఠికాకారులు నుడివినవడువున నుత్తమ కావ్యములలో శోకటిగ నెన్నఁదగియున్నది. కవిత్వశక్తితో నీశ్వరగురుభక్తి యొదవుట మేలివసిండికి నెత్తావి యమరినచందమునఁ గొమరారు.

చ॥ సరసపదార్థసంగతుల సంస్కృతభావను శైస్తుమీటు శం॥ కరవిజ యంబు ప్రౌఢతరకావ్యము దాని నెఱుంగుటెంతోదు. పురమయిన స్మనోజ్ఞమగు శైలిని బండితులాదరించున। ట్లరుదుగ దాని మీరలిటు లాంధ్రీమునేత సుతంపఁ గాఁదగుక॥ చ॥ మతిఁదిలఁపంగ నబ్బురమమందముగా నొదవుంగవిత్యని। స్థితికిది యాదియత్తు మని మీరువచించెదరట్లులెయుఁ బం॥ డితజనసమృతంబుగఁ బట్టివత మీఱఁగఁ గావ్యమునచింఁచితిరి బుధుల్మిము నివసతిసేయఁగఁబోలును నాంధ్రీ ముద్రలిక॥ శా॥ ద్భైతభాగ్రింతముఁ పృథాకరము భక్తవాగ్రిత మోహోపహా॥

జ్యోతిజ్ఞాననిధిసద్గ్రంథం భవబంధచ్ఛేద దక్షిణంబరితాశంబాతిహారంబుశంకరగురు
 ధ్యానంబు మీరెంతయుం జేతఃప్రీతిగవాసి తిత్కథలవాసి గాంచి నారిమృహిః॥
 కం॥ దురితాజ్ఞానతిమిరభా॥ స్మరమపసర్గసద్గ్రంథంబు శంకరభగవ॥ చ్చరణస్మరణము
 తద్గురు॥ చరితాజ్ఞానంబుగూర్చు సకలశుభంబుల్॥ కం॥ శంకరమును సంస్మరి
 నా॥ శంకరమును నైన గురుని చారిత్రంబు॥ స్మంకరపదపంకజముల॥ కంకితమొనరిం
 చుటది సమంచితమకదా॥ కం॥ దిటువున శంకరవిజయము॥ బటుగచనలనుడివి
 భమిడిపాట్యన్వయ ధూ॥ రజ్జిపదభజన నిరత వేం॥ కటసుబ్రహ్మణ్యనామ కవి
 కృతీయయ్యెన్॥

శ్రీ గౌరాంగ రామకృష్ణ పరమహంసచరిత్రాద్యనేక గ్రంథకర్తలు
 17. శ్రీకూచి నరిసింహముపంతులుగారు బి. ఏ. ఎల్. టి. పితాపురము.

తమరు దయతోనంపిన యాంధ్రీకృత శంకరవిజయమందినది. అనారో
 గ్యస్థితిలో నుండుటచేత దమగ్రంథమచ్చటచ్చటఁ గొన్ని పద్యములుమాత్రమే
 చదివి చూడఁగలిగితిని. ఇది తమ పద్ధతుప్రయత్నముయనను నేజిదివన పద్య
 ములలోని కవితాధార చక్కఁగాను హృద్యము గానునున్నది.

సంగీతసాహిత్య కవితాపారిణ వేదాంతభావ్యభావనా పరాయణ వాగ్దేయ
 కారక బిరుదవిరాజితులు, శంకరకథాదిగ్రంథ రచయితలు, న్యాయవాదులు,
 18. హరి నాగభూషణముగారు బి. ఎ. — మఘలీపట్టణము.

బ్రహ్మశ్రీ భమిడిపాటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మగారు విరచించిన శ్రీశం
 కరవిజయ మటనట నవలాకించితిని. ఇయ్యది మాధవాచార్య కృతమున కను
 వాదము. శ్రీవిద్యారణ్యాపర నామధేయలగు శ్రీమాధవాచార్యులు శ్రీశంకరా
 చార్య సపరావతారిముగ నెఱుంగఁబడు మహామహాఁడు. ఉత్తమకావ్య శాట
 కాలంకార విద్యాభ్యాసకులు పఠించి యత్కుత్తమ సాహిత్యసంపద నందుటకును
 జారాణికులు పురాణంబుగఁ బఠనశ్రవణములొనర్చి కృతకృత్యులగుటకును మును
 తువులు గురుకథాముఖంబున సమస్తవేదాంతసిద్ధాంతములఁ గరతలామలకంబు
 లొనర్చికొని స్వస్వరూపానందావిర్భావ భాసమానులగుటకునుశ్రీమాధవాచార్యులు
 సంస్తాయమాన శయ్యాపాకంబులతో శాస్త్రవిషయంబులను బ్రదర్శించుచు
 శ్రీశంకరవిజయగ్రంథమును రచించి లోకసంగ్రహ మొనర్చియుండిరి. ఇట్టిగ్రంథ
 మాంధ్రీకరించుటయన్న సామాన్యమేధావులకగు కార్యంబుగాదు. ఇట్టిచోఁ
 బనిఁబూని గ్రంథమంతయు నిర్వహించుట ననేకవిధంబులఁ బ్రస్తుతిఁజేయఁదగి
 యున్నది. సామాన్యదురదగాహంబగు నిది పరివర్తనమొందుట యాస్తికులకు
 మిగుల సంతోషపహమే. దీన శ్రీమజ్జగద్గురుని దివ్యచరిత్ర మందఱును బఠించి
 కృతార్థులుగాఁగలరు. ఈగ్రంథరచనమును గూర్చియు కైలి మున్నగువానిం
 గూర్చియు గ్రంథపరిశోధకులును బీఠికారచయితలు నగు బ్ర॥ నాదేశ మేధాదక్షి
 ణామూర్తిశాస్త్రీగారు విపులముగఁ జర్చించి న్యాయవిమర్శనముఁ గావించి

శ్రీకృష్ణ భారతకర్తలు, బహుప్రబంధరచయితలు కవిసార్వభౌమ
బిరుదాభిరాములు.

20. శ్రీశ్రీచంద్రకృష్ణమూర్తిశాస్త్రిలుగారు—

రాజమహేంద్రవరము.

ఇది శ్రీవిద్యారణ్య మాధవాచార్య కృత శంకరవిజయమున కాంధీకరణము. బి. భమిడిపాటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మ ప్రణీతము, పదియాశ్వాసముల పెద్దగ్రంథము. దీనికి బి. నాదెళ్ళ మేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రిగారు మంచి పీఠిక వ్రాసినారు. దాన నీగ్రంథ ప్రాశస్త్యము లోకవిదితముకాగలదు. నేనిం దక్కడక్కడఁ గొన్నికొన్ని భాగములు చదివినాఁడను. కవిత్వ మతిసులభమనికాని, అతికఠినమనికాని చెప్పటకు పలకుపడదు. సమయోచితముగాఁ గూర్పఁబడినది. కవి వైదికసంపత్తికల పండితవంశమం దుదయించినవాఁడగుట చేతను సంస్కృతము మిక్కిలిగాఁ జదివినవాఁడగుట చేతను సంస్కృత పదములే యిందుఁ దఱచుగా వాడఁబడినవి. ఇది గుణమెకాని దోషముకాదు. నేను నామొదటికవిత్వమం దిటులే వాడితిని. రాసురాసు డెలుఁగే ప్రాధాన్యము నొందె. ఇక్కవి కవిత్వము నిల్లేకావచ్చును. ఇందెక్కడనే నొక్కొక్కచో నతిస్వల్పవోషములున్నను, గవిత్వము మృదుమధురముగా మనోహరముగా నున్నదని చెప్పటకు సందేహమక్కఱలేదు. సకల జగద్గురువైన శంకరభగవత్పాదాచార్యుని చరిత్రమిట్లు రచించుటంశేసి కవిజన్మము సాగ్ధకమైనదని నేనిట వేఱవ్రాయినవసరములేదు. నాకు నెన్నియోనాళ్ళనుండి శంకరవిజయము వ్రాయవలయునని సంకల్పము కలిగియున్నది. కాని సిద్ధించలేదు. నేను రచించుకన్నను మావెలనాటి వైదికుఁడును, మాయామజాకాన్యాయ సంభవుఁడును, మాగోత్రసంబంధియు విశేషించి మాభావుకుల (నాదెళ్ళ పురుషోత్తమశాస్త్రిలుగారి)ప్రియ శిష్యుఁడు నగు నావాఁడు రచించి నాఁడుకావున నిది నేను రచించినట్లే సంతసించుచు నీగ్రంథము సర్వలోక సమాదరణీయంబై విరాజిల్లుగావుత మని కోరుచున్నాను.

ఉభయభాషకపులు, విమర్శకులు,

21. శ్రీరాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మగారు—మైసూరు.

నాడెల్ల మేధాదక్షిణామూర్తి శాస్త్రిగారికి మనస్కారములు. నావిలంబు మును మన్నింపఁగల్గులు. తాము నన్ను జ్ఞప్తియందుంచుకొని యింతోయింపిన 'శంకర విజయము' యోగ్యతయందు మాత్రమే కాక ప్రమాణమందును గొప్పది. ... చదివినంతలో శ్రీ వేంకట సుబ్రహ్మణ్యముగారికి విశ్వానాథాచార్యుల మున్నగా నున్నది. ఆడంబరములును అవకతవకలును లేవు. ధారాళమైన నడక. సంస్కృతే మునుండి ఆంధ్రీకరించుటయే చాలకడిది. అందును మాధవాచార్యులవంటి స్వతంత్రస్వతంత్రుల గ్రంథములను దెనిగింపఁజేయవేయుట చిన్న సాహసముగాను. శ్రీశర్మగారు ఈకార్యమును జాల సమర్థతతో ఓర్పుతో నిర్వహించినట్లులో సందేహములేదు. ఇంతకన్న నెక్కువమీకు మనవిచేయఁజాలను. మన్నింపఁజేడితి.

అవధాని శిరోమణులు, గోష్ఠీవన మాహాత్మ్యాది ప్రబంధకర్తలు శర్మ న్యాకరణాది శాస్త్రప్రవీణులు,

22. మధ్వశ్రీ కాశీ కృష్ణాచార్యులుగారు—గుంటూరు.

బ్రహ్మశ్రీ భమిడిపాటి వేంకట సుబ్రహ్మణ్య శర్మశాస్త్రికృతమగు "శ్రీ శంకర విజయము" నాకడను వచ్చి బహుకాలమైనది. గ్రంథమా, నన్నుట యెనిమిది పుటలు కలది. నేనా, ప్రత్యక్షర పరిశీలనముగాఁ జూడక అభిప్రాయమును సూచించు స్వభావము కలవాడను గాను. నాయనకాశిమా, చాల తక్కువ. అందుచే నీయుత్తరమున కింత యాలస్యము పడెనది. గ్రంథము నిర్వృత్తముగ మృదుమధురమైతిచే నలరారుచున్నది. గురువిషయకమగుటంజేసి యుభయలోక ఫలసాధక మనక తప్పదు.

మతియు, శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తి విరచితమగు వీరకవయ నాధారపడి యుండ నీగ్రంథమునం దెవరాదరణము చూపరు ?

భమిడిపాటి వేంకటసుబ్రహ్మణ్య శర్మ
(శ్రీ మదాంధ్ర శంకర విజయ గ్రంథ కర్త)

విషయ సూచిక.

విషయము.

పుటసంఖ్య

ప్రథమా శ్వాసము.

గురు స్తుతి	2
అపతారిక	4
కవివంశ వృత్తాంతము	7
పవిత్రతములు	10
శ్రీ శంకరు డర్శింప గైలాసమునకు దేవతలేగుట	12
శంకరుడు దేవతల కథలు మొనగుట	14
కుమారిస్వామి భట్టపాదుడై నుధన్వకడ బాధల గెల్పుట	16
భట్టపాదుడు వేదమార్గ స్థాపనకై గిరినుండి దూకుట	17
నుధన్వడు బాధల ప్రేరణ నుభయవాదులబరీక్షించుట	18
భట్టపాదు జయమునకు మెచ్చి రాజు బాధనిగ్రహ మొనర్చుట	19

ద్వితీయా శ్వాసము.

కాలట్యగ్గ్రహారస్థ విద్యాధి రాజునై భవము	21
శివగురు విద్యాభ్యాసము	22
దేశికుండు శివగురుం గార్హస్థ్యము గొనుమనుట	22
శివగురువు గురునితో గార్హస్థ్య మొనననుట	23
తండ్రి కొమరుని బుద్ధి మరల్చు నింటికిం గొంపోవుట	25
శివగురు వివాహ ప్రయత్నము	26
శివగురు వివాహ మహోత్సవము	27
శివగురుని గార్హస్థ్యము	30
శివగురుడు సత్కార్యభావమునకుం గుందుట	31
శివగురువు భార్యతో వృషశైలమున శివు సారాధించుట	32
శంకరుడు శివగురునికి స్వప్నమున వరమిచ్చుట	
సతీష్టుణ్ణి దోహదాభివర్ణనము	33
శ్రీ శంకర భగవత్స్వాదావతారము	35
శ్రీ శంకర శైశవాభివర్ణనము	37

తృ తీ మా శ్వా స ము.

మాకొప్పట్టి పురి పోనము	42
మండన మిశ్రి పృత్తము	43
ఉభయ భారతీమండన మిశ్రి శ్రీమోదయము	44
మండనమిశ్రి జనకుడు కన్యాపరిణామ జని నూనుట	46
ఉభయభారతీ జనని జనక పర్యాలోచనము	
మండనమిశ్రి వేదాహ పరిమత్తము	49
ఉభయభారతీ మండనమిశ్రి పరిణయము	51

చ త్త ర్థా శ్వా స ము.

శ్రీ శంకర బాల్యాభివృద్ధి నము.	56
శంకర పితృపయోగము	57
శ్రీ శంకరు గురు కులవాసము	60
శంకరుడు ద్విదశస్థి నిలయమునకు భిక్షు కేగుట	61
ఆమలక గగ్గహణానంతర లక్ష్మీ స్తనము	62
లక్ష్మీ సాక్షాత్కారము	63
శ్రీ శంకర భగవత్పాదాభి వక్షణము	65
తన్మహిమ వివరణము	70

ప ర చ మా శ్వా స ము.

శంకరుడు పూర్ణానది నింటదరికి దెచ్చుట	80
శ్రేష్ఠ ప్రభుడు శ్రీశంకరు దర్శించి వినుతించుట	82
అగస్త్యునిమునులు శ్రీశంకరు జూడవచ్చుట	85
అగస్త్యుడు శంకరాచార పూర్వోత్తరముగ్గడించుట	86
శంకరు నల్పాయువునైనగను జననినాశ్వాసించుట	87
శంకరుడు సన్యసింప జనని నొడవజుచినపరీకారము	88
శంకరకృతికృష్ణ విగ్రహోద్ధరణము	91
శంకరుడాశ్రమ లాంఛితుడై గోవిందతీర్థ సన్నిధి కేగుట	92
గోవిందతీర్థకుడై శుక్రూష	93
వర్షియవర్ణనము	98
యతిగురువానతిని గాశిజేరుట	103
శ్రీవిశ్వేశ్వరస్తుతి	105
ఆన్నపూర్ణాస్తనము	107

చీరదుమాధవాళీసందనము	109
దుంధివిఘ్నేశ్వరవినుతి	111
ఒక విప్రకుమారుడు శంకరుగోరి యతియగుట	113
చండాలరూపున శివుడు శంకరు నెదుర్కొని పరికించుట	117
ప్రత్యక్షమైన శివుని శంకరుడు పొగడుట	119
బ్రహ్మసూత్రభాష్యనిర్దానమునకై శివుడాజ్ఞాపించుట	120
శంకరుడు ఒడరికావనమునకరిగి భాష్యాలువ్రాయుట	121
శంకరశిష్యుడొ సనందనుడు పద్మపాదుడైనవేదము	123
పాశుపతమతస్థులకు వేదవిహిత సమాధానాలు చెప్పట	124
శంకరభాష్యప్రాశస్త్యాభివర్ణనము	126

షష్ఠా శ్వాసము.

వృద్ధబ్రాహ్మణుడయి వ్యాసుడు శంకరుం ఒరీక్షించుట	132
భాష్యపరిశీలనానంతరమున వ్యాసుడు శంకరుం బొగడుట	138
వ్యాసుడు శంకరునకింక బదారేండ్లాయువిచ్చుట	140
శంకరుడు కుమారిలభిష్టును జయింపజనుట	141
కుమారిలుడను భట్టపదాడు తన్నుదరింపజేయ శంకరుగోరుట	144
భట్టపాదుడు శంకరునికి మండనమిశుక జయించు పనిగల్పించుట	149

సప్తమా శ్వాసము.

శంకరుడు మండనుగెల్వ మాహిపృతీపురి కరుగుట	151
శంకరమండన సంవాదము	154
సూర్యాస్తమయ వర్ణనము	159
ప్రభాత కాలవర్ణనము	160
సరస్వతీసాక్షిక శంకరమండనమిశుక వాదోపక్రమము	161
శిశుశంకరమండనమిశుక సంవాదము	164
మండనమిశుక పరాజయము	169
మండనమిశుకను శంకరుడు జైమినీయేంగితము తెల్పుట	170
జైమిని ప్రసన్నుడై శంకరుచుక్కలు సాగ్రకములనుట	173
జైమిన్యపదేశమున శంకరతీతమండనుడు శంకరు నుతించుట	174
ఉభయభారతి శంకరుతో దనభావదళ బెల్చి వాదాభిముఖియాట	177
ఉభయభారతి శంకరుతోడి వివాదమున గళాస్థానము లడుగుట	180
కారదను శంకరుడు గడువడుగుట	
అమరకరాజ్యపుత్ర కళేబరమునజేర శంకరుడు పద్మపదతో ననుట	181

పద్మపదుడు శంకరునకు మఱ్యేంద్రియోగ కథజెప్పట	182
నిస్సంగునికి బాపపుణ్యములంటవని శంకరుడు తెల్పుట	184
శంకరుడు స్వశరీరమునకు శిష్యుల గావలియుంచుట	185
శంకరుడు పరికాయవ్రేళమున నమరక రాజైవలయుట	186
మంతులను మృతకళేబర మెటనున్న స్థానింపజేయ శాసించుట	188
శంకరుడు రాజురూపున రాణులగుడి కామశాస్త్రపారగుడౌట	}
శంకరశిష్యులు చింతించి గురుని వెదకుటకై వెడలుట	
శంకరశిష్యులు పాటమన్న రాజరూపధర గురుమేల్కొల్పుట	190
శంకరుడు రాష్ట్రహమునుండి భటులు డిహింపించు తనమేనజేరుట	194
శ్రీలక్ష్మీనృసింహ స్తుతి పద్యరత్నములు	}
శంకరు డగ్గినుండి వదలి మండనునింటికిని శారదనోడించుట	
అవతారముచాలించు శారద శృంగిర్యాదులందు నిలుపబడుట	198
మండనుని యతింజేసి శంకరుడు సర్వసంరక్షణములుంబాపుట	199
శంకరాచార్యుడు శ్రీలైలమన విడియుట	200
ఒక కాపాలకుడు శంకరుని శరము దనకీయ నొప్పించుకొనుట	205
సమాధినున్న యాచార్య శరము ఖండింప గాపాలకులూనుట	206
పద్మపాదునుండి నృసింహాకృతివెడలి కాపాలకుం గడతేర్చుట	210
శంకరాచార్యకృత నృసింహస్తవము	211
నృసింహుడు శాంతింప పద్మపాదు డాచార్యునకు మొక్కుట	213
సతీర్థులతో బద్మపదుడు తన నృసింహదేవానుబంధము దెల్పుట	}

అష్టమా స్వాసము .

శంకరాచార్యుడు గోకలేశుని దర్శించుట	218
ఆచార్యకృత హరిహరస్తుతి	219
శంకరునుక్తిచే మృతబాలాడు సజీవుడగుట	}
ఆచార్యకృత మూకాంబికాస్తవము	
పరిభాకరుడు మూగకొడుకు నాచార్యునకుజూపి యంగబాచ్చుట	221
పరిభాకరపుత్రు తత్వవేత్తృత బయల్పడుట	224
తత్త్వజ్ఞ హస్తామలకుతో శంకరుడు శృంగిరిజేరుట	226
ప్రియశిష్యుడౌ నానందగిరిని శంకరుడు సర్వజ్ఞజేయుట	228
ఆనందగిరియే తోటకాచార్యునకు పేరంచుట	230
శంకరభాష్యమున వార్తిక మొనర్చు సురేశ్వరునకునుజ్ఞ	231
సురేశ్వరు నమ్మరాదని యిరెడిశిష్యులు పట్టుపట్టుట	232
పద్మపాదుడింకొక నిబంధనము వ్రాయ ననుజ్ఞాతుడౌట	233

నురేశ్వరుడే నదిమాన్వి సతీర్థులవిశ్వసించు కోశము వ్రాయించుట	239
నురేశ్వరుడు తారచించిన వైష్ణవర్యసిద్ధికి శాపమిడుట	240
ఆచార్యుడు నురేశుచే శుభి కాణ్యభాష్యవృత్తుల జేయించుట	241
ఆచార్యుడు శిష్యులందఱిచే భాష్యనిబంధనలు వ్రాయించుట	243
పద్మపాదుడు తీర్థయాత్రల కనుజ్ఞబడయుట	245
శంకరుడు యోగదృష్టిగదెలిసి మాతను సందర్శించుట	248
ఆచార్యకృతశివస్తవము	249
ఆచార్యకృతశివస్తుతి	251
శంకరుడు తల్లికి నుత్తరక్రియలు చేయుట	252
శంకరుడు స్వజనులకు శాపమిచ్చుట	
పద్మపాదుడు దక్షిణదేశయాత్ర గాశహస్తీశేనుట	253
పద్మపదుడు మేనమామయూర విడియుట	256
బంధువులకు పద్మపదుడు ధర్మోపదేశ మొనర్చుట	258
స్వయంకృత శంకరభాష్యటీక పద్మపదుడు మామకిచ్చుట	260
పద్మపదకృతభాష్యటీక మేనమామ తనయింట్ల దగులబెట్టుట	261
పద్మపదుడు శిష్యులకు రామేశ్వర మహిమకై రామకథచెప్పట	262
స్వకీయగ్రంథనాశమును పద్మపదుడు వినుట	266
గ్రంథపునస్సృష్టికి బూనుపద్మపదున్నామ మందమతింజేయుట	
కేశశకత మహానురాలయేశ్వరమున శంకరునిష్ఠ్యులు దర్శించుట	267
పద్మపదుడు గ్రంథనాశము గురునితోజెప్పి మందమతితకై వగచుట	268
తామున్న విన్న తద్గ్రంథమెల్ల నాచార్యుడు చెప్పి వ్రాయించుట	270
కేశశక కృత నాటకత్రయము న్యంకరుడు చెప్పి వ్రాయించుట	271

న వ మా శ్వాస ము.

శంకరాచార్యుడు మధ్యాహ్నపాఠంత జనుల శిష్యుల జేసికొనుట	273
రామేశ్వర గత వివిధ శాస్త్రయు లెల్లరు శంకర శిష్యులగుట	274
లింగధారు లాచార్యునితో వాదించుట	281
ఆచార్య బోధని వారామోదమున దచ్చిష్యులగుట	285
మఱల గొందఱు శైవులు మఱితే వాద మొనర్చుట	288
ఆచార్య కృతబోధనీ లింగధారులును దచ్చిష్యులగుట	294
శంకరాచార్యు లనంతశయనమున వైష్ణవుల వశపఱచికొనుట	295
పంచాయతన పూజనాచార్యు డుపదేశింప బెక్కులు చక్కబడుట	298
విఘనములు నాచార్య బోధవలన జక్కబడుట	304
మౌర్య గర్భమత నిబర్హణము	309

వహ్నిమత నిష్కాదనము	811
సారమత దూరీకరణము	812
శ్రీ శంకర సంయమిగ ఇవరమానకు సశిష్యుడై పయనము	815
గాణాపత్యమత విపాటనము	818
హరిద్రా గణపతి మత నిరసనము	820
ఉచ్చిష్ట గణపతి మత నిరసనము	822
నవనీత స్వర్ణ సంతాన గణపతి మతక్రయ విధమనము	825
దిగ్విజయార్థ మాచార్యుని కర్ణాట కేశ గమనోద్యమము	826
కృకచుడను కాపాణినితోడి వివాదము	827
చార్యాక మత ఖండనము	832
సౌగతునితోడి వాగ్వాదము	835
క్షుపణకునితోడి కై నమత ఖండనము	837
శబలుండను బౌద్ధునితోడి వాదము	839
మల్లపురంబున మల్లారిభక్తుల మల్లించుట	840
మరుంథాపుర విష్ణుశ్నేన భక్తులకు సద్బోధ కావించుట	843
కొంచాది ముస్మథ భక్తుల బంచపూజనపరుల నొనర్చుట	845
మాగభపురమున గురేరభక్తుల నచ్చైతన్యముల నొనర్చుట	846
ఇంద్రప్రస్థమున నింద్రమితస్థుల సత్పథస్థులఁ జేయుట	848
యమి కేళిరుడు యమప్రస్థ యమభక్తుల మరలించుట	850
నాచికేతోపాఖ్యానము	852
సంయమిందుగ్రిడు ప్రయాగవ్యరణ భక్తుల నచ్చైతుల జేయుట	855
అచార్యుండు శూన్యరాదితో వాదించుట	857
లక్ష్మణుండను వరాహభక్తునికి నిదేహముక్తి గఱపుట	858
సాంఖ్య న్నచ్చైత మతావలంబుగావించుట	860
కాపిలాఖ్యయోగితో వాదించి కృష్ణుఁడొచ్చుట	861
పరమాణువాదులతోడి వాదము	
యమివరుడు కాశీజేరి కర్మవాదులకు మర్మముదెల్పుట	864
చంద్రసేవా చరణుడొ శివాభరణు నద్వయజ్ఞు జేయుట	866
అంగారకాది గృహార్చకుల కచ్చైత బోధ నలుపుట	
సత్యశర్మాదులగు వైత్యకవృత్తుల మోక్షగుతుల జేయుట	867
గరుడానంత భక్తులకు సద్బోధ గావించుట	868
సిద్ధార్చనాసత్తుల మరల్చుట	869
గంధర్వార్చనపరులకు బ్రహ్మంబుంగఱపుట	870
భూత భేతాశభక్తుల బంచార్చనాసత్తులగావించుట	
అచార్యుడు పశ్చిమాంభోనిధి ప్రాంతముంజేరుట	871

నీలకంఠాచార్యునితోడి ప్రార్థనాదము	373
నీలకంఠపండితుడు సశిష్యుడై యాచార్యశిష్యుండగుట	377
ఉజ్జయినికరిగి శట్టభాస్కరకవీంద్రుని నోడించుట	378
అర్హస్తతని బర్హణము	380
శంకరుడు హర్షాభినవగుప్తాది పండితుల జయించుట	381

ద శ మా శా స్త్ర స ము .

అభినవ గుప్తకృతాభిచారికమున శంకరునకు భగంధరమూనుట		385
శిష్యానీక భిషగ్వరులు శంకరునకు జీకిత్స చేయుట		387
అనుపశాంతిగోగుడై శంకరుడు వెజ్జులనంపివేయుట		388
శంకరు పనుపున నశ్వినీదేవతలు రోగనివృత్త్యుపాయముజెల్పుట		389
పద్మపదుజవప్రభావము నభినవగుప్తమృతి-శంకరరుజానివృత్తి	}	390
శ్రీ శంకరయమికి గౌడపాద మహాయోగీంద్రుని దర్శనంబగుట		
శంకరుడు గౌడపాదగురుని బొగడుట		391
శ్రీ గౌడపాదయమింద్రుడు శంకరుని బ్రశంసించుట		392
శ్రీ గౌడపాదులు శంకరనిరచిత భాష్యంబుల గాంచుట		393
శ్రీ శంకరుడు శారదాపీఠమధిష్ఠింప గాశ్మీరమునకు వెడలుట		394
సర్వజ్ఞపీఠ మధిష్ఠింపబోవు శంకరు వాదులవరోధించుట	}	395
శ్రీశంకరగురుండు తన్నడిగినవారికెల్ల సమాధానము చెప్పట		
విజితవాదియైన శంకరుడు శారదాపీఠము సమాధానమిచ్చుట		398
శ్రీ శంకర గురుసార్వభౌముని సర్వజ్ఞ శారదాసింహాసనాధి	}	399
రోహణమహోత్సవము		
గురుసార్వభౌముని బదరికావనప్రయాణము		401
శంకరుడు కేదారమున నుష్ణకుండ నిర్మాణమొనర్చుట		402
శ్రీ శంకర యమిసార్వభౌముబిలువ సురలువచ్చి నుతించుట		403
విష్ణుజాది ప్రార్థితుండై శంకరుడు కైలాసంబునజేరుట		406

శ్రీ మేఘాదక్షిణామూర్తయేనమః.

ప్రీతి క.

శ్లో॥ శంకారూపేణమచ్చిత్తం | పంక్తికృత మభూద్యయా;
కింకరీయస్య సామాయా | శంకరాచార్య మశ్రయే॥

శ్లో॥ అవిద్యా భాసునంతప్తో | విద్యారణ్య మహాంభజే |
యదర్కకరతప్తానా | మరణ్యం ప్రీతిదాయకమ్॥

దోషజులకువినతి — గుణజులకు మనప,

ఈ 'శంకరపజయము' యథామతిఁ బరికించిన నన్నుఁ దత్కర్త పీఠిక వ్రాయఁగోరఁగా నల్పజ్ఞుడనయ్యు, జగద్గురువుల యెడ నుండవలసిన భక్తిచేతను గృతిక రయెడఁగల సోదరాదరము నను నన్యథాకరింపనేరక, 'సంతస్సంతి పరోక్షిమాక్తిక జుషః కించింతయానంతయా' యను విద్యారణ్యోక్తి సన్మరించి యిట్లు వ్రాయఁ గడంగువాడను.

ఉ ప క్రి మ ము:—

సృష్టిలో మానవత్వమునందలి వైలక్షణ్యము పారితోక విచారణైక నివేక సమభిజ్ఞేయము. అందవతారత్వము విజ్ఞాన క్రిమాశక్తి సంయోగలక్షితము. మానవుఁడు బుద్ధిసాధ్యముల నూహించుచుండును. అవతారపురుషుఁడు మానవ సామాన్య దురధిగమ్యములు దెలిసి యనుయాయులకుఁ బ్రాప్యములుగా నొనర్పఁగలుగును. సామాన్యజనునికి సవతారమూర్తికి సంగారము నకును రతనమునకు నుండునంతరముకలదు. వస్తుత్వమున నుభయమున కేకత్వమే. తేజముననే తారతమ్యము. కావుననే,

యద్యద్విభూతి మత్సత్త్వం | శ్రీమదూర్జితమేవవా |

తత్తదేవావగచ్ఛత్త్వం | మమలేజోఽంశసంభవమ్॥

అని శ్రీకృష్ణభగవానులు వల్కరి.

అవతారములు:—

ఈ యవతారములు దేశకాలానుసారములగును యొక్కొక్క సరిమలక్ష్యము గలిగి సమద్భూతము లగుచుండును. అందుఁ దఱచుగాఁ గాలవాహినియొక్క ప్రళాంత ప్రవాహమున కంతరాయ జనకమగు ధర్మగ్లానియొడవి యధర్మాభ్యుత్థాన మగునపుడు సంస్కరణావశ్యకత కలిగి యనేకసద్బ్రహ్మయములకు దేశకాలమున నుదయించిన ధర్మసంస్థాపనైక లక్ష్యంబగు నిచ్చాశక్తి ప్రాబల్యమునఁ గ్రియాశక్తిస్వరూపమై యేర్పడినదే యవతార మనఁబరఁగుచుండును. అదియే బ్రహ్మాదులు సర్వసముద్రగు నీశ్వరుఁడైనానింప నవతరించియుట. అట్టివారు లోకసంగ్రహార్థ మాచరించు కర్మములు.

యస్మిదాచరతిశ్చైవ | స్తత్తదేవేతరోజనః |
సయత్ప్రమాణం కురుతే | లోక స్తదనువర్తతే ||

యనునట్లు ప్రజాసామాన్యానుష్ఠేయము లగుచుండును. అందుఁ గొందఱి చరిత్రములం దుపాదే గూంశములు పెక్కులుండును. అవి సోపపత్తికముగఁ దెలిసికొనుటయుఁ దదుద్బోధనముల సభక్తి కమగ నలవఱచికొనుటయు జిజ్ఞాసువుల కవశ్యకర్తవ్యములు. అందే వ్యవదేశమునకు సంబంధించినవి వారు ముందెఱుంగవలయుఁగదా. శ్రీశంకరావతారమునకుఁ బూర్వపుదేశసిద్ధి:—

మన భరతఖండమున శ్రుతిత్యక్త ధర్మానుసరణము విహితమైయుండు. తద్దాచరణమున నొకప్పుడు కర్మభాగమునకుఁ బ్రాధాన్యమొదవె. తైమిర్యుక్త పూర్వమిమామాంసోదిత కృతువిశేషములెల్ల ద్విజాలోనర్చుచుండెడివారు. యజ్ఞములొనర్చినందువలన జీవుఁడే సోమయాజి, హృదయమే యగ్నికుండము, ధ్యానమే యగ్ని, యింద్రియసుఖములే యాజ్యము, కోధాదికములే యజ్ఞపశువులు నను తత్ప్రజ్ఞానసిద్ధియు దానఁ జిత్రశుద్ధియుఁ బడసి తద్దావరమునఁ బరమగమ్యమగు మోక్షమందవలయునను జ్ఞానము క్రిమికృమముగా క్షీణించి కామ్యములు మోచ్చఁజొచ్చె. రాను

కాను యోగాదీకర్మముల కలిశబ్దానుగతి సాగి ప్రించె. యువో
 బల్యాత్మక జీవహింసయుం బ్రబలె. కొండలు కోమలహృదయుల
 కందు వైముఖ్యమేర్పడె. ఎట్లయిన, జ్ఞానవైరాగ్యోద్ధరణావశ్య
 కతగలిగె. అట్టియెడఁ గామ్యకర్మారణ్య విచ్ఛేదనమొనరించి
 వైరాగ్యబీజావాపమొనర్ప గొతము బుద్ధుఁడు కరుణామయ స్వరూ
 పమై యవతరించెను. ఆతఁడహింసా పరమధర్మ ప్రతిష్ఠాపకము
 గావించువాడై, సంసారము దుఃఖభాజనమనియు, రాగాదికము
 లుడిగిన నది యడఁగుననియు, భూతదయ, సత్యము, త్యాగము,
 నిష్కామత, సాధుజీవనము, సంత్వప్తి, మననము, సద్బోధమున్న
 గునవి యలవఱచికొన్న సత్ప్రవర్తకులు ద్విజులయినను నద్విజులయి
 నను స్త్రీలయినను బురుషులయినను నిర్వాణము నొందఁగలరనియుఁ
 దేటతెల్లముగా దేశభాషలలో నుపచ్యసింపఁజేయఁజూచ్చె. శ్రోత
 లకుఁ జిరాభ్యసనలభ్యమగు వేదాభ్యయము, నధికద్రవ్య సాధ్య
 మగు కృతునిర్వహణము, మహాదేహ బాధాకరమగు తపశ్చరణము
 మున్నగునవేవియు నక్కఱలేకుండ సార్వజనీయముగా సూక్ష్మమున
 మోక్షమబ్బుఁగొన కలదన్న నే యాకర్షకముగదా! ఇంకఁ బైపెచ్చు
 బుద్ధుఁడు తనకుఁగల్గిన ధర్మమునకుఁ దన సంఘమునకు శరణుఁ
 జొచ్చిన 'భిక్షువు' లకు వరబాధలుతొలంగ నెలవులుగా 'విహార
 ము'లంగూడ నేర్పఱచినమీఁదట 'నింటికంటె గుడిపదిల' మనికొ
 ననివారెవరు? ఆతఁడు దేశాలన మొనర్చినకొలఁదిఁ దన్నీ తిబ్బా
 రసాస్వాదనపరులైన ప్రజ లక్షారోదకమునకు మత్స్యములట్లు
 చేరుచుండెడివారు. వేనవేలుగ నాతని కనుయాయులయిరి. తన్మత
 మనతికాలమున నార్యావర్తమెల్ల వ్యాపించి యనేక శతవత్సర
 ములు నిరంకుశపరిపాలన మొనర్చఁజాలిన దటుండ నన్యదేశము
 లకుఁగూడఁ బ్రాకి యనల్పవ్యాప్తిగాంచి యిప్పుడు మానవ
 కోటిలోఁ జతుర్థాంశము నాక్రమింపఁజాలినదై యున్నది. కావుననే,
 బుద్ధుఁడు పాశ్చాత్యార్వాచీన చారిత్రకులచే 'The Light of Asia'
 అని పొగఁబొందఁగలిగె.

ఈతని మతము దయా హింసా ప్రతిపాదకమై సూలదృష్టిని బ్రస్తుతిపాత్రమైనను దుదకది సాత్వాతిక వైభావీకోదిత శ్రుణ్వ భంగవాదముగాఁ బరిణమించి ప్రశస్యభిజ్ఞాన శక్తికిని దానవ్రవస్థితికిని భంగముగలిగించునట్టి పునాదిలేని గోడయయి శ్రుత్యైకవేద్యముగు పరమగమ్యము నందింపఁజాలనిదయ్యె. ఇంక మహావీరాభిధానుడై పిదప జినుడనఁబరగిన వేతాకమతకర్త ననుసరించిన వారును వేదప్రామాణ్య మంగీకరింపక పరమాణు కారణవాదులై జీవుఁడు సమీచీన జ్ఞానచరితములచేఁ గర్మాష్టకబంధ విచ్ఛిత్తి నందిన నలోకాకాశముక్తి యబ్బుననిరి. కాని, వారిజీవుఁడు సావయవుడై నాశముగలవాఁడగుట మోక్షమందఁజాలఁడయ్యె. ఇట్టి వారు లోకాయతికులని వ్యవహరింపఁబడుచుండిరి. తత్తత్సత్తాను యాయులు పరలోకము కలదను 'మతి' లేక 'అస్తి'నా సిద్దిప్రయత్నిః' అను పాణిసీయ సూత్రము ననుసరించి 'నాస్తిక' శబ్దవాచ్యులు గాఁ బరిగణింపఁబడవలసిన వారయిరి. కృనుముగా విపరీతసిత్తులును బాటిల్లనయ్యె.

జౌద్ధభిక్షుప్రలండు నిర్వాహిత్యమున సోమరితనమును గర్భభావ్య గమున నిరీశ్వరత్వమును బాదుకొనెను. తద్విహారములందు స్త్రీ పురుషులకుండిన నిర్ణయములు సంతకంతకుఁ దొలఁగి మర్ణయములు ప్రబలి యీ జౌద్ధమతప్రవక్తలు సంఘమునకు భారముగాఁ దోచిరి. పెక్కుర కేవగింపుపుట్టె. కర్మాచరణమునకు బుద్ధి ముట్టె. కొందఱు పూర్వమహర్షి ప్రోక్త వివిధదర్శనరూప సూత్రానుసారముగా మతోద్ధరణము కావింపఁ దొడఁగిరి. అందెన్నికఁ గన్పెచ్చి గౌతమ, కణాద, కపిల, పతంజలి, జైమిని, బాదరాయణ ప్రోక్తములు, —న్యాయ, వైశేషిక, సాంఖ్య, యోగ, మీమాంసా, వేదాంతాభిధాన ప్రాధితములు వడ్డర్కనములు. వేదప్రామాణ్య పునః ప్రతిపాదనోద్యోగులగు పాజ్ఞలెల్లఁ దత్తత్సత్తానుసారులైరి. మఱికొంతావేదముననే తలకొకముక్క పట్టుకొని యొక్కొక్క స్థూతనమతము నుద్ధరింపఁజొచ్చిరి. దానఁదాంతికిములుపెచ్చె.

ఎవరిమతము వారిదయ్యె. శాక్త్యైః పశుపతై రపిక్షపకైః
కాపాలికై రైష్ట్రవై । రవ్యన్త్యైః' అన్నట్లు సంఖ్యాకములగు మత
ములును దత్తత్పవ కలు నేర్పడిరి.

ఇందెల్ల బూర్వమీమాంసామతమును బునరుద్ధరించిన భట్ట
పాదాపర నామధేయవిజేయుండగు కుమారలభట్టు కా రికేయోవ
తారముగా నెంచబడినవాడై, తన నిరంకుశ ప్రతిభావిశేషమున
నసల్పవ్యాప్తిగన్న బౌద్ధమతమును బూర్తిగాఖండించి, వేదచోదిత
శ్రౌతస్మార్త నిత్యనైమిత్తిక కర్మాచరణంబు నుజ్జీవింపఁజేసినవా
డయ్యె. అది కొంతవఱకు శ్రీమోదాదాయకమే యునను, ఏవం
త్రయీశ్వరమను ప్రపన్నా । గతాగతం కామకామాలభన్తేయను
నట్లు ప్రజలర్థవాదానుసృతిగ గర్భము లాచరించుటచే జితై కాగ్ర్య
మొదవదయ్యె. మఱలఁ దత్త్వజ్ఞాన విరిహిత శుష్కకర్మాచరణైక
పరత్వమేర్పడెను. ఒకఁడేటికిలాగిన నింకొకఁడు కోటికిఁడైనను
ట్లయినది. బౌద్ధులు వైరాగ్యమనుపేరఁ గర్మమునకు దూరగులయిరి.
తద్భిన్నులు కేవల కర్మానుగంతలయి జ్ఞానపంథునంతయుం ద్రొక్క
రయిరి. మఱియు, భైరవులు, శాక్తేయులు, గాణాపత్యులు మున్న
గు కొందఱియందు ఘోర దురాచారములు ప్రబలజూచ్చె.
ఈ యీవిభిన్న మతస్థులకును బోకాయతికులకును బరస్పర
సంఘర్షణము పెచ్చుపెరిగి లోకోపద్రవకారణము కానయ్యెను.
ఎటఁజూచినను సత్యజ్ఞానము మృగ్యమై ధర్మవిప్లవ మేర్పడెను. అట్టి
సందిగ్ధసమయమున, దుర్మతనిర్మూలము కావించియు, సన్మత
సామరస్యమొదవించియు, సత్యజ్ఞానము వెలయించి, శాంతినెలకొలిపి
జీవించిన సకలధర్మమాలఁ బునరుజ్జీవితమునొనర్ప దత్తుండైవ్వం
డయిన నవతరించుఁగాత మని లోకము పేచియున్నతరుణమున,
సత్తమజ్ఞాన నైరాగ్య ప్రతిపాదకముగ నద్వైతమత సంస్థాపనము
గావింప లోకక్షేమంకరులయి శ్రీశంకరభగవత్పాదుల వారవత
రించిరి.

శ్రీశంకరాచార్యులు — తచ్చరిత్రాంశములు: —

ఈ యవతారపురుషుడు,

‘నబభూవ పురాతనేషుత | త్సదృశోనాద్యతనేషు దృశ్యతే |
భవితాకిమనాగలేషు వా | ననుమేరో స్సదృశో యథాగిరిః||

అని ప్రశంసింపఁబడిన మహానుభావుండు. తచ్చరిత్రాంశము లిండు ముచ్చందెఱుంగఁదగినది.

శంకరులం గూర్చి నేర్పికొనుట కాధారములు పాఠ్యవీర కవికర్తృకములగు ‘విజయములు’. తద్రచయితలు, వ్యాసాచలకవి, మాధవాచార్యులు, చిద్విలాసయోగి, సదానందులు, ఆనందగిరి మున్నగువారు. ఈ పాఠ్యవిద్యనష్టాణులు తదుద్బోధనక్షీర గ్రహణైకదక్షులగు పరమహంసలు. కథానాయక కాలనిర్ణయాదికాంశములు వారికిఁ బ్రధానములుకావు. నవీన పాశ్చాత్యసాంప్రదాయానుయాయులగు విమర్శకులకుఁ జరిత్రాంశ గ్రహణైక పరత్వమునెండు. అట్లగుట, శంకరుల కాలముంగూర్చి గతశతాబ్దమునఁ బెక్కురు పరికించిరేకాని నిర్ధారణయు కాలేదు. అయినను,

‘నిధినాగే భవస్వర్ణబే | ఓభవే మాశిమాధవే |
శుక్లేతిథాదశమ్యాంతు | శంకరాశ్చో దయస్సత్ప్రతిః||’

అను చాటువుంబట్టియు, నర్వాచీనభట్ట నీలకంఠ పండిత ప్రోక్త ‘శంకరమందార సారి’ భాంచితమగు,

‘పాఠినాతతివ్య శరదామతియాతపత్యా |
యేకాదశాధికశతో నచతుస్సహస్ర్యాం||’

అనుదానిని బట్టియు బాశ్చాత్య విమర్శకులందొకఁడగు మోక్షమూలరు 788 A. D. కావలయుననెను.

శ్రీ విరూపాక్షవీరస్థ గురుసాంప్రదాయమునందుఁ దెలియ నైన కలియుగవత్సరము 3889 కిది సరియగును. మఱియు, శ్రీశంకరార్య శిష్యవరేణ్యుండగు శురేశ్వరాచార్యుండు 8 వ శతాబ్దియందుండినట్లు శ్రీశృంగగిరి మఠగురు పరంపరవలనఁ దెలియ నగుటయుఁ గొంతవఱికిందులకుఁ దార్కాణకానోవు. తజ్జన్మనక్షత్రమార్ద్రయని జ్యోతిషికసిద్ధాంతము. అట్లయిన జన్మతిథి

‘దశమి’ కానేరదు. ‘పంచమి’యే కావలయు. ఇందులకు ‘శంకర’ నామముంబట్టి యక్షరసాంఖ్య సమన్వయముం జెప్పుదురు. ‘కాది నవ’సంజ్ఞను, ‘అంకానాం వామతోగతి’ యను విధిని ‘శంకర’ శబ్దవాచ్యుజన్మతిధి యొక నైశాఖ శు ౫ యయి తీటును. మాఘ వాచార్యుండు మాత్రము.

‘లగ్నేశు భేశుభయు తే సుఖవేకుమారం,

జాయానతీ శివగురోర్ని జతుంగ సంస్థే|

సూర్యే కుజే రవినుతేచ గురూచకేంద్రే||’

యని యించుక తజ్జనచకాల గ్రహస్థితికూడ నివరించిన వాడయ్యె. ఇట్లుండ, శ్రీమత్పరమహంస బ్రహ్మచంద సరస్వతీ స్వాములవారి ప్రేరణమున విరచింపఁబడిన ‘శంకరవిజయధ్వజము’ తుదిని నిడదవోలు సంస్థాన విద్వాంసులచే గుణింపఁబడినట్లున్న జాతకచక్రముక్కుండిట్లు I కానుపించు.

I

కు	రబు శు	రా	ల చ
గు	రాశి కుశ్వర		
శ	కే		

II

* గు	రబు శు	ల చ
జి	రాశి కభవ	
*కు		రా
	* శ	

వారిచ్చిన 1 చక్రమున (1) కుజ (2) రవినుత-నిజతుంగ సంస్థితియు (3) గురుకేంద్రగతియుఁ గలుగలేదు. (4) గ్రహస్ఫుటమునను సరిపడదు. (5) ఇంక, వారొప్పించితిమన్న, ‘సురగురు శశిహారాస్వార్కీదృష్టా సుధర్మే’ యను వరాహమిహిరోక్తికణాద బుద్ధాదిరాజదీక్షిత పరమగుట నిటవతింపదు. (6) వారుదాహరించిన ‘నాభి’ యోగము కన్యామిధునలగ్న జాతకులకుఁ బట్టనేరదు. శుభచంద్రసంయుక్తియుఁ గొఱవడినది. (7) ‘పంచతింశా

బ్రతః పరంభూయాత్ త్రిని ఫలితముగల 'పర్వత'యోగమును జాతకు
నికీ బట్టవయ్యెనగుట నీకోటి కానేరదనవలెను.

కావున II మాకోటిగా నీయఁబడినది. ఇందు మాధవోక్త
తత్త్వద్విహతుంగ కేంద్రస్థిత్యాదులొప్పి, యింకను

లక్ష్మీశంఖామలోత మ కాహళ కేసరిగారుడ శారదా పారి
జాత వసుమతీ శుభవాసి శృంగాటక పర్వతాంతరాంశావతారా
దిక బహుళ ప్రబలయోగ కరగ్రహస్థితియు నొదవినది. దాన,
షోడశాబ్ద ప్రభృతికము సాద్వాత్తిం శత్రుమునగు విద్యాప్రచా
రము, శత్రువిజయము, జితేంద్రియత, తత్త్వవేత్తత్వ, ధర్మకర్మ
నిష్ఠ, పీఠాధిరోహణము, శాశ్వతకీర్తి మున్నగునవి ప్రిప్తించి,
చుర్రాంశములకు సరిపడినదై నది. ఇంత, నిష్ఠదైవజ్ఞులకు వదలి,
గురుపాదుల జన్మప్రదేశాదికముం గూర్చి ముచ్చటించికొందము.

శ్రీ శంకరులు జన్మించినది మళయాళదేశస్థ మార్జనదీ
ప్రాంత కాలట్యగ్రహారమనియుఁ దజ్జనకుఁ డచ్చటి నంబూద్రి
బ్రాహ్మణులందు విద్యాధిరాజ బిరుద విరాజితుండగు శివగురుం
డనియుఁ దజ్జనని యార్యాంబాపర నామధేయయగు శ్రీసత్యుని
యు విజయములఁ బెక్కింటఁ గలదు. ఏయానందగిరియో
యొక్కరుండుమాత్రము తిద్ధిన్నముగా నాతండు చిదంబరమున
నొక సస్యస్త విపుప్రత్నికీ నట రాజానుగ్రహమున నుదయించె
ననెను. అదినిరాధారము. ఇంక, 'మణిమంజ' ర్యాదులందు
మతవిద్వేష కారణమునఁ జేర్పఁబడిన యపవాదములను బాటింపఁ
దగినవికావు. కాని, తచ్చరిత్రమునఁ దురీయాశ్రమ స్వీకార
విషయమొక్కటి మాత్ర మిటఁ జర్చనీయము.

ఆతని సన్యాసముకలి వర్జ్యమనికొందఱును, దాంత్రికమని
మఱికొందఱును సందేహించిరి. అట్లనుటకు,

ఉపాధాయః పునరుద్వాహం జ్యేష్ఠాంశం గోవధంతథా |

క లోపంచనకుర్వీత భ్రాత్మజాయాం మండలుం ||

అను వర్జ్యపంచకము నందలి కమండలువు సన్యాసిపరమని
యెంచుటక కారణము కానోవు. కాని యది మున్ను గృహ
స్థాశ్రమమునఁ బ్రవేశించుతఱి, స్నాతకకాలమున ధరించెడి వా
రన్న 'సోదక కమండలు' వని విద్వదభిప్రేతము. ఇంక, 'సన్యా
సంపల పైతృక' మ్మను దానికి నిర్ణయ సింధుకారుఁడు, యాపి
సన్యాసంపల పైతృక మితికతా నిషేధః, సోఽపిత్రీదండాదీపరః
అని వివరించునాఁడాయె. కావున, నది కుటీచక బహూద
కాది పరముకాని సరమహాంస విషయముకాదనిస్పష్టము. మఱియు
నాతని యమిత్యము తాంత్రికము కాదనుటకు, శిఖాయజ్ఞోపవీతా
భ్యాంశుతే రాభిరోభవిష్యతి' యు శాంకరోక్తిహానే సూచితము.
అదియటుండఁ జిద్విలాస కృత్యుండు,

'సన్యాసిభిర్విధేయాంస్తుః పశ్యేత్కృతిబోధితాః |

దత్వాభకృమసన్యాసం | బోధయామానతత్త్వవిత్ ||'

అనుశ్లోక మాచార్యులది విధివిహితమైన వైదిక సన్యా
సమేయని ధృవపటచుచున్నది.

„ఆచినోతిహితాస్త్రాణి హ్యచారేస్థాపయత్యపి

స్వయమాచరతేయస్మాత్ తస్మాదాచార్యశిష్యతే ||”

యనునట్లధీతిబోధాచరణంబులచే లోకమునకుఁ దామార్గ
దర్శకుండయిన యనింద్య చరిత్రుండగుటఁ దదాచరణమునఁ గల
ధర్మసూక్ష్మముల నరసి తెలియవలయు. అతఁడు బ్రహ్మచర్య
మునుండియే తురీయమునఁ జేరుటయందలి ప్రాశస్త్య ముద్బో
ధింపనే తానట్లానర్పఁ గృతనిశ్చయుండయ్యె. కాని, 'నమాత్మః
పరదే వత' మ్మని నమ్మి యట్లు నెఱపువాడగుట, నందుల కాపె
యనుజ్ఞకై వేచియుండె. ఏకపుత్రవిషయమున నామె పెంటనే
సమ్మతింపమికి వగచి, నశ్రవశంగతత్వస్థితిప్రాప్తింపఁ జేసికొని
యైనఁ దుదకెట్లో యొడఁబఱచి యాశ్రమియై,

„వేదాంతవాక్యేషు విచారవంతః | శ్రితాన్నమాత్రేణన తుష్టిమంతః |

అశోకవంతః కరుణాకవంతః | కాపీనవంతః ఖలుభాగ్యవంతః |”

అని తెప్పిటికినిని సంతసించె. అట్లయ్య నిజమాతృచరును
సితి నండయై యాపె కూర్చొగతియొసంగె. ఇదియెల్ల మాతృభక్తి
విశేషమునకుం దార్కాణగా గ్రహింపఁదగినది. మఱియుఁ
దాను 'బ్రాచీన పుణ్యజనితాత్మ విచారచిహ్న' లేన్న, గోవింద
పాదులతోడి పృథమసంభాషణముననే,

ః స్వామిగృహం నవ్యశివీనజలం నతేజో |

నస్పర్శతోఽగమం నచతద్దశావా |

నాపీండియాణ్యసితుః విధితతోఽవశిష్టో |

యంతేవలోఽస్తిపరమస్సశివోఽహమస్మి ||'

యని పోత్యుత్తరమిడఁజాలిన సర్వజ్ఞుండయ్య, గురూప
దేశములకుండ నాత్మవిచారము చేయఁదగదని తచ్చశ్రోష
కావించి గురుభక్తిపఠించె. తాను జ్ఞానియయ్యుఁ దీర్థయాత్రల
నెవించి, దాన దేశాటనావశ్యకతయు, మహాసల సందర్శన ప్రయో
జనము నుద్ఘాటించె. మఱియు, నొక్కటఁ గామతంత్రీగ్రహణ
మొనర్పవలసిన సందర్భమొదవినప్పు డణిమాదిసీద్ధులందిన మహాను
భావుండగుటను, వ్యధాయి దేహాంతర సంశ్రియాన్య | న్నతేన
లిప్యేతహికర్మణాఽన్యః ||' అను లోకశాస్త్ర ప్రసిద్ధనిశ్చయమునను
దేహాంతరమున నట్లొనర్చుటచే, యమికిముండమాలాతంత్రీ
దిత సదారత్వాదులు నిషిద్ధములని ప్రసిద్ధికావించె. ఇంక సాధన
చతుష్టయ సంపత్తిగల శేనులకును బ్రహ్మవిద్యాధికారము కల
దనుటకుఁ బ్రాబాకరాది శిష్యులకుఁ దత్త్వోపదేశము కావించి యుద్ధ
రించె. విధ్యుక్తపరోపకా రాసనుష్ఠానమునకై కేరళదేశీయ నిజ
బంధునర్గమునైనను శపించినవాఁడై దుర్జననిగ్రహము విహిత
ధర్మముగా నుపపాదించె. ఇంక విజగీషుతా విశేషమెల్ల దుర్మత
నిర్మూలనై కధర్మ మర్మంబగు నవతారపురుష కర్మంబు గా
నెఱుంగునది.

ఇట్టి 'శంకర' గవత్పాదావతారము ఋగ్వేదోక్త 'సుహస్త'పద
మున సూచితమంట. మఱియు, స్కాంద కూర్మపురాణములందును,

శివేమదంశసంభూత | శృంగరశృంగకరోత్తమః |

చతుర్భుస్సహశైశ్చ | కలావతరీప్యతి |

మున్నగు నుక్తులు ప్రతిపాదించెననుటయు నటుండనిండు.

సప్తమహాయనముననే యఖిలశ్రుతి పారంగతత్వము నొందజూచిన
యనన్యసామాన్య వైదుషీ శేముషీ సముపేతుండై,

సద్వాదశేవయసి తత్యసమాధినిష్ఠైః | బ్రహ్మసిఃభిశ్శ్రుతి శిరోబహుధావిచార్య |

పడ్భిశ్చ సప్తభిరఘోనపభిశ్చ ఖిన్నైః | భవ్యం గభీరమధురం ఫణతిస్మృతౌష్యం ||

అని యభివర్ణింపఁబడినరీతిని, విరతివనితాసంగముదితుండై

సెక్కులదైవిత సారావృత పూకంబులగు కబ్బములుం దుదకు,

గీతాసూత్రోపనిషద్వాప్యంబులును రచించిన మహానుభావుండు

గదా! మఱియు నెట్టి ప్రయాణసాకర్యములు లేక మతవిషయక

వివాదములవలన రకపాతము లగుచుండిన కష్టకాలమున, నిష్కర

మెల్లసహించి, యాసీతుహిమాచలము పాదచారియై సంచరించి,

వితంశవాదశౌండ దుర్మతఖండనై కదీతుండై, సకలదిగ్దేశ విద్య

ద్యౌషభుల డీకొని గైలుపొంది, దిగ్విజయపతాకనిలిసి మణ్మత

సాపనచార్యుండవఁ బ్రఖ్యాతిఁగన్న శంకరాఖ్యుండు సాక్షాచ్ఛం

కర ప్రఖ్యుండుగాక వేఱొండు కానుండునే? అది యటుండనిండు.

తన్మతసామగ్ధ్య విధానము వినుండు.

శాంకరమతము:—

ఆచార్యులవారిశక్తి కాపాలికాదిక సంస్కరణమునఁ గాక,

న్యాయసాంఖ్య పూర్వ మీమాంసా మతఖండనములుం దెక్కుడుగా

వినియోగింపఁ బడవలసినదయ్యె. ఇందు న్యాయసాంఖ్యములును

బదార్థవిచారణాదులందు న్యాయదర్శనముకంటె గిందిచ్చేదము

గల (మా ౧౦ ఆ ౭౨ ప) నైశేషికమును బేవేశ్వరభేదరూప

దైవితజ్ఞాన బోధకములు. ఎట్లనిన,

న్యాయమతము:—

ఇందుఁ దత్త్విజ్ఞానోత్పాదనమునకుఁ బ్రత్యక్షానుమానోప

మాన శబ్దములు ప్రమాణములు, వీనిలో ననుమానప్రమాణము

వలన నీశ్వరుడు నిమిత్తకారణముగాను బరమాణువు లుపాదాన
కారణములుగాను నేర్పడిన దీజగత్తు. కానీ శాస్త్రయోనిత్వాత్,
అను ప్రమాణమున, బ్రహ్మశ్రుత్యైకవేద్యమే యగుంగాని తార్కిక
యుక్తి సాధ్యము కానేరదు. మఱియు, 'యతోవాయిమాని భూ
తాని జాయంతే, యేన జాతానిజీవంతి, యత్ప్రయంత్యభిసంవిశంతి'
యను శ్రుతిసనుసరించి, 'జన్మాద్యస్య యతః' అనుట నుపాదా
నత్యమణువులకుఁగాక యీశ్వరునకే సిద్ధించెడిని. పైన శారీరక
మీమాంసయం దణువులకుఁ గారణత్వ నిరాసమును బ్రాప్తి
చినదాయె.

ఇక సాంఖ్యము:—

ఈ మతమున, జడమగు పృథ్వీయే నర్వమూలము, విశ్వ
యోని, సత్త్వరజస్తమోగుణాత్మికయు స్వతంత్రయు నయి పురుష
భోగార్థము బహు రూపభాగిని యగు జగన్ని ధానమయి వెలయు
చున్నది. ఇంక, బంధమోక్షము లు లేని
యాత్మప్రకృతి సంస్కరమున సుఖదుఃఖాదు లనుభవించు
చున్నట్లు కాననచ్చును. ఇట్లు 'బ్రహ్మ' కంటె భిన్నమును స్వతం
త్రమునగు నచేతనమొకటియు, సత్యమగు చేతనాసంతరముం జెప్పి
నదైనది. 'ఏకమేవాద్వితీయం బ్రహ్మ' యను ప్రమాణమున,
సృష్టికంటె ముందుండినది 'సత్' శబ్దవాచ్య మొక్కటియేయయి
నేను బహుత్వావస్థ నొందుదుచుగావుత మని 'ఋక్షించే' నని
కదా! అట్టియెడ 'ఈక్షతేర్నాశబ్ద' అనునట్లచేతనమైన దీక్షిం
పజాలదగుట నది జగత్కారణమన వలచుపడదయ్యె.

ఇంకఁ బూర్వమీమాంసామతము:—

ఇందు శబ్దముననేసృష్టి. దీనినే 'కర్మ బ్రహ్మవాద' మం
దురు. దీన జగత్తు సత్యము, జీవులు నిత్యులునయి యనంతముగా
నుంచురనియు, శ్రుత్తుక్తకర్మాచరణమునఁ గలిగిన 'యపూర్వమే'
జీవునికి స్వర్గదమనియుఁ జిరకాలార్జిత పుణ్యవిశేషమే ఫలదాయని
యనియు నేర్పడును. 'ఫలమత ఉపపత్తేః' అను బాదరాయణ

సూత్రమునను, 'యాంతి మద్యాజినోపిమా' మను గీతోక్తిని బట్టియు మోక్షదాత తత్తత్సాహకార గమ్య పరమపురుషుడు కాని యచేతనమగు 'నపూర్వము' కానేరదయ్యె.

ఇట్టి తత్తన్మత ఖండనానంతరమున,
 'అలింగకమచక్రాంక | మజటాస్థ్య సురామిపమ్ |
 ఆరక్తకమనూచ్ఛిప్తమ్ | షడస్మాభిరమృతమ్॥'

అని శైవ, వైష్ణవ, గాణాపత్య, శాక్తేయ, సౌర, కాపాలికములను నాటుమతములందపుడుండిన పూర్వోక్త దురాచారములఁ దొలఁగించి, తత్తన్మత సామరస్య ప్రతిపాదకముగా,

'ఆదిత్య మంబికాం విష్ణుం | గణనాథం మహేశ్వరం'

అను పంచాయ తనరూపసగుణ పూజావిధానముం గఱపె. దాన, సన్మతజడదుఃఖాత్మక మాయావరణముం దరింపఁ ద్రోవఁ జూపె.

ఇంక మోక్షప్రసంగమున, గుణసంబంధాత్మ్యంతనాశమున నగు సభోవత్థితి కణాదముక్తికాఁగా నది యేకంధ సంవిత్సహిత వశాట గౌతమముక్తియయ్యెనని శంకరులు వల్కరి. నైయాయీకముగా నేకవింశతి దుఃఖధ్వంసనరూప నిత్య సుఖాభివ్యంజకజన్య జ్ఞానమునకు మోక్షత్వాపాదనమైనది. శ్రీ భగవత్పాదమతముననో స్వప్వరూపభూత సత్యజ్ఞానమున నగు వక్ష్యమాణోపనిషత్ప్రతిపాది తాదైవితసిద్ధాంతము సరమగమ్యముగా నిట్లుద్బోధింపఁ బడియె.

“బ్రహ్మైకం పరమార్థసచ్చిదమలం విశ్వప్రపంచాత్మనా |
 శుక్తిరూపపరాత్మ సేవ బహుశఙ్ఖనావృతం భాసతే |
 తద్జ్ఞానాన్నిభిల ప్రపంచనిలయా స్వాత్మన్యవస్థాసరం |
 నిర్వాణంజనిముక్త మభ్యుపగతం మానంశ్రీతేకస్తకం॥”

అని 'సత్యం జ్ఞాన మనంతంబ్రహ్మ' 'విజ్ఞానమానందం బ్రహ్మ' 'సర్వంఖల్విదంబ్రహ్మ' ముఖానేకశృతి శిరః ప్రతిపాదిత 'బ్రహ్మమే' యజ్ఞానావృతమై ముత్తైపుణిష్ట రూపాత్మక పరస్వ

రూపముచేత వలెనే ప్రపంచముగా భాసించుచున్నదనియు నట్టి పరావర్తకమగుదానిం దెలియుటవలన నజ్ఞానసహితముగా విశ్వమువోయినఁ దనయందా వృత్తాంతియే మోక్షస్వరూపమనియును సిద్ధాంతీకరించిరి. ఇట్టి శ్రీ శంకర భగవత్పాదుల పరమాద్వైత సిద్ధాంతముచుగూర్చి నిష్పాక్షికబుద్ధిం బరీక్షించి మోక్షమూలం జెఱుంగఁ జాలిన మోక్షమూలరు.

‘Strange as Shankara’s ‘Monism’ may seem to us, yet, the current idea that God created the World out of nothing can, strictly speaking, mean nothing else than that nothing can ever exist by the side of God, that God out of his own energy supplied both the material and the efficient cause of the World.’

అని వివరించియున్నాఁడనుటయు, నితరపాశ్చాత్య విమర్శ కాగ్రణుల యనుమోదము నిందుల కొదవెననుటకు,

‘When I find Shankara’s position not questioned by such a strict logician as schopenhaur, Shankara need fear no future.’

అను వాక్యము నుదాహరించుటయు నప్రస్తుతము కాదని వచించి యింకఁ బ్రస్తుత మూలగ్రంథవివరణమునకుం గడంగు వాఁడను.

సంక్షేప శంకరవిజయము:—

ఏతన్నత ప్రవక్తవరేణ్య సచ్చరిత్రము వివరించిన పూర్వోక్త విజయములందెల్ల విద్యారణ్యాపర నామధేయ విజ్ఞేయ మాధవాచార్య కర్తృకమగు ‘సంక్షేపశంకరవిజయము’ సారవంతమును బౌద్ధతమమునయి, రమ్యవృత్తానేక విశిష్టంబును శబ్దార్థాలంకారాది గరిష్టంబునురసానుగుణవర్ణనాభూయిష్టంబునగుతత్కృతివతం సంబన్నిటఁ బ్రశంసార్హము. ఇక్కాన్యమే వ్యాసాచలకవి ప్రోక్తమని కొందఱయభిప్రాయము. కాని సత్యమదికాదు. ఏల యనఁ, దస్మింధాదిమ శ్లోకముననే, తద్రీచయిత,

శ్లో॥ ప్రణమ్య పరమాత్మానం శ్రీవిద్యాతీర్థరూపిణం |

ప్రార్చీన శంకరజయే | సారస్వంగృహ్యతేస్సుటమ్ ||

అనుటచే నిందలి 'విద్యా' శబ్ద మద్వైత రాజ్యలక్ష్మీ టీకా కారుడన్నట్లు, 'భారతీ' పదవ్యోతకమై మాధవాచార్యుల దీక్షా గురువుల నుద్దేశించినదన్నను, లేక సరసతరముగాఁ దత్సాక్షా ద్విద్యాగురువులే యగు 'విద్యాతీర్థుల' కే సంబంధించినదన్నను నిది మాధవకృతియే యనవలెగదా! మఱియు దీనఁ బ్రార్చీనకృతి యొకఁ డుండినట్లు నీకృతి తల్లి స్వీకృతి కావించినట్లును స్ఫుట ముగాఁ దెలియఁగలము. తత్ప్రార్చీన శంకరజయకారుఁడు 'వ్యాసాచలకవి' కానగుననుట కొక్కెడ నాపైన వక్ష్యమాణ శ్లోకములగవడెడిని.

'వ్యాసాచల ప్రముఖపార్వక పండితాత్మా |
భృత్యంభృతోచ్చతరకావ్యతరోస్సుగూఢాత్ |
విద్వన్మధువ్రతసుఖోనురసానిసర్వా |
ణ్యాదాశుమర్దకుసుమాన్యహమక్షమోఽస్మి ||
యత్నాదనల్పధిషణోస్పృణివాగ్మహీతుం
శక్యంతదత్రసరసంసకలం గృహీత్వా
కాంచినృహేశ్వరగురుస్మృతభావమాహ
స్సంక్షేపశంకరజయసృజనంకరోమి ||'

ఇట్లు, వ్యాసాచల కృతోచ్చతరకావ్య ప్రశంస యొసర్చిన వాఁడు తద్భిన్నుఁడు కావలయుంగదా! ఇంక నిందలి సారగ్రహణ విషయము 'నురసాని సర్వాణి' 'సరసంసకల' మ్మనియుననుటలో స్ఫుటతరము నగుచున్నది. ఇట్లుండ,

“నేతాయతోల్లసతిభగవత్పాద సంక్షోమహేశ
స్సాంతిర్వ్రతప్రకచతి రసశ్చేషవాసుజ్వలదైన్యః
యత్ప్రవిద్యాక్షుతిరపిఘంతస్యకావ్యస్యకర్తా
ధన్యోవ్యాసాచలకవివరస్తత్ప్రతిజ్ఞాశ్చధన్యాః ||”

అను శ్లోకమందలి 'వ్యాసాచల' శబ్దమునకు ధనపతిసూరి, తాననోచ్చతర వ్యాసాచల కృతిజ్ఞుడయిన ధన్వత నందమింగా వలయు,

“వ్యాసభవాచలః స్థిరశ్చాసా కవిశ్రేష్ఠశ్చైతీ వ్యాసాచల కవివరోమాధవోధన్యః”

అని మాధవపరముగ నర్థము సాధింపజూచె. కాని, తద్వ్యాసాచల కృతద్వాదశ సర్గాత్మక ‘విజయము’ జూడఁ జూలిస వారిట్టి కీషసాధనములకుఁ బోల్పడరు. అది యటుండె. ఇది పేతను ‘సంతోషవిజయ’ మయ్యు పోడశసర్గాత్మకము. ఇందుఁ బూర్వ మీమాంసాప్రచారము మొండగుటయు మాధవకృతమే యాసమటకుం దార్కాణ. కాని, వ్యాసాచలకృతి పరిశలకందలి శ్లోకము లిం దటనట యథాతథముగా గ్రహింపఁబడినట్లు మాత్రము కానుపింపనొను. అందో, వింతలేదు. ‘ఏలయన, నిక్కవి, సోక్కవిహృద్యపద్యే ష్యేషాపి మత్పద్యనివేశభంగీ’ యనియే యుచక్రమించినవాడయ్యె.

మాధవాచార్యుడు:—

‘సంతోషశంకరవిజయ’ కారుడగు సీమాధవాచార్యుండు 14వ శతాబ్దిలోనివాడని చారిత్రకులు కొంతవఱకు నిరూపించి యున్నారు. ఇతఁ డాంధ్రబ్రాహ్మణుడే యందురు. ఈతని తండ్రి మాయణుడు. సోదరుడు సాయణుడు. మాధవసాయణులు పుంభావసరస్వతులు. విజ్ఞాననిధులు. వీరికి క్షీరసీరన్వాయసిద్ధి. వీరి కృతులం దుభయకర్తృకములు పెక్కులు కాను పించెడిని. వీరల వేత్తత్వము వాచాతీత మనుటకుఁ దద్విరచిత గ్రంథానేకములం గొన్నిటి దిబ్బుఖముగాఁ బేర్కొందును.

వారు మనుపరాశర స్మృతి వ్యాఖ్యలు, వ్యవహారమాధవీయ కాలమాధవీయములు మున్నగు ధర్మశాస్త్ర గ్రంథములును, బురాణ సార సూతసంహితా తాత్పర్యాదులగు పౌరాణికములును, సిద్ధాంతబిందు సూర్యసిద్ధాంతటీకలు, ముహూర్తమాధవీయ ప్రముఖములు నగు జ్యోతిషకల్పములును, శ్రీవిద్యాతీర్థదీపికా విద్యారత్న సూత్రభాష్యప్రభృతిక మంత్రీశాస్త్ర రహస్యసముచ్చయములును, ధాతువృత్త్యాదిశాబ్దికకోశములును, వైద్యనిదానసంహిత

యను నాయుఁడేదసారమును, జైమినీయన్యాయమాలాదిసై
యాయకములును, వివరణ ప్రమేయ సంగ్రహ స్వ దర్శనసంగ్ర
హాది మత వివరణములును, బంచదశి, జీవన్ముక్తివివేకము, యోగ
వాసిష్ఠసార సంగ్రహము, సప్తాత్మర శతోపనిషద్వివేక మున్నగు
వేదాంతోద్బోధక కృతి రత్నములును, దుఃఖవి యవి యననేల,
దుఃఖేద్యవిజ్ఞాన పేటికయగు వేదమునకే ప్రత్యేక వివరణరూప
భాష్యములును, శతాధికముగా విరచించి మించిన సకలకలాపరి
పూర్ణులగుట, నిజయశశ్వర చ్ఛంద్రికాపూరితాశాంతులయిరి.
తత్తద్ద్రంధోదేత బోధామృత వాఙ్మనిధి నీచికాపరంసరల నవ
గాహ కీడ్వలండేలఁ జాలిన యార్యావర్త ప్రజలు శ్రోతస్మార్త
నిత్యకర్మానుష్ఠాన యోగ్యతా వాప్తినందఁజాలిరి. ఇట్లు నూతన
వైదికయుగక ర్తలయిన యీ మాధవసాయణులకుండిన తాకికప్రజ్ఞ
మఱింత యద్భుతావహము.

ఇందు జ్యేష్ఠుండగు మాధవార్జునుడు.

ఆగ్రత శ్చతురోవేదాః । పృథతస్సశరం ధనుః ।
ఊభాభ్యాంచ సమర్థోహం । శాపాదపి శరాదపి ॥

యనునట్లు, హరిహర బుక్కరాయలయొద్దఁ బ్రధానమంత్రి
పదమునొంది శస్త్రవిద్యా ప్రావీణ్యము మెఱయఁ దురుష్కులతోఁ
బోరి, గోవాకోట నధీనము కావించికొని, నిజబాహుబలోపారిత
రాజ్యుండయి, విజయనగర సామ్రాజ్య సంస్థాపనముఁ గావించఁ
జాలిన వీరాగ్రగణ్యుండు. పెక్కురు విప్రోత్తముల కగ్రహారము
లొసంగిన నెఱదాత. ఈతఁ డన్నిట సృష్టికింబ్రీతిసృష్టి యొనర్పఁ
జాలిన శిల్పకళా వైదుష్యము కలవాడనుట కిప్పటికిని బెక్కులు
తార్కాణములు కలవు. పరమార్థ మింకొక్కటి గమనింపఁ దగి
నది. ఈతఁడును బ్రహ్మచర్యముననే తురీయము గ్రహించి,

ఏకాదశాఖ్య రుద్రేతి । సంభవిష్యమ్యహంకథా ।
సంపాక్షే త్రే సురనుతే । విద్యారణ్యేతి నామతః ॥

అను నాచార్యోక్తి ననుసరించి శాంకరపీఠము సద్ధిష్ఠించిన
 యవతార పురుషుడు. ఇట్టి యభినవ శంకరులు విరచించిన
 గ్రంథరాజము.

పీయూష ద్యుతిఖండమండన కృపారూపాంతరశ్రీగురు|
 శ్రీమశ్శేష సమస్తాంశార్వామధురవ్యాహార సూనోత్కరః|
 పౌంధోయం నవకాళిదాసకవితా సంతానసంతానకో|
 దద్యాదప్య పముద్యతన్న మనసామామోద పారంపరీమ్||

అన్నట్లునవ కాళిదాస కవితయేయననేల, యింకేమయిననగు
 ననుటకబ్బుకమా?

అంభీకరణము:—

సంస్కృత వాఙ్మయ రత్నాకరము నుండి యట్టియమూల్య
 రత్నములం గొని తెచ్చి యాంధ్రభాషా వధూటికి సమర్పించు సుధీ
 వరులగు ధీవరులెంతయుఁ బ్రస్తుతిపాత్రులు కదా! ఏలయన, స్వ
 తంత్రీకృతులందుఁ గవి తనకలము నిరంకుశముగా సాగింపఁగలఁడు.
 కాని, యొక భాషలోనుండి మఱియొక భాషలోని కితరులభావ
 ములు రసభంగము లేకుండఁ బదగుంభనము చెడకుండఁ దెచ్చుట
 యెట్లయినఁ గష్టతరము. అందును, నిట్టి 'నవకాళిదాస' కల్పిత
 ప్రౌఢకావ్యముల తెరువున కేగుటకుఁ జాలినంత సాహితీపటము
 మబ్బియుండవలయు. పూనిక మొదటినుండి తుదిదనుక నెగ్గించికోఁ
 జాలిన నిబ్బరమును బ్రబ్బియుండినగాని నెఱవేఱడు. పైన, నిం
 దు మీమాంస విస్తరించుచుండుటను, వేదాంత రహస్యములు
 పెక్కులుచేరిన దగుటను దత్తచ్ఛాస్త్రపరిచయము నద్వైతజిజ్ఞాసుత
 యునున్నగాని కొన్నిట సులువుగాఁ గొఱుకువడదు. ఇందొకటి
 యబ్బిన వేతొక్కటియబ్బదు. ఇంతకును,

నైవహ్యకరణజ్ఞమేతిపితరం నభ్రాతరం తార్కికమ్|
 దూరాత్సంకుచితైవగచ్ఛతి యథాశంకాల తత్కాన్తసాత్|
 మీమాంసానిపుణం నపుంసక ఇతిజ్ఞాత్వానిరస్యాదరాత్|
 కావ్యాలంకరణజ్ఞమేవకవితా కన్యావృణీతే స్వయం||

గలిగిన రిట్టయై యతఁడు, పురాణ ధర్మశాస్త్ర ప్రిసిద్ధంబులగు పెక్కు కబ్బముల 'సక్తింగూర్చి' 'తాళీదళవ్రాతమందు' వ్రాసి, ఆ | ధనమే మమ్ము నిధానమై మని చెడిందధ్యంబుగా నిత్తటికే||' అని కవిచెప్పికొనఁదగిన ప్రిస్తుతనంపత్తికూడ నొసఁగినవాడయ్యె. తదగ్గినూనుఁడు వేంకటాచలపతిశాస్త్ర తత్త్వద్రింధాను భవము పూర్తిగాఁ గలిగి వన్నె కెక్కిన పౌరాణికుఁడు, ధర్మశాస్త్రనేత్ర, నిత్యాగ్నిహోత్రీ, పరమశాంతమూర్తి. తత్సహధర్మచారిణి, గుణకదంబపిచ్చమాంబ. తద్గర్భశుక్తి ముక్తాఫలం బీకవిరిత్నంబు.

ఈతఁడు స్వాధ్యాయాధ్యయనము ప్రారంభించి తేజోబ్రాయ ముననే స్మార్తవిద్యను ఊడశకర్మాధికారిత నందిన దటుండఁ గావ్య నాటకాలంకారాదికముల గురుముఖమున నభ్యసించి, మంచి సాహిత్య సంపదనఁదినవాడై తర్కప్రకరణములను లఘుకౌముదియుం గఱచె. ఇంక నాంధ్రీమునను బిత్తపాదులతోడఁ బెక్కుకబ్బము లం జదివి వై దువ్యము నార్జించె. మఱియు నటనట నాగమ తంత్రజ్ఞతయుఁబడసె. ఇట్టి యీతనికిఁ 'బ్రాక్తనజన్మవిద్య' యో యన, ననకోమల కవితావనితా స్వయంవరంబబ్బె. 'హేమ్మః పరమామోద' మృన్నట్లున్న పాండితి కది వన్నె తెచ్చె. అంతకుం బెచ్చువయసునఁ బిన్నయాతఁడై బాండితిం బెద్దయమ్యు, 'నమంతి గుణినోజనాః' అనుదానికిఁ దాను లక్ష్యభూతుండయి విధేయ తాది సల్లక్షణయుతుడై నిరాడంబరుడై నెగడు నది మఱింత ప్రశంసార్హము.

ఈవియశఃప్రార్థిలగు వారు మున్నందుగాఁ జాటువులుం బిదపఁ జిటుకబ్బములుంగొన్ని యైన వెనుక నుద్గ్రంథరచనమునకుం గడంగుచుందురు. ఈకవిసింహమో 'కీర్తిర్యస్య సజీవతి' యనితదు ప్పాఠనోద్యోగియై, 'కేవలకల్పనాకథలు కృత్రిమరత్నము'లని తొలు దొల్తనే, 'నవకాళిదాస' గృథిత మహాకావ్య మత్తేభ వశీకరణైక చిత్తవృత్తిం గలిగి యట్లానర్పఁగలిగిన వాడయ్యె. అట్టి యీతని పూనిక కొనసాగఁగనుట ప్రార్థనపుణ్య పరిపాకమే యనఁదగినది.

ఈతని యాంధ్రీకరణము కొంతవఱకు మూలానుసారముగను జాల
వఱకు 'డిండిమ' వ్యాఖ్యానుసారముగను నడచినది. కావుననే
దిగ్విజయ కథనమున మూలముకన్న విస్తరించినది. ఎట్లయినఁ
దత్తచ్ఛాస్త్ర పరిచయలోప మట నట బాధింపకపోలేదు. బుద్ధి
మంతుడగుటనే యింతవఱకు సమర్థింపఁగలిగె ననవలెను. మాధ
వీయమునఁ బడేనవసర్గమును నవమాశ్వాసముగా విరచించుతఱి
నానందగిరి ప్రణీత భావ్యమంత్రీయుత 'శంకరవిజయము' నూతనఁ
గావించికొనెను. ఇంతకు, శాస్త్రచర్చ విస్తరించుతఱి నింపుగొలు
పమి, నమః ప్రామాణ్య వాదాయమత్కవిత్వాప హరిణే' యను
నట్లు కొంత విరువను విడిచె.

కవిత్వశైలి:—

కావ్యకాంతకు వాగర్థములే దేహమనియు, రీతులంగస్తాన
విశేషములనియు, గుణములే గుణగణములనియు, నుపమాద్యలం
కారము లాభరణప్రాయము లనియు, దోషములు కాణత్వాదిక
సదృశములనియు సంతకుం బ్రధానము రసమే కీలతమనియుం జెప్పు
దురు. కావున, మూలము యమకానుప్రాసాంత్య నియమాది
బహుళంబైనను, ప్రాయేణ యమకేచిత్రే రసపుష్టిర్నవిద్యతే
యను నాలంకారికోక్తి మనమున నిడికొని యిక్కవి యాంధ్రీకరణ
మున శబ్దాలంకారముల నెక్కువగాఁ బాటించలేదనవలెను. ఈ
తని కవిత మొత్తముమీఁద సుశబ్దయుతమై ధారావంతమైనను
నిది యీతనికిఁ దొలుతటి కబ్బమగుట నిందుఁ జెల్లవలెను. తత్వాదికంపె
సాగిన కొలఁది వ్యర్థపదప్రయోగాదికము లున్నవని రసపోషణము
పెంచునట్లు కానుపింపకపోదు. ఇట్టియు పోకవిజనకులు పౌరా
ణికులయి పెక్కుసారులు భాగవతమున బ్రతిపద దానినియుంటంగా
బోలుఁ బండితపామర హృదయములగు నందలి పోకడలీతని
కొకవిధముగా నలవడినట్లు కానున్నదేదీని. ఇందులకు, దిబ్బుఖి
ముగా నొక్కడఁ గల మూలశ్లోకములను నవి తెలింగించిన తెఱఁ
గుంజూపెదను.

శ్రేణికి దోయజాత భవచిత్తవశికరణైక వాణికి

న్యాణికి సత్తదామ శుకవారిజ పుస్తకరమ్యపాణికి॥ (పోతన)

ఉ॥ వర్ణనఁజేసి మొక్కెద శివస్ఫురదంతలాంచితాననో

దీర్ఘకు భక్తకామిత వితీర్ణకు సాధుజనానురాగ సం

పూర్ణకు నంబుజపరిభవముఖ్య సువర్ణచయస్తుతాత్మస

ద్వర్ణకుహర్ వూర్ణకు సువర్ణసవర్ణకు నన్నపూర్ణకు॥ (౧౬-౧౯౩)

ప్రతిపద భిన్నాంత్యాను ప్రాసంబులకివి పోల్చిచూచునది:

సీ॥ కమనీయశుభగాఁగుఁ గంజాతదశ శేతుఁ పనుధాకళతుఁబావనచరితుఁ

సత్యసంకల్పు శిశాచరోగ్రాకల్పు సతపస్సు గాకల్పు నాగతల్పుఁ

గాస్తభమణిభూషు గంభీరమృదుభాషు శ్రీతజనపోషు నంచితవిశేషు

నీలనీరదకాయు నిర్జితదైతేయు ధృతసేతకాశేయు సతవిధేయు

నఘమహాగదవైద్యు వేదాంతవేద్యు దివ్యమునిసన్నతామోదుఁ దీర్ణపాదు

జష్టు వరసద్గుణాలంకరిష్టుఁ గృష్ణుఁజాడుదైతేయకులబాల సుభగలీల॥ (పోతన)

సీ॥ మాళిసంగతగంగ మదగజానురభంగ మహితకృపాపాంగ మంచనభంగ

విధుశిరోభూషణ విశ్వాతిశోషణ విధిముఖపోషణ వినుతధిషణ

నిజభక్తజనపాల గజజనోత్తరచేల కరకంజధృతకాల కాలకాల

నిగమాఘకంఠాణ నీరధిచయతూణ శరధిజాధనబాణ వరకృపాణ

నిఖిలపశురత్నహోత్కంఠ నీలకంఠ సారధికృతపంకేజాత జాతశీత

తైలకన్యామనోహర సర్పహర పాహివిశ్వేశ కాశీశ పార్వతీశ॥ (౧౬-౧౯౪)

మఱియు నిక్కవి తన రచనమున నెటఁజూచిన సాంస్కృతి కము లెచ్చుగఁజేర్చినవాఁడయ్యుఁ బోతనమై నెటనేనియు సొంపు గులుకు నచ్చుతెనుంగులం గూర్చినతెఱంగున కివి పరికించునది:

సీ॥ తలవైగముఁడుపోకలఁబోవు చదలేఱు సాగితా నొకవిత సలుపుచుండ

వలఁతేనిమామ యాఁదలవైఁజెలంగుమఁ దెలిమానికపుఁజెల్వఁ గొలుపుచుండ

నఱుతనల్లనిమచ్చయల్లు నేరెడుపండువలెనుండి నీలంపుఁ జెలువుఁగూర్పు

తొమ్మునందున వేముగమ్ముల చిలువతాజందెమై యొకవితయందమొనఁగ

మంచుమలపట్టి తొడవైన సంచునించు గాలిదమ్ములపైన జేజేలువారిల

జిలునగవుపల్కుతోఁగూడి చెలువోనర్పఁ జెలఁగు మిముఁ గంటిఁజెట్టలఁ

జేల్చికొంటి॥ (౧౬-౧౯౫)

చ॥ కలకురులొక్కమాదిగ మొగమ్మునఁగ్రమ్మి యటున్నయట్టి రి

క్కలగుమితేని కప్పాక రకమ్మును చెల్వ మొసంగుచుండఁ దా

వలముగఁ దావలమ్ములగు పాములు నొందలలాంచుచుండఁ జిం

దులఁ జలిగట్టుపట్టి కనఁదొక్కెను నిన్నుచలంతు నిచ్చలుక॥ (౧౬-౧౯౬)

ఇంక నియ్యది మృదుమధురపద గుంభితములై ద్రాక్షాస్ఫి
రకములగు సముచిత వృత్తరీతుల నలరారుచున్న పన్నియం
దెలుపుటకు.

మ॥ రసనాగ్రస్థలనృత్య ద్విభవ భార్యాపాదమంజీర యు॥
గృనుశబ్దంబులూ సత్కటితట లసత్కాంచీననాదంబులో॥
లసదాత్మీయ చలత్కరాబ్జ కటకాలాపంబులోయన్న మా॥
ససశంకన్విహమించు శంకరుని విన్నాణంపు వాగ్దంఢముల్॥ (౪-౧౦౫)
మ॥ ఆరవిందంబులదోగి యుత్పలసమూహంబందు నన్దాగిక॥
ష్టరపుం దిష్టలఁమాఁగి చందనపు టా మోదమృతనూఁగి క॥
స్తురినింబుల్లనసాగి సూననిచయాస్తాకాంచితా మోద సం॥
భరితంబై మలయానిలంబెనఁగె నాపృత్యూపమందొప్పగన్॥ (౭-౬౩)

ఇట్టి ప్రాచీనకవితాశయ్య పట్టువడిన యీతనికి భాషాంతరీ
కరణమునఁ గలిగిన నేర్పును గొన్నియెడలఁ బెంచి వన్నెతేజావిన
విభముం దెలియుటకిట సమూలముగా నుదాహరించువాఁడను.

మూ:- గిరాంధారా కల్పదుగ్రమ కుసుమధారా పరగురో॥
స్తదర్థాలీ చింతామణి కిరణవేణ్యా నుణనికా॥
ఆభంగవ్యంగ్యంబు స్మరమరభిదుగ్ధోర్మి సహభూ॥
ద్రింభవైశ్యై కావ్యైస్సృజతి విదుషాం శంకర గురుః॥
సీ॥ తనవాక్యసక్తాఢ్యునకల్ప భూమిజాత మగంధవత్సుష్పధారగాఁగఁ |
దత్తదర్థాలీ చింతామణికిరణ సరోజవేణీ నృత్యరూపగాఁగ |
భంగహీనవ్యంగ్య పాళినిర్జర ధేనుకామదక్షిరోర్మిగణముగాఁగఁ |
మత్తమరసపాలి నత్తమిల్లెడిగుణావళి లసత్ప్రియాపజలధిగాఁగ |
నకలసజ్జననిచయంబు సంతసెలఁగ | భవ్యగంభీర మృదుకోశ పాళి చేతఁ |
బరమకరుణాక్షయైన శంకరగురుండు | నాకముంగల్గజేయు నీలోకమండు॥
(౫-౩౦౯)

మూ:- రోమనుపంగ కలయాపి సుదూరముక్తో॥
ధత్సేధిమానసమహా సకలాః కలాశ్చ॥
సర్వాత్మనా గిరిజయోపహితస్వరూప॥
శృంగారో నపల్లయితుమద్భుతశంకరస్త్యం॥
7౫॥ కోగ్రామపంగముత్తండవీపు యతివర్యరోమనుపంగ నిరుద్ధండతఁడు॥
కలలఁదాల్చు మనఃకంజంబునందీపు తలనొక్కకలఁదాల్చి చెలఁగునతఁడు॥
గిరిజతో నెల్లడవలెద వీనెప్పు డిర్ధాంగగిరిజుడై యలరునతఁడు॥
ధనమన్న విసకమేదినిఁ జరించెదవీపు ధనదుండను గొని మనునతఁడు॥

నీకు శివునకు సెంటియో నెగడు భేద । మనని నదృష్టశంకరుండవటుకాన |
నోయమిడ్పర నిను సుతఃజేయుటకును । జిలువఁటేనికి సేనియు నలవిగాదు॥

వెండియు, సీతనివ్యాఖ్యాన సరణము దాననై న విపులీకరణ
ముం దెలుపుటకిందొక ముఖ్యస్థుటచుగు 'మండనమిత్ర సంవాదము'
న నొక్కొంతయగపటచెద.

మూ:- 'భోభో యతిహృదిపతే భవద్భిస్త్రివేళయోర్వాస్తవమైకరూప్యం ।

శుద్ధమంగీ క్రియతేహి తత్ర । ప్రిమాణమేనం నవయం పశ్యతీముః॥

వ్యా:- 'భోభో ఇతిసంభ్రమేవీష్వా, యతిహృదిపతే యతిరాజ, జీవేశ్వరయో
ర్వాస్తవమైకరూప్యం శతదం యద్భవద్భిరంగీ క్రియతే తత్రప్రిమాణం
వయం నపశ్యతీముః నచాసీమః తత్రప్రిమాణం నాస్తీత్యేకః అయంభావః
సహిపృతిమస్తక ముక్తాశ్చప్రిమాణం భవితుమర్హతి. శుద్ధబుద్ధివాసీన
తయో శేషజీయం బ్రహ్మగూఢమభేదధత్తస్యాః పురుషార్థోపదేశినోఽ
ప్రియోబలత్వ ప్రిసంగాత్' కించయథాలోకిక వాక్యాని ప్రిమాణాంత
రావగతార్థబోధకానినస్వతః ప్రిమాణం తథాభూతార్థానువాదకత్వేనశ్చ
తిమస్తకస్యానశేష్యలక్షణం ప్రిమాణ్యం వ్యాహస్యేత. తథాచ ప్రత్య
క్షాది విషయస్య పరినిష్ఠితవస్తునః ప్రితిపాదనాసంభ వాత్తత్ప్రితిపాదనేచ
సామోపాదేయ రహితే పురుషార్థాభావాచ్ఛ్చుతి మస్తకస్య తత్రప్రి
మాణత్వా భావేన భవత్స్నిహంతే వయం ప్రిమాణంనప్రతీమఇతి.'

సీ॥ ఓసంయమిశ్వర వాసిగా జీవేశ్వరులకు నెప్పుడు సేకరూపమగుట |
మంచిగా నంగీకరించెదరీరందు నలరుసాక్షిగ బ్రహ్మమనవరతము |
దగశుద్ధితను బుద్ధతను నుదాసీనత నొప్పుచుంటనటించుఁ జెప్పిమరల |
బురుషార్థముగఁ జెప్పుటను వేదశిరంబులకు నెల్లనప్రియోజకతయనఁ |
యెడయు మానాంతరావగతార్థబోధ । కంబులకు లొకికోర్తులగతిస్వతః ప్రి |
మాణవిషయంబుగాఁగ నాత్మనువచింప । కునికినందుఁ బ్రిమాణంబుఁ గనము
మేము॥ (౨-౨౭)

అరాలంకారములు:—

శింక, శబ్దార్థయోగస్థిరాయేధర్మా శ్శోభాతిశాయిసః | రసా
దీనుపకర్వంతోఽలంకారాస్తేఽంగ దాదివత్॥' అని విశ్వనాథ
పంచాననుఁడు వల్కినట్లన్న కావ్యములం దట్టి 'మాధవీయము'నను
నుపమోత్ప్రేక్షాక్షేపదృష్టాంత నిదర్శనా ద్వలంకార విశిష్టములగు
పట్టులం దెలుగుసేతయుం జవిచూడఁ దగినది. అందుఁ బ్రిధా
నమును సాధర్మ్యబోధకమునగు నుపమాలంకారమునకుఁ.

మూ - ఇప్పుడు యిది పాటలకాటే. పుష్పవనము చేయుచు రాజుఁ
 వాసనోపరిమళ కృపయోదా । చాన్పొత్తోహమని లేరేమనాటఁబఱు॥
 కం॥ యతివర్మయైన శంకరుఁడు । పతిపాదములచేత యాహ్వానితుడై
 యతులాభ నెనఁగెనుండు । యతివర్మయోధుఁడు మృతహిమాగాగ్రములుల్ ॥
 (౫-౧౦౪)

మూ - వారివాహనివహేష్యయతే । భాంతిభానిపదినానికుభాని ।
 మత్స్యరాదినిగమేనతిమైత్రి । పూర్వకాంతాం పరిశుద్ధాః॥
 తే. జలనిలచయముచనింతిజదులనందఁడు చిదిసన్నోభకారకానిచయమొప్పె
 మత్స్యరాదులనకియింపమైత్రిమొదలు । వానినినంబునొప్పెడి కరిణినిపును
 మూ - స్వర్ణదీపక జాహికోభా । మున్నునుకరింకలలాని । [౫-౧౦౬]
 చంద్రిపాదగళదంబు కణాంకా । పుత్తికాశశకలారిదితేవ॥
 మ॥ దివిపద్మాహనిలోనఁ గుంపింపడి ముత్తీమృంశుకా చిలకరా ।
 శ్మవనసూర్యగురుమూర్తితజ్జలకజోహుంపత్స్యభింకెన్మమి ।
 తెవినుకీకర సంప్రసజలకణ శీతోష్ణ చలహానిలో ।
 ద్భవమాబామృనుబోలి మాచు జచలుతాపాంబునుశ్లోగనక॥ (౪-౧౭౨)
 ఇంక సహేతుహేతుభావనానర్థన రూపానిధవిషయక
 హేతుత్ప్రేక్షాలంకారమునకుఁ

మూ - ఏషనస్పృశతినీమృదపాదై, స్తతివతువిత్తనవన్యై ।
 అస్మదీయమపిపుష్పమనైషి । దిత్తగోధిశశినిసతిరదై ॥
 తే॥ వీడునిమృదమావాదివితతిచేత । మనలదాంకులయల్లుండు మహికోసఁగిన ।
 మనవిరులఁగూడ హరియిం చేననెడుకోని । మనలగోబాపునరికట్టై ఘన
 నిచయము॥ [౫-౧౨౫]

అననురూప ఘటనావర్ణన రూపాక్షేపాలంకారమునకుఁ—
 మూ - క్వేమేకంకరసన్ధ్యగోధుణగణాదికాం కూలంక మఁ ।
 కాలోగ్నికేమలతీ పరిమళాపభైలభ ముత్తీ భయాః ।
 క్వాపిహంహంతతథాపి సి సన్ధ్యుక్తిపూటయూపాపారింపరీ ।
 ముగ్ధోగ్నిగ్నకటాపివీక్షణ చలాదిన్తి పుష్పస్తాన్తిహా ॥
 ఈ కాలలనత్సుముల్లకల గంధమునొంబుగఁ జాలునట్టి లీ ।
 లాలనితంబులొ గురువలూనగుణ పరికిరింబు లేడనీ ।
 చాలును చిలునుం చెలియఁజాలని బాలునినేతనైననా ।
 పాలక దేకోత్తమకృపాకలనంబునఁ గంటి న్నన్తక॥

విరుపక్షితివింబ రూపదృష్టాంతాలంకారమునకుఁ—
 మూ - స్తతోఽపివ్యక్తిగోధిశపురాదై । ప్రిత్యైఽపివ్యక్తిభావ్యకారః ।
 క్షీరాక్షరాన్తీనీహేదాక్షీ । క్షీరంపునః శింపక మేనగోక్షే ॥

॥ సరసకవీనుతుండైయు భావ్యునికొండఁగన్, సస్త్రివీయకృతిం జేపైసండుఁగాకఁ
 శ్రీగవారాశివానియొక్కొండై యు | నోవ్వుమంధ్రునఁజాలను గోరిలుచుగిది॥

(౧—౧౯)

దార్ధవృత్తి రూపనివర్ణనములకారమునకుఁ—

హ— ఉపకర్మప్రసోహం కతిచననా నృంకరగురోః|

పృథగ్నా స్తోకాచేదియ తదర్థకారచనే|

అహంతుష్టామహా సనాకలయో శీతకిరణం|

కరాభ్యామాహర్దుం త్త్రుతమతే న్నాహనిక తామ్॥

తే॥ గురునిగొనముల నతఁడే బొందఁజూని | పద్మసాదార్థమున నె పృథగ్నైతి॥

ఇట్టివానినిపెనుతింప నేరల నుట | కరముతోనిందు గృహించు కరణి

కాదె॥ (౧—౨౨)

మఱియు, నమూలనర్ణనములుం గలవనుటకు నందు నానార్థ సంశ్రియంబగు శ్లేష పొందుపఱచినరీతియుం గనుఁడు.

నీ॥ సుమహితా మేదవ త్సుంధస్సమాహంబుచే సంతతంబు భాసిల్లుదాని|

శుశ్రితిచయంబునకు సమృతములొవాక్కులఁ జెప్పఁ సద్విజరాజి నొప్పుదాని|

మహితజీవనభాసము మైచుచు నరసులగుమితోడ వజరుదాని॥

నమోనలరారి నానాశ్రితేష్ట సంఘాయి భూజనలచేఁ దనరుదాని॥

బురపరోపాంతవనిని శంకరహితీంద్రుఁ | డెల్లనైపులఁగనుఁగొనియల్లమందు॥

బురవరింబును గాంచినపుడు ననిండు | తోరపుండుప్పినంచె బుధుండుగాన॥

(౨—౫)

ఇందలి కొన్ని పదములు శ్లేషకుఁ బేర్వడిన రానురాజభాషణుని శ్లిష్టరూప కోల్లేఖాంగీభావనంకర విలసితపురవర్ణనముయ మదికిఁ దెచ్చుననగును.

నీ॥ పరనుమనోభక్త్యతయల కాచాల వశ్యలఘుకలాపాలికలకు బరణి|

సరిలేని తెలిముతేనరుల కొదారుకల్పణ పరంపరల తొలుదీవి|

నుడుచిరమణుల కాకరసీక నుత్తితి హింభాపితద్విజకోటి పట్టుఁగొవ్వు |

సరసులకారామ సరణిశీల నాహాకోపవాసినికాటపట్టు|

నెలయునాపరిణాంబు సంతోషాట | కాండ మోహదపరిఘాపృథాంఘ్రివజ్రి|

దంతురపాంత గంగానీలతాం | భూరివరణంబధిష్ఠానపురవరంబు॥

రమణీయములకు లలాకాఁవి శేషము లిల్లెన్నేనియుంగలవు.

కవియట్లు శాంతరసప్రభాసములు వైదర్భరీతిని విరాజిల్లు నీహిత

మునఁ దత్తదనినను లొక్కించినచొప్పును చిరుర్బించుట యుం గై శి

త్యాదివృత్తులు నోడఁ ప్రసాదసుకుమార తార్థ వ్యక్త్యుదార త్యాది

కావ్యగుణంబులు సోదాహరణంబులుగా నిరూపించుటయు మొద
లికిన నింకగ్రంథవిస్తరమగుచు ని. యభిరూపశ్రేణులపై నాభార
ముంచి యందుం దుదిగల చిత్రబంధగర్భ గవితాచమత్కృతిం
గూర్చి యంచుక ప్రస్తావించుచు.

బంధగర్భకవిత:—

కావ్యాంతర్గమభూతాయా । సాతునేహ ప్రసంగ్యతే ।

రసస్య పరిపంథిత్వా । న్నాలంకార ప్రహేలికా॥'

యనునట్లు రసజీవితములగు ప్రబంధములం దటచుగాఁ
జిత్రబంధాదుల సంధింపరు. కాని చమత్కారమునకును వైదుష్య
సృజకటనమునకును జౌధికవిరాజులు మాఘ ప్రభృతులొపికదీపింప
నంపందవి పొందుపఱచి నిజశిల్పకల్పనా ప్రాచుర్యము కావించుట
తత్త్వలకు విశదమేకదా! ఈకవివర్యుఁడు నట్ల, ద్విజయసంతర
సకలేకస్తుతియందును ననతారపరిసమాప్తికగు విబుధాగ్ర్యైకర్మక
శంకరస్తవమునను దనకుఁ గలిగిన యందలి నేర్పొక్కింత యగపఱ
చినవాడయ్యె. అదియుం బ్రశంసార్హమేకదా!

దోషములు:—

ఇకఁ బ్రబంధకవిత వెనుకఁబడిన యీదినాలలో నిట్టిది
రద్యరూపమున రచింప నేమిటికని కొందఱనవచ్చును. మఱియు,
వేదాంతరహస్యోద్బోధనము గీర్వాణమున నుండ నది సులభగ్రా
హ్యముకాదనికదా తెలిగించునది. అట్టియెడ నెంత తేటతెనుఁగున
నున్న నంతమేలాయె. మఱియు, మీమాంసాపూరిత మతచ్ఛ
లకును రసోద్దీపక భావగర్భిత కవితారీతులకును దూరమాయె.
కావున, వచనరచనముననే మేలయ్యెడిదని తోచనువచ్చును. పైఁగ
నించుఁ దొలుత గద్యపద్యాత్మకముగా మొదలిడినచు బోయిన
కొలఁది నిర్వచనమే యయినది. అది నిచిభేదము. కాక, యా
ధ్యాత్మికచింత యొదవవలెగాని యిదిమదికెక్కించికొన గణబద్ధత
యన్దనా? శైలి సులభమేయాయె. కాదందురా, వచనకృతు
లిదివఱకేయుండె. ఇది పై మెట్టు. ఇందు న్నెదెనఁదరివిసందలి

కొందఱికిఁ గ్రామముగా యథామూలసారగ్రహణైకపరత కవకాశ మొదవించినదైనఁ గానగుఁగదా! ఇంతకు మహాజనోయేన గత స్సపంథాః' అని యిట్లు కావ్యరూపమునఁ గావించెననికోఁదగినది.

అయిన నిందప్రయుక్తా'ది పదగతదోషములుగాని, శబ్ద హీనా'ది వాక్యగతదోషములుగాని, యపార్థ' ప్రభృతికార్థదోష ములుగాని కలవాయనుట కేతద్దంఢపరిష్కరణాదికమున నెక్కు వగాఁ బాల్గొన్న నాకన్నఁ బ్రాజ్ఞవతంసుల బుద్ధియే ప్రమాణము. 'హేముస్సంలక్ష్యతే హ్యగ్నో విశుద్ధిశ్శాస్త్రిమి కాపివా' యను నట్టికావ్యరత్నము తచ్చాణోల్లిఘంబగు తఱింగాని దోషవిరహితమై నిరూపింపఁగాదు. కాని, స్థూలదృష్టిని, పాదపూరణమా త్రం యత్తన్నిరర్థక ముచ్యతే' యనునట్టివిమాత్రము సమస్తపద ములను వ్యస్తములను గానుపించితీఱునని మాత్రము చెప్పఁగలను.

ఇంక, ఛందోవిషయమున నఖండయతియాధునిక కవి సమ్మతినెటనేని గ్రహింపఁబడినది. మఱియు.

ముఖ్యపంచకమనుచుఁ జె ♦ వ్యనురశస్త' ౧౦—౨౩

శాస్త్రములనొసంగిన యయ్యతిఁపునకు నెల్ల ౧౦—౨౪

మున్నగు పెక్కు తావులఁ బోలింపఁ గొకున్ననుఁపు' ము'లకు మైత్రికాననొను. కాని, ముత్తైపు ఝల్లరులతోడి ♦ బుట్టలకొమ్మ' లెఱిగినవారికిదిక్రొత్త కాదుకదా. మఱియు, ర'ఁట' ప్రాసమునుగలదు.

కవిజనాశ్రయమున,

క॥ నణలను చెండక్కురముల మను వడిఁ బ్రాసంబుఁ బెట్టుకొనవచ్చుఁ గృతి.

నివ్విధ రణల కట్లపెట్టెం జనులశల క శేదమరయ సర్వజ్ఞనిధి॥

యని తోచివచూపఁబడియున్న దేదూయె. నాన్యేషాం

వైధర్యం లఘ్వలఘూనాం రయూస్తు నిత్యంస్మాత్' అను నాంధ్ర శబ్దచింతామణి పోక్తనూతాన సారముగా,

ఉ॥ బమ్మెరపోతరాజ కృతభాగవతంబు సలక్షణంబుగా

కిమ్మహినేమిటం గొదవయెంతయు నారసిచూడఁగాను రే|

ఫమ్ములు తాలునుంగలిసి పాసములైన కతంబునంగదా|

యిమ్ముల నాదిలాక్షణికులెల్లను మానిరుదాహరింపఁగదా॥'

అని పోతన కైతనెంచిన యప్పకవి తానీ, కేరు, చేరు, తాటు, దూటు, పృథ్వుతులం గూరిదియుండెనాయె. ఇతరులమూట చెప్పనేల? నన్నయ పెట్టించే బిక్షమగుట నాతనివిశించిన నిరం దక్కిన తిక్కనాదులంను లఘుస్వలఘురేఫమైతీ కూర్చనివారే యరుదేమో! ఇట్లు మహాకవి సమ్మతివడసిన వానిని దోషములు గాఁ బరిగణింపనేరాదు. కావున, మొత్తముమీఁద నిది యుత్తమ కావ్యములం దొక్కటిగాఁ బరిగణింపఁజరగదగినదే యననాను.

ఇంకఁ గథాసందర్భముల వెటనైన మదికిఁ బొడకట్టఁదగు ససంగతాంశములంగూర్చి ముచ్చటించికొందము.

(i) ఇందు మండనవిశేష జననీజనక సంవాదమునఁ బ్రాస్తా వికముగా నొదవిన రుక్మిణీ పరిణామ కథాసందర్భమున నిట్లుకలదు. తే॥ ద్వారకావిభుఁడైన యాశ్విరమణుఁడు | తీర్థసేవాచ్ఛలంబునఁ బరుగుచుండఁ | గుండిసేకుండునా భీష్మకుండు తనదు | తనయయైనట్టి రుక్మిణిఁడదయకిడఁడ॥ (3-౪౬)

ఇది ప్రసిద్ధగాథకు భిన్నముగదా. ఎట్లనిన, శ్రీమద్భాగవతమున,
'రుక్మిణీ రాక్షసోద్వాహం | కృష్ణద్విదనహాన్ స్వసుః'
వృష్ణతోఽన్వగమత్కృష్ణ | మత్సేహిన్యా వృతోఽలీ' యిందులకు,
'మ॥ రుక్మిణీనువాడు కృష్ణుండు రాక్షసవివాహంబునం దన చెలియలిం గొనిపోవుటకు సహింప కనేకాత్మహిణి బలంబుతోడ సమానస్నాహంబునం గృష్ణుని వెనతలిలిపోయె.' పోతన

ఇట్లుండ, మూలగ్రంథమగుమాధవీయమునందు మాత్రము,
'నైవనియంతు మనఘేతవశక్యమేత | త్తాయక్రిణీయదుమలామ మశస్థితే |
ప్రాదాత్సభీష్మకనుతః | కుండిసేక స్థిరాప దేశమటలే త్వపరీక్షితాయ॥'
యని యేలకో తద్భిన్నముగాఁ గలదు. దీని మనగ్రంథ కర్త మూలానుసారయ్యెననిమాత్రము తెలిసికోఁగలము.

(ii) కుమారిలభట్టు నగ్నిసప్రవేశమును, వ్యాసజైమిన్యాది సందర్శన విషయమును జారిత్రక సమ్మతి వడయుట దుర్లుభము. ఇదియుమూలస్థమే ఏమైనననతార పురుషుండగు శంకరుఁ డిచ్ఛానూత్రమున నిజమనఃఫలకమున వారిని మూర్తీభవింపఁజేసి కోఁజ్ఞాభి యండునని కొందము. ఇంతకు, జిజ్ఞాసువులు నూత్ము

ముగా జన్మించి కొని మనము నేను ఏలుగాఁ దత్తత్ప్రీక్తము
లయిన సిద్ధాంతసూత్రములకు భగవత్పాదులు నిజభాష్యవిరచన
మునఁ జైతన్యమొదలించి మెప్పుడయఁ జాలిరిని నచ్చఁజెప్పట
కల్లభివర్ణింపఁబడి యుండినావుననియైన నొప్పెట్టికోఁ దగిచది.

(iii) ఇందు, నవమాశ్వాసమునఁ గల నాచికేతోపాఖ్యా
నమునఁ దజ్జఃకుఁడు గౌతముఁడని (౫౨౨) కలదు. శ్రుతులవల్ల
భృగువని తెలియనొను. ఇది పర్యాయసంజ్ఞకావలయు.

(iv) తుదినష్టకుండ నిర్మాణము కేవలమునని కలదు.
యాత్రీలు కొందఱు బదిరికాశ్రమమునఁ జూచితి మందురు.
గంధకపు గను లెటచుడిన నటఁ గాననొను లెమ్మని కొన్నఁ
బోవును.

అరయనరయ నికేనెను నయిన దొరకినదొరకుఁగాక. ఇం
దేవియు గ్రంథ ప్రాశస్త్యమునకుఁ గొఱతతెచ్చునవికావు. ఇంతకు
నవిద్యాక్షతియే ఫలముగాఁగల యీ కోశావతంసమునకీ స్వల్పభేద
ములవలన నెట్టి కొదవయు నొదవనెందు.

ఉపసంహరము:—

ఈకృతి తన్నాయక గుణగుణ చరిత్రాభివర్ణనాదికమున
కనువయిన శయ్యాపాక వృత్త్యలంకారాది బంధురంబయిచ్యుతసం
స్కారాది దోషబహుళంబుగాక,

సారణేషు కేష చిత్రీపరిణామోదాత్త సమగ్రీపక్షః |
ర్యామూత వ్యతిరేకవద్భిరుపమిత్యన్యోన్యదృష్టాంతకైః |
ఏతైర్దగ్ధమధీవరేణ ఘటితైస్సమ్యగ్జ్ఞాజ్ఞంభితైః |
ద్విగోషైర్వివిధై రలంకృతిగైశ్చై రమ్యై రసోరాజితే ||

యనునట్లు రససింధువై, సహృదయ హృదయాహ్లాదసంధా
యకంబు కానోపు ననుట కింతయు సందియములేదు. ఇట్లు సా
క్షాచ్ఛంకర పవిత్రగుణాభివర్ణన రూపమయి యద్వైతార్థ ప్రతిపా
దక మహాకావ్యమై, కవితారీతిని బోలెన పాదచ్ఛాయలఁద్రోక్కఁ
జాలినందులకు నాతఁడన్నమై,

ఉ. “ఇమ్మనుజేశ్వరాధములకిచ్చి పురంబులు వాహనంబులు।
 స్సోమములు కొన్నిపుచ్చుకొని చొక్కిరిరముఁబాసి కాలుచే।
 సమ్మెటపొటులంబడక సమ్మతి”

శ్రీసకలేశ్వరార్పణం।

బిమ్మహిసీతఁడిట్లు పొనరించుట మించుఁదరించు నెంచుచోన్॥

చ. గురువిజయానుసారి బుధకుంజర మాధవకర్తృకంబు శం।
 కరవిజయం' బిటుల్లెలుఁగొనరై మృదూక్తుల, భక్తియుక్తుల।
 వరమతులార! మా మిడిపాటికలీనుఁడు సుబ్బరాయఁడా।
 దరముమెయిన్గనుడగుఁ గృతజ్ఞుఁడు విజయద్రుణజితన్॥

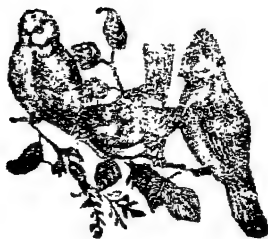
ఇట్లు,

పాజ్జజనవిధేయుఁడు,

నాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రి.

బందరు,
 20-5-31.

}

శ్రీ మేఘా దక్షిణామూర్తియేనమః

శ్రీ శంకర విజయము.

ప్రథమాశ్వాసము.

కాత్యాయనితో మఃశిష్ఠగిత్తమై ♦ చెన్నెందు పె
సదైవై । నేకత్వంబుననొప్పి కంజభవల ♦ త్స్మి
శేంద్రముఖ్యమరా । నీకంబెంతయు భక్తితోఁ
గొలువ ని ♦ ర్నిదానుకంపేతు నా । స్తోకానంద
ములంజెలంగు సకలే ♦ శుంగొల్లు నెక్కాలమున్ ।

శా॥ ష్టరాంభోనిధి మధ్యభాగమున భో ♦ గిశ్రేష్ఠసచ్చయ్య సు ।
స్మేరంబొసన మంజె సంగ వరల ♦ త్స్మి న్నటమందూని వి
స్తారామోదకరోక్తులం బలుకుచుం ♦ దచ్చిత్తకంజంబుం జె ।
న్నారంజేయరమాధవుం గొలుతు ను ♦ ద్యద్భక్తితోనెప్పుడున్

ఉ॥ ధాతకు, లోకసంచయ వి ♦ ధాతకు, భక్తహృదిప్పితార్థసం ।
ధాతకు, సత్తవస్విజర ♦ తానరదాతకు, సత్యలోకసం ।
త్రాతకు, నారదర్శివర ♦ తాతకు, నిస్తులవేదసంచయా ।
ధ్యేతకు, వాగ్వినేతకుం గృ ♦ తింగృహ జ్రోవనతుల్పానర్పేదన్ ॥

మ॥ అగజాతానన వారిజాతమున కౌ ♦ సర్కుండు విఘ్నాద్రిభే ।
ది, గజాస్యండు విధూతభక్త దురితో ♦ ద్రోకుండు; లంబోదరుం
డ గభేదప్రముఖా మృతాన్న నుతుండా ♦ హరిభవనోద్ధదకుం
డ గు విఘ్నేశుండు మన్నమశ్చతమున ♦ స్తద్వప్రదుండయ్యెడున్ ॥ర

చ॥ మనమున నెప్పుడుండలఁతు ♦ మంగళ నాదవిలాసమైన, నీ
 ణను, నొడిఁబెట్టి తుష్టినిన ♦ నారతమున్ స్వకరాంగుళిన్ గల ।
 స్వనమొలుకంగ సుస్వర వి ♦ భాస్వర కంఠరవంబుఁ గూర్చిమి ।
 టునిఖిలలోకమాతను బ ♦ టుశ్రుతిగీతను వాగ్విశుద్ధికిన్ ॥ ౫

నీ॥ శ్రీమదద్వైతదే ♦ శిక పాదసంస్త వా; స్తైతసుకృతౌదార్క ♦ యుత
 యును నురు । తుదయాభిఖ్య సు ♦ భారసకలిత వీ; క్షణరక్షిత
 బుధా ♦ కయగుశార । దాంబ, నటద్విరూ ♦ పాక్షసమున్నత
 మకుటాగ్నిని సగ్నిన ♦ స్మహితగగన । గంగాధురీతరం ♦ గ చయ
 కోలాహల; మనఖండి పాండిత్య ♦ మంశితయగు॥

గీ॥ స్వాక్తిధారను గమనను ♦ ర క్తితోడ । నాదు నాలుకకొనయను ♦
 నవ్యపంచ । ముఖసదాసవమును రయ ♦ మునఁదగుగతిఁజేర్చు
 గావుత ననుధన్యుఁ ♦ జేయఁగాత॥ ౬

గురుస్తుతి .

నీ॥ నారాయణః జతురా ♦ చనువసిష్ఠమునీంద్రి; శక్త్యర్హివరుఁ; బరా
 శరమహర్షి । బాదరాయణముని ♦ ప్రవరు శ్రీశుకయోగి; విభు
 గౌడపదుని గో ♦ వింద తీర్థ । శ్రీశంకరార్య దే ♦ శిక సార్వ
 భౌముని; బద్మపాదాభిధా ♦ ప్రథితగురుని ఘనుని హస్తామల ♦
 క ప్రఖ్య సనఘు , దో; తక విఖ్యసంయ మి ♦ ప్రకరధుర్యు॥

గీ॥ భీమవభివందితుఁడును వా ♦ ర్తిక విరచయి । తయునగు సురేశ
 గురుని మ ♦ తీయు నితరుల । జ్ఞానదాయకులైన య
 స్మద్గురువుల నితమును భక్తి మ్రొక్కిధ్యా ♦ నింతునెదను॥ ౭

శా॥ శారా! నాయన! యంచు నెక్కడగుగా ♦ రాబంబుచంజేసిన్
 తోరుస్థాయిగ మంచెడ్డలను నే ♦ క్కొప్పారఁగాఁ జెప్పిన
 స్థిరుఁజేసెన వేకిటాచలవతి ♦ స్థిమద్గణస్తవ్యనా ।
 శారాజప్రతిభ స్తుమాతముని మ ♦ తాస్వంతంభుచందెంచెదన్॥

కం॥ కొలుతున్ మద్గురుఁగుచ్చా । కలదుగఁగఁబ్రోవున్ ♦ సన
లయహితుఁ; ని । స్తులు నిచ్చుకళాకరు । కలమున్ క్రోపేక
శేష్య ♦ రాభిధువిబుధున్॥

చం॥ ధరణిఁ జతుర్విధాన్తకవి ♦ తా ననితాహ్వాదయంగమంబుగా;
సరసముగాఁగఁగబ్బములఁ ♦ జాల రచించివిరిచిఁబోలె భా;
సురయగువాణినిస్వశఁగ ♦ సూరులుమెచ్చ నొనర్చికోన్న వి।
న్విరగురుఁబూరుపో తమబుధప్రవరున్భజయింతు భక్తితోన్॥౧౦

మ॥ తనయాత్మోద్భవుఁడందున స్వకలు కే ♦ దాక్షిణ్యమద్దానితో;
ననువీక్షించి మెఱుంగునెట్లఁగనుచుం ♦ దప్పల్మృతించెల్లిన ।
న్ననుధన్యుంబొనరించు నాదేశకులేం ♦ దుంబూరుపో త్తంసు స।
జ్జగఁజ్జ్యం గవివర్యధుర్యుఁ గరుణాసారున్భ్రాశంసించెదన్ ॥౧౧

మ॥ నాకుందమ్ములులేమి నీవెనుమి యె ♦ యందమ్ముఁడొదంచు చ।
స్తోకంశౌకృప నాపయింబఱపి యెం ♦ తో శ్రద్ధమెఁబూని నా ।
దౌకబ్బంబుననున్న తప్పలను బా ♦ యంజేయఁ దోడైన వి ।
ద్యాకుక్తిలము సత్కవిందలతు మే ♦ భావక్షిణామూర్తినేన్ ॥

శా॥ అదిన్నాకుజు బౌవరాయణుని, ని ♦ త్యంజెన సద్భక్తిఁ గా
భద్రాసు స్థవభూతి, బాఁబ, శుకు, గీ ♦ ర్లీలావిదీశానులన్ ।
వైదుష్యంబు మఱిన్ విరాజిల నమో ♦ వాకంబు వాకొందునా
కేదోషంబులు లేకపోవుటకు సం ♦ హృష్టాంతరంగంబుతోన్॥౧౩

చం॥ తొలుతఁ దెనుంగు బాసను బు ♦ ధుల్కమ మెచ్చఁగ భార
తాదులన్ । లలితగతి నగించి విపు ♦ లంబగు పేర్మిని
మేలు నెల్లమ । ర్దులకు నొర్చి యాఁవివి ♦ ధుస్థిరమా
యశమునడించి ధ । న్ములయిన సత్కవిండుల చ ♦ నూనపు
భక్తి భజింతునెప్పుడున్॥

—♦ ఆ వ తా ౪ క ♦—

సీ॥ శ్రీమాన్మయై పూ ♦ ర్ణా మహాధునికైంతః; గాలట్యభిఖ్యవి ♦
భ్యాతమైచ । వరపురంబున శివ ♦ గురు మహీసురవరు; గర్భ
శుక్తికి మహాక్తి ♦ కంబంగం । జనియించి పంచమ ♦ సమకృత
వ్రతుడౌచు; సకల వేదంబుల ♦ రామరసి । సంసారమునుదోసి ♦
సన్యసింపడలంచి; జన్మచే నెట్టులో ♦ యనుమతిగని!

గీ॥ యతితః దానంది కుమతాగ ♦ విరతినెల్ల । మక్తివజ్రంబుచే
సంత ♦ మొండజేసి । సుఖకర్తాదైవత విద్యనే ♦ సూరివర్యుః ।
డలరఁజేసెనొ యాశంక ♦ రార్యుడలఁతు॥ ౧౫

ఉ॥ శ్రీగురుదేవపాద సర ♦ నీరుహ ముగ్ధము నాత్మ నిల్పిదు;
ర్వాగురఁబోలు దుర్భుధ ♦ వంబును ద్రెంపఁగఁకుండలంచి ధా;
శ్రీగురు శంకరార్యుని చ ♦ రిత్రపు సారముగ్ధ ప్రితిగా;
నాగురు సత్కృపేక్షణము ♦ నన్ రచింపెద నాంధ్రభాషాన్॥

ఆ॥వె॥ కొద్దియద్దమందు ♦ కొద్దిగఁగుటావితతి జూచునట్టి ♦ విధ
ముగాను । చిన్నిపాత్రమందు ♦ కీశంకరార్యువా । క్షించయం
బుగఁనుడు ♦ సరసబుధులు॥ ౧౬

గీ॥ అధికరుచినొప్పమధురైమ ♦ సన్మయై నచవిని గలిసింప రుచినొం
డు ♦ జతను గూర్చు । విధముగా బూర్వసత్కవి ♦ విమలనద్య ।
ములను మత్పద్యసంవేశ ♦ ముంబొసంగు॥ ౧౭

గీ॥ సరసకవినుతుడై యు భా ♦ వ్యంకరుండు! సన్మదీయకృతిం దుష్టి ♦
నందుఁగాత । క్షీరవారాణివానియా ♦ శ్రీవిభండు । గోష్ఠమందుచ
బాలను ♦ గ్రోలుచోది ॥ ౧౮

గీ॥ క్షీరవార్ధిర్గురీవిని ♦ స్మృతసుధాచు । కారిమాధురినలరువా ♦
కాసిముచ భ, నీంద్రమించెడుశ్రీసంయ ♦ మీంసుగ్రివిదగు ।
హృదయశోభకమా యశం ♦ బెన్నడలఁతు॥ ౧౯

ఉ॥ కాలలసత్పుమల్లికల ♦ గంధము నొంపగఁజాలుచట్టి లీ॥
లాలసితంబులౌ గురువి ♦ లాసగుణప్రకరంబు లేడ నే॥
చాలునువీలునుండెలియఁ ♦ జాలనిబాలుడనేడ, నై ననా
పాలకదేశికోత్తమకృ ♦ పాకలకంబునఁ గంటిన్ స్వర్ణతా॥ ౨౦

సీ॥ మిగులఁజంచల యనఁ ♦ దగులచ్చియనునటి; చేసెను నాట్యం
బు ♦ చేఁబ్రమత్తు॥ లై సుజనులఁగ ధ ♦ న్యాత్ములఁగాఁగ భా;
వించుకొనెను నవి ♦ వేకుతాన॥ రాధములదగు క ♦ థాధోరణి
యను క; ర్దమముచే మిగులవ్యా ♦ ప్తమగు నాదు, నుడిని నిత్త
టిని ఘ ♦ నుండగు శ్రీశంక; రగురునిదగు విహా ♦ రమునఁ
గాలు॥

గీ॥ నట్టి విమలోద్యశంబను ♦ నబ్ధివారి । ఝరిని వేగమెకడఁగి సం ♦
సారపాశ॥ మునొగిఁద్రుంచెను గురుకృపఁ ♦ బొందినిత్య॥ హర్ష
భరితాంతరుండనై ♦ యలరుచుందు॥ ౨౧

సీ॥ పరికింప గొడ్డాలి ♦ పట్టితో గార్దభీ; శృంగంబుతో సాటిఁ ♦
జెందఁదగిన॥ సీచభూపతులవా ♦ నిక్కంబుఁ బేర్చియు; శౌర్యం
బు, క్షుమము నౌ ♦ దార్యము ధృతి॥ మున్నుగాఁగల గొనం ♦
బులఁ గొనియాడుట; యనియెను దుర్గంధ ♦ మునఁగఁడుఁజెడి॥
నట్టి నావాణి ని ♦ ప్పట్టున ముజ్జగం; బనెడురంగస్థలం ♦ బున
నటించు॥

గీ॥ నట్టి శ్రీశంకరార్యసం ♦ యమివశేణ్య॥ కీర్తినర్తకిమెయినుండి ♦
క్రిందఁబడిన॥ చందనపరాగ పుంబట ♦ లిం దగుగతిఁ బరిమళిం
పంగఁజేసెదఁ ♦ గరము నియతి॥ ౨౨

గీ॥ చంద్రశేఖరరూపుడౌ ♦ శంకరార్య॥ సత్కృపాస్థేమపూర్వా ♦
సరసవాక్సు । మంబు, బుధరాజికామోద ♦ దంబు, శంక ।
రార్యవిజయాఖ్యకల్పాగ ♦ మ వనినలరు॥ ౨౩

చం॥ సపరిమళాచ్ఛక్తునిని ♦ జాలవటంచుహసించి కల్పసూ ।
 న పువిపులంపుగంధమును ♦ నవ్వుచుఁ జందనహేళనంబుఁ దా ।
 విపులముగానొనర్చి బహు ♦ విస్తృతినందిన మాధవార్యవా ।
 కృపటాతగోపుష్లేచ్ఛగతి ♦ శోధనముంబొసరింత్రుకాకవుల్॥౨౪॥

ఉ॥ ఐననుఁ జింతలేదు సద ♦ యాంతరుల న్ననదుక్తిమాక్తికా ।
 దానులు, నార్తరక్షణులు ♦ ధన్యులు సత్పురుషోత్తముల్లలా ।
 రైన ననుగ్రహంబునిధి ♦ యాశ్రితపోషకుఁడు స్మహానుధీ ।
 శానుఁడుశంకరార్యసర ♦ సద్గురుఁడందెకుమోదమిమ్ముగ్గ॥౨౬॥

గీ॥ గురునిగొనముల నుతిఁజేయఁ ♦ నొందఱుని । సద్యవాచార్థ
 ముననె ప్ర ♦ భగ్నులైరి ఇట్టివానిని విచిత్రంప ♦ నేదలఁచుట ।
 కరముతో నిందుగ్రహించు ♦ కరణి కాదె॥ ౨౭

ఉ॥ ఐనను మూకు నాకకవి ♦ యట్టులొనర్పఁగఁజాలి దుగ్ధపా ।
 ధోనిధిచికానిచయ ♦ దూషణఁ జేసెడుదేశికాచ్ఛవీ ।
 త్తానిచయంబు నాపయః బ్ర ♦ సారతనందఁగ నింకశంకలే ।
 దానిపుణుండెచెంతదగి ♦ యంతయుఁజేకుటఁజేయుఁగావున॥౨౮॥

మ॥ తలఁపఁ శంకరసద్గురూత్తమ చరి ♦ త్రంబేడ నేనేడ ని ।
 య్యలలోఁజూడవారి నేమిటికి న ♦ స్మిరీతిబంధింతు రెం ।
 దులకై కీర్తిఁ జిరార్జిత స్థలధియం ♦ దుం ద్రోతురీరంచుఁ జం ।
 చలయైవర్విష వాణిఁబట్టి గురునెంచంగా విధింపఁచితుల్॥౨౯॥

సీ॥ కవయితఁజూడ నా ♦ గమపాళికంతకు; నిర్మలభానంపు ♦ నీటుఁ
 జాటుఁ గావ్యంబుఁబరికింపఁ ♦ గల్పాగముంబోలె; నిఖలేష్టదం
 బయి ♦ నెగడుచుండు నేతనీషింపంగ ♦ భూతలంబున నద్య;
 యామృతంబును జిల్కి ♦ నట్టి ఘనుఁడు లసితేషతోడఁద్రస
 మునీషింప బ్ర; హృదయందమిడునట్టి ♦ దై చెలంగు ॥

గీ॥ నట్టిశంకరవిజయంబు ♦ నాంధ్రముందు॥ నాంబుచండలి భక్తి ♦
సంబుచేతఁ । జెప్పఁబూనితి నామాస ♦ ముప్పతిల్లఁ । గాని
పాండిత్య గర్వంబుఁ ♦ బూని కాదు॥ 30

చం॥ చరితము సారవంతమంట ♦ శంకరుఁడందును నేతయంట స॥
సరణముఁ బాపఁగాఁ దగిన ♦ సత్పథమొప్పునదంట మానునీ ।
నరులకనారతమ్మునిదె ♦ వర్ణ్యమంటట్టి మహేశరూపశం ।
కరగురుగాధ నాంద్రమునఁ ♦ గల్పఁజేసినఁ గానెభన్యఁడ౯॥ 31
చం॥ అనిమదినెంచి మత్పితయు ♦ నై గురుఁడై తగువేంకటాచలైః
శుని నురుభక్తిమొక్కి పరి ♦ శోభితవాక్కులఁగ్రాలుపెద్దల॥
నివసయమున న్నుతించి యతి ♦ వేలకృపారఘంబెప్పు డేవుపి॥
నెను బలుకంగఁబూనితిని ♦ గానియెడంబలుకంగ నేర్తునే?॥ 32

చ॥ అంబుజగచ్ఛాననఁ బ్రాణిహర్షదశచ్ఛసిపాణి, వర్షకా॥
లాంబుదనీలవేణి, యమ♦ రావళినన్నతవాణి, భక్తచా॥
రంబునుతింపఁ గోర్కెల నిరంతరమిచ్చెఁజుచారువాణి, నా॥
కుంబలునూర్దవంపుఁబలు♦కుంగృహసేయుముడేవి! మ్రొక్కెడ౯॥
కం॥ కాకవులనవరతంబును । నేకడనోచేరి దోష ♦ మే కైకొండ్రా॥
కాకులరీతిని, వారల । వాకొనకింక వలయుదాని ♦ వాకొనఁ
దలఁతు౯ ॥ 33

కం॥ అని సుజనావళిఁబ్రార్థన॥ మునుజేసి యనంతరంబు ♦ మూర్ఖుని
కారం । బొనరించి శంకరార్చుని । ఘనచరితమువ్రాయవంశ ♦
గౌరవమెంత౯ ॥ 34

క వి న శ వృ త్తాంత ము .

సీ॥ బ్రహ్మవిద్వంశవరం ♦ పరవరిష్ఠంశును; బ్రహ్మిష్ఠంశునుముని ♦ ప్రవ
రుండుచగు । శాంఢిల్యవశాని వి ♦ శ్వమున రాణవహించె; నస్మ
త్కులంబున ♦ కతఁడెక్కర్త । బోధించెసచ్చివ్య ♦ పుంజంబుచకు
సాంగ; నిగమతదర్థమున్ ♦ నియమమునను । గులవతియయ్యెనె♦
క్కుఁడు భక్తిమునికోటి; తనయాననాదలఁ ♦ గొనిభజింప॥

గీ॥ ప్రవిమలాష్టాంగయోగ వి • భాసురుండు | నురుతపోధనుఁడాత్మ
వి • ద్యోపదేవు! పరమకరుణాధ్యుఁడేముత • ధృన్యగోత్ర! జల
ముసువినితులము మహి • సురులముసుండి॥ 3౬

కం॥ నైదికులవియాపస్తం | బోదీరితసూత్రగుంని • యునునెలనాడ
స్నేదముక్రమమున నిల సం! పాదితములు భమిడిపాటివారనఁగఁ
దెగల్॥ 3౭

సీ॥ గోవిందరామాభి • ధావిరాజతుండై స; భూసురుఁడావంశ •
ముచరహించె! సదమలాచారభా • స్వరుండును నిగమజ్ఞుఁ; డు
నమలచేతస్కుం • ముచయిచెలఁగు | నన్నిజ్ఞునకు సక్ర • మా
మ్నాయపారగుం; డనిశసత్కర్మచా • వనుడునై న | వేంకటా
చలపత్య • భిఖ్యుఁడొండుదయించె; సావిత్రసన్మంత్ర • జాపకుండు॥

గీ॥ సతతపతిపాదపూజనా • సక్తచిత్త! యును సుగుణరత్న ఖనియునై •
యొప్పులక్కు | మాంబుఁ బరిణయమయ్యె శ్రీ • హరిరమాంబుఁ
బరిణయంబై నపగిది నా • భవ్యగుణుడు ॥ 3౮

శా॥ ఆలక్ష్మ్యంబికఁబత్నిఁగాఁగొని ప్రహృష్టాంతవృత్తై గార్హ్య ధా
ర్మాలిచ్చుచు నాబుధుండతిథి సే • వాసక్తిమైఁగ్రాల స,
చ్చీలాఘ్యులుతులిర్వరాఘునుచకు • శ్రీకృతికిచ్చుచుహా!
దేవులుల్గున్న గజాన్యషణ్ముఖుల మా • ద్రింగల్గించుచుతున్॥

కం॥ పితృభక్తిగలిసి సుజన | స్తుతిపాత్రగుణాధ్యులయి య • శూ
న్యసుహృత్వ! స్థితిని మహి • బేరయాభి | ఖ్యతకేషయవిఖ్యతత
గఁ గొలిచి వారల్॥ ౪౦

గీ॥ క్రమతసంస్కృతులగుచు స • క్రమఘనమగు | శ్రుతిని సాంగ
ముగాఁగగు • రుసవిధముచ! నిష్ఠఁబఱిచి రిమలవి • సీతివఱలఁ
బేరయమనీషి కేషయా • భిఖ్యబుధుండు॥ ౪౦

ఉ॥ పిచ్చమసాధ్యింబత్తిగను • బేరయపండితుడూని నూపె తాఁ
బూచ్చెములేనిభక్తిఁ దగు • పొందికదన్నభజించుగా శ్రుతి
ప్రోచ్చుతార్హకర్మముల • నుత్కటభక్తినిశ్రద్ధచొప్పి వి
ద్యచ్చయపంద్యుడై యవిరింతుంబునుబావకుఁగొల్పుచుండెదాన్.

మ॥ తనపండ్రెండవవత్సరంబు మునుగాఁ • దాశీద్యవ్రాతము.

దున నాకోవిదుడారపిదుభమున • స్తోకస్ససత్కీర్తితా.

త్రినిదైవారంగఁ బెక్కుకబ్బముల న • క్రింబుచ్చితావ్రాసనా.

ధనమేమమ్మునిధానమై మనిచెడిం • దక్షింబుగానిల్లజ్జీవె.

సీ॥ ఆదంపతులకు భ • న్యగుణాఘ్యులగు మూఁగు, రాష్ట్రజల్మా
ర్జిత • యంబుఁబోలె; నుదయించిరగిముఁ • దొప్పెదా వేం
కటా; చలపతిప్రథధర్మ • శాస్త్రవేత్త నిత్యకష్టమేత • నితుం
డు నాహితీధనుఁడు సుజ్ఞాన సా • ధనుఁడుగుచు! రాసించె
నల్లెను • బ్రహ్మయ్యుడన ద్వితీ, యుండు క్రీరసింహ • పండి
తుండు॥ గీ॥ శ్రౌతమార్గవిదుండునై • ఖ్యాతిఁగనియె; దాద్య
తీయత నట్టిను • తత్రయంబు! దన్న నెమ్మిభజించుగా • నెచ్చిం
గని! యలరెఁ బేరయకోవిదుం • డవనిమిగుల.

సీ॥ మిగులసమర్థులై • తగుతనూజలుతోడు, గాఁగొనె న్నిత్యి
కంబునిట్ట • సిద్ధిభాగనె నవి • చ్చిన్నాన్నిహేమాతియై, యంత
సన్నిహితము • యాగముఁదగ, నొనరించి యజ్ఞనా • చొప్పెని
ష్టాదుల, సర్వకాలములందు • నాచరించి, దాద్యాహృత్యము
బాపె • దద్యంశమునకు సుజ్ఞానియై మిగులఁబ్రీ • శక్తిసేసెఁ
గీ॥ దాశదశసంపుటంబులఁ • దాల్మితోడ, భావతాదిమహాగ్రం
థ • వారముఁదగ! విజ్ఞుడై మేనివిమదన్క • వేడ్కవ్రాసె, బేర
యజ్ఞనువినుతింప • నేరికగును?॥

శా॥ ఆతత్త్వజ్ఞని యగ్రసూనుఁడు దిగం • తాకాంతసత్కీర్తివి ।
దావ్రీతస్తుత్య సుమార్గవర్తిపరమా • ర్థసప్రహృతాఘ్నర్తిసం
ప్రీత స్వాంతవిఖండితార్తివిలస • త్ప్రియాపతుభ్యోక్తి స ।
శ్చేతోన్మిత సువేంకటాచల విప • త్ప్రీన్మార్తియొప్పెంగునన్

ప్రీతి

చం॥ అలఘుఁడుసాహితీం బృథుఁడ ♦ యాకలితుండును శ్రౌతవేదిని
రమ్యహృదయుండును స్వహుపు ♦ రాణసువక్తృచయాగ్రవర్తిని
స్తుత వరధర్మశాస్త్రభరి ♦ తండు నయానిష్ఠుఁడెన్న వేంకటా ।
చలవతిశాస్త్రీ తత్సుగుణ ♦ సంతతి సంతతమున్నుధేడ్యమా ॥

సీ॥ మాన్యఁడబుధుఁడు కాం ♦ డిన్యగోత్రంబుతో, నలరెడు నిమ్మ
గ ♦ డ్డాభిధాన మైననద్యంశంబు ♦ నందీప్యఁడైన ల, క్షీనరసిం
హావ ♦ ధాని పౌత్తి యును సుధీవరుఁడౌచు ♦ నొప్పు నప్పు
కోవి, దుని యగ్రీతనుజాత ♦ యును సుబుద్ధి యగు వేంకటే
శ్వర ♦ సుగుణికగ్రీజయును । సద్గుణయైన పి ♦ చ్చమసుసాధ్య ॥

గీ॥ ధర్మపత్నిగఁగ్రాల ♦ స్వధర్మనిరతి నెనఁగెననుకూలవతియౌచు ♦
నెలమి నామె । సలుప నిత్యాగ్నిహూత్యములచెలఁగెనిష్ఠ ।
బహువిదుఁడు వేంకటాచల ♦ పతి బుధుండు ॥ ౪౮

ఉ॥ అత్తమామకుం బతికి ♦ నాడదు తా నెదురెన్నుచుం గడుం
బత్తిని సేవలన్నలుపు ♦ భర్తకు; దేవరులందుఁడమ్ములం ।
జొత్తిలుపేమఁజూపుఁ బరి ♦ శుద్ధమనంబుననాఁడుబిడ్డల ।
స్తత్తునుగృత్యమే మఱద ♦ సంగఁబుచ్చమసాధ్యయొప్పెఁదాన్ ॥

కం॥ నేనాయుగ్మంబునకున్ । నూనుఁడనై జనినిగాంచి ♦ సూరీడ్యగు
నాఁడునుండౌ మజ్జనకున । నూన దయావీక్ష శిక్ష ♦ నుచిత
తఁగంటిన్ ॥ ౫౦

కం॥ వేంకటసుబ్రహ్మణ్యం । బంకంబైయొప్పు బెద్ద ♦ లాశీస్సు
లిడన్ శంకరవిజయాంధీకృతి । శంకాతంకములులేక ♦ సా
గింతునికన్ ॥ ౫౧

— ♦ మ వ్యం త ము లు. ♦ —

కం॥ ఓంకారహుపునకునే జాంకాభరణనకునాగ ♦ మాంతస్తునకుం
బంకిలపంకాపహునకు । శంకరునకు గిరిసుతావి ♦ శాలాం
కునకున్ ॥ ౫౨

క॥నిగమాంతపీఠసంస్థున । కగజాహృదయాంబుజాహ • రధినా
ధునకు , స్వగతీభవవృద్ధిక్షయ । సుగమీకణణీహునకును , సోమ
ధరునకున్ ॥ ౫౩

క॥ నారదముఖమునినుతునకుఁ । బౌరదశరదభ్రతుల్య • భవ్యాంగు
నకు । న్నిరకృపానిలయునకగ , జారమణీకలితునకును • సక
లేశునకున్ ॥ ౫౪

వ॥ సభక్త్యానందకందంబుగా సమర్పింపనెంచి నాయొరర్చంబూనిన
శ్రీశంకరగురుచరితంబు మున్ను సకలాగమార్గప్రచురీకరణప్రవీ
ణుండును శివగురువరసుతచరణనీరజసేవాసమాసాదితకీర్తి కాంతా
క్రాంతదిగంతుండునునగు శ్రీమాధవాచార్యగురువర్యులచే గీర్వా
ణభాషయందు షోడశసర్గాత్మకంబగుకావ్యంబుగా రచింపం
బడియె నందుఁబ్రథమంబున నుపోద్ఘాతంబును ద్వితీయంబున
శ్రీశంకరగురుసముద్భవంబును దృతీయంబుననాయాయమృతా
శేనులయవతారనిరూపణంబును జతుర్థంబున నప్పరమగురుని
శుద్ధాష్టమవర్షప్రాకృరితంబును బంచమసర్గయందుఁడదర్శసుఖా
శ్రమప్రాప్తియు షష్ఠంబునసాంప్రదాయాగతంబును జిరకాలో
త్పన్నంబును నగుశుద్ధాష్టయవిద్యంబ్రతిష్ఠించుటయు సప్తమం
బున సకలకలావాసుండగు వ్యాసమహామునిసందర్శనంబును
నష్టమంబున నశేషవిద్యామండితుండగు మండనమిశ్రునితోడి
సంవాదంబును నమంబున సరస్వతీసాక్షి కసర్వజ్ఞతానిర్వహణో
పాయపర్యాలోచనంబును దశమంబున యోగశక్తిచే భూపకా
యంబుఁ బ్రవేశించియందుఁ గంతునికళలసాంతంబుగానెఱుం
గుటయు నేకాదశంబున సుగ్రభైరవునిజయించుటయు ద్వీదశం
బున హస్తామలకతోతకార్యులసంశ్రయంబునుఁ ద్రయోదశం
బున వార్తికాంతాద్యయవిద్యాప్రచారంబును బమనాలుగవ
సర్గయందుఁ బద్మపాదునితీర్థయాత్రాప్రకారంబును బదునేనింటఁ
బరమగురునిదిగ్విజయకథనంబును బదునారవసర్గయందమ్మహా
త్మునిశ్రీశార్దూపీఠనివాసంబునుగలుగునట్లభివర్ణింపఁబడియె. ౫౫

కం॥ కలినిదరింపఁగఁజేయుట, కలరెడిచరితంబు విననె యఖిలాఘ
ములు, నివ్విలయము నందెడుఁ గావున, సలలితముగ శంకరార్చ్య
సరణిఁ బొగడెదన్॥ ౫౬

— † క థా వ్రా ర ం భ ము † —

శ్రీశంకరు దర్శింపఁగైలాసంబునకు దేవతలరుగుట

చం॥ ఒకదివసమందుదేవతతి యొక్కెడఁజేరి ప్రపంచవర్తనా
ర్థిక విషయితచర్య జగ ధి న్నశియించి సుమార్గమేవిధి,
స్సకరముగాలభించు? నని శోధితబుద్ధులఁ జర్చింజేసి యీ
శకరుణఁగాని యద్ది కొన, సాగదటంచుఁ దలంచియంతటన్॥
కం॥ కాంచనగర్భాదికసురః సంచయమురువినయకలిత సద్బ్రద
యంబై పంచాచను వీక్షింపఁగఁ జంచద్దతిఁబయ్యుపమయ్యె
శంకరగిరికిన్॥ ౫౭

చం॥ చనిచనికాంచదేవతతి సాంగలసచ్చత్తిభాస, మచ్చస,
న్మనిగణవాస, మాగతవి మోదకర్పార్త విభాస, మజ్జితేం
ధనహరణాగ్నిభాసము వి దారితకామముఖారికాసము
స్థనదనుహ్మన్నివాసమగు ధన్యవిలాసము రాప్యభాసమున్॥
సీ॥ ఒకవంక సకలంక సకలాగమంబుల; వినుతిఁజేసెను వేద
విచ్చయంబు, నొకవోట నానంద ముకుళితహస్తలై; భక్తిమై
నుతిసల్పు భక్తివితతి యొకచాయ భవము నో పికతోడ
నిరిసించి; సస్యసించిన యమి సంచయంబు! నొకదండ నండ
జా చికమందు నీవుందు; పనుచుఁబాడెను గాయ కావళి
యును॥

గీ॥ లలితపల్లనకుసుమఫ లస్సరత్ను సకలభూజాళిశాఖలఁ
బికమయూర ముఖరనాదంబు శ్రుతులకు సుఖముఁజేయ
నొప్పు కైలాసమును గాంచి రుత్సవమున॥ ౬౦

గీ॥ పూర్వగిరి వైననొప్పెడు ♦ పూర్ణచంద్రు! పగిది రౌప్యాచలాగ్ర
వి ♦ భాసియైన! యద్రజాసంగు, నంగజా ♦ తారి నభవు! గాంచి
రమరులు కన్నుల ♦ కలుపుతీట॥ ౬౦

లయగ్రాహి॥ సంబరముతోడ సుర ♦ లంబుదకచున్నునిజ ♦ సంబుల
మనస్సరసి ♦ జంబుల విహార! ముంబొలుపుగా నొనరు ♦ పం
బటుసమీహగల ♦ త్ర్యంబకుంగనన్నతిశ ♦ తంబుల నొనర్చ!
నాన్సింబుడు సుధామధురి ♦ మంబు గల చూడ్కులధి ♦ కం
బుగ సురాళిపయి ♦ నిం బొదలఁజేయ్॥ శంబరజనన్నిభక ♦
రంబులను గుట్టలస ♦ మంబులుగఁజేసి విన ♦ యంబుమెయి
బలెన్॥ ౬౧

ఉ॥ అంగజభంగ భక్తజన ♦ తార్తివిభంగ! కృపారసాంచితా!
పాంగ! జటాస్థంగ! హిమ ♦ షర్వతభూకలితాంగ! చంద్రకుం!
దాంగ! నిరీహయోగిహృద! యాంబుజభృంగ! నిరీహసంగ! యో
లింగ! నుతించుమమ్ములఁ జలింపనిపేర్నిని జూడుమోమృడా॥
కం॥ దేవరకుండెలియనిది జగ! తీవలయంబునను గలదె? ♦ దేవ
హితకరుం! డై వసుమతి బుద్ధుడను ను! ధీవరుడై హరియె
సుగత ♦ ధిక్కృతిఁజేసె॥ ౬౨

గీ॥ సాంబ! యాతనిచే రచి ♦ తంబులైన! యాగమంబుల ననిశం
బు ♦ నభ్యసించు! నట్టి జాద్ధులచే వ్యాప్త ♦ మయ్యె జగము!
పటుతమోవ్యాప్తమూ రాత్రి ♦ పగిది నిపుడు॥ ౬౩

సీ॥ ఆగమపాద! మా ♦ యగచ్ఛాట్ల వినిపింతు; మనలసమనమున ♦
వినఁగదయ్య! వర్ణాశ్రమాదుల ♦ స్థోధిలోముంప; యత్నం
బుఁజేయు బ్ర ♦ హ్మఘ్నులా గ! మావళి జీవిక ♦ కై వసుం
ధరఁబుట్టె; ననుచు స్నానాదుల ♦ నాచరింప! రక్కట! 'కృతు'
నామశ్రావ్యరంబులురెండు; వినవీనులను మూసికొనఁదలంతు

గీ॥ రింకఁ గిరియాజాలమేరితి ♦ నెనకమెఘంగు; యాగభక్తులమె
ల్లాదు ♦ మవని లింగ! చక్రముఖచిహ్నధరులుపా ♦ మండు
లొగిను! కర్మములవిడిరసుకంప ♦ గశ్మలులుట॥ ౬౪

గీ॥ అన్యభావంబు మతిలేక ♦ యనఘుఁబురుషుఁ | గుఱిచిపోయెడు
శ్రుతిసాధ్వీ ♦ గుమతియుతులు | నధికమదమత్తులైన శా ♦
క్యాధములటఁ | గలఁచి చెఱచిరి; ద్విపరాజిజలజని బలె॥ ౬౭
కం॥ వరభూసురశిరముల వే! గిరముగఁగని కోసితెచ్చి, కితవకపాలు |
ల్లురుముదమున భైరవపద | సరసిజముల నుంతు లోక ♦ సరణి
సెడంగన్॥ ౬౮

ఆ॥ వె॥ ఇంకనవనిలోన ♦ సంకటకరకంట | కాళిక్రీర్ణమార్గ ♦ పాళి
యుండె | నడుగువెట్టునెడలఁ ♦ గడువెతయగు; నేత్ర | జలముఁ
గారఁజేయు ♦ జనులకద్ది॥ ౬౯

ఉ॥ కావున దుష్టనిగ్రహముఁ ♦ గ్రీక్కునఁజేసి మనుష్యకోటికిఁ |
నాభివుకమిచ్చు శ్రోతమగు ♦ పంథను లోకహితార్థమై మహా
దేవ మునీంద్రసద్భదయ ♦ దీప్తమహామహిమానుభావ! యి |
చ్చావిధి నిల్పు, మంచు సుర ♦ సంఘమువేడఁగ శంకరుండనుక॥
—♦ శంకరుఁడు దేవతల కభయమొసంగుట ♦—

ఉ॥ దేవతలార! మీరలిటు ♦ దీనతనందకుడింక శంకరా |
ఖ్యావలనద్యతీంద్రితను ♦ ఖ్యాతిగ భూతలమందుఁబొంది దు |
ష్టావలమార్గనాశమును ♦ సంచితధర్మనివేశముక సుధీ |
శావళిమెచ్చుసూత్రముల ♦ కర్థముఁజేసి యొనర్తు మోదముక
కం॥ నలుగురుశిష్యులు హరిభుజ | ములొనఁగా, ద్వైతతిమిర ♦
మోహితజనపా | భులకటమధ్యాహ్నర్కులఁ | బలె వఱలఁగ సం
చరింతు ♦ వనుమతి నంతక॥ ౭౦

ఆ॥ వె॥ నాకవాసులార ♦ నావలెమానవ! తనువుతోడనన్ను ♦ నను
సరింపుఁ | డట్టుతేనిమీదు ♦ గట్టికోరికలెల్ల | నెసఁగు ననుచుఁ
బలెన్ ♦ నిందుధరుఁడు॥ ౭౧

వ॥ అని, యపర్ణాభిభుండు వందారుసుపర్వాణ బృందంబుతోఁబల్కి
భానుండుభానుసంతతి నరవిందంబునందు నుంబోలె నన్యదుర్ల
భంబులగు కరుణాకటాక్షంబులఁ గార్తికేయునందుంబ్రసరింపఁ
జేయ నుదధి యొండవకిరణంబులనంది పొంగునట్లు పయఃపారా

నారభస్యవీచికాసచివంబులగు తత్కృతపేక్షణంబుల గుహుండ
ధిగమించి యభిసందించుచుండ, దంతచందిక్రికానందితబృందా
రకచకోరకుండగుచు నందనుండగు స్కందుంగూర్చి పొందుగా
నిందు శ్లేఖరుండిట్లనియె॥ 28

చం॥ వినుము; కుమార! లోకములు విస్తృతసౌఖ్యమునందుతీరు; వే
దనిచయరక్షణంబున వి ♦ ధాతృముఖోద్భవరక్షణంబు, దా
ననుజగతీతలావన త ♦ సర్పు; సదాశ్రమవర్ణజాలమం
దుననె సెలంగుట న్ముగ్ధితిని ♦ ధూతవివాదను గాఁ బొనర్చునౌ॥

సీ॥ ఇదిముద్ధరింప నా ♦ మదిఁగల్గ మత్సకా; శస్థుకౌ విష్ణుశే ♦ ష
ప్రసిద్ధుల తిగూఢమైన నా ♦ మతిఁగలభావంబు; డెలిసి నా
యనుసుతి ♦ వలన నిలకుఁ జనుచు మధ్యమకాండ ♦ మును
బోవ సంకర్ష; కాఖ్య బతంజలి ♦ ప్రఖ్యతోడఁ బుట్టియోగ
విధంబు ♦ బోధనేయుచునుండి; రేనుజ్ఞానపథంబు నెఱుకపఱతు॥

గీ॥ సనుచుఁబల్కితిసకలను ♦ రాళికిపుడు కనుక జైమినినయవార్ధి ♦
కిని శశాంక! రూపమునఁగర్మకాండని ♦ చూఢిసీపు నుద్ధరింపుము
ప్రజలకు ♦ నుత్సవముగ॥ 29

శా॥ వేదార్థంబులకెల్లశత్రులగుచు ♦ నివ్వశ్వంభరామండలి
న్వాదంబుల్పచరించుసౌగతుల దు ♦ ర్భావాధ్యులం గెల్చి త
ద్వేదాపాదితకర్మమార్గమును నీ ♦ వేచేయఁగాఁజాలు చా
పై దీపించు మయూరవాహ మహిను ♦ బ్రహ్మణ్యవిఖ్యాతియు॥

కం॥ అజుడిల మండనమిశ్రితఁడ న జనించును విప్రులందు ♦ నాయ
కుడైనా॥ కజపుడు సుధన్వఁడనఁదగు భుజబండ్ల నీకుఁదోడు ♦
భుజముల పగిదిన్॥ 30

ప॥ అనియాభూతవిభండాదేశింప వేధకై న విధాయినయగు నయ్యా
దేశంబు నమృతంబునుంబోలె నెంతయువిధేయుండై బాహులే
యుండు పరిగ్రహించెనంత॥ 31

కుమారస్వామి శివునాజ్ఞ భట్టపాదాఖ్యుడై మధ్యుకడకరి జాద్ధులనుజయించుట
సీ॥ నాకేశుడ య్యస ♦ ర్ణాకాంతునానతి; చే భూమిపతియకాచుఁ
జెలఁగి మించి నాకలోకంబుగా ♦ సరలోకమును జేసి; తన
పురి నమరావ ♦ తినిగఁజేసి సర్వజ్ఞుడైయును ♦ శ్రీధనో
ష్ణుడువానిఁ; బోలె సాగతశాస్త్రు ♦ ములనుజదివి క్రొంచారి
రాకఁ గా ♦ మించి జాద్ధుల నెల్ల; రావించి ముదమున ♦ రాజి
లంగ॥

గీ॥ సంతసేనాని భూమియం ♦ దవతరించి భట్టపాదుండునానొప్పి ♦
భవ్యజైమి నీయసూత్రంబులన్నిటి ♦ నిలిపె నరుణ భాసితం
బైన జగముచు ♦ భానుడువలె॥ ౯౦

ఉ॥ అంత దిగంతసంతతి ♦ హరివిలాసయశోంగనామహః |
కాంతుండు కార్తికేయుండు ను ♦ ఖంబుగఁ జేరె సుధన్వపట్టణ |
ప్రాంతము సంతభూవిభుండు ♦ స్వాగతవందనవీతికార్పలక్ |
స్వాంతమునందు సంతసమె ♦ సంగ నొసంగెఁబినాకిసూతికిన్ ॥
కం॥ ఆశీస్సులనధికంబుగ నాశాపాయధుండొసంగె ♦ నధిపునకట
సం వేళితుడై కల్పము త్రిద శేశువనంబునకుఁ బోలె ♦ నిం
పిడె సభకున్ ॥ ౯౧

గీ॥ సభకు సన్నిధినుండు నృ ♦ డుంబుమీఁద నుండుకోకిలదారుతి ♦
దండగివిని వ్యాజమున రాజగుఱిచి య ♦ వ్యాహతముగ |
నిట్టలనియెను భూసురుఁ ♦ డింపుగదుర॥ ౯౨

గీ॥ శుక్తివిదూషకనాదంబు ♦ కతన సీచ జాతియనఁదగి మలిస
సం ♦ జాతమైన కాకలోకంబుతోఁ బొందు ♦ లేకయున్న వా
కొనంగను దగుదునో ♦ కోకిలంబ॥ ౯౩

ఉ॥ ఆపలుగాకులాపలుకు ♦ లందలియర్థముఁ గాంచిభూరిలో |
పోషగతిం బదాహతమ ♦ హారగల్గిల నెదుర్కొనంగ ని |
ష్పాపుడు యుక్తివజ్రమున ♦ వారలదా మతశాఖ నొంచియు
త్కృపమహాగ్నికీలఁ బరి ♦ తోగతఁ జేసె సదస్సునందొగిన్ ॥

గీ॥ వారిరోషయుక్త ♦ వదనాళి నాసభ | కడునెసంగెఁ గమల ♦
కాంతుకిరణ! నన్ని వేళపుల్ల ♦ సరసీరుహావళి! చేత నొప్పుసరసి ♦
భాతి నపుడు ॥ ౮౬

కం॥ గట్టిగ నిట్టుల నొకనిం | బట్టి మఱొక్కండుచెలఁగె ♦ వాదం
బున న! పుట్టునఁ బుట్టినశబ్దము | బెట్టిదమై దిక్కటాహా ♦ భేద
ముఁజేసెన్ ॥ ౮౭

ఉ॥ ఇట్లుల నాబుధేంద్రుఁడుమ ♦ హేషులు మేలన నుక్తివజ్రముం |
బట్టి తథాగతాగముల ♦ పక్షములం దెగవేయ బొద్దుల |
పుట్టన మోములెల్లవెల ♦ వాఱఁగ గోడలనుండు బొమ్మల |
ట్టలైకనంబడ నివబుధుఁ ♦ డాశ్రుతిశ స్తిని దెల్పనేతతోన్ ॥ ౮౮

-♦భట్టపాదుఁడు ప్రభునియానతి వేదమాగ్ధ స్థాపనమునకై గిరినుండి దూఁకుట-♦-

ఉ॥ ఆతటి నానృపాలుఁడనె ♦ నార్య జయంబుఁ బరాజయంబు వి |
ద్యాతిశయాగతంబులగు ♦ నట్లగుట నిరిశృంగమెక్కి య |
త్యాతురతంబడంగ నెవఁ ♦ డవ్యయుఁడో? సతఁడెన్నునామతం |
బీతటి నిశ్చయంబనుచు♦నేవయ బొద్దులయందు లేనటుల్ ॥ ౮౯

చం॥ అనవిని భట్టపాదుఁడు మ ♦ హాగిరిశృంగముఁ దుప్పినెక్కి భూ |
మిని నిగమాళి సత్యముగ ♦ మేకొనెనేని రవంతకష్టమేక |
గననని పల్కి యున్నత న ♦ గాగ్రగుండై దుమికె నిర్భరానఁ జా |
లనియతిఁ దమ్మునెన్నుజను♦లనతదుఃఖులఁ జేయవేశ్రుతుల్ ॥ ౯౦

ఆ. వె॥ అష్టకప్రదత్త ♦ మైన పుణ్యముగూడ! లయమునంద స్వస్థ ♦
లంబునుండి | భిష్టుఁడో యయాతి ♦ భాతిఁ దోచెను భట్ట |
పాదు శ్రీపుడు సూచు ♦ వారికెల్ల ॥ ౯౧

గీ॥ విస్మయంబిచ్చునిద్దాని ♦ వినిద్విజాళి! సకలదిక్కులనుండి యు ♦
తానూమొప్పుఁ | జేరె నచటికి మేఘుగ ♦ ర్జితమునువిని | కుంజ
ములనుండి కేకుల ♦ పుంజమట్లు ॥ ౯౨

గీ॥ ఇట్లులే బాధలేకొప్పు ♦ భట్టపాదుఁ | జూచి నిందించుకొనియె
దు ♦ ప్పులచెలిమిని| దూషితుఁగఁదన్ను నదివిని ♦ తోనజాదు|
లిట్లువల్కిరి రాజుతో ♦ నేకముగను ॥ ౯౩

వ॥ దేవా! మణిమంత్రోషధాదులచే దేహరక్షణముఁ జేసికొననగుఁ
గాన నీతనియందట్టి లక్షణంబులుండంబోలు దాన సురక్షితుం
డయ్యె సంతమాత్రానే మమ్ము ఖలులనిభావింపం దేవరకుంజన
దన నానుభవస్వంశు ప్రత్యక్షార్థంబుగూడ వేటుతీరగుట నీక్షించి
భృకుటీభీకరములుండై యుగ్రంబగు ప్రతిజ్ఞగా నిల్లనియె. ౯౪
-♦నుధన్వండు బాధల పేరణమున సుభయవాదులఁ బరీక్షించుట♦-

గీ॥ అడిగెదను మిన్నునొక్కటి ♦ కమరయమునఁ | జెప్పఁడ ద్దానిఁ
జెప్పని ♦ చెనటులనిటఁ | గఠిన యంత్రంబులందుంచి ♦ ఘాతఁ
జేయ| నాజ్ఞజేసితి నిస్సంశ ♦ యంబుగాను ॥ ౯౫

కం॥ ఈతీరున నాభూవుండు| చేతంబునఁ గుపితుఁడౌచుఁ ♦జేసిప్రతి
జ్ఞా| శ్వేతాశీవిషమును ఘట| పాతితముంజేసితెచ్చెఁ ♦ బలు
కుండటంచున్ ॥ ౯౬

సీ॥ ఆతటి భూసుర ♦ వ్రాతంబు సాగత; వ్రాతంబుఁ గూడిభూ ♦
పతినిగూర్చి| పలికిరిట్టుల శ్వేఃప్ర ♦ భాతమందున నిశ్చ; యించి
పల్కెదము భూ ♦ మీశయనుచు| రాజు ననుగ్రహ ♦భ్రాజతుఁ
గాఁజేసి; పోయిరంతట నట ♦ భూసురాళి | కుత్తుకబంటిగాఁ ♦
గూలంకషనునిల్చి; పద్మాపుఁగూర్చి త ♦ పంబొనర్చ ॥

గీ॥ సంత మిత్రుండు ప్రత్యక్ష ♦ మైవచింపఁ | దగినది వచించి
యంచ్చి ♦ తత్వమందు | పిదప ద్విజులును సాగత ♦ వీరులు
సభఁ జేరి వాదంపఁజొచ్చిరి ♦ చెలువుగాను ॥ ౯౭

గీ॥ సాగతులు దీననుండుభు ♦ జంగమనిరి| కాదు భుజగేంద్రశాయి
శ్రీ ♦ కాంతుండనుచు | భూసురులు వల్కిరటమిఁదఁ ♦ బూ
సఁగెవాద| మిరువుర కపారముగను భూ ♦ మీశుసభను॥ ౯౮

చం॥ జగతినిసర్వవేది యగ ధ జాసుతుఁ డాగమమార్గమెంతొమె |
 పుగి నొసరింప నంతనురు ధ పుణ్యుఁడు వార్ధినమాన సత్కృపుం |
 డగు, శశిమాకుఁడీశుఁడు భ ధ వాంబుధిమగ్నజగంబు నుద్ధరిం |
 పగ మనమందు మానవతఁ ధ బైకొనఁగాఁ దలపోసెన త్తతీన్ ॥

ఆశ్వాసాంతము.

కం॥ నిగమాంతస్తుతమహిమా! జగదుద్భవవృద్ధిహాని ధ జాలవిరచ
 నా | విగత ధనాదీషణ జన | సుగమా భక్తాంబుజాతః సూర్య
 ప్రతిమా! ॥ ౧౦౮

శా॥ దారాపత్యవిరక్త యోగిహృదయా ధ స్తస్సంచరత్వాద వి |
 ద్వారధ్యేయసునామ! నామజపసం ధ ధామాత్రసంతుష్ట! దు |
 ష్టాప్రాకటభంగ! భంగనికరో ధ ద్యచ్ఛుభ్రా గంగాధరా! |
 సారాసారవిదు త్తమాంతరవిలా ధ సా!శిమోహినీపూర్ణవా॥౧౦౯

— ధ సత్యము ధ —

ఇది శ్రీ మచ్ఛంకర గురుకరుణా సమాసాదిత సరసకవితా విభాస్వర
 ప్రవర్ధమాన శ్రీమద్భువిడిపాట్యస్వయ పయఃపారావార రాకా
 సుధాకర, శ్రీమచ్ఛాండిల్యసగోత్రపవిత్ర, సంతతాగ్నిహోత్ర
 పరిచర్యోపాత్త ఘనతరసదైవిదుషీవిరాజమాన పేరిసోమ
 యాజిపాత్ర, బుధజనసంభావ్య సచ్ఛేముషీకలిత వేం
 కటాచలపతి సుధీతనూభవ, నైరంతర్య భక్తిసం
 భావితభవానీధవ, విబుధజనవిధేయ, వేంకట
 సుబ్రహ్మణ్యశర్తాభిధేయాంధ్రీకృతంబైన
 శ్రీ శంకర విజయంబునందుఁ
 బ్రథమాశ్వాసము. ౧౧౦

శ్రీ శంకరవిజయము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

శముఖామరతతినుత |

పాశాయుధగర్వభంగ ♦ పదరాజీవా |

కాశేందుకుంద సుమసు |

శ్రీశాలిశరీరకలిత ♦ శ్రీనకలేశా॥

గీ॥ అవధరింపుము; కేరళ ♦ మనెడుదేశ| మందుఁ జెలఁగెడు వృష
శైల ♦ మందుఁ బూర్ణ| యనెడునదిచెంతఁ గరుణాబి ♦ యైన
శంక| రుండు లింగాత్మకుండయి ♦ యుండె నంత॥ ౨

శా॥ ఆదేశాధిపుఁడీ శ్వరుండొకత్రియా♦మాంతంబున స్వస్థమం
దాదేశింపఁ దదీయవైభవనిరీ ♦ తౌత్యంతసద్భక్తి బా
సాదంబున్ స్రవించియిచ్చి యవిభు విరా♦జన్మూర్తి సేవించె దే
వా! దాసున్ననుఁ బోవుమంచును మహా ♦ భక్తిన్నుతిం
జేయుచు॥ ౩

—♦కాలట్యాగ్రహారణ్ధిక విద్యాధి రాజవైభవము.♦—

చం॥ కలదొకపూర్వరంబు శశి ♦ ఖండవిభూషణ సత్కృపేతుణా|
వలినముదీక్షనీతి భయ ♦ వర్జితమై తనరారి వేదవి|
ద్యలపతనంబనారతము ♦ నొచితియుక్తముగానొనర్చు భూ|
తలదివిజాళి నొప్పెనఁగుఁ♦దత్తటిఁ గాలటి నాఁగ నుర్వర॥ ౪

గీ॥ ఆపురంబున నభ్యసి ♦ తాఱిలాగి ముండు విద్యాధిరాజన ♦
 నుండు ద్వీజుఁడు! సుగుణమణిపేటియైనయా ♦ సూరివర్యుఁడె
 దాతఁగాఁ గోరె వృషభాది ♦ నేత భవుఁడు॥ ౩

ఉ॥ అమ్మహనీయు పూర్వజన ♦ నార్జితమైన విశేషపుణ్యసా
 రమ్మనఁ బుట్టె జ్ఞానమున ♦ రాజకళాధరుఁ బోలి వాక్యసా
 రమ్మన జీవుఁ బోలి యపుఁరాయనిమెచ్చుఁ దనూజుఁడొక్కరుం
 డమ్మహితాత్ముఁడట్లగుట ♦ నయ్యె ధరన్నివగుర్వభిఖ్యుండై॥ ౬

— శివగురు విద్యాభ్యాసము. —

గీ॥ ఆతఁడు సకాలమందుప ♦ నీతుఁడుగుచు! గురునీకేతన వాసియై ♦
 గురునియాజ్ఞఁ జేయుచును భైరవభోజియై ♦ చెలఁగి యగ్నిఁ
 గాలములఁగొల్చి నిజవేద ♦ పాలింజదివె॥ ౭

మ॥ నిగమాల్లింబరియించి భావమును ని ♦ క్లితంబుగాఁ జేయకు ।
 న్నఁ గనంగర్మఫలంబశక్యమగుఁ గా ♦ న న్నేదసంతానము
 న్సుగమంబానటుచేసి యర్థముల నొత్తుక్యంబుతో నేర్చె నొ
 నిగమాఘార్థమెఱుంగ శక్యమగునే ♦ నిర్ణేతలేకున్నచో॥ ౮

— దేశమందు శివగురునకు గార్హస్థ్యముఁగొనుమని చెప్పట. —

గీ॥ ఆగమావళిఁజదివి త ♦ దర్శములను । బజ్జనేర్చినశిష్యుతో ♦ నొ
 జ్జవలికె! వత్స! సాంగాగమంబుల ♦ మత్సకాశ! మందుఁ జదు
 వఁగ బహుకాల ♦ మయ్యెఁ గాన॥ ౯

ఉ॥ భక్తుడవై యు నిప్పుడభ ♦ వన్నిలయంబునకేగు, నిన్నునా ।
 సక్తిని జూడఁ గోరెదరు ♦ సద్బుధులౌభవదీయబంధుల
 త్వుక్తిగ దీనినెంచక త్వఁ దోకముఁ జేరిముదంబుఁ గూర్పుమా
 సక్తులఁ దన్నువాడె పురు ♦ షప్రవరుండగు శిష్యసత్తమా!॥

కం॥ అపరాహ్ణాపుంబనిఁ దత్పూర్వపుఁగాలమునందొనర్ప ♦ వలె
 విజుఁడు సైర్యపరుమతేపటికార్యము! నిపుణత నీదినమునందె ♦
 నెఱవేర్వవలెన్॥ ౧౧

అ॥ వె॥ కాలనిహితబీజ ♦ పాళిఁబోలె సకాల॥ పాణివీడనంబు ♦ ఫల
మొసంగు॥ వ్యర్థమానకాల ♦ వై వాహికంబిల॥ నతరుణోప
బీజ ♦ తతినిఁబోలి॥ ౧౨

ఉ॥ పుట్టినదాది నీజనన్ ♦ పుంగతవర్షములెల్ల లెక్కలం ।
బెట్టుదురయ్య నీవయిన ♦ పెండ్లికినై తలిదండ్రిలింటిలో ।
నట్టిద; తల్లిదండ్రిల మ ♦ నోబ్బములందలి భావమానిలో॥
బట్టికి ముండనంబు నటు ♦ పైని కరగ్రహణంబుఁ గోరుటలో॥

ఉ॥ దండిగ భావమందుఁ దలిదండ్రిలు పుత్తుని దారయిక్తుఁగా॥
నుండఁగఁగోరుచుందు రది ♦ యుక్తమదేమనఁ బుత్రరాజిలో॥
బిండదుఁడుండ సగ్రమునఁ ♦ బిండవిలోపములేదు గారఁ బు॥
త్తుండిలఁ దండియానఁ గొని ♦ రూఢిగ దారను గైకొనం
దగున్॥ ౧౪

క॥ వేదేశ్వరమర్థాపగ । మోదారఫలంబు; నదియు ♦ నుచితసు
కర్మా పాదకమదియును గృహికే॥ యీధరలోఁ జెల్లుననిఁబుమి
వరులెల్ల॥ ౧౫

క॥ అనుదేశికువచనంబుల॥ వినిశిష్యుఁడు వినయముచను ♦ వినమిత
శిరుండై॥ చనువున నీవిధిఁ బలికెను॥ దనభావమునందు భక్తి ♦
తల్లడిలంగ॥ ౧౬

—♦శివగురువు గురువుతో గార్హస్థ్య మొల్లమిందెలపుట♦—

ఉ॥ మీరు వచించుమాట నిజ ♦ మే యగుగాని యధీతవేదుండై ।
దారనె పూను నొండుగతి ♦ దాఁగనఁడంచు నియామకంబులే॥
దారయఁగా విరక్తుఁడు భ ♦ వాంబునిధిందరియించు భిక్షుండై ।
వేటుమనంబుగల్గుచవి ♦ వేకి మెలంగెడు సీభవంబునన్॥ ౧౭

చ॥ బ్రతికినయంతకాలమును ♦ బ్రహ్మచరత్వమునూని మీదరికొ
హుతవహునందువేల్పుచున♦యోధతి దండము నిట్టితోలుదా
ల్చి తగువిధింబరించిన న ♦ శేషములౌ శ్రుతులింకవిస్మృతి॥
సిత్తిఁ గనకుండఁగాఁబరనఁ ♦ జేయుచునుండెద నైష్ఠికుండనై॥

కం॥ అనుభవముగానివఱకో! యనఘా! సుఖమొసఁగుఁ గన్య ♦
కాలంబనమా! వెనుకను విరసత మెల్లఁగఁ| గనునని గుర్రెఱుఁగు
నన్నుఁ ♦ గప్పెదరేలా?॥ ౧౯

చం॥ సకలము నింటనున్నను వి ♦ శాలముదంబునుగానఁడెప్పు డే ।
శికవర! యార్జనోత్సుకత ♦ చేఁ గడుఁగవ్వముఁ గాంచుఁగాని నే!
నిక సుఖించుఁ దృష్ణను వి ♦ హీనను గా నొనరించి లోననో
పికఁ గనఁ డర్థియైన నన ♦ బీద సుఖించునె తా గృహస్థుఁడై ॥

గీ॥ ఆగమప్రోక్తవిధిచేత ♦ యాగములను జేయునెడఁ బూర్ణఫలము
సం ♦ సిద్ధమగును| విధ్యతిక్రమణంబున ♦ మధ్యవృష్టి చేత
సస్యంబు సెడునట్లు ♦ చెడునుఫలము॥ ౨౦

చం॥ గురువర! నిస్వయై నగృహి ♦ కుందు భవాంబుధియందు
నేమియున్?!

దొరకమిఁజేసియు స్వనులు ♦ దూరమునందె హసించుచుంట సం
చరణముచే మనంబు విర ♦ సత్వమనారతమందుట స్వకీ!
యరమణిగూడ నీచునిగ ♦ సంతరమందుఁ దలంచుచుండుటన్

సీ॥ ఆర్జనాపరుఁడై న ♦ యాత్మేశుఁ జూచిన; సంతరంబున: దుష్టి ♦
నందు నతివ! ధనియా మనోవిభుఁ ♦ గనిసరితనే కాంత; నయ
భయయుతయాచు ♦ నాథుఁగొలుచుఁ| దానుకోరినదానిఁ ♦
దడయక కూర్చెడు; విభునాదరించును ♦ ద్విరదయాన! తా
నొసర్చెడుపనిఁ ♦ దగునటంచువచించు; భర్తనే పలుమారు ♦
ప్రస్తుతించు॥

గీ॥ గాని తల్లక్షణంబులు ♦ లేనియట్టి వాని వాకొనదీక్షణఁమైనఁ
జేయ! దెంతవిద్వాంసుఁడైనను ♦ సుంతయైన । నాదృతినిజూప
దర్శాంగి ♦ హర్షమునను॥ ౨౩

ఉ॥ స్వపహాడశాంశమగు ♦ సారముగూడను లేనియట్టిదు!
ర్రభవాబ్ధిలోపలఁ జొ ♦ రంగను మానసమొప్పదందును ।

త్కర్షతోలంగుఁగాన భవు ♦ కప్రదతావకసన్నధి స్మహా!

హర్షమెసంగనుండెద ద ♦ యన్ననుఁ జూడుము దేశికోత్తమా!
 కం॥ అనుశిష్యునివచనంబుల వినిదేశికుఁడొందవలకు ♦ పిల్వోనమి
 నే! మనకయె యుండఁగ సుతంసిం! గొనిపోవంగవచ్చెఁ దుక్షి ♦
 గురుగృహమునకున్॥

—తండ్రి కొమరుని బుద్ధిమరల్పు నింటికిఁ గొనిపోవటం—

ఆ॥ వె॥ నచ్చి విజ్ఞుడైన ♦ ఎఱసుతుఁ గరుంగొనె తుష్టిసంది గురు
 నిఁ ♦ దుష్టిపఱచి! గురుచియొజ్ఞఁబడసి ♦ కొమరుని
 స్వీయ! పురముఁజేరె వేగ ♦ భరణిసురుఁడు॥

ఉ॥ ఇంటికిఁ బుత్తుఁడేగి జన ♦ యిత్రోకి వందనమాచరింపఁగాఁ
 గంటను ముజ్జలంబొలుక ♦ గాటముగాఁ దనయాత్మసంభవున్
 జంటను జేర్చి యాసతి ని ♦ జంబగు తద్వినిహంపుమఃఖమున్
 గెంటెఁ దనూజగాత్రునిఁ ♦ శేవలచండనకీర్తనాఁ గదా॥

చం॥ సకలములైన విద్యలను ♦ జక్కఁగఁదాఁబడియించి వచ్చెఁ జే
 శిక నికటంబునుండి మన ♦ నీమకు నీశివగుర్వభిఖ్యుఁ డ!
 య్యకలుషుఁ జూచివత్తమని ♦ యందఱుబంధులు చేరిరించి వి
 ప్రకొమరుడెంతోమోదమునఁ♦బూజనొనర్చెయ్యుక్తమానమున్

గీ॥ తానువిద్యాధిరాజౌటఁ ♦ దనతనూజ! బుద్ధిశోధింప ప్రతిపద ♦
 బద్ధజటల! భట్టనయముఖ్యవిద్యాసు ♦ ఘణితములను! బోర్షిఁ
 జేసెను బుత్తుని ♦ బండితుండు॥

చం॥ జనయితప్పచ్చసేయఁ దన ♦ శాస్త్రను ముందుగల్గోవలించి వే!
 దనిచయశాస్త్రలక్షణవి ♦ తానములందున స్మృతవక్త్రుడై!
 తనకగునేర్పుఁజూప సుత ♦ దార్థ్యముఁ బ్రసేదలను త్తిరంబులం!
 గనిముడమందెఁ దత్పితను ♦ ఖప్రదముల్కుడపుత్తువాక్యమున్!

గీ॥ పుత్తువాక్కుధఁగ్రోలి యా ♦ భూసురుండు! హర్షవాన్నిధిఁడేత
 న్యా ♦ యంబెకాడె! పితకుసామాన్యవచనంబె ♦ ప్రతిసుపేయ
 మైనపును శుద్ధవాక్కు పే ♦ యంబుగాడె॥

—శివగురు వివాహ పర్యంతము—

ఉ॥ భూసంరసూను యోగ్యగుణ ♦ పుంజ సుపాశముచేతఁ గృష్ణులై
భూసంరసూని యాత్మజలః ♦ బొల్లుగ నాతినికీయనెంచియు
ల్లాసముతోడరాఁగి శుభ ♦ లగ్నమునందిక ముందకుండనే
భాసిలమయ్యెఁ దస్మిహము ♦ సంకితుడౌవరుఁ గోరువారితోకా

కం॥ మాతరుణిని మిత్రనుజుఁగి కేతరుణమునందునొసఁగి ♦ నెంచితి
మన నా! భూతలదివిజయగొనక ను, పూతాంచితవంశజాతఁ
బుత్తునికనుగన్ ॥ 33

గీ॥ కోరెవిద్యాధిరాజు న ♦ త్కులజు నిఖిల; కలలసాంగింబుగానేర్చి ♦
గణ్యుడైనా నాని మఘుమంకితునిని దా ♦ నకలినాజు నిమ్ము
మత్సూనునకనంగి ♦ నమ్మతించె ॥ 34

సీ॥ అయ్యెఁ గన్యకతండ్రి ♦ కయ్యెడ పరుతండ్రి; కిని వాగ్వివాద
మీ ♦ కీయగనచటఁ ద్విత్యత్త్రిసకు నాదు ♦ తనయనిచ్చెద
మస్త్రి; హంబురఁ బాణిగ్ర ♦ హంబు జరుగుఁ సన్నదాగారం
బు ♦ న సమయంబొప్పు దా; వకపుత్రిఁ దెచ్చి యు ♦ ద్వహి
తఁ జేయు; మనఁ గాదు నాయంట ♦ హస్తగ్రహంబైన; రెట్టి
గా బహుమతిఁ ♦ గిట్టియిడుదుఁ

గీ॥ గాదుకట్నంబులేకయేకన్యఁగొనెద | నాగృహంబునఁ గరపీడ ♦
నంబుజరుగుఁ నెడల, ననుచిట్టులిరువురుఁ ♦ గనుజగడముఁ జేసి
రై శ్వర్యవిద్యాపా ♦ సిద్ధులగుట ॥ 35

కం॥ అత్తఁగన్యాజనకనుఁ హృత్తు మఘుంగాంచివలికె ♦ నీవిధము
గఁగి చిత్తును సందియమండకఁ మిత్తురు వేటొకరుకన్య ♦
నిలనికెగానకా ॥ 36

చం॥ అనిచెలికాఁడు నిల్కవిని ♦ మామఘుఁకావరతాతభాషితం
బును నెద సమ్మతించె ద్విజ ♦ పుత్రిసుహృషగుణప్రముగ్ధుడై
గొనమునుగన్గొనన్యథముఁ ♦ గూర్చునిరంతరభావితాచ్ఛమం
త్రనిచయమాభిరూప్యముగఁ భారుణిలో శుభమిచ్చునట్లుగన్ ॥ 37

గీ॥ అంతమఘసంపితుండు వి ♦ ద్వాధిరాజు! నాత్మ కలదేసితా
పూజ ♦ నాదిజేసి! దోగ్యమైచముహూర్తంపు ♦ యోజనం
బుఁ | జేయ జ్యోతిషికులఁ బిల్వఁ ♦ జేసిరంత॥ 34

శా॥ దైన్యవశివచ్చి యొక్క సుముహూర్తం ♦ ప్రియ విచారించి
భూ! దేనద్యంద్యముతో పచింపఁగఁ దను ♦ ద్విష్టా ద్విష్టంబు
నం! దావిరూభవముదబ్ధులౌచును వివా ♦ హార్థంబు బంధావృ
భూ | దేవాహ్వనముఁ జేసిరయ్యెడల న ♦ క్షీమంతులౌట
నవ్విశ్న॥ 35

మ॥ పరతాతేచ్చనె కాలటీనగరి ను ♦ ద్వాహంబుఁజేయింప భూ!
సురబంధావృత్తులు నిష్టలచ్చటికి సం ♦ శుద్ధాంతరంబొప్పుఁ రా!
బరితఃక్రిష్ణసుమాభినోషెనఁగు ♦ నాభవ్యప్రదేశంబుఁజే |
ర్చిరీనీరంధ్రసుగంధబంధురలన ♦ చ్ఛిందూరముఖ్యంబుల॥ 36

—♦ శివగురు వివాహమహోత్సవము. ♦—

చం॥ జరిగెవివాహమత్తటి న ♦ చంచలధీమహితాగ్రిజన్మ భా!
సురసిగమోక్తవాక్యచయ ♦ శోభితమై పరితోగతాచ్చ సు!
స్వరయుతవల్లకీకన్యణన ♦ సంగతమంగళ కంకరావయై!
సురుచిరవాక్యభూషమయి ♦ స్తుత్యనతీజనభాసమానమై॥ 37

సీ॥ ఒకవంకవేసవా ♦ జ్ఞీకరంబుచేద్విజః కులములాకీర్తాద ♦ ము
లనొనర్ప నొకదండఁ బండిత ♦ ప్రకరంబు శాస్త్రార్థః మున వ
భూజరుల నీ ♦ వనలఁదయ! నొకదిశఁ గనయిత్త ♦ కరంబు
పీయూషః తులితంబుకా పద్య ♦ ముల వచింప! నొకచాయః
గలకంత ♦ ఈకాకలీరావ; మున నారులారతిఁ ♦ బూనిపాడ!

గీ॥ నొకటఁదార్యత్రికభస్మను ♦ లొప్పమింజ | బంధుహితముఖ్య
లురుహర్ష ♦ బంధురంబు! లైన జేడములంగాల ♦ చేయరాత్రు
లందుసంపడిఁబాణిగో ♦ హంబు జరిగె॥ 38

ఉ॥ అంతలభూసురుండు దన ♦ యాత్మజడై నకరంబుపీరినం!
కాంతముఁజేసి బంధుసము ♦ ఖంబునఁ గన్నులనెరుగిమ్మఁగా!

- భ్రాంతమనస్కుఁడై వరుక ♦ రంబులఁ దత్పితృహస్తపాలి నీ।
కాంతను నీటఁబాలనటు ♦ గాకెటులుంచినమీఁదెయించిడెన్॥౪౩
- ఉ॥ అల్లునిఁజూచివల్కుమఘుఁ ♦ డాత్మజయాత్మజఁడీమెయంచుమే
మెల్లవిధంబులన్ బెనిచి ♦ యిచ్చితి మీపెను నీకు నీమెజ॥
బీల్లివెలుంగుతాకినను ♦ వేమరు; మంచియుఁజేటఱుంగడి।
వెల్లవిధంబులన్లునుడ ♦ వేమని నీకువచింతు మీమ్మెయిన్॥౪౪
- గీ॥ ఈపెయొక్కతయగుట మే ♦ మింటిపనుల। ముట్టనీయము
దాననీ ♦ ముగ్ధ యాట। పాటలనె తూఁగు నానంద ♦ పరవశ
మున। సకలవిదులకుఁ జెప్పఁగా ♦ సరసమగునె॥ ౪౫
- సీ॥ కావున నాగార ♦ కార్యంబులను నేర్పి। నభినాక్షి నేలుమో ♦
సలలితాంగ॥ ధర్మార్థకామప్రీ ♦ ధానకార్యంబుల; సతిశయిం
వకు మీపె ♦ సమలధీక । ఉచితానుచితఫక్తి ♦ నూహింప
నేరదీ, కుండకుట్మలదంతి ♦ గోలనుమ్ము కోపప్రసాదనా ♦
క్కుల తీరెఱుంగదీ; యబల; యెట్టులనీపెనాదుకొనెదో॥
- గీ॥ తెలియనేనిదానిని ♦ దెలియఁజెప్పి। చేయనేరనిదానిని ♦జేయఁ
జేసి। సరసముగనేలుకొనుచు యీ♦సారసాక్షి। సమలగుణగణ్య!
యవనీను ♦ రాగ్రగణ్య॥ ౪౬
- చ॥ సకలము గురైతింగి జన ♦ సన్నతులందిన మీకుఁజెప్పనే।
సకుశలుడనృదీయసుత ♦ యజ్ఞయటంచునుమాత్రమీఁడఁజె।
ప్రకనిలుపోపలేక, యిటు ♦ పల్కుఁగసాహసమూనినాఁడ నీ।
వికశలవాణి నేలుడతి ♦ వేలదయాకలితేక్షణంబులన్॥ ౪౭
- చ॥ అని వరుసకును వరజచయిత్రీజనయితలకును వేఱువేఱుగాఁ
జెప్పి యప్పద్మనయనచప్పగించి నయనంబులనుండి యశుకణం
బులజస్రంబుగా స్రవింప ముగుదయగు నాచిన్నియన్నుల
మిష్టంజీరి యిట్లనియె॥ ౪౮
- ఉ॥ అమ్మో! రమ్మ; ముద్దులిడు♦మమ్మ! శీనుంగనుకోర్కెజేసిదా।
నమ్ముల నీశ్వరార్చుల నొ ♦ నర్చితిమీశుకృపం బ్రసిండిరూ।

పమ్మును నవ్వునిన్నుఁగను ♦ భాగ్యమెసంగెను, నాఁటినుండి ని
క్రముగ నీముఖాంబుజముఁగొంచి సుఖించితిమింతకాలమున్ ||

ఉ॥ నేటికిఁ బెద్దదానవయి ♦ నేస్తముతో శ్వశురాలయంబునం
దాటలఁ బొటలన్మఱచి ♦ యత్తకు మామకు భర్తకింక జం
జాటముగల్గువారలకు ♦ సర్వసచర్యలఁ జేయుకాలమో |
పాటలగంధి! వచ్చెదగు ♦ భంగినీవట సంచరింపుమీ || ౫౦

చ॥ అరుణగభస్తి యభ్యుదయ ♦ మందకపూర్వమె నిద్రలేచి యు
ద్ధరతరభక్తిరాజిల న ♦ తుల్ పతికత్తకు మామకిచ్చి స
బరముననింటికార్యముల ♦ భవ్యలుమేలనఁజేసివారలా |
దరమున నిచ్చుదీవెనలఁ ♦ దాల్చిసుఖంబును గొంచుమమ్మరో ||

నీ॥ అత్తమామల భక్తి ♦ నారాధనముఁజేయు, మాత్యేశుఁగనుము
శ్రీ ♦ హరిగనెపుడు తోడికోడండ్రోతో ♦ నీడుగాఁజరియింపు
మాడుబిడ్డలతోడ ♦ జోడుఁగనుము | బావల మఱిదుల ♦ భక్తి
వాత్సల్యంబు; లను జూడు పెద్దలఁ ♦ గనుము భక్తి | బర
పూరుషులతోడ ♦ భాషింపఁదలఁపకు; మితరులయిండ్లకు ♦
నేగఁజోకు ||

నీ॥ మతిన! యీవాక్తతిని జిత్త ♦ గతముఁజేసి | మెలఁగు మతిజాగ
రూకతఁ ♦ గలిగి పుట్టి నింటికిని మెట్టినింటి కఁహీనయశముఁ
దెమ్ము ననుఁగన్నతల్లి! స ♦ తీమతల్లి || ౫౧

మ॥ పతిచేతోగతిగురైతింగి చరియిం ♦ పం జెల్లునూనాధ్యక్షి
యతివా! యాతఁడుపాగతుండయినఁబా ♦ ద్వంద్వమునన్మృత్యుపచా |
రతతింజేసి ప్రసన్నుఁజేసికొన ధ ♦ ర్మం | మిదు ముఖించి మూ |
ర్ఖతమీఱంజరియింపఁగాఁజనదు హ ♦ త్తరిబునన నెప్పుడు ||

కం॥ పతియే శ్రీహరియనుచును | సతి చితమమరదఁదలఁచి | సర్వా
వసా | సితులను దదరమునే | కుత్సితమున గోరవలయు ♦ గుణ
మదెపట్టి || ౫౪

ఉ॥ కాంతనో? యట్లుచేయ భవు ♦ కంబగు నీకును మాకుఁగూడన
 ర్వాంతరసంస్కృతైనశివుఁ ♦ డందును మోదము దేవతాళియున్
 స్వాంతమునందుఁ దుష్టిఁగను ♦ సర్వసుఖంబులుఁ గల్గుదాన, నే
 నెంతవచింతు? నద్యశము ♦ నిమ్ముగఁగాంచి సుఖంపుమమ్మరొ॥

వ॥ ఇట్లమ్మఘపంశితుండఖిలభర్తాభిజ్ఞయయ్యును బాలయగుటఁదన
 కూరిమి తనూజయగు సతీమణి కత్తవారింట వర్తింపఁదగు
 తెఱంగు నెఱిగించి సకుటుంబముగా నందఱచేసనుమతుండై,
 పుత్రికావియోగంబు సహ్యంబుగాకున్న నెట్టులో యప్పట్టినట
 విడిచి యాత్మపురంబునకరిగెనంతనాదంపతులు. ౫౬

—♦ శివగురు గార్హస్థ్యము ♦—

కం॥ అంబుజలీలనవ్వుము| ఖంబుల, శుభవస్త్రములను ♦ గమ
 నీయసుదం| తంబుల నెనఁగుచు దేవయు| గంబువలెంజెందిరమిత♦
 కల్యాణములక॥ ౫౭

చ॥ భువనమునన్నిఱిత్రయముఁ ♦ బూర్వమె పూనకయున్న నన్యస
 త్నవనములందు యోగ్యతపా ♦ సంగదటంచువచింతు| గాననా
 శివగురుఁడర్హయాగములఁ ♦ జేయఁగఁ గోరి విధిజ్ఞులై నభా|
 దివిజులఁ గూడి వహ్నులను ♦ దీరుగఁ వాగ్రహియించె,
 మూఁడిటక॥ ౫౮

కం॥ బహువిత్తసాధ్యయాగని| వహమున లోకములనువశ ♦ పఱచి
 కొనినయా | మహనీయు యజ్ఞహుతభా | గ హరణమువలన
 నమృతము ♦ గనరైరమరుల్?॥ ౫౯

కం॥ పితృదేవమనుజులతిహ| ర్షితులగుటను నిష్టవస్తు ♦ సిద్ధికరుండౌ|
 క్షీతిదివిజంగని సుమన| స్తతినొప్పట భూమిఁగల్ప ♦ తరువనిరి
 జనుల్॥ ౬౦

గీ॥ ప్రతిదిసంబును వేదపుఁ ♦ బతననొప్పి| పరులకుపకృతిసత్వము ♦
 వ్రతముకలిగి| యాగమప్రోక్తకృత్యంబు ♦ లాచరించు| నతనికి
 సమంబులయ్యె ఊ ♦ ణాభములుగ॥ ౬౧

—◆ శివగురుఁడు సంతత్యభావమునకుఁగుండుట. ◆—

శా॥ రూపంబును గానుఁగొన్న ధరా ◆ రూపుండు వేదాదివి
ద్యాపారంగతుఁడర్థవంతుఁడునగ ◆ రవ్యగ్రేసరుండా ర్యసే! వాపా
రీణుఁడు నైయు భూసురుఁడు న ◆ ద్వత్సాప్తిలేకెంతయుం ।
దాపంబుదె జరాయుతుండగుచు నాం◆తర్యంబులోఁబుత్తుకై ॥

చం॥ ప్రమదముఁగూర్చవయ్యె బహు ◆ భాగ్యములన్నిలసిల్లునిల్లువి
త్తము బహుసస్యయుక్త నను ◆ ధాతలమంచితధేనుసంఘమా
గమగతస్వవేత్తృతయుఁ ◆ గై నను మంచితమానసంబుఁ బు
త్త్రమణిని బొందసట్టి ద్విజ ◆ తామఁకిన్నియునంతరంబునన్ ॥

కం॥ ఇప్పటికిఁ గలుగకుండినఁ | దప్పకయుదయించునుతుండు◆దదనం
తరమం | చెప్పటికప్పుడె దిప్తము | నిప్పుగిదింగడపె నీహ ◆ న్నెట్లు
లో యతఁడు ॥ ౬౪

ఉ॥ అంతట నిత్యకృత్యనిచ ◆ యంబులఁదీర్చి స్వకాంతతోడ దుః |
ఖాంతరుండొచు విప్రుఁడనె ◆ నంబుజనేత్రీరొ దేనిసంద స |
త్సావ్వింతులుకోరువారొ! యటు ◆వంటి సుతాసనవీక్షలేక య |
ర్థాంతరమయ్యెఁబ్రాయమెటు ◆ లందఁగలారమొసత్తనూభవున్ ॥

ఆ॥ వె॥ అతివ యాత్మజాతుఁ ◆ డావిర్భవించిన | వెనుక మృతియు మ
సకు ◆ విపులసుఖద । మట్టిపట్టిఁ గనక ◆ పుట్టియుఁ బుట్టని |
వాడనైతి నేఁడు ◆ ననుధలోన ॥ ౬౫

ఉ॥ నిక్కము; పుత్రిపౌత్రిసర ◆ ణిం ధరలోనఁబ్రసిద్ధిసందుటా |
ఘక్కినె కాంచనట్టి మన ◆ భద్రము నెవ్వరుసెప్పికొందు? స |
మృక్కుగనూనపల్లవ ఫ ◆ లాళినెసంగునగంబునెన్నకె |
క్షైక్కుఁగుగాఁడలంతుఫల ◆ హీనమనారతముండలోదరి ॥ ౬౬

చం॥ అనివచియించుభర్తఁ గని ◆ యాసతివల్కు; గిరీశకల్పకం |
బును భవయింప నిష్టఫల ◆ పుంజము శాశ్వతమైతనర్చు, బా |
లుని సుపమన్య భక్తు సతి ◆ లోకు నొనర్చెనుగాదె? యంతక |
న్న నెవరిఁగొల్తుమార్య మన ◆ సంబునఁ దల్ఫలదుండెవండికన్ ॥

—♦ శివగురువు భార్యతో వృషశైలమునకరిగి యట శివుసారాధింమట. ♦—

గీ॥ ఇట్లుభార్యోక్తి గ్రోలి మ ♦ హీనురుండు । పుత్తుఁగోరుచు
సోమార్థ ♦ మూర్ఖుఁబ్రాణత । వశ్యుసోమార్థ సీశుఁ ద ♦ పంబు
చేతఁ దృప్తుఁజేయఁబ్రయత్నించె ♦ దిటపుభక్తి॥ F E

శా॥ ఈశాగారముచెంతనుండెడుధుని ♦ స్వేలాగతిన్ స్నాతుఁడౌ ।
చీ శానార్చనొనర్చె దుంపలను దిం ♦ చీరీతిఁ గొన్నాశులా ।
పై శారీరసుఖంబులన్మ్రుతచి త ♦ త్వాదాబ్జభృంగంబునై ।
లేశాహారముఁ గూడఁగైకొనక కొ ♦ ల్పెస్సక్తిమె నీశుఁదాన్॥

ఉ॥ ఆయనఘాత్ము భార్యయు న ♦ హర్షిశలం దనభర్తతోడ న ।
త్కాయముఁ గవ్వపెట్టి గర ♦ కంతుభజించెవృషాద్రియందు ని ।
ట్లాయతకాలమేగ ఫణి ♦ హరుండు నొక్కదినంబునందు ని ।
ద్రావియుతుండైన విపునశుఁ ♦ దాఁగనుపించి వచించెనీగతిన్॥

—♦ శంకరుండు శివగురునకు స్వప్నమునదోచి పరమేశంగుట. ♦—

కం॥ ఏటికిటుతపముఁ జేసెదు? పాటెంపుమునన్నటంచుఁ ♦ బలికెడు
శివునిం బాటించివిప్రుఁడనియెను । మేటిసుతుంగుఱిచి తపమ ♦
మేయ మిదంచున్॥ 2-౨

ఉ॥ దేవర వల్కునిట్లు గణు ♦ తింప నమోఘము మద్వరంబు, వి ।
పా! వరలక్షణాధ్యక్షుణ ♦ భాసితుఁడౌచును సర్వవేదియా ।
కోవిదు నల్పజీవుఁ గనఁ ♦ గోరుడా? భూరితరాయువుల్కుధీ ।
భావితులైన పుత్తులనుఁ ♦ బల్కురఁగాంచఁ దలంచెదోయనన్

చం॥ విని శివగుర్వభిఖ్యుండను ♦ విశ్వమునంజరజీవులై న దు ।
వ్రనియతులాత్మజాతులయి ♦ సంభవమందుటకన్న సర్వస ।
జ్ఞననుతుఁడౌచు సర్వగుణ ♦ సంయుతుండైన సుతుంఁకొకండె చా
లును; భవ! యట్టిపట్టి ధర ♦ లోఁగనఁ గోరెద నిమ్ము

ప్రేమితోన్॥ 2౪

చం॥ అనివినుతించు విప్రుఁ గని ♦ యట్టులెసత్సుతుండుద్భవించు, భా
ర్యనుగొని యింటికిం జని ఘనాస్థను నన్భజియింపుమంచుదాఁ

జనేశివ్రుడంతమేల్కొని ద్వి ♦ జప్రవరుండు సుషుప్తినున్నభా।
 ర్యనుదగురీతిమేల్కొలిపి ♦ యప్పటివృత్తముఁ జెప్పె నొప్పుగఁ॥
 కం॥ పతిసెప్పినవృత్తముఁ దా త్పతిసంస్తుతిఁజేసె మిగుల ♦ సంత
 ప్తిని స॥ తున్నతుండు దయమందు నగజా॥ పతికరుణను మనక
 టంచుఁ ♦ బలుమఱుకలఁ దా॥ 21

చం॥ శివపరులౌచు స్వప్నమును ♦ జేతమునందును సంస్మరించుచు
 స్థవసముఁజేరి పారుల స ♦ భక్తిభోజన దక్షిణప్రదా।
 సవిపులతృపులం గనునా ♦ సర్పచుదీవనలందిదానసం।
 భవమగుతుష్టిసందిరెద ♦ భవ్యమనస్కులు విప్రదంపతుల్॥ 22

—♦ సతీమణిదోహదాభివర్ణనము ♦—

సీ॥ అంతట నొకదినా ♦ భృంతరంబున మహే; శ్వరులేజమాశివ♦
 గురుసుభోక్ష॥ మాణాన్నగతమయ్యె ♦ మాన్యుఁడౌ శివగురుఁ।
 డగ్రిజానుజ్ఞఁ దా ♦ నాహరించె॥ బతిభుక్తిశేషముం ♦ బతి
 పదనిరేజ; భృంగయా నంగన ♦ పొంగుచుఁగొనె॥ మృగశాబ
 శేత్ర భ ♦ ర్త్తగయాచు నారాత్రి; శివగర్భగర్భసం ♦ సిద్ధిఁ
 బడసె॥

గీ॥ సంతగర్భంబు వృద్ధియై ♦ యంగమగుచు । దివసమధ్యంబునందు
 జే ♦ దీప్యమాన॥ నరనిరీక్షణదుశ్శక్య ♦ నలినమిత్ర॥ తేజమ
 ట్లాప్పెన త్తటిఁ ♦ భ్రాజితమయి॥ 23

ఉ॥ భూమిజలాదు లేవిభుని ♦ మూర్తులు విష్ణవసప్తకవ్యయం।
 బేమహిమాధ్యుచేతనహి ♦ యింపఁబడెం బరమాత్ముఁడెవ్వఁడా?
 సోమధరుస్థించినవి ♦ శుద్ధ సతీమణి, గర్భభారసం।
 క్రామితయాచు మందగతిఁ♦గాంచెను సుంతయనంగఁజిత్రమే?॥

చ॥ సకలశరీరసంగియగు ♦ శంకరుఁడీపెశరీరమందునిం।
 చుకయునునున్ని దుష్టులకుఁ ♦ జొప్పడునట్టులొనర్పఁడయ్యెనిం।
 తకుఁగఁడుమున్న యుత్సుకతఁ ♦ దామరసేక్షణమేనదెల్లదోన్గి।
 తకమగురీతిదివ్యమగు ♦ భామముచేతసమాక్రమించియున్॥ 24

చ॥ రమణిసుగంధపుష్పనిక ♦ రమ్ములఁ బూనవశ కయైనయ |
 ప్థమితభరమ్ముచేనెనగు ♦ నాభరణమ్ములఁగోరునే? గురు |
 త్వముగలచాచు నెయ్యదివి ♦ భాసిలునట్టిపదార్థమున్నహా |
 స్తమున వహింపఁగావెఱచు ♦ సాధ్యసదోహదయకాటనత్తటికా॥

ఉ॥ బందుగులెల్ల నానుదతి ♦ ప్రాకటగర్భముఁ గాంచెనంచునా |
 నందముతోడదుర్లభమ ♦ నర్థమపూర్వమునైన వస్తువుం |
 బొందికగాఁగఁ దెచ్చివిరి ♦ బోడికొసంగఁగ దానిఁగొంచునా |
 నందముగాంచెఁగర్భభర ♦ ణంబనఁ గష్టముగాదె నాతికిన్॥౮-

చం॥ పలికితి మర్త్యధర్మమును ♦ బట్టి యదిట్టులఁ గానియానతీ |
 తిలకము కష్టమించుకయు ♦ దేవధృతింగనదయ్యె నౌచు బా |
 ధలుతోలఁగు న్నుధాకిరణ ♦ ధారిని శంకరు భక్తి నొప్పునే |
 వలఁ బరితుష్టఁగానొనరు ♦ పంగ సుఖంబగునందురంచితం॥ ౮3

మ॥ వినయోపాగతగాన శాస్త్రవిలస ♦ ద్విద్యాధర శ్రేణి భ |
 క్తినిబద్ధంబగునట్టిగాన మనుర ♦ క్తిన్నల్పఁగా శ్వేతరూ |
 పని కామోన్నతమావృషంబుపయిన ♦ న్నాసిల్లు నీశానునిం |
 గనెనిద్రాయుతయాచుస్వప్నమున న ♦ గ్గింబందు సస్మేరయై॥

చం॥ జయ! జయ! దేవదేవ!విల - సద్దయనొప్పెడుదృష్టిఁజూచిమా
 భయమునుబాపి మమ్ముఁబరి ♦ పాలనఁజేయు మటన్న పల్కువి |
 స్మయమెదనొప్పఁగావిని ప్రస ♦ న్నతగాంచి నిరీక్షఁజేసి యే |
 మియుఁగనకంత నిద్రఁగని ♦ మేలగువాక్కులఁగ్రమ్మటనివ్వినుకా॥

శా॥ చంచన్మంచముఁ జేరునట్టితటి హా ♦ స్యంబౌష్పవాక్యంబులం |
 గొంచెంబై న వినంగలేని సుదతీ ♦ కోటిస్ఫరద్రీత్నము |
 త్సంచారంబున నన్యులంగెలిచి న ♦ త్సారస్వతాఖ్యాసనం |

బంచల్లీలునునెక్కువట్టిఁ గనెన ♦ ద్ధరంబున న్నిద్రాబోకా॥ ౮౭
 గీ॥ సాత్వికోద్వృత్తులంచున ♦ సమతగలిగి వైషయికపుత్తులం
 దువై ♦ రేషగలిగి యొప్పుతత్సతిచేష్టగఁ రోగిల్లనత్తు పుత్తు
 చిత్రకథం జెప్పు ♦ పోల్కి నొప్పె॥ ౮౭

గీ॥ ఆపెకుచవర్వతప్రభా ♦ హోదినీను | శై నలంబట్టుబొమ్మ నో ♦
మావళియును | బాలుభేలనముంగూర్చి ♦ బ్రహ్మదేవు | చేతఁ
గృతమైనవేణువు ♦ రీతినొప్పె॥ ౮౮

ఉ॥ ఆజలజారిధారి, సతి ♦ కాత్మభవుండయి పుట్టిత త్కుచు |
వ్యాసముచేత దుగ్ధమును ♦ బాసమొనర్చునటంచునెంచి యం |
భోజభవుండువేలుపుల ♦ బువ్వనునింపిన హేమకుంభము |
ల్తాడతగా నురంబున ను ♦ తారముగా సమకూర్చెనింతికిన్ ॥ ౮౯

గీ॥ గర్భగతుఁడైనయపుడె య ♦ య్యర్థకుండు | దైవతమాధ్యమి
కాఖ్య మ ♦ తద్వయంబు | సమలదీగర్వ్యమగుట నా ♦ రమణి
దై న | హేమకలశాభకుచమధ్య ♦ మేవగించె॥ ౯౦

— ♦ శ్రీశంకర భగవత్పాదావతారము. ♦ —

ఉ॥ సూర్యుఁడుమేషమందున వ ♦ సుంధరజాతుఁడు సక్రరాశియం |
దార్యుఁడుకేంద్రమందుఁ దుల ♦ యందు శనైశ్చరుఁడొప్పు
చుండఁగా | నార్య కుమారుఁబోలె శుభ ♦ మైనముహూర్తము
నందుఁ గాంచెనా | శ్చర్యముదోష భూసురుని ♦ జాయ నులక్ష
ణసాత్ముఁబుత్తునిన్ ॥ ౯౧

చం॥ శివగురుండంత సూనునిశ ♦ శింబురుడించెడివానిఁ గాంచితా |
శివజలధి స్మృనింగియుచు ♦ శీఘ్రమె నీటమునింగి యంతభూ |
దివిజుల నర్దులంబిలిచి ♦ దీప్తసుతాంచితజాతకర్మమం |
దవనిని గోవులస్థనము ♦ నత్తతీహర్షముతోనొసంగెదాన్ ॥ ౯౨

కం॥ గజహరిగోవ్యాఘ్రాది స | హజ్జవైరముగల్గుమృగము ♦ లన్ని
యు నరితం | ద్యజియించి మైత్రితోనెసఁ | గె జగద్గురుమధ్యహ
బా ♦ గిం గనువేళన్ ॥ ౯౩

మ॥ దివిజానీకముపుష్పవృష్టిగురిసె ♦ నివ్యంబుగానాడిరా |
దివిషద్వారవఘాటికానికరమా ♦ దేవరి గానంబుఁజే |
సె వరిప్రస్సనయుక్తమా మహతిచే ♦ డ్దేమంకరుండొశివుం |
డవనిస్థమునందు కాలముననా ♦ హాయంచులోనుబ్బుచున్ ॥

సీ॥ ఫలసూనపల్లన ♦ పృతతి సర్వతినోపై; భూజాతలతికలు ♦ పు
డమిలోన నిర్మలాంబువులచే ♦ నెగడెనావగల్గెల్ల; నంబుదతతి
సువ ♦ ర్నంబు నొనఁగె॥ వాయువద్భుతగంధ ♦ వాసితుడై వీచె;
దిక్కులన్నియునచ్చ ♦ దీప్తి జెలఁగె॥ ననలంబులు పృథక్కి ♦
ణాద్భుతార్చులఁదేజ; రిల్ల సర్వసుహృత్వ ♦ ముల్లసిల్లె॥

గీ॥ నద్యయాభిఖ్యమతవైరి ♦ హస్తపుస్త కంబులిలజారె, నిగమశి ♦
రంబులెల్ల॥ నవ్వె, వ్యాసుహృదబంబు ♦ నవవికాస॥ మందె నా
భవుఁడుదృఢం ♦ బందునపుడు॥

౯౫

కం॥ సుమనోజ్ఞగంధమై స॥ త్సుమనోవిమలంబునగుడు ♦ శుభసూ
చకమై॥ సుమనోనిచయేరితమా॥ సుమనోవర్షంబుగురిసె ♦ జో
ద్యముగాఁగె॥

౯౬

ఉ॥ అర్యముతోఁ ద్రిలోకియు సు ♦ రాగముతోడ ధరాతలంబు వి॥
ద్యర్యనివిద్య నమ్రతను ♦ భాసిలునట్టుల నాపతిప్రతా॥
వర్య సమస్తసద్గుణ వి ♦ భాసితుడై న తనూజుతోడ న॥
య్యార్య పడాస్యతోడఁబలె ♦ నద్భుతతేజముతోడ రాజిలె॥

చం॥ శివగురుండంతఁ గాలపువి ♦ శేషములందలకించినట్టి భూ॥
ద్దివిజుల సత్కరించి సుతు ♦ దిప్తపుచర్యను బృచ్ఛసేయ వా॥
రనని నితండు సర్వవిదుఁ ♦ డౌచు రచించునుశాస్త్రపాల్కి, శా॥
త్రపులగుపండితాగ్రణుల ♦ భ్రాజితబుద్ధిజయించిమించెడిక॥

౯౭

గీ॥ ఇంతయేటికి? భూతల ♦ మెల్లఁ దనదు॥ యశముచే వ్యాప్తము
గఁజేయు ♦ ననిరి పితయు॥ నాయువెంతనలేదు వా ♦ రద్దిసెప్ప॥
లేదు విజ్ఞులమంగళా ♦ శీలమనరు॥

౯౮

శా॥ బంధుజ్ఞాతిసుహృత్ప్రియాంసలు శు ♦ భృప్రాభవారిష్టని॥
ష్టుం ధన్యుం గనఁ గాన్కలంగొని మహా ♦ త్సుకన్యంబుతోఁ
జేరి యా॥ గంధేభప్రతిమానయానలు నిదా ♦ ఘంబందుఁ జూ
రేందుసం॥ బంధంబుం గవినట్లు బాల్కుఁగనితా ♦ పంబెల్లజల్లారఁ
గె॥

౧౦౦

గీ॥ బాలుతేజంబుచే సూతి ♦ కాలయగలు దీపమేలేక మిగులసం ♦
దీప్తమగుచుఁజీరకటిని, బాపఁజేసి. ♦ బువ్వఁజూడఁ సకలజను
లకు మిగుల నా ♦ శ్చర్యమొదలె॥ ౧౦౧

—♦ శృంగారశైవ్యాభివర్ణనము ♦—

గీ॥ శంకరానుగ్రహంబున ♦ పువ్వుండగుటఁ సకలజనులకుశమ్మని ♦
శమ్మని నుడుటఁ శంకరాభిధానమున ♦ కంకితముగఁ జేసెజన
కుండు సంతోష ♦ సిద్ధిఁజేడ॥ ౧౦౨

తరల॥ సకలశక్తియుతుండునై యును ♦ సర్వవేదియునై యును।
తునకతతో నరజాతి రీతిగ ♦ శోభనంబి చరించె, నిం
చుకహసింపఁ దొడంగెనంతట ♦ శుద్ధకుక్షివిసర్పణం।
బకలుషంబుగఁజేసిప్రాకఁగ ♦ సంతనేర్చెనుతుండట॥ ౧౦౩

ఉ॥ బాలుఁడు డోలికంజెలఁగుఁపాన్పునఁ గ్రాలఁగ సన్ననంబులెం।
తోలలితంబులై యెసఁగెఁ ♦ దోరపుఁగాంతులసీనురత్నగు।
చ్చాలిని జూడనేర్వఁగ వి ♦ దాననసంతతి హంససంతతిం।
బోలె విసీలమై వలె ♦ బుద్ధులునట్టులై యొప్పెనత్తటిన్॥ ౧౦౪

సీ॥ బాలుండుప్రక్కఁ దాఁ ♦ బాదమ్ములంజిమ్ము వాదులజెంద
ముత్ ♦ వ్రయ్యలయ్యె। నుండియుండియునుడు ♦ లెండి
మూఁడో పల్కఁ దైవతవీరులు మానఁమూఁతఁగొనిరి। సంచా
రమును బాద ♦ సరసిజమ్ములఁ జేయఁ వైరులు దశదిశఁల్పారి
రపుడు। గంభీరవాక్కులఁ జృంభితంబులఁ జేయఁ నరులు కానన
సీమ ♦ కరిగిదాఁగి॥

గీ॥ రంతఁబలుకంగనడనంగ ♦ సుంతనేర్వె। షికలమయ్యెను చికమ
రా ♦ లకవికాయ। మహిమహిమధామనేత్రుని ♦ యభ్యు
దయము। నెవరువర్ణింపఁగలఁగలా ♦ రీషసుమతి॥ ౧౦౫

ఉ॥ ధారుణి విద్యుత్మాంబితలఁ ♦ తాతతినంవృతఁగాఁ నింకఁగా।
శ్చిరపరాగఘటలఁగా ♦ జెల్వగుఘత్సభచేనోనర్జును॥

నేరుధనుర్ధరుండు గడు + మెల్లంగ బాలునిలీలఁ బూసినం |
 చారమొనర్చె భూపతిజలు + చంద్రనిభుండని సంస్తుతింపంగన్ ||
 గీ॥ శిరమునందును హిమకర + చిహ్నముంట | నిటలమందును
 భుజముల + నేత్రీఫాల | లక్షణములుంట స్ఫటికసదృశతనువి |
 భాసితుండౌట భవుడని + పాజ్ఞులని || ౧౦౨

చ॥ వ్యసనములేనియట్టిబుధ + వద్యునకంచితవిద్యబోలె నీ |
 తిసరణి నొప్పనట్టిసర + దేవునకంచితరాజ్యలక్ష్మీయ |
 ట్లసమలనచ్చరత్నమయ + యామవతినతికాంతిమాదిరి స |
 తనమును దల్లిదండ్రులకు + దానొనరించుచునుండె వృద్ధిలోన్ ||

చ॥ ఉరముననాగచిహ్నముఁ బ + దోదకజంబునఁజామరంబుఁజం |
 దురుశకలంబుఫాలమున + దోర్దవ్యుఁజక్రిధనుర్గదామలు |
 నిర్మరముననాతిశూలమును + జెల్వమొనర్పంగనొప్పుబాలును |
 త్కరమగువిస్మయంబొదవఁగాంచిరికన్నులుమూయ కెల్లరున్ ||

ఉ॥ సర్గములందుఁబ్రాథమిక + సర్గమువిశ్రామమంద, దేహభృ |
 ద్వర్గమనారతంబుమల + వంతముగాఁగ నమర్త్యలోకసం |
 సర్గము దార్గతింగన ల + సచ్చుభమోక్షమగమ్యతంగనన్ |
 భర్గుడె విశ్వస్థుటస్థుజనఁ + బాలనఁజేయఁగఁబుట్టెమర్త్యుడై ||

శా॥ వాణీశప్రముఖామరౌఘచతుఁడౌ + వారాశితూణుండుతా |
 వాణీసాక్షికసర్వవిత్తుఁడయినం + బాల్యార్హముంజేసె న |
 చేఛ్చిలున్సంస్తుతిఁజేయఁనాత్మమహిమన్ + స్వీయోరుమాయన్నిని
 రాజాదొప్పొనరించు కేశవుని స్థా + మ్యంబొప్పఁగా నత్తటిన్ ||

మ॥ చపలాశన్విలసిల్లు శైశవపు సంస్థంజెరియు స్థంకరుం |
 డపుడాత్మన్లనె భూస్థలింగల భవి + వ్యదృశితరాజిన్వటా
 గపలాశాంతరశాయియాజలధిజా + కాంతుండునొశార్జునా |
 ని పవిత్రాత్మను గుక్షిలోఁ

ఉ॥ లోకము నిర్మిమేషనువి +
 శ్రీకమనీయపాలుని ను +

- సీకసుకర్ణి వాళిపుట ♦ నిత్యసుపేయసువాక్యజాలునిం,
 బ్రాకట వాసుదేవగతి ♦ వామనలీలుని విప్రబాలునిన్ || ౧౧౩
 క॥ శ్రీమానిసీశవాగ్విభు! సోమసమానార్థకునకు ♦ సాంపును
 గూర్చెన్! గోమలమై నవమేఘు! శ్యామలమా కేశపాశఃసంత
 మసంబుకై || ౧౧౪
- ఉ॥ వ్యాకులమయ్యెఁ బాశుపత ♦ నైష్ఠవశాద్ధదిగంబరేంచుచా!
 ర్వాకకుబేరముఖ్యమత ♦ వాదులచే నిగమాధ్య దాని ను!
 శ్రీకముగానొసర్పంగ ధ ♦ రిత్తిజనించి చంచుచుండె ఘో!
 రాకృతి దుర్భవాటవివి ♦ హరశేవంకరశంకరుంశహూ|| ౧౧౫

—♦ ఆ శ్వా సాం త ము . ♦—

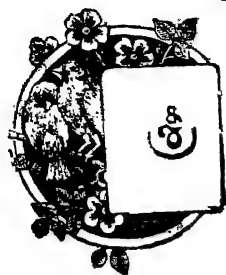
- క॥ బాలేందులసితఫాలా! ఫాలలసచ్చంద్రిరుక్ష్వ ♦ భాసితదశది
 జీలా! జయశీలస్మితలీలా! మిహిరాగజానులీలానిరతా|| ౧౧౬
 శా॥ శ్రీశారాధితకోమలాంఘ్రికమలా! ♦ శ్రీకంఠశోభాలస!
 త్కాశేందుప్రతిమానభాసురశుభా ♦ కారా! యతీశాంతరా!
 కాశస్థాంచితపాదనీరజ! జటా ♦ గంగా! రవీంద్వన్నీనే!
 త్రా! శీతాగనుతాన్వితా! భసితలి ♦ ప్తా! మోహినీపూర్ణవా!||

ఇది శ్రీ శ్రీమద్భువిడిపాట్యస్వయ మేంకట
 సుబ్రహ్మణ్య శర్మాభిధేయాంధ్రీకృతంబైన
 శ్రీ శంకరవిజయంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ శంకరవిజయము

తృతీయాశ్వాసము

గళసుషమాజితజం

బూగుణ గిరిజానురక్త! ♦ పోషితభక్తా!

భోగీంద్రహార! సంశ్రిత!

యోగిహృదంబుజవిహార! ♦ సౌనకలేశా॥

గీ॥ అవధరింపుము బాలనం ♦ ద్రావతంసుఁ డవని నీరీతి బాలతం
నందినంత! సకలవిద్యావిదంచిత ♦ సత్కులంబు లందు బృం
దారకుల్లన్మ ♦ మందిరపురా॥ ౨

క॥ కమలాపతి, విద్యరుఞ్జా విసులాభిదుఁడై నపుడమి ♦ వేల్పు
నకుసుత! ప్రముఖతఁ బద్మసంకుండను విమలుండై పుట్టెశత్రు
వీతతులుబెదరక॥ ౩

క॥ సవనోస్మిలితయశుఁడై భువి నొప్పు ప్రభాకరాఖ్య ♦ భూసురు
నింటికి బవనండు హస్తతివ్యభి లవరాఖ్యతఁ బుట్టె సరివి ♦
లాసహరుండై॥ ౪

ఆ॥ వె॥ ఎవనియశమునూడఁ నెల్లశత్రులవాక్య సరశినొంచియొప్పు
సకలదిశలఁ దోటకాంచితాఖ్య ♦ తో నొప్పునెవ్వండు పవన
దశశుభాంశ ♦ భవ్రుడతండు॥ ౫

గీ॥ మదవదరితతినిగ్రహ ♦ విదితకీర్తి యైన నందీశుఁడయ్యు దం ♦
కాఖ్యుడనఁగ సర్వవిద్యారహస్యవి ♦ త్వామియగుచు భవ
మునందెళిలాదవి ♦ ప్రభవనమున॥ ౬

ఉ॥ పొందికమండనుండనెను ♦ భూసురుడై జనియించె నాశతా |
 నందుఁడు చిత్సుఖాహ్వాయాఁడ ♦ నంగ జలేశ్వరుఁడుద్భవించెనా
 నందగిరిపరిధన్వివిజ ♦ నాథపురోహితుఁడుద్భవించె సా |
 సందముగా ననూరుఁడు సందనుడై జనియించె నిమ్మహిణ్॥

క॥ పరమతేవిద్విషుతౌ ని ర్జదుల్లెరుపరమగురుని ♦ చరణంబు జగ |
 చ్చరణముఁ గని కొలువఁగ భూ | సురపుంగవపుత్తులగుచు ♦
 శోభిలిరిలలో॥

గీ॥ ధరను జార్యాకశాస్త్రవి ♦ ధాసమునను | గుర్ధుఁడౌ ధాతశపి
 యింప ♦ నిద్ధరణిని | మండనుండయ్యెఁ జిత్రశి ♦ ఖండిజుండ |
 టందు, నందియెశివునిచ్చ ♦ సయ్యెనందు |

సీ॥ పూర్వకాలముచందుఁ ♦ బుండరీకజనోద్ద; సర్వజ్ఞకల్పుతౌ ♦
 సర్వమునులు | నియతయుజ్జతలౌచు ♦ నిగమంబులఁ బరింప;
 వారలలోన దూ ♦ ర్వాసుఁడనెను | శోపనముని పరా ♦ కున వేద
 పఠనంబు; సందొక్కటందప్పె ♦ నందువలన | వర్ణసంభవశబ్ద ♦
 వారమెవ్వరొ? యట్టి; యరవిందభవవత్ని ♦ యపహసించె

గీ॥ దానఁ గోపించి యగ్నిని ♦ ధంబులైన | చూపులంజూచుచా
 పెకు ♦ శాపమిచ్చె | భూతలంబున నోదుర్వి ♦ నీతురాల | కాం
 తవై పుట్టు ననునవ్వి ♦ కతన ననుచు॥

ఉ॥ అంబుజసంభవాంగన దు ♦ రంతవిషాదముతోడఁ దత్పదా |
 బంబులవ్రాలిమొక్కి పలు ♦ భంగులసంస్తూతిఁజేసెనమ్మునీం |
 దుంబహురీతులౌనుతుల ♦ తోడ ఋషీశులువేడిరాత్మజా |
 తుంబహుదోషుఁ దండిదయ ♦ తోఁగనురీసతింగనందగున్॥

మ॥ అనివాణీనతియున్మునీంద్రులుఁబ్రస ♦ న్నాంతర్యుగాస్తోత్రపా |
 శినిజేయన్మునివల్కుఁ బల్కునమ్మపా ♦ లేశంబును న్లేదుగా |
 ని సరాకారుని శంకరార్యుని సురా ♦ సీకస్తుతుం జూచినం |
 తనె యీకాంత నిజస్వరూపముఁగనుం ♦ దశ్యంబుముమ్మా
 టికిన్॥

- మ॥ అనిదూర్వానుఁడు శారదాసతికి శా ♦ పాంతంబువాక్రచ్చినం
తనె యాకాంత జనించె శాపగతిచే ♦ త న్మోణతీరంబునం
దనయాత్మంబున విష్ణుమిత్రుఁడను గో ♦ త్రాదేవుఁగేహంబునం
దున సల్లక్షణయి క్తయై విదుషియై ♦ దుష్టేభపంచాస్యయై॥౧౩
- గీ॥ సహజభవనిర్మయ మ్మృతా ♦ మావధూటి॥ మానవతనందవలసె
న ♦ మన్మథయైయు॥ దలనువ్రాసినవ్రాతను ♦ దలంగజేయ
నెవరుశక్తులుగాఁగలా ♦ రీతిసుమతి॥ ౧౪
- గీ॥ సకలమైవనిగమముల ♦ సర్వశాస్త్ర॥ ములను గావ్యాదికంబుల ♦
లలసనేర్చె॥ నింతయేమిటి? కాకాంత ♦ యెఱుంగనట్టి దీజగతి
లేదనుచు బుధ ♦ రాజవలుకు॥ ౧౫

—♦ మా హి స్మ తీ పు ర వ ర్ణ న ము. ♦—

- మ॥ ధరనోష్ఠంబురమర్ఘ్యసూననిచయో ♦ ద్యానాళి నాకాశసం
చరదంభోజనుహృన్నిరోధచణ వి ♦ స్తారోచ్చసాధాళిశే
ఖరరాజన్వికసత్కుశేశయల స ♦ త్కాసారసంఘంబుచే
సీరవాదుగ్ధపయోధికన్యకన మా ♦ హిష్మత్యభిఖ్యాకమై॥౧౬
- మ॥ విలసత్సంగయజుర్మఖంబులగు స ♦ ద్వేదాళిచేనొప్పి వా
జ్జలనానాయకునై స వాదమునగె ♦ ల్వంజాలి వేదోక్తరి
తులగేర్మంబులఁ దామొకర్చుచునుసం ♦ తుష్టాత్మలంజేయుచీ
యిలనొప్పారెడు విప్రులంజెలఁగుఁ దా ♦ నెంతేపురీరాజమై॥ ౧౭
- శా॥ ఆవీటంగలరాజులాకృతిని బా ♦ హ్వరూఢి ధీశక్తి స॥
తేనాసక్తులఁ దుల్యులంగభవ రా ♦ జీవాక్షుమిత్రార్యభూ॥
దేవోత్తంస మృకంశుపుత్తులకు భ ♦ క్తిన్సంశ్రితత్రాణదా॥
నావిరూపములందు నారదహరీ ♦ నాత్మోద్భవప్రాభవుల్॥ ౧౮
- సీ॥ సాధోన్నతత్వపు ♦ సరణివాకొననేల? యంబరచుంబి శి ♦ రంబు
లనినఁ బరిఘాగభీరతఁ బలుకనేటిక? నదీ; శానుఁడీ యాకృతి ♦
నూనె ననిన॥ సరసులసారు ను ♦ చ్చముగ నేలవచింప?; సుమ

ధురజీవన ♦ దములె యనిన | నుపవనసాప్తవం ♦ బువనస్థితముఁ
జేయ; నేల? యింద్రీననంబు ♦ బోలుననిన |

గీ॥ తరుణులెల్లరు గంధర్వ ♦ తరుణులె యర | రూపమును జేయనే
ల ని ♦ రూపణంబు? | మరపురమెసాటి యావీటి ♦ శోభాకన్న! |
నన్ని లక్షణసంపత్తు ♦ లమరియుంట || ౧౯

—♦ మండునమి శుభ్రవృత్తము. ♦—

శా॥ ఆవీట స్థరణీనురుండు హిమమి ♦ త్రాఖ్యండు విద్యాబ్ధిదా |
ధీవైశద్యపుండ్రాటిచే మనమనం ♦ దీపించు కన్వంబుచే |
దేవాభండగుదేశికోత్తముఁడు ర ♦ క్తిన్ మార్గముం జూపఁ డ |
తేనాసంభవమైన సారసుధఁ దా ♦ సేవించి యొప్పారెడిన్ || ౨౦

గీ॥ అట్టిధాత్రీసురాగ్రాణి ♦ పట్టియగును | మండనుండన విశ్వరూ ♦
పుండ్రంగ | నామయుగ్మంబుచేనొప్పి ♦ సలినభవుడు | పుట్టి
మాహిన్నతీవ్రఖ్య ♦ పట్టణముఁ || ౨౧

చం॥ క్రమముగ శుక్లపక్షపు మృ ♦ గన్ముటలాంధనురీతి మండనుం |
డమిలవిలాసుండై లిపుల ♦ నన్నిటి నేర్వంగ నంతఁ దండ్రీయ |
ప్రమమగుహాయకంబుల ♦ సన్మతిఁ దానుపసీతుఁగా నుతుం |
గ్రమముగఁ జేసి దేశికున ♦ కాశగతుంబొనరించె విద్యకై || ౨౨

ఉ॥ అంగయుతాగమంబుల ర ♦ యంబున గౌతమపాణిసీయశా |
స్త్రీంగితముఖ్యవిద్యల న ♦ హీనమనస్కుఁడు చెప్పునంతలో |
నం గురుఁడొనటంచన ఘ ♦ నంబుగ నేర్చెననంగ వింతలే |
దంగములాగమంబులును ♦ నాతఁ జెప్పుార్వముతాన్మజించుటన్ ||

సీ॥ కల్యోద్ధుఁడొచు ని ♦ మ్మిలుపాంతరంగుడై; హరిశంకరుల నా
త్మ ♦ సభినుతించి | పాపహరిణియై ♦ యాపగానన్నిధి; కంతేవ
సద్యుతం ♦ డొచు నరిగి | కలిమిగాపహమంత్ర ♦ ములఁ బఠిం
చుచుఁ గ్రుంక; దేవర్షితృప్తి భ ♦ క్తిని బొనర్చి | యహరీశున
కు భక్తి ♦ సర్వవ్రతయౌబిచ్చి; గాయత్రినుతినిఁ జ ♦ క్కంగ
నొనర్చి |

గీ॥ అమలమేధాప్రమంధై న ♦ యగ్నిఁ దృప్తుఁ । జేయసమిథల మం
తృరా ♦ జిం బవిత్రా మైనవానిని వ్రేల్చుచు ♦ ననఘు గురుని
వండ్ విద్యలఁబడియించె ♦ మండనుండు॥ ౨౪

కం॥ కొమరునిగిగరిమంబును । హిమమిత్రుఁడుకాంచి తుష్టి ♦ నెంత
యునెఱచెం! పనుకన్న సుతులునుచునుగొ సమయంబునఁ నితలు
సంత ♦ సంబును గూడె? ౨౫

ఉ॥ దేశికవర్ణుచెంగట ను ♦ క్షివరశేఖరుడైన మండనుం ।
డాశుగత్తైత్త్యధికలితుఁ ♦ హాచుఁ గలాశలితాత్ముడయ్యె రా ।
కాశశిఖోలె యావనముఁ ♦ గాంచె బ్రహ్మవ్రజమీక్షఁజేసివా ।
చీశ రతిశ జేత యితఁ ♦ డెంతయు విద్యల రూపమందనక॥

ఉ॥ అహిమమిత్రుఁడాత్మభవుఁ ♦ డయ్యె గలాపరిపూర్ణుడంచును ।
త్సాహముతోడ దేశికుని ♦ సన్నిధికింజని తృప్తుఁజేసి దే ।
వా? హితుమిదు శిష్యులను ♦ పం దగునంచునువిన్నవించియు ।
త్సాహముతోనుతుంగొన్ స్వ ♦ ధామముఁజేరెనుశీఘ్రమాగతిన్॥

— ♦ ఉభయభారతీసుండనమిత్ర ప్రేమోదయము. ♦ —

చం॥ గుణవతి భారతీనతిస ♦ తుల్ నచియుంపఁగ విశ్వరూపున ।
ద్గుణముల సుందరాకృతిని ♦ గూడినవానిఁగ విన్నదై సుధీ ।
మణియగు వానినే పలిక ♦ మానసమందుఁడలంచె శౌను ।
ద్గుణమగ్రహించు నాతిమతిఁ ♦ గోరునోకో గుణహీనసంగతిన్॥

గీ॥ ఉభయభారతీనద్గుణ ♦ విభవ మమల రూపవిభవంబు దావిశ్వ ♦
రూపుడవని సురవరేణ్యులువలుక న ♦ త్తరుణి నాత్మ నాయ
కినిగాఁగఁ గోరె ♦ మనంబుచందు॥ ౨౬

అ॥ వెఁబకరెనొకరుసూచు ♦ నుత్సుకంబుమనంబు లందునంజనించె ♦
నందువలన న్యన్నదర్శనంబు ♦ సంభాషణంబును । బొంది మే
లుఁగాంచి ♦ పొలుపుఁదక్కి॥ ౩౦

మ॥ కలలం గాంచినతీరు మేల్కని కనం ♦ గాలేక యన్యోస్యవా ।
రలచేతన్మృతచిత్తులై ముదనసం ♦ తాపంబు రెట్టింపఁ జిం ।

తలచేతం దనుతం దనూద్వయమునం ♦ దామందఁగాఁ దల్లిదం
 ప్రులు వీరూనినతీరుఁగాంచి కను ♦ ట్టుదెల్పుఁగాఁగోరుచున్॥
 శా॥ అన్నా! చిన్నతనంబునందె భవనీ ♦ యంబై నకాయంబుఁజూ
 డ న్నాకెన్నఁగరానిసన్నముగఁ గ ♦ ట్టా! తోచె నేవ్యాధిని!
 కున్నట్లేకనరాదు గర్వమును నీ ♦ కూహింపఁగాలేదు ని
 మ్మన్నేష్టార్థముహానినందిన నని ♦ మ్మహిమియందానిటుల్॥ 32
 గీ॥ ఎన్నివిధములఁజూచిన ♦ నించుకయును రెంటియందున లోపం
 బు ♦ కంటఁబడద! దెందుచేన్టిల్లులెత్తివో ♦ యెఱుఁగరాదు!
 కారణములేక కలుగునే ♦ కార్యమిలను॥ 33

చం॥ తలఁప వివాహకాలముగ ♦ తంబునుగాదు, పరావమానమా
 కలుగదు లేదు నిర్ధనత ♦ కష్టపునంస్మృతిభారమెన్న నా!
 తలనె మెలంగుచుంట నది ♦ తావకభావుకహానిఁ గూర్చడెం
 దులకిటులై తివన్న!ధృతిఁగో నొగిఁదెల్పుము కార్యహేతువున్॥
 నీ॥ సమూహభావాప ♦ జయములు పరితాప; హేతువులనుకొన్న ♦
 నోతనూజ! విత్తతిఁ దర్కవి ♦ ద్విత్తతిసుదుర్గమా; ధాగ్రపాఠవి
 గాన ♦ నవిపాసఁగవు విహితకార్యానీక ♦ నిహితధీయుతుడవ
 నుక్తదుష్కృతకార్య ♦ సక్తిగలల! నై నఁగానవు గాన ♦ నూ
 ననక్కరలేదు; నారకమగు యాత ♦ నాభయంబు!

గీ॥ పుత్త్ర! సర్వకళాయుక్త ♦ పూర్ణచంద్ర! నిరసనముజేయుశోభ
 చే ♦ నెసఁగునీడు! ముఖసరోజంబు దినదిన ♦ ముం గృశించి!
 చెలువుఁదొలఁగిన కతమును ♦ డెలుపుమయ్య॥ 34

కం॥ ఈయతి ననుదినంబును సూనునిదయఁ దండ్రీయఁడుగు ♦ వో
 మండనుడ! య్యా! నీనిర్బంధముచే! మానుగ సిగ్గును దొఱంగి ♦
 మనవి యొనర్తున్॥ 35

గీ॥ శోణపున్నదతలని ♦ వాసుండునై న! విష్ణుమిత్రాఖ్యభూతల ♦ విబు
 ధుని సుత! సర్వవిజ్ఞ సురూపల ♦ సత్సవేష! యని బుధులున
 ల్క నెంఱుఁబా ♦ ణినిగ్రహింప॥ 36

—◆ మండనమిత్రజనకుడు కన్యాహరణమునకై పారులసంపుట. ◆—

చం॥ సరసనయంబుదోపఁ దను ◆ సంభవుడొడగ్రహించికన్యకా |
వరణకృతిం బ్రవీణులగు ◆ వారలఁ బారులఁ బారుడంప ని |
ర్వురును బవిత్రశోణచద ◆ లోభమునం గలయూరిగాంచె |
త్రణి వివినాపగాగముల ◆ దాటివభూవరణాభిలాషనే॥ 3౮
ఉ॥ చంకిగనర్వవిద్యలను ◆ వాఁబడియించియు జన్మభారుణీ |
శుండతిభక్తిఁగొల్వఁగ న ◆ సుంధరయందుఁ బ్రకాస్తిఁగాంచెనే |
మండనపండితుండ తని ◆ మాన్యపదాంబుజరేణున కన్నె |
యుండుదుఁ పండ్రి! నిత్యము మ ◆ దుత్సుకసిద్ధినొనర్చు
మీమోగిన్॥ 39

గీ॥ శ్రుతిపుటంబులఁ బుత్రివా ◆ క్తతిని భూసు | రుండు గ్రోలుచు
నుండఁగా ◆ మండనార్థ | జనకసంప్రేషితులు సద్వ ◆ సమలు
విశవ! యష్టలిర్వురు పారులా ◆ యాతులైరి॥ ౪౦

స్తీ వచ్చినయట్టి య ◆ వ్యసుధామరద్వయి; నర్హోసచారాళి ◆ న
ర్చుడేసి! విశ్రాంతినందిన ◆ పిదప మెల్లఁగ వారి; యాయాసకా
రణం ◆ బడుగ వార | లనిరి మండనపండి ◆ తుని తంకి, త్వ
త్సుతా; శ్రుతవయఃకులనుశీ ◆ లతలఁ బుత్త్రి; బోలునంచును
విని ◆ బాలనువరియింప; మముఁబంప నచ్చితి ◆ మమలధిషణ |

గీ॥ మండనుండును బుద్ధినా ◆ ఖండలగురుఁ | బోలుఁ దావకపుత్రి
నా ◆ పుడమివేల్పు | పట్టికొసఁగిన మణియుగ ◆ ప్రతిభఁగాం
తు! రిర్వురుచటంచుఁ బలుకఁదా ◆ నిట్టులనియె॥ ౪౧

శా॥ నాకుస్మిరనుమాటసమ్మతమె, యై ◆ నక రాత్రిమద్యోషతో |
నేకాంతంబున సంప్రతించి యటుపై ◆ నేమీకువాక్రతు నా |
శీకాభాన్యలతోడఁ జెప్పఁగవలె ◆ లేకున్నఁ గష్టాపులం |
దోకంజాసనవంశ్యులార! నతుల ◆ న్దుఃఖాబ్ధిగోముంతునూ॥ ౪౨

—◆ ఉభయ భారతీ జననీజనక పర్యాయము. ◆—

మ॥ అనిభార్యంగనిసల్కు భూసురుఁడు రా ◆ హగారమందుండిపు |
త్తుని యల్లెక్కుడుకూర్మిఁ బెంచుకొనువి ◆ ద్యుజ్జాత్రిఁ బు

త్రిం ద్విజాః | గ్రస్యని సత్ప్రతునకుర్వేఽగూర్షంగ చ్చిజాః ♦ గ్రస్య
ల్పక్రినేతేంచి, రే! మని తెల్పందగు? నెంచిపల్కునుబలా! ♦ యా
పై నసర్వంబనన్ || ౪5

శా॥ ఈరీతిన్వచియించుభర్తకను నా ♦ హేలావతీరత్నమో,
సారాసారవిదీశ! మీకుఁడెలుప ♦ నాసిమర్ధ్యమెవ్వారికొ;
స్వారుంజెప్పుదు వేదతాత్యముల నొ ♦ స్వాభక్తి సంపన్నుతుం!
డై రమ్యాన్వయఁడైన యోగ్యునకుఁ గ ♦ స్వః దానమీ
యందగున్ || ౪6

చం॥ సిఠిఁ గనదూరమ న్నయవి ♦ శేషవయస్కృతశీలముఖ్యసం,
గతులెఱుంగంగ శక్యములు ♦ గా వటుకావున నేమిచెప్పన!
మృతిఁగననన్న భర్తయను ♦ మానిని! యీనియతిన్వచింప నె!
ట్లతుకురు? భీష్మకుండునారి! కాత్మజనెంచక తానొనంగఁడే? || ౪౭
గీ॥ ద్వారకావిభుఁడైన యా ♦ శ్రీరమణుఁడు | తీర్థసేవాచ్ఛలంబు
నఁ ♦ దిరుగుచుండఁ గుండినేళుండునా భీష్మ ♦ కుండు తనదు!
తనయయైనట్టి రుక్మిణిఁ ♦ దడయకిడఁడే || ౪౮

ఉ॥ ఏమధికంబటంచు మది ♦ నెంచకు దురయపాదినీ రయం!
బేమహితుండొనర్చి చరి ♦ యింపఁగఁజేసెనొ వైదికాధ్వనా!
ధీమణి భట్టపాదుఁడు సు ♦ ధీయుతునీతని జేసెనన్నచో!
ధీమతి యాతఁడిట్టిఁడని ♦ తెల్పఁగశక్యమే? యెంచిచూచినన్ ||

చం॥ వినుమిలలోన విపునకు ♦ విద్యయెభాగ్యముగాని యన్యమా!
ధనమ్ము ధనమ్ముగాదు సత ♦ తంబు దిగంతవిహారియైన వా!
నినె వెనువెంటనంటి ధర ♦ ణిం జరియించునుమీ; సువిద్యమా!
నిని! ధరణీశచోరపరి ♦ సీతమ్మనై యయమొందఁజెన్నఁడున్ || ౪౯
మ॥ ధర సంపాదనరక్షణవ్యయనిమి ♦ త్తంబైన విత్తంబుఁ ద!
త్తరచకా చిత్తమునెంతో చింతఁగనఁగా ♦ దాఁజేయునిత్యంబుఁద!
స్కరథాతీరమణాంగనాన్వజనసం ♦ ఘంబద్ది చేకొందురం!
చురుభీతింగనుచుంటచే ధనికిలే ♦ దూహించసౌఖ్యంబిలన్ || ౫౦

ఉ॥ కొందఱు ధాత్రినీధనము ♦ గోపితముంబొసరింతు లుబులై
 కొందఱుదానిఁ గాలమొనఁ ♦ గూడినఁగూడ భుజింపజాలరీ
 చందముగా ధనార్జనము ♦ జలనొనర్చి ధర్మిత్రిభట్ట దా
 నిఁ దిలకించి తస్కరుల ♦ నీతులునై హరియింతురంతయున్॥ ౫౦

కం॥ కొందఱు కష్టముచే ధన | ముం దగురీతింగడించి ♦ మోహం
 బున దా | నిం దటినీతటమందును | బొందుగ దాఁపంగ జలమె ♦
 పోవఁగఁ జేయున్॥ ౫౧

గీ॥ కన్యలఁ జరంబు పితృని ♦ కటమునందు | నుంపరా దెందుచేస
 న ♦ చువిదపెండ్లి | కాకపూర్వము వ్యక్తతఁ ♦ గనినఁ బితరు
 లధికనారకయాతన ♦ లనుభవింతు॥ ౫౨

ఉ॥ ఏలవివాద మాత్మభవ ♦ నేపరిపృచ్ఛనొసర్త మాపయే |
 లీలవచింపనానొ యట ♦ లేపోనరించుట మేలటంచు నా |
 బాలమెలంగువోటికి న ♦ భార్యుఁడైన చని పుత్రిజీరి యా |
 బాలగుఱించి యీవిధిగఁ ♦ బల్కెను వత్సలభావమేర్పడన్॥ ౫౩

కం॥ శ్రీవిశ్వరూపజనకుఁడు | భావుకరతనుతునిొకకుఁ ♦ బంపించెను
 భూ | దేవులనిరువుర నాదెస | కేవిధిజెప్పుదునో? చెప్పు ♦ మీ
 వోపట్టి॥ ౫౪

ఉ॥ చంచలనేత్ర తండ్రియును ♦ జక్కనిపల్కులవిచ్చయంత రో |
 మాంచమిషంబున న్ముదము ♦ పైకొనఁగా వచియించె లోనవ |
 ర్తించెనుభావముం బితృమ ♦ తిద్వితయంబు ప్రహర్షమండఁగా |
 నంచితుండై నతజ్జనకుఁ ♦ డంతటను త్రరమిచ్చెదాననే॥ ౫౫

కం॥ అంతట భూసురముగళము | సంతృప్తిని జనకగేహ ♦ సంచర
 దమలా | సంతామరునొక్కనిఁ గొను | చెంతయువేగంపుగతిని ♦
 నిండ్లకుసరిగెన్॥ ౫౬

గీ॥ పదియునాలుగుదిశముల ♦ పై నమెలఁగు | మిత్రతారాలసద్దశ ♦
 మీతిధియు యోగ నొప్పులగ్నమం ♦ చు భయభార | తీసతి
 లిఖించి దానివై ♦ దికునకంప॥ ౫౭

ఉ॥ అంతటవిశ్వహూపగురు ♦ సంతకము నివహితేష్టకాద్యులై ।
 సంతసమొప్పు జేరిరిద్వి ♦ జన్ములు వారలనిర్మలాస్యసం ।
 క్రాంతవిలాసముంగని స్వ ♦ కార్యపుసీద్ధిని నిశ్చయించి తా ।
 నెంతయుదుష్టిచందెనుమహీసురుహ సగ లేఖగాంచుచున్ ॥౧౦౦॥
 కం॥ ఆహిమమిత్రుండెత్తు । తాహముతో విస్తరితకి ♦ జగుకీతి
 సమూ । ల్యాహీనాంబరములనిడి । తాహర్షముఁ గూర్చెన్ ॥
 ప్పు ♦ జగు మాటలచేక ॥

—♦ మండనమిత్రు వివాహస్రయత్నము. ♦—

మ॥ హిమమిత్రుండు ద్విజత్రయంబు తనతో ♦ నేహర్షముంగూర్చు
 వా । క్యములంజెప్పెనో? వానిఁ బుత్త్రునకు వ ♦ క్కాణించి
 హస్తాదియం । దుమునుగంగనొనర్చి యంతఁదనుజా ♦ తుంగేహ
 సీనా భుజే । యమనీషం దగునట్టికార్యముల న ♦ త్యుత్సాహ
 యై చేసెదాక ॥ ౧౦౧

ఉ॥ బంధుజనప్రియుండు నతి ♦ పండితుఁడౌ హిమమిత్రుఁడాత్మసం ।
 బంధులఁగూర్చి సూనుని వి ♦ వాహసమంచితకార్యసంతతి ।
 సస్థిలఁడేయఁబల్కి విల ♦ సద్ధిషణామణులొముహూర్తవి ।
 త్సింధులఁబిల్వఁబంచెను వి ♦ శుద్ధముహూర్తవిచారిణాత్మై ॥౧౦౨॥
 శా॥ దైవజావళివచ్చి ముక్తసుముహూ ♦ రంబున్నిచారించి ఘా ।
 దేవోత్తంసునితోడ నేర్పున నివే ♦ దింపంగ నాతండు న ।

ద్యావంబాప్య బహుజ్ఞభాసురసుహృద్భృంధాన్వితోఁ మార్యస ।
 ద్రావంబుల్వలసిల్ల భూషల సుతున్ ♦ రంజిల్లజేసెప్పడిక ॥౧౦౩॥
 గీ॥ మాన్యగుణుఁబుత్త్రుఁ బెండ్లకొ ♦ మరుఁగఁజేసి । బంధుశిష్టాదిన
 త్పరి ♦ వారమొప్పు । గీతవాదిత్రన్యత్తనం ♦ గీతమెసంగ । శోణ
 తటమునవిడిసె భూ ♦ సురుఁడుతుష్టి ॥ ౧౦౪

గీ॥ శోణతటమునవిడిసిన ♦ చొప్పు విష్ణు । మిత్రుఁడీక్షించి యోగ్య
 వా ♦ దిత్రములను । నెదురుకొనియర్హవీక్షుఁ దా ♦ నెదమువం
 బుఁగని తనదుగేహమునకుఁ దో ♦ డొనుచునరిగె ॥ ౧౦౫

మ॥ హిమమిత్రున్సుతసోదరాస్తయతుఁ దాహృష్టాత్తుండై స్వీయ
గేహమునందంచితకంబఱానమునం ♦ దాసీనుఁ గాఁజేసి హా
ర్షమునుంగూర్చెడుమాక్కులస్సమధుచ ♦ ర్కంబై ససత్పాత్రనా
ర్హమునుంగూర్చెయొనం. యిట్లనుమహా ♦ కౌతూహలం
బొప్పఁగె॥ ౩౧.

ఉ॥ మత్కుండలైర్నిర్మలగనె ♦ మాన్యతనందెచుమద్దహంబు భా
నత్కలచికిత్సణంబున చ ♦ నంబగునాదృతిఁగంటె గానిదో
సత్కులకేళిరుండవగు ♦ సౌమ్యుడవేడను? నేనుచేడ? నో
విల్కనుసీయ కర్మమున ♦ విస్తృతభాగ్యమునంచుమర్త్యుఁడుక॥

కం॥ నేనును నాతనుజాతయు॥ గోనిచయము స్పృహము భవముఁ ♦
గోవిదవరి! యా యూనిఖిలముఁ దావకమా॥ గాన భవస్మృతిక
నడ్డు ♦ కలదే? యిచటక॥ ౩౨

ఉ॥ పండితమౌళికత్నమ! భ ♦ వత్ప్రియదర్శనమయ్యెఁ బుత్త్రిస
న్మండనకౌరణంబున మ ♦ సంబున కెక్కుడుహర్షమయ్యె నా
నుండనులెండ్రవల్కుఁ గను ♦ మంబాలముల్భవదుక్తులద్భుతా
ఖండముడంబుఁగూర్చెఁ దగు ♦ గణ్యానమర్చకులిట్లువల్కుగన్॥

చం॥ అనియిటులిర్వరర్హవచ ♦ నాల్గిని హర్షమునంది రందఱుం
గనిరి విశేషమోదమున ♦ ఖండవిహారములన్లసత్కీధా!
ల్గిని హసనంబుల స్సకల ♦ లీలల మంగళగీతనృత్యవా
ద్యనిచయమల్లఱింజెలఁగె ♦ నాశలలోఁ బ్రతిశబ్దమెచ్చుగన్॥

గీ॥ సహజసిద్ధసుహృదవే ♦ షములచేత నొప్పకన్యావరులకప్పు ♦
డుభయులఁబడి కర్మమొనరింపవలెను ♦ ధర్మనియతి చేనొన
ర్చిరి యంగనం ♦ స్క్రియనువేగ॥ ౩౩

ఉ॥ మంగళియునంబున ను ♦ మంగలులెల్లరు నిష్కళావరా
చ్ఛాంగములందలంకరణ ♦ మద్భుతకీర్తినొసర్ప వారిది
వ్యాంగవిలాసనిర్జితము ♦ సై చేలుప్రంగనదయ్యెనద్ది భూ
మింగలవర్తనంబుని న ♦ మృద్ధముగాఁగయినేసి రెగ్గియుక॥ ౩౪

శా॥ డై వజ్రాల్పమువిజ్ఞానైసను ముహూః ♦ ర్తస్యచ్చకాలంబుఁజే॥
టీవారంబును గూడియామకలకం ♦ తిన్నారతిన్నముత్తిం॥
బాగ్గిణ్యంబును బృన్ధుచేసి విదవం ♦ బద్దేక్షణాహోత్రయో॥
గావాసుబగువానరంబె సుముహూః ♦ ఘోగ్రస్తంబటంబెంచుచుకొ॥

ఉ భ య భా ర తీ మం డ న మి శ్ర ప కి ణ య : ౫ .

ఉ॥ శ్రీహిమమిత్రీపుత్త్రిఁడు వి ♦ రించినమాచుఁడు విష్ణుమిత్రుఁడు॥
తీర్హదయాంబుజాతము ధ ♦ రితిప్రయన్వికసింప నున్నకొ॥
తూహలమాత్రయందమరఁ ♦ దూర్వరపంబుసెలంగ వేదని॥
ద్యాహుటవేదమొప్పఁ బ్రియ ♦ దాకరమూనెన్వకియ పాణిచేకొ॥

చ॥ జరిగెఁగరగ్రహోత్సవ ము ♦ జప్రతిమద్విజతానమూరిత॥
స్ఫురితచతుర్విధశ్రుతివ ♦ చోనిచయారవనంగతూర్వభా॥
స్వరమునజాదిమంగళసు ♦ వాద్యవికాయముతాంగనామనీ॥
వరమృదుగానహాసకవి ♦ భాసకనాట్యవికాయ మయ్యెడకొ॥ 2౪

శా॥ భేరీకాహళదుందుభిధ్వనుల వి ♦ ద్వేదభస్విన్దాయనీ॥
నారీలాస్యకలావిలాసితనుగా ♦ నహోద్ధనిం దిక్కుమె॥
స్వారంబూనెను విష్ణుమిత్రీతరుణా ♦ హస్తాబ్జమున్నండనా॥
ఖ్యాతాబ్జధ్వనుమిత్రీపుత్త్రిఁడు స్వహా ♦ స్తాబ్జంబుచే నత్తజీకొ॥
అ॥ వె॥ ఎవ్వఁడెద్దికోరు ♦ నన్నుస్తుప్తుచగల్పి తరువుఁబోలెఁ గూర్చి ♦
తరుగనట్టి ముదమునంబెరుపును ♦ ముద్దియజనకుండు॥ మండ
నార్యపితయు ♦ నండెగొను॥ 2౬

ఉ॥ ఆపయివిశ్వరూపుఁడు, బృ ♦ హత్కృతుకాంతరుఁడై స్వగృ
హ్యసూ॥ త్రోవహితప్రకారమున ♦ హేమామమునగ్నినొనర్చి
యంతఁడా॥ నాపయివేల్చె లాజలఁ ద ♦ దాహుతిధూమము
నాపెపీల్చె స॥ ద్రూపుఁడొగ్గింబిదక్షిణముఁ ♦ కొయ్యలితో
నొనరించె నగ్నికొ॥ 22

ఉ॥ హోమసమాప్తితోపితబహుద్విజుఁడై హిమమిత్రీపుత్త్రిఁడు॥
ర్విమఖభుక్ప్రదత్తవర ♦ వృద్ధినిగాంచి స్వబంధునర్గము॥

స్నామనచస్సులందనిసి ♦ సాగంగవంసి యహశ్చతుష్కము|

స్నామను గూడిదీక్షుఁగొని ♦ పావకుసన్నిధినుండె హృషుండై ||

గీ॥ పరిణయంబై నదిదచ న ♦ వ్నరుఁడు తనదు| వేశ్మమునకేగఁ బ్ర
స్తాన ♦ విధివొనర్చు| వధువుఁగొని తల్లిదండ్రులు ♦ వగుసఁజీరి|
వలికిరివివిధ వత్సల ♦ భావమొప్పు || ౭౯

చ॥ వినుమవధానయుజ్యుతిఁ బలిత్రోహృదంతర! మండనార్య! మా
తనయ కుచంధయాభ మదిఁ| చానినుమంతయుఁగురైఱుంగదా|
దునునవయస్కలంగలిసి ♦ శోలికయాఁగును బంతులాడుఁగు|
క్షీనిక్షుధఁగాంచి గేహమును ♦ జేరెడునన్నమునుందినన్వెసక || ౮౦

గీ॥ ఈమెమొక్క ర్తటంచుమే ♦ మింటిపనుల| దెలుపకుండుటజేసి
యీ ♦ కలికి వానిఁ| జేయనేరదు గానవి ♦ శేషదయను| దన
యయంచును బోలె ద ♦ ద్దయుచుజూపు || ౮౧

మ॥ ఒకనాఁడొక్కయనిందితాత్మకలితుం ♦ శుర్యీసురుండేగుదెం|
చి కుమారీశుభలక్షణాళి గని మా ♦ చెంతప్పమిపించి సా|
యకమాశోననెట్లు మీతనయ యా ♦ హాపుట్టుకన్మర్త్యగా|
ని కలాదాంగియె, వల్కనుగ్రముగఁజ ♦ న్నే? మూపెయగ్రం
బునక || ౮౨

క॥ సర్వజ్ఞతాంకమిలనీ| దర్శికరవేణికమరుఁ ♦ దగునచయమునం|
దిర్వరువిప్రులువాదము| నుర్వరజేయంగసాక్షి ♦ యువిదయె
కానాన్ || ౮౩

ఉ॥ ఇట్లనిమాకుఁదెల్పిబుధుఁ ♦ శేగెనిజేచ్చ ననంతరంబు మే|
మిట్లుగ్నహంతగ్రస్థయగు ♦ నిందిరకోడలటంచునెంచి యె|
ప్పట్లుగేహకృత్యముల ♦ బాలవొనర్పఁగనీక భక్తి నె|
ప్పట్లుగ నొప్పుచుండుమెదఁ ♦ బన్మజభామినిఁజోలు బాలకున్
గీ॥ ఈపెయత్తకునచియింపుఁ ♦ డీపలుకుల| స్మృషను గాపాడునట్టి
దా ♦ సుదీతియగుట| నీకునిజ్జేపమయ్యె నీ ♦ కోకిలగళ| గాన
గృహకృత్యములమెల్లఁ ♦ గానునేర్పు || ౮౪

- ఉ॥ బాలత నొప్పుఁ గుప్పలుగ ♦ బాలికలందువొసంగుతెన్నె :
 చీల్చిలవతుల్గుతులనంగ ♦ జెల్లదిలన్ననమెల్ల గూడనా |
 బాలతయందుదోషముల ♦ పారముగాఁగలవాడవూచు నా |
 బాలతఁబాసి విడుంగని భవ్యులమైతిమిగాడె! నేటికిన్ ॥ ౮
- చ॥ వరజనసీమతల్లిఁగని ♦ పల్కనశక్తములన్నదీయహ్వా |
 తనరసిజముల్బరీరిమిది ♦ సాకుము తావకమంచు నేరుఁడై |
 పురుగద? యైననేనిన ♦ పట్టున కేధలమానో? యట్లె యా
 వరజనయిత్రి యిట్టులగు ♦ వారిలాయత్తగఁజెప్పనొప్పుగున్ ॥ ౯
- క॥ అనివిష్ణుమిత్రుఁడల్లునిఁ గని వాచ్యుఁ భావితములఁ ♦ గొఱ
 మొప్ప నివించి తనతనయఁగనుఁగొని యుద్ధిపృథవాకృతా
 ననఘాంతరుడై ॥ ౧౦
- ఉ॥ పొందితి నమ్మనీవొకయ ♦ పూర్వమహాదశ నట్టిదానినా |
 నందమునేర్పునుంగలమ ♦ నంబువరక్షణజేయుచున్ను; యి
 కందగదమ్మ; బాలత యఖండముదమ్మును నూకుఁగూర
 ట్లండఁజికట్టిబాల్యమున ♦ హర్షముఁగూర్చదు నమ్ముమమ్మ
- చ॥ రమణికిఁ దల్లిదండ్రులెక ♦ రగ్గిహాపూర్వమునందధీశభా |
 నముఁ గనుచుందు గావెనుక ♦ భర్తనధీశునిఁగావచింతుర |
 త్యమలమనీషులట్లగుట ♦ నమ్మకొ భర్తృపదాబ్జమేళర |
 ణ్యముగఁదలంపుమట్లయిననాతి! జయింతువులోకయుగ్మమ
- శా॥ అమ్మా! భుక్తిసౌనర్పకమ్మ; ధవుఁడా ♦ హారార్థియై రాని
 సొమ్ముల్ పూసకుమన్య దేశములకీ ♦ శుండేగుహోనిక న |
 చ్చమై నట్టి మహర్షి శేఖరసతీ ♦ చారిత్రముత్కృష్టమా |
 నహమ్మఁ గావుననీకుఁదత్సరణి నూ ♦ నంజెల్లునెక్కాలముక
- క॥ భోజననిద్రలుచెల్లుచు రాజానన! పతియనంత ♦ రమ్మున
 కా యోజ వివర్యాసంబగు నోజననీ మేలుకొనుట ♦
 న్నాన్ననంబున్ ॥ ౧౧

మ॥ పతిరుష్టండుగు నప్పుడం గనయుఁ గో ♦ పంబూకత్యంతశాం |
 తతఁ జిత్తుంబునఁదాల్చి యొర్చి నొన శాంతంబానునర్పంబు నీ |
 గతిఁ జిత్తేకుఁడు నిర్మలాత్మండుగు వో ♦ గామ్యంబునిద్దించు న |
 ఉత్తమా సద్యశమబ్బు నోర్పుచనె సత్కామంబులీడరేడికా॥౯౩

గీ॥ భర్తృసన్నిధియందును ♦ బరపురుషుని మోముఁగని పల్కఁ
 జనను పు ♦ శ్రీమతల్లి కాంతకేశాంతముననేల ♦ మంతనంబ |
 టంచు మది నెంచి విమనస్కుఁ ♦ డగును ధవుఁడు॥ ౯౪

మ॥ పతిగేహంబునకేగుడెంచినపుడో ♦ పద్మాక్షి గేహంపుఁగ్గు |
 త్యతతిమాని ద్రితంబతోయమునః బాదద్వంద్వసంతాశనం |
 బతిభక్తింబానరించి హృష్టుడగున ♦ ట్లాత్మేకునింజేయుమో |
 సతి చిత్తంబుననై హికంబగు సుఖాశంజెందక శ్రాంతము॥౯౫

కం॥ ధవుఁడింటలేనిచో బాం | ధవులింటికివచ్చునెడలఁ ♦ డగునర్చ
 నొనర్చవలె న్లేకున్నను వం | శవిదాహకులగుదు రాశ ♦ చను
 టన్వారల్॥ ౯౬

చం॥ తిలనుమనాస! చూడుము మ♦ దిందలిదండ్రులబోలెన త్తమా |
 మల ననుజన్మనఁచయన ♦ మంబుగఁజూడుముదేవరాల్లి బా |
 వలఁగనుమన్నలంగనెడు ♦ ఘక్కి నటుల్కునితేని మిత్రభా |
 వలసితుతాదు రమ్మరొ! భావత్ప్రియభేదమొనర్పకుండ్రెకా॥౯౭

చం॥ అతులహితోపదేశనిహి ♦ తాంతరులై గురుబంధువర్గ స |
 త్కృతులగు నవ్వధూవరుల ♦ ధి న్యదధీశనివేశసంస్రవే |
 శితులనొనర్చె నత్యమల ♦ చిత్తుఁడునో హిమమిత్రుడంతఁగ్గు |
 త్యతతినొనర్చె మండనబు ♦ ధవ్రవరుండు సభార్యుడై యటకా॥

చం॥ మరలఁ బ్రసన్నదుర్వసన ♦ మానియెసంగెను శాపమోక్షమా |
 నరసిజసంభవాంగనకుఁ ♦ జామరొ? సర్వవిదీకుఁడైన శం |
 కరయతి సర్వవేత్తృతక ♦ ఖండపుసాక్ష్యమొసంగి నీగతి |
 న్యటలెడటంచుఁ ధానుభయభారతియన్పృథనొప్పెనందుచేకా॥

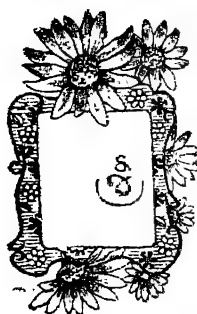
—♦ అ భావ సాం త ము. ♦—

కం॥ బాలేందుమకుట! గిరిజా! నాభీకాబ్జాప! పాప ♦ నా! నాకథు
 సీ! చూభీ! మేరుశరాసన! నీలగిరిస్థరిత! నచ్చునీమీనుతాభ్యా॥
 మ॥ నిగమోత్తంసపదంబుసంభవ! భవా ♦ సీధాగసంపన్న! ప.
 నగనాటల్పశయానమార్గణ! గణే ♦ నద్యోతితోత్సంగ! స॥
 గగతిచ్చద్వినుతా! నుతాపన! ఎనా ♦ కస్సంయమింద్రాఘచి!
 త్తగతశ్రీపదపద్మ! పద్మభవను♦త్యా! మోహినీపూర్ణవా!॥ ౧౦౦
 మాలిసీ॥ సునికరనితాంత ♦ స్తూయమానాచ్చలీలా!
 కరతలధృతశూలా! ♦ కంఠనేత్రాభిధ్వజేలా!
 నిరతవిసతభక్తా ♦ నీకపాలా! యవేలా!
 దరకలితకటాక్షా ♦ ధాన! భూధారితృజేశా!॥ ౧౦౧
 ఇతి “శ్రీమద్భువిడిపాట్యస్వయ.....మేకట
 సుబ్రహ్మణ్య శర్మాభిధేయాచార్యకృతంబై
 శ్రీ శంకరవిజయంబుసండు
 దృతీయాశ్వాసము.

శ్రీ శంకరవిజయము

చతుర్థాశ్వాసము

జానిప్రముఖామర|

రాజశిరస్థస్సరికిరీట ♦ రత్నద్వ్యతివి|

భ్రాజితపదసీరజ! గౌ|

రిజానీ! పశుతతీశ! ♦ శ్రీసకలేశా||

శ్రీ శంకర బాల్యాభిషేకము .

గీ|| అవధరింపుము; విప్రగే ♦ హమున నాత్మ| మాయచే బాలుఁ
డగుచు ను ♦ మాఘగళు! మదిని జనకుండు ముదమంద ♦
మొదటియేట| నే, గ్రహించెను వర్ణాల్లి ♦ నిస్సృభాష||

శా|| అంతనొండవయేట నుండువిడ ♦ గ్రాహిణియా బాలుండ|
త్యంతోల్లాసత నక్షరంబులను వ్రా ♦ యంబల్కగానేర్చె న|
తాన్వీంతుల్వల్కుపురాణకావ్యముల నం ♦ తన్నృద్ధతోడన్వినె|
స్సంతై నన్వినకుండ సంచితమసీ ♦ ముండంతయున్నేరిచెన్|| 3

చ|| గురుండనురక్తితోడఁ దన ♦ కున్వచియించినవిద్య నర్చకుం|
మరుతరమేధతోడుత బ ♦ హుజ్జాలు మేలనఁగా గ్రహించుచు|
నగరనకుఁ గష్టలేశమును ♦ గూర్చక తోటిసత్త్విరాజి|
స్థురుసముఁడౌచు నగ్గురుచకున్సమకూర్చెఁ గడుంబ్రహ్మమున్

గీ|| రజముతో నామనడఁగూడ ♦ ద్విజతసూజాఁ| డారజస్తమము
లకు న ♦ నాశ్రితుఁడుగ| నుండి డండిగ విపులన ♦ ఖండమేఘ|
తోడఁ దానందె నుజనులు ♦ కూడిమెచ్చ||

క॥ విధివిహితచోలసంస్కృతః | సుధిమఃవిపాత్కృతః | సువమ
రహించెం | బ్రధితాజ్ఞాహుతివర్ధితః | మధితాగ్నిహుతివర్ధితః |
మహితంబగుచున్ ||

చ॥ ఇతరజనోపదేశనిర | వేదసమర్థకలితావనీసుః |
ద్వితనయుఁడా గమంబుల సః | వప్రధితార్థరసోల్లసత్సుకా,
వ్యతతి నఖండకర్కశన | యప్రముఖాఖిలశాస్త్రసాత్తి స |
ద్భుతముగఁ దాఁబరించె బుధఃపుంజములెల్లను సంస్తుతిఁపఁగన్

క॥ త్రివిధేజ్యచాతురీజయః | కృషమలధీకలితుఁడై మ | హిమః
సతనితో | విదతనిజవాగ్నినిర్జితః | మదవదరాతులు బుధులస |
మర్దులు వలుకన్ ||

చ॥ ఘణిపతివాక్తిస్కరణ | బాలకసక్రమవాక్యరాజిధో |
రణి విని వాచిసంశతి, తి | రుబుగ యుక్తివిరాజితోర్ధ్వః |
బణుపరిమాణమిచ్చుటకు | నై సఁ బ్రమాదముచందు, వేదవి,
ద్దణ గణనీయ బాలకస | కాశమునం దసమర్థముంటుకన్ ||

ఉ॥ ధీమణియందు సజ్జనను | తింగను నియ్యనఘండు దుర్మతా |
రామములన్నయుక్తుల వి | రాచిలువాక్యకుశారధారల,
న్నామవిహీనమానలులొ | నర్పఁగ నంతఃపదీయసప్రచ |
స్తోమనిరస్తులైరి విమ | తుల్ స్వమతస్థితిఁ జేయనేరమన్ ||

క॥ యమునాజనకసువర్చస | సమతేజఃకలితబాల | సమలంకృతవం |
శము నతులంబుగళివగురుఁ | డమితానందమున నెంచె | సంతర
మందున్ ||

— శంకరపితృవియోగము —

చ॥ సుతుఁడు సమత్రయిండుయి వ | చోనిచయూవచనీయలీల స |
ద్భుతముదముంబూనర్చ జర | తో యుతుఁడై జనకుండు లో
నఁదా | సుతునుపనీతుఁజేయఁగ వి | శుద్ధముహూర్తమునెంచు
చుండనే | మృతిగనె నొర; భానుభవుఁ | డెంచఁచు మత్స్య
కృతాకృతింబులన్ ||

మ॥ సుతుసిం గాంచుటదుర్లభంబు, భరణ దత్తునుపభావేక్షణం
బతేపుణ్యప్రభవంబటన్న విబుధ ♦ వ్యాహరమానాటికి
క్షీతమయ్యెన్మహాకప్తసంగతిని సం ♦ సిద్ధించె బుత్తాప్తి, గా
ని తదీయోదయమిట్టివానికెటులే ♦ నింగూడెనే చూడంగన్॥

ఉ॥ ఈవిధిగాలసంగతు మ ♦ హీనురు గాంచితదీయపత్ని దుః
ఖావలచి త్తమామ సమ ♦ నాంబుభవప్రభవాశ్రుబిందువుల్
భూపహాశ్శుభ్రవ్యయము ♦ పోలిక నుండెను తత్కుచద్వయి
స్థావుగఁ బార నిట్లనె గ ♦ శధ్వని గద్గదమై చెలంగంగన్॥ ౧౪

మ॥ హృదయేభా! భవదీయనన్నిని నే ♦ నేలోపమున్లక సం
పదలం గల్పకమట్టులిచ్చెను భవ ♦ త్వాదాబ్జయుగ్మంబు స
మ్మదమొప్పార హృదంబుజాతమున నా ♦ మోదంబుతో
నుంచి చేయదుఁగాడే! పరిచర్య నిట్టినను న ♦ యో! వీడఁ
గాఁజెల్లునే॥ ౧౫

సీ॥ బహుజన్మకృతపుణ్య ♦ పరిపాకమున నాదు; హృదయనీరజ
మిత్ర ♦ పదమవైతి వనుచు భక్తిశ్రద్ధలను బూని కల్యంబు;
ననె లేచిమీపాద ♦ వినతి జేసి భవదీయవిధుతుల్య ♦ వదన
వీక్షణొనర్చి; కేహకార్యాళి ను ♦ త్సాహమొప్పు దుర్తిగతి
నొనరించి కుతుకంబువికసింప; నత్తమామలకుఁ బ్రతితోడ ।

గీ॥ సకలపరిచర్యలనొనర్చి ♦ యకలుషాంత రంగమున నొప్పు మీ
యంచి ♦ తేంగితంబు నెఱిగి వర్తించు నను వీడి ♦ యరుగ
నగునె? భవుకవిద్యాతాంభోజ ♦ భవుండ! భవుండ॥ ౧౬

చ॥ నిరతము సంబుజంబులవి ♦ నిర్జలకాంతులఁగానొనర్చుడే
వరపడయుగ్మమున్విడిచి ♦ వైచి మదీయమసంబువేటునే ।
వరసనుగోరు నుల్లసిత ♦ వారిజసస్మకరందసక్తభృం
గరమణి యన్యసూనతతిఁ ♦ గాంచి రసంబును గోరునోరునే॥

సీ॥ భవదీయపాదంబు ♦ భవసేవనమెకాని; హృదయమన్యముఁ
గోర ♦ దించుకయును భవ్యయుష్మద్గుణ ♦ ప్రణుతిజేయుటె

తక్క-; బల్ల చన్ద్రంబును ♦ దావిక్కు నాథ! జీవితేశ్వర! భవ
బాధనతుష్టిని నడుపు; కర్మముల్ని రతము ♦ గములొనర్చు!
నార్య! వీక్షణమాత్ర! ♦ నాష్టాదమిడుయుమ్మ; వాస్యవీక్షణ
కోగు ♦ సుకులెపుడు!

గీ॥ చేను లింపద్రవి తన్విజల ♦ జాతతుల్య! పాదయుగళంబు నొత్తన ♦
ప్రక్షుల గోరు! నిట్టి సనువీడియేగసి ♦ కెట్టి ఘనము! భవుకవిద్యాజ
తాంధ్రాజ ♦ భవుడ! ధవుడ!

ఉ॥ దేవుని లోలె మిమ్ముల మ ♦ దిన్నజయించుచునుండునట్టి న!
స్మి ననుభాస్థలిని విడిచి ♦ యేగుటయు క్తమె? వత్సరత్రయం!
జా పరచుత్త్ర! నెవ్వరికె ♦ సర్పణజేసితిరార్యపుత్త్ర! మీ!
తోవిలుభాణయంబునకు ♦ దోడ్కొని పొండు ననున్నవత్రియన్!

మ॥ నిను సేవకన్య నమొక్క కల్పమగునో ♦ నిరేజపత్రేక్షణా!
యని నాశోననినట్టి యుమ్మవగురా ♦ గాధికృమేమయ్యె? మీ!
గును సన్నీడసశక్యమైనయెడ నా ♦ కుల్వాసముంజేయు స్వ!
ర్గనినా సంబునకున్న సుగొనుచు నే ♦ గంజెల్లునోనాయకా! ॥ ౨౦

సీ॥ సుతుండిడె వత్సర ♦ త్రితయుండు, నాయనా!; యచుచుండ
గాఁ బేరిమఁ ♦ గసరిచేల? జ్ఞాతిసంచయము సం ♦ జాతకష్ట
బునఁ; జుట్టియుండఁగ నీరిఁ ♦ జూడరేల! బందుగులెల్ల సం ♦
ప్రాప్తదుఃఖంబునఁ; బలుమాటా పిలిచినఁ ♦ బలుకరేల?
మిశ్రునొల్లదుచు న ♦ ద్వివృతబాష్పులగుచుండఁ గాంచనై నను
నోన ♦ నంచరేల?

గీ॥ బుధులు మిమ్ములగని దుఃఖించు ♦ విధముఁగాంచ! రేమి? పౌరుల
నిలువెల్ల ♦ నేల? నాథ! కాంతలెందఱొచూడ నొ ♦ క్కింత
యెనఁ! గన్ను వమ్ములఁ గలరేల? ♦ విన్నవనన్య! ॥ ౨౧

మ॥ అక్కా! భర్తృవిహీననై ధరణినే ♦ నాత్మస్థిరంపంగని!
చుకకాలంబునునేర, నీవునుమహా ♦ శోకాల్లిదాటంగ నా!

కింక మచ్చుల్ల సద్గుణపద్మశయే కా ధీ, సత్సఖంబంబు నెం
చి కృతాన్వర్చులలో బడంగనతి తాఁ జిత్తంబులో నెంచగన్ ||
శా|| ఆనారీహృదయస్థావమును స ధ్యస్కాలనిష్ఠుల్లునను !
జ్ఞానుల్లున్న యెఱింగి యిట్లనిరి మా ధ్యస్సమీక్షించి, యో
హో నారీమణి! సాహసంబిటుల నీ ధ్యసంగనర్హంబె? త్వ
త్సానుస్సమలు నేరికిచ్చినను ధ్యోగించితో? చెప్పమా ||
చం|| సుతునకు నెంచిమాడగ ధ్య శుత్వమువాయదికింటిలోననో
నతి! భవదన్యసంశ్రయమె సంగమ, చూడగ; నీవటన్న నీ
సతిగతిగోరుచుంటివిట ధ్యబాలకుడెవ్వధిన్వద్ధినందునో
మతిఁ బెరిచియాపయి స మంజసమా గతిఁజేయుమమ్మరో!!
చం|| అని జనతాజవల్క్యవిని ధ్యసానతిలో బతిశోకముంచి వ
హ్నిని హృదయేశుడేహము దహింప సనాభులఁగోరి వారిచేఁ
దనవిభుపారతాకిముఁ ధ్యదత్తరబుద్ధినొనర్పఁజేసి హ
యశుమిత్రక్షదాజరిపె ధ్యతత్త్వభవుంబ్రియమొప్పుఁగాంచుచున్ ||

— ధ్య శంకరగురుకులవానము. —

చం|| ఉపనయనంబుఁ బంచమస మోచయమందొనరించుచున్న శా
స్త్రపరిగతంబె కావున బు ధ్యప్రవిచారితమా ముహూర్తమం
దుపగతమోదయై నుదతి ధ్యయోగ్యుల బంధులఁగూడిపుత్తున
చ్చపుమతినంబె దేశికుని ధ్యసన్నిధికిన్వృత్తిగానొనర్పగన్ || ౨౬
మ|| క్రమమొప్పుంగ పడంగయుక్యృతిచతుష్కంబభ్యసించెన్నమ
గ్రముగాదేశికునొద్ద బాలుఁడు కుశా ధ్యగ్రప్రస్ఫురన్మేధనా
సుమనోగ్రప్రవిభాసు నల్పతనుభా సుం బాలునీక్షించి లో
కము సంవిస్మయమందె దేశికునితోఁ గాంచెగడ్డున్మున్ ౨౭
చం|| తోకికలాంఘులన్వటువు ధ్యతోషుతఁ బాఠములంబఠించుచు
న్సాటిపహింపదీవృత్తల ధ్యన్మతిఁ బాఠితుఁజేయ వీటనే
పాటవియర్థుఁ డింకనొక ధ్యపాటి బుధుండన్మర్థుండంచు దా
మాటికిమాటికిందలంచు మానసమందున దద్దురుండహో || ౨౮

గీ॥ రెండుమూడు నెలల్లేశి ♦ కుందుసెప్పు! పగిది శంకరుడభ్యస్త ♦
నిగముండగుచు । నక్కడక్కడ గురుతుల్య ♦ పక్షిగాంచె ।
నవనిజనులెల్ల మిగుల సం ♦ స్తవమొనర్చు॥ ౩౦

మ॥ శ్రుతులన్ధాతయెయో, దడంగములగా ♦ ద్ద్యంబోలుభాతిన్వృషా
స్పృతితుల్యుండు తదర్థపాల్చి వివరిం ♦ పంగా శ్రుతిప్రోక్షక;
ర్మతతిన్వర్ణసంజేయజై మినియె పా ♦ రాశర్యసంబోలుచు ।
చ్చుతివాగారవిబోధమూలముననా ♦ శోభిల్లగిల్లిలుండై ॥ ౩౧

ఉ॥ తర్కముగాంచె, గాపిలమ ♦ తంబుననందె నఖండమేధ, న
య్యర్కునిబోలెగ్రోతె నురగాధిపయోగపయోధునిన్మహా,
దర్కదభాట్టఘట్టగత ♦ తత్త్వమెఱింగె, ననేకయత్నసం ।
పర్యజనిర్మలాద్యయి న ♦ పాఠసుఖప్రదనందె బాలుండై ॥ ౩౨

గీ॥ అర్భకాభ్యస్త నిఖిలవి ♦ ద్యానుఖంబు! నద్యయామలసంఖమం
ద ♦ యడంగియుండె । గూఢమంగుండు పాసీయ ♦ మాతగా
జ! లంబులను దాగదొక్కొ లో ♦ కంబుచందు॥ ౩౩

—♦ శంకరుడు దరిద్రసతీనిలయంబునకు భిక్షుకరుగుట. ♦—

గీ॥ ఇలనతండ్రిట్టులగ్గురు ♦ కులమునందు । వాసమొనరించుచు సతీ
ధ్య ♦ భాసమానుఁ డగుచు నొకనాడు భిక్షార్థ ♦ మై దరిడ్ర!
భూసురావాసమునకేగె ♦ ముదితుండగుచు॥ ౩౪

ఉ॥ వచ్చినశంకరాఖ్యవటు ♦ వర్యునిగాంచి దరిద్రపత్ని, తా!
పోచ్చయనారకా! భవుక ♦ యోగ్యభనాద్యశసేవజేయునా!
సచ్చరితుండె ధన్యుడు ప్ర ♦ జాపతి వంచనజేసె మమ్ము యు!
ష్టచ్చరణార్చజేసి యొక ♦ మారునుభైత్యమొసంగకుండగల ॥

నీ॥ కుతపకాలమున నా ♦ గతులై నప్రతి యతి; ప్రముఖాతిథుల
కెల్ల ♦ సమితభక్తి! బాద్యార్హ్యములనిచ్చి ♦ భవ్యాసనంబున;
నుపవిష్టులనుజేసి ♦ యపుడె తుష్టి । మృష్టాన్న మొసంగి సం ♦
హృష్యచేతస్కుల; నొనరించి సత్కృతి ♦ నొనరజేసి । తగుగతి

సంపదగా ♦ దగు, నట్లు నర్చిన; మభయలోకమలందు ♦ సభ
యండగుచు!

గీ॥ సర్వసజ్జనమతిపాతుఁ ♦ డుర్వరనగు! స్థుగాకున్న దన్యఁడై ♦
యవనిలోన! రిన్తుండగుఁజుమ్ము, మాదృశ ♦ రిన్తిజన్మ! మున్నుఁ
బోయిన నేమున్న ♦ దన్న! ఘలము॥ 30

ఉ॥ డన్నకొలంది నాగతుల ♦ కూర్జితభక్తిలసత్పుబుద్ధితో!
మన్ననతోడనన్నమిడ ♦ మానిసియత్నమొనర్పఁజెల్లు, లే!
కున్నను జ్ఞాన్మరి కతల ♦ కోకమునానని లోనెఱింగి నీ!
కన్నమిడంగ శక్తిగన ♦ నైతిగదా? జగదర్చ్యపాదుకా!॥ 31

ఉ॥ దీనవచస్సుశ్రీగతి స ♦ తీమణిపల్కుచు నావ్రతించు స!
న్మానితుఁడేని యామలక ♦ మాన్యఫలంబునొసంగ నావ్రతి!
శానుఁడు దత్సతీసుకృత ♦ సత్కృతినంది తదీయదీనవా!
జేనిచయంబుచుంగని క ♦ నెంగరుణార్ద్రమనీష నత్తఱి॥ 32

—♦ ఆమలకగ్రహణానంతర లక్ష్మీ ప్రవ్రవము. ♦—

ఉ॥ ఆముని సంస్తుతించె గమ ♦ లాక్షునతిన్విధుసోదరిన్దరి ।
ద్రామయవారిణివృషము ♦ ఖామరసంఘసతీసమావృత!
స్నిమముతోడఁగూడి నవ ♦ నీతసమానమృదుత్వయుక్తవా!
క్రొమమునన్ధరామరున ♦ కుంగలరిక్తతఁ బాపుబుద్ధితో॥ 33

శా॥ శ్రీనాథాంచితపక్షమందొసరు నే ♦ చిద్రూప, స్వాహాస్వభా!
ఖ్యానాభిన్విలసిల్లు నేజనని, సా ♦ ఖ్యంబిచ్చు నాత్మీయనా!
నానామంబులనెంచునూత్రమున నే ♦ నారీవతంసంబు, నే,
నానారీమణి నెంతు నెప్పుడును న ♦ త్యంతంబు భక్తిన్మది॥

శా॥ తల్లీ! నిన్నుఁ దలంతు భక్తియుతచి ♦ త్తంబంద, నావిన్నపం!
బుల్లంబందుననుంచి శీతమగునా ♦ యుల్లంబు నిర్భీకమై!
యుల్లాసంబున నుల్లసిల్లునటులో ♦ యోషామణీ! చేయుమం!
చల్లెలన్పజియింతు నిచ్చలు సరో ♦ జాతాదిసూనంబుల॥ 34

సీ॥ చింతామణిపీఠి ♦ కాంతరస్థంబగు; దళసహస్రము గల ♦ తమ్మి
పై న॥ రంగుబంగరుపుట్ట ♦ మంగంబునం దాల్చి; సలలితరత్న
భూ ♦ పలధరించి॥ యజ్ఞాభిధానశు ♦ భాగిననయై పాణి; యుగి
శంబుచేఁ బద్మ ♦ యుగముఁబూని॥ బంగారుకుంభంబు ♦ లం
గరద్వయినూని; సామజయుగము మ ♦ జ్జనమొనర్చె॥

గీ॥ బాకవై రిముఖామర ♦ లోకమెల్ల॥ సన్నతులొనర్ప దేవతా ♦
సారసాక్షి॥ లఖలపరిచర్యలనొనర్పనలరుచట్టి॥ యమ్మహాలక్ష్మీ
నన్వహ ♦ మాతృనెంతు॥ ర. ౧

సీ॥ హరియురస్థులవిభా ♦ స్వరశయ్యపై లీలఁ; బవళించుచుండు
నే ♦ పరమసాధ్వీ॥ దారిద్ర్యహాపభూ ♦ మీరుహచ్ఛేదకు;
తారమై యరగు నే ♦ సారసాక్షి॥ సకలసంపదృత్తు ♦ నికరంబు
నకు సీర; రాశియై యెనఁగు నే♦రాజవదన॥ భక్తచిత్తమయూర ♦
పాథోద యగుచు నే; యమ్మ సత్కరుణార ♦ సమ్మూలము॥

గీ॥ సఖిలలోకంబులేసతి ♦ సఖములందుఁ॥ దోచు, నిర్జరజలజవి ♦
లోచనాళి॥ మాళీరత్నప్రభాభాసమానపాద॥ యెస శ్రీలక్ష్మీని
న్నిత్య ♦ మాతృనెంతు॥ ర. ౨

మ॥ తిరమాభక్తి దలంతు నన్వహము సా ♦ ధీర్వరత్నముస్ఫుక్తమం॥
దిరసంస్థామరరత్నమునిధిమహా ♦ దేవాదిదేవాంగనో॥
త్కరసంపూజితదివ్యరత్నము, స్వభ ♦ క్తవ్రాతచేతోంబుజ॥
స్థిరవాంఛాప్రదరత్నముస్వరధిసం ♦ సిద్ధాంగనారత్నము॥ ర. ౩

ఉ॥ అంబ! కదంబ నూననిచ ♦ యాంచితకేశకలాపవర్తిరో॥
లంబ! కరద్వయీధృతవి ♦ లాసనరోజకదంబ! పంచబా॥
ణాంబ! పదద్వయీనమద ♦ జాదిసుపర్వకదంబ! భక్తచి॥
త్తంబులనుండుదేవి, సత ♦ తంబుఁ జెలంగుత మస్మనంబున॥

—♦ లక్ష్మీ సా త్కారము ♦—

మ॥ అని యాశంకరదేశికేంద్రుడమల్ల ♦ వ్యాహరపాఞ్చస్త్వప॥
బును జేయంగఁ దదీయసంస్తుతివచః ♦ సోద్యుతసమ్మోద

యా! చును విద్యుత్ప్రతిమాంగకాంతుల దిశ ♦ లోభిల్ల నా
మానివ! రుణిమోలన్మరజత్సప్తీమణి సకా ♦ రుణ్యాక్షియై
నిల్వెఁగఁ॥ ౪౧

కం॥ కనె శంకరుఁడానందం! బున మేనంబులకలొదవ ♦ ముగహర
కాంత! చ్చనుదారివ నతత్త్వద! వనజంబులకెఱగి మాళి♦బద్ధాం
జలియై॥ ౪౨

గీ॥ సంతసంబును భక్తియు ♦ సంతరంగ! మందు విలసిల్ల నంగంబు♦
సందుఁ బులక! లొదవ నుక్తులనమృతజి ♦ స్మృదుత యెప్పు
నిట్లులఁజ్ఞినుతించె మ ♦ హీనురుండు॥ ౪౩

శా॥ పద్మా! పద్మజముఖ్యనిర్జరమనః ♦ పద్మాంతరస్థాయినః
త్పద్మా! పద్మజకామినీచాఖనున ♦ గ్వస్త్రీతరః కల్పనూ।
సక్తాయద్భిమన్సురత్పద! సదా ♦ సందస్ఫురద్భక్తహృ।
త్పద్మా! సద్మితపద్మ! నీకివేనమ ♦ స్కారంబులార్యస్తుతా॥ ౪౪

శా॥ మాతా! భూతలమందు ఖ్యాతిఁగను యు ♦ మృత్యాదకరజ
ప్వయిం! జేతోజ్జంబున భక్తిరాజిలఁగనం ♦ సేవించుమర్త్యుండు,
వా! చాతీతాదరయు క్షుదీయమహితా ♦ పాంగౌఘనీక్షంగడు।
స్మితో నొప్పు నిరంతరంబు నుపల ♦ క్షించుం బ్రహ్మోదధిన్

ఉ॥ ఇందుదినేశులక్షులు న ♦ హీనుండు తల్పమజంఘ నూనుఁడా।
సందమె భోజ్యవస్తువు స ♦ సందననారదముఖ్యయోగవి।
ద్భృందమువందిసంచయముఁ ♦ బేశలనత్కరుజేక్షణంబె యీ।
యందగు నట్టిదిట్టి నిను ♦ సమ్మరొ! కాంచితి నైతి ధన్యుఁడఁ॥

చ॥ అనివినుతించి ముంగలఁగ్గుతాంజలియా వట్టువర్కుఁగాంచిలో
కనిచయమాతయా శరధి ♦ కస్యక హర్షసమేతయాచు ని।
ట్లను భవదీయసంస్తుతిని ♦ హర్షితనైతిని నీదునెమ్మనం।
బునఁ గలకోర్కెయుండెలిసెఁబుత్త్రిక! నీవిది యాలకింపుమా॥

ఉ॥ అంచితరీతిఁ బూర్వభవ ♦ మందు నొకించుకపుణ్యమైనఁ గా।
వించిరెవర? లెట్లు మద ♦ వేక్షణపాతులు కాఁగలారు? నీ

వించుకయైన సంచక య ♦ హీనసుతిం బొనరించినాడ వో!
పంచముభావతార! యని ♦ పశ్చ ఎచింపంగ శంకరుండనున్ ||

గీ॥ అంబ! యియ్యదితివ్యభ ♦ అంబు, దీని నిపుడు నాకిడ నీనతి ♦
యపరిగణ్య! పుణ్యయై దీనికింకగు ♦ గణ్యాఫలము! పయనో
నగుము దయనీయ ♦ తముండనై న॥ ౫౩

ఉ॥ ఈవిధి శంకరుండు వచ్చి ♦ యింపంగ సంతసమంది యమ్మహీ!
జేవుని గేహముం గనక ♦ తివ్యశలావృతముం బొనర్చి మ!
ర్యైవళి విస్మయంబుగన ♦ సంత నసంతసతీవతంస మి!
చ్చావిధినేగె బిమ్మట ల ♦ సస్మతులెల్లరు హృష్టచిత్తులై || ౫౪

—♦ శ్రిశంకర భగవత్పాశాభివర్ణనము. ♦—

ఉ॥ శంకరదేశికేంద్రుని ల ♦ సస్మహిమంబునుగాంచి హర్షిణో!
మాంకురీతాంగులౌచు నన ♦ యంబుఁబ్రశంసయొచర్చిర్చిల్లు నీ!
ప్పంకనివాసమందు సుర ♦ శాఖయటల్పరణితలంబున!
స్మంకరుఁడీరఁడివ్వు విల ♦ సత్ఫలమిచ్చు సురద్విజేష్టుడై || ౫౫

గీ॥ ధానుజీసురనేశ్వంబు ♦ ద్యౌర్నివాస! వాంఛనీయసమస్తసం ♦
పద్విశిష్ట! ముగను రచియించి యంతటం ♦ బూర్వమట్లు! గురుని
సన్నిధిశాస్త్రాల్లి ♦ నెరిగెనెతఁడు॥ ౫౬

కం॥ కమసీయలై న కాంతలు! దమకుండగుపతినిజెంది ♦ తనరెడీ
భంగి! స్సమనస్కు- నితనిజెంది ప! రమభాగ్యమునందె సుర్వ ♦
రం గళల్లెన్ || ౫౭

గీ॥ సాంతరార్థసమగ్రవి ♦ ద్యౌళి నభ్య! సింది యద్భుతకీర్తిచే ♦
జలఁగు శంక! రార్య సత్తనువుసమాస ♦ కార్యకథన! మ్రోస
నోర్పంగలేనట్టి ♦ శ్రీనిఁ జెండె॥ ౫౮

కం॥ సరిసిజశోభామదధి! క్కరణచణంబై కలాప ♦ కరలాలితమ్రో!
పరగర్వహరి యగు శం! కరుని పదద్వయ మసంత ♦ కాంతిం
జెలంగెన్ ||

- శం॥ జలము హిమాశ్చరత్వమును జూర్చినచో నుపలంబునుండిన |
 జ్వలజమపుష్పకప్పుడు వి ♦ శాలశిలాస్థలిచచ్ఛనీరసం |
 కలితనగస్సోకల్పనైః ♦ గంజము తద్భవమైన యప్పుడా |
 జలజము కలిరార్యవన ♦ సామ్యము నంది చెలంగు నిధరక ॥
- శా॥ శ్రీమచ్ఛ్రీ శంకరవిజయమును వా ♦ రిప్రోద్భవాభంబటం |
 చామాచంద్రుని యాస్యము న్నిజపతుల్యంబంచు వాకొందురి |
 చ్ఛాన్యాన్యముల సత్త్వమైదగునె? త ♦ చ్ఛాత్రుండుపద్మంబున |
 స్మరంబాస్యంగి బావముంచె, ద్విజపానీకేద్యక్షానాన్యమున్ ॥
- ॥ అంచితయోగులొత్తమాద ♦ యాంబుజసంతతి సచ్ఛరీతే గా |
 వించుటనెంచి తత్పదర ♦ విందము నాత్మహృదంబుజంబులం |
 దుంచెద కాన్యమంద్రముఖ ♦ హోమభుగౌఘదురాపసత్పుఠ |
 నిమ్మచు నెఱవల గంజమును ♦ మీఱుం బదంబుజమాన్యమా
 విధుక ॥ ౬౦
- చ॥ ఘనశిరమోహనాశకముః ♦ గామముఖావిలుంతకంబుః బా |
 జనిచయభారవారక మ ♦ పారసుఖేతరభక్షకంబుః దా |
 పనుదముః దత్త్వైబుద్ధిపరి ♦ పక్ష్యఫలప్రదమాశీతౌఘపా |
 కుకరశంకరోత్తమ ను ♦ పానిమఖండుసుఖంజరంబగుక ॥ ౬౧
- మ॥ పవనంతాడంజన్మశాంతినివ ♦ స్వత్సూరుబాహంబు స |
 త్వనిసంతాపనాశితాశ్రితరిపు ♦ పాదోహవిఖ్యుండితం |
 జెద చూహించు బహత్పరుండెయన స ♦ య్యెం గాననేతల్లన
 స్పదముః జెందు మహాత్ములంగభవతా ♦ పంబందరేనాటికిక ॥
- మ॥ సవలీలాఘ్యదయంబు నెంతయును వి ♦ న్నాణంబుగానొంది య
 వ్యవధికౌ నప్యసరస్వదీయమహము ♦ న్నాన్విపింపఁగారతిసి నై |
 జనగాలోకమునం బ్రసించతమమున్ ♦ సం న్నజముంచేయుచు |
 స్సవిధస్థానమునా కళాధరుని య ♦ చ్ఛక్రీపదాబ్జకృమం |
 ఇవ్రూ! తాపముః బౌవునాశుగతి నా ♦ స్థాదంబిహుందీయనై ॥

- చ॥ శృతివిమలార్కపాదపరి ♦ శుద్ధనమస్త్రితిమా? తదీయనః।
దిభవదమా? విముక్తినిమ ♦ దివ్యపథంబని యాచరింతుః।
ద్భుతకలహంబునేను బరి ♦ పూర్తివచించెద నార్కసేవనా!
రతపదకంజరేణుపరి ♦ రంభణమిచ్చు విముక్తి నంబొక్క॥౨౬
- గీ॥ శ్వేతనమ్రచ్చదంబులఁ ♦ జెలఁగు శంక! రోరుముగమొప్పె దు
గ్ధాణ ♦ హాదితాచ్చ! శేనహాషితవేదంజ ♦ పీఠగళ, శస్తిహర
దివ్యశోభాసరి ♦ శస్త్రమగుచు॥ ౨౭
- క॥ స్ఫాటికకుంభరము మూఁడొ! హాటకవల్లరులఁ గూడి ♦ యలరేన
యొడస! మ్మేటిత్రికాంచీయుతకటి! సాటిగనంజాలి మిగుల ♦ జా
నగుధరలోన్॥ ౨౮
- మ॥ ఒకహస్తంబునఁ గోశరూపనిగమాం ♦ తోల్లాసముంబూనియె।
న్యకరంబంధు విబోధముద్రఁగొని దు ♦ రావ్యహారినిక్ష్మప్తకం।
టకసంఘోద్ధరణంబొనర్చు ఘనుడో ♦ నానొప్పె సంవేక్షక।
ప్రకరంబీక్షనొనర్చ నమ్మహితుఁడా ♦ ర్యస్తోత్రపాతుండునై॥
- చ॥ కమలము కల్పవల్లవని ♦ కాసమునందిన శంకరాద్యుహా!
స్తములిక మద్విలాసముచు ♦ దస్కరణంబొనరింపకున్నె? యెం
చు మనమునందు నెంచి నిశ ♦ చోరులకుం చగుకాలహాట స
స్తమయమునుండి యాదిసముఁదా స్వదళారవమున్లు టించెడిక॥
- గీ॥ తల్పువలెనుండు శంకరా ♦ నల్పమాంస! లాంఛితోరస్థలంబొ
ప్పె ♦ నాజయరమ! సకలలోకంబులకు నేగి ♦ శ్రమమునంది।
నెయ్యమున నాశ్రయించిన ♦ శయ్యనాఁగ॥ ౨౯
- కం॥ కరమొప్పారును బహిరం! తరరిపునిగ్రహముఁజేయఁ దగి పరి
ఘాశీరి! హాశమాచు జయస్తంభయు! గరుచిం దద్భుజయుగం
బు ♦ కాంత్యధికంబై॥ ౩౦
- గీ॥ తామగసనాశతంతుమి ♦ త్రత్వమంది! శారదహిమాంశుకిరణాతి ♦
శాయి శుభ్ర! తనుజెలంగుచుఁ బ్రేక్షక ♦ తతికి హర్ష! దాత
ఘగుచుఁ ధగీనాప ♦ వీత మొప్పు॥ ౩౧

మ॥ నిగమాద్ధంబుల నాలకించి న జనా ♦ సీకంబు హర్షంబు నె
 చ్చుగనందం బ్రతివక్రహృద్విత్తి గ ♦ చుప్పిచ్చిచ్చు గాంగస్సనా
 నగుంబుత్కటవిస్మయంతిడ సమ ♦ ర్థజౌచు రంజిల్ల నా
 భగవత్పాదగజ్జానాజమతితో ♦ భం జెందె నార్యేడ్యమై॥ 28
 కం॥ అనుణవచ్చునసంగతి నురుచితద్వంద్వతకాంతి ♦ చొప్పరయగ
 ను దురవిమృశుచల్లవగత । శరదిందుమయాఖకాంతి ♦ సామ్య
 ము నందె॥ 29

చం॥ సలలితనద్యశశకలిత ♦ శంకరదేవకసార్వభౌము చె
 క్కులకవ యుద్ధత్రి సతి ♦ కోమలతన్మృశునిష్ఠయైసగి
 క్కులనగుజించి యావిధి వి ♦ లాసముగానమరించినట్టి కాం
 తిలసిత వర్షణద్యయిగతి జెలువొందె విధూపమద్యుతిన్॥ 30

ఉ॥ ఆమునివర్య నాస్యము బు ♦ భాళితపశ్చరధిస్థనించె నా
 సోముండు బాలసంద్రమున ♦ జోద్యమునం బ్రభవించె, రెంటికి
 స్వీమహితామృతంబిడెను ♦ రీతి సమానమె కాని సద్రుచి
 నోముండు దాహించు బరిశుభ్రతదాస్యమొసంగుదానినిన్

ఉ॥ ఏమహనీయసాదరర ♦ నేక్షణగోచరయైనదీన నా
 రీమణియగ్రమందున స ♦ రిద్యరపుత్రి నువర్ణవృష్టి నొ
 ప్పామతి గూర్చె? సట్టికమ ♦ లాలయకుంగల భుష్ట కర్మ మా
 నామునినేత్రసంస్తుతికి ♦ నర్దుడగుం గృతపుణ్యుడిమ్మహిన్॥ 31
 సీ॥ దుర్వారశాత్రున ♦ దూషణోల్లాసక్ష; యంబున సత్సేతు ♦ పుం
 బొచ్చె తాపనవీక్షాక ♦ లాపచకోరాళి; కేందునిలీల నా ♦
 నందమొసగి అతికాయముఖదుష్ట ♦ తలివిభ్రమంబుల; నం
 తంబునందించి ♦ కాంతిజెలగి యూహనంసార్య ♦ పాప వా
 నరసాళి; నాత్రినత్తవ్వంబగు ♦ నట్లానర్చి ।

గీ॥ లంకకువివశులౌచు ని ♦ మృంకమగ్ధ వారినిధివీచికలఁబోత ♦
 వజలు రామ! ఘంధ్రకారుణ్యభరితవీ ♦ క్షలనుబోత! శంకరు
 కటాక్షతతి మొప్పె ♦ సంగ నిలను॥ 32

మ॥ అతిహృత్పతికంటకాకులము, మీ ♦ నాంకాన్నికీలాకులం
బతులా ర్చిప్రథకర్దమంబును, మహా ♦ యాసప్రదాధ్వంబు, స
స్థితివిధ్వంసక మామయాభిధగజో ♦ దీప్తంబు నై నట్టి సంత
స్థితిరూపశామముం బొకార్చు నుభవృ ♦ స్థితి దర్శితైకా
వత్సల్॥

ఉ॥ అంచితలుందురగ్గురుము ♦ ఖాబ్బలసద్భుతితత్త్విపుండ్రమీ
క్షించి దయాసముద్రుడగు ♦ శ్రీగురుజేరగ వచ్చునా త్రిమా
ర్గాంచితయాసయైన విబు ♦ ధాపగయంచు, ద్రవ్యాశిరోర్థము
ల్పించరచింపగల్గిన య ♦ మేయయశస్త్రియమంచు నెంచెన్॥

చం॥ సుమతులు లోన నేయనఘుంజూచినపిమ్మట వర్ణమైన రూ
పముగలకామునినటిక ♦ భాతిగనెంచెద, రట్టిశంకరా
ర్యముని, యమామనోహరను ♦ రమ్యశరీరుడటంచు మించురూ
పముగలవాడటంచును బ్ర ♦ పంచమెఱుంగదొకో! మనంబునన్॥

చం॥ జనతతి యజ్ఞతాగహన ♦ జాలనిపాతితమై భవాఖ్యికా
సనదహనస్ఫులింగముల ♦ సంతమనోవ్యధ జేయఁదస్తమా
చునునిలనుండఁగారించి దయ ♦ చూఢులనొప్ప సువిద్యజెప్పమా
ననియతిపీడి శంకరుడ ♦ నన్వటమూలగతేశుఁ డొప్పెడిన్॥

మ॥ పదబాటసంతతి తాపచింతలను బా ♦ పం గోసనానాతిదు
ర్మదయుక్తాహకపాండితీనికృతి ధీ ♦ రత్వంబునంజేయఁగా
నుదితుండై బుధవద్యుడిగరను జె ♦ లొప్పందంగ వైభాషికా
దిదురంతస్ఫులఁ గంపమొప్ప లయమొం ♦ డెం గల్మషేహా
త్కథల్॥

చం॥ స్మరవిజయంబునన్నకల ♦ సంగతివిత్తమునన్పు ధేడ్యత్
న్దురువదలజై నశంకరుడ ♦ గోగణపుండగుశంకరుండును
బరిగణసంబుంజేయసమ ♦ భావులె, కానియొకంపుభేదమ
ధ్వరపరిక్షకండితఁడు ♦ తత్త్వతునాశకుడయ్యు మేశుండున్॥

కం॥ కలనై నననుకరించెడు! సులలితులు ధుంగనము నెఱుల జగములు
 లోనం! ములతననుదానెయ్యచో! నిలుగొడవి చెప్పనెవ్వ ♦ లే
 త్పునువారల్॥

—తన్మహిమ వివరణము—

చం॥ ద్యువనపుమధ్యగల్పతరు యూధముబోలె, సురాగపాలియం
 దువికసితప్రసూనచయ ♦ ధోరణి, నావికసత్పుమాభిభృం॥

గవితతికీతి, సర్వసుర ♦ గణ్యగుహ త్తమసద్గుణాళిన॥

న్నవశమె, సంఖ్యమించుటజ ♦ నప్రచయేహలక్ష్మిరాఫలిన్॥ రా३

సీ॥ కామవస్తువుచుము ♦ క్కలుగాంగఖండించె; సాశేహనొప్పు వి♦
 చారమునను బారువ్యకోపవి ♦ స్తారహింసలనొంచె; నంతస్థ
 మైనన ♦ తాంతివలన! సంతోషివలనఁదా ♦ నంతంబునందించె;
 సతితౌభ్యదీనతా ♦ సృతకథలను! గుత్సిత సంశ్రేయ ♦ మా
 త్సర్వనాశముం; బొనరించెననసూయ ♦ యనెడునసిని॥

గీ॥ నిరతభావితపరమత ♦ నికరగుణము! వలన మదమానములనొం
 చె ♦ లలితత్వప్రి చేత నాశాపిశాచంబు ♦ గోతవేసె! బంకనా
 శంకరుండునా ♦ శంకరుండు॥ రా४

మ॥ మునుస్వర్గంబునుమోక్షముంజెఱుచుకామున్మూలఘాతంబుగా!
 నివజంజేరిచిస్వర్పదోషతతిగే ♦ హీభూతకోపంబుంబిం॥

డిని గాఁజేసి, తృణాభలోభముఖదు ♦ స్పిష్టగ్ధావళింగోసిచే॥

రినశిష్యాళికిహర్షదాయయగునా ♦ శ్రీశంకరుండల్పుడే?॥ రా५

సీ॥ నాక! ఘర్మచ్చేద ♦ నమొనర్చునియ్యవి; ఘస్రిమందలిచంద్ర♦
 కరగణముతె? కాదు ముగ్ధిరొ! శీత ♦ కరభూషణవ్యావ; తార
 దేశికపర్య ♦ సారగుణము! లటులేనిధవ! యుత్ప ♦ లాళినివిక
 సింపఁ; జేయఁగానగునేది? ♦ చెప్పుమిపుడు! మదవతి! విన్నేర ♦
 సదమలదిక్సతీ; వీక్షాప్రవావాంబు ♦ వికసనమిను॥

గీ॥ ననుచుదిగ్గజవిధునంబు ♦ లాశలందు! ననుచినంబును గవఁ
 గూడు ♦ కొనుచుఁజేయు! నట్టిప్రశోత్తరంబుల ♦ గుట్టులెల్లఁ
 జవులఁజెవులకొనుగుడు ♦ నవనినొప్పి॥ రా६

ఉ॥ అక్షులమాక్షీకంబుక్షణ ♦ మైనను గాంచకద్రాక్షీకారుచిన్ |
శిక్షితముంబొనర్చిరుచి ♦ జెల్వగునిక్షుపయస్సులంబురా |
పక్షము గాంగజేసిదిగి ♦ భప్రకరాంతవిలంఘనక్షమా |
లక్షితమాధురీలసది ♦ లాగురుసద్గుణరాజగణ్యమై॥ ౯౦

సీ॥ గురువద్యసత్త్వంతి ♦ గుణనుతిజేయోహో; సర్వంసహాభిఖ్య ♦
నుద్వివిషు | దేశికవిద్యాను ♦ తింజేయమమ్మఖ; ప్రముఖులునై
జగ ♦ ర్వమునువిడుతు | రకలంకభక్తపా ♦ లకతనెన్నినయెడ;
లోపలనుండుల ♦ క్షీపుండ్రపుడు | వైరాగ్యగుణనుతి ♦ ప్రారంభ
మొనరింప; శుకయశంబతికృత ♦ త్వకలితనుగు |

గీ॥ నిన్నివ్యర్థపచస్సుల ♦ నేమిఫలము? చతురకూపారవేష్టిత ♦ క్షీతి
తలమున | నెంతసక్తినివేడకన ♦ నుంతయైన | శంకరాభిఖ్యదేశికు ♦
సాటింగనము॥ ౯౧

ఉ॥ ఏమహానీయసత్త్వమన ♦ హీనసుగోత్రసగోత్రయయ్యె? నిం |
కేమునిసద్యశస్సురిత ♦ విద్యలభాషవిభాషయయ్యె? నిం |
కేమునిసంశ్రితేష్టతతి ♦ నిచ్చుటంగల్పముకల్పితంబా? యీ |
శ్రీమహితున్ సరోపముంగ ♦ జెప్పెడుమర్త్యుఁడనువీడనండజే?॥

గీ॥ పూర్వులందును దత్సముఁ ♦ శుర్విబుట్ట | లేదు, నేటివిబుధుల
లో ♦ లేకుతుల్యుఁ | డింకననాగతకాలంబు ♦ నకునెవండు |
కలుగు? సురగిరిసమగిరి ♦ కలుగునొక్కొ?॥ ౯౨

చ॥ చెలంగెఁ గులంబుమ్మహితు ♦ చేనతఁడొప్పెనుశీలతస్థరా |
తలమునసమ్మనీషిపతి ♦ తశ్శ్రతిముఖ్యసువిద్యలొప్పె, నా |
సలలితవేదముఖ్యవిల ♦ సత్కలలెల్లనుసర్పకస్థి |
రృలవిసయంబునంగమి ♦ రాజితనన్నిచయంబుమెచ్చంగన్॥

గీ॥ సద్యశఃపుష్పమాశ్రియ ♦ తనద్బుధౌఘ | మమలసద్గుణపల్లవో ♦
ద్గమముజ్ఞాంతి | రసమువిజ్ఞానతృప్తో ♦ ల్లసితమునయి | శంకరా
భిఖ్యకల్పవృ ♦ తుండెనంగ॥ ౯౩

చ॥ కవివరువాక్కు చాతురిని ♦ గాంచగఁగొపిలవాక్కులున్నఁజే!
 డ్భవవచనాల్నిగొతమ ♦ నాభసృదవాజ్ఞిచయంబుగణ్యత!
 స్ఫువిఁగనలేదటన్ననిఁకఁ ♦ బొందునె దేశికవాక్యసంఘవై!
 భవముఁదవన్యవాక్కులil ♦ పైఘనమాతపముంబొసర్చినకా!
 గీ॥ భట్టభాస్కరసమర్థ ♦ పరమదుర్ద! శనుమునింగినయుపనిష ♦ త్స
 మితినుద్ధ! రించుశంకరగురువద్య ♦ నంచితోక్తు! లంచితాక్షర
 రసమున్న! ♦ వించునహహ!!

౯౮

మ॥ జటినేణితలనత్కుటీరవిహర ♦ తన్వైర్గాపగాభూపము!
 ధ్మటనాదక్షధరావతీర్ణఝరవే ♦ గచ్ఛేదదక్షంబులై!
 పటుగర్జారవమొప్పశంకరధరా ♦ భారోద్వహోచ్ఛోదరో!
 త్కటవాట్యుద్భవవాగ్ధుర్జుగిగుభి ♦ టౌటౌమనాశంబగున్॥

చ॥ హృదయమదేభవారిణి య ♦ హీనవిబోధవృసాలయంబు, దు!
 ర్వదదరివాక్రవహతతి ♦ వారకమార్గవరేణ్యహరిమా!
 పదలనుతూలసంతతికిఁ ♦ బావకమిత్రము దుర్భవాఖ్య నీ!
 రథితరణంబునై గురువ ♦ రస్ఫుటవాక్తతిరీతి చెల్వగున్॥ ౧౦౦

ఉ॥ వాదమదోల్లసత్కథక ♦ వారణకంఠుల జిహ్వీకాంఠల
 చేచ్చదనమంత్రమై నిగమ ♦ శేఖరికంజసుగంధమై భరి!
 త్రీ దివిషత్ప్రజస్యమయి ♦ శ్రీయతమై మహితాఘ్నమోజ్జయ!
 శ్రీధృతఘంటికారనపు ♦ రీతిఁగనె స్ఫుటివాజ్ఞీగుంభముల్॥ ౧౦౧

ఉ॥ చందస కృష్ణసారమద ♦ సారభరాజిని గౌరవించి యా!
 యిందుకరాల్నినొంచియు న ♦ హీనమనోవ్యధఁబాపి శర్కరేం!
 దిందిరపేయదుగ్ధగత ♦ దీపిత మాధురితోడఁబోరి భూ!
 మిందయివారుశంకరుని ♦ మేలగువాక్కులు హర్షమియ్యవే॥ ౧౦౨

ఉ॥ ముక్తికి రాజమార్గమును ♦ మోచితకంటకముు గ్రుధాది!
 ప్రాక్తసదుర్వీకల్పభవ ♦ భావవివర్జిత విజ్ఞపాంథ సం!
 సక్తమునై సయద్వయమున ♦ న్నవసింధుజసీక్త శంకరా!
 శోక్తులుసంప్రవన్నధుర ♦ సోరుసుమన్రజసంచయంబులౌ॥ ౧౦౩

ఉ॥ సారవిద్రగసంచరణ ♦ సద్గురుచాఙ్మ్యమగంధవాలముల్
 దూరనిరస్త దుష్టజన ♦ ధూళి కునీతులునై యనీతులై |
 సారగుణాలయంబులయి ♦ సాసగుణాలయపాశతాచు సః |
 సారవనసితాధినుక్య ♦ శానుకతాపముఁబాప సర్వముల్ ॥ ౧౦౪

మ॥ రసనాగ్రస్థలనృత్యవజ్రభవ భా ♦ ర్వాపాదనుజీర యు |
 గ్రునుశబ్దంబులొ, సత్కటీతటలస ♦ త్కాంచీనివాదఃబుళో |
 లసదాత్మీయచలత్కరాబ్జ కటకా ♦ లాపంబులోయన్న మో |
 ససశంకన్ బొడమించు శంకరుచి వి ♦ చ్చాణంపువాగ్గుంభముల్ ॥

శా॥ ప్రావృట్కూల విజృంభదంబుదమహా ♦ రావోపమంజౌచు వా |
 త్యావిరాభవఃపూర్ణదర్శనభవో ♦ ద్యచ్ఛబ్ద దర్వాపహరి |
 బై విస్ఫుల్జిత వల్లికాపరిమళా ♦ హంతన్ని వాదించి స |
 ద్దోవిచ్ఛేఖర శంకరార్య గురువా ♦ గ్గుంభంబు జృంభించెడిన్ ॥

ఉ॥ హృద్యయుఁ బద్యహీనయున ♦ విద్యకువారకయు స్మృతోద్యయు |
 న్నాద్యదరాతిచోద్యపరి ♦ మాపకముక్తిసుపద్యయున్ సుభా |
 సాద్యయు వేత్తతాపణయు ♦ సామ్యమహోద్యమయు న్ని
 వృత్తియున్ | సాద్యమహాపదంతకయు ♦ నౌ గురువాత్కరుగాళి
 నార్పుతన్ ॥ ౧౦౬

మ॥ ఘనభేదంబున కంకురంబు హృదయో ♦ త్కష్టాఃకి స్సీజమా |
 ధునికక్షేశపుంబూర్వరంగము మహా ♦ దోహస్యతోత్సాహకం |
 బుననచ్చింతలకెల్ల నిష్కుటమునుం ♦ బూర్వోక్తికిన్జిడిమం |
 బునుసౌ దేహముఖామితాహమును ని ♦ ర్మూలించుమున్ముక్తి
 తాన్ ॥ ౧౦౮

ఉ॥ సౌగతమష్పభాహతులఁ ♦ జయ్యనఁబోచి విభాషికప్రధా |
 వాగురంజకు మర్త్యుల స ♦ వస్థురితాత్మలఁ జేసి తూర్వస |
 ద్వాగమలస్ఫురజ్జతర ♦ వర్ణ్యసుశుక్తిజమాక్తికంబునౌ |
 శ్రీగురువాక్కు సుసరణ ♦ సింధుభయంబునుబాపు నెప్పుడున్ ॥

- చ॥ పవమానోచ్చలవభ్రాగంగవిమలో ♦ ద్భంగారనై కాచ్చసా |
 వ్యజ్జిహాసంబులునై యభీకకుమతో ♦ ఘాభిభ్యఘాభ్యామ |
 ర్మవిభేదంబులు సాగుమాత్తమవచో ♦ మాన్యాపగానిర్మరు |
 త్విషముంగూర్చు గుచిత్తధర్మవిమన ♦ సిద్ధాశివాహారై ||
- చ॥ వికసితకిరీదగంధపరి ♦ వేషణకంఠైః బ్రయంబులౌచుగ |
 ల్పకసుమనఃప్రసూది ♦ భాసితమాధురి కాశ్రయంబులై |
 ప్రకటదంబుగముద్రగురు ♦ భాషితముల్మదమోదభేలనా |
 దికములఁగూర్చునిర్వమును ♦ ధీహృదయాంబుజసాళికాదృతిన్ ||
- చ॥ అమిలినుఖానుభూతిగల ♦ యార్యవదోక్తి సుధానుధారలో |
 సమలవిలాసియైయెనగు ♦ నార్యుఁడై వ్రతమతోక్తిఁగూడజి |
 త్తమునఁ దలంపఁజెన్నఁడును ♦ ధౌతపటస్ఫురితుండు జీర్ణచే |
 లములుగిల్చిపొంతరు విలాసముగా ధరియింపఁగోరునే? || ౧౧౨
- ఉ॥ అట్టి ముసోద్రచువచ్చి వచ ♦ నావళి కిక్కితచిత్తపద్మంజై |
 చట్టిబునుమనుగ్ధమున ♦ సంతపుత్రౌరముఁగాఁ దలంచుదాఁ |
 చుటైనెనుగుతేనెఁగను ♦ దూటురు, శర్కరఁగోరఁడిఱులన్ |
 దిట్టునుద్రాక్షఁబూదఁడు మ ♦ దింగదభింగన నెంచబోడఱున్ ||
- ఉ॥ మాక్షికముచ్చమామధుని ♦ మన్మునివర్యనకమ్మె, నిచ్చెనా |
 వాక్షిసుసాత్రికామతిఁ ది ♦ రంబుగ నర్పణజేసె దుగ్ధమా |
 యిక్షుతేతిప్రసంబున జ ♦ యించివహించె సుధారసంబుజో |
 కేక్షుభితిహఁగెనతి ♦ హృద్వములమ్మునివాక్కు లందుచేన్ ||
- మ॥ అతిదుష్టంబగుమగ్ధమానితని జ ♦ హ్యగ్రంబునంద్రాక్షికా |
 గతహాసద్రుచిచందితిందినితి సా ♦ మౌదిక్షుఖండంబులం |
 గుత్తుకంబౌరచనంటి పండ్లరుచిఁ జే ♦ కొంటిశ్మరందంబునా |
 త్రైవైమైఁ గ్రోలితిఁగాని శంకరవచో ♦ ధారంబునారాసులౌ || ౧౧౩
- శ్లో॥ భవతాపరైప్రమా ♦ చవచిత్తతతికివి; స్థారమైవరంగం క ♦ హృద
 స్పృష్టి; సహజస్మృతిమోక్ష ♦ జుగళికాతాంగన; కమలమైయెనఁ
 గుము ♦ త్వములయష్టై యదైతవిఖ్యర ♦ సోద్యహామితసుధా;

సారకాసార హం ♦ స్వీరుతుష్టి చుక్కతస్థారాతి. ♦ శర్మకాలవ
యోవ; ములకు జంట్లూనిల ♦ తులెతవుష్టి.

గీ॥ యగుమఁ జెలువొందు శంకరా ♦ ర్యామనోక్తి! భారసాదర
యూమ మే ♦ ధావిశుద్ధి సంతరస్థాజతామల ♦ హావిశుద్ధి
నాత్మసంశుద్ధినొసఁగి తా ♦ నలరుఁగాత॥ ౧౧౩

చం॥ శ్రుతిశిఖరాలనాలయు వి ♦ శుద్ధసురేశముఖోక్తి నీసే!
చితమువిముక్తికామిత వి ♦ చిత్రపలాశయు నార్యచిత్తభూ!
జతతిహింబమానయు ద్వి ♦ జప్రవరాశ్చయఁ నత్త్యబోధపు!
ప్రితయు, సుధాఫలాన్వితయు, శ్రీగురువాగ్దతశ్చిఁగూర్చుతన్॥

మ॥ నటదార్యాధవనత్కిరీటరటమా ♦ నస్వర్ధునీస్వర్ధను!
త్కటరీతింబొనరించి భిన్ననవరో ♦ ధస్సంప్రవత్సత్సుధా!
తటిసిఁగిలలఁదొలి లంఘితసువే ♦ ద్వైత్తులందొలు నా!
పటుజేహంతధునీస్థభాషల జగ ♦ ద్భద్రప్రభుజొప్పెడిన్॥౧౧౪

మ॥ విధృతామర్త్యచయాసురావళి కరో ♦ ద్వేగ భ్రమన్మంధరా!
ఖ్య ధరాధృత్తుభితోత్పయశ్శరధి భం ♦ గాభంబులా తత్సుధా!
ప్రథితోద్వేలకుయు క్తిధారల భవా ♦ పారాగ్నికీలా వృతాం!
బుధరుండో గురుఁడెట్టిలన్తు న్నివచః ♦ పుంఖాతిమూరుండగున్॥

చం॥ సలలితదుగ్ధనీరధిగఁ ♦ చాకచి యుద్ధమునంజయించి శీ!
తలకరుండో నిశాకరు గ ♦ దాగదినిర్జ్జతుఁడేసి రాజితా!
చలమును హేలతోడత భుజాభుజి సజితముంబొనర్చి భూ!
తలమున శంకరప్రతిభ♦దాఘసచాతురిమీటి క్రాలెడిన్॥౧౧౫

చం॥ అమలకఘృణిచద్భుధ మహానుయశోజతుఁడై హిమాంశుఁడం
కముఁగని తన్నివారణ మొ ♦ నర్పగనిప్పటికిం బడోధియల!
దుమునుఁగు దేవదానవన ♦ తుండగు శీతనగాత్మజేకు పా!
దములకు భక్తితోడ సతతంబునొసర్చు ననంతసేవలన్॥౧౧౬

మ॥ కబరిం గల్పసుమాళికావితతినిం ♦ గల్పింపఁగా కిల్పియా!
చుఁ బటిరంపువిచిత్రపునగన నె ♦ చుప్పంగా లలాటంబునం॥

మ॥ మతిసంతుష్టిసెలంగ శంకరుడు నీ ♦ మంబొప్పగా భారత|
 స్మృతులన్నామ్రములం బురాణముల సా♦శీల్యేతిహాసాళి న|
 ద్భుతరీతింగనె మాటిమాటికిని స ♦ త్వంజంబుతోనంత నా|
 ధృతిమన్నుఖ్యుడు సర్వవిత్పవవం♦దె న్సర్వధాత్రీస్థనిన్॥౧౨౮

గీ॥ జగతిఁ జతురాస్యుడై యు న♦సత్ప్రపంచుఁడాయెఁ బురుషోత్త
 మాభిఖ్యుఁ ♦డై యభోగ| యోగియయ్యె స్మరాయ ♦ య్యు
 నవికార| రూపుడై యొప్పె జగదవ్వ ♦ యోపదేష్ట॥ ౧౨౯

ఉ॥ అస్యమునందు భాష నన ♦ యంబుధరించుటచే త్సమారమో|
 పాస్యత సంతతంబుఁగని ♦ భాసిలుచుండుటచేత నిత్యమా|
 ర్యాస్యసముద్భవస్తుతిచ ♦ యంబుననొప్పట శంకరార్చ్య న|
 య్యాస్య చతుష్కవిష్ణుమద♦నారులఁగాఁగఁ దలంతురంచితున్॥

చం॥ అమలమనీషతోడవిబు ♦ ధారులనెల్లజయించి పూరుషో |
 త్తమనిరతానురక్త మతిఁ ♦ దన్వినయోనిజుడై తవత్వయు|
 గ్యమిహృత సస్యపూరుషచ ♦ యాభిరతి భ్రమవిష్ణురథరా|
 సముదితఁడెచ్చెనేవిభుఁడు ♦ శంకరుడై యతఁడొప్పె ని త్తతి॥

—♦ ఆ శ్వా సాం త ము. ♦—

శా॥ చంద్రోల్లాసితఫాల! ఫాలలదీ ♦ తూ! వీక్షణీభూతఘ|
 స్రోంద్రా! సేంద్రసమస్తనాకిజనచి ♦ త్రేందీవరోల్లాసకృ|
 చ్చంద్రా! చంద్రఖరాంశువహ్నిహుతయ♦జ్వల్యోఽశిపాసీయభూ|
 సాండ్రస్పర్శన సుప్రధావృతనుభా♦సా! మోహినీపూర్ణవా!॥౧౩౦

చం॥ భవదవవీతిహాత్ర! పరి ♦ పాలితమిత్ర రమాకళత్ర! శా|
 త్రనగళకాలసూత్ర! పద ♦ తామరస శ్రితభక్తగాత్ర! సూ|
 ర్యవిధుకృశానుసేత్ర! సక ♦ లాగమసన్నుతిపాత్ర! దేవదా|
 నవ మనుజుడి జంతుజన ♦ నస్థితిహేతుచరిత్ర! సర్వపా!॥ ౧౩౧

మాలిని॥ సకలనిగమమూర్ధా ♦ స్థాయిపత్పద్మయుగ్మా! |
 వికచనిజజన్మాంత ♦ ర్వేశ్వ కంజాటభృంగా ,
 ప్రకటమదరిత్రేశ ♦ ప్రాభవస్వంస! సద్భా! |
 వకలితమురిమోక్షా ♦ వాస! భూధాత్మజేశా!॥ ౧౩౪

ఇది , శ్రీమద్భమిశిపాట్యస్వయ నేంకట
 సుబ్రహ్మణ్య శిర్మాభిధేయాంధ్రీకృతంబై న
 శ్రీ శంకరవిజయమునందుఁబ్రతుర్ధాశ్వాసము.

శ్రీ శంకరవిజయము

పంచమాశ్వాసము

శ్రీ శంకరవిజయము

శ్రీశంకరవిజయము సర్వముఃఖచితమహా
శ్రీశంకరవిజయము సర్వముఃఖచితమహా
శ్రీశంకరవిజయము సర్వముఃఖచితమహా

శ్రీ॥ అవధరింపుము! శంకర ధవళగురుః పంచమాబ్జంబుచనె వే
ద ధవళగురుః పంచమాబ్జంబుచనె వే
ద ధవళగురుః పంచమాబ్జంబుచనె వే

చం॥ గురువరునాజ్ఞ గేహమున ధవళగురుః పంచమాబ్జంబుచనె వే
ద ధవళగురుః పంచమాబ్జంబుచనె వే
ద ధవళగురుః పంచమాబ్జంబుచనె వే

శ్రీ॥ యువకుఁడర్చకుఁగాంచియు నూనఁడాగ్ని హంబు, నతివృద్ధుఁ
డైయు ని జాననమిడు లోచనంబుల బాలుని జూచినం
త సంచలినొనర్చు జనముహా స్తాబ్జములను॥

చ॥ సుతునిమృదుత్వసంయుత వ చోరచనం జరితన్నముల్లస
న్మతికుశలత్వరీతిని శ మనముఖార్హగుణంబుల న్మహా
ద్భుత బహుళప్రభాస్పదవ పుర్వీధిమంగని శంకరార్యమా
త, తనమదిన్నిరర్థఫలి ధంపు సుఖంబునుజెందె నెంతయు॥

—♦ శంకరుడు పూర్ణానంద నింటిదరికించెప్పట. ♦—

ఉ॥ అంతట నీతనింగనిన ♦ యంబ విభీషణరశ్మియాచు భా|
స్వంతుండెనంగ బుణ్యదివ ♦ సంబుర సంబుధిగావగాహన
స్వాంతముతోడఁగొందఱఁబ్ర ♦ యాతలతోఁజనియంతవృద్ధతా|
క్రాంతయునత్తపఃకృశను ♦ కాయయునై పథినిల్చెమందయై॥౯

ఉ॥ శంకరుండట్టితల్లింగని ♦ శంకితచిత్తసరోజుఁజూచు ని|
ష్పంకజలార్ద్రాశోయభవ ♦ సంతతిఁజేకొని చేరిపీఠిమో|
హంకముఁబాపియాపెను జ ♦ నావళితో సదసంబుఁజేర్చి త|
త్సంకటమార్పఁగాహృదయ ♦ సారసమందుఁడలంచె నివ్వీధికి॥

చం॥ అనుదినమున్నదఱిక స్ర ♦ యాణమొనర్చు బయోధిగామిని|
ధునికయి నిత్యమియామచు ♦ దో, గొని యేగెనువారు లేరుగా|
పున గృహసన్నిధానమునఁ ♦ బుణ్యధునింబ్రవహింపఁజేయఁబో|
లును, జనయితిహర్షమును ♦ లో, గనలోకము సంతస్థిలఁగన్॥౧౦

కం॥ అని తనచిత్తంబుననెం | చినది నివిసుతించెనుకవి ♦ చేతోహర
స| ద్ధునిలసదలంకృతీస్థితి | ననువగు పద్యాభిసంస్కృత ♦ డనఘుఁడు
భక్తికి॥

ఉ॥ అంబుధిగావతంస విన ♦ యస్ఫురితుండగు శంకరార్యు వా|
క్యంబులకు స్మృతంబునధి ♦ కంబుగనందివచించు; వత్స! బా|
ల్యంబుననే జగద్ధితము ♦ నాత్మ దలఁచెను గాఁచొనుక|
ల్యంబుననేభవస్మృతిఁగ ♦ లట్టి సదీప్సితమేగుమివాగిన్॥ ౧౦

గీ॥ అనిధురీవర్యవలసనా ♦ మునివరుండు| వరముగై కొనియేగెనా ♦
వాసమునకు| సంతఁగల్యంబుననెలోక♦ మంతశీత| వాతహృతశీక
శాఘసు ♦ పూతమగుచు॥ ౧౧

ఉ॥ కాంచె, రిమాధవాలయస ♦ కాశధితాతలమందుచన్నహా|
చంచలపీఠికానిచయ ♦ సద్రవభాసురఁ జక్రముఁబ్రస|
క్త్యంచితసీరదాచ్ఛసిక ♦ తాధికభాసురభావితాఘవ |
త్సంచయ సద్ధిగానరఁగు ♦ జప్రవిభాసితతీరస త్తతికి॥ ౧౨

చం॥ ధునిగనివిస్మయంబు బరి ♦ తోషమునుగనియంత శంకరా
 ర్యని సతిలోకసచ్చరితు ♦ నుత్కలభక్తినిశ్చలమాణ మ ।
 ర్యనిచయదై న్యభేదను ధ ♦ రిన్యహుభంగినులెంపం కేరళా
 వనిచతితత్ప్రతీతివిని ♦ పంపె మునింగొనిలేక మంత్రినిన్ ॥ ౧౩

చం॥ సచివసరుండునంతనొగి ♦ సామజముఖ్యమహాపదాల్లితో
 సచిరగతిన్ మునిప్రవరు ♦ సంతికముక్తమొప్పకేర భ ।
 క్తిచెలగళ క్తిభృత్సము ను ♦ తించిచసద్రసమంజలాంచితో
 క్తిచయము విన్నవించెనిటు ♦ దీవ్యవఖండనయంబు తోషగన్ ॥

ఉ॥ ఉర్వినియుద్ధభూమిఁ బ్రతిఁ యోధియుభూతిని ముల్కుఁడెందును
 బర్వమి నిస్తులుండవగఁ ♦ బర్వచేరేభభూతలేశ న ।
 త్సూర్వజనుకృతంబయిన్ ♦ పుణ్యవిశేషమునన్మదంచితా
 ఖర్వతపోవిశేషమునఁ ♦ గాంచితిమిమ్ములఁదాపసోత్తమా ॥౧౪॥

ఉ॥ ఆతతజాతరూపవన ♦ నాంచితులాత్మనువాదఖండితా
 రాతివచోనికాయులభి ♦ రామకలానికరాకర్షురి ।
 ద్రావతిహరిశీల విశ ♦ దప్రతిభాయుత కోవిదాగ్ర్యలా
 నేతృసభాస్వసించెద ర ♦ నేకులనారత మార్కశేఖరా ॥ ౧౫

చం॥ సమరజతావనీచయ ♦ సంస్తుతపాదుండు వంశదీపకుం
 డమంపతుల్యనై భవుండు ♦ నై చెలువొందెడు కేరళావనీ
 పముణి భవాబ్ధిమగ్న పరి ♦ పాలక తాపకపాదకంజశే
 ణుమఃఖలఁగాంచుఁగావుత న ♦ నూనతరాదృతితోడని త్తతీన్ ॥౧౬॥
 గీ॥ మదవిలాసితగండ యు ♦ గ్మంబుగలిగి దోషలేశంబులేని సిం
 ధురవరంబు । నొసఁగెనిదె కానఁదవృత్పద ♦ రసజరేణు పూత
 మగుఁగాత శుచిభూత ♦ భువగృహము ॥ ౧౭

కిం॥ సన్నికరవచనరచనా । నన్నిత్యవచస్కు మంత్రీ ♦ పరుఁ గృత
 దౌత్యం । గ్రీష్మనగని శంకరుండను । సన్నికరస్తుత్య వాక్య ♦
 సంచయమొప్ప ॥ ౧౮

మ॥ నిగమాఘాఘ్యయనోత్కసదృష్టు జనా ♦ నీకంబు నెంతేని రూ
 ష్మగతిన్నిక్షణముంబూనర్చు నిగమా ♦ ఘంబిల్పిలో మంత్రీప

- భృంగిణింపన్మృగచర్మమంబరముభై ♦ త్వంబెన్నిభోజ్యాన్నమా |
 పగలంగిల్లు జలంబెసేయమగు సీభవ్యాధ్యమే మేలిడున్ || ౨౦.
- గీ॥ అనుచుజాసించు వేదవా ♦ కృములంగనియు | నిపుడు నిజకర్మ
 ముఁదొరంగి ♦ యేమొనర్తు | మిభముఖకుభోగములఁగాన ♦
 నేగిరాజ | వర్షుగినిసల్కుమిటుమంత్రి ♦ వర్ష! వేగ || ౨౧
- మ॥ జనపాలుండు మహీసుపర్వధుజ సం ♦ జాతీరుసంభూతపా |
 పనిభానాదుల స్వజీవకముచే ♦ తన్నిర్గతాత్మరులై |
 మనుముఖ్యోదలిగ్మసక్తులగుచు ♦ నైత్రింబ్రీవర్ణింజే |
 యనగుంగానిస్వకర్మమునిశుమునా ♦ నౌనొక్కొ? భూజానికన్ ||
- గీ॥ అనుచుబల్కెను శంకరమునిదగునుడి | చేతనకళంకుడై నిజ ♦
 నేతకడకుఁ | పల్కెఱుబుననరిగి త ♦ వ్యత్యతమంత | యనువచించె
 నమాత్యుండు ♦ వినయమునను || ౨౩
- క॥ తనవచిప్రవలన శంకరుఁ | ఘనవృత్తిమువినిదిదృశ్ ♦ కలుగఁగ
 నంతన్ | జనపతియుపదాఘంబును | గొనిస్వయముగనేగుడెంచె ♦
 గురుతరభక్తిన్ || ౨౪

— ♦ కేశవిభుండు క్రిశంకరుడర్పించి వినుతించుట. ♦ —

- నీ॥ క్షీతిసురార్చక సమా ♦ వృతుండై ప్రవాళవ; ద్ద్రిమవన్నగం
 బట్లు ♦ తోచువాని | విధుకరశుభోన ♦ వీతుండై స్వర్ణదీ; విల
 సద్ధిమాగాభఁ ♦ జెలంగువాని | నిగమేరితంబొట ♦ మృగచర్మ
 ముంబూని; నీలాంబరులితోడఁబోలువాని | హరితలతావృతా ♦
 మరతరవనహేమ; సమపకాంజగలకటి ♦ సలమువాని |
- గీ॥ వరుణసముదాయవిస్మేత ♦ సరసిజంబు | కరణినొప్పు సహాసము ♦
 భంబువాని | శంకరాన్యని సద్గుణ ♦ జాలలలితుఁ | గాంచె నృప
 మాధి కంజుల ♦ హావదీజ || ౨౫
- గీ॥ కాంచినరమిడ నితఁడు వి ♦ రించియనుచు | నెంచి హర్షప్రభూత
 రో ♦ మాంచుడగుచు | భక్తినిలసిల్లఁ బలుమఱుఁ ♦ బ్రీణతిఁజేసి |
 చిత్తమిగురొత్త సంస్తుతిఁ ♦ జేసెనిట్లు || ౨౬

మ॥ చిరకాలంబును గాంక్షజేయఁగలభిం ♦ చెన్నేదవిద్విట్టుకూ॥
హరణారంభకృతావతారు, హరిము ♦ ఖ్యస్సర్థిమూర్ధోఽపః
ద్వరరత్నైః ఘవిభావిభాసితపదా ♦ జ్జద్వంచస్వేనై లాసమం॥
దిరు, భక్తార్తిహు శంకరాభిధునియం ♦ దేవా! విశోకంఁగభే॥

శా॥ సంసారాంబుధిదాట మినుచరణా ♦ జ్ఞాతంబుబుద్ధక్రితో,
సంసేవించుతెకాక వేళొకయుపా ♦ స్వయిన్నే? ఛాత్రిస్వహా;
హంసోపాస్య! దురీహశీక్షక! స్వభ ♦ క్తాక్త్యఘవిధ్వంసకా॥
సంసారి నిజపాపగుణజనునను ♦ స్వరక్షణజేయంగదే॥ ౨౮

మ॥ చెలువొత్తేత్రమునందుఁ దొల్కరిసువృ ♦ ప్రిన్నిర్గతోష్మంబుగా!
లలితంబొకదనుంజెలంగఁ గడుహే ♦ లంగ్రాలితాఁగర్వకుం॥
జులలిగన్నగటదున్ని బీజతతినా ♦ టుంచుప్పినేరీతి? న
ట్టులె యంతేవనదంతరావనిగురుం ♦ శున్విత్రబీజంబిడున్॥ ౨౯

ఉ॥ మామకచిత్తమార్యపద ♦ మాన్యయశఃప్రీతితాద్యవృష్టిచే,
సామతసేచితంబయి వి ♦ చారహలంబున శోధితంబునై॥
పామరపాలకార్యపద ♦ భవ్యదయోష్టవివేక బీజమై॥
కామముఖేతిహీనమయి ♦ క్రాలుత సత్ఫలనంతమైధరన్॥ ౩౦
సీ॥ ఎవ్వఁడుజనియించె ♦ నివ్వసుంధరనంచు; వినివాడులెల్లరు విక
లులైఁ? ఎవ్వఁడువినుమాత్ర ♦ నెల్లవిద్యాఘంబు; నంతరథం
బుగా ♦ సలరజేసె? నెవ్వఁడురిక్తయై ♦ నివ్వటిల్లఁపనతీ; మ
ణికినాసంగె ని ♦ ర్మలవిభూతి? నెవ్వఁడు వాహిని ♦ కేగమా
తకునుఖం; బునిడంగధూనిముం ♦ దునకుఁదెచ్చె?॥

గీ॥ నట్టి యమితప్రభావాఘ్య ♦ నాశ్రితావ! నాభిరతు, ద్వంద్వ
రహితు, స ♦ హాసముఖుని సర్గశమముఖ్య సద్గుణ వర్ధనఫల!
హేతుభూతునిశంకరు ♦ నెంతునెపడు॥ ౩౧

చం॥ అనిచినుతించు కేరళజ ♦ నాధిపునిం గుళలంపుబృహస్పనా!
మునిసేవించింప నాజనవి ♦ భండు భవద్దయచే ననామయం॥
బనఘ! యటంచుఁదెల్పిబహు ♦ హాటకకోటిసాసంగి తార్కచ్చిం॥
చినదగు రూపకత్రయముఁ ♦ జెప్పె సుధీవరునగ్రమందునా॥ ౩౨

సీ॥ శృంగారముఖ్య ప్ర ♦ సిద్ధసద్రసముల; సలదుట భాతిని ♦ ముల
మునగుచుఁ | దత్తద్రసార్థ సం ♦ పత్తి జెన్నవహించు; నా
ద్విగుణాలిచే ♦ వ్యాప్తమగుచు| వైదర్భికాముఖ్య ♦ వరకీతితతి
నొప్పి; మహితవిత్సంస్తూయ ♦ మానమగుచు| ముఖముఖ్యస
త్సంధి ♦ భూషితంబై సర్వ; సుకవిసంచయ హృదు ♦ త్సుకద
మగుచు॥

గీ॥ నొప్పు సద్రూపకత్రయఁ జెప్పఁగి విని| హృష్టుడై శంకరుఁడు
వత్కె... ♦ నివ్వినముగ| భూప సీరూపకంబులు ♦ ముదముఁగూ
రైఁ| గానఁ బేర్కొనుమిష్టమా ♦ కామితంబు॥ 33

గీ॥ అమృతధారాసమంబునై ♦ యతిమనోహ| రంబునౌ శంకరార్య
వా ♦ క్ష్యంబుఁ గర్ణ | పుటములంగ్రోలి కేరళ ♦ భూతలేశుఁ|
డాత్మసముఁబుత్తు సద్గు ఖ ♦ నభిలషించె॥ 34

ఉ॥ అంతట శంకరార్యుఁడు ♦ నాధిప! నీవిషుహాటకంబు మ|
త్వాంతముదంబుఁగూర్చును♦తొటగృహస్థులక్రిస్తు, పొమ్ము, నీ|
స్వాంతగతేహితంబగున ♦ టంచువచించి రహస్యమందు భూ|
కాంతవరేఖ్యతో నఖిల ♦ కామితదేష్టినీఁ దెల్పుచున్మిగోన్॥

చ॥ శ్రుతివిదుడైన శంకరగు ♦ రుండొనరించు మహాపదేశమున్|
క్షితిపతిచిత్తమందిడి వి ♦ శేషముదంబునుజెంది నిజ స|

త్కృతుఁడయి యర్హతద్గుణను ♦ తింబచరించుచు ధన్యశీకుడై|
నతులకొనర్చి యాజ్ఞఁగొని ♦ నైజపురంబునకేగెఁ దానొగిన్॥

కం॥ శ్రుతిపారదృశ్వతాకవ| యితలగదటొ సర్పసంచ ♦ యేశకుశ
లతఁ| మతిగాంచనెంచి శంకరు| నతిభక్తిసిగొల్చి నేర్చి ♦ గం
చిరవిద్యల్॥ 32

గీ॥ పశితవిద్యల నాదర ♦ భావమొప్పు నేశతంబునఁ బుమాలు♦
నాకలీంపుఁ జేసికొని శంకరార్యుండు ♦ శిష్యునితతి నభ్యసిం
పించి యమిత సు ♦ ఖాబిముంచె॥ 35

మ॥ సకలార్థేగితవేదియయ్యు విసయే ♦ మాభాసియై వేదము|
ఖ్యకల్పాకాధిక భక్తిచేత నుపహా ♦ ధానీకముంజేసి త|

ల్లికి హర్షంబునుగూర్చుచు న్విజనరా ♦ శీమానితుండౌచు సా!
 ధికనాముండగు శంకరుండుగడపెన్ ♦ దాగొంతకాలంబిట్లున్ ||
 చం॥ సుతునకునూత యశాశ్రయము ♦ సూనుండుమాతకు నాశ్ర

యంబునన్ ||

నతివయు నాత్మజాతు విరహంబునకోర్వదు, మాతృయోగహీ!
 నతకు సుతుండునోర్వఁడొక ♦ నాఁడునుగాని వివాహకార్యస!
 మ్మృతిగఁగఁడయ్యెన్, గోరునె య ♦ మర్త్యనగస్థుండు దుష్ప్ర
 దేశమున్ ||

౪౦

కం॥ కృతవిద్యుశంకరుంగృహ! పతిజేయఁడలంచి యాప్తబంధౌ
 ఘంబం చిత్తవంశభవలసద్గుణ! వతులంగన్యకలనెంచె ♦ వాత్స
 ల్యమునన్ ||

౪౧

—♦ అగస్త్యాదిమనులు క్రిశంకరుఁ జాడవచ్చుట. ♦—

గీ॥ అంత నొకనాఁడు తుర్యయు ♦ గావతీర్ణుఁడైన శంకరుఁజూడఁ
 గా ♦ సభిలపించి ఘటభవదధీచిత్రతలాత్రి ♦ గౌతమోప
 మయ్యుముఖు లేగుడెంచెరి ♦ వశానివరులు ||

౪౨

ఉ॥ వచ్చినమానినర్యులకు ♦ భక్తిసెలంగఁగ శంకరార్యుండు!
 ధైర్యమూత్రోనతుల ♦ జేసి విధిజ్ఞానుగాఁగ వేదజా!
 లోచ్చుతార్హరీతిని న ♦ యొన్నతుండై మధుసర్కముఖ్యసే!
 లోచ్చయముంబొనర్చి మహి ♦ తోక్తిచయంబునఁగూర్చె
 హర్షమున్ ||

౪౩

గీ॥ విరచితాంజలియా విజ్ఞి ♦ పరునిచేత! వినయవచనసమర్పితా!
 సనులగుచును మోక్షసంశ్రయకథల నా ♦ మోదమేసఁగ!
 శంకరార్యునితో మును ♦ ల్పలిపిరెలమి ||

౪౪

కం॥ ఇతిహాసగోష్ఠి నఖిల! జ్ఞతనొప్పెడు శంకరార్యు ♦ జగనియు
 మునివ! ర్యతతింగని నతయై యీ! గతిఁబల్కెన్ భక్తియెసఁగఁ
 గా మోదమునన్ ||

౪౫

మ॥ భగవద్రావులుమీరు, గేహమునకు స్థావ్యావృత్తివ్రాగఁజే
 ప్పనిరానట్టి కృతార్థతంగనితిమో ♦ భవ్యాకృత్యుల్ లూర్చిదో!
 మగిణస్థానకలి న్భనత్పదజలే ♦ జాతేక్షణంబై నాతే!
 ప్పనిశక్యంబై పురాకృతంబయిన మాభవ్యంపుబుగ్యంబిలన్॥

ఉ॥ మిమ్ములఁబృచ్ఛఁజేసెద శ ♦ మిప్రవరుల్విన నర్హునై నచో!
 నిమ్మొయిఁజేర్చితోడ వచియింపుడు బాలుఁడెకాఁడెవ్వఁడు బా!
 ల్యమ్ముననే శ్రుతిస్మృతి పురాణములన్నియును నెట్లునేర్చెలో!
 కమ్ముల నద్భుతంబగు వి ♦ కానమెట్లున్నాఁడె? జల్పలేదయన్॥

కం॥ దయనెనఁగు మీరలిత్తఱి న్వయముగనరుదెంచి కరుణ ♦ వర
 లఁగ జాలు న్జయమొదవఁజూచుటతి వి న్మయమగుఁ దొలి
 నేమితపము ♦ మహిఁజేసెనొకో?॥ ౪౮

గీ॥ అనుచు నాదరమెసఁగఁగా ♦ నార్యపాద మాతచేనీరితంబగు ♦
 మహితవచన వితతినాలించి మునిసభ ♦ నతినయస్కుఁ డగు
 నగస్త్యుండు చోదితం ♦ జై వచించె॥ ౪౯

—అగస్త్యుడు శంకరావతారపూర్వోత్తర ముగ్ధుడించుట. —

మ॥ పతిదేవా! సుతకామియై మొదలు నీ ♦ ప్రాణేశుఁడీశున్ రమా!
 పతి ముఖ్యామరసంస్తుతం దపముచేఁ ♦ బ్రాప్తప్రహర్షంబొన
 ర్చి తగస్సంస్తుతిచేఁ బ్రసన్నునిగఁజే ♦ సెన్దానఁ బ్రీతాత్ముఁడై
 స్మితపూర్వంబుగఁ జంద్రఖండఫరుఁడీ ♦ మేలిచ్చువాక్యంబనెన్॥

గీ॥ శతసమవయస్కులగు దుష్ట ♦ సుతులఁ బల్కు రనువరించెదో?
 మితజీవి ♦ తుని దనూజ! నఖిలవిదు నొక్కనింజెంద ♦ నఖిల
 పించె దో? యనినఁగోరె నఖిలవి ♦ దు సుతునతఁడు॥ ౫౦

కం॥ తనకంటెసర్వవిదుఁడౌ | ఘనుఁడమరులనై నలేడు ♦ గావున
 సుతుఁడై జనియించె నీదుభాగ్యం బునఁ దానక భర్తృవాం
 ఛఁ ♦ బూరించుటకై॥ ౫౧

గీ॥ అనుచుఁ గుంభజఁడువచింస ♦ విని మునీను గుణిచియనె నా
 పెమరల నో ♦ కోవిదేడ్డ! బాలునకునెంతయాయువు ♦ పరఁ
 గు నఖిల వేదివగుటఁ గృపంబల్కు ♦ వేయటంచు॥ ౫౨

చం॥ కలశబాహుపాపల్కువినఁ ♦ కౌతుకమొప్పు నిటుల్వచ్చించునో |
కులతరుణీమతల్లి! విను ♦ కంభిని నెన్నిదివత్సరంబులా |
జలజజుడిచ్చె నాయువున ♦ జప్రతిముండిక నెన్నిదేమలి |
య్యలనిటులుండి వెండియు ర ♦ హించునుహిం బదునాటు
నర్జముల్ ॥ ౫౪

మ॥ అని రాజోవుకథన్లుటోద్భవుడు నెయ్యంబొప్పు జెప్పంగఁబూ
న నివారించుచు శంకరున్మృదువిధా ♦ నలబొప్పు నామంత్రణం |
బుచు మోనుల్పచరించి యంతఃకుటనం భూత్వ దోడ్కొంచువ |
చ్చినచొప్పుంగనుచే గిరుత్కటతన ♦ శ్రీరాజులంగావెనక ॥ ౫౫

గీ॥ అంకుశముచేతఁ గరిణియ ♦ ట్లమిలబాధ | నందె, శుచిబుమ్మ
రిణిఁబోలె ♦ నందెశోష | గాలిచేగదృతరు ♦ గతిఁజలించె |
బుత్త్రినత్పలయగు నాపె ♦ మునివరునుడి ॥ ౫౬

— ♦ శంకరు నల్పాయువునకు పగయజనని నాశ్వాసింపుట. —

ఉ॥ శోకపరీతచిత్తయగు ♦ చు న్నిజమాతమెలంగ శంకరుం |
డికరణిన్వచ్చించు, జన ♦ నీ! భవరీతి నెఱుంగు నీకా |
లాకులభావమేల? తను ♦ నన్న మహానిలకేగచాలిత |
ప్రాకటకేతనాంశుకవ ♦ రస్ఫురదగ్రచలంబె కాదొకో? ॥ ౫౭

అ॥ వె॥ నీటిబుగ్గఁబోలె ♦ నిత్యంబుగానట్టి | తనువు సతమటంచు ♦
మనుజుఁడెంత | మూర్ఖమతియునేని ♦ మోదంబునందఁడో! జనని!
శోకమందఁ ♦ జనునెనెకు ॥ ౫౮

మ॥ జననీ! బాములనెన్నితాల్పితో? తనూ ♦ జాతాళి నెంతన్నతు |
ప్తినిలొల్గిచితో? ధాత్రినంగసలఁబా ♦ టింపంగ నీనెందఱ |
స్థనభోగంబులఁదేల్పితో? కనుముని ♦ క్కంబవ్వియేమేమునే |
జనిలన్ సంస్మృతిసంగముంగసఁగబా ♦ టం బొంథసంగింబెకా ॥

గీ॥ భవపథంబుననిరతంబు ♦ భ్రమఁబరిభ్రా | మించు జనరాజికిన్సుఖ ♦
మించుకయును | గాంచఁగావున భవముక్తి ♦ కై తురీయ | మగు
సదాశ్రమముండెంద ♦ నభిలషింతు ॥ ౬౦

గీ॥ శ్రుతిపుటకతోర సుతవాక్య ♦ గతినివినుట | చేతవర్ధితశోకయై ♦
నాతిబాష్ప | కణపినద్ధసుకంఠియై ♦ గద్గదంపు | పచుచముల శంక
రునితోడ ♦ బలికెన్ని॥ ౬౦

ఉ॥ ఈమతినోతనూజ! విడు ♦ మింక గృహీప్రవరుండవై సుత |
స్తోమముఁగాంచి జన్నముల ♦ దోరముగానొసరించి నహ్నిమ |
ఖ్యామరసంచయంబునకు ♦ హర్షమొనర్చుము, సిమ్మటస్యతి |
స్వామితనందుమియ్యదియై ♦ సజ్జనసంతతికిం గ్రమంబగున్॥ ౬౧

కం॥ ఏకాత్మజాతనగు నే | నేకరణినిన్నువీడి ♦ యాదేహంబు |
న్యోకంబున సుత!నాకుదు? | నాకమునేనంద నెవరొ ♦ నర్దురు
క్రియలన్॥ ౬౨

మ॥ తనయా! సర్వవిదుండవీవెటుల వృ ♦ ధ్ధత్వంబుతోనున్న న |
న్నునుబోద్రోచి చనంగనెంచెదు, భవఃన్నత్యాంతరంగంబుజా |
లినినేలావహింపదూనదెటు తా ♦ ల్మి న్యూర్ణుడై సస్వమా |
తనువీడంగ నెడందలంపడన వ ♦ త్నా! వీడనీకొప్పనే?॥ ౬౩

ఉ॥ ఈవిధిశోకమందు జన ♦ యిత్రకి మోహముఁబొపుచట్టి వా |
క్యావళిచేతదుఃఖము వ ♦ యంబునఁబాపి యసంతరంబు భూ |
దేవకుమారుఁ డంచితవి ♦ ధజ్జఁడుగావున నిర్మలాష్టమం |
బై విలసిల్లునేటను ని ♦ జాంతరమందుఁదలంచె సీగతిన్॥ ౬౪

గీ॥ నాదుహృదయంబు సంసర ♦ ణంబుఁగోర | దసఘయగుమాత
ననువీడ ♦ నభిలషింప | దాపెయేపెద్దయటలౌట ♦ నాపెయాన |
నించుకమనంబుసందుఁ గాంక్షింపవలసె॥ ౬౫

— శంకరుఁడు సన్యసింప జనని నొడఁబఱచిపర్యాయము —

మ॥ అనిలోనెంచి యశేషవేదియగున ♦ య్యాచార్యుఁ డంభోధిగా |
మినిలో స్నానమొనర్పఁగాజని తదూ ♦ ర్మిందాత్మితో మజ్జనం |
బునొనర్చెఱచారిత్రకా మకరమా ♦ భూదేవుపాదంబుధా |
త్మనిదేశంబునఁబట్టఁబెల్చెనతఁడీ ♦ తీర్కొప్పమాతస్వేసనీ॥ ౬౬

శా॥ అహూ! యీధునిలోననేమునుగ ని • య్యంభశ్చరంబిష్టుపా
దమ్ముల్వట్టి, తటంబుజేరుటకు య • త్నంజేనొనర్చంగ నీ
రన్నుండెక్కడు సత్త్వవంతమయి తీ • రమ్మందుకోసీక తో
యమ్ముంజేర్చుచునును నేమిపనిజే • యన్నాకగుండెల్వనే.

కం॥ అరుతనుజుని నుడిదారవ మునుగేహగయైవ జరని • పూర్తిగ
విని శో! కనిమగ్నయై ఘోరతట మునుజేరితనూజులూచి • మో
హమురసినెన్॥

౨౪

మ॥ అకటా! రక్షకుండయ్యెబూర్వమున నా • కాత్మేశుండైపై న
క్షకుండయ్యెన్నుతుండట్టిపట్టి యిపుడా • శర్వాజ్ఞచే నిమ్మహా
మకరాస్యంబునజొచ్చి చచ్చినయనెగా • మాయావియా
దేవమిది తకుంబూర్చింబె యొసంగడయ్యెమ్మటే • ద్వాక్షిపన్న
డై నాకహూ॥

౨౫

ఉ॥ ఈగతిశోకమందు జన • యిత్రిగుడించి వచించు శంకరుఁ
డోగణనియయోగ్యగుణ • యూధ! మదంబ! భవన్నిదేశము
నేగిగమేపూని సన్యసన • విస్తృతినేగన మత్తదుంబుల
నేగముగాఁగవీడునిది • వీలగువో మతిదానినూనెదన్.

౨౬

చం॥ అనినుతుండడఁగాఁజకిత • యైధృతినునిసకేనతంసమా
త్మను డలఁచెందనూభవుఁడు • ధాత్రిఁజెలంగఁగవర్చనంబునా
కునగు, వినాశమాత్మజున • కున్నమకూరిననద్దికాదట
చు, నిటుతలంచియొప్పెడన • సూనుఁడుసంయమిధర్మమూస
గన్॥

౨౭

అ॥వె॥ జననియొప్పుడలను • గనిశంకరార్చ్యండు! మదినిసన్యసించి
సదమలాప! గాతటంబుజేరి మాత్రనుత్కటదుఃఖ! వతిని గాంచి
పల్కె - • భక్తినిల్ల॥

23

మ॥ జననీ! శోకమువిడిభక్తుననూ • జ్ఞాపింపునన్యాసీధా
త్రిని జేయందగునట్టికార్యమును సం • దేహంబుబోకార్చినే

విజయమాన్యులార! సర ♦ విన్వవననాన్న ముఖంబులందు నేఁ |

బజంగలట్టులీయమను ♦ బాలకాశేముండు మీరిలెప్పుడుక॥౮౦

॥ సత్తమాగ్రేసరుండునా ♦ శంకరుండు | జ్ఞాతితతితోడ నీరీతి ♦
మాత్మకార్య | మునునయంబున వచ్చియిది ♦ ఘనతథాశ్రీ |
ధారణగాఢ్మౌనుమాతన ♦ వాడికొనకె॥ ౮౧

—♦ శంకరకృతకృష్ణ విగ్రహోద్ధరణము ♦—

౮౨॥ జనయిత్రీహితమెంచి దూరగమన ♦ స్వద్దామినిన్నొనినై |

జనివేల్పొంతిమగంధానర్చె నెపుడా ♦ సత్కాలమే యాదిగాఁ |

దనతీరంబునునానియున్న భగవ ♦ ద్దామంబునాత్మీయ భం |

గనికాయంబునఁ గొట్ట నద్ధనియుండాఁ ♦ గావించెబ్రాంధ
ముక॥ ౮౩

౮౪॥ హరియువర్షర్తువునవృష్టిఁ ♦ గుఱియుచుండ | నంబునిచయంబు
హరినుది ♦ రంబుఁజొచ్చి మృతన్నగ్రమముగహరియింపఁ
గృష్ణమూర్తి కడఁగెఁజలియింప, నురుభీతి ♦ కతనననఁగ॥౮౫

౮౬॥ తనజనయిత్రదౌచరణ ♦ తామరసద్వయిభక్తిగొల్పి యా |
జ నేలులొకాంచియంతఁ జనఁగాఁ బరమోత్సుకుండై సశంకరా |
ర్యునిసఖుడూరునిచ్చునుజ ♦ యూధహితై కరసుంగుఱించి యి |
ట్లనియెనసంగవాక్యము ♦ నాహరివత్సాభావమేర్పడన్॥ ౮౭

౮౮॥ అంబపయింగలట్టిఘన ♦ మాదియచే బహుదూరగాపగన్ |
సంబరమొప్పనీవుగృహ ♦ సన్నిధిఁజేర్పఁగఁ దుంగభంగహా |
స్తంబులనిత్యమద్దించు ♦ దాడనఁజేసెమఁగాన విప్ర! ని |
క్రంబుగ నుండనోర్వనిటఁ ♦ గాననుసాయముఁ దెల్పియేగుమా॥

౮౯॥ అను నశక్తీరవాక్యముల ♦ నార్యవరుండగు శంకరుండు దా |
విని కనుమెల్లఁగానచట ♦ విష్ణు భుజస్వయిచేతనెత్తి యి |
ద్ధునివలన స్థయంబెదకుఁ ♦ దోషనిచోట నజస్రమున్నుఖం |
బుననిటచుండుమంచుఘన ♦ మోదముతో నిలిపెందటంబునన్॥

సీ॥ సంస్కృతివికృతైః సయా ♦ శంకరుంశుః కృష్ణుచే మాతచేనాజ్ఞా
స్వేనాపడసి॥ యతితనందంగ నతిదూర ♦ మరుగఁడలఁచె॥ ధరణి
శుంఢవిహారబడఁ దలఁచుకొక్కో॥ ౮౮

—శంకరుఁ డాశ్రమలాంఛనమునుండై గోవిందతీర్థసన్నిధిశేసుట—

మ॥ క్షుణ్ణలాశంకరుఁ డందికాశరథి ♦ స్వేశోచ్చకారుఁడై
ఘటజోద్బోధిత భావవేదియగుచే ♦ కాంతంబుననోగలం॥
పటవస్త్రాశంఢిత్యజించి సరమ ♦ బ్రహ్మంబునొ కృష్ణుపై॥
బలుభక్తిన్వేదత స్తవహంబువలనం ♦ బ్రాజ్ఞత్వ మొప్పారగన్॥

గీ॥ త్రియమాపరరూపుండై ♦ తేజరిల్లు॥ ఘురునిదృక్పథమందై సః ♦
గామండుండు॥ తేనపుడుకామమూలమ ♦ లీమనభవ॥ పాశమేగీతి
బ్రసరించు ♦ నీశునందు॥ ౮౯

పం॥ మురువిధిచంద్రులంగభవ ♦ మోహితులై కనిరుత్పథంబునే॥
నునుగట॥ మోహితుండనయి ♦ సుత్యతఁగోల్పడి మోహినీకచ॥
స్తనముఖసక్తిదానిపిరు ♦ పం జనినాఁడనటంచు నెంచిరా॥
వ్యవగనివాసియొప్పె మది ♦ నార్తివిసీచయతీశహపుండై॥ ౯౦

సీ॥ లమరులనెల్ల నే ♦ యసహాయశూరుండు; నిష్కృతిలనొనర్చి ♦
నెగడనిలను॥ శూరత్వమొప్పనే ♦ ధీరుండు సురలన॥ పత్నీలఁ
తేసి వి ♦ భాసతఁగనె॥ విద్యాధిగంధర్వ • విబుధులనెవ్వండు;
నిష్కృతులంజేసె ♦ నిష్కరముగ॥ నేధనుష్కర్షయ్యుఁ ♦ ధీగతిత్రి
నిమర్త్య; లుచువహ్నికర్పణం ♦ బుచుబాసర్చి॥

గీ॥ తనరే? నట్టిమహాశూరు ♦ మనసిజాతు॥ నాత్మజలమున నిద్రించి ♦
నట్టి శంక॥ రాద్యసర్వవికారబంధు ♦ నభిచుతింప॥ వశమే? నా
బోడికోడేవ! ♦ తత్త్వభావ॥ ౯౧

ఉ॥ శాంతియొనర్చెజితము వ ♦ శంబుగ, దాంతియుఁజిత ను
ప్రీతియా॥ సంతతిన్దా; దుర్విషయ ♦ పాలనివృత్తియొనర్చె;
సుస్థితిన్॥ త్తాంతియుమార్దవంబునిడె ♦ శ్రీధరసుప్రధనొప్పె

సీ॥ తటజవృక్షాగతాచ్చవా • తవిగతశ్చ | ముంసునైకాంచే గో
వింశ • మునివనంబు | నెచటమృగచర్మపల్కల • నిచయలలిత |
శాఖలు యతీంద్రానికరవ • సతివిద్యువు ||

శా॥ అదేశంబును మోసించుడికవగా • స్వాంతంబుసంగోరేతే |
క్షోదీప్తాననలైన యచ్చటి మునీ • శుల్కసెప్ప నాలించి వి |
ద్యాకీర్తుండగు శంకరుంకుగనె హృ • ద్యంతైన గోవిందతీ |
ర్థోదంచద్దుహసల్పకన్దీవర నూ • తోద్యత్ప్రతీహరిణిక ||

చం॥ శ్రితపరిశోషపూరిత వి • శేషదయాకలితార్యపాద పూ |
జితగుహాదాబ్రిదక్షిణము • శేసనిమ్మట శంకరార్కుండ |
ద్భుతముగ ద్వారదేశవిన • తుండయి లోకసకాశమందు స |
న్నుతనిటుచేసెభక్తినిఘ • నున్యతివర్యునపాస్తశోకునిక || ౧౦౦

సీ॥ పతకేంద్రకేతు స • త్పర్యంకతంగన్న; ఫణిలోకనాథ! తు •
భ్యంనమోస్తు | అంగజారాతి పా • దాంగదత్వముంగన్న; భన్య
గుణౌఘ! తు • భ్యం నమోస్తు | వనధిపర్వతయుతా • వనినెల్ల
శిరము; భరియించుదేవ! తు • భ్యం నమోస్తు | అండజనాథ
వా • హనకృపాపాత్రీత;సస్పృక్తచిత్త! తు • భ్యం నమోస్తు |

గీ॥ మణిచయోద్భాసమానస • త్కణసహస్ర | భాసమాన శరీర!
తు • భ్యంనమోస్తు | వాసుకిముఖాహివర్యవి • భాసమాన!
పార్శ్వ! భక్తేడ్య! నిత్య! తు • భ్యం నమోస్తు || ౧౦౧

శా॥ అంతేవాసిసహస్రముల్లస సహ • స్వాస్యంబులంగాంచి తా;
మొంశోభీతిని గాంచునంచుమతి నెం • తేనివిచారించి ను |
స్వాంతంబాప్సగనేకవక్త్రమున శి • ష్యస్తోమముంబ్రోవగా |
కాంతత్వంబునదేవ! నీవలసతం • జల్యాఖ్యతోనొప్పవే? || ౧౦౨

సీ॥ అతలముంజొచ్చి స్వయముగా • నహిపువలన | నమలవిద్యను
బరియించి • యమితకృపను | జగతి కుపకృతిఁజేయఁగా • శబ
భాష్య! మును సయోగంబుఁదెల్పిన • ఘనుఁడవీనె || ౧౦౩

మ॥ ఘనుఁడౌ శ్రీశుక యోగివర్యుఁడను నాఁతఁచిష్టాఁడౌ శౌండరా॥
 దునికారుణ్యముచేత నాత్మపరమా ధ్యాయస్థుఁడగుచున్నప్రభా॥
 పునినిష్ఠాయతుయోగవిద్యరు సుధీ ధ్యానహేమ్యునిబ్రహ్మసం॥
 స్థనుగాంచంగదలంచి పొందితినిసం ధ్యానా! రహస్యక్షేచేన్॥

మ॥ అమలుంజాతఁడగుభక్తినిట్లు నుతింజే యుగాలనదొడవయో॥
 గముసన్మోగమువీడి శంకరుని బ్ర ధ్యాయగాంచి గోవిందతీ॥
 ధ్యముసీంద్రుం డతివత్సలత్వమున న తానా! యేడవీవన్న న॥
 య్యుని పూర్వార్థి తపుణ్యజాత్యనువిబోధాంకంబుగా నిట్లనున్॥

శా॥ కానోసాస్విని ధరిత్రింగాను జలమ ధ్యానస్థియు న్నానియుం॥
 గానాకాశమంగాను దద్గుణములుం గానింద్రియవ్రాతమం॥
 గానవానిని ద్రోయంగామిగిలిసం కాశించుదాగేవలుం॥
 డై నిత్యుండయి యెవ్వఁడట్టిపరముం డౌనానృపండుఁడే॥౧౦౨

శా॥ ఆగోవిందయతీంద్రుఁడిక్కరణి న య్యదైవతదీక్షాప్రభా॥
 తాగణ్యాంచితభావ శంకరయమి ధ్యానహేమాలించి యా॥
 త్తాగణ్యప్రమదుండునై యనె సుధీ శాగ్గణ్య! యాశంకరుం॥
 డేగోత్రంజనియించె నీవగుచునం చేగంటి యోగేక్షచేన్॥

—గోవిందతీర్థకడ శుశూరిష—

చం॥ అనితనపాదయుగ్మము గు ధ్యానముఖమందునుజూప శంకరుం॥
 డనుపమభక్తితోడనిక టాగతుడై యమిపాదయుగ్మపూ॥
 జనమునొనర్చెనయ్యమియు శంకరమహానికేదేల్పె గార్యమం॥
 చునుయతిదేశికుండగుట సూక్తిమృదుత్వముతోవ సత్తతీన్॥

కం॥ శురుశిష్యునాంప్రదాయముం బరిరక్షుచొసర్చుమతిని బ్రహ్మ॥
 మొఱిగియుం గురుకరుణబొందగా శంకరుఁడాగురు వృత్తుం॥
 డేసె ధనుసపరిచర్యన్॥ ౧౦౩

గీ॥ భక్తిపూర్వకతత్కృత భవ్యసేవ వలనఁదోషతుడై యతీ ధ్యాన॥
 శిష్యుఁడు శంక రాచార్యునకుఁదెల్పె జతురాగ మాంతసార॥
 సచనములచేతబ్రహ్మత త్వంబునపుడు॥ ౧౦౪

సీ॥ నన్ను తుఁజొపవాశర సంయమికిసత్య; వతియందు జనియించె
న్యాసమాని యావ్యాసునకు విస్తృతానుభావుండై న; శంక
మాని జనియించె ♦ సకలవేది యాశుకసన్మాని ♦ కయ్యెగొడ
పదుండు; శిష్యాగ్రుడగుచుఁ బ్రసిద్ధబుద్ధి యాగొడపాదున
కంతేవసద్వర్యుఁ డగుచుగోవిందతీ ♦ ధ్యాఖ్యమాని

గీ॥ సకలశాస్త్రంబులాపకాని ♦ నికటమందుఁ | జదినె నింకభుజం
గేంద్ర ♦ సద్మజొచ్చి శబ్దరీరధిగనె శేషసన్నిధాని మందు
భువనాళిమూర్ధము ♦ నందునూనె॥ ౧౧౨

గీ॥ అట్టిగోవిందసంయమిం ♦ దాంతికమునఁ | బూర్వపుణ్యము
సంపాద్య ♦ ముంబకహంస ముఖసమర్చ్యమునున్నత ♦ ము
చగుపెనుముఁ గాంచి పృథ్వీబోలెనిలచు శం ♦ కరుడెసంగె॥

కం॥ యతినర్మ్యుడై సశంకరుఁ డతిపాటలపనకనీల ♦ యాచ్ఛాది
తుండై | యతులాభనెసంగె సంధ్యా | యతరక్తిమోదపృథహా
మాగాగ్నిమంతు॥ ౧౧౪

గీ॥ ధూర్జటియితిండ బోధసిం ♦ ధురముంబుపి | సంప్రసవక్రమైస
తి ♦ చ్చన్మమును స | ముద్యవరుణాంశురక్తశా ♦ బుల్బలసత్ప్ర
వాళమమనననూనె ధా ♦ రాళముగను॥ ౧౧౫

చం॥ శ్రోతిచిత్ర భేలనుండగుట ♦ శుద్ధమనఃపరహంస సంచయో
చితగతియకాట లోకచయ ♦ జన్నిజ సత్యనివాసమందె సం
గతమతియకాట నిశ్చయముగా బృహిధాతుగత్కా మాత్మనం
గతమగుటకా యతీశ్వరతీ ♦ భామణి యీతంబు బ్రహ్మనే
యగుకా॥ ౧౧౬

చా॥ ఉద్వీర్యంబు నేకపాదమున లో ♦ కౌఘంబువ్యాపించి స
ద్గోద్యృద్ధి ప్రళయమగుంబయి యతీ ♦ తోద్యృద్ధి హాకారమై
నడై వైరాగ్యయుతాత్మబోధమునఁ దత్సత్త్వంబుశోభిల్లుటం
“ఉద్వీర్యోపరమంపద” మ్మనుచు వే ♦ దంబాగురుండెల్పడికా॥

శా॥ భూతానంగము, భోగవత్పరిచయం ♦ బుం భూతిసంసర్గముం |
జాతుర్వంబగు గోవిహారమును తే ♦ శంభై నలేకుండ వి |
ఖ్యాతింబూ ప్రయముంబహించుటచువే ♦ దాంతయు శాంతుండ శా
చాతుర్థం గతయుగ్మువీని శివుఁగా ♦ నవ్వర్ణులక్షేయదే? ౧౧౮

చం॥ పురుషఫలేహుఁడా? యనినఁ బూర్వమెకాదు, సువర్ణధర్మమా |
కరమరుదా, నహర్నిశవి ♦ కానదరి స్ఫురితంబుఁ బాదీవం |
బుదములేదు, చూడనస ♦ హాయత కెల్వె బురాష్ట్రకంబు శం |
కరిగురుఁడందుచే నిగమ ♦ కాండము లచ్చరమే శుఁగాననున్ ॥ ౧౧౯

మ॥ ప్రతిపక్షప్రతిభాచిసాంకురముల ♦ స్ఫుషీంచుహంసాగ్ర్యమా |
తతదుఃఖోన్మితవర్షము నివృణ్ణులదు ♦ ధార్యాఘమేఘులయై |
యతికష్టస్యనిమై న సంస్మృతిసమా ♦ ఖ్యాతార కాలంబువీ |
డి, తమోఘ్నించితమానసంబునను గ్రీఁడించున్మదంబొప్పగన్ ॥

డి॥ దుగ్ధముబ్రహ్మనశా, జగముతోయము రెంటికీయోగమాచునం |
దిగ్ధముగాఁగ దీనివిడఁ ♦ దీయఁగ దుర్లుటమిట్టిదాని స |
మృగ్యతి మద్దివిజాతి వర ♦ హంసవిభాగమొకర్చి దుష్టతా |
భాగరణీజ శేముషీని ♦ బావఁగానొనరించె నేడహా ॥ ౧౨౦

శా॥ నీరక్షీరనయంబునంగల నిజా ♦ నిత్యంబులేకఁబుగాఁ |
జేరింబండిత రాజ్యబోధములఁగా ♦ శ్రీశంకరుండుంచి నేవి |
చ్చారీతినివివరించుటం బరమహం ♦ సంజానిక స్మృత్తులే |
కారెవ్వారలు తిక్తనింబఫలభు ♦ క్కాకంబులవాపిలన్ ॥ ౧౨౧

నీ॥ ఘనబాహ్యతపముచే ♦ తనుమందమాదృష్టిఁ; బ్రగుణీకరించె
నే ♦ పరమహంస? | యననినాశీకసి | యత్వంబునంది తాఁ;
బరఁగుచు నుండనే ♦ పరమహంస? | సక్రిమంబుగనుహృ ♦ చ్చ
క్రాంతిబోఁగొట్టి; వరమిత్రమయ్యెనే ♦ పరమహంస? | ఆత్మ
సత్పంచ ♦ యాశీశ వృద్ధిదాఁ; గరుణతోఁ జేసెనే ♦ పరమ
హంస?

గీ॥ అట్టి పరహంసనేను ము ♦ హాత్మతతికి విశవమాగభిక్షుగాను ♦
విషయమమిత కరుణతో మాటిమాటికి ♦ వజ్రలుగట్లు చేసిధ
న్యలగావారి ♦ జేసెనహహా?॥ ౧౨౩

గీ॥ సంస్కృతివిముక్తికొఱకునై ♦ హంసతగని ధీమదగ్ర్యంబు గో
వింద ♦ తీర్థులొలుచు చుండ విషయాభిజంచలూ ♦ పూహ
చపలు తిరువదిచగ నాగవ ♦ బ్రతతివెడలె॥ ౧౨౪

— ♦ వస్తువస్తునను ♦ —

గీ॥ వీడునిష్ఠురమా పాద ♦ వితతిచేత మనల దాకింటయట్లుండ ♦
మహిమోసరిచ మరవిరులంగూడ హరియించె ♦ సనెనుకోని
మున సరొజాపుసరికట్టె ♦ ఘననిచయము॥ ౧౨౫

కం॥ కంఠజలవహనిసహముచందురు | జెలగెన్న ణలక్ష్యకాంతి ♦ చేసచిగా
భయ బల, విషయవద్విదంతి స్థలముచగల జోధకలవి ♦ భగ
మగధాతికి॥ ౧౨౬

గీ॥ అబ్బనాదంబు విరుమాత్రి ♦ సఖలజరులు నిర్భరానందమగ్నులై ♦
నెగడుతున్న సబ్బములు విష్ణుపదమంది ♦ యాత్మమిత్రీ తతికి
బ్రహ్మత్వముండెల్లు ♦ కతచనగును॥ ౧౨౭

కం॥ యతులెల్ల నాత్మవిద్యా చతురులమరు గర్వమూసి ♦ సర్వ
మరాధీ శతననుగొల్పిరటంచుగు పితరై తనధరుప్రచూపి ♦
వృత్తిహుంతునివిన్॥ ౧౨౮

కం॥ నిరిమల్లికానవాంకుర సరబాణరజనిన క్త ♦ వనవనము వీ
చె, రజస్సత్త్వితమస్సం కరమామాయిక విలాస ♦ గణముం
బోలెక॥ ౧౨౯

ఉ॥ ఊకటిఁబోలుమైరొబగుం ♦ బ్రహ్మధనుస్సులును స్థితధన్యుల్ |
పాకటవిద్యుదక్షులును ♦ గాఢభునామరవైరి సంచయం |
జేకముగా బయల్పెడలె ♦ హేయభవాప్రియసంయమిశ్వర ||
సేకతపోధ్వరంబులను ♦ నిర్మధసంబాధించు నేడ్మ శోన్॥ ౧౩౦

గీ॥ ఆకాసముఁగప్పి వాఁడా ♦ సీకమంబు | ధారల నిరర్థభంబుగా ♦
జారవిడువ | నపుడు శంకరుఁడాత్మలో ♦ యంతరము | చుండియిం
దియన్వత్తుల ♦ నుమలించె॥ ౧౩౧

శా॥ నిగమాంతాల్గిననీతి సాంత్యవచనా ♦ సీకంబునన్బుజ్జగిం |
పఁగఁబూర్వాత్త నిజాభిమానమును స ♦ ద్భావంబునన్వీడిమె |
ల్లఁగఁబోయఁ పరహంససన్నిధికిఁ జె ♦ ల్వంబొప్పఁగాఁజేరితా |
కఁగఁనై నన్యతీలేమిఁదద్ధిమణ, తాఁ ♦ గాంచెన్లయంబొక్కటన్॥

శా॥ స్వీయానందపయోధి, స్వచ్ఛుడతీతుఁచ్చీభూతమాయుండు, వి
జ్ఞానస్వీయమహాపరిభావుఁడను సా ♦ శ్చీభూతుఁడున్నిత్యను |
శ్రీయుక్తుండగునీశునందె పొనరిం ♦ చెన్సంకరుండాత్మనా |
చేయఁబెయ్యది? హేయమెద్దటనుచు ♦ ద్వివ్యానుసంధానమున్॥

గీ॥ విష్ణుచనమును జెందియు ♦ విద్యుదమిత | కాంత్యను సృతులకు
నయ్యును ♦ ఘునుఁడుసావృ | డాగమముచేతమలిగత ♦ నందె
ననిఁ | నననిలో నెవ్వఁడు విరాగ్ ♦ మందకుండు?॥ ౧౩౨

కం॥ సలిలాశయాశాఘమిద్ధరఁ గలుషతఁగన మానసోత్సు ♦ కంబులఁ
గలహం | సలుసెల్లఁగె, జీవనార్థులు | మలినాశ్రీయమైనఁగనరె ♦
మానసచింతన్॥ ౧౩౩

కం॥ ఉరుజలదమగునభంబునఁ | దిరుగుట విధుఁడఖిలకలలఁ ♦ జేజ
రిలియును | మృదుదిఁగఁజెయ్యె, మలినాం | బరవాసియెవండు
ధాతిఁ ♦ బరఁగెఁడఁగాతిన్॥ ౧౩౪

చం॥ అమితపిశాసఁ జాతకచ ♦ యంబతికష్టముచంది చాలతా |
లమునకుఁజోయత్ప్రస్థి జె ♦ లంగెననంగవిచిత్రమేమి? స |
త్సమయవశంబుచేత నమృ ♦ తంబునుగోరియు సద్భనాశ్రీయం |
బమఁది సద్విజాగ్రిణి, సగ్గి ♦ హన్వముచంగను నిద్ధరాస్థలిన్॥

చం॥ ఇటులతిసీలమేఘముచ ♦ హీనసమీరవిధూత వృక్షముం |
బలుబలజంతుసంచరణ ♦ భావవిరోధమునగ్గిహారభా |

- ఘట్టితము పర్వనామకపు ♦ ఘనస్రములచ్చహితులను నర్మదా |
 తటముననుండెవండుగురు ♦ దాపను గొల్చుచునిశ్చలాత్ముడై |
 చం॥ మచుజయంబుభీతిగన ♦ మానసత్పవ్వనశింపవృత్తిహలు |
 ఉనుపమహస్తిహస్త పృథు ♦ లాంబుదధారల బంచరాత్రిము |
 లనతటిదోఘసంయుతము ♦ గాఢగమెల్లజలింప నొక్కనీ |
 తినివిడిచెన్నభస్మలగ ♦ తింగచుశ్వేతగజంబునెక్కితాన్ || ౧౩౯
- ఉ॥ తీరగతావనీజవిత ♦ తిన్దిజపూర్ని కరంబుతోడుతం |
 గూరిచి లోనఁగొంచునురు ♦ ఘోషమొరుచ్చుచుఁగల్పనిర్గమ |
 న్నిరధిపూరమట్లు తటి ♦ నీలహరీప్రచయంబువల్పవే |
 గోరుగతిన్నయల్పడతె ♦ నుర్వినురుప్రభమిట నత్తఱిన్ || ౧౪౦
- కం॥ ఉరుఘోషధునీర్నిర ♦ గురుభీతిమజ్జలమర్త్య ♦ ఘోషము
 నీనం॥ కరుఁడాలకించి యోగ | స్థిరుగురుఁగనియకథనేచ్చ ♦ చే
 దుర్బినిలిచెన్ || ౧౪౧
- గీ॥ ఇం॥ లశంకరుఁడుంకి నా ♦ హిని రయంబుఁగనిరయంబుచంగర
 కంబు ♦ నుచునుజె॥ లంబుఁజొరఁజేసె నభిమంత్ర ♦ ఇంబొనర్చి |
 కరమునఁబయోధినిడికట్టి ♦ ఘటజకరణి || ౧౪౨
- కం॥ ఆన్మత్తాంతముఁగనిన జ॥ వావళివచియింప శంక ♦ వార్యగురుండీ |
 ధీవరుఁడచిరంబున యో॥ గావిర్భవసిద్ధిసందే॥ నని మునిమంత్రేన్ ||
- గీ॥ కొన్నిదివసంబులకుఁజూడ ♦ మిన్ను విగత | జలదమగుచుండ
 గోవింద ♦ సంయమిండుఁగ్గి॥ ఉనెనిటుల శిష్యుతోడ గ ♦ గన
 మున్వచ్చి తమగనె శరత్తునన్విద్యుఁ ♦ దత్త వ్రమట్లు || ౧౪౪
- ఉ॥ అంబుదముల్యతీశ్వరులు ♦ సంబునుధారలచే మహోపదే |
 శంఖులచే నుచుస్రమును ♦ సస్యములన్నిజవాదన క్తచి |
 త్తంబులకొప్పు నాశ్రవుల ♦ ధన్యులఁజేసికపిమ్మట న్యధే |
 చ్చంబుగ నేగుచుండిరదె ♦ ఛాత్రశిఖామణి! చూడుమిత్తఱిన్ ||
- శ్లో॥ అజాతిత్రిచలంగె మేఘచయము ♦ క్తాధ్వంశుతానాట వి |
 భౌజతాంతిని మాయుకావరణ ని ♦ ర్వాణంబుకానంతనే |

- యోజకౌ దత్తవివోఘచిత్తగతమై ♦ యుష్మత్తి సదోఘ వి
భ్రాజితేజమునంజెలంగునిల, నాభంగిన్నభంబుమనక॥ ౧౪౬
- గీ॥ జలజనిచయంబుచనినంత ♦ జదలునంబు శుచిలసహోభద్రా
రకా ♦ నిచయమొప్పె మత్సరాదులుచరియింప ♦ మైతొమ్మ
దలు గాంగల గొనంబులోప్పెడి ♦ కనవిపుక॥ ౧౪౭
- గీ॥ ధుషకమతసంయుతయును స ♦ చ్చక్రీనతియు గర్భగాఢభ
వనయు ♦ గంజలసిత యును గలితలక్ష్మీయునునై సభుని మ
ధువు మూర్తియట హంసపూజ్యత ♦ బొందుచుండె॥ ౧౪౮
- మ॥ చిరకాలార్జితమైన జీవనమును ♦ ప్రిన్వారిదంబుల్లివ్వజో
ద్ధురసంఘాత్పూముంబొనర్చి వెనవి ♦ ద్యుత్కామినీజాలము ।
స్థిరచిత్తంబలంగవీడి ఘనవి ♦ ధీశాసనీమంబులం ।
బరిశుద్ధత్వమెసంగనేగెడు నదే ♦ వత్సా! విలోకింపుమా॥ ౧౪౯
- గీ॥ చంద్రికాభూతి మేనున ♦ సాంద్రీముగను । గ్రాల విధుమండ
లాంచిత ♦ కరకమొప్ప బంధుజీవసుమోత్కారాం ♦ బరమె
సంగ నొప్పుకాలంబు యతియొనా ♦ నొప్పెంగనుము॥ ౧౫౦
- గీ॥ హంససంగతిలసితమై ♦ వ్యాకులత్వ హీనమై విరజస్కమైః హీ
నపంక మైయలరె సర్వసారస ♦ మాజలంబు నతిగభీర భవన్మ
నం ♦ బట్టువత్స॥ ౧౫౧
- కం॥ శరదంబు ధరవృతంజా । హరిదశోల్లసితమైన హరివధమొప్పె
స్తరిచందనలిప్తంజా । నరకొస్తుభవనమేత ♦ వక్షముఃబోలె॥
- గీ॥ హరివహముతొటన దెనూడు ♦ మంబుజంబు లుద్గతముజాఘ
వికసన ♦ మూనిచెలంగె యోగకలచేతనే బుధ! యుష్మఘంబు
తైన మానులహృదయంబు ♦ లట్టులహహా!॥ ౧౫౩
- చం॥ ప్రిసవరజోవిభూతిని వి ♦ రాజలి పల్లవశాటికాతతి
స్తసితమునై ద్విరేభతతి ♦ నాజపఘాలికలంజెలంగి వృం
తసమితికుట్టులప్రిచయ ♦ ధన్యకమండలురాజినొప్పిభూ
జనమితిసంయమిప్రివర ♦ సామ్యముఘంగనె జూషమియ్యెడక

సీ॥ ధావనానానానమోగ వి + తాములను శ్రీవణమూఖములవర్ష
ఘు + సగములఁబుచ్చి పదసరోజరజంబుచే + బావారుగ నిలఁ
బూర్పుచు మహితైఘు + మేళుచుండె॥ ౧౫౬

ఉ॥ కావున కేవు నున్నిగమ + కాండజమై భవనావసీరదం
జై వివిధాఘభూధరచ + యపివిదారణవజ్రమై యతీ
శావర్ణగమ్యమై గిరిభ + వాత్మవిభుస్థలమైచ కాశికా
భ్యావిలసత్పురింగుఁజీచి + యద్యయమార్గమెఱుంగనేగుమా॥

చం॥ విరుమురుశీత శైలమున + వృత్తీహముఖ్యసుకాఘజష్టమై
ఘనమగునత్తీమత్తీముని + కర్తృకమొప్పెను, దానిజూడఁగా
మునిచయముచ్చితప్రకర + మంజనుడెంచినయంత నానద
స్పృశనచియించె వ్యాసముని + పొంపుగ వేదశిరోర్థముంగృహ

సీ॥ వేదశిరోర్థము + నివిపించు నాపూజ్య; ననఘ! సత్యవచస్కు +
వ్యాసమాచార గరియిట్టులడిగితి + ననఘ! వేదసమూహ; మును
విభాగించితి + ముదమెసంగ భారతమునుచట్టిభవ్యపురాణము;
స్మరించియించి యోగశాస్త్రంబుఁబల్కి బ్రహ్మసూత్రంబుల +
రచియించివిబుధౌఘ; వినుతిరాత్మజ్ఞవైతి + వనిశముమహి ।

గీ॥ గాని యాబ్రహ్మసూత్ర సరి + ఘంబునందు నిలను విప్రీతి
పన్నులై + యిచ్చకొలది సర్థకల్పనమొనరించి + రవనిగాన
వానినిరసించుభావ్యంబు + వాఁయునిావు॥ ౧౫౭

గీ॥ కేవలసమాటవిని వ్యాసమానియంత నానదస్పృశననుఁగాంచి +
హర్షమొప్ప ననెనెఱులఁబూర్వమేనగ + బ్రాత్మనాథ సభనమరు
లిట్లె పొత్తించి + రభయునన్ను॥ ౧౫౮

చం॥ వినునుత నీకెలస్సకల + విజ్ఞాను మత్సదృశంశుశిష్యుడై
ఘనతటినీజలంబుఁ గర + కంబుచఁగూర్చి యనంతరంబు భూ
మినిగుమతొఘమున్నయద + మృత్యునశంబుగఁజేసియుత్సుఖం
బునొనఁగు భావ్యమున్లిఖత + ముంబొనరింపఁగలండుప్రజ్ఞుడై

కం॥ శౌరవరాకావిధుకర | వారిమిలాసలికిఁగాంతి ♦ వై శద్యంబుం |
గూరుచునిధముచ మీకెపు | శారవివిధుతామద్ది ♦ యశమొన
గూర్చున్॥ ౧౬౦

శా॥ నాతోసీగతిఁబల్కి వ్యాసుఁడవివా ♦ సంబస్వరంబందఁదా |
శీతాగపృథవాధవాగమునకుం ♦ జేరె నిమ్రంజూడఁగా |
నాతంజూడిచెల్ల నీయెడవిజం ♦ బై నాకుఁగప్పట్టుట |
న్నీతోనుల్యుఁడులేఁడు యోగ్యుఁడవునూ ♦ విశేష్మధాతీర్తి
సలిక॥ ౧౬౧

ఉ॥ కావునఁ డిత్తవిత్తవర ♦ కారుణికుండవునై జగంబులం |
బ్రోవఁగ నచ్చకోశచయ ♦ ముం బ్రచురింపఁగడంగుమచ్చగం |
గావలసచ్చివస్థలికి ♦ గాశీకనేగియట నివాఖ్యయా |
దేవతసేవయిన్విపుల ♦ దివ్యకృపం బ్రసరింపజేసెడిన్॥ ౧౬౨

గీ॥ ఇటులగోవిందతీర్థము ♦ నీంనుండఁజాత్మ | గురుపదాంబుజసేవనే ♦
సీరతమాత్మ | గోరు శంకరునురుదయా ♦ గుణవిలసిత | వీక్ష
నీక్షించి దీవించి వెడలఁజేసె॥ ౧౬౩

—♦ యతి గురునానతిఁ గాశీకేరుట. ♦—

ఉ॥ శంకరుఁడంత నాత్మగురు ♦ సారసనన్నిధి పాదయుగ్మముం |
బంకనివారకంబు నురు ♦ భక్తినిగొల్చి తగుద్వియోగము |
స్సంకటదంబునోర్వకల ♦ సద్గురు పాదయుగంబు నాత్మహృత్ |
త్సంకజమందుఁజూచుచును ♦ దానెటుల వెళలెదదాజ్ఞచే॥

చం॥ చనిచనిచేరె నీపవన ♦ సంవృతసన్నిధి దేశమున్సుసా |
వన దివిషస్థునీశట ను ♦ వర్ణమహోన్నతయూపవంజ్క్రి॥ శో |
భసతందేశమున్నతత ♦ భద్రీవిహీనభవాఖ్యసాశ నా |
శనకర దేశము న్విపుల ♦ సంకటనాశముఁ గాదేశము॥ ౧౬౪

మ॥ భోగిభూషణవేశికాతట ♦ భూషణచిత్తయోగవి |
ద్యోగిరాజవిరాజమానత ♦ టొల్లసత్సునిసంజను |

- నాగిహీనభగీరథాఖ్య ధ + రావస్తప్తమహాతపో |
 ధాగగ్ధేయను గంగనుంగన + బ్రహ్మవిద్వరుడంతటకా || ౧౬౨
- సీ. చాపరాపన్నుపై + బసతించుతేనిదా; కాలిగోలనుబట్టు +
 కితననొక్కో? పులితోలుమైదాల్చి + చెలంగుడేవర తల; గల
 చుదురుచిగూడు + కితననొక్కో? మంచుగుబ్బలి తల + మి
 చిక్కిరిసివేస; కనుదాబడినయట్టి + కతననొక్కో? మిన్నున్న
 పట్టున + మెలగిచెలంగుచు; క్కలతోడనుండిన + కతననొక్కో?
 యనగం తెలిరాలగుమినిబో + లె నిలఁజెలంగి | మూడు
 జడలచెల్లవు + బోవుచుండి | చెట్టగొట్టిమంచి నెటఁజే + పట్ట
 జేయు నట్టి చదలేటినింగన + నవనిగురువు || ౧౬౩
- చ. కలరుతభృంగనాదముల + గాఢమునుంబొనరించి వామునల
 చలితనోజరానిల + సన్నటనంబొనరించి నుర్దులం |
 గలకలసప్తచుం జపల + కాంతతరంగకరాళిచేతఁ గాఁ |
 గిలిగొనుపట్టులోప్పబహు + కిల్చిపహరిణిఁగాంచెనల్లటికా || ౧౬౪
- మ॥ ఒకటన్నేల్పు మిటారికూటపులపాం + గోద్యత్ప్రభన్యాయయై
 యొకటన్నాని కంగుబంగరు విభూ + పోద్యత్ప్రభం జిత్రయై
 యొకటన్నాని మెఱుంగుఁజన్గనలపై + నున్నట్టి శ్రీకుంకమా
 దికవచ్చా ఘ్రుముచేతఁబొటలయునై దీపించెనప్పట్లునకా || ౧౬౫
- సీ॥ అట్టితిపగిలోన్నాన + మాచరించి వెడలె శంకరుడగడెను +
 జడలనుండి సురనదీజలవేగంబు + దొరలఁజేయఁ | వత్సుసంగతి
 పుణ్య ప్త + ధృవిధుడనఁగ || ౧౬౬
- మ॥ దివిషద్వాహినిలోనఁ గ్రుంకులిడి యు + త్తీర్థంబుసౌశంకరా
 ఖ్యవనుఁధాగురుమాత్తి తజ్జలకణో + ఘాంచత్ప్రభంజెన్నుమీ
 తెవిధు శ్రీ కరనంప్రవజ్జలకణ + శ్రీనొప్పించొప్పలో |
 ద్భవచూచామృతబోలిచూచుజరులు + తానాంబునున్లోగనకా ||
- మ॥ నయముత్తుండగు శంకరుండుకనెనం + తిన్నెర్ధునీన్నాతుండై |
 యలక్త్యలయము న్నారీంద్రవిభా + స్వన్ముఖ్యదివ్యాఘ్రునం

శ్రయమున్నాశిత సంశ్రితాఘచయము ♦ నృత్యాశికావిశ్వపా
లయముం దుంబురు నారదాదిమునిజా ♦ లస్తవ్యసుశ్రేయముక॥
మ॥ అవనిదేశేకుండంతభక్తిఁగొలిచె ♦ స్వర్ణంబునం గాలభై ।
రవుఁగాశీ సగరీధవేశ్వర సప ♦ న్యాసక్తహృద్వాసినఁ
భవు, విశ్వేశదిదృఘాయాత్రికజన ♦ ప్రత్యూహఘోరాటవీ!
దవ పహ్వనిచితవైభవు స్సకలభ ♦ క్తస్తుత్య సదైవభవుక॥
గీ॥ లంత విశ్వేశ్వరాలయా ♦ భ్యంతరమునఁ కేగి మెయినిండఁబుల
కలు ♦ వీఁగుచుండ । హర్షముఁ మాళితలమున ♦ నంజలినిడి
వినుతినొసరించెసిగతి ♦ విశ్వనాథం॥ ౧౭౫

—♦ శ్రీ విశ్వేశ్వరస్తుతి . ♦—

సీ॥ ప్రణవరూపాయ, ఏ ♦ ధృతపుత్రికామనః; పద్మమిత్రాయ,
తు ♦ భవ్యన్నమోస్తు । జననస్థితిలయాది ♦ సకలకార్యవితాన;
కారణే, తే, నమః స్కరణమస్తు । శ్రుతిశిరోనికరశో ♦ ధితసద్గుణా
ఘాయ; భగవతే, సంతతుఁభవ్యన్నమాంసి । రాగరోషవిహీన ♦
ఘోరిమానసలీన; పాదకంజాయతే ♦ ప్రణతిరస్తు ।
గీ॥ వారణాసీనివాసాయ ♦ వారిజాప్త వహ్నివిధుచక్షుషే, సంతు ♦
పందనాని । అన్నపూర్ణావిశాలాంబ ♦ కాచ్ఛహృదయ । నాయ
కాయ, భవంతు మ ♦ స్నతిశతాని॥ ౧౭౬
సీ॥ తలపైన మూఁడుపో ♦ కలఁబోవుచదలేరు; సాగితానొకవిత ♦
సలుపుచుండ । వలతేనిమామయాఁ ♦ దలపై జెలంగుచు; దెలి
మానికపుఁజెల్వఁ ♦ గొలుపుచుండ । నలుతనల్లనిమచ్చ ♦ య
ల్లానేరెడుపండు; వలెనుండి నీలంపుఁ ♦ జెలువుఁగూర్చు తొమ్మి
నందున వేమొ ♦ గమ్ములచిలువతా; జందెమై యొకవిత ♦
యందమొసంగ ।
గీ॥ మంచుమలపట్టి తొడపైన ♦ సంచునించ । గాలిదమ్ములపైన
జే ♦ జేలువారిల । జిఱునగవుపల్కుతోఁగూడిఁచెలువొసర్పఁ
జెలంగుమెముఁగంటిఁ జెట్టలఁ ♦ జీల్చుకొంటి॥

సీ॥ ఒకవంక నారదా ♦ దికమాసినికరంబు; సుగుణాలమాఘంబు ♦
వొగడుచుండ! నొకట నింద్రాది ది ♦ వ్యకదంబమెల్లప్పు; పర
భక్తితోడ సేవలనొనర్ప! నొకప్రక్కఁ బరమహం ♦ సకదంబ
ముపనిష; త్సమితిచే సుగుణసం చయముఁబొగడ! నొకచాయ
గాయక ♦ ప్రకరంబువల్లకీ; ముఖనాదవితతిచే♦ముదముగూర్చ!

గీ॥ నన్నపూర్ణావిశాలాక్షు ♦ లంకములను । జెలఁగఁగఱివేల్పు
సన్నిధి ♦ నలరుచుండ! నిండుపేరొలగంబున్న ♦ దండవేల్పుఁ
గారచినాఁ డనఘంబులఁ ♦ దుర్గించినాఁడ॥ ౧౭౮

చం॥ నినుగనుమానవుండు జన ♦ సీకుచదుగ్ధమునానఁబోవఁడ!
న్ననిగమశీర్షభవ్యవచ ♦ సంబురు నెమ్మదిచమ్మి మిమ్ములఁ!
గనునభిలాషయుత్కటము ♦ గాజనియింపఁగ నేగుదెంచి మీ!
ఘనపదపంకజద్వయముఁ♦గాంచితిమించితిఁ గాశికాధవా?॥౧౭౯

భా॥ పంచకోశవిరాజమానపునఃపూ ♦ పట్టాక్కడ నైట్టిరెం!
జంచన్నిర్మలలంగభంగయకు ధా ♦ స్వజ్ఞాహ్లాదింగ్రుంకనం!
జంచాస్యప్రవిభా సమానమగు మీ ♦ భవ్యాకృతింగా చిరం!
జంచత్సంచితపాపసంచయము నా ♦ శంబందుఁగాకీధవా॥౧౮౦

ఉ॥ కాశికేనేయచ్చటనె ♦ కాతుకినై వసియింతునగచు లో ।
నాశయమువ్వహించుటనె ♦ యాయవిముక్తపురీనివాసిల ।
భైకమహాకృపుండగు న ♦ దంతముఁ గాదస్మతంబటన్ననో!
యీశ! నీమంగమంగొనన♦నేగతిలోగెప్త పాపపుంజముల॥౧౮౧

సీ॥ మాకెసంగతగింగ! ♦ మదగహసురభంగ; మహితకృపాపాంగ! ♦
మదనభంగ! విధుశిరోభూషణ! ♦ విశ్వాక్తిశోషణ!; విధిము
ఖామరసంఘ! ♦ వినుతధిషణ! । నిజబత్తసపాల! ♦ గజజనో
త్తరచేల!; కరకంజభృతకూల! ♦ కాలకూల! । నిగమాఘకం
భాణ! ♦ సీతధిచయతూణ!; శరణాధపబాణ!♦వరకృపాణ!

గీ॥ నిఖిలపశురక్షితోత్కంఠః ♦ సీలకంఠః । సాధిక్ష్మతపంకజతః ♦
జాతశీతః । శైలకన్యామనోహరః ♦ సర్వహరః! । పాహివిశ్వేశ!
కాశీన! ♦ పార్వతీశ!॥ ౧౮౨

ఉ॥ కలకురుతాక్ష్మమాదిగ మొగమ్మునగ్రమ్మియటున్నయట్టివి!
క్ష్మలగుమిత్రేనికష్టా కరః ♦ కమ్మగు చైత్యమొసంగుచుండఁదా!
సలహాగఁ దావలమ్ములగు ♦ పాములునొడలలూచుచుండఁదా!
దునిఁ బరిగట్టుపట్టికనఁ ♦ ద్రోశ్యేషు నిన్నుఁదలంతునిచ్చలుక॥

ఉ॥ పారుఁజంపిన స్ఫురను ♦ బాసముఁజేసిన మేల్మీఁగరుం!
గోరిహఁపించిన స్థురుని ♦ కోమలిఁగూడిన బాలుఁజంపినం!
గోరమణీసహస్రమును ♦ గూల్చిననోశివ! మీపురంబున!
స్మారకమందుమర్త్యుఁడు యమఁప్రభుదండనమందఁడెన్నఁడుక॥

మ॥ అవిముక్తాభిధచే నిలంజెలఁగు మీ ♦ యావాసమందున్నఁజం!
తువిశాసంబు నిశాంగసంచయమునుం ♦ దూర్ణంబుగా పీడుచోఁ!
బెవి నోంకారము నీవునేరి యుపదే ♦ శింపంగ మోక్షంబునో!
శివ! తానందునఁబెన్నశక్యమగునే ♦ చెల్వో భవత్పద్మయక॥

మ॥ అని కాశీధ్రువిశ్వనాథు హరిము ♦ ఖ్యస్తగ్గిసంఘస్తుతుం!
స్థనభక్తి నిమిత్తించి నాకిజనతా ♦ కాంతాశిరఃకల్పనూ!
ననివిష్టభ్రమరీఫితానవిలస ♦ న్నాదోల్లసత్పాదకం!
జనగేశాత్మజ నన్నపూర్ణనిటలా ♦ సక్తిన్నుతించెన్నడిక॥ ౧౮౩

—♦ అన్నపూర్ణాస్తవము. ♦—

ఉ॥ బంగరుగిన్నెఁజేతఁగొనె ♦ భవ్యదయారసమొల్కునట్టి క!
న్నంగన నాశ్రీతాల్నిగ ♦ నుంగొనుచంతట, నింకనొక్కచే!
తంగలదర్శియోడ హసిఁతంబునఁ బంజ్జులనెల్ల నోదనం!
బుంగెరుణించునన్న పరి ♦ పూర్ణను నిన్నుఁదలంతుభక్తితోక॥

మ॥ నతులంబెక్కులొనర్తు భక్తిమైయినే ♦ న్నానామరానీకనా!
భితలోద్యన్మకుట స్ఫురన్మణిగణా ♦ లీకాంతిఫిరాజితాం!

- చితపాదాంబుజ కాశ్రితావనచణః ♦ శ్రీరాజితాపాంగకుః
 నితీకంతప్రియ కన్నపూర్ణకు విరిం ♦ చి ప్రోద్భవఖ్యాతకుః॥
- శా॥ అంబా! కేశలసత్ప్రసూనమకరం ♦ దాసావ్ద నాసక్త లో!
 లంబా! సంశ్రితసంచయావన దయా ♦ లంబా! శిరస్థోఽపరా
 డ్భింబా! రాగలసన్నిజోష్ఠజితస ♦ ద్భింబా! నమద్దివ్యపు
 ల్లాంబుప్రోద్భవలోచనాంచిత కదం ♦ బా! నీకుఁగేల్మోడ్చెదన్॥
- సీ॥ మకుటస్థితానేక ♦ మణినిచయప్రభ; ల్లికన్సంతతికిఁ జిత్ర ♦ దీప్తి
 నిడఁగి ఫాలతలోల్ల స ♦ ద్బాలేంచురేఖాంశు; లమరసంతతికి
 మృష్టాన్నమొసఁగి మృగమదతిలకంపు ♦ నిగనిగల్పూర్ణేందు;
 గతలాంఛనపుఁగాంతి♦కరణినెగడఁ నాశ్రితజనభక్త ♦ హర్షవర్ధన
 మహా; కరుణారసాపాంగ ♦ గణమొసంగి॥
- గీ॥ నఖలలోకావనంబగు ♦ హాసమొప్పు బంగరుంగిన్నె నొకహస్త♦
 వంకజమునఁ గొని మజ్జాక్కకరాంబుజం ♦ బునఁ బసింజి గరి
 టెఁగొని భిక్షుమిడునిరుఁ ♦ గంటిమంటి॥ ౧౯౦
- ఉ॥ అంబుజసంభవాంగసయు ♦ నంబుజనాభునిభార్యయున్ స్వహా
 స్తంబులఁజామరంబులను ♦ దాల్చి కరంబునుభక్తితోడఁబా
 ర్ష్యంబులఁజేరి వీవఁగల ♦ నన్మణిసంచయ భాసమాన వీ
 రంబువనొప్పు నిన్నుఁగను ♦ టంగడుఛచ్చుడనై తినంబికా॥ ౧౯౧
- శా॥ భిక్షాపాత్రముఁగేలఁగైకొని తుఫో ♦ పేతాత్ములంబోనఁగా
 దీక్షంబూని నిరంతరంబు సుజనా ♦ సీనాత్మవై విశ్వసం
 రక్షంతేయునదీవకాఁ? జననీ! ♦ రామామణీ! యా దయా
 వీక్షంబూచుచు భిక్షనాకింబు, దే ♦ వీ! యన్నపూణ్యేశ్వరీ॥
- ఉ॥ వర్ణనఁజేసి మ్రొక్కెద ♦ శివస్ఫుర దంతతలాంచితాసనో ।
 ధీర్ణకు, భక్తకామితవి ♦ తీర్ణకు, సాధుజనానురాగ సం
 పూర్ణకు, నంబుజప్రభవ ♦ ముఖ్య సుపర్వచయస్తుతాత్మ స
 ద్విర్ణకు, హర్షపూర్ణకు, సు♦వర్ణనవర్ణకు, నన్నపూర్ణకున్॥ ౧౯౩

మ॥ జలజప్రోద్భవముఖ్య దివ్యజనతా ♦ సంసేవ్యమై దివ్యర।
 త్నలసనూపుర భాసురంబయి సుభ ♦ క్తవాతచేతోంబుజ।
 స్థలరత్నంబగు నీదుపాద జలజా ♦ తన్వంస్వమోయంబ॥ ని!
 శ్చలమై మామకచిత్తపేటికనిలా ♦ సంబుచ్చుచా కాంఘతన్॥

కం॥ దుర్గకు, బ్రణమద్దివిమ। ద్వర్గకు, నాశ్రితసుభక్త ♦ చక్రమహాం
 హా! వర్గకు, నిజహృదయేశ్వర। భర్గకు, నతిఁగూర్తునుగుణ ♦
 వర్గకు, భక్తి॥ ౧౯౫

గీ॥ అనుచు నీరీతి సంభిక ♦ వినుతిచేసి। శ్యామలాంబుదసమగాత్రు ♦
 జలజనేతు॥ జలధిజాతోల్లసద్వత్సు ♦ బలవివత్సు॥ నాశ్రితావను
 హరినిట్లు ♦ లభిచుతించె॥ ౧౯౬

—♦బిందుమాధవాభినందనము♦—

శా॥ శ్రీకాంతాకుచకుంకుమాంకితము రా ♦ జీవప్రభూతాదినా।
 కాకస్సంచయ సంతతస్తుతము వి ♦ ద్యూధాంతరంభోజమి।
 త్తాకారంబనురఘ్ననూశ్రితజనౌ ♦ ఘాభీష్టదంబవ్యయా।
 చ్చాకారంబు మదీయచిత్తజలజా ♦ తావేశముంగొంచుతే॥

చం॥ నతులనొనర్తు భక్తిమెయి ♦ నారద ముఖ్యమునీంద్రసంచయ।
 స్తుతునకు నాత్మసాభిభవ ♦ తోయజజాతున కాగమాంతవ।
 ర్ణితునకుఁ బాలితాత్మపద ♦ నీరజనుర్ముగసక్త భక్తభా।
 వితునకువీతగాగనము ♦ వేతునకుం గుతుకంబుతోఁడుతన్॥ ౧౯౭

నీ॥ శ్రీదేవి పాదరా ♦ జీవద్యయమునొత్త; నారదమాని గా ♦ నము
 నొసర్చు॥ గటిపైనఁ దపనీయ ♦ పటము దీపింపంగ; దానిపై
 హేమసూ ♦ త్రిముసెలంగి। నాభికంజమునందు ♦ నలువచె
 స్సలరార; నురమునఁ గొస్తుభ ♦ మొవ్వుచుండ। శంఖశార్జ్జర
 థాంగ ♦ సాధనంబులు హస్త; వనజాతములఁజెల్పి ♦ మును
 నహింప॥

సీ॥ బలితముఖమున మృగమదఁ ♦ తిలకమొప్పు దుగ్ధహారాశిమధ్య
మం ♦ దునువరాహి తల్పమున హాసమెసంగ ని ♦ తృప్తమోనఁ
చుండు నిచుగంటి, మోదంబు ♦ నందుకొంటి॥

సీ॥ నీపాదకిమలజ ♦ నిని గొంచుటనెకాడె; లోకపానసయయ్యె ♦
నాకధునియె నీబొడ్డునమ్మిలో ♦ నివ్వటిల్లుటంగాడె; విధివేల్పు
గుమిన్లెల్ల ♦ శెద్దయయ్యె । నీసవర్యాసక్తి ♦ నెగఁచుచుంటనె
కాడె; యంభోధిపత లో ♦ కాంబయయ్యె భునభక్తినిత్యంబు ♦
నిమోయటనెకాడె; పక్షికి ద్విజరాజ ♦ భావమొదవె॥

సీ॥ ననుదినంబునునీదుకీ ♦ ర్తనమొనర్చు కతనఁగాడె విరోధాంధుఁ ♦
నతులభక్తుఁ డయ్యె, నీదుప్రభావంబు ♦ నభినుతింపఁ దరమె?
నాబోకోకోదేవ! ♦ తత్త్వభావ!॥

సీ॥ తొలిపల్కులచుబ్రోచి ♦ మలనుమూఁపునమోచి; యమగున
చున్నట్టి ♦ పుడమినెత్తి తనపేరు రముప్రొద్దుఁ ♦ దలంచుబుడ
తఁగాచి; పొట్టియెయ్యపైనఁ ♦ బొడవునూపి రాచపింఁకులన్లెల్లఁ ♦
గ్రాచిరెండైదుల; తలలరక్కనుఁగూల్చి ♦ చెలులఁబ్రోచి పొగ
రుఁబోతులకు మె ♦ ప్పగఁజెట్టలంజెప్పి; మొఱకుల గుమిన్లెల్ల ♦
నఱికివెచి॥

సీ॥ చుట్టుకై దువ నొకకేలఁ ♦ బట్టికొంటి మంచిబోసనుగాపాడఁ ♦
నెంచిపదివి తంబులుగఁ జెల్వమీఱిస ♦ తండ్రీకపునుఁ నలను
గేలోమ్మఁగీలింతుఁ ♦ దగినబత్తి॥

శా॥ నాకు స్థైర్యవంతి కళత్రునకు నె ♦ న్నన్నేదమింతైన శ్రీ

దేకత్వంబెచెలంగునంచు సుజనా ♦ ఘేషాళికిందెల్పు నీ

వీకాశీపురి నొప్పుచుందునని యా ♦ హింతుఁడనూనాథ! నా

శీకప్రోద్ధవరమ్య నాభిగతనా ♦ భీకా! దివౌకస్తుతా!॥

ఉ॥ వందనమందుకొమ్ము సుర ♦ వందిత దిన్యవహరవింద! గో

వింద! నమద్యమప్రముఖ ♦ విస్తృతయోగనికాయ విద్యమీ

డ్బృంద! సవారవిందనుమ ♦ పేశల హస్తచతుష్టయోల్లస!
 స్నందకశంఖచక్రముఖ ♦ నవ్యమహాయుగభృంద! నిత్యమున్॥
 మ॥ నిగమాంతస్తుతపాదనీరజ! రజో ♦ నిత్యేహదుర్ధ్యయధ్యే!
 యగుణానీకవిహార! హరినిచయో ♦ ద్యద్వక్ష! నక్షోలస!
 త్సగరాత్మప్రభవోఽభవాత్మతనయా ♦ సంముక్త! యుక్తాత్మవే!
 దిగణాంతఃకమలస్ఫురత్సద! పదోద్దీప్తావగా! మ్రొక్కెదన్॥ ౨౦౪
 నీ॥ శ్రీవత్సయుతవక్ష! ♦ దేవతాచయ పక్ష!; భక్తచాలన దక్ష! ♦
 పంకజాక్ష! | నిగమాంతసంచార! ♦ నిజభక్తమందాబ!; యతి
 మనోబ్జవిహార! ♦ యథువిదూర! | కేమూరకలితాంస! ♦ కిల్బి
 షాఘభ్యంస!; మానిమానసహంస! ♦ మారిరంస! | జనతానుదే
 శిక! ♦ జనతావహాపక!; సవ్యవాగ్దేశిక! ♦ దివ్యతిలక! ॥
 గీ॥ శంఖచక్రగదాశార్ఙ్గ ♦ శస్త్రహస్త పతగనాయకవాహన! ♦ భవ్య
 సహన! మకుటలసదుత్తమాంగ! ని ♦ ర్మలశుభాంగ! పరమ
 కృపనాద్యమాంరక్ష! ♦ పరమపురుష॥ ౨౦౫

చం॥ ఇటులతిసీలదేహుని ర ♦ మేళుని శంకరమస్కరించు!
 త్కటమగుభక్తిమీనఁ బుల ♦ కల్పెలరేగఁగ సంస్తుతించియం!
 తటనటమంతివిఘ్నపున ♦ తంద్రితుడై వినుతించెనిట్లువి!
 స్ఫులమగు భక్తితోడఘన ♦ మోదమునం బులకల్పంగఁగన్॥

—♦దుంతివిఘ్నేశ్వరవిమతి♦—

ఉ॥ వారిజసంభవాదిసుర ♦ వారమనారతభక్తి నేమహా!
 దారుని సర్వకార్యములఁ ♦ దానోసరించెడుపట్లఁగొల్పి భా!
 నారయ ధన్యతంగనెనో? ♦ యామహనీయుని హస్తివక్త్ర) వి
 స్తారపుభక్తిఁగొల్పు విత ♦ తంబగు విఘ్నతత్తిన్వరింపఁగన్॥ ౨౦౬
 నీ॥ పనులకుముందునే ♦ ఘనునెంచుమాత్రనా; పనులెల్లనిర్విఘ్న ♦
 తనుజెలంగు గురుభక్తినిడినట్టి ♦ గణికపోచలకయే; వేల్పుతా
 నందున ♦ నల్పముదముఁ గడుఁబేర్చినొసఁగెను ♦ కుడుముల
 మెక్కియు; తుక్కుకపాళినొసఁగునే ♦ యకలుషండు? స్వాశ్రితౌ

ఘంటిచ్చు ♦ సభివాదనంబుల; కేవేల్పుసెలంగుం బ్ర ♦ హృష్టుఁ
డగుచు?!

గీ॥ నేమహాత్ముండుమూషకం ♦ బెక్కితిరుగు? సగభవాచిత్రకమల
కం ♦ జాప్తుఁడెవఁడు? శీఘ్రసంతృప్తి నెవ్వఁడు ♦ సెలంగు? నట్టి
మఁదివిఘ్నేశుఁగొల్తు న ♦ కుంతభక్తి॥ ౨౦౦-

మ॥ శివగౌరీప్రియపుత్ర! సర్వ సురరా ♦ జస్తుత్యచారిత్ర! వి
ఘ్నవితానాగచయాగ్నిహోత్ర! నిజభ ♦ కస్తోమకారుణ్యపా ।
త్ర! విఘ్నప్రోక్షవతుంబురుప్రముఖగీత ♦ స్వచ్ఛచారిత్ర! పా
దవసేద ప్రణమన్మనోంబుభవమి ♦ త్రా! భక్తినిన్దొల్పెదన్॥ ౨౦౧
చం॥ సురచయపూజ్యమవ్యయము ♦ సోమకలాధరమున్మివాంక భా
సురమురు మత్తహాస్తిముఖ ♦ శోభితముస్ఫుటిసంచయోపవీ
లరుచి మేకదంతలసి ♦ తంబును వామనమున్మిజాశ్రితో
త్కరసకలేష్టదంబునగు ♦ తావకమూర్తిచలంతు నిత్యమున్॥

మ॥ ఘటిహారత్వమునుంగణేశతముది ♦ వ్యస్తోమపూర్వావృచ్ఛతా
గుణమున్పూరిదయారసప్రథిత వృ ♦ క్కుల్మిత్యహర్షంబునో
గణపా ! నీపీతచుండీచేరెనిచు ని ♦ క్కుంబిద్దదేమన్నఁగా ।
రణమఁదుండెడి సద్గుణప్రతతి కా ♦ ర్యంబుండగంజేరదే॥ ౨౦౨
శా॥ ఆదీన్ద్రమవతీభవుండు మహిలో ♦ సగ్రత్వముండెంది యా

మోదంబుత్కటమైచెలంగఁ దనకుం బూర్వంబుసంఘన్న యా
యాదిస్థానమొసంగెనీకన గణా ♦ ధృతా! హరిన్నిర్జయ
శ్రీదీపింపఁగనుండుతండ్రి సుతునా ♦ రీతింబొనర్చుంగణా॥ ౨౦౩

గీ॥ తగినభక్తినిభక్తవి ♦ తావమిడిచి గణికపోదలకును మోద ♦
కంబులకును ముదముఁగని సర్వకామిత ♦ ములనొసంగు సన్న
భావించు, సేవించు ♦ సన్నతించు॥ ౨౦౪

కం॥ ప్రణమత్ప్రత్యూహ నివా రణచణకరుణాకరఁడ ♦ రంజతుఁ
జింతా మణిపీఠనిష్ఠుమోదక! గణకరు నిభవక్తునిన్ను ♦ గణు
తించుమిదిన్॥ ౨౦౫

గీ॥ అనుచు నురుభక్తి డుంఠిగ ♦ జాన్యుగోలిచి । పరిమళావనమైన
యా ♦ పురమునందు । నున్న వేల్పులకడకేగి ♦ యురుతరంపు।
భక్తివిలసిల్లజేసె న ♦ పర్యలనట॥ ౨౧౫

చం॥ అనుదినమిట్లు నాకథుని ♦ యందవగాహము నాచరించి భ।
క్షింబలబాలయేశముఖ ♦ దేవసమర్చితుడై న విశ్వనా।
థుని పదకంజయుగ్మమును ♦ దుష్టినిగొల్పుచు సర్వలోకపా।
వసమగుసట్టి జ్ఞేత్రమున ♦ వాసమొనర్చుచునుండు సంతట॥

—♦ ఒక విభక్తుమారుడు శంకరుంగోరి యతియగుట ♦—

చం॥ తనదగుమేని చెల్వముహు ♦ తప్రచయూశను ధిక్కరింప న।
బనిభవిలోచనంబులు వి ♦ భాసిలుచుండ సనీత సర్వవే।
దనిచ ముండై నయొక్క వసు ♦ భాల్రినశాత్మజుఁ డేగుడంచెన।
ద్భనుండగు శంకరార్యగురుఁ ♦ గాంచవలించియనస్వచిత్తుడై॥

శా॥ నైరాగ్యంబున భార్యగైకొనక న ♦ ర్యత్యాగముంజేసి వి।
స్తారంబై కడు దుస్తరంబును సం ♦ సారాంబుధిదేశికో।
త్కారుల్యుసమెక్కి సత్వరముగా ♦ దాటంగ లోనెంచి త।
ద్వారిప్రద్యసతుల్య పానములపై ♦ వ్రాలెన్దొజుండ త్తటిన్॥ ౨౧౬

గీ॥ వ్రాలి లేవకయున్న య ♦ వ్యర్థివర్యుఁ । బరమ కరుణాభియై
శం ♦ కరగుతుండు । లేవఁగానెత్తి హర్షక ♦ లితమగుసటుఁ పలికె
నత్తటిఁ బేర్చిడై ♦ వారనిల్లు॥ ౨౧౭

ఉ॥ బాలుఁడనై యుఁజూడఁగన ♦ బాలమనీషినినై యనేక వి।
జ్ఞాలియుసట్టుగొక్కండపు ♦ నై యు ససత్తమభావప్యత్తివై ।
బాలక! తోచెదెవ్వండపు? ♦ వాసమదెయ్యది? ధైర్యమూనినీ!
వీలలిరాగఁ గారణమ ♦ బెద్ది? వచియింపు నిజంబుగా నిటన్॥

గీ॥ అనుచుఁబ్రచ్చించు శంకరా ♦ చార్యుఁగాంచి । యత్తరజ్ఞుండునౌ
భూసు ♦ రోత్రముండు । సెప్పెనురుభక్తినిట్లు దే ♦ శివభేణ్య! ।
వినుమునూమకమెనట్టి ♦ వృత్తమనుచు॥ ౨౧౮

కం॥ అంచితపుణ్యోద్యజ్జనః సంచయయు విరక్తయోగిః • చమల
సితయునౌ॥ కాంచనగర్భఫలీయును॥ సంచంగా నాదరంబు •
సేనయదునాచేక॥

చం॥ శివమిడునట్లు దేవర వ • చించెడుపల్కు చకోరరాజి చం॥
చువుల సుధాంశుఁగ్రచ్చంగవ • సుంధరపై బడునాసుధానుధా
రవలెజెలంగు నెప్పుడు ధ • రాస్థలి నట్టిగవన్వచోరుచి॥
స్మృవణపుటంబులంగొనితి • రంబుగఁగోలెదనార్య! మాటికిక
శా॥ ద్యావాభూతినచంబు నుత్కట యశో • వ్యాసంగికస్వస్తిపూ॥
ర్వావిర్భూతతపస్సుపక్వఫలనూ • ధ్యాకర్షకంబున్నవ॥
శ్రీవైరస్థరితంబు దీనజన రా • జశ్రీకరంబౌ భన॥
తేనందక్షతనంది తత్పరతమ • చేతోంబుజంబొప్పుత॥ ౨౩౦

గీ॥ ససరణబంధరోగ భీ • శాంతికోటకు దేవ! సేవ్యుండవీపమా •
కీవసుమతి॥ వెజ్జలకుమాళిమణివని • వేదమనిన॥ శివునియవతార
మగుచుఁ బ్ర • సిద్ధిఁగనుట॥ ౨౩౧

కం॥ అనిపల్కెను విప్రీకుమా॥ రునికిడెదయతోడ శంక • తండు
యతిత్వం॥ బును మహితులందురలపా॥ ని నె శ్రీగురుముఖ్య
శిష్యు • నిసనండునిఁగె॥ ౨౩౨

చం॥ భవజలరాశిదాటియొగి • బౌరముఁజేరఁగఁగోరు నాకుఁబో॥
తవణిగ నుత్తముండవయి • ధన్యతఁగూర్చుమటంచువేడు వి॥
ప్రసరనుతున్నదాశ్రమవి • భాస్వరనావికఁజేర్చి సత్కృపా
ఖ్యవిపులదండముంగొని సు • ఖంబుగఁ బౌరముఁజేర్చి నొజ్జ
యుక॥ ౨౩౩

గీ॥ ఇమ్మహాత్ముని సేవింప • నెవ్వరిలను దేవతాంశలబుట్టి రో •
యానరిష్టం॥ లందిరీ గురుశిష్యత • నటనెయతి వి॥ రాగులైతా
క్యగతిఁగూడ • బాగుగఁగన॥ ౨౩౪

ఉ॥ వ్యాఖ్యయెమానముత్తర వి • నర్జతులై దళదంకురాశశం॥
కాఖ్యకళంకులై న యశ • ఘాతమై విశ్వవిద్యోక్తమృషా॥

పరిభ్రమ్యలు వామదేవముఖ ధ రప్రవయస్కులు శిష్యులే మహా
ప్రభ్రమ్యలక మృహాత్ముడు ధ రాస్థలినందె వినేయరక్షకై ॥

అ॥ నె॥ సకలశక్తీశ్శక్తః ♦ సంఘోద్భృతి నానర్ప సవనిజేందినట్టి ♦
భవనగురునిఁ ఛాత్రీభావమంది ♦ సకలసత్తములైన తద్గుణైర్ల
మిగుల ♦ ధన్యులుకడ॥ ౨౩౭

మ॥ పురుషార్థార్థులకాయహీనుడు సువా ♦ క్షుంజంబుచే హర్షమే॥
ర్పణుచున్నంతత కల్పితార్థముల న ♦ వ్యాప్తికియుంగూర్చుదా
జరకాలార్థదమైన సూత్రీతతిఁ గూ ♦ ర్చెంగాదె వ్యాసుండుశం
కరనదేశికుఁడోకృతార్థతఁగనం ♦ గాఁజేయుశీఘ్రంబుగన్॥ ౨౩౮

కం॥ హరితుల్యమహిముఁడౌ శం॥ కరుఁగొల్పుచుఁ గాశికా న ♦
గరవాసులు వం॥ కరత్రోవఁబోవు తమమతి । నురువరగుణఁగా
నొనర్చి ♦ రుర్వరలోనన్॥ ౨౩౯

అ॥ నె॥ కిరణవితతినొప్పు ♦ సరసిజాఘ్రియట్లు॥ విరులనెనఁగు దేవ ♦
తరువుమాడ్చి॥ నేత్రతతినివృత్ర ♦ శత్రుఁడెట్లవ్విధిఁ జెలఁగె
శిష్యపాళి ♦ చేగురుండు॥ ౨౪౦

గీ॥ అట్టిశిష్యులు తనుఁగొల్వ ♦ సంతశంక॥ రుండు నొకనాఁడు త్రి
పురవి ♦ రోధిఫాల॥ లోచనాగ్నిస్ఫులింగాధ్వ ♦ సూచనంబుఁ
దపనకాంతశిలంఁగాంచి ♦ ధరనెనంగ॥ ౨౪౧

చం॥ ఉరుతరసంచయంబునమ ♦ హోదధిపూరమునున్నజిండు భా॥
స్కరుఁడను నింద్రీజాలికుడు ♦ సద్భృతిమద్వివిధాన్తరత్నబ॥
ద్భాసనుస్వాంతుజాలకముఁ ♦ దా॥ జొరఁజేసి యనంతరంబుభా॥
స్వరసిఫిషింఘమున్నకల ♦ వర్ణయుతంబుగఁ జూపుచుండఁగన్॥

ఉ॥ తమ్ములలోన హంసతతి ♦ దాఁగఁగ దివ్య సరోవరాంబుమ॥
ధ్యమ్మున మినముల్పొరమ ♦ హతరుకోటరపాళిః బక్షిః॥
లమ్ములు నిద్రవోవఁగని ♦ లాధరకంధరసంతతిస్మయా॥
రమ్ములుసేరిను స్తిని ది ♦ రంబుగరావవి హీనమైకనన్॥ ౨౪౨

గీ॥ ముక్తిపథమైత సద్విద్యః ♦ హిందీయున్నఁ దుచ్ఛమైయొప్పు
జననఁగన్ ♦ హేచ్ఛమహిని నకట! మాయావివరుడైన ♦ య
మ్మహాత్ము మా యజ్ఞోచ్ఛైవ రెంతటి ♦ మహితులైన॥ ౨౫౨
కం॥ అనివల్కి యంతవంత్యజఁ | మను విరళింజెందఁగఁగ ♦ మం
గజునాశ్చ ర్యనియతుడైనత్యవచో | ఖనిశంకరుడంత్యజాతుఁ ♦
గనియిట్లనియె॥ ౨౫౩

గీ॥ ఓనపుష్కరవర్య! సద్దాహమొప్పు నీవిపుడువల్కినదియెల్లనిజమె
నుమ్ము! వీడుభండాలుండఁబుద్ధి ♦ విడితినాత్మ! విడుండవగు
నీదుసద్వాక్య ♦ వితతినిపుడు॥ ౨౫౪

ఉ॥ అంగణు నాగమాంతనిచ ♦ యంబునెఱుంగుదురందఱిందిరియా
లిందగగెల్చి సమనన ♦ లీలఁజెలంగెదరంద తాత్మలో!
నందమహ్మన్ని కాయమున ♦ నారతము న్నమకూర్తురందతా
నందముతోనధేదధిమ ♦ ణంబొనరించుచునుదుర్విజ్ఞులై॥ ౨౫౫
గీ॥ దృఢత కేహనెనంగెడు ♦ నెవరికీ జ! గంబుసర్వంబునాత్మయై ♦
కనఁగనగునో? వారుద్విజులైన గడజాతి ♦ వారలైన నిరత
వంద్యులెనునదృఢ ♦ నిష్ఠనాకు॥ ౨౫౬

గీ॥ హరియె మొదలుగఁదెరయిఁగ ♦ వఱకునొక్క చితిగ నెవనికె
దోచునో ♦ సతముఁజితియె! నేనులేదస్యమనునాయే ♦ మాన
వాగ్యుఁగ డతఁడం బుల్కునుండైన నా ♦ కగునుగురుఁడు॥

గీ॥ విడిగనెటనెటనయ్యయి ♦ విషయములను జూచునప్పుడు నే
బోధ ♦ తోచు? నఖిల! మునునశింపఁగ మిగులు నాబోధయె
యదె! నేననుచుఁబల్కు నరుండె నా ♦ కెపుడుగురుఁడు॥ ౨౫౭

మ॥ అని యామాలనితోడఁబల్కుచు నువి ♦ ద్యాదేవఁడతం
డుమోగి! లనునయ్యంత్యజఁగాంచవయ్యె నికళా ♦ లస్ఫూర్జ
దేహాంకశో! భుని రూపస్ఫురదాగమావృతుని శం ♦ భున్దివ్య
మానీంద్రహృ! ద్వనజాబ్జాపు విశ్వస్మృత్తుని సుప ♦ ర్వస్తోమ
యుక్తుంగనె॥ ౨౫౮

మనియతి గాంచుచు న్నబహు • మాసముగాన నెనయుమే
కుండున్॥ ౨౬౮

—•బ్రహ్మసూత్రభాష్యనిర్మాణమునకయివుఁడాజ్ఞ యొనఁగుట.♦—

చం॥ మునివర! యస్మదాదిపద • ముంగనినాడవు నీదున్మిత్ర శో!
ధనమొసరింపఁగాఁబడియె • ధన్యుడవై తివి వ్యానుఁబోలె నీ!
వుచు మదనుగ్రహంబునకు • భూస్థలిఁబాత్రమవై యనారతం!
బునెసఁగి యోసవగ్రిచర! • మోదముచందెదుగాకవీకమైన్॥

సీ॥ అనుశీఘ్రుడగు వ్యాస • మునివర్యుఁ డాగమా; వలినిభాగించి
యా • వలఁ బ్రహర్ష! మునఁ గాణభజసాంఖ్య • ముఖముశౌ
కుమతంబు; లను సమూలవినాశ • ముచు గనంగఁ| జేసిధాత్రి
స్థలిఁ • జలఁగెడు బ్రహ్మ సూ; త్రింబులంజేసి య • శంబు
నెచసెఁ| దాదృశబ్రహ్మసూ • త్రిములకుఁగలిదోప; మునవేద
వచనము • ల్కూడొనాల్చొ॥

గీ॥ బలముఁగూర్పుగ మూర్ఖులు • భాష్యముల ర| చించిరాభాష్య
ములు విజ్ఞ • సంచయంబు| చేత దూష్యతఁగనె నీ ధ • రా
తలంబు| నందు సద్గుణగణ్య! సం • యమివరేణ్య!॥ ౨౬౯

గీ॥ అందుచే నేదశిఖరాథ • బృంహవిదుఁడ| వైన నీవిష్ణుడాదుర్మ •
తాళినొంచి| వేదసుబలితయుక్తిమ • ద్విమలసూత్ర| భాష్యము
నొనర్చెదవుగాక • ప్రాజ్ఞవర్య!॥ ౨౭౦

మ॥ అనవద్యంబయియొప్పునట్టి భవదీ • యంబైన యాభాష్యమా
ఘనవాహపృముఖామరపృతితీచే • గాంచుంగడుంబూజనిం|
కనజోద్యత్సభఁగూడనుత్కటవిరా • గప్రోల్లనద్విత్సమ|
ర్షనముంగాంచుఁజెల్లంగునిద్ధరణినా • చంద్రోర్మతారంబుగన్॥

చ॥ భాష్యమునుబొనర్చు పిద • పన్న వగుప్తుని భాస్కరున్నదు|
ప్రేక్ష్యుని నీలకంఠునిన • భీతుఁబ్రభాకరుమండనార్యుని|
ద్వాష్యమతస్థపండితులఁ • దుష్టినిగెల్చి మహాద్వయేష స|
ప్రేక్ష్యయుతుండవై ధరన • భీతినొనర్చుము తత్త్వబోధమున్॥

కం॥ పరతత్త్వమార్గక్షణా కొఱకట నటవిఘ్న త్రిమిర ♦ కుంతనహ
రుతా॥ పరశిష్యులనుంచియు వి ద్వార యంతటనన్నుఁజూడ ♦
వచ్చెడవునుమి॥ ౨౭౦

గీ॥ ఇట్లు ఘనదయనోహ్స మ ♦ హేశ్వరుండు॥ శంకరునుగ్రహించి
ప్రా॥ ♦ జదువులగుమి॥ తోన గోచరుడయ్యు నీ ♦ మానియుఁ
జన॥ నభ్రగకుశివ్యతతితోడ ♦ నక్కజపడి॥ ౨౭౧

గీ॥ అభ్రగంజేరి యాహ్నిక ♦ మాచరించి॥ యాశుగురునెన్నుగుణ
వారి ♦ రాఁయెన॥ శంకరార్చ్యని చిత్తంబు ♦ సకలతోక॥ హిత
ముగాభాష్యమునొసర్చ ♦ నెంచెనపుడు॥ ౨౭౨

మ॥ అవిముక్తేశ్వరునుండి భాష్యమును వ్రా॥యచ్చక్రినిగొంచి యు
య్యవిముక్తాభ్యుపురంబునుండి వెడతె ♦ స్వర్ణంబుతో నాద్విజా॥
తనరుండంబుజకుట్మలాంతర నిరు ♦ ద్ధంబై నమత్తాల్చి య॥
య్యవరోధంబునువీడి హర్షకలితే ♦ హంబోవు చందంబునక॥

గీ॥ ఉర్విసదైవితశాస్త్ర వి ♦ త్సార్వభౌముఁ॥ తై నయాశంకరుండేగు ♦
ననుచుఁగుంకు॥ మెట్టవిధుడనుగొడుగును ♦ బట్ట దిగ్వి॥ నిత
యుఁజామరముంబురో ♦ ద్యుతిమిషఁగొనె॥ ౨౭౩

—శంకరుండు బదరికావనమునకరిగి భాష్యములు వ్రాయుట—

గీ॥ అమరమనుజుతశాంతోత్త ♦ రాశఁదక్క॥ నొండుచిశేకేగవాంఛ
లే ♦ కుంట నచటి॥ తీర్థములనెల్లఁగొల్పుచు ♦ దివ్యసేవ్య॥ బదరి
కావనికేగఁదా ♦ నెడఁదలంచె॥ ౨౭౪

చం॥ ఒకటమహాష్టమై మఱియు ♦ నొక్కట శీతమునై మఱొ
క్కచో॥

నకుటిలమై మఱొక్కట మ ♦ హాకుటిలంబయి యొక్కచోటకం
టకయుతహాచు వేఱొకయె ♦ డంగతకంటకమైయు మూర్ఖమ॥
ర్వకుమతియట్టులుండెడు ప ♦ థంబునశంకరయోగితాఁజనెక॥

మ॥ పరమాత్ముంగతబాధనక్రియునిగా ♦ భావంబులోనన్నిరం॥
తరముంజూచెడు శంకరార్చ్యుండు నేపాం ♦ థస్థోముఁడై తాఢలో

- త్కరముచ్చక్షణజేసె దివ్యజలముం ♦ దామెంబఢింబోయె సే।
దరెగూర్కుంగనె లేచెనొకగతియా ♦ త్రింజేయుకాలంబునకొ
- మ॥ ఇటులాశంకరుడెంతొ దవ్వచని తా ♦ సీక్షించెనీతాచహో।
త్కటశాలిసగ్గవదుగ్ధుతతి పరీ ♦ తంబౌచు ఖేలత్తురీ।
పటుసంఘంబున నొప్పనట్టి దరిచే ♦ భవ్యంబునై పున్యా స॥
ఘటకంబౌ బదరీవనస్థలము నా ♦ కస్తోమసంస్తవ్యమున్॥౨౭౮
- సీ॥ నారాయణరాచ్చ ♦ నామంబులనుదాల్చి; శ్రీనాథుడెచట
దా ♦ జేసెదపము? యమనియమాసనా ♦ ద్యమలయోగజ్ఞ
సం; యమిలోకమెచట వా ♦ సమునొనర్చు? సంబుజసృభవ
ము ♦ ఖ్యామరస్తోమంబు; సకునెద్ది హర్షదా ♦ యకముసతము।
వీక్షణమాత్రినే ♦ సుక్షేత్రమిలనొప్పు; బాపసంతమనంబు ♦
బాపజాలి?।
- గీ॥ యెచట బదరీమహీభవ ♦ సృచయమొప్పు? నెద్దిసర్వర్తుధర్మాళి♦
నెసగునెపుడు వైరమునువీడి యెచటి స ♦ త్త్వములుమెలగు?।
నట్టి బదరీవనిజేరె ♦ నవనిగురుడు॥ ౨౭౯
- చం॥ లగణితమైన భేదమును ♦ నారిటనేడిటదొమ్మిదింటిచే।
తగనిపరాత్మాగురైతిగి ♦ తద్వనిలోన సమాధినొప్పమా।
నిగణముతోడ శంకరుడ ♦ నేకవిధంబుల నాగమాంతగా।
ర్థగుణము నెన్నిచేసె మధు ♦ రంబు గభీరమునౌసుభాష్యముకొ
- గీ॥ తనదుద్వాదశమైన హా ♦ యనమునందు। భవ్యముగభీరమగు
సూత్ర ♦ భాష్యమునుర। చించిజగతీతలాంచిత ♦ సగచయమున
కెల్లనుతిపాత్తుడయ్యె మ ♦ హీగురుండు॥ ౨౮౦
- ఉ॥ హస్తతలప్రకాశిత స ♦ దద్వయతత్త్వముగాఁజిరంతనా।
శస్తదురంతమోహమును ♦ జయ్యనఁబాపెడునట్లు సద్గుణౌ।
ఘస్తుతిపాత్రమైపరగఁ ♦ గానటదానొనరించె సంయమి।
శస్త్రుఁడాతఁడాయపని ♦ పత్ప్రచయంబునకున్సుభాష్యముకొ॥

ఉ॥ సూరినుత్తుడు శంకరుడు ♦ శోభనఃజేసినచించెదామహా|
భారతసారభూతభగ ♦ వత్సరిగీతలకు నుభాష్యము|
స్థిరహితాతిదూగము ♦ దివ్యమునైన సనత్కుజాతమా|
సిరితగీతకుచ్చలిపె ♦ నెక్కునుమాధురీగ్రాలు భాష్యము॥

గీ॥ అంత సరసింహతాపనీ ♦ యమునకర్ణ| భాష్యమునొనర్చి
యర్థవి ♦ ద్వరుడు వినిన| నజ్ఞతాపాశముకులై ♦ యతులు
విరితి| నందుకరణి నసంఖ్యకో ♦ శాశ్వతజేసె॥ ౨౦౪

కం॥ శ్రీశంకరగురురవిశో| భాశీలుండగుచు నున్వి ♦ భాసిల్లెగడు|
ప్రాశయకృతభాష్యతమో| నాశంబినయ్య దుర్మ ♦ నశ్వశిరు
చిత్రో॥ ౨౦౫

ఉ॥ పిమ్మట నాయతీందుడతి ♦ పేశలమై పరతత్వవాక్య జా|
లమ్మునకున్దివాకరచ ♦ లత్తరుణాంశులకున్మహాసము|
ద్రొమ్మటు లప్రోశోష్యమయి ♦ రంజిలునై జనుభాష్యముంగృహ
సమ్మిత్తాంతరంగుడయి ♦ చక్కగఃజెప్పె వినేయరాజికి॥

—శంకరశిష్యుడగు సనందనుడు పద్మపాదుడైన విధము.—

గీ॥ ఆత్మశిష్యహృదంబు జా ♦ తార్కుడైన| శంకరయమోదు|
సన్నిధి ♦ శమముఖసుగు| ణములతో నొకకొంత స॥నందనాది|
ముఖ్యశిష్యాఘమాభాష్య ♦ ములంబరించె॥ ౨౦౬

గీ॥ ఆవినేయులకన్నఁ దా ♦ నధికనియతుఁ| డగుదుఁబూర్వశ్రుతా
త్మీయ ♦ నిగముడయ్యు| గహననిగమాగ్ధమెఱిగెడు ♦ కౌతుక
మునఁ| దలఁచెమరలసనందనుఁ ♦ డెలమెఱచుదువ॥ ౨౦౭

చం॥ తనదుపదాబ్జయుగ్మమున ♦ ద్వంద్వవిహీన సుభక్తికానన్దం|
దనుచురుసత్కృపాయుతమ ♦ నంబుననాగమ మాభిగోప్యసం|
ఘనిధిసుకోశమాతనదు ♦ గ్రంథమునంతయుమూఁడుమాటులా|
ఘనయతివర్యుడొప్పెగగఁ ♦ గ్రాంభరియింపఁగఁజేసెత్తికి॥

గీ॥ అట్లుచడువు ననందను ♦ సందునీర్వృ నాకులమనస్కులగు నితః
రాశ్రీవులకు| ననుపమతదీయసద్భక్తి ♦ నపుడు తెలుప| నాతనిం
బిల్వగురుఁడభి ♦ గాన్యతటగు॥ ౨౯౦

ఉ॥ పారములేని సంసరణ ♦ వారినిధిందరియింపజేసి డై |
వారెఁడుదేశి కేంద్రపద ♦ వారిజభక్తి ననుందరంగిణి |
తీరముఁజేర్పదా? యనిమ ♦ దిండలపోసినసందచుండు త |
న్నీరమునందుడిగ్గెనతి ♦ నిర్మలమకామతితో ద్రుతంబుగన్॥ ౨౯౧
గీ॥ డిగినయంతనెగంగక ♦ డిందిజలజ | తతినిస్మజియించె నాతని ♦
ప్రతిపదమున | నానరోజాళిఁ గ్రమముగా ♦ నాత్మపదము | నుంచి
యాతండుగురుఁజేరె ♦ నంచితముగ॥ ౨౯౨

చం॥ అనుపమభక్తితోఁడుత ని ♦ జాంతికముగదగఁజేరునా సనం |
దనుఁగని హర్షవిస్మయయు ♦ తస్వమనస్కుఁడునై వినేయరా |
జనిగఁడు భక్తికొప్పెను ను ♦ శిష్యుఁడవీవని కౌగిలించి యా |
తనికేఁబెన్మపాద నుప ♦ దంబును శంకరదేశికుండొగిన్॥ ౨౯౩

— పాశుపత మతస్థుల యాత్మేషములకు వేదవిహిత సమాధానములు చెప్పట ♦ —
మ॥ అనివార్యాత్మసువిద్యఁజెప్పెను ధరిః | త్రావచార్కుఁడౌ శంకరుం |
గని తత్త్వజ్ఞసభస్థురీహులు వివే ♦ కక్షోణి జాతోగ్రదా |
వనిభుల్పాశుపతాఖ్యదుష్టమత సే ♦ వాసస్తులత్వంతగ |
ర్వనిధు ల్కొందఱు యుక్తిసంచయము మీ ♦ అంజేసి రాక్షేప
మున్॥ ౨౯౪

ఉ॥ వాఁవికల్పసంబుఁగని ♦ వార్యమనీషుఁడు శంకరుండు వే |
దేరీరవాగుదాహృతుల ♦ హేలగఁదానిరసించి యంత న |
వ్వారలగర్వభారముల ♦ వంబుశనింపఁ దదాగమంబుల |
నీరవతంసుఁడౌచును మ ♦ ధించెబునౌఘము సంస్తుతింపగన్॥

అ॥ వె॥ అద్వితీయనిరతః | యవ్యయేశసమాన | తాచ్చలక్షణయును ♦
నై నముక్తి పొనఁగుటెట్లు భేద ♦ మెసఁగినచో? ధ్యాన | జాత
యగునదెట్లు ♦ చావకుండు? ౨౯౬

క॥ ఈవసుధ భావభవకా | ర్యావళియంతయు ననిత్య + మగుట
నిజంబౌ | నావున భావప్రభవం బై విలసిల్లెడు విముక్తియన
నిజమగునే? || ౨౯౭

క॥ మోక్షదశం బశుపతి స | లక్షణములు పశువులనుజె + లంగెడు,
ననఁగా | దీక్షితి నవయనన్జిత | లక్షణసంక్రమణమనఁ జె + లంగ
దేవుడునుక॥ || ౨౯౮

ఉ॥ అంబుజగంధమాశుగుని + యందుఁ జెలంగెడురీతి నీశునం |
దుం బాలుపారునద్దణత + తుల్పిలసిల్లెడు నాత్మనన్నచో |
బంబినరీతి గంధనమ + వాయుజలేజము వాయువంగు సూ |
క్ష్మంబుగఁజేరిగంధమతి + సల్పునెసంగదు గంధమందునక॥ || ౨౯౯

గీ॥ పవిత్రతనతర్కపాల్గిని + ప్పగిది శిథిలి | తాత్మపక్షులునై పండి +
తాభిమాను | లెల్ల గర్వంబువిడిచి ద్వి + జేశపక్షు | ఘోరవిషం
బుగ్రక్కు నా + గంబులట్లు || 300

శా॥ నానాభావ్యులసత్సవైకాశలముచే + నాగేంద్రలజ్జాకరుం |
డై నానాశ్రవప్రాప్తరోజతతిక + బాప్తుండునై స్వాద్యశ |
సూనాల్చి స్ఫుగవత్సదుండు జగము + స్ఫోభింపఁగాఁజేసి దు |
ష్టానీకై ణగణాంతరంబునకుఁ దా + నహ్లాప్తై శాహులమై || 301

చ॥ నిగమశిఖామహాటవిని + నిత్యమంటిచుచుఁ దీక్షయోగ్యయు |
క్తిగణనభాగ్విదంప్తైల సు + దీప్తి నెసంగుచు చుప్తవాది మ |
త్తగజచయాంతరంబులకు + దైన్యభయంబులఁగూర్చు శంకరా |
ర్యగజవిరోధియొప్పెసఁగె + నార్యచయస్తతిపాత్రమైధరక॥ || 302

ఉ॥ బాలకుఁడయ్యు నెక్కుడు ప్రి + భావముచేసలరారు శంకరో |
క్తిలలితోపదేశకుని + రీతిఁ గనుంగొని కాశికాస్థవి |
జ్ఞాలియఖండవిస్మయ చ + యాంతరఘోషుఁ బరస్పరంబుఁ ద |
చ్ఛీలముఖంబులంగుఱిచి + చెల్వముగానిటులెంచె నత్తటిక॥ || 303

గీ॥ సకలవిద్యలఁబలుమాఱుఁ ♦ బ్రకటనంబుఁ | జేసిచెలఁగెను నీము
ని ♦ శ్రేష్ఠవలస | భాస్కరమురారి ముఖ్యవి ♦ త్రవచయమెల్ల |
నవమతిని బీడితాంతర ♦ మగుచుఁ గాంచె॥ 300

కం॥ ఈతనియాత్మ సువిద్యా | రీతికి ముదమంది కామ ♦ రిపుఁడె
దురుగనై | ఖ్యాతిదశారీరకనూ | త్రాతత భాష్యమునొనర్ప ♦
నను మతినిడఁడే?॥ 301

చం॥ కుమతి తమోదపంకమగు ♦ గుంట జరద్గవిమున్నదాని వ్యా |
సముని బుభౌఘహర్షమును ♦ నల్పుఁగ నుద్ధరణంబొనర్చెనం |
తమహితభాష్య సూక్త్యమృత ♦ ధారలచేత నపంకఁజేసెను |
క్షుననలరారునాశ్రిత సు ♦ ఖంకరశంకర దేశికుండఁహూ॥ 302

సీ॥ ఏజరద్గవియిచ్చు ♦ రాజత్రికాయాఫల; క్షీరముఁగొనుఁ ద్రిలో ♦
కియు సుఖముగ | నేజరద్గవియాగ ♦ రాజి నెప్పుచునొప్పు; వృ
ద్ధమహీదేవు ♦ వేశ్యమునను | నేవరగోదుగ్ధ ♦ మేవేశఁద్రావిన;
నాశామయమదెల్ల ♦ నాశమగును | నేజరద్గవిరూప ♦ మెట్టివా
రికినై నఁ; జెప్పనశక్యమై ♦ యొప్పుచుండు॥

గీ॥ నాజరద్గవి పంకావృ ♦ తాతినీచ | తర్కకుహరమునం దుచ్చు ♦
తములుతోయి | దానిభాష్యాబ్ధిసూక్తి సు ♦ ధానుధారఁ | గడి
గినిష్పంకఁజేసె శం ♦ కరగురుండు॥ 303

—♦ శంకరభాష్య పాశస్త్యాభివర్ణనము. ♦—

సీ॥ పలుకుమిథ్యగనంచుఁ ♦ బరుషంబుగాఁగొండ; ఋరు దూరమగు
నట్లు ♦ తరిమినైవ | మఱిగొండతెపుమఁ గ ♦ ర్మనియోజ్యనిం
గొల్వ; నిదితగుసనిబాధ ♦ నెపుమఁబెట్ట | నింకనర్థాభాస ♦ నం
కితులొకొండ; అతిమృదుత్వముగ వం ♦ చితనొనర్చ | మఱియు
నెందఱొ దుష్ట ♦ మతులు తస్కరులౌచు; గట్టంబులేవేశఁ ♦
గలుగఁజేయ |

గీ॥ నుపనిషత్సతి చిరకాల • ముర్విన శరణయగుచును శంకరాచ్యు
నా • శ్రయమునంది ! కష్టజలధినిదాటి యు • త్కృష్టమైఁ
నిశ్చలసందమునుగాంచి • నెగజేసిలను॥ 30౮

ఉ॥ శాసకసత్సభా ద్రుపద • శాసకపుత్రి ననజ్జనుండు దు
శ్శాసనుండు త్తమాంగరుహ • సంతతినూని యనాధనీష్వ నా
వాసవసోదరుండు పరి • పాలకజేసినయట్లు దుష్టవా
దాసరసోద్భవావమతి • యాత్రియినియ్యమిప్రోచెనత్కృపక॥

మ॥ విలసత్సత్కవితాచయాంబువులచే • వినోదదోద్గ్రంథని
స్తులగంధంబున నాగమప్రియసువా • క్తోమాచ్చభూషాళి ను
త్ఫలదాచ్చస్మృతి వాక్పదీపముల దు • రావ్విండునాలంకృతిక
ఖలబంధీకృతవాణి కర్చనమునుం • గావించు యాగీంద్రుండుక॥

సీ॥ జాద్ధుండుచంపదా • భావంబులోనెంచి; పర్వజె వెంటఁగో •
పంబుతోడఁ సంత నెట్టులొయ్యె • నాత్మాప్రియాకణా; ద
ప్రఖ్యులనని • ధాత్రిలోనఁ సంతఁగొమారిలా • ద్యనఘాళినిజ
పద; గమనంబుకొఱకు మా • ర్గమునెసూపె సాంఖ్యాళిమఃఖ
నా • శముజేసెవాయు ని; రోధార్వాతనుధాత్రి • రూఢినన్యః।

గీ॥ లనిరిటులఁ జాలభేదంబుఁ • గనినపురుషుఁ బరమకరుణసెలంగ
శం • కరగురుండు మూఁడులోకంబులకు నెల్ల • మోదమలరఁ
జేసెఁ బరమేశ్వరునిగాఁ బ్ర • సిద్ధమతిని॥ 309

సీ॥ భూతచయగ్రస్తు • రీతినొప్పెడుదేవు; నిందిలకింపలై • రిందుఁ
గొందఁ టింకఁగొందఱు ధైర్య • హీనులైరాదేవుఁ గనియును
క్షణికవి • జ్ఞానులగుట । మఱిగొందఱాదేవు • మహితభూత
నియుక్తుఁ గావించిరిఁకఁగొంత • ఘనచయంబు । సర్వవిముక్తుఁ
గా • సలిపెనుగాని త; ద్భూతచరూపత్వో • మునుబొనర్ప।

గీ॥ దందుచే భీతిఁబాయని • యమ్మహేశుఁ గని మహేశాంశుఁడై
న శం • కరుండువేగ । భూతసత్త్వము నుత్సన్న • ముగిఁబొన
ర్చి భయరహితుఁజేసి ధాత్రిఁదా • బ్రస్తుతిఁగనే॥ 310

మ॥బలులై యాదినిదాచిరాత్మగట! చా॥ర్వాకుల్ మృషాహుపముఖ
గలుగండేయుచు నిల్చిరీశునకటా! ♦ కాణామలాపైఁ గుమా
రిలుడుకొయోజ్యుగజేసెసాంఖ్యుడునొన॥ర్చెసాధనోత్తంత్రుని
రృలునింజేసియుఁ జేసె శంకరుఁడు స॥ న్వస్తుత్యనాపూరుషుఁ॥

ఉ॥ సంపఁగితోడ నుమ్మెతయు ♦ సామ్యమునందిచుచో ధరిత్రిలో
నింపగుసద్రసాలతరు ♦ హేలను నింబముఁగాంచుచో సుమా
ర్ఘ్యంపువిలాసభూతతరు ♦ వందినఁ జందనరీతి బూరుగుల్
సాంపుగఁగన్న శంకరుని ♦ సోయగముంగను నమృఁడిన్ధర॥

ఉ॥ అంచితయుక్తి సూననిచ ♦ యంబుచుజెంచెడు శంకరాచ్చభా
ష్యాంచితమఖ్యకల్పలత ♦ లన్న శివంబొనగూర్చువాని నీ
క్షించుబుధుల్ దురస్వయముఁజెందిగుణంబులడిందుదుష్టతుల్
కాంచనగర్భరాణిగతి ♦ కాలిజనించినవానిఁగాంతు రే? 30౫

సీ॥ కామాభిధవ్యాధ ♦ కార్మకలతనుండి; క్రమముగానెడలు బా
ణములచేత॥ ధ్వంసితమానస॥ ధైర్యులొనర్చెడు; బంధంబుఁబా
వతే ♦ కింధనంబు॥ లట్లు నీరసములై ♦ యవనీతలమునందుఁ
గరమువ్యాపించెడు ♦ గ్రంథవితతి॥ నాచార్యముఖనిర్వ ♦ దభి
ధాచ్చసిద్ధాంత; శుద్ధాంతరంగుకా ♦ సూరివర్య॥

గీ॥ లనుసరింపరు, సరిగదా! ♦ యశ్చీయుగము॥ చేతనై ననుగాంచ
రు ♦ చేతమందుఁ గాంచనెంచరు హస్తయు ♦ గంబుచేత॥ భా
రదములంచుఁదాకరు ♦ ధీరులగుచు॥ 30౬

చం॥ కవి, యమృతప్రవాహ మమ॥కారమునెంచెడుశంకరార్యువా॥
కృతితీర్తి నొప్పెసఁగు ♦ గ్రంథములకారచియించుచో॥ బురీ
సవిధతలాదృతంబగు పృ ♦ చారముచేనలరారు కుల్య యా॥
శివమకుటాపగోర్ముల స్మ ♦ జింపఁగనొసనియున్ రచించెడిక॥

గీ॥ కనకవర్షంబుఁగుంపించె ♦ ఘనతనేది ?॥ లలితముగనేది సౌంద
ర్యలహరిజేసె॥ భయదునహినేది శ్రీతభయా ♦ పహునొనర్చె?
నట్టిదేశికు వాగ్దా ♦ హర్షమిడదె? ॥

సీ॥ తనవాక్యసద్ధార ♦ ఘనకల్ప భూమిజా; త సుగంధవత్పుష్ప ♦
 ధారగాఁగఁదత్సదద్ధాళి చింతామణీకరణ స; రోజవేణీ సృత్య ♦
 రూపగాఁగ | భంగహీనవ్యంగ్య ♦ పాళి నిర్జరధేను; కామదక్షి
 రోర్మి ♦ గణముగాఁగ | సుత్తమరసపాళి ♦ సత్తమిల్లెను గుణా
 వళిలసత్ప్రియామ ♦ జలధిగాఁగ |

గీ॥ సకలసజ్జననిచయంబు ♦ సంతసిలఁగ | భవ్యగంభీరమృదుకోశ ♦
 పాళిచేతఁ | బరమకరుణాబ్ధియైన శం ♦ కరగురుండు | నాకముం
 గల్గజేయు నీ ♦ లోకమందు || ౩౧౯

మ॥ కడళీపక్వఫలంబులట్లలరు వా ♦ క్యంబుల్ శ్రీమక్ బాప నా |
 స్పృహదదర్శంబులు సాధురీతిన మృతం ♦ బుంబోలు నిస్తుల్యమై |
 మృదువౌవ్యంగ్యమునొక్కపద్యమై కవీత్తుప్తిప్రదంబౌ యమీ
 ణ్మృదువాక్యాంచిత కావ్య గవ్యములు భూ ♦ మిన్మీఱున్లెట్ల
 చేన్ || ౩౨౦

మ॥ కురువిందాంకుర సన్నిభంబులగు వా ♦ గ్గుభంబులన్నత్రప్రమౌ |
 దరసావాసములౌ సరఃప్రభవరం ♦ భ్రస్తామచిర్యస్మరం |
 దరసాభార్థచయంబులన్నరతరూ ♦ ద్యతూన సౌరభ్యసం |
 భరితవ్యంగ్యములం జెలంగు గురుకా ♦ వ్యంబుల్ ముదం
 బీయవే? || ౩౨౧

మ॥ యమివర్యోద్భృతవేదశేఖర సుభా ♦ వ్యంబున్ జెవింజెట్టి గౌ |
 తమపక్షుల్ సురవాహినీతటగ వి ♦ ద్యజ్జలముల్ చిత్త మా |
 ర్భ్యముచే భావినెఱుంగకగ్నిఁదినుకాం ♦ ఊన్ వచ్చునాదుష్పతం
 గములట్లక్షమతోడఁజేసి రచటన్ ♦ ఖండింపఁగా యత్నమున్ ||

కం॥ కాచిననొఱసిన సఱికిన | నేచెలుపునఁ గాంతిఁగాంచు ♦ హేమం
 బటులే | వాచాలవాదిమధితం | బై చెల్వముఁగాంచె భావ్యమవ
 నిన్ మిగులన్ || ౩౨౩

మ॥ యమివత్కృండను దుగ్ధనీరధిని భా ♦ ష్యాభిఖ్యచంద్రంబు జ |
 న్మమునుంగాంచి సుధస్పృధాళికిడుచు ♦ న్మాన్యస్వగోరాజచే |

గుమతోచ్చండతమంబుఁ బొపుచు గత ♦ కోర్కొల్లనద్విప్రతా
 సుమనఃపృఖ్యచకోరత్వప్తినతి ద ♦ త్సుండ్తై పానద్వైస్థరః॥
 చం॥ నిగమశ్శోనికాయమను ♦ సీరనిధిశ్శుభియింపఁబుట్టి శా
 త్కృణము ధిక్కరించిన బు ♦ ధుక్కులువందగి యాశ్రయించునా।

సుగుణులకుఁ స్వహామరణ ♦ శోకభయంబులఁబొపుచున్యతీ।
 స్మృగధరుబావ్యదివ్యసుధ ♦ మేదినిఁజెల్వముఁగాంచె నెప్పుగఁ
 గ॥ సన్ననోజ్జవికాసంబు ♦ సలుపుచుండి। యురుతరతమస్సులను
 శా ♦ మొందఁజేయు। చరులను నులూకతతికేఁప్పు ♦ గఱపిశంక।
 చార్యసూర్యుని భాష్యాభ ♦ యవనినెసఁగె॥ 3౨౬

చం॥ శ్రితియచునీరధిన్యతిన ♦ రుండు పరాశరసంభవాచ్చ వా।
 క్తతియను మందరాగమునఁ ♦ జడ్డులుమెచ్చమధింపఁబుట్టె న।
 ద్భుతముగ భావ్యనూత్నపథి ♦ పొల్పుగ నిక్కధవిన్ సద్భుధ।
 ప్రతితికొనంగు నిచ్చటనె ♦ భావ్యమృతత్వమునిద్ది చిత్రమా॥

ఉ॥ పంకజనాభు దివ్యపద ♦ పద్మమునుండి జనించెగంగ యా।
 శాంకరభావ్యసూక్తియును ♦ శంభుముఖంబునఁబుట్టె రెంటఁగూ
 లంకషయైన యా ద్యజను ♦ లం దనవానిముంచు నన్య ని।
 శ్శంకగ నుద్ధరించు జన ♦ సంతతినిద్దియె భేదమిద్వయిన్॥

శా॥ వ్యాసుండుపృగఁజూపె సూత్రకలిత ♦ న్యాయశాఖరత్నాళిన
 త్థాసంప్రాప్తినివిజ్ఞలేరుగనరై ♦ రద్దానినిష్ఠో? నిరా।
 యాసార్థప్రదమైనదాననిలలో ♦ నవ్విజ్ఞులొప్పారి రా।
 వ్యాసుండుంగనె ధన్యతస్యతిజనే ♦ శౌదార్యమానుత్యమై॥

సీ॥ తొలిపల్కునానొప్పు ♦ వెలనుకసికనేది; మల్లికాదామమై ♦
 యుల్లసిల్లు? బుధలోకమునకెల్లఁ ♦ బూర్వాత్తనత్తపః; ఫలమా
 చు నిలలోన ♦ సలరునేది; వై యాసికాభిఖ్య ♦ వరమిత్తునకు
 నేది; యురుతరాగణ్యపుణ్యోదయంబు? । నేదివాగంగనా ♦
 హీనభోగసుభాగ్య; విభవాతిశయవాస ♦ విభనెసంగు।

గీ॥ నట్టిభావ్యంబు నిలనింకఁ ♦ బుట్టనట్టి బుధులెవరియిం చెడడు
గాని ♦ పుణ్యరహితుఁ లగుచు వెండియునిలఁబుట్టు ♦ నట్టిజనులు
కానఁజాలరు దుర్భుద్ధి ♦ కలితులగుట॥ 330

సీ॥ నిగమనీయూహంబు ♦ నిధికి మంధరభూమి; ధరధురంధరహూచుఁ ♦
దనరునట్టి సయమిశ్వరుఁడైన ♦ శంకరాచార్యుని; సలలిత
సద్గ్రంథ ♦ సమితిఫణితి భువిఁబరావరవిజ్ఞ ♦ బుధనివహంబున;
కానంద సంధాత్రి ♦ యె చెలఁగుచుఁ గుమతతమస్సంచ ♦ య
మున నంధీభూత; నేత్రహా మానవ ♦ నివహమునకు॥

గీ॥ దీప్తిజెన్నొందు తర్కార్క ♦ దీప్తులఁబథ । మును దిరంబుగఁ
జూపుచు ♦ ఘనమనీషి గోటినుతికర్తవగుచు నకుత్సితముగఁ
జెలఁగు నిఖిలవసుంధరా ♦ తలమునందు॥ 331

శా॥ రామేశోదధియాదిగానలితినీ ♦ రదైత్రిముదాగ్రంఠమున్
సోమాకర్షణతోతినమృశీఖర ♦ సోమామరాగాంతమున్
శ్రీమత్రాష్టజగమాది పశ్చిమధరి ♦ తీర్థాంత మదైత్రి ని
ద్యామేయాత్మసువిద్యయొప్పెయతివర్షప్రోద్ధృతికాన్త్రాలోన్॥

(ఆ శ్వాసాంతము .)

శా॥ కైలాసాచలవాస! వాసవసుర ♦ తూదక్ష! దక్షాధ్వర!
ప్రాచేయోష్ణగభ స్తిమన్నినయరూ ♦ వా! రుపవద్యేదను!
త్యాలాపశ్రవణోద్ధహాసలనదా ♦ స్యాంభస్సముద్భూత! భూ!
తాలిప్రావృతపార్శ్వ! పార్శ్వగబుధే ♦ డ్యా! మోహినీపూర్ణవా!

తోటక॥ శుక్రితిమాళికరండగ ♦ శుద్ధఃసః! శ్రితభక్తచకోరక ♦ శీతఘృణీ! ।
దితిజారిధునీపరి ♦ దీపితమా! శ్రితలా! నిజఫాలవి ♦ లీనకలా!॥

ఇది శ్రీమద్భువిడి పాట్యస్వయం..... పేంకట
సుబ్రహ్మణ్య శర్మాభిధేయాంధ్రీ కృతంబైన
శ్రీ శంకరవిజయమూనందుఁ బంచమాశ్వాసము.

శంకరవిజయము

షష్ఠాశ్వాసము

కంఠ! నిఖిలనిగమా!

నీకశిరస్సారవాక్య ♦ నిచయజ్ఞేయ! .

శ్రీకా! గళభూషితద!

ర్వీకరనిచయేశ! గిరిశ! శ్రీసకలేశా!॥ ౧

గీ॥ అవధరింపుము శంకరా ♦ చార్యుడంత! నొకదినంబున బ్రాహ్మ
ము ♦ హూర్తకృత్య! వితతినొనరించి గంగాన ♦ విధతలమున!
శిష్యనిచయంబుగొలువ నా ♦ సీనుడగుచు॥ ౨

మ॥ తనశారీరకసూత్రభాష్యమును మో ♦ దంబాష్పనాత్మీయ శి!
ష్యనికాయంబునకు న్వచించుచుఁ దవీ ♦ యంబై నశంకాచయం
బును వారించుచు భానుడంబరతలం ♦ పుష్కల్యముంజేరుదా!|
కనమర్త్యపగయొద్దనుండె సుజనా ♦ ఘస్తుత్యచారిత్రుండై॥ ౩

ఉ॥ అంతఃబలించి శిష్యనిచ ♦ యంబు శ్రీమంగనుటీక్షణజేసి సు!
స్వాంతుఁడు శంకరుండు ససః ♦ దాశ్రయఁడొచును లేచునంతలోఁ
బంతమెలర్ప వృద్ధుడగు ♦ పారుడొకం డరుదెంచిపల్కె ని!
క్లెంతయుసక్తి నీవెనడ ♦ వెయ్యది వీరికిఁదెల్పెదంచొగి॥

—వృద్ధబ్రాహ్మణుండై వ్యాసుఁడు శంకరుం బరీక్షించుట.♦—

మ॥ అనునావృద్ధుని విప్రుఁగాంచియనె శిష్యస్తోమ మీరీతినో!
యనఘా!మాకుగురుండు సర్వనిగమాంతాళి స్వతంత్రుండు నీ!

యన దూరీకృతశేదవాదమయి యొ ధ పృథక్కిఁ దాఁజేసిధా!
తినిశారీరకసూత్రభాష్యమునదే ధ తెల్పుం గృహ్నాకిట॥

చం॥ ముదునలిపారుఁడా వచనము నివ్వని శంకరుతోడఁబల్కెఁగో
విద! నినుభాష్యకారునిఁగ ధ వీరలుతెల్పెనరెక్కుడక్కజం!
బిదియటులుండ నిత్తము ఋ ధ షీరితసూత్రవిధుండవై నచోఁ!
గుదురుగనొక్క సూత్రమునకుంగల యర్థముఁదెల్పుమి త్తజీ॥

చం॥ అనవిని భాష్యకారుఁడు ధ ధ రామరుతో లలితంపుఘక్కిగా!
ననెనిటు సూత్రవేదులగు ధ నార్యులకెల్లఁజెలంగుఁగాత వం!
దనతతి సూత్రవిత్త్వజని ధ తంబభిమానము నాకెసంగడై!
ననునను దేనినీరడిగి ధ నన్మునివర్య! వచింతునొప్పుగ॥ 2

మ॥ విలసద్భాష్యకృమ క్షిదావినియును ధ న్నృద్ధద్విజండ్లిటలే!
దలశారీరక సూత్రకోశగ తృతీ ధ యాధ్యాయమందాద్యమై!
యలరువాసాదదంతరేతి ముఖదీ ధ వ్యతూత్రమద్దానియం!
దలి తాత్పర్యము నించుకంతచెపుమా! తద్జ్ఞానంజవీవై నచో॥

గీ॥ అనుచుఁబ్రచ్చించు వృద్ధధ ధ రామరేందుగి తోడ శంకరసంయ
మిం ధ దుగ్గించువేగి సూరివరులెల్ల వినఁగఁద ధ తూత్రగార్థ
మునునచింపఁదొడంగె వి ధ బోధయెసఁగ॥ ౯

సీ॥ తొలిఁగలతనమేను ధ విలయంబుఁగనునెడఁ; జనునొగిభూతనూఁ
క్షుపరివేష్టి తుండయి జీవుండు ధ తాండిశ్రుతినిబంచ; మా
హుతియందున ధ నప్పువెట్టి కరణిఁబూరుషవచ ధ స్కములగు
నోతెల్పుఁ; డనువినేయుని పశ్చి ధ మునకు ద్యుతల! పర్జస్య
భూనర ధ ప్రమదాభిధంబులౌ; వహ్నులనేనింట ధ వరుస
మెయిని!

గీ॥ శ్రద్ధ సోమంబు వృష్టియ ధ శనము వీర్య! మనెడునై దాహుతు
లను జూ ధ పురదియనెడు! దేశికవరేణ్యు నుత్తరో ధ క్తినిమ
హీను! పర్యవర! యర్థమిద్దిను. ధ ప్రథితమునుమి॥ ౧౦

మ॥ అనుచున్నయమితెల్పు నట్టివరసూ ♦ తార్థంబునాలించి వ॥
 క్తనికాయాగ్రణి యాద్విజండు తనవా ♦ స్మితంబుదీపింపవే॥
 గనెదానినృతధావికల్పనమునుం ♦ గావించి ఖండించె వి॥
 జ్ఞనదంతావళమధ్యసీమను మహా ♦ శ్చర్యంబుచుంగూర్చుచుకా॥

ఉ॥ అవసుధాసుపర్వునుడి ♦ సంతయుఁదీర్థకరుండతండు వే॥
 ధీవరమధ్యమందసు వ ♦ దించి కలంచె సహస్రభంగుల
 నీవఱణింద్రవాక్పటుతఁ ♦ జెన్నలరారెడువారికొప్పె వి॥
 ద్యావిలసద్వివాదము ది♦నాష్టకమెంతయు వృద్ధిమీఱుచుకా॥

ఉ॥ ఈవిధి సంయమిశ్వర మ ♦ హీసురవాదము నాలకించి వా॥
 ర్వావనినున్న సద్భవదుఁ ♦ డత్తతి శంకరుతోడఁబల్కె ని॥
 ట్లావిమలాత్మ! యీవిబుధుఁ ♦ డుత్కటవేదశిఖారహస్య స॥
 ద్భానమెఱుంగు వ్యాసుఁడని♦భావమునగుడుఁడలంపుమియ్యెడకా॥

అ॥ వె॥ నీవటన్న లోక ♦ నిచయశంకరుడైన॥ శంకరుండవగుదు ♦
 వింకవ్యాసుఁ॥ డనినఁగేశవుండె ♦ యగుచుమీకిటవాద॥ మెసఁగఁ
 గింకరుండ ♦ నేమొనర్తు॥ ౧౪

మ॥ అనుచుంబల్కిన సద్భూపాదుని విచి ♦ త్రాలాపమాలించి వెం॥
 టనె యాభాష్యవిధాత సూత్రకృతుఁజూ ♦ డంగోఁదిసాష్టాంగవం
 దనమున్నక్తిసోనర్చి యంజలిని మూ ♦ ర్థంబందుఁగీలించి స॥
 ద్విసయుండై నవపద్యరూపముగన ♦ విస్రస్థిగ్యుతోనిట్లచుకా॥

చం॥ తొలకరికొమ్మెఱుంగు గుమి♦తో జగడంబుపొనర్చనా జటా॥
 వలిమకుటంబురీతిఁ జెలు ♦ వంబెసఁగకా దొలికారుగుంపుల॥
 ట్టులమెయి రీవియొప్పుగఁ గ ♦ డుంగడుఁ డెల్లనిజన్నిదంబుశో॥
 భిల మృగచర్మమూని కలి ♦ భీతినిబాపెడు వ్యాసమానివే॥ ౧౫

గీ॥ కాని సామాన్యబుధుఁడవు ♦ గావుడేవ! । నీదుసూత్రంబుప్రతి
 పాద్య ♦ తాదృగవర॥ పదసదర్థమఁజెల్పుచో ♦ సురుచిరాద్య ।
 యవరభాష్యంబు నీకిష్ట ♦ మైన నాదు॥ తప్పునైరించి యిపుడె
 ప్పి ♦ త్యక్షమగుము॥ ౧౬

కం॥ అనుచునె శంకరసంయమి॥ తన ముంగలివై పునకు దు॥ తం
బుగఁగూడ్కిం॥ జొనిసి కనుగొనియె మేఘా॥ వినిచయయుత
పాఞ్చభాను! ♦ వేదవ్యాసుక॥ ౧౮

ఉ॥ బంగరుతీవలంబలె వి ♦ భాసిలుకెంజెడలం జెలంగుట॥
స్రింగుమెఱుంగుతీవల వి ♦ రాజలువర్షపయోధరంపు టా॥
ప్సంగిని చిత్స్వరూపమగు ♦ ముద్రచభీష్టపుటర్థముం బ్రకా॥
స్రింగసఁజేయునట్టి ముని ♦ సేవ్యుని భవ్యవిదానభూతునిన్॥ ౧౯

మ॥ అతనీవృక్షసదృక్షరమ్య నిజదే ♦ హాభారురీరాజసం॥
వృతమా చంద్రశిలాకమండలముచు ♦ నేవృపానిరాగంబుఁగ॥
న్నతమీ కామినిదై సకౌఁగిలిని వి ♦ న్నాణంబునై లోకమా॥
నితమా శారదచంద్రబింబమును నిం ♦ దింపంగనౌ వానిఁదాక॥

మ॥ సతతంబున్ని జమూర్తియైయలరు ససే ♦ చ్చచ్చిద్రవ త్స్పృష్టిం॥
శతిముక్తాఫలచాళి నొప్పెసఁగు స ♦ క్షస్తుత్యమాల న్స్వజీ॥
వితనాథాంచిత వంశరక్షణకు ము ♦ నేజేరుతాలావళి॥
స్మృతమాశ్వాసితఁజేయ నాఁగరమునం ♦ దుం బూనువాని
స్మృనిక॥ ౨౦

కం॥ పులితోలుఁ దాల్చుటచు మే॥ నలసితభసితంపు లేప ♦ నంబొ
నరుచుటం॥ దలఁజెలఁగు నక్షమాలా॥ వలయుంబున నీశ్వరాధ్ధ ♦
వరపీఠార్హక॥ ౨౧

శా॥ చేతస్సిద్ధిసహంకృతి ద్విపమున ♦ క్షీణాదవయాభిఖ్య వి॥
ద్యాఃకీర్ణాంకుశధారచే తనవశం ♦ బై యొప్పఁగాఁజేసి వి॥
ఖ్యాతింజెందినవాని నద్యయసమా ♦ ఖ్యాస్థానిపాతృసూ॥
త్రాతిస్పృష్ట సుధామసంయమిత వే ♦ దాభిఖ్య గోసంచయుక॥

కం॥ కరుణాకటాక్షవీక్షా॥ స్ఫురదమృతసువృష్టిధారఁ ♦ బుడమింగల
వా॥ రిరుజ్జాళి బావువాని॥ స్ఫురసంయమ చక్రవర్తి ♦ సురు
చిరమూర్తిక॥ ౨౨

చం॥ కని పరితుష్టుడై యెదురు ♦ గాఁ దనశిష్యులతోడనేగి స|
ద్వీపయముదోపఁ దత్పదర♦ విందయుగంబునకుం బ్రణామముం|
బానరిచి యాదరంబున ఘ♦నుండగు నయ్యమిఁజేరి భక్తిని ట్లనె
మృదుభాషణంబెసఁగ♦ నార్యుఁడుశంకర సంయమిండుఁడు॥

గీ॥ వ్యాసమానంద! నీకిదే ♦ స్వాగతము, ని | నుఁగని చరితార్థ
నిచయ ఘ ♦ నుండనైతిఁ| బరజనోపకృతి వ్రీత ♦ పరుండవౌటఁ|
గ్రాలునీయంద యిదిసర్వ ♦ కాలమరఘ ॥ ౨౧

కం॥ నిగమాంతగర్భములుఁ జె | ప్పగ శక్యంబులుచుగాని ♦ పదు
నెనిమిది నొ| ప్పగ సత్పురాణములఁ జె| ప్పగనీకగు నెవఁడొ
నర్పుఁ ♦ బవ్యము సరిగ॥ ౨౨

మ॥ కలిలోవిపులు మందులై జననముం ♦ గాంచంగలారట్టి వా|
రలు వేదంబులనూనఁజాలరని హృ ♦ ద్రాజీవమందెంచి సం|
కలితామ్నాయపయోధి నచ్చగతి గల్గ♦ న్భాగముల్నాల్గుగాఁ|
జెలగంజేసియు వానిశాఖలుగ వా ♦ సీజేయవే?సన్మునీ॥ ౨౩

ఉ॥ భూతభవద్భవిష్యచయ ♦ ము న్నకలంబు నెఱుంగుదీపు, నీ|
చేతనెఱుంగరాని నువి ♦ శేషము సుంతమునేచిలేదు, ధా|
త్రీతలమందు మానివర! ♦ తీరుగ భూతభవద్భవిష్యను|
దీర్చి కథాపరిబంధముల ♦ రీతినెఱుంగక వ్రాసితెట్లుగె॥ ౨౪

శా॥ లీలన్లోనఁగలట్టి యంగమునునో ♦ లిందీ ప్తముజేయుచు॥
స్థూలంబై లవమై బహీస్థలినిలో ♦ దోఁపంగనాదు స్తమో|
జాలంబున్విరియించుచుం గలిగె సం ♦ స్తవ్యంబునౌ భారత|
ప్రాలేయాంశుఁ డపూర్వఁడీవనుపఁడౌ ♦ వారాశిమధ్యంబున॥

ఉ॥ వేదములంగఘట్కమును ♦ విస్తృతశాస్త్రములు న్సుధర్మసం|
పాదకమాచు నొప్పుయిన భారతవారిధియు స్థితితీన|
ష్టాదశసత్పురాణములు ♦ సంభవముంగనె నిన్ను నుండి యో|
వేదశిరోవిదీశ! పృథి ♦ వింగలవాఙ్మయమెల్ల నీదియే॥ ౩౧

చం॥ పరతరసత్వరూపమగు ♦ బ్రహ్మమే ద్వీపమునందొకంటఁబు।
 ట్టిరుచిర లక్షశాఖలఁగ ♦ డిండిజెలంగి శుకేశ్వరూపమై ।
 కరమలరారె మానితిల ♦ కంబగుచు న్నిజపాదభాక్సనీ।
 వరులకునెల్ల దివ్యఫల ♦ వారము నుల్లసితంబుఁజేయుచు॥ 59

చం॥ అనయము నార్తిహానికొట ♦ కాత్మగీరిశునిఁదాల్తువాచిరి।
 తనమగు గోగణంబును స ♦ తంబుముఖంబుచ క్షేయమెరి।
 కనరకజ్వంభణంబున వి ♦ ఖండదయార్ద్రనిరీక్షణంబుచే।
 తనునిరిసించెదేరికగుఁ ♦ ద్వద్గుణమద్భుతకృష్ణ! తెల్పుఁగ॥ 60

గీ॥ సదసదంతర్బహిస్సుల ♦ సఁదగదనుచు। నేపదార్థంబు నినిఁగు
 లెల్ల ♦ నెంచునట్టి సచ్చిదాచందఘనుఁడుచు ♦ సత్పరాత్మా మన
 పూర్నుడ వాదినా ♦ రాయఁబడవు॥ 61

మ॥ అనుచున్యంకరయోగిసంస్తుతినిజే ♦ య నాన్వయచూపిండుఁడా
 సనమందొప్పుగ సంస్థితుండయి ప్రశ ♦ స్తప్రశ్నయప్రార్థన।
 ధ్వజపూర్వాంగకుండోచు నిల్చిన యతి ♦ క్షానాఘండోశంకరు
 గని యీతీరుగఁబల్కె నుద్యదనురా ♦ గంబాఘంకానయ్యెక॥

శా॥ వత్సా! పూర్వమె యస్మదాదిపదము ♦ నావలాయమివందిత
 స్మత్సూచుండగు శ్రీశుకర్షిఁబలెనే ♦ మాకుచ్చదంబిచ్చితో।
 విత్సంస్తవ్య! యనూనమైచెలఁగు నీ ♦ విత్త్వంబునేఁగంటి వా।
 దోత్సాహంబు డితఁడంచుఁ బూర్వమటులో ♦ నూహింపకీవాపి
 తో॥ 62

గీ॥ నీవు భాష్యంబువాసిత ♦ ని విధుమాతి। ఘనసభనుసిద్ధముఖ
 మున ♦ విని ముదమున। నినుఁగనుంగొను కాతుక ♦ మునయ
 మింద్రీ! యుష్మదక్ష్యధ్వచరుడనై ♦ యుంటినిపుడు॥ 63

కం॥ పులకలగుమియనుమిషచే! వెలికరిగెను వ్యాసవచన ♦ వితతి
 శ్రవణో! ధ్రువస్త్రుప్తినిదాల్చిన! యలశుకమతసింధుచంఘ్రి ♦
 డగుయమియనియె॥ 64

గీ॥ మహిమచలరేప పైలను ♦ మంతముఖ్యు | లగు ముసిళ్వరులే
 ఖాస ♦ దాశివాస్య | లట్టి మిరిపు తృణముతో ♦ నైన
 బొల్పు లేని నను దీనుగంటిర ♦ నూనదయచు॥ ౩౯

మ॥ అమలాకౌఘ వివేచనంబునిలఁ జే ♦ యంజాలు త్వత్సూత్రాత్రి
 క్షునురీచ్యోఘనకుం గఱగదృణము క ♦ న్నంజల్కనౌనేనుభా |
 ..వ్యమనంగాఁబడు దివ్యేచేదృతిని స ♦ త్సంసేవ్య! నీరాజనం |
 బమంజేఁయు సిగ్గునించుకయు నా ♦ హా! కాంచనై తి న్ధర॥

గీ॥ మీను శిష్యప్రశిష్యత ♦ నాదు నాదు | బుద్ధిచేసిన సాహసం ♦
 బును క్షమించి | యీవచస్తతి సమముగా ♦ నిపుడొనర్పఁ దగు
 దువీపు కృపాభండ ♦ వగుటదేవ॥ ౪౦

కం॥ అనిపల్కి యూరకుండిన | ఘనయమియగు శంకరాద్య ♦ కర
 గతభాష్యం | బునునాదరమునఁగరయగ | మునఁగొనికనుఁగొనియె
 వ్యాస ♦ మునిపార్షమున॥ ౪౧

సీ॥ సూత్రానుసారి వి ♦ స్ఫురితసస్మృదువాక్షే; వేదితార్థంబునై ♦
 వెలయనదియు | సాక్షియదివ్య ప ♦ దాళి నిరాకృత; పూర్వ
 పక్షంబునై ♦ పర్వనదియు | సిద్ధాంతయుక్తులఁ ♦ జెబువుగాఁజొ
 నిపిన; సిద్ధాంతరూపమై ♦ చెలఁగునదియు | గంభీరభావసం ♦
 కలితమైకనఁగన; నురుతుష్టిఁగూర్చుచు ♦ నొప్పునదియు |

గీ॥ నై నభాష్యంబుఁదుదిదాఁక ♦ నాముసీంద్రుఁ | డురుతరపరీక్ష
 నొనరించి ♦ కరమునెడఁద | నిర్భరానందరసముఘ ♦ నీభవింపఁ |
 బలికె శంకరుతోస్మితం ♦ బాలయనిట్టు॥ ౪౩

—భాష్యపరిశీలనానంతరమున వ్యాసుఁడు శంకరుంబొగడుట—

ఉ॥ దేశికుచే ననుజ్ఞఁగొని ♦ తీరుగనీవలసూత్రభాష్యముం |
 బేశలరీతిఁజేసి పృథి ♦ వీధలి నొప్పుట సాహసంబుగా |
 దోశమివర్య! సూక్తులదు ♦ రుక్తిచయంబును సంస్కరింపుమా |
 నీశ! యటంచునీవనుట ♦ యెంతయు సాహసమాఁగుమారకా॥

కం॥ మీమాంసకముఖ్యుండవు॥ సీమహివ్యాకరణవిలతి ♦ నెఱుంగు
దువునుతీ॥ ట్నముండవు గోవింద॥ ప్రేమావ్హాశ్రయడెల్లు ♦
నెడలెడుదొసగుల్॥ ౪౫

చం॥ నలినహితుండు చీకటుల ♦ నాశముజేసి యెసంగుట్లుగా॥
నిలనొగి బ్రహ్మచర్యమున ♦ నేవిషయంబులనెల్లనొంచి ది॥
వ్యులనుతికర్త మాయతిత ♦ నూనిననీవు మహాచుభావత॥
జెలగెడుపూరుపాగ్మ్యుండవు ♦ సెల్లదొకానొకప్రాకృతుండన॥

గీ॥ అర్థసంచయగర్భంబు ♦ లతినిగూఢ॥ భావములుజూడలఘువులు ♦
నైవఱలెడు॥ సూత్రముల మత్కృతంబుల ♦ సుమతివీవు దక్క-
వివరింప నితరులు ♦ తగరుధరణి॥ ౪౬

గీ॥ సజ్జనవరేణ్య! బుధులుని ♦ సర్గముగనె॥ తెలియఁగారానిమత్సూ-
త్ర ♦ ములనుసార్థ॥ ముగనెఱుంగనేరికగు? వీని ♦ దగనొనర్పఁ
గలుగుకష్టంబు వివరింప ♦ గలుగునమ్మ॥ ౪౭

శా॥ చేయంజేయకయుండ వేటొకగతిం ♦ జేయంగనై నట్టి యెం॥
తోయైశ్వర్యము గల్గువాఁడునుమదీ ♦ యోహజ్ఞుడై భాష్యముం॥
జేయనేడనసాంఖ్యముఖ్యమథి ♦ శ్రీకాగమాంతాధ్యము॥
న్వాయంబొప్పగ నుద్ధరించునె పరే ♦ శాంశేతరుండిధర॥

సీ॥ కోధానుషంగము ♦ క్షుడవీవుయతివర్య; రోమానుషంగని ♦
రుద్ధుండతఁడు॥ కలలఁదాల్తువు మనః ♦ కంజంబునంసీవు; తల
నొక్కకలఁదాల్చి ♦ చెలఁగునతఁడు॥ గిరిజతోనెల్లడ ♦ వఱలెడవీ
నెప్పు; డ్ధాంగగిరిజుడై ♦ యలరునతఁడు॥ ధనమన్నవినకమే ♦
దినిజరించెదవీవు; ధనదుండచుగొని ♦ మనునతఁడు॥

గీ॥ సీకుశివునకు నెంతయో ♦ నెగడుభేద॥ మవనినద్భుతశంకరుం ♦
డవటుగాన॥ నోయగొడ్పర! నినునుతి ♦ జేయుటకును॥ జిలువ
జీవితేనియు ♦ నలవిగాదు॥ ౫౦

మ॥ సకలజ్ఞా! కవులెందఱోఁఘమునీ ♦ మన్వాస్విఖ్యులన్నాదుమా॥
త్రకదంబంబునకుం బానర్చిరిల బూ ♦ ర్వంబేయొవర్పంగ లా॥

- రికఃగూడృషికోందటిట్టి కృతుల ♦ స్వేలాగతింగానిమా |
 మకభావంబునెఱుంగ వీరికెటు నీ ♦ మాదిన్మహిన్వీలగుకా? |
 చం॥ వినునిగమాంతవిద్యకుభు ♦ విష్ణునుభాష్యమునుంబొసర్చుమో
 యనఘ! విభేదవాదినిచ ♦ యంబునునోర్చియు సానుబంధకో |
 శనిచయమున్గ్రాస్థలిని ♦ జయ్యనవ్యాప్తముగా నొసర్చుమే |
 జనియెదనంచుబుక్కు విని ♦ శంకరుఃశిట్లను వ్యాసమానితోన్ ||
 ఉ॥ చేసితి భాష్యసంచయముః ♦ జెప్పితిఁజక్కఁగశిష్యపాత్రికో |
 వ్యాసమునీంద్ర! దుర్మతచ ♦ యంబును లెన్నఁగకొంచెలిన్ధృతిం
 జేసితి మీదుదర్శనముః ♦ జేయునదేమిఁకఁగాననోదయా |
 వాస! ముహూర్తముండుమిట ♦ వత్సలతృష్ణణికర్ణికాస్థలికా || ౫౩
 గీ॥ దేనికనెదేని నే బ్రయ ♦ త్నింతుడీని కొఱకె పరమామురగ్ర్య!
 నీ ♦ వరసకాశ! ముననిపుడె హేయమైచయి ♦ తనువునిచట |
 విచతునన వ్యాసుఁడామాట ♦ వినియనెనిటు || ౫౪
 ఉ॥ ఈలలిఁదాత! చేయకుమ ♦ హీన్ధునిపుజయింపనట్టివా |
 రోలినుదారవిద్యులన ♦ యుల్లలరెండఱొ వారిసోర్పుడై |
 ర్యాలయ! నీవునిల్వవలె ♦ హాయశమ్ముటికొన్ని లేనిదో |
 నేలలిగావివృద్ధి గను ♦ నిమ్మహినద్యయవిద్య చెప్పమా || ౫౫
 గీ॥ పసితనంబుననే తల్లిఁ ♦ బాఱుబాలు నకునుసంస్థితియల్లు విఁన్ని
 కరమునకు నీవిలనసింపకున్నమ ♦ నీమీవర! ము ముక్షుదుర్లభ
 యగుఁజమ్ము ♦ పుడమిలోన || ౫౬
 మ॥ అకలంకత్వముఁగభీరతను నొ ♦ పౌష్ట్యతక్రతాహీనకో |
 శకదంబును గాంచఁగానయిన హ ♦ ధ్నంబాత్మవిశ్చినిన |
 ర్య! కమంబేరితుఁజేయునీకు నరవా ♦ రగబీయఁగానన్నున |
 న్న! కమంబేర్మి నొసంగెనకావరముఁగా ♦ నకాదీనిఁగైకొమ్మనికా ||
 — వ్యాసుఁడు శంకరునకు నింకఁబడాశీండ్లాయుపిచ్చుట. —
 గీ॥ వత్స! విధియిచ్చె నెనిమిది ♦ వత్సరములు నింకనాగించితిను
 బుద్ధి ♦ వీవుకొన్ని యింకఁబదునాఱువర్షంబు ♦ లీశ్వరాజ్ఞ |
 నగుతనీభాష్యమలరుత ♦ నాయినశశి || ౫౭

- శా॥ నీవీయాయువునంది వేగమె ధర ♦ నిత్వంబురక్షైతవి
 ద్యావిద్యేషతనూనుశత్రులవిరో ♦ ధప్రోల్లసద్వాదిగ
 రావేశాంకురముల్పెగల్పఁదగు నీ ♦ దావాక్తతింద్యక్తభే
 దావేశాత్ములఁగానొనర్పముసదూహా! స్వాశ్రితాఘాఘహా!!
- కం॥ అనిపల్కువ్యాసమునిఁగని యనెఁబాలితస్వలోకుఁ ♦ డగుశంక
 రుఁడో! ఘన! నీదుసూత్రసంగం! బునమదృష్ట్యంబువ్యాప్తిఁ ♦
 బొందెడు నిలలోన్॥ ౬౦
- గీ॥ అనివచించుచు సకలజ్ఞఁ ♦ డైనవ్యాసు! కాలిదమ్ములకెఱఁగె
 శం ♦ కరయతీండుగ్రి! డంతనియతాత్ముఁడైన దైవ ♦ పాయ
 నుండు | దగువరమునిచ్చియంతర్హి ♦ తత్వమందె॥ ౬౧
- గీ॥ తత్ప్రదంబులఁదనదు చి ♦ త్తమునఁగనుచు! నెట్లొవిరహంబునెడఁ
 దన ♦ హించిగురుని! యోగమున శంకరాఖ్యధ ♦ రాగురుండు!
 దిగ్విజయమంతఁజేయమ ♦ తిందలంచె॥ ౬౨
- మ॥ తగనిట్లనతినిచ్చి వ్యాసమునియం ♦ తర్థాసముంజెందనా!
 నిగమాంతావళి భాష్యకర్తవ్యధనూ ♦ నెంజాలనంతర్వివే!
 కగుణావాసుఁడునయ్యవిజ్ఞులకు హృ ♦ త్కష్టాపహావ్యాజభ!
 క్తగతానూనదయారసాధ్యుల వియో ♦ గంబెట్లుసహ్యాంబగున్॥
- గీ॥ ఘనత భాష్యంబునకు వార్తి ♦ కమును భట్ట! పాదుచేత నొన
 ర్పింప ♦ నాదరమున! నలరుచయ్యతి వింధ్యమ ♦ దాపహర్త!
 యగుముని వసించు దిశకుఁ బ్రి ♦ యాణమయ్య॥ ౬౩
- కం॥ నిగమాంతగోప్యవినుఁడై | నిగమాంతానిష్ఠమతవి ♦ నిర్ముల
 నముం! దగఁజేయు నితఁడఁ గృతక! ర్ముఁ గుమారిలుగెల్వఁ జని
 యె ♦ మొదటఁబ్రయాగన్॥ ౬౪

—శంకరుఁడు కుమారిభట్టును జయింపఁజనుట. ♦—

- మ॥ అవగాహంబు నొనర్చు వారలను, గృ ♦ ష్టాభాధ్యులం గాసిత
 చ్చపులంగా మెనరింపఁగాయమునతో ♦ సంయుక్తుఁడై పాపసంఘ
 వినాశంబును సల్పఁగాఁదగిన గం ♦ గంగూడి స్వర్ణార్థమాగ్ధవిధిం
 బొల్చుప్రయాగమధ్యనుయతి ♦ త్మనాథుఁ డిక్షించెదాన్॥

గీ॥ ఇద్దగంగాప్రవాహని ♦ రుద్ధవేగి యై విచిత్రజలంబున ♦ నలరు
యమున! నూతనన్నేహభవలజ్జ ♦ చేతనోయన! నిశ్చలాత్మప్ర
వాహయై ♦ నెగడునెచట ॥ ౬౨

ఉ॥ ఒక్కట నాప్రయాగఁగల ♦ యోగ్యజలచ్ఛవిసాంప్రదాయముకా
జక్కఁగనేర్వ శిష్యులయి ♦ నన్నిధిజేరిన హంసలన్మఱి
కొక్కెడ యామిసేవ లలి ♦ తోత్సహవాసనుఖంబుఁజూడఁగాఁ
జక్కఁగగొమ్ము చక్కయుగ ♦ సంతతిఁ జెన్నలరాఁదెనచ్చటన్ ॥

గీ॥ అచటఁ గ్రుంకినవారు ది ♦ వ్యాంగులగుచు! నాకమున నావి
ధూడుగ ♦ ణంబు రోగి! మనుట నెఱుంగక భోగాలి ♦ ననుభ
వింతు! రనుచు నిగమాంతములెపల్కు ♦ ననవరతము ॥ ౬౩

చం॥ శ్రుతియును దేనిసంభవని ♦ రూఢిఁదిరోధి నెఱుంగకే సితా!
సితతనె రూపవర్ణనముఁ ♦ జేయెనో? యట్టి కళిందజాధునీ!
సతతనిషేవ్య మాణయగు ♦ జాహ్నువి లోనమునింగి శంకరుం
డతుల ముదంబునంది యిటు ♦ లర్థయుతంబుగ సన్నుతించెదాకా

ఉ॥ అంబ! పురారీపూర్వము జ ♦ టావళిచేతను గట్టెనన్న రో!
పంబున నేటికెల్లరను ♦ శంభుసహపులఁగా నొనర్చెద!
య్యంబరకేశులైన నిను ♦ నాత్మజటావలిఁగట్టరొక్కొ! లో!
కంబునభావినంజడులు ♦ కానఁగఁజాలరుకాదె స్వర్ధునీ! ॥ ౬౪

శా॥ ఆహా! సత్పథవర్తనాపరత ని ♦ త్యంబుం బ్రవర్తించు నీ!
వాహేయాస్తుల నేలకైకొనెదు ని ♦ త్యంబవ్యయంబైన యు!
త్సాహంబాప్సఁగ నోసురాపగ ? భవఁత్స్వాంతంబునేఁగంటిచు!
ద్వాహున్నాతుల కీయలంకృతులఁ గూ ♦ ర్పంగానటంచంబికా

మహానగ్ధర॥ అమితస్వా పానుషంగా ♦ యతజడతనెయ ♦ త్యంతమొ
ప్పారలోకా! ఘమునుత్స్వాపానుషంగో ♦ త్కటజడతనిటి ♦
క్షౌణ్ధిసలింగూర్చెదా తూ! ర్ణముగా రాగాదిశూన్యాం ♦ తరుల
నిలనుధూ ♦ ర్తప్రకాండావతంస! త్వమునందంజేసెదో స్వ ♦ ర్త
టిని ! యిదియెయో ♦ దారి? నీకీధరితికా ॥ ౬౫

సీ. అనుచు సాధునినిట్లు ♦ వినుతిఁజేయుచుఁ దన; కటిని శోటికఁ
జుట్టి ♦ కరయుగమును దనవేణువండంబుఁ ♦ గొనియెత్తియుఘ
మర్చి; తావగాహమొనర్చ ♦ నాత్మనెంచి తనవిసేయులఁగూడి ♦
తాఁగృతార్థుడయ్య; జనసంగ్రహార్థియై ♦ శంకరార్కుఁ డాసి
తాసితలోన ♦ నవగాహమునొనర్చె; నవగాహమునొనర్చు ♦
నపుడు తన్నుఁ

గీ॥ గర్భమందునధరియించి ♦ కాంచిపెంచి యమితకష్టంబునుస
హించి ♦ నట్టితల్లిఁ జిత్తముననెంచి తనయను ♦ ప్రితినివేగఁ
దీర్చితాఁజేరెనంతఁ ద ♦ త్తీరమునకు॥ 2౪

గీ॥ అచటికల్వారశీతవా ♦ తచయమపుడు తనకుఁబరిచర్యనొనరింప ♦
ఘనతమాలఁ జాలవిలసితమైన యా ♦ స్థలమునను విశ్రామిం
పఁగ నొకవార్త ♦ వినఁగనయ్యె॥ 2౫

మ॥ అకటా! సత్పురుషాళికేషుగడయై ♦ యామ్నాయవాక్పాల్గికే
యకలంకుండునగంబునుండిముదితుండుడై దూఁకిప్రామాణ్యమున్
బ్రకటింపంగనొనర్చె వాదమును, జే ♦ వస్తోమ మెవ్వని ది
వ్యకృష్ణ బ్రాహ్మణ్యభాగముల దీ ♦ వ్యద్రీతినిష్ఠుడెనో॥ 2౬

గీ॥ ఆదయాహుఁడగు భట్ట ♦ పాదుఁడిపుడు గురునిరాకృతి సు
ప్రాప్త ♦ దురితముడుప నాస్తికుండును సర్వాగ ♦ మార్గవేది
యును సగుటఁజొచ్చెఁదుషగమా ♦ ననలమునను॥ 2౭

చం॥ ఇతఁడునధీతసర్వనిగ ♦ మేంగితమంత్రుఁడు సన్మనోవిచా
రితనిఖిలాచ్ఛతంత్రుఁడు నె ♦ టిన్విరసీకృత దుష్టతంత్రుఁడుం
గుతలసుపర్వలోక ఫణి ♦ కోటినివాసములందు నెల్లభాగి
మితనిజకీర్తియంత్రుఁడు న ♦ మేయుఁడు నేడిటులయ్యెనక్కటా!॥

మ॥ అను నావార్తను శ్రోకరుండువిని తా ♦ నత్యంతవేగంబుగాఁ
జని వీక్షించెఁదుషాఘసంస్థితుని శా ♦ వ్యస్తోమయుక్తాస్యై
ఘనధీభాసితులౌ ప్రభాకరముగ ♦ ల్కష్టంబునందన్నుఁజ
ట్టనెసంగంగను భట్టపాదుని విదీ ♦ డ్యస్తోమ సంభావ్యుని॥ ౨౮

కం॥ ఘనధూమయుతతుషాసల । మునఁ దనునంతయును చాప ధ
ముంగనిమున్నం । గనఁబడుముఖమున నూష్ణం । బునఁజెలఁగ
డు జలజకాంతిఁ ♦ బొందెడువానిన్॥ ౮౦

చం॥ అరులజయించి వేదలస ♦ దధ్వముఁబోచిన భట్టుపాదుఁడా ।
దురితవిదూరు, యోగివిను ♦ తు న్నిజదృష్టిపథావతీర్ణు, శం ।
కరగురుఁ బూర్వమెన్నఁడును ♦ గాననివాని నపాంగభంగి నా ।
దరమునదూరమందె కనిఁతాఁగనెంతయుఁదుష్టి నత్తటిన్॥ ౮౧

కం॥ శ్రుతపూర్వవృత్తుఁడగు నా య్యతివర్యునకర్చనంత ♦ నాతఁడు
నిజశి । వ్యతతింజేయింపఁగ నా । యతివరుఁడును నపుడుము
దితుఁ ♦ డైకొనె దానిన్॥ ౮౨

గీ॥ భిక్షుఁగొనితుష్టఁడైన యా ♦ భిక్షునరుఁడు । భాష్యముంజూపె
దాభట్ట ♦ పదున కమల । మయ్య నిఖలనిబంధంబు ♦ నవనిశిష్ట ।
జనవిలోకితమై సుప్ర ♦ చారముఁగను॥ ౮౩

చం॥ కడుఁ జెలువైన భాష్యము న ♦ ఖండసుధీకలితుండు భట్టపా ।
దుఁడు దుదిదాఁకఁజూచి పరిఁతుష్టఁడునై యమితోడఁబల్కె నా ।
ల్పుఁడుగను మత్సరాది కలిఁమోహితుఁడయ్యెఁడుగాని సర్వవి ।
జ్ఞఁడు కనఁడల్పభావమున ♦ కున్ ధరఁబాత్రిత నెన్నఁడేనియున్॥

గీ॥ ప్రాజ్ఞ! యీ భాష్యమగుదునఁ ♦ బ్రథమమున ను । రీతి నెనిమిది
వేల వా ♦ ర్తికములలరుఁ । గాని యీదిక్ష నిపుడునే ♦ నూనని
యెడ । దీనసునిబంధనమొనర్తు ♦ దృఢము గాను॥ ౮౪

కుమారిలడను భట్టపాదుడు శంకరుతోడ స్వానన్ధంజలిపితన్ను దరింపజేయుమనుట

గీ॥ ఇట్టి సమయమునందు మీ ♦ యట్టివారి । దర్శనమె దుర్లభంబగు ♦
ధరణిలోనఁ । బూర్వ సంపాదితంబగు ♦ పుణ్యవితతి । నెట్లా నా
దృష్టి పథమున ♦ నెనఁగి తిపుడు ॥ ౮౫

ఉ॥ సారములేని సంసరణ ♦ సాగరమందు మురుంగు వారియు ।

త్రావిధానమందున ను ♦ చారులునొ మిముబోటి సన్ననో ।

వారము తోడి సంగమె యు ♦ పాయముగాని ధరితి నీచులకే।

బారముఁ జేర్చ వేతొకయుఁ పాయములేదు సుమీ యమీశ్వరా॥

చం॥ చిరుతరుణంబుచుండియువి ♦ శేషముగా భగవానుని న్నినుం।

గరమిటుచూడఁగోరుదును ♦ గాని మనశ్చీచభంబునీవు ని।

త్తతి యమినర్య! పొందితివి ♦ తల్పుఁగ నీభవమార్గమందున ।

న్నరతతి కిష్టయోగముఁ మఁసఁకుతుకత్వముచేరఁగాదుగా॥ ౮౮

గీ॥ కాల మొక్కొకతటి నిప్పుఁ ♦ గలుపుచుండు సపకృతినొనర్చు

నీచునొ ♦ క్కపుడు కూర్చు సల్లె కూర్చి వియోగంబు ♦ న

పుడెయ్యిసఁగుఁ గాలకృతములు కట్టచు ♦ ఖంబులరయ॥ ౮౯

మ॥ సునిబంధంబునొనర్చితి స్మఱియు ని ♦ స్తుల్యంబునొ మార్గమి।

ట్లనుచున్నిర్ణయముం బొనర్చితిని నే ♦ నాన్యాయశాస్త్రజ్ఞ యు।

క్తినిరాసంబును సల్పితిన్విషయజా ♦ క్షీణోరుజాతంబులం।

గనితింగాని సమర్థతంగనను నీ♦కాలంబుఁబోఁద్రోయఁగఁ॥౯౦

మ॥ నిగమంబెన్న స్వతఃప్రమాణమచుచు ♦ నేనిర్ణయంబుం బో॥

ర్పఁగ నెవ్వానినిగూడకే సుఖముఁగూర్చింగాఁబ్రపంచంబుశే।

క్తిఁ గనంజాలదో? యట్టిదిట్టనిగమో ♦ క్తిస్తామసంసిద్ధు నీ।

శు గఁఘ్నరిసించి తెనను బరే ♦ శుండాఁపనోవిద్యరా॥ ౯౧

కం॥ జగమెల్ల బాధసంవృత । మగుటయు శ్రుతిపథము చెలువు ♦

సందకునికియుం దగఁగని బాధులనోర్పఁగ। నిగమ పురాణాధ్వఁ

బోవ ♦ నేదొరకొంటి॥ ౯౨

మ॥ అవసీనాథుఁడు మున్నుగాఁగలుగుమ♦ ర్యవ్రాతముంబొద్దులా।

త్మవశస్థంబుగఁజేయ శిష్యయుతులై ♦ తామాధరతీశ గే।

హవితాసంబునుజొచ్చి యీతఁడుమది♦ యాధీశుఁడట్లాటమా।

దువిశేషాజరముంగొనుండు శ్రుతియు♦ న్దోషాధ్వవర్జింపుఁడీ॥౯౩

మ॥ ధరలోన నృహుమానబాధవలనం ♦ దధ్యంబుగాఁగం బర।

స్వరవైరుధ్యముఁ బల్కునట్టిదగుటం ♦ బ్రామాణ్యముచేదమే।

తఱినై సంగసదంచుఁ బల్కుచును జౌ ♦ ద్వారాత మెల్లప్పుడుం |
 నిరుగుంచానికి నడ్డు లేశమును బృథ్విన్ద్రేనిదయ్యంగనన్ || ౯౦
 సీ॥ వేదభూతుకులైన ♦ యామరాత్ములతోడ; వాదించితిని గాని ♦
 వాఁడైన నా సిద్ధాంతగోప్యము ♦ సింధుపులచునెఱుంగ; గక వారిఁ
 గని పల్కు ♦ టకును శక్తిఁ | గవనైతిని నిషేద్య ♦ మునుగు
 రైఱుగక; తన్నిషేధమొనర్చు ♦ దరమె? యనుచు | మఱి నెంచి
 యపుడు ♦ దతమఁ నుక్కుడనొచ్చు; సాగతస్థలికినే ♦ జనితదీయ |
 గీ॥ మొన శాస్త్రంబువినుచుండ ♦ గా నొకప్పు | తీక్షణుతి జౌద్ధుఁ
 డొకఁడు వై ♦ దికపుడెప్పు | నేనినిందించె నాపెంట ♦ నేమద
 ప్రా॥ కణము ధ్వపై నఁబడె మోగి ♦ గణవరేణ్య!! || ౯౧
 గీ॥ అన్మదశ్రునిపాతంబు ♦ నతఁడుదక్కఁ | బార్శ్వయుగ్మనివాను
 తౌ ♦ పరులెఱుంగరె | కపుడె మొదలుగనావయి ♦ నాస్తభావ |
 మునువిడిచియున్న యవ్వారి ♦ బొందెశంక || ౯౨

మ॥ బలవంతుండు విపక్షపాతి మునునొ ♦ పాటుండితం డన్మదీ |
 యలనద్వర్షనము గ్రహించె మనమ ♦ ధ్యక్షగూఢుడై వీనినే |
 లలినై నన్ వెడలంగఁగొట్టుఁడు దురా ♦ లంబాత్ములొనిట్టివా |
 రలిటన్ నిల్వననర్దులంచు నిటుతీ ♦ ర్మానించెరడ్డలరున్ || ౯౩
 కం॥ అనియాజౌద్ధులు నిశ్చయ | మునుజేసి నిపాతభీతిః ♦ బొందిన
 నన్నం | గని యుచ్చసౌధశిఖరం | బుననుండి ధరిత్రిపై కిం ♦ బోఁ
 వోసిరొగిన్ || ౯౪

చం॥ శ్రుతితతి సత్ప్రమాణమగు ♦ చో విషమస్థలినిచ్చటన్ నిపా |
 తితుండనునయ్య నేననుతః తిన్ విడనంచు వచించి యుచ్చసౌ |
 ధతలము లెక్కుచుంబడుచు ♦ దాల్చి నేననుసంచయంబునే |
 బ్రతుకుటచేతనే నిగమ ♦ రాజకి మాన్యతయబ్బె విద్వరా || ౯౫

కం॥ అగుచోననుచును సంశయ | ముగఁబల్కుట విషమశాస్త్ర ♦
 మును విచుటను పా | చ్చగుదేశమునుండివడన్ | దగు నాకన్న
 డగై విధిక్య ♦ తంబగునదియున్ || ౯౬

గీ॥ అక్షరమునొక్కఁడిమవాఁడె యగుగురుండఁ బనిచ శాస్త్రోప
దేవునే యనఁగవలయు? సుగతగురుఁడు విద్యనే యగనె
ఱింగి దానినిదితి మహాపరా ధమునలనికీ॥ ౧౦౧

ఉ॥ జై మినియేయుపజ్ఞ గఁ బ్రాప్తిని గాంచిన శాస్త్రమందునా
దామతిఁజొప్పఁగాఁబడుట నార్య! తథాగతుఁడు తన్మత
స్థామితగోప్యసంగతుల నాత్మనెఱింగియుఁ దత్కులంబునే
నేముచుఘాతఁజేసితి ననిందుఁబరేశుఁ దిరస్కరించితి॥ ౧౦౨

కం॥ ఈరెండుదోషములకు ను ధీరాజస్తవ్య నిష్క్రు ధి నొనర్చు
గ నీ మారుతసఖుఁజొచ్చితి నది యారయఁ బునరుక్తి నీప య
దాబ్జముఁగననొక ౧౦౩

ఉ॥ నీవలభాష్యముఁ ఘనమ ధి నొనర్చితివంచు సంయమిం
దా! విని దానియందున న యంబుగవృత్తి నొనర్చి కీర్తిని
భూవలయంబునంగనెదఁ బోయనియెంచితిమున్ను గాని యి
ష్టావితథోక్తి నేమియగు? నట్టిసుభాగ్యము నాకులేదుగా॥ ౧౦౪

మ॥ నిను, నద్వైతముబోవనంచిత జనా నీకార్థమీ భూతలం
బునజన్మించినశంభుఁగానెఱుఁగుదుంబుణ్యాత్మ! పూర్వంబెనా
కనుఁదెన్నున్ సఫలంబుఁజేసినయెడక గట్టా! మదిప్రక్షయం
బునకేనిట్టివనిబానర్పచుగదా; పూర్ణప్రమోదంబునక॥

ఉ॥ ఓబుధపూజ్య! యీయుగశ ధి జోత్కటపాపముఁబాపనిష్ఠ దీ
క్షాబలమూని యీతుషకృ ధానుశిఖావళిలోనఁజొచ్చితిన్
శాబరభాష్యమట్లు విల సద్భవదీయసుభాష్యమందు నా
కీబహుళార్థమింతలిఖి యించి నుతింగనుభాగ్యమెట్లగుక॥

మ॥ పరమోదారుఁడు భట్టపాదుఁడిటు సం ధాపింపనీవద్దిక
స్వరమైయాననకంజ మొప్పఁగయమీ డ్వర్యంశుదాఁబల్కెని
ద్ధరణీక వేదచయార్థకర్మవిముఖ ధి త్వప్రోల్లసచ్ఛాద్ధసం
హరణార్థంబుజనించు నిన్ను గుహుఁగానార్యేడ్య! యేనెర్గుదున్

గీ॥ సీదుసంధావనయుఁబాప ♦ మీదు సజ్జ నతతిశిక్షకునై నిజ ♦
ప్రతిమునాచి రించెదపు కుకజలముఁ బో ♦ క్షించిబ్రదుకఁ
జేయుదునువార్తికము దీనఁ ♦ జేయమీవు॥ ౧౦౮

మ॥ అనుచుంబల్కెను బ్రహ్మవిష్వరునిశాంత్వార్థగ్రామ్యైకబుధా
ర్హుని నామస్మరణించి ధర్మవినుఁడు ♦ బోధిద్యక్షు
విద్యాగచుం

డునునౌ భట్టపదాభిధార విబుధుండు ♦ బ్రశయంబెంతయో
తనకుంజెల్పునొసంగఁగాఁబలికె హృద్వంశాగతి దాధృతి॥

శా॥ ఆహా! నాయెడఁగూడఁ ద్వన్మహితసాధాభాషణంజెన్న నెం
తోహృద్వంబగు, వక్రమాధనువునందు ♦ శూరవద్యుల్ గుణ
వ్యాహారోపణజేయు పోలిక మహా ♦ వ్యాహంబునున్సద్గుణ
వ్యాహారోపణముంబొనర్చుగుటిల ♦ వ్యాహంబునందుందయన్॥

మ॥ కరుణార్మ్యులనదచ్చతావకకటా ♦ క్షవారితపాతంబులన్॥

జరకాలంబుననే మృతింగనినను ♦ జీవింపఁగాఁజేయ శం॥

కర! దక్షుండవు, కానిపూసఁబడెనా ♦ మ్నాయోక్తమాసన్వతం
బు,రసన్, దీనినివీడుచో బుధచయంపున్నింద నేనందనే॥౧౧౧

కం॥ కావున శుద్ధంబయ్యను భూవలయ విరుద్ధకృత్య ♦ మునుస
ల్పగ మి ద్భావంబు సమ్మతింపదు పావనగుణజాల! భవ్య ♦
పాటలచేలా!॥ ౧౧౨

గీ॥ దేవ! సీదుప్రభావంబు ♦ దెలియునాకు | భూతములనొంచి
పూర్వంపు ♦ రీతిఁదిరిగి | యును సృణంప సమర్థుండ ♦ వనిన
సన్నుఁ బ్రతుకఁజేయుట నీకుఁజి ♦ త్రంబుగాదు॥ ౧౧౩

చం॥ శమివర! మున్నె? చిత్తజల ♦ జాతవినిచ్చితమైన యాపత్రితా
గ్ర్యమువిడ నుత్సహింపనట ♦ గావున నాయెడఁబేర్చి నోగురూ
త్తమ! భవతారకాఖ్య ప్రథి ♦ తంబగుబ్రహ్మము నిష్ఠనాకుఁజె
ల్పి మహిఁ గృతార్థుఁజేయుమతి ♦ పేశలమకా హృదయంబె
సంగఁగన్॥ ౧౧౪

—♦ భట్టపాదుడు శంకరునికి మండనమిత్రుని జయింపఁ బనిగల్పించుట. ♦—

శా॥ నీకై మార్గముఁ జూపఁగావలయునో ♦ నేఁజూపెదన్ మండనా!
 ఖ్యాకుండున్ సుమనోవరేఁబ్రయమ దిగంతాక్రాంతసత్తీర్తిభూ!
 నాకొకఁప్రభుఁడొక్కఁడొప్పెను జయిం ♦ పందగ్గవాడట్రీస!
 ద్దీకుంగెల్పిననో జగంబఖిలమున్ ♦ దేవా! జితఁబయ్యెనున్॥
 ఆ॥ నె॥ మహితకర్మయోగ ♦ మార్గంబెముఖ్యమా! ననుచునెపుడు
 బల్కు ♦ చుచు ధరితి! వేదవిహితకర్మ ♦ వితతితత్పరతఁబ్ర ♦
 వృత్తిశాస్త్రపరత ♦ వెలయుతఁడు॥ ౧౧౬

చం॥ అతఁడు నివృత్తిశాస్త్రమున ♦ నాదరముఁబొసరింపఁజేసలే!
 గతినయినన్ భవద్వశగుఁ ♦ గా నొసరింపుఁడు వానినోయమీ!
 జ్ఞాత! యట్లులై నమీదగు మ ♦ నోరథమానలుగాన వేగమా!
 గతిని దదంతికంబునకుఁ ♦ గౌతుకమొప్పుగనేగుఁ డిత్తటిన్॥ ౧౧౭

శా॥ ఉంబేకుండననొప్పు మండనునిదొ ♦ యోషాగ్రయంబాయటం!
 చుం బందౌఘముచేతఁ బిల్వఁబడుచుం ♦ డుమ్మన్న వాద్దేవి రో!
 పంబుందేసనొకన్న దుర్వసనుచే ♦ శాపంబునుఁగాంచి ధా!
 త్రింబుట్టెన్ద్రవ్య భారతీప్రథితయై ♦ దీవ్యత్పువిద్యాఘయై॥ ౧౧౮
 కం॥ ఆవిశ్వహపుఁ డఖిలకా లావలి ననుమించు, నిష్ఠుఁ ♦ డగుమ
 త్సచ్చి! ప్యావళిఁగానఁదదంగన! నీవటసాక్ష్యమ్ముచుంచి ♦ యిత
 నిం గెలుమా॥ ౧౧౯

ఉ॥ ఆతనిచేతనేభవదు ♦ దంచితభాష్యములందు నన్నిట!
 న్భూతిగవార్తికంబులను ♦ గల్పనఘటంబొసరింపజేయుమీ!
 వీతటి విశ్వనాథుఁబలె ♦ నిచ్చటికిం జరుదెంచినావు నా!
 కీతటి దారకంబునచి ♦ యించి కృతార్థునిఁగానొసర్చుమా॥ ౧౨౦

శా॥ ఓనిష్కరణజాయమానకరుణా! ♦ యోదేశికాగ్రేయ! నీ!
 వీనాసన్నిధిలో ముహూర్తమితమై ♦ యెంతేనినొప్పారు భ!
 వ్యానేహంబునునిల్చి, యోగవిద! నీ! కాత్యాబ్జభాగ్యంబునొ
 సినీహాపముఁగాంచుచు న్మదసుప్తల్లేలాగతిన్వీడెదన్॥ ౧౨౧

మ॥ అనుచుంబల్కెడు నాకుమారిలుని బ్రహ్మాంబుండగండెల్పిబై ।
టనులోనంగల మోహమంతయును నూడంచేసిబ్రహ్మైక్య భా ।
వునిఁగాఁజేయుచునయ్యమిప్రవరుడు॥నోవ్విమాధ్యముంబూనిజే
గనె యామండనమిశ్రుగేహమునకే ♦ గంగాఁ దలంచె స్మృతి॥

ఉ॥ అంతట భట్టసాదుడమి ♦ తాదరమొప్పంగ నై జవాశ్యము ।
న్యాంతముగానెనర్చి యతి ♦ శంచయనాథ విబోధితాద్యయా ।
త్యంతసుతత్త్వైఁ ప్రశమి ♦ తాళిలబింధు చునై మమత్వము ।
న్యాంతముఁజేసి శంకరుప్రీ ♦ సావమునంగనె విష్ణుధానుముక॥

—♦ ఆ శ్వా సాంతము . ♦—

మ॥ దరహఃసోల్లసదాస్య! దాస్యతణ భ ♦ క్తవ్రాతచేతోబ్జ భా ।
స్కర! దీవ్యత్కరుణాలవాల!గిరిరాట్కన్యాయుతోత్సంగ! సం ।
గరరంగాంతరనిర్జిత త్రిపుర ర ♦ క్షస్సంచయాధీశ! సా ।
దరతూణా! జగతీతలావన సుదఃకూ! మోహినీపూర్ణవా?॥౧౨౮

ఇది శ్రీభమిడిపాట్యన్వయవేంకట
సుబ్రహ్మణ్య శర్మాభిధేయాంధ్రీకృతంబైన
శ్రీశంకరవిజయమునందు ఘోషాశ్వాసము.

శ్రీ శంకరవిజయము .

సప్తమా శ్వాసము

దప్రియసఖ! శర్వా!

చీడీవ్యద్వామభాగ! ♦ నిర్మల! నిత్యా!

మోదా! నిజభక్తతతి!

శ్రీదా! ప్రేమభావభీశ! ♦ శ్రీసకలేశా!॥

గీ॥ అవధరింపుమనంతరం ♦ బర్చ్యుసాదుఁడైన శంకరసంయమి ♦
శానుఁడాప్రి యాగకడనుండి వెడలెఁదా ♦ వేగమండ! నాఖ్య
పండితునింగెల్వ ♦ సభగతిని॥

—♦శంకరుఁడు మండనుగెల్వ మాహిష్మతీపురికరుగుట.♦—

మ॥ చనుచు శంకరుఁడర్హగంధిసుమన ♦ సస్సంఘాతవిభ్రాజమా!
ననిరీక్ష్యాంచితవీధికవిమల ర ♦ శ్నవ్రాతచిత్రోచ్చవ ।

ప్రసఖండాంబరచుంబిరమ్యశిఖర ♦ ప్రిసాదసంఘాత మం!

డనవిభ్రాజితఁ బూశ్చయప్రవరసి ♦ డ్యంగాంచెమాహిష్మతిఁ

గీ॥ కాంచి యతివిస్మితాంతర ♦ కంజుఁడగుచు హరివిధంబుగడిగియె
నం ♦ బరపథంబు నుండి శంకరయమిసుమ ♦ నోజ్జమెన! పుర
వరోపాంతగారామ ♦ ముననుదుష్టి॥

సీ॥ సుమహితామోద వ ♦ త్సుమనస్సమూహంబు; చే సంతతంబు
భా ♦ సిల్లుదాని శ్రుతిచయంబునకు సమ్మతములౌవాక్తులఁ;
జెప్పు సద్విజరాజ ♦ నొప్పుదాని మహితజీవనభాస ♦ మాన

మైచూడనొ; సరసుల గుమితోడ ♦ వటలుదాని| నమ్రతచల
రారి ♦ నానాశ్రీతేష్ట సం; ధాయిభూజనులచే ♦ దనరుదానిఁ|
గీ॥ బురవరోపాంతవనిని శం ♦ కరయతీంద్రుఁ| డెల్లవైపులఁగనుఁ
గొని ♦ యల్లమంతుఁ| బురవరంబునఁగాంచి నఁపుడువహించు|
తోరపుదుష్టిచందె బు ♦ ధుఁడుగాశ॥ ౫

చం॥ వికసితకంజదీప్యదట ♦ విన్విహరించి తరంగరంగదం|
బుకణసుశీకరావళిని ♦ మున్నుచు సాలమహీజరాజిని|
చుక చలియింపఁజేయుచు మ ♦ నోహర్మమైతగు సర్మదాశుగం|
బకలుభుభావ్యకారుఁగడు ♦ హాయిని గూర్చుచుఁగొల్పెత్తటి
డ॥ ఆనని విశ్రామించి తన ♦ యాహ్నికమంతయు వాసఁదీర్చి తా|
నావనజాప్తుఁడఁబరపు ♦ టంతరమెక్కుచునుండ మండనే|
లావిబుధాలయంబునకి ♦ లాగురుఁడేగుచుఁగాంచె వానిదా|
సీవనజాత్తులంజలముఁ ♦ జేఁగొనిరాఁజనువారి దారిలోన్॥ ౭
కం॥ కని శంకరుఁడువిదలతో| ననెనుండనపండితాల ♦ యంబెటనని
వా| రునునన్యుద్భుతశంకరుఁ| గనిచెప్పిరుమత్తరంబుఁ ♦ గౌతుక
మొప్పన్॥ ౮

గీ॥ శ్రుతులిలఁ దమంతటనెతాము ♦ రూఢిఁగనునొ? పరునిచేతనొ
యనిద్వార ♦ పంజరాంత| రస్థితశుకాంగనాళితి ♦ రంపువాద|
మాచరించునొ? యెట? మండ ♦ నాలయమడె॥ ౯

గీ॥ ఫలమునిడఁగ రక్తర్మమై ♦ యలరునొక్కొ? బ్రహ్మమో యం
చునెటద్వార ♦ పంజరాంత| రస్థితశుకాంగనాళితి ♦ రంపువాద|
మాచరించునొ? యదె మండ ♦ నాలయంబు॥ ౧౦

గీ॥ జగము సత్యంబెయగుఁగాద ♦ సత్యమెయను| చుంజవంబున
నెటద్వార ♦ పంజరాంత| రస్థితశుకాంగనాళితి ♦ రంపువాద|
మాచరించునొ? యదె మండ ♦ నాలయంబు॥ ౧౧

మ॥ అనుచీరీతినిబల్కు తొయ్యలుల వా ♦ క్యాసీకముంజక్కఁగా
విని యాపిమ్మట మండనేశ్వరునిదా ♦ వేశ్మంపుబాహ్యస్థలం|

బునకు నృంకరయోగియేగి సుదృఢం ♦ పుండల్పచేమూయబ|
డ్డనివేశంబునుగాంచి తాఁజొరగ నా ♦ టంకంబటంచెంచుచున్ ||

గీ॥ శంకరుండిట్లు వారి వా ♦ కృరణిఁగోలి | గృహబహిష్ఠలికేతి ♦
దేహమునుగ | వాటగు ప్తముఁగనిచొర ♦ వలనుపడద | టంచు
నెడలోనసపుడు ధా ♦ వించివేగ || ౧౩

గీ॥ ద్యుపథమునుబూని దృఢమై ♦ యోగశక్తి | నరిగి మండనమి
శుగ్ధ ♦ హంగణాంత | రంబుచనుడ్కిక నెభూత ♦ లంబుచకును |
మండనంబగు గృహముఁది ♦ దంశియపుడు || ౧౪

మ॥ కలయంగన్గొనిచొచ్చె శంకరుఁడులే ♦ ఖస్తోమపావాసపుం |
దులయైవాతచలల్లనద్ధృజతతిం ♦ గోరంబుగానొప్పి సా |
ధలసస్మాత్తలావరుద్ధసురవ ♦ ర్మంబై విరాజిల్లు భూ |
తలసన్మండనుఁడై న మండనునియా ♦ స్థానంబుచొక్కుమ్మడిన్ ||

ఉ॥ జై మినిసంయుతుండయిన ♦ సత్యవతీతనయున్నునీష్యను |
ద్దామతపోవిశేషతయ ♦ ధావిభశ్రాద్ధమునన్నిమంత్రీణం |
బామయిఁజేసి వారిచర ♦ శాబ్దములంగఁగుగంజెలంగు వి |
ద్యామహిమార్జితవృత్తిభు ♦ నబ్జజనన్నిభుఁగాంచెమండనున్ ||

గీ॥ అంబరమునుండిడిగి యట ♦ యతివరుండు | వాఁడై మినులం
జేరి ♦ హర్షభరితు | లై నవారలయాదృతి ♦ నర్కగతిని గనిము
నివరద్యయాంతిక ♦ మున వసించె || ౧౫

ఉ॥ మండనమిశ్రుండంబరపు ♦ మార్గమునంబిగినిసంచయా |
ఖండలసన్నిధింగడు వి ♦ కాసమెసంగుగనుక్కువాని నా |
దండినిజ్ఞానసూత్రశిఖుఁ ♦ దాఁగముసమర్థిగాఁదలంచుచు |
స్మండగునాగ్రహంబునను ♦ వైచిత్త్యైవప్రభేషుండయ్యునున్ ||

మ॥ అతిరుఘ్నండగు నాగృహశ్రమిని ♦ త్యంతంబుఁగొత్తూహలాం
చితుఁడౌమన్మరిచక్రివర్తికిని బా ♦ ల్పెన్వాసిఁబ్రశోత్తర |
ప్రతతుల్పైండుగ నుత్తరోత్తరముగా ♦ రాణించుచున్ శోత్తరం |
తతికిన్విస్మయదంబులై వరుసను ♦ ద్యనీతినిట్లు త్తజిన్ || ౧౬

—♦ శంకరమండనసంవాదము. ♦—

మం॥ గీ॥ ముండియెటనుండి?

శం॥ యాగళం ♦ బు

నుం॥ భవదీయ! మైన మార్గంబునడిగితి ♦

శం॥ నట్టులేని | మార్గమేనునిచెప్పె?

మం॥ నీ ♦ మాతరండ! యనుచునదితెల్పె

శం॥ నారీతి ♦ యర్హమెయగు॥

—౨౦

కం॥ మార్గమునీవడిగితివా! మార్గము నీకు త్తరంబు ♦ మండన! యె

సంగె॥ మార్గమునడుగనినాకా! మార్గము నీమారయనెను ♦

మాట నెట్లులనుక॥

—౨౧

మం॥ కం॥ సురపీతయైనదొకా?

శం॥ భూ! సుర! యదితాశ్వేతగాడె? ♦

మం॥ సురవర్ణమునీ! వెఱుంగుడె?

శం॥ తద్వర్ణమునే! నెఱుంగుదుడె

దద్రీనము నీవ ♦ యెఱుంగుచువునుమా॥

—౨౨

మం॥ చం॥ అకట! కలంజముందిని మ ♦ దాత్ములిటుల్ విపగీత

వాక్యమునీ!

చకచకగావనింతురు వి ♦ చారముమాని;

చకచకావనింతురు వి ♦ చారముమాని; వక సవిధప్రభాతుడు భ ♦ వద్దతి

నెక్కుడుగాఁగలంజ మెం॥

చకతిని వాగుచుండఁజే వి ♦ చారమదేటికి మండనాభిధా॥ —౨౩

మం॥ చం॥ ఖరమునకై నభారమగు ♦ గంతనుమోదముతో వహింపఁగాఁ

బరువె? దురీహ! నీకకట ♦ భన్యశిఖావిమలోపవీతముల్!

శం॥ పరమదురీహ నీపితకు ♦ భారమునిచ్చెడుగంతనుక వహిం॥

తుర, శ్రుతికొనుభారమనితోఁపఁగవీడితి జందెమున్ శిఖన్॥ —౨౪

మం॥ గీ॥ పాలనముచేయలేక స్వభార్యవీడి శిష్యపుస్తకభారేచ్ఛఁ ♦

జెలఁగునీదు! బ్రహ్మనిష్ఠత ప్రకటింపఁ ♦ బడియెనేడు! పరమ

భిక్షుకముఖ్య! శం ♦ కరసమాఖ్య॥

—౨౫

శం॥ గీ॥ గురునిఁగొల్చుటె వ్యవధిగా ♦ గురుకులంబు । ననుసమా
నర్తనముఁజెప్పి ♦ యనవరతము । స్త్రీలకెప్పుడు శుశూంషఁ ♦ జే
యునీడు । కర్మనిష్ఠతమిగుల వ్యా ♦ ఖ్యాతమయ్యె॥ ౨౬

మం॥ కం॥ ఉంటివిగద మూర్ఖుడ! వా! ల్లంటులగర్భముల వారి ♦
కతననె వృద్ధిం గంటివిగద! యానాతుల! తొంటికృతము నక
ట! మఱచి ♦ దూఱందగునే?॥ ౨౭

శం॥ కం॥ ఎవ్వరియోనులఁబుట్టితొ? యెవ్వరిస్తన్యమునుద్రావి ♦
యేపుంగనితో! యవ్వనితలఁ బశువట్టుల! నెవ్విధిఁగ్రీడించుచుం
టి ♦ విల? మూర్ఖతమా!॥ ౨౮

మం॥ గీ॥ వహ్నులకు యత్నమూనియు ♦ ద్వాసనంబు ।
వేగఁగావించికంటివి ♦ వీరహత్య ।

శం॥ పరమగుపదంబు నెఱుంగక ♦ పందవగుచు ।
నాత్మహత్యనెకాంచితి ♦ వవనినీవు॥ ౨౯

మం॥ గీ॥ ద్వారపాలురవంచించి ♦ చోరుఁబోలే ।
నెట్లు మూర్ఖుడ, వచ్చితి ♦ విపుడిచటికి?!

శం॥ కోరివచ్చినభిక్షుల ♦ కొఱకుఁ గూడు ।
నిడక కుడిచెదవెట్లు? నీ ♦ విపుడు చెపుమ॥ ౩౦

మం॥ గీ॥ కర్మమునొనర్చు సమయంబు ♦ గాన నిపుడు ।
మాటలాడనుసుమి మూర్ఖ ♦ మర్త్యతోడ ।

శం॥ నహహ! యతిభంగముగ మాట ♦ లాడు నీడు ।
జ్ఞానమెంతయుఁ బ్రకటన ♦ మూనెనిపుడు॥ ౩౧

మం॥ కం॥ యతిభంగోద్యుక్తురకు॥ యతిభంగముతగునుగాదె? ♦
శం॥ యతిభంగమునక॥ క్షీతిసుర! పంచమ్యంతాం! చితముగఁదలఁ

పుము సమాస ♦ సిద్ధిని బుద్ధిక॥ ౩౨

మం॥ ఉ॥ భాసకువాసస్మయెసఁగు ♦ బ్రహ్మమదేడ? దురీహులేడ? । న
న్యాసమునేడఁ జూడఁగ న ♦ నారతముం దురితాళిక్లె నా ।

వాసమునై చెలంగు కలి ♦ వైఖరియేడ? నహా? మహారసా!

వాససుఖాన్న సక్తిని జ ♦ వంబుగఁగంటివి యోగివేషమున్॥ 33

శం॥ ఉ॥ చూడఁగనాకమేడ? నవి ♦ శుద్ధపుటాచరణంబదేడ? నా!

వేడిమివేల్పునేడ? బృథి ♦ విక సతతంబఘ సంచయంబుతోఁ

గూడినయట్టియాకలియఁ♦గూళ యదెచ్చటఁజూడఁ జేడెలన్!

గూడఁదలంచి కర్మటల ♦ కుంగలవేషముఁదాల్చితి త్తఱిన్॥ 34

చం॥ ఘనరుషతోడ నీమొదలు ♦ గాఁగల దుర్వచనాళినిట్లు మం!

డనుఁడన వానికెల్లను ద ♦ టాలున శంకరయోగి కౌతుకం!

బుననె సదు త్తరంబుఁగఁడుఁ♦ బొల్పుగనిచ్చుచునుండ వ్యాసజై!

మినులపుడంది రిద్వరును ♦ మిక్కిలియక్కజము న్మనంబులన్॥

గీ॥ చిటునగవుగల్గుజెమిని ♦ చేతఁజూడఁ బడెడు మండనుతోనిట్లు ♦

వ్యాసుఁడనియె! నాత్మవిదునిధుతేషణ ♦ నమలినుయమి! సం

చితులఘస్కిగాదిటు ♦ లాడ! వత్స!॥ 35

కం॥ మతిఁదలఁపుమితని నభ్యా! గతునిన్ శ్రీకామినీకుఁ ♦ గావేగ

నిమం! తిత్తుఁజేయుమనుచు మానివి! దితవిధి నాశ్రవునిఁజేసె♦

ధీశిక్షితుఁగన్॥ 36

గీ॥ అంత నామండనబుధుండు ♦ శాంతుఁడగుచు | సంభ్రమంబున

నుదకసం ♦ స్పర్శజేసి! వ్యాసమునియాజ్ఞవలన స ♦ న్యాసివ

రుని! శాస్త్రవిధిఁగొల్చికోరె భి ♦ తుంగానంగ॥ 37

ఉ॥ శంకరుఁడప్పడిట్టులనె ♦ సౌమ్య! వివాదపుభిక్షుఁగోరి ని |

శృంకగఁ దావకీసమగు ♦ సన్నిధికేజనుడెంచితి న్నిరా!

తంకముగాఁ బరస్పర వి ♦ ధానవిధేయతయే ఫణంబుగాఁ

బొంకముఁజెందు దానినిడు ♦ పూర్వపుటోదనభిక్షు నేమిచశా॥

చం॥ నిగమశిరఃపథంబున వ ♦ నిన్విపులంబుగఁజేయుచొంటె నె!

న్నఁగమఱియొండు కామితము♦ నాకిసుమంతయులేదు, నీవుయ!

జగణగతేప్సితుండవయి ♦ సంస్కృతి తారహిమాంశుసన్నిభం!

బగుచుఁ జెలంగునప్పథము♦నక్కట!వంభితముంబొనర్చితౌ॥ ౪౦

- మ॥ ఇపుడాసర్వవివాదివైన నిను శే ♦ హీ! నిర్జితుంజేసి స॥
త్యవభంబౌ నిగమాంతముంజగతి వి ♦ ఖ్యాతంబుఁగాఁజేయుదుం॥
గపటంబున్విడి మన్మతాశ్రయింజనై ♦ స న్మేలుకాడే నివా॥
దవరత్వమ్ముననిల్పు, మోఁజితినిను॥త్యా!యంచువాక్రుచ్చుమా॥
- గీ॥ అనుచుఁబల్కెను యతినరు ♦ సర్థవద్వ॥ చనమునాలించి పృ
స్తవి । స్మయఁడగుచును॥ నవపరిభవంబుతోడను ♦ స్నతయ
స్కుఁడగు సతఁడువల్కె నిజగౌర ♦ వాశ్రితుఁడయి॥ ౪౨
- గీ॥ వేయిముఖములఁజెలఁగు ద ♦ ర్వికరేశు॥ నెడనయిన నోడినాఁ
డనం ♦ చీతఁడనఁడు । శ్రుతిమతంబునువీడి క ♦ ల్పితమునైన
మానిమతమునఁ బడఁడెపు ♦ డైనఁగాని॥ ౪౩
- గీ॥ అవనిఁ గోవిదుఁడెప్పుడు ♦ ద్భవముఁగనునొ । సరసమగువాద
మెపుడేని ♦ జరుగునొక్కొ?॥ యని యనారతముంగోరు ♦ కొ
నెడునాకు॥ స్వయముగావచ్చె నేడహా ♦ జయమహంబు॥౪౪
- చం॥ అలరుతనిత్తటి స్మనల ♦ కంచితమై తగువాదగాధ; పు॥
●మృలనిగమోత్పరిశ్రమముఁజక్కఁగ దానఫలించుఁగాత; భూ॥
తలమునఁ జూడఁగాన వను ♦ ధన్వనుధావసధుంఁగునాకె కా॥
నలెననుచుం దనంతటనె ♦ వచ్చినదానినిగై కొనఁడొకో?॥ ౪౫
- శా॥ ఈనేనాయమహంతనేనియునుమా॥యింతుంజమి యోసుధా॥
భానుస్థామృతతుల్య దివ్యతనుశో ♦ భా! నీవభీతిన్మరా॥
భానీకాచ్ఛ కలావహంబయిన దీ ♦ వ్యద్యుష్మదాలాపనం॥
తానంపుంగలహంబు నాకిడుము చే ♦ తఃకంజముహ్సంగఁగ॥
- గీ॥ అనుగతాఖిలదర్శన ♦ యను దురీహ॥ వారగర్వాటవికిని గ ♦
తోర పరశు॥ నిభయునగు నాదుపటుతయు ♦ నీదుకర్ణ॥ పథముఁ
జేరదొకో? వాద ♦ పరుడనైతి॥ ౪౬
- నీ॥ వాదంబునిడెను భా ♦ వమునీకెసంగిన; యెడల భిక్షునుగొం
దు ♦ నిప్పుడనుచుఁ గడునల్పముగనెని ♦ వడిగినాఁడపునుమ్ము;
దండివరేణ్య! వా ♦ దమనుమాట । వినిసయంతనె మోద ♦

మునుజెందితింజుమీ; చిరకాలమభిలాష ♦ చేతనున్న నొక్కఁ
జేనియు వాది ♦ ఫక్కిగారాకుంట; నిపుడు నీచుడిచేత ♦ నెసఁ
గె ముదము।

గీ॥ వాదమునొనర్తు సందియ ♦ మేదియిప్పుడు । మన జయపరాజ
యంబుల ♦ ననెడువాఁడు । వలయుఁగాక కళాహీన ♦ ఫ
లము వాద। మగు, జిగీషులుగావెందు ♦ తగఁగలహము॥ ౮౪

గీ॥ వాదమునవాదియుం బ్రతి ♦ వాదియును వి । పక్షపక్షంబులం
గందు ♦ రీక్షితిఁగద । చెప్పుమ వాదించుమనకిట ♦ శపథమెది
యో? దానను బ్రమాణమెదియో? మ ♦ ధ్యస్థులెవరో?॥ ౮౫

ఉ॥ నేననగేస్తులందునుతి ♦ నింగన నర్హుడ నీవుచు న్యతీ।
శానుడవోవదద్వర! వె ♦ సన్నన యీవిజయాజయంబుల।
న్మానుగఁజేయుమయ్య సఫ♦ ణంబులఁగాఁ బొనరింతమంతన।
న్యూనముగారహించెడు మ♦ నోహరవాదమును న్నితంబుతో॥

ఉ॥ ధన్యుడనై తినేడు వసు ♦ ధాస్థలి నార్యుడవీవు వాదపుం।
జన్యమునన్నఁగోరుట, ల ♦ సద్గతిజేపగుఁగాత నోయతీ।
శ్మాన్య! వివాదమిత్తఱిని ♦ మాధ్యదినంపువిధింబొనర్తునం।
చు న్యతీసంచయాధిపుని♦ జూచి నయంబునమండనుండన॥ ౮౬

చం॥ చిటునగవంచితాన్య సర ♦ సీరుహమందుఁ జెలంగనట్టులే।
జరుగును తేపెవాదమని ♦ సంయమిసంచయపూజ్యుడైన శం।
కరయమివల్కు మండనుడ ♦ ఖండముదంబున వ్యాసజై మినీ।
శ్వరులనువేడె వాదమున ♦ సాక్షిత్వసందుడటంచు భక్తితో॥

ఉ॥ నుత్యులు వ్యాసజై మిని ము ♦ నుల్లగ మండనపత్నిని న్నర।
స్వత్యవతారఁగానెఱిగి ♦ పల్కిరి మండనుతోడనిట్టులౌ।
చిత్తమెసంగుచుండ, విదు ♦ మీమణిఁ దావకపత్నిని న్నుధీ।
ట్టుత్య! సదన్యజేసిధృతి ♦ తోడ వివాదమునల్పుమంచొగి॥

చం॥ మునియుగమన్నమాట కను ♦ మోదముఁజూపుచు వంత

మండనుం।

- డును బ్రకృతంబుచేయఁగఁ గఁడున్వడినెంచిశుచిత్రయంబుఁబో |
 లెనెసఁగు మూఁగురన్మనుల • లేఖచయూర్చుల సప్తుడైవయు |
 క్తిని నరుడెంచువారలనొ • గిన్నిధిఁగొల్చె ననూనభక్తితో॥
- గీ॥ విధినిభుజియించి యటనుప • విష్ణులగు ము | నులకు నామూఁ
 గురకుఁ బౌర్వ • ములను జాను | రములఁగొని వీచుచుండిరి •
 శ్రమముఁబాప మండనాశ్రవులిరువుర • మందభక్తి॥ ౫౫
- గీ॥ యమివరేఖ్యుఁడు డైవయో • గముననితరు | లకు సుదుర్లభ
 మైనదే • శీకులడై స | దర్శనంబునవారి సం • స్పర్శవలన | భా
 షణంబున మిగులసం • తోషముఁగనె॥ ౫౬
- కం॥ నిగమత్రయ్యంతార్థముఁ | దగనెఱిగిన యామునిత్రి • తయ
 మంతటనొ | వ్పగ నొక్కముహూర్తము మొ | డగుతుష్టిఁ బర
 స్పరంబు • ననుకొనిరెదియో॥ ౫౭
- గీ॥ ఆధరామరవిధుని గే • హంబుచుండి | వెడలిన మునిత్రయంబు
 నఁ • దడయకిర్వు | రైరదృశ్యులు, మూఁడవ • యమియెసఁగె
 ను | భూజవ స్మర్మదాతట • మునఁగలగుడి॥ ౫౮

—♦ సూర్యాస్తమయవర్ణనము. ♦—

- మ॥ వసుమంతుండ నటంచుఁదీప్తిమగుగో • వ్రాతంబున న్లోక పుం |
 బనఁదూలించితి సుంతయేనియచుకం • పంగాంచ నైతంచుయో |
 గిసమాఢేష్యుని శంకరుంగని విర • క్తింబూని శాంతాత్ముడై
 వెసమిత్తుండయి పొల్చెఁబశ్చిమదిగు • ర్వీధ్రంబుననానఁడున్॥
- చం॥ కలవసుధాజి నిప్పగిది • గాఁగొని నన్నిడైవాసరంపుదో |
 య్యలిమతి దీననేకువల • యారితనక్కట! కంటినంచుదా |
 వలముగనందె రోషమును • వాసరకామినిపై ననంగఁ బా |
 టలరుచితోఁబ్రతీచినిదఁటాలుస భానుఁడదృశ్యుడయ్యెదా॥
- మ॥ ఘనవైరాగ్యమునూని భాస్కరుఁడు లో • కంబున్విసర్జించివే |
 గనెహంసత్వముఁగాంచఁగాఁదనమదిం • గాంక్షించిగోసంచయం

బుచు ను ప్తంబుగఁజేసియంతగతము ♦ న్యుంజొను నెమ్మేనఁదో!
ల్చిన కాషాయపుటంబొకో? యనఁగఁదా ♦ లెచ్చంజ కెంజాయ
తో॥ ౬౦

చం॥ అమృతముతోడఁబోల్పఁదగు ♦ నమ్మునియుగ్మమువల్కి నట్టివా!
కృములను నాత్మశిష్యునిచ ♦ యంబుచకున్వినిపించుచుంబ్రమో
దముతన కెంతయేగదురఁ ♦ దద్దుఁడుశంకరసంయమింద్రుఁడా
విసులపురాత్రినంతయును ♦ వేగనుబుచ్చెబరాత్మచింతతో॥
—ప్రభాతకాలవర్ణనము—

మ॥ అరవిందంబులఁదోఁగి యుత్పలసమా ♦ హంబంచునన్దాఁగిక!
ప్పురపుండిప్పలఁదూఁగి, చందనపుటా ♦ మోదంబునన్మాఁగిక
స్తురినింబున్లనసాఁగి, సూననిచయా ♦ స్తోకాంచి తామోద సం!
భరితంబై మలయానిలంబెనఁగెనా ♦ ప్రత్యాషమందొప్పుగన్
గీ॥ వెలినిలోనున్న తమముచు ♦ వేగఁదనదు! గోగణంబునవారింపఁ
గోరిపరమ! హంసయిదెవచ్చెమేల్కనుఁ ♦ డనుచుఁదెల్పు! బో
ధకుఁడొనాఁగనరుణుండు ♦ పొలిచెఁబొచి॥ ౬౧

ఉ॥ తిన్ననిపేర్మినొప్పనఁగు ♦ దేశికవద్యుని వాక్యరాజచే!
మున్నగలట్టి బుధచయ ♦ మున్విడి స్వేచ్ఛఁజరించుశిష్యుల!
ట్లన్నలినాప్త సారధివ ♦ రాంశులవిచ్చిసతమ్మిమొగ్గలం!
దున్నయభుల్బయలైడలె ♦ సుత్కటఘంకృతులంబొనర్చుచు॥
సీ॥ నిగమశాఖాశిఖా ♦ నిచయంబునకు నెవ్వఁ; డలరుగు త్రియనంగ ♦
నలరుచుండు! దగనాగతమనాగ ♦ తమువర్తమానంబు; ధర
నేనికతమునఁ ♦ బరఁగునిరత! మెవఁడుజంతునికాయ ♦ కృతక
ర్మములకెల్ల; సాక్షియైచనుఁగర్మ ♦ సాక్షియనఁగ! దినదినం
బును నద్య ♦ రునకు నెవ్వఁడుకళా; వలిఁదానొసంగుచు ♦ నల
రఁజేయు?!

గీ॥ నెవఁడు విబుధులకన్నంబు ♦ నిడుసతతము? తనదుగోరాజింజుక్ర
హి ♦ తంబునెవఁడు! చేయు? నట్టియహస్కరుం ♦ డాయమరవ!
తిదిశనుదయించెఁగెంజాయ ♦ గదురనంత॥ ౬౨

—సరస్వతీ సాక్షిక శంకరమండనమిశ్ర వాదోపకర్మము—

మ॥ అరుణాంభఃప్రభ వాస్తదీధితులచే ♦ నాకాశమెల్లన్నిభా॥
 స్వరిమైయొప్పగ భేద్యయవేదియును బ్ర ♦ జ్ఞానద్వరుండైన శం॥
 కరుణాశ్రీయవినేయసంచయముతోఁ ♦ గాల్యంబులందీర్చివి॥
 ద్వరరమ్యంబగు మండనార్కుని సభ ♦ న్వాదార్థమైచొచ్చెదాక

ఉ॥ మండనపండితుండును స ♦ మస్తకలావలికాలయంబుగా॥
 నుండెను శారదాభ్యునిజ ♦ యోషనుసాక్షినిగా నొనర్చితా॥
 నుండెనివాదముంగుఱిచి ♦ యుత్సుకుండై పతిదేవయ్యెనయ॥
 య్యండజమూనయున్నవిభు ♦ నానతిచేఁగొనె సభ్యభావమున్॥

కం॥ పతిచే నియుక్తయగు నా॥ పతిదేవతయెసఁగె సభ్య ♦ భావ
 మునగృహః॥ శ్రితయతులతారతమ్య॥ స్థితి నెఱుంగఁగవచ్చుభార ♦
 తీదేవియనన్॥

౬౯

మ॥ ఉరువృద్ధింగనినట్టి మండనుని వా ♦ దోల్కగతశిల్లోబరా॥
 వరవిజ్ఞాండుఁబరేంగితజ్ఞుఁడునునై ♦ వర్తించు నానందమీ॥
 శ్వరుఁడు న్ముందుగనే యెఱుంగుటఁబ్రీతి ♦ జ్ఞానీయసందాఁబరా॥
 వరయొగ్మైకృత్యపరంబొనర్చెనిటు వి ♦ దావ్రీతాంచితంపొసభక

మ॥ పరమార్థంబును సచ్చిదచ్ఛమునునొ ♦ బ్రహ్మంబుదానొక్కండే
 వఱలున్ముక్తియెవెండియానటుల స ♦ ర్వంబొన్రపంచంబుగాఁ॥
 గరమజ్ఞానముచేతఁగప్పబడి త ♦ ద్వానంబునస్పృహమై
 మఱలు నివృత్తమువోవముక్తియగునా ♦ మ్నాయంతమేమా

సమా॥ ౭౦

చం॥ నిజముగదీననేజయము ♦ నేఁగనుఁగొందునొ, యొక్కవేళనా॥
 కజయమెయైనచో యతితఁ ♦ ద్యాగముఁజేసికషాయచేలము
 ద్విజవర! వీడికట్టుదును ♦ దెల్లనిపుట్టమువాదమిప్పుడొ॥
 ప్పజయమొ? యెండొ? యీయుభయ ♦ భారతియేమనకున్వ

చించుతక ౭౧

గీ॥ కడుసుదారుడు యమివరే ♦ బృహదున్నెస శంకరుండిట్లు శప
థంబు ♦ సలుపగేహి మాన్యుడగుమండనుండాత్మ ♦ మతము
నిలుపు నట్టిశపథంబుజేసె దా ♦ నంతనిట్లు॥ 23

సీ॥ చిత్స్వరూపముచే బ్ర ♦ సిద్ధమానాత్మయం; దునుశక్తినుతలే ♦
మినినిగమశి రంబులెన్నఁపఁబ్రమా ♦ ణంబులందునఁగావు; తగ
వాక్యబోధిత ♦ మగునశేష కార్యజాతమున కా ♦ గమశిఖా
పూర్వభా; గమసమాణంబుగా నమరునెపుడు గొప్పశబ్దంబుల ♦
కును గార్యమాత్మంబు; గుఱిచి శక్తియునొస ♦ గూడుచుండు.

గీ॥ జేయవలయును గర్మంబు ♦ నాయువున్న యంతవఱకును దేహు
ల ♦ హర్షి శంబుఁ గర్మములనుండియే ముక్తి ♦ కలుగుచనుట
నిగమములకెల్ల నభిమతం ♦ బుగఁజెలంగు॥ 24

ఉ॥ వాదమునుం బానర్ప జయ ♦ వంతుడ నేనొకవేళఁగానిచో
నేదనితట్టిమాటకు య ♦ తీశనుతా! వివరీతరీతిగా
నీదుతెఱంగుఁగైకొనెద, ♦ నిక్కము; సాక్ష్యమునందుమున్ననీ
వాదరమొప్పుజెప్పిన య ♦ దంగనయే సకలంబెఱింగెడిక॥ 25

సీ॥ గెలుపునందినవారి ♦ కలరెఱునాశ్రయం; బును బరాజితుఁడుగై ♦
కొనఁగవలయు ననుచు నేకాంతంబు ♦ ననుభణంబును జేసి;
కొని శంకరుఁడును మం ♦ డఁగుడు నప్ప డత్యుదారమనీష ♦
యాద్యయభారతి; జెలుపుగా సాక్ష్యాభి ♦ ప్తి క్తజేసి యొకరి
నొక్కరు గెల్పు ♦ నుత్సుకతమెఱయ; జయదత్తదృష్టులె నయ
మెసంగ॥

గీ॥ దండిపండితవరులతో ♦ నిండియుండు నిండుసభనుపవిష్టులై ♦
యుండివాద మును సమంబుగఁజేయుట ♦ కునుమొదలిడి రఱుల
వేదులు సుస్థిత ♦ ముఖములలర॥ 26

గీ॥ నయముమిగులఁగ నన్యోన్య ♦ జయముఁగోరు మతులనుపవిష్టు
లగుయతి ♦ పతులమెడల నుభయభారతీయ త్రితి ♦ నుంచె
బూల దండలను సభ్యయశాచుము ♦ దంబుగదుర॥ 27

గీ॥ ఎవనిమౌనమును పూదండ ♦ యెలమినెపుడు తొలంగు? నవ్వు
డ యతనికి ♦ గలుపులేమి తెల్లమూరని యాయమ ♦ తెలిసి
యరిగె గృహియతుల కన్నభిక్షుల ♦ నింటఁజేయ॥ 2౮

కం॥ ఇరువురు జయఫలనిహితా దరులై యొనరించువాద ♦ తత్త్వ
ముగనఁగాఁ | బరమేష్ఠిముఖులు తన్మం | దిరముర వాహనగు
తాచు ♦ దివిఁబొల్పిరట॥ 29

చం॥ యమివర మండరార్థులకు నయ్యె సదస్యబుధోక్తసాధువా |
దము, నిజపక్షయుగ్మమని ♦ దర్శితవేదము, విద్వరప్రమో |
దము, బహుమంజులాంచితప ♦ దప్రచయోల్లసదర్హవాక్సమూ |
హమగుటచేఁ బరస్పర కృతామితమోదము, వాదమయ్యెడ॥

చం॥ దినదినముం బ్రకర్షమునఁ ♦ జేరెనెన్విదనీకసన్నిధిం |
గనుచుఁ బరస్పరంబుగనఁ ♦ గాఁబడు భంగముచేజయంబునం |
గనుకుతుకంబు నిర్దురకుఁ ♦ గల్గ నొనర్చుచునై న సంయుగం |
బుననగు రోషమున్లవముఁ ♦ బొందక వాదముమోదదంబునై ॥

శా॥ అన్యోన్యంబుఁ బ్రగల్భమానటుల స్నే ♦ రాస్యాబ్జులై పోరిరా |
ధన్యుల్బద్ధసుఖాసనస్థులయి స్నే ♦ దంబొప్ప నాకాశమం |
దన్యానంబగుచూపుఁజొన్ని ప్రతిప ♦ తాచోత్తరంబు న్నుధీ |
మాన్యంజాగతిఁద్రుంచి చూఱఁగొనుచు ♦ న్మన్యాక్తుతా
చిర్వురు॥ ౩౦

కం॥ అనుదినమును గాల్యంబుల నొనరిచి యుపవిష్టులగుచు ♦ నొ
నరించెది మం | డనబుధుఁడు శంకరార్థుం | డును విద్యావాద
ముంగ ♦ శున్బధులెన్న॥ ౩1

చం॥ ప్రతిదివసంబు నాయుభయ ♦ భారతివాసరమధ్యమందున |
య్యతి నిజభర్తృసన్నిధికి ♦ నల్లనఁజేరి వచించు మస్కరీ |
శతకును బ్రాణనాథునకుఁ ♦ జయ్యన భిక్షుకు భుక్తికిన్సమం |
చితమగు కాలమప్పుడ ♦ చె ద్దివసంబులైదునాటును॥ ౩౨

మ॥ యమిలోకేశ్వరుడా విచక్షణునిదా ♦ క్ష్యంబుందగన్ ట్కోదను
క్షమముంగన్గొని యెల్లసత్ములకే ♦ కాలంబునందైన ట్కో!
భమునుంఘోర్చియు శంకరార్చుని సమీ ♦ పంబందు దీపింపకు!
న్నమహాకోటలనొప్పుదానినిమహా ♦ నందంబుతోఁద్రోచెదా॥

శా॥ ప్రాగల్భ్యంబును వీడియుండియును స ♦ భ్యస్తుత్యుడౌమండనుం
డాగేయప్రతిభ న్యమింద్రుఁగని నీవ్వి ♦ యంబై ససిద్ధాంతము!
నీ గాంభీర్యముతోడ నిల్పుఁగననె ♦ నివ్యాగమాంత ప్రసి
ద్ధాగఁగోర్తులనెప్పు నద్యును ♦ సిద్ధాంతంబుఁబోఁ
ద్రోయఁగె॥

౮౬

— ♦ శ్రీశంకర మండసమితుల సంవాదము. ♦ —

సీ॥ ఓనయమిశ్వర ♦ వాసిగాజీవేశ్వ; రులకునెప్పుడు నేక ♦ రూ
పమగుట । మంచిగానంగీక ♦ రించెదరీరందు; నలరుసాక్షిగ
బ్రహ్మ ♦ మనవరతముఁ దగశుద్ధతను బుద్ధ ♦ తను నుదాసీనత;
నొప్పుచుంటనటంచుఁ ♦ జెప్పిమరలఁ । బురుషార్థదముగఁ జె
ప్పుటను వేదశిరంబు; లకునెప్పు నప్రయో ♦ జకతయసదె?

గీ॥ యవియుమానాంతరావగ ♦ తార్థభోధ! కంబులగు లాకికోర్తుల ♦
కరణి, సుప్ర! మాణవిషయంబుగాఁగ నా ♦ త్మనువచింప! కు
నికినందుఁబ్రమాణంబుఁ ♦ గనముమేము॥

౮౭

కం॥ అనవుడు నయ్యమివరుఁడి! ట్లనిప్రీత్యుత్తరముఁజెప్పె ♦ నత్తటి
నామం దనగేహివరునితోడం దనవాక్కా-శలముమెఱయఁ ♦
దత్సభలోనన్॥

౮౮

సీ॥ మండసబుధ! విచు ♦ మానంబిదేసుమీ; తగశ్వేతకేతు ను ♦
ద్దాలకుండు! నాత్మవీవైతివ ♦ టంచు విజ్ఞుఁగఁజేసె; నేబ్రహ్మ
మైతినం ♦ చెఱుఁగుకతన! నభయంబునో జన ♦ కా! వహించి
తివీవు; బ్రహ్మంబుననెయెల్ల ♦ వఱలఁగాన! నెల్లనీవైతివి ♦ కేవి
శుజ్ఞోహముల్?; తనయ! యైక్యములోనఁ ♦ గనెఘనీక!

గీ॥ టంచు జనకునివిజ్ఞఁ గావించె యాజ్ఞఁ | వల్కులఁజీకనెందఱో
విజ్ఞఁ ♦ వరులు శిష్యు | తతిని బరమేశ్వరుని నాత్మ ♦ తనుగ్ర
హింపఁ | జేసిరని వేదమూలఁ ♦ జెప్పఁబడియె॥ ౮౯

మం॥గీ॥ వేదమూలఁదత్త్వ మ ♦ స్యాదివాక్కుఁ | లనఘ! హుంఘ
ఋఖంబుల ♦ యట్టులఘము | నుమపుజపియింప; వీనికిఁనొక్క
యర్థ | ముననులేదు వివక్షయె ♦ పుష్పమనుగాని॥ ౯౦

శం॥గీ॥ సదమలార్థంబుఁదోఁపమిఁగదయభిజ్ఞ | లనిరిహుంఘఋఖం
బులఁకునుజపోప | యుక్తతను బ్రాజ్ఞ; యిచటనువ్యక్తముగనె
యర్థమగుచుండ నెటుల జ ♦ పార్థతయగు॥ ౯౧

మం॥గీ॥ తత్త్వమసియనుమాట క ♦ తమునజీవ | శివులకై కృతయైన
ను ♦ సవనకర్త | శివుఁడెయనుప్రస్తుతినివిధి ♦ శేషమెయగుఁ
గానియతివర్య! యైక్యంబు ♦ కలుగఁజెప్పును॥ ౯౨

శం॥చం॥కృతువులకంగ భూతములు ♦ గాఁజెలునందివ యూపము
ఖ్యవ | స్తుతతుల నెల్లకాలమును ♦ దోయజబాంధవ ముఖ్యదివ్య
సం | తతులఁగఁజెప్పు వాక్తతిక ♦ దా ! విధిశేషము? కర్మకాం
డసం | స్థితమగుచదియేగతినిజెల్వగు వేటొకకాండమందునన్॥

మం॥చం॥యతికులనర్చ్య ! నీవనిన ♦ యట్టులజీవునియందు నీశద్య
ప్రీతనఁజేయు, బ్రహ్మతనుజెందనియన్నమనోనిలార్కులం
దతులితరీతి నాగమచ ♦ యంబులు, కర్మసమృద్ధికై సుఖ |

స్థితినిదలిర్చు బ్రహ్మమతిఁజేయువిధంబునఁ దత్త్విమాదులున్॥

శం॥చం॥ప్రకటమతీ! యనారతముఁబ్రహ్మవిభావనజేయునాలిజ్ఞ
దికమితదత్తిఁ దోఁచెడుగ ♦ తిన్నిగమాంతగ తత్త్విమాదివా
క్షీకరమునందుఁ దోఁపదిది ♦ నిక్కమకాపుర నిష్పఠీవు చె
ప్పుకరణియెల్లు కూడెడిని ♦ బోధమెయింగనుఁ గొన్ననిత్తటిన్॥

మం॥సీ॥యతివర్య ! నిగమాంత ♦ గతభాషణంబులు; బ్రహ్మత్మతఁ
బ్రమాణ | పరతఁగనుతనై ననుసోమాధ్వ♦ రానూనవువిశేష;
ములఫలదర్శన ♦ మునకువిధిని | గల్పించినటులిటఁ ♦ గల్పింపఁ

దగుబ్రహ్మ; మే యగుబ్రహ్మంబు ♦ నెఱిగినయను | ముక్తిఫలంబును ♦ బోధించుశ్రుతికిబ్ర; హ్మముకాదలంచెను ♦ సతఁడు బ్రహ్మ | వేదిగావలెనను ♦ విధిచట్టులెసబ్ర; హ్మమునాఁగనేమి? యా ♦ త్మయననేమి? | యనుచులోశంకించు ♦ కొనితత్త్వరూపస; మర్పణచేనిత్యుఁ ♦ డఖలవిడుఁడు | నానందరూపుండు ♦ సఖిలగతుండును; ననునాదిగాఁగల ♦ యాగమాంత | వాక్కుల సత్తతి ♦ వాడుకకుండెచ్చి; కొనిబ్రహ్మము నెఱిగి ♦ కొనగవలయుఁ | దదు పాసననుమోక్ష ♦ మొదవకున్ననుశాస్త్ర; దృష్టంబుగా నెనఁ ♦ దేజరిల్లుఁ | దిన్నఁగావిధిఁజొన్నకున్న హానాదిశూ; న్యమునరాజరిగెను ♦ నవనియెల్ల |

గీ॥ ద్వీపసప్తకయనెనువా ♦ గ్వీతతికిఁబలెఁ | దత్త్వమస్యాదులకునన ♦ ర్థకృమెయగు | నిఁకఁబ్రవృత్తి నివృత్తుల ♦ నేవచింప | కున్నవానికి శాస్త్రత్వ ♦ మెన్ననున్న॥

శం॥ సీ॥ అక్కట ! విధినిమీ ♦ రటుచొన్నుచోఁగ్రియా; జన్యయాటవిముక్తి ♦ స్వర్గముఖము | లట్లువినాశంబు ♦ నందుఁగదా మోక్ష; మునకుసాతిశయత్వ ♦ మునుననిత్య | తయునులేమిని గ్రియా ♦ త్వము దానికొనరింపఁ; దగదు జ్ఞానముమనో ♦ ధర్మమయ్య | వాసియథాభూత ♦ వస్తుప్రమాణాది; కమునుమాత్ర మెఱుంగఁ ♦ గలదునుమ్ము | ఏదేవతముకై గృ ♦ హీతమయ్యె హవిస్సు? ! మతిఁదల్పనొపష ♦ ట్కృతులదాని |

గీ॥ నదియెమానసమనఁబడు ♦ నదియుఁబురుష | తంత్రమగుటనొన ర్పంగఁ ♦ దగునొనర్చ | కుంటకును జ్ఞానమునకట్టు ♦ లొనరదెపు డుఁ | గానఁదజ్జన్యమగుముక్తి ♦ హానిఁగనదు॥

మం॥ కం॥ తత్త్వమసియనెను వాక్యము | తత్త్వజ్ఞ! యుపాసనాభిధావ ర్యవసా | యిత్యముఁగనకున్నను సద్భ | శత్యముజీవునకుఁజెప్పు ♦ సర్వజ్ఞనితోన్॥

శం॥మ॥ అనఘా ! జీవునకీశుతోఁ దులయనా ♦ హాత త్త్వమస్యక్తచే!

తనతన్ జెప్పునో? సర్వవిత్తసకలా ♦ త్మత్వాదికాంచదుణా

లినో? యాద్యంబుచున్నజెప్పఁదగదో ♦ లింగాంచుటన్నదుణా

లినెయన్నన్న మతోద్విరోధమగుట ♦ న్లేదెన్న సామ్యంబటన్॥

మం॥మ॥ అనురింబోలున విద్యజావృతినివి ♦ ఖ్యాతింగచల్లేనిబో ।

ధనుఖానంత్యముఖంబులై నపరమా ♦ త్మప్రోల్లసత్సద్గుణా ।

ఘనమహ్వాంచిత సద్గుణంబులను వ ♦ క్కాణించు జీవాత్మకి ।

శసమత్వంబును దత్త్వమస్యభిధదో ♦ పంజెన్నఁగాలేదుగా॥

శం॥ఉ॥ ఓవసుధానుపర్య! భవ ♦ దుక్తిమైజీవుర కుంబరాత్మకా ।

దావచియింపరోషమింక ♦ దద్విషయంబుచనేల? నీకవి

ద్యావరణంబునుండివర ♦ మాత్మశకుంబ్రతి భానశంకనీ

చేవిదనీకవర్య! నిర ♦ సింహబడెంగద! చూడుమియ్యెడ॥

మం॥మ॥ శమిమూర్ధస్య! జగత్ప్రసూతియగునా ♦ సర్వేశుతోజేతన!

త్వముచేజీవురకు నుసామ్యమునుదా ♦ వాక్కుచ్చెమంగాతఁదా

త్వమసీత్యుక్తి జగంబుచేతనమునం ♦ దాంబుట్టుటంజేసిసాం

ఖ్యముఖల్ చెప్పుప్రధానభూతమర ♦ మాణ్వాదుల్నిర స్తంబులౌ॥

శం సీ॥ అక్కట! బుధవర్య! ♦ యటులేనిమీమతం; బునఁదత్త్వమసి

యంట ♦ చనదుగాదే? తత్త్వమస్తియటంచు ♦ దనరఁగావలె

నట్టు; లనుటవేదశిఖాల్లి ♦ కనభిమతము! జగతికిజడతాభి ♦ శం

కవోవఁగనిల్లె; చెప్పఁగావలెనని ♦ చెప్పిదేని! వినుము “ తదై

క్షత” ♦ యనుశ్రుతిహానుండు; వీక్షణశబ్దను ♦ దక్షతనది

గీ॥ తెల్లమగుచుండనన్యగ ♦ తిన్జడత్వ! శంకమాన్పుట కనఁబ్రశ ♦

స్తంబుగాదు! విప్రీవర! క్షిప్రీముగనీక ♦ ణుప్రీదాన! ముఖ్యనిర

సనకనుచుఁజె ♦ ప్పుటయుఁదగదు॥ ౧౦౩

మం॥మ॥ యమిపా! నేనుశివుండఁగా ననెడుప్రత్యక్షంపుజ్ఞానంబుత!

త్వసీత్యుక్తికిఁగల్గెనైకవరత ♦ న్వాక్కుచ్చెగారాదువే!

దమునిత్యంబును బత్యమన్నవిధిచే ♦ తందత్త్వమస్యక్తిజ ।

ప్రమెయకాఁగానిఫలంబువేఱెదియుసం ♦ ప్రిపదావాక్కునన్॥

శం॥ఉ॥ అక్షయచేత భేదమిది ♦ యశానెడఁగిల్లున బేధవేదవా।
 కృష్ణతియిందిరియంబునకి ♦ లామర! భేదపునన్నికర్ణమే,
 యీక్షితిలేమిఁగల్గుదును ♦ మీ! మతిఁగాంచినభేదపుంబ్రమా।
 లక్షణమందుచేభిదచె ♦ లంగదుజీవపరేశులందునక॥ ౧౦౫
 మం॥శా॥ నేనీశానునికంటె వేటచునుడిం ♦ దీపించుభేదంబె యో।
 జ్ఞానీ! జీవునకొవిశేషణమె, యో ♦ జంగానసంయోగతం।
 దానాయత్తభిదంబులంజెలఁగకు ♦ న్నన్నన్నికర్ణంబునం।
 ధానంబందు విశేషణత్వముచఁగా ♦ దా! వాదమింకేటికిక॥
 శం॥ఉ॥ కేవలనూవిశేషణత ♦ కేవివరింపకనన్నికర్ణము।
 న్నివనఁచోనవచ్చు ౪౩ ♦ జీసురవర్య! యతిప్రసక్తి, య।
 యోనల్లిసన్నికర్ణముభి ♦ దాశ్రయమైన విశేషణత్వచకా।
 నావిధిసన్నికృష్టతయు ♦ నాత్మకులేమిననర్హమట్లన్నక॥ ౧౦౬
 మం॥ఉం॥ యోగివరా! భిదాశ్రయత ♦ నొప్పెను నాత్మకు నింద్రి
 యంబుతో! సాగదు సన్నికర్ణమని ♦ చక్కఁగ నీవనుటొప్పు
 దాత్మయు। న్లోఁగన నిందిరియంబుచున ♦ లుస్తపుద్రీవ్యములొట
 చేత సం। యోగసమాశ్రయత్వమైన ♦ మున్నతినానుగమందె
 సంగెడిన్॥ ౧౦౭
 శం॥సీ॥ అవనీసురాగ్రీణ్య! ♦యాత్మతాఁబ్రభునైన; నణువైననగుఁ
 గాక ♦ యైననేమి? | యుక్తంబుగాదు సం ♦ యోగితనిరువంక;
 లను నొక్కదానికై ♦ ననువచింప। సావయపునితోడ ♦ సావ
 యపునకెసం; యోగితజగతిలో ♦ దాఁగనఁబడుమనమునిందిరి
 యమచుకొనిభిదాసంగిత; నంటిమి గాని స ♦ త్వము సరయఁగ।
 గీ॥ నిందిరియముగాడునుమ్మ సు ♦ ధీంద్ర! మనము। నేత్రముఖ్య
 సహాయత ♦ నెగడునట్టి దీపముంబోలు, సమమ యిం ♦ ద్రి
 యములందు। మనమునేననుటుమలశ ♦ శిననునుడికి॥ ౧౦౮
 మం॥గీ॥ భేదపుంబ్రమయత్తజ ♦ గాదు, సాక్షి। రూపయగునన్న
 దానవి ♦ రోధమగుట। జీవపరమాత్ములకభేద ♦ సిద్ధిఁజెలువ।
 దగఁబ్రమాణతఁగనునెత ♦ త్వమసిపదము॥ ౧౦౯

శం॥నీ॥ సాక్షియై తనరుఁ బ్ర॥ త్యక్షింబీలనవిద్య; చేనావృతం
డై న ♦ జీవునకును నమితమాయావృతం ♦ డగుపరమాత్మకు;
భేదమున్నట్లుతోఁపింపఁజేసె డినిద త్త్వమసి, వాక్య ♦ మునునవి
ద్యోరుమా; యావినిర్ముక్త జీ ♦ వాత్మపరశి వృలకభేదంబునే ♦
తెలిపెడి శ్రుతియును; బ్రత్యక్షమునుభిదా ♦ శ్రీయములగుట॥
గీ॥ చేవిరోధంబులేదును ♦ మీ విరోధ మున్ననాదిఁబ్రవర్తించు ♦
చున్న బలర । హితపుఁబ్రత్యక్షముతుదిం బ్ర ♦ వృత్తమైన నిగ.
మమున బాధితంబగు ♦ దగరజితమ డిని ననంతరజాత శుక్తి
ప్రమయటు॥ ౧౧౧

మం॥గీ॥ అనఖిలజుండఁగాన ఘ ♦ టాదికమటు జీవుఁడువిభిన్నుడగు
సదా ♦ శివునికన్న । ననెఱునను మానముననుసం ♦ యమివ
రేణ్య! రాదొకోబాధకమభేద ♦ వేదమునకు॥ ౧౧౨

శం॥మ॥ తనరంగాఁబరమార్థభూతమె విభే ♦ దంబిద్ది? కాకున్నఁగా!
ల్పనికంబా? పరమార్థభూతమనఁబో ♦ ల్పస్వామ్యమేలేదు, కా!
ల్పనికంబన్నఁ బరస్పరవ్యవహృతి ♦ స్థాయద్విభేదంబులే!
దనిమేమొప్పితిమందుచేఁజనదు వి ♦ పా! నీకుసాధింపఁగన్॥

—♦మండనమిశ్ర పరాజయము.♦—

మ॥ తిరమా నీమొదలైన శంకరుని యుక్తివ్రాతమొప్పారెవా!
క్తరుణీదత్తపరానుమోదమయి వి ♦ ద్వద్విశ్వరూపప్రమా!
దరసస్తంభనమై నిజేశ్వరయతి ♦ త్వవ్యాజవాగీశ్వరీ!
పరసాక్షిత్వయుతంబునై సుమచయోద్వర్ణాచ్చగంధంబుతోన్॥
గీ॥ యతివరోద్వృత్తిసీగతి ♦ నాత్మమెచ్చి మండనార్థుని మెడనుం
డు ♦ దండవాడి యుండఁగని భిక్షుకికనీరు ♦ లెండనిపతి యు
తులతోఁదెల్పి మఱియనె ♦ యతికిన్బ॥ ౧౧౩
కం॥ కోపాతిరేకమున మును శాపమునిడనాకు దుర్వ ♦ సనముని
భవదీ యాపారజయమెయవధిగ నాపనిజరుగుటనువచ్చి ♦ శఱు
చనెదయతీ॥ ౧౧౪

మ॥ అనుచుంబల్కి స్వధామ మందఁజను నా యంబన్యతీంద్రుండువే!
 గనెబంధించె జయింపఁగోరి వనదు ♦ గ్రామంత్రీరాజంబుచే!
 తనశంకస్వమతై క్యసిద్ధికొఱకై ♦ తాఁగానిసర్వజ్ఞతం!
 దనకున్నానను బూజ్యభావమును సి ♦ ధంబాటకుంఁగాదుసూ॥
 కం॥ శంకరసంయమివద్యుడ! పంకిలయైపరఁగునుభయ ♦ భారతినీటు
 ని! శ్మంకగ బద్ధఁగఁజేసి య| లంకృతినయభక్తులటఁజె ♦ లంగఁ
 గననియె॥ ౧౧౮

శా॥ అంబా! నిన్ను నెఱుంగుదున్విధికి భా ♦ ర్యంగాఁదురీభేదియా!
 నంబాజానికిసోదరీమణిఁగనీ ♦ హంజేసియేవేగఁజి!
 త్రింబా శ్రీముఖరూపముంగనెడు హా ♦ ర్షస్వాంతఁగా, నిష్ఠువి!
 శ్వంబుంబోవఁ గృతావతారనుసర ♦ స్వత్యంబఁగానేనఁహూ॥
 మ॥ జననీ! కావుననేగుమత్తతినెయు ♦ మృద్భక్తవద్యుండనై |
 చను నేనెప్పుడు నీనిజంబగు నివా ♦ సంబంధనంగీకరిం!
 తునా? యంచావచనంబుశారదకు నెంతోసమ్మతంబయ్యెమం!
 డనుచి త్తంబు నెఱుంగఁగోరియతియుం ♦ దానుండె హృష్టాత్ముడై
 డి॥ నీతియుతంబులై నిగమ ♦ నిస్తులితార్థము నిర్ణయించుచీ!
 భూతలమండెసంగు యతి ♦ భూపతివాక్కులచేత వేగ ధ్వ!
 స్తాతిశయాగ్రహింపఁడయిన ♦ సంతటఁ గర్మజఁడుండుగాన నా!
 త్మాతలదేవుడప్పుడెద ♦ సందియమందియ నెన్యమిందుఁగితోన్
 కం॥ యతివర! నేనిపుడీన! వ్యతరంబగు నపజయంబు ♦ వలననిపాద!
 సితిఁగననుగాని జైమి! న్యతులొక్తులనొంచితంచు ♦ సందితిఁగృ
 శత॥ ౧౧౯

గీ॥ ఎఱుంగు జరిగినదానిని ♦ జరుగఁబోవు! దాని, జగమువకెల్ల
 హి ♦ తంబుఁజేయు! వఱలుదక్షతనిగమ ప్పి ♦ వర్తనవిధి! నట్టి
 ముని వ్యర్థపదవక్త ♦ యెట్టులగును? ॥ ౧౨౩

—మండనమిశ్రునకు శంకరుడు జైమనీయేంగితముఁజెల్పుట—

మ॥ అని సందేహమునందు మండనునితో ♦ నాదండితాఁబల్కె ని!
 ట్లని, యాజైమినియందులేశమును న♦ న్యాయంబుఁచూపట్టదా!

తనిచి త్తంబుననుండు భావపుయథా • ర్థంబు నివ్విలోకింపఁగా |
మనమేయజ్జలమకాటఁజాల మునుమీ • మాన్యుండెయకానాతఁ |
డుక || ౧౨౮

కం॥ కవిజనమెఱుంగని మునిదా! ప్రవిమలవచనంబుదెదయె? • పలు
కుము యమివ! ర్య! వినిసమంచితమగుచో! భవదు క్తి నెరోషము
డిగి • భావించునెదక || ౧౨౯

గీ॥ అనుచు మండనబుధుఁడు ప్లా • ర్థనముఁజేయఁ | గరుణనొప్పారు
మతిని శం • కరయమీంద్రుఁ | డుభయభారతి మొదలగు • సభి
కులువిన • జై మినీయేంగితముఁ దెల్పె • నామెయినిటు || ౧౩౦

మ॥ వినుఁడీ బ్రహ్మపరుండునై యువిషయా • విష్టాత్ములౌవారిఁబో
వనెదందాఁదలపోసియమ్ముని పర • బ్రహ్మంబునందంగసా |
ధనతస్పర్శమునై న పుణ్యమును స • త్కర్మాతిరేకంబుచే |
తనిరూపించె దయాపరుండగుచు • ద • ధ్యంబిద్దిముమ్మాటికి ||

మ॥ అమలంబైన “తమేత” మన్వదము బ్ర • హ్మజ్ఞానముంగల్గఁజే
యమహాసాధనమాట, ధర్మసముదా • యంబున్నిధించెన్సుమో
క్షమునందుత్సుకుండై నమానితదపే • టంజేసియేధర్మసం |
ఘమురూపించెనుగాని వేతెదియుచు • గాదంచునేనెంచెదక ||

కం॥ అని శంకరసంయమిజై | మినిమునిహృదయమును సభను • మృ
దువుగననమం | డనమిశ్శ్రుడంతసంశయ | మునుగవియమివరుని
విషయ • ముననిట్లడిగెక || ౧౩౧

గీ॥ దమివ! సఫలంబులగుఁ గ్రియా • ర్థకములగుట | శ్రుతులె,
యతదర్థకోక్తులీ • షీతినివృక్షలె | యనుచుఁదెల్పిన జై మిని •
మునిశ్రుతులకు | సిద్ధవస్తుపరత్వంబు • జెప్పనొక్కొ? || ౧౩౨

ఉ॥ ఈతెఱఁగొప్పనాఁడగయ • తీశితపల్కుఁ, బరంపరానద |
దైవతపరంబునై యు శ్రుతి • వారమునాత్మవిబోధసత్ఫల |
ఖ్యాతసుకర్మమందు నల • రారెడిఁగావునఁగర్మకాండగ |
ఖ్యాతసదు క్తిసంతతికి • గర్మపరత్వముఁజూపెమానితా ||

చం॥ అనివిని మండనుండనుఁడి • దాత్మపరత్వమువేదనంచయుం
బురకగుటివమెనయెడఁ • బూరుషభిన్నమునైన చేతకుఁ
ఘనఫలదత్వముండెలియఁ • గాననిజై మినిమానివాసిఁబా
ల్చినపరమేశుఁగూడనిరఁ • సింతుటకుంగతమేమిచెప్పుమా॥ ౧౩౨

నీ॥ అనిపల్కు మండనుఁ • గని శంకరయమిందుఁ; డనియెఁదా
నిటు సభ్య • జరులుమెచ్చననేఘ! యీజగమెల్ల • నగుఁగర్వ
పూర్వక; మను సనుమానంబఁ • యాగమోక్షి తతిలేక యేప్ర
కా • శితుఁజేయుఁబరమేశు; ననువాదమాత్రంబు • లాగమంబు
లనికాణభుజులుఁదా • మనిరుపనిషదేక; గమ్యునోశ్వరునా •
గమవిదులెఱుఁ

గీ॥ గుటకుఁడగరనిగమవా • క్కులెవచించు! నట్టిపరమేశునను
మాన • మిట్టిదెట్టు! లెఱుఁగుననిదృఢయుక్తిని • కరమునశివ
పరపుటనుమానమునుమునీ • శ్వరుఁడుతోచె॥ ౧౩౩

కం॥ వినుమట్టులె పరమేశా! నునివలన జగంపుభవము • నున్లయ
మును నింకనమలమగు ఫలమునుజై • మినిమునినిరసిం చెమిగుల •
మెలకువతోడక॥ ౧౩౪

శా॥ ఈనేనాడినమాని వాక్యముననెం • తేనొప్పుగోప్యంబున
జ్ఞానుల్పుంతయుఁజూడనేరకననీ • శప్రోచ్చవాదోత్సుకుం
గానమ్మాన్యునిజెప్పుచుండెదరు దీ • నంజేసియేయమ్మునీ
శానుండొనెనిరీశవాదిగఁ బరే • శజ్ఞాగ్రుణ్డిమ్మేదిని॥ ౧౩౫

గీ॥ ఇంతమాత్రినె యతఁడుని • రీశవాది యగునెడ, నిశాటనా
హిత • మైనతమము! నహములందున వెలిఁగెడు • నహిమక
రుని! మహితమా ప్రభఁజేయదే? • మలినఁగాఁగ॥ ౧౩౬

కం॥ అనిశంకరసంయమిచె! ప్పినజై మినిమానినచన • విలసితభావం!
బునువినికనిరంబయుమం! డనుఁడునుసభ్యులును నుత్క • టంబ
గుతుస్సి॥ ౧౩౭

జైమిని ప్రసన్నుడై శంకరుపల్కులు సార్థకములనుట.

గీ॥ మృడనుండంత జై మిని ♦ మతి నెఱిగియు నెదనునందియమిను
మంత ♦ కదురంగమతిఁ దలఁచెనాతనిపల్కుచే ♦ తనునెఱుంగ
మునిని, మానియువచ్చె మం ♦ డనునికడకు॥ ౧౩౮

శం॥ విడునుమతీ! యనిమునిమం! డనుతోననెవిమవుమీమ ♦ నన్నం
శయమా॥ ఘనుఁడీతఁడెద్దినానూ! త్రనికరపుంభావమనియె? ♦
దభ్యంబుదెయ్యా॥ ౧౩౯

చం॥ యతిపుఁడితండు నాదుహృద ♦ యంబునెకాదునుమీ, శ్రుతి
స్మృతి॥

ప్రతిఁగలఱ్ఱిభావముఁ ది ♦ రంబుగఁదానయెఱుంగుఁజమ్మనా
గతమునతీతము న్మోదలు ♦ గాఁగలదెల్లనితంఁడెఱుంగున!

త్రితరుఁడెఱుంగనేరఁడును ♦ మీ, పలుమాటలతోడ నేమియ్యా॥

గీ॥ శ్రుతిశిఖోక్తులకెల్లగు ♦ రుండు సచ్చి దేకరసతత్పరణ నిర్ణ ♦
యించెనుగద! వారిశిష్యుడనగునేను ♦ వారికి విమ! తముగనం
దునెయొక్క నూ ♦ త్రంబునేని?॥ ౧౪౦

కం॥ సుమతీ! మతిఁగలసందే! హమునున్విడివినుము గోప్య ♦ మగు
పల్కు భవా! భిమునుఁగుజనుఁబోవఁగనూ! పముఁగుపరము
నిఁగనితని ♦ భావింపుమెదక॥ ౧౪౧

సీ॥ కృతయుగంబున సజ్జ ♦ సతతికి విజ్ఞాన; మును గలిపిండను ♦
మునియొసంగుఁ । దేతయందున సవ ♦ ధూతవర్ణుండైన;
దత్తుండు విజ్ఞానదాతయగును । దావపరయుగమున ♦ దైవపా
యనముసీంద్రుఁ; తొసగు విజ్ఞానంబు ♦ ను సుమతులకుఁ
గలియుగంబునను శం ♦ కరసంయమిందుండె; జ్ఞానంబు నం
చిత ♦ సంతతికిను!

గీ॥ ననుచు శైవపురాణంబు ♦ నందు నితని మహిమము వచ్చింపఁ
బడెగాన ♦ మతిమదగ్ర్య! యిమ్మహితు సన్నతంబునీ ♦ విష్ణు
డంది భవజలధి ను త్తరింపుము ♦ భయమువీడి॥ ౧౪౨

— శైమిన్యవదేశమున నిస్సంశయముడై మండనుడు శంకరు నుతించుట. —
మ॥ అనుచుఁజై మిని మండనాఖ్యునకు దీ॥ వ్యద్భేదగావించియా

తమనె యాశంకరుఁ గొఁగిలింపికనె నం॥ తర్ధానమున్యాయజూ॥
కనికాయాగ్ర్యుడు మండనుండునుయతి॥ త్మనాథుడొశంకరా॥

ర్యునకు స్ఫుక్తిసెలంగఁగా నెఱఁగిని॥ ద్దుష్టంబుగా నిట్లనుక॥ గరళ
భం॥ అనఘవరా! నిరస్తనమ ॥ తాతిశయుండవటంచు నీజగం॥

• బునకును హేతువంచు నవ॥ బోధయ దేహముగాఁజెలంగుచు ।

న్నన బుధసంచయోద్ధృతిన్, సర్వంగ నిమ్మెయిఁదాల్చితంచున్, ని

న్నను మతిగురైఱుంగుదు జ॥ సుర్లయముఖ్యవికారహీనుఁగక॥

చం॥ యమివర! వేదశేఖర చ ॥ యంబులచే నుదితంబునైన యే॥

కమగుపదంబుఁద త్త్వమసి ” ॥ ఖడ్గముఁజేఁగొని నీవుపోవకు॥

న్నమహిఁబుమర్థహీనులె య ॥ నందగు జొద్ధులపల్కులన్నసం॥

తమసపుఁగూపమందుఁబడి ॥ తాలయమందక యుండనేర్చునే?॥

చం॥ కలనుబ్రీబుద్ధుఁడైనటులఁ ॥ గన్గొని మూర్ఖుడొకండులోననే॥

మెలఁకువఁగంటినంచు నెల ॥ మిందలపోసెమరీతిగా మతిం॥

దలఁచెదరన్యశ్రోకగతిఁ ॥ దాము విముక్తిఁగఁ గొండఱుట్టివా॥

రలనిరసింతుదేశిక ! ని ॥ రాకృతమాయులుగాన మీజనుల॥

శా॥ ధీరత్వంబున భేదవాదులనుము ॥ క్తిందూతెదం, జూడని॥

సారంబై తగుకర్మతాముఖరసం ॥ సారంబుఁబోఁదోయమి॥

నీరశేష్తత్వదు కనుసిరవిము ॥ క్తిన్మెచ్చెదంజాల సం॥

సారాతీతనంతచిత్తమదభా ॥ స్వత్సర్వురిన్నేనదా॥ గరళ

మ॥ మునుడై తేయ వధూసమావృతను భూ॥ పుత్రింబరేశశ్రియన్॥

హనుమత్ప్రఖ్యుడు సూచుమాత్రజనను॥ త్యత్వంబుఁదానం దెన

న్ననవిద్యాసూరనారిమింగఁగధృతిం ॥ దత్తుఁడొకవచ్చిపా

వనుసర్వేశునిఁదెచ్చు నీవవని వి ॥ శస్త్రుత్వతంగాంచవే॥ గరళ

గీ॥ మున్నచింత్యమునీదృశ ॥ మునగునీదు॥ మహిమనెఱుంగమినిపు

డన ॥ మంజసముగ॥ నేననినదెల్లఁగరుణాబ్ధి ॥ వైన నీవు తగ

క్షమింపుము జగదాధి ॥ దమన! దయను॥

గరళ

గీ॥ కపిలగోతమకణభుక్తుః • ఖమునివర్తుః | లురుతరప్రతిభాఘ్నతై •
యురువిమోహా | మునుగనిరటన్ననిగమార్థ • మునువచింపఁ
బరశివాంశమునకెకాక • యెరులకగునె॥ ౧౫౧

మ॥ అమృతోద్ధారమొనర్చునట్టి భవదీ • మాస్యేందుసందుద్భవిం
చుమహాభావవదుక్తిసంచయసుధాం • శుస్తోమమొప్పుంగ నో!
యమిషర్యా! యింకనేలచిత్తమలిన • త్యాపాదకంబైనకా,
ర్దమపాదాక్షకణాదభాషితచయో • ద్యత్సంతమశ్రేణితో॥

సీ॥ దేవునితోడ వి • ద్వేషించుచును సాధు; గోగణంబులఁజేల్పఁ •
గోరునట్టి యభినవయవనచ • యంబుచే నీజగం; జెల్లసంవ్యా
ప్తమ • య్యెనిపుడుగన | నిట్టివారలఁగొల్పు • నట్టి మర్త్యుల
కెట్టు; లలరెడినోమోక్ష • మవనినకట! తెలిసె నిర్జితకలి •
మలుతొచువిష్ణుత; త్వాసురక్తులునొచు • నవనిబొల్పి.

గీ॥ సద్వదద్వర్త్యనినుఁగొల్పి • సద్విదగ్ర్యు | లగుచుఁదగుకాశలిని
దగి • జగతినిబ్రతి దిక్కునందునఁదామెయై • తేజరల్లు | నట్టి
వారుండనాకేటి • కట్టిచింత॥ ౧౫౩

గీ॥ అల్పబుద్ధులనివరణంబునెఱుపబల | నాగములకాటులకునొచ్చు •
నాగమములు | తావకోక్తిసుధానేక • మేవఱలక | యాత్మవిధృ
తాశయంబులై • యలరఁగలవె॥ ౧౫౪

కం॥ తావకసూక్తిసుధాకిర | కావళిఁగాకున్నదీవ్ర • మైదుస్సహ
మా | నీవిపులభవఖరాంశుజ | మావిస్తృతతాపమెట్టు • లార్య!
శమించుకొ॥ ౧౫౫

గీ॥ కర్మయంత్రంబునెక్కియ • క్కట! తపశ్శ్రు | తగృహకాంతా
తనూజభృ • త్యధనతతులఁ | గమదృఢపుమానమునుగని •
పడిననన్ను | విమల! యెత్తితిభవకూప • బిలమునుండి॥ ౧౫౬

కం॥ తొలిబొములఁజేసితిఁదప | ములనుసుకరములను, లేక • మొన
యునె కరుణా | నిలయుండనై జగతీశత | నలరెఱునీతోడఁగఱఱు •
హాత్మ ! యిపుడొగి॥ ౧౫౭

సీ॥ శమమనుతోలిఁజేసి ♦ నమహితపుణ్యబీ; జమునకు మొలకయై
యమరునదియు॥ దమనముల్లాసభూ ♦ జమునందునలరు కెం;
జగురు నానుతిఁజేయఁ ♦ దగినదియును॥ వైరాగ్యవృక్షంపుఁ ♦
గోరకంబైయొప్పి; సహనతాలతకుఁ బు ♦ ప్ప మగునదియు॥
నైకాగ్యసమపుట ♦ స్తోకమరందమై; శ్రీధనాష్పారెడు ♦
సత్ఫలమయి॥

గీ॥ చెలువుఁగాంచినమీవగు ♦ పలుకులపరి । చయమునన్మత్సుపు
ణ్యసం ♦ చయముచేత॥ నేటికందంగఁగలుగుట ♦ దీటులేని॥ భా
గ్యముంగంటినిత్యవై ♦ రాగ్యనిలయ॥ ౧౫౮

గీ॥ అమరులకునైనఁ బూరుషా ♦ ర్థములనిశుచు॥ భూరిసంసారపరు
లగు ♦ ముక్తినిశుచు॥ సత్కృష్టోర్మిశయైన యు ♦ ష్మత్కటాక్ష॥
ఝరినిధన్యంఢెక్కుంకెడు ♦ గురువరేణ్య॥ ౧౫౯

చ॥ నెలఁతల మేల్మీచన్గవల ♦ నీటగుపైటచెఱంగు గాలిసో॥
కులలినెగొఁగిలింపుఁదమిఁ ♦ గూడిన చంచలులున్న నేమి? ని॥
స్తులఘనకీర్తికోశులయి ♦ తోచు భవజ్జనులన్న, మీదుప॥
ల్కులనునుభావయోధిరురి ♦ లోపలనాడెదరోగురూత్తమా॥

సీ॥ వాసేబొల్చెనునట్టి ♦ వైశద్యమునవేగ; నజ్ఞానతిమిరంబు ♦ నవ
హరించు॥ చింతాఖ్యసంతాన ♦ తఁతుసంగ్రాధితనూ; తనభవ
త్సాక్షిము ♦ క్తాఫలముల । హారంబులనుదాల్చి ♦ హర్షసంభ
రితులై; చూచుమాత్రీనెమన ♦ స్తుప్తినిడెడు॥ మహితమనస్కు
లీ ♦ మహిలోన నెల్లడ; విహరించు చుందు॥ ని ♦ ర్విషయు
లగుచు॥

గీ॥ దండెవర! మండనంబెన్నఁ ♦ బండితులకు॥ నింతకన్నను వేఱున్నె? ♦
హృద్యయైన॥ విద్యయనుకాంత తనయంత ♦ వృత్తిహేముఖ॥
సురలవారిచివారినే ♦ ధరణిఁగోరు॥ ౧౬౦

చ॥ శ్రుతులకు శోభఁగూరిచి వ ♦ సుంధరనొప్పెడుమీదుకీర్తినం
చితులలందుప్తిపుష్టినిభ ♦ జింతురుగావుతపోకబంధుభా॥

నుతతిని గూబలట్లుకుజ ♦ నుల్కుచుమోహముఁగాంతుగ్రీతని
క్షీతి గురునేవనేవిగత ♦ కిల్బిషతం బ్రమదాబ్ధిమునైదఁ ॥౧౬౨
సీ॥ డమివర్య! మీదుచిం ♦ తనమె కోర్కెలనెల్లఁ గల్పనంబొసరిం
చు ♦ కల్పతరువు గురువర్య! మీపాద ♦ సరసిజయుగళంబు;
సకు మొక్కుటయె నంద ♦ నమనువనము| శమిసార్వభౌమ!
యు ♦ మృత్యేనవాది నం; కల్పమే నిజముగఁ ♦ గల్పవల్లి!
జ్ఞానోపవీత! యఁశ్రాంతంబునెదమీదు; సుగుణవర్ణనమెయోఁ ♦
జుమిసురధుని|

గీ॥ యనఘ! నిరతంబు మీపద్య ♦ జనమెకనుల| కగవడెడు నిర్జరా
వాస ♦ మగుజగమునఁ గానఁ దిరముగనెంచి నా ♦ కమును
దృఢము| కన్నలఘువుగ మీవారి ♦ తెన్నెదరెద॥ ౧౬౩

కం॥ కాననిపుడే గుమారుని మానినినింటిని ధనంబు ♦ మఱియును
గృహబంధానేకకర్మములవిడి| మానితునినుఁగొలుతుఁజూడు ♦
మా; దాసుననుఁ ॥ ౧౬౪

మ॥ అనిసత్వోక్తిమదార్యసన్నతగుణం ♦ డై వేదియాశంకరుం|
ఘనునవ్విపుననుగ్రహంబునయమిం ♦ ద్రుంజేయఁగానెంచియా
తని ధర్మానుచరిగనుంగొనఁగ నం ♦ తం దనన్మనోనిష్ఠభా|
పనిరూడికన్నతి తానెఱింగియనె నీ ♦ వాసిన్యమిశానుతోఁ ॥

— ఉభయభారతి శంకరునకుఁదనభావిదశనుదెల్పి వాదాభిముఖయాట. ♦ —

గీ॥ యమికులశ్రేష్ఠ! నీదుమ ♦ నమునెఱుఁగుదు| మున్నునే ముని
ముఖమున ♦ విన్నయట్టి జరుగఁబోవునదెల్ల నీ ♦ తరుణమునను|
జెప్పెద సదస్యయుతుడవై ♦ చిత్తగింపు॥ ౧౬౬

ఉ॥ నేనొకనాఁడు నాదుజన ♦ నీసవిధంబుననుండ, మించులం|
బూని జయింపనొజడలఁ ♦ బొల్పుచుఁ దావెలిబూదిపూతనె|
మ్మైననెసంగఁగానపర ♦ మిత్రుఁడొ నాఁజనుడెంచెనత్తటి|
న్మానీయొకండుబ్రహ్మపర ♦ మానసుఁడొచుగృహంబుచెంతకు ॥

గీ॥ ఆర్యవర! పాద్యముఖ్య స • పర్యలనపు | డామునిని దృష్టుఁజేసి
మ • దంబవినయ | మునశీరమునొంచి యంజలి • నొనరిచి
యడి | గెనిటు మామకమైచదా • నిని ముదమున॥ ౧౬౮
కం॥ మునివర! నానుతదౌభా | వినినే గురైఱుంగ నీవ • వేల తప
ముచే | తనెఱుగుదెల్లఁ గృపన॥మునియెడ మీబోటులందు • రు
రహస్యంబు॥ ౧౬౯

చం॥ అనఘమతీ! మదాత్మభవయాముపు నెంతవహించు నెట్టివా |
నిని బతిఁగావరించు చవ • నీస్థలి నెందఱఁగాంచుఁ బుత్తుల |
స్థానధనధాన్యసంపదను • గాంచి యొనర్చునె యజ్ఞసంతతి |
స్థానదయఁ దెల్పుమంచమగఁ • గాక్షణమాత్ర నిమిలితాక్షుడై॥
కం॥ అనునివెర్చుఁడు వరుసగ | నాఘాతకుజరుగఁబోవు • నాతెఱఁ
గుననా | నామలదయతోఁదెల్పుచు | నామెఱుఁదెల్పుచు రహ
స్య • మగునిద్దాని॥ ౧౭౦

సీ॥ షీతిలోఁ బ్రబలబాహ్య • మతవితానంబుచే; దొలిచదువుల
తెన్న • ఖలముగాఁగ | మఱలదానినిదేర్చ • నరివిండభవుఁడు
మం; ఉనకవీఁద్రాభిఖ్య • గనిచెలంగు | నగజశంకరుఁబోలె •
హరిఁబయోధిజయట్లు; నీపుత్రీయనురూపు • నాపురుషునె | పతి
నిగాఁబడనియం • చితులఁ బుత్తులఁగాంచి; యెల్లజన్మంబుల •
నెలమిఁజేసి |

గీ॥ ధర్మములకెల్లనిలైయై • తనహృదీశు | ననవరతమును నీడయ •
ట్లనుసరించు | గలనతులకెల్లఁ దలమాని • కంబునగుచు | నెగ
ఘఁ జిరకాలమానంద నిలయమగుచు॥ ౧౭౧

గీ॥ తన్వి! ప్రబలంబుతా కుమ • తములనన్వ | మహా శ్రుతిశిఖాకృ
తాంతంబు • నంతనిచట | స్థాపనముఁజేయుటకు మర్త్య • తను
పునంది | శివుఁడిలకు నాత్మపదములఁ • జెలుపుగూర్చు॥ ౧౭౨

మ॥ శమివేషుండగు నీశుతోడుతభవ • త్సత్సత్రికా భర్తవా |
దమునుంజేసి జయింపఁగాఁబడి యమం • దంబై నభక్తింబ్రవం |

చముచండెల్లనకు స్మరణ్యుడగునా ♦ సద్వర్యునే స్వీయగే!

హముఖత్యాగముజేసి తాశరణము ♦ స్వర్ణంబునంగాంచెడిన్ ||

కం॥ ఇటులామునియని చనెని | ప్పటికింలయునయ్యె నాకు ♦ భవ్య!
నిజముగా | నెటులను మునిపల్కున నీ | పటుశిష్యుడదబితని క♦
భావముగమహిన్ || ౧౭౫

కం॥ మతిమద్వర! యైచను నా | పతికీపు సమగ్రముగ న ♦ వజయ
మునిడవే | నితనిమెయి సగముగాన వి | జితఃగానను జేసికొను
ము ♦ శిష్యుగనితనిన్ || ౧౭౬

గీ॥ జగమునకు శెల్లఁగారణ ♦ ముగఁజెలఁగుచు | సర్వవిత్త్వమునఁ
దగెడు ♦ సర్వగుండవుఁ | బరముండవునై యు గురుమతీ ♦ కర
మువాద | మొనర నీతోనొసర్పవే ♦ డ్కనువహింతు || ౧౭౭

మ॥ అనుచుంబల్కిన మండనార్ద్రసతి జా ♦ నాయర్థవద్యాక్యరా |
జిగగర్హించితశబ్దసంచయ విరా ♦ జిన్మంకరార్ద్రండుదా |
విని సమ్మాదరసాబ్ధిలోమునిఁగి యా ♦ విహృతరోమాంచుడై |
యనె నాసాధ్వనిగాంచి యిట్లుశరదిం ♦ ద్వంశుప్రభాస్మీరుడై ||

గీ॥ వెలఁది! నామదివాదంపుఁ ♦ గలహమును నొ | సర్పవేడుకఁగనె
నంచ ♦ నంగనీకుఁ | దగడు, మహితయశస్కులీ ♦ జగతిసంగ |
నాజనముతోడ వాదమొ ♦ సర్పరెపుడు || ౧౭౮

కం॥ అనిపల్కు శంకరాచా | ర్యునిసంతేవాసినిచయ ♦ యుతునింగ
నితా | నెనెనిట్టులుభయభారతి | ఘనతరసద్యుక్తులెసఁగ ♦ గాఁ
దత్సభలోన్ || ౧౭౯

గీ॥ ఎనరునిజమతముచునొంప ♦ నెపుడెదఁదలఁ | చెదరా? వారెన్న
నాతుల ♦ గుదురు, పురుషు | లగుదు రెవరైన నవ్వారిఁ ♦దగు
జయింప | నాత్మమతరక్షణోత్సుకు ♦ లగుబుధులకు || ౧౮౦

ఉ॥ కావుననేయతిప్రవరి! ♦ గార్దియనంబు సాధ్యితోడ స |

ద్యావుఁడు యాజ్ఞవల్క్యుడను ♦ తాపసవర్యుడొన ర్చెవాడము |
న్యూవిభుఁడై నమైధిలుఁడు ♦ మున్ములభాంగనతో వివాదముం |
దావిధిజేసె, వీరువను ♦ ధం బ్రతిభానిధులార్థ! కారొకో? ||

గీ॥ ఉభయభారతిచాయుక్తి ♦ నొప్పువనన | మునువిని ప్రహృష్ట
మతియై, శుభ్ర ♦ తినదిజలధి | యైవెలయుయోగివాగధి ♦ దేవత
యగు | నాపెతోవాదముఁ దలంచె ♦ నాబుధసభ॥ ౧౮౩

ఉభయభారతి శంకరుతో వినాదమునకుఁ గడగి కళాస్థానములనడుగుట.

చం॥ జరిగెవివాదమత్తతీల ♦ సద్గతినాబుధసత్సభం బర |

స్వరము జయంబెకోరెను వి ♦ భాస్వరబుద్ధుల నొప్పనట్టి చా |
తురినిరచింపఁగాఁబడెను ♦ దోషవివర్జితశబ్ద సంచయో |
ర్మురినురువిస్మయంబుఁగను ♦ శారదకున్యమి చక్రవర్తికి॥

గీ॥ తగుసుయక్తుల నెసఁగు చి ♦ తగ్గుఁబడముల | వీరలోనరించు
వాదంబు ♦ విని సభికులు | శేషుఁగమలాపుగురుఁగవి ♦ సీమఁ
బోల్పు లేదననవనినేరి బో ♦ లెచ్చదరువారు? ॥ ౧౮౪

గీ॥ తగునియతకాలమునఁదక్కఁ ♦ బగటజేయి | నై ననువివాదకథశాంతి ♦
నందదయ్యె | ధీరమతులిట్లు సమముగాఁ ♦ బోరుచుండ | నేగెఁ
బదునేడుదినములు ♦ వేగమునను॥ ౧౮౫

గీ॥ అంత శారదనిగమాదు ♦ లై న నిఖిల | కలలనవిజేయుఁగాఁగళం
కరయమిందు | నెడఁదన త్తతి బాగుగ ♦ నెఱిఁగిమఱియు | వేగ
నిట్లనిలోనభా ♦ విందెనపుడు॥ ౧౮౬

చం॥ ఇతఁడతిబాల్యముచు ననె ♦ యియ్యమిభావమునందియుంటనం |
చితనియమంబులీయనఘు ♦ చెంతనె వాసముఁజేయుచుండుట
నృతిహృదయేశ శాస్త్రునిక ♦ రంబు నెఱుంగఁడుగాన వీనివా |
కృతురిమమిఱనమ్మదన ♦ శాస్త్రునుతోనిపుడేజయించెడఁ॥

గీ॥ అనుచు లోనెంచి శారదాం ♦ గనవివాద | మునఁగల ప్రసంగ
మునుడాచి ♦ బుద్ధిచాతు | రినిబ్రసంగాంతరముఁదెచ్చి ♦ ఘన
సభయమి | వరునడిగెమారశాస్త్రుత ♦ త్త్వంబునిట్లు॥ ౧౮౭

గీ॥ సుమశరునికెన్నికలలో? చె ♦ ప్పుమవియెట్టి | వి? మహినే, యే
పదంబున ♦ వెలయు? బక్ష | యుగళముననెట్లు విలసిల్లు? ♦
యునతులందుఁ | బురుషులందుననెట్లె టా ♦ ప్పను? యమింద్ర!

గీ॥ అందపుంజందమునకెల్ల ♦ లగుచునూటి కెక్కుడగుతొయ్యలు
లగుమ ♦ యెవనికెసఁగు? నట్టి యమరకభూపతి ♦ యక్కట!
శ్రీమ ! మునమృతినిగాంచియిలఁబడె ♦ బుత్త! కంటె ౧౯౬

కం॥ మృతుడగు నీనృపుకాయము! సతిరయమునఁజొచ్చిరాజ్య ♦
మందితనిసుతుం! బలిఁగానొనరిచియోగపు । గతిఁదిరిగియురాఁ
గవేడ్క ♦ గనెమన్నతియు॥ ౧౯౭

శా॥ నేనీకాలమునందు నీయవనిజా ♦ నిస్తోమమూర్ధన్య, నా!
నానీరేజదళాక్షులందలరున ♦ న్యాదృగ్భయాశుప్రకౌ!
పానందాదులసర్వవిత్తమును దా ♦ ర్థ్యంజాగతింజేయఁగా!
సానందంబుగఁజూడఁగోరెదనెద ♦ న్నచ్చాత్రమాడామణీ॥ ౧౯౮

మ॥ అనుచు స్వంకరయోగిపల్కవిని శిష్టశ్రేష్ఠుడొనాసనం!
దనుడీతీరుగఁబల్కెనత్తఱిని సాం ♦ త్వంబెంతయేనొప్పను!
ర్వినిసర్వజ్ఞవతంస! సుంతయును భా ♦ వింపంగలేదీ వెఱుం!
గనిదై నన్మనభక్తియిత్తఱి ననుం ♦ గావించువాచాలుగ౯॥

—♦పద్మపదఁడు శంకరునకు మత్స్యేంద్రియోగి వృత్తముఁజెప్పట.♦—

మ॥ మునుమత్స్యేంద్రిఁడనంగ నొప్పెడుమహా ♦ త్ముండొక్కఁడా
తీయశి! ఘ్నినిగోరక్షసమాఖ్య నంచితమనీ ♦ మన్వీయదే
హంబుఁబో! వనియోగించిగతానుడై న యొకభూ ♦ ప్రశేష్ఠ
నెమ్మేనియం! దునఁదాఁజొచ్చితదీయపట్టణపునా ♦ ధుండయ్యె
దీవ్యస్మతి॥ ౨౦౦

శా॥ ఆయోగీంద్రిఁడు భద్రపీఠికనుదా ♦ నానీనుడై యుండఁగా!
శ్రీయోవాత్రమనిద్రమై ప్రజలసం ♦ సేవించెనశ్రాంతముం!
దోయధ్రింబులు నర్హకాలములయం ♦ దుందామువ్వింఁచెల!
క్షీయుక్తంబయియొప్పెనప్పురి ఫలిం ♦ చెంబై రులిచ్చాగతి॥

గీ॥ కడుఁదెలివినొప్పనట్టి పెరి ♦ గ్గడలునంత ♦ తేనిమేయనఁజొచ్చిన ♦
వానినొక్క! దీవ్యఁగానెంచిరాట్సుద ♦ తీమణులను! జెప్పిపంపిరి
వానిన ♦ శీకృతికయి॥ ౨౦౧

—◆ నిస్సంగునికే బాపపుణ్యములటవని శంకరుడు తెలుపుట. ◆—

కం॥ సంగవిరహితునకీధర! ణింగామములుద్భవింప ◆ నేరవెపుడుగో!

పాంగనలతోడఁగూడియె|సంగెడుశ్రీహరికిఁబోలె◆సచ్చాత్రమణీ!

ఉ॥ నీరజపాద! కోర్కెలుజ ◆ నింపవసంగున కెన్నఁడేని నా!

భీరవధూసఖుండగు ను ◆ పేందునకుంబలె నల్యభిఖ్యనో!

స్వారెడు నట్టియోగమున ◆ కౌఁ బ్రీతిమేదినివజ్రమద్ది మా!

కీరసలోనఁజూడ నవ ◆ కీర్తితదై న విపర్యయంబిదా॥ ౨౦౦

మ॥ కలకామఁబులకెల్ల శివ్యవరసం ◆ కల్పంబె మూలంబు శ్రీ!

లలనేశానునకు న్నముండనయిపో ◆ లంగల్లు నాకద్దియే!

కలుగంబోడికఁగామమూలమగు సంగ ◆ కల్పంబు హానింగన ।

జ్వలసంసృత్యఘదృష్టికె న భవపాశంబెల్ల నాశంబగు॥ ౨౦౧

చం॥ జఘఁడెవఁడంగముఖ్యములఁ ◆ జక్కఁగనెంచకనేనెయంచులో!

గడునభిమానముంగని జ ◆ గంబుననుండునో? చూడవాఁడెమూ!

రుఁడగుఁజమీ! నిజంబుగన ◆ రోజవదా! యతనింగుఱించియే!

ర్పడెఁ బ్రతిపేదనద్విధివి ◆ భాస్వరశాస్త్రము లుర్విలోపలకా!

చం॥ జగతిసనాశ్రీముండునున ◆ జాతియునేకరసుండజండు నె!

న్నఁగనవబోధమాత్రుఁడు న◆సంతుండవర్ణుఁడునై న యాత్మ నా!

త్మఁగఁగృతబుద్ధితానెఱిగి ◆ ధన్యుఁడునై నిగమంపుమాళిపై !

దగనివసించుచు న్విధికి ◆ దానుఁడుగాఁడెపుడేనిదానిలన్॥ ౨౦౩

గీ॥ మట్టినుండిజనించిన ◆ యట్టిఘటము| మున్నగులడెల్ల మన్నులే◆

కున్నలేని! యటులఁ బరమాత్మజన్యంబు ◆ నై యు జగమె!

సఁగదు పరమాత్మలేక ది ◆ ప్పత్రీయమున॥ ౨౦౪

చం॥ మనమునలోకమెల్ల నిది ◆ మాటుటచేత ననిత్యమంచులో!

గనుఁగొనువిజ్ఞఁడేగతిని ◆ గర్మఫలంబులచే విలిప్తుడో?

సన్మతపుబుద్ధిచే నిహత ◆ మైనదిగావున న్నన్నకాలమం!

దోషర్దుచుపుణ్యముఖ్యమది ◆ యుర్విఫలంబునకొనేచెప్పమా॥

మ॥ నియమంబొప్పగ నర్హదక్షిణాలని ◆ ర్ణిద్రీప్రభావంబుతా!

హయమేధంబుల నెన్నిచేసినను బు ◆ ణ్యంబుంగనంబోడు ని!

ర్భయుడై పాటులఁజంపినంగనఁడు పా ♦ పంబున్నవక ర్భత్వమం
తయుహానింగనియుంటచేతఁబరమా ♦ ర్భజుండుతానిధరక॥

గీ॥ త్రిశిరసుంజంపెరుషను య ♦ తిప్పవరులఁ బలుపునవేగవృక
ముల ♦ పాలుచేసె । దానఁగట! యిందునకులోమహానియైనఁ
గలుగలేదని బహుచా ♦ గమపుఁబలుకు॥ ౨౧౭

కం॥ ఘనదక్షిణతా క్రతువులఁ ఘనధనములజనక భూమి ♦ కాంతుఁడు
విబుధా! భినిదృష్టిపఱచి యభయమె! కనె,దనుగతిఁగనఁడ
టాడు ♦ దాడ్వినచనమా॥ ౨౧౮

చం॥ గురుదురితాళిచేతఁ దఱుఁ ♦ గుంగనఁడెన్నఁడుఁ దత్త్వవేదిన్ప
త్రిపునిమాది, నాజనక ♦ రాజువిధంబున వృద్ధినందఁడి
ద్ధఃసుకృతాళిచేత; సుకృ ♦ తంబులనేల యొనర్పనై తి? నీ!
దురితమునేలచేసితిని? ♦ తోషక, యంచుఁగనండుతాపము॥

గీ॥ కాననీమేనితోడనే ♦ సూనశరని కలనెఱింగిన దోషంబు ♦ క
లుగదై నఁ గోవిదులతెన్నఁగాపాడు ♦ కొఱకుమఱియె! కతను
వుంగనియత్నింతుఁ ♦ గలనెఱుంగ॥ ౨౨౦

మ॥ సుతియింపందగుకీర్తి నొప్పెడు యతీ ♦ నుండాతఁడీరీతిసం
స్మతిభీతింబరిమార్చు సోధలఁదు ♦ ప్రిండెల్పుచున్వివ్యసం
తతితోడంబదచారుతా జనులకం ♦ దంజాలఁగవ్వంబునా!
క్షీతిభృచ్చృంగముఁజేరితామరలఁబ! ల్కెన్వివ్యవారంబుతోన్॥

—శంకరుఁడు శ్వశరీగమునకు శిష్యులఁగావలయుంచుట. —

చం॥ అలరెడుఁజూడుఁడీరలుగు ♦ హాగ్రమునన్నమదేశమాచు భా!
సిలు శిలయొక్కఁడశిలకుఁ ♦ జెంతనేయచ్చజలంబునై ఫలా
వలిబహుభారనమృతరు ♦ వారమనోహరసత్తటంబునై ।
చెలఁగుసరస్వకండుసర ♦ నీరుహసంచయభాసమానమై॥ ౨౨౨

గీ॥ సూనశరవిద్య నెఱుగెనా ♦ మేనినుండి! దర్పకునివిద్యనంతనేఁ ♦
దగ నెఱుంగు! వఱకుమిఁగిటనుండియే ♦ మఱకనాదు! తన్నువునన
నద్యగుణులార! ♦ మ్మన్నుప్రపలయు॥ ౨౨౩

గీ॥ అనివినేయులశాసించి • యాగుహనురు| యోగబలుడగుయతి
నేత • వేగఁదన శ| రీరమునువీడియమరక • భూరముః శ| రీర
మునఁజొచ్చె లింగశ • రీరమునను॥ ౨౨౮

మ॥ తనయంగుష్ఠముమున్ను గాఁగదశమ • ద్వారంబుదాఁకన్సమి|
రునిఁదాఁజేర్చికరంధ్రమార్గమున ని • ద్దష్టార్వా యోగంబెఱిం|
గిన యాయోగి బహిఃప్రదేశమున క • క్లేశంబునంజేరియ|
ల్లననా తెన్ననఁజొచ్చెనామృతపదా • గ్రంభేకధీకుండునై ॥

కం॥ మృతుఁడై నతేనిమెయివిచ| లితమల్లననయ్యె హృత్ఫలినవ్వరు
సగన| ప్లేతెఱచెనక్షులనాభా| పతిలేచెంబూర్వమట్లు • పరిజ
నులుకసక॥ ౨౨౯

చం॥ మొదటఁదదంగమందలరె • మోమునరమ్యత, నాసికాంతని|
ర్యదనిలమంతఁజెన్నెనఁగె • నక్షి వికాసమెలర్చెనంతటం|
బదచలనంబెనంగెఁబిద • పన్నిలసిల్లెబలంబునంత భా|
మిదయితుఁడాసుషు ప్తిఁగని • మేల్కనునట్టుల లేచె సత్తతిక॥

చం॥ తిరిగియులబ్ధజీవునిఁబ • తింగని హర్షభవద్రవంబులం|
గరముప్రోహ్యమృతమృతముఖ • కంజములన్వేలఁదుల్చెలంగిర|
త్తఱినరుణోదయస్ఫరిత • తామరసంబులసారసోద్ధృతిం|
దిరముగనొప్పునట్టి నలి • నీలతలట్టులనవ్వనంబునక॥

మ॥ అమితంబై యలరాదు నాసతులదౌ • హర్షంబునుంగంచిప్రా
ణమునుంగంచినతేనిఁగూడఁగనియా • సందాత్మతామంతినిస|
త్తములుం గాహళకంబుదుందుభిముఖో • ద్యద్భోషముంజేసిర|
ద్దిమహిమోమములంబొనర్చెనపుడే • దిమ్ముంగొనంగానక॥

— శంకరుఁడు పరకాయప్రవేశమున నమరకరాజై వెలయుట. —

గీ॥ అంతఃగృతేశాంతికవిధులై • హర్షమునఁ బు| రోహితామాత్య
ముఖ్యపౌ • రులుతగుగతి| ముంగళముఁజేయ భద్రమా • తం
గమువయి| నక్కి భూపవద్గుణుఁడా • నేగెఁబురికి॥ ౨౩౦

కం॥ నగరంబుఁజేరి నృపుఁడీలఁ దగునాపులఁజూచినమ్మ ♦ తంబగు
సన్నం॥ త్రిగణముతోఁజేడులుతన॥ దగునాజ్ఞనుమెలఁగఁబ్రోచె॥
హరిదివముఁబలె॥ ౨౩౧

గీ॥ ఇట్లు నృపభావముచసంయ ♦ మీశ్వరుండు । మహినితాలించు
చుండన ♦ మాత్ములెల్ల॥ నతనియెడ సంశయాత్ములై ♦ యప్పు
డే॥ తంబునంజేసిరాలోచ ♦ నంబునిట్లు॥ ౨౩౨

దూ॥ కో॥ ప్రకృతిభాగ్యవశంబుచే జన ♦ పాలుఁడీతఁడుమి త్రిఁగాం॥
— చికడువేగమెప్పాణముంబడ ♦ సెన్ధరాస్థలినంత నె॥

ట్లాకనఁగానటులేయెసంగెఁగ ♦ శున్నదివ్యలనద్దణ॥
ప్రకరుఁడై తొలిమాదిరిగాకతి ♦ రంపునన్నతిపాత్రత॥ ౨౩౩

గీ॥ అర్థులకుఁధనమొసఁగు య ♦ యాతియట్లు॥ పలుకునగజ్జఁడై బృ
హ ♦ స్పతివిధముగ॥ నరిన్మపాలురగెలుచుఁ దా ♦ నర్జునుబలె॥
సర్వమునెఱుంగు నీతేఁడు ♦ శర్వురీతి॥ ౨౩౪

చం॥ అనిశవిస్మృత్యరంబులగు ♦ నట్టివియు న్మునులేనిశౌర్యధై॥
ర్యనియతి దానపూర్వములు ♦ నన్యులకుం గడుదుర్లభంబులై॥
కనఁదగు సద్గుణంబులన ♦ ఖండమహీవలయేఁగుఁ డీతఁడొ॥
ప్పునుగనె నాద్యుఁడొ వరమ॥ పూరుషరీతిగఁ జూడుఁడీయెడ॥

సీ॥ ఋతువులనేకాక ♦ క్షీతిరుహంబులివెల్లఁ; గునుమితాగ్రంబు
లై ♦ కొమరుమిగిలె॥ ధేనురాజియుమహి ♦ పీనికాయంబును;
జాలునట్లానఁగెడు ♦ పాలనిపుడు॥ ఇష్టమొనంత ను ♦ వృష్టిచే
దగి యర్హు; సర్వసస్యంబుల ♦ నుర్వియలరె॥ బ్రజలెల్లఁ దమ
కుఁ జె ♦ ప్పఁబడినధర్మంబు; లందనురాగంబుఁ ♦ బొందిరితగఁ॥

గీ॥ గలదొసంగులకిల్లె న ♦ కలియిదైయు॥ నతిశయించెడుఁడ్రేత
నీ ♦ క్షీతిపుమహిమఁ॥ గాన మనతేనిమెయిఁజొచ్చి ♦ కడుసిరి
గని॥ ధరననఘుఁ డొక్కఁడేలెడుఁ దధ్యముగను॥ ౨౩౫

ఉ॥ కానగుణంబురాశియు న ♦ కల్మషుఁడొ నితఁడెట్లు పూర్వపు॥
నేనిని జెందకుండునొ య ♦ మేయనుధీవరులార! యట్లుగా॥

బూనికతోడఁ జేయుదము ♦ భూజులెల్ల సుఖంతురంచు మే|
 ధానిధులైన పెగ్గడలు ♦ తామొకనిశ్చయముంబొనర్చుచుకా||

—♦ మంతులు మృతకశేబరమెటనున్న న్దహింపఁజేయ శాసించుట ♦—

అ|| వె|| మహిని నెవ్వఁడేని ♦ మనుజుండు విగతాసుఁ| డైనయెడల
 వాని ♦ మేనినీర | లెన్నకుండనే ద ♦ హింపుఁడనుచు భృత్య|
 వరులకాననిడిరి ♦ మఱుఁగునదగ|| ౨౩౮

అ|| వె|| అంత రాజ్యభరము ♦ నంతయు భూనాథుఁ| డాప్తులగు న
 మాత్యు ♦ లందునునిచి| పడఁతులదరిని బెఱ ♦ వుడమిఁజేసికిఁ
 గాని| విషయసమితి ననుభ ♦ వించెనపుడు|| ౨౩౯

—♦ శంకరుఁడు రాజరూపమున రాణులంగూడికామశాస్త్ర పారగుఁడౌట.♦—

సీ|| సురుచిరమైన యు ♦ ప్పరిగలో వెన్నెల; వలెనుండు స్ఫటికం
 పు ♦ ఫలకమునను| వెలఁదులతోఁ బాచి ♦ కలచే దురోదర;
 క్రిడలఁజేయుచుఁ ♦ గెలుపెసఁగిన| నధరసందశనంబు ♦ నటులె
 బాహూద్యహ; నంబుచు మహితోత్ప ♦ లంబుచేత| సంతాడ
 నంబును ♦ వింతయాసురతివి; పర్యయంబునునట ♦ ఫణముగాఁగ|
 గీ|| నేరుపాటుచు జేసి మ ♦ హితలేందుఁ| డతివిలాసంబుతోడన ♦
 హర్షి శంబు| సంగనాపాంగ సంచయా ♦ లింగితుఁడయి| యురు
 తరానందజలధిలో ♦ నోలలాడె|| ౨౪౦

సీ|| కమ్మోవిగలయ మృతమ్మతోఁ గలియుట; చేతరుచ్యంబయి ♦
 చెలఁగునదియు| నాననానిలముతో ♦ నమరినసంపర్క; మునఁ
 జేసి పరిమళ ♦ ముఁగనినదియు| వెలఁదులకరముల ♦ వెలయు
 చుండుటఁజేసి; మిగులహర్షంబు నొ ♦ సఁగెడునదియు| సితకర
 చ్చవివరి ♦ మృతముచుం ద్రావిన; మదకరమునునొచుఁ ♦
 బొదలునదియు|

గీ|| నైన మధువును భూమీశుఁ ♦ డాదరమునఁ| బసిఁడిగిన్నెలతో
 డఁదాఁ ♦ బలుతెఱఁగులఁ| గ్రోలుచువిలాసినిజన ♦ పాళిచేతఁ|
 గోలఁజేయుచు హర్షాబ్ధి ♦ నోలలాడె|| ౨౪౧

సీ॥ మధుపానసంజాత ♦ మదకలకలితంబు; జాతలేశస్వేద ♦ సంయు
తంబుఁ జేతోహరాలాప ♦ చాతురీలలితంబు; పులకాంకురవ్యాప్తి ♦
విలసితంబు । సంస్ఫురన్నీరేజ ♦ సారభరమ్యంబు; నంచితసీ
త్కార ♦ సంచయంబు । దరముకుళితరమ్య ♦ తరనేత్రీలసితంబు;
లజ్జాలవవశోద్వి ♦ లాసయుతము ।

గీ॥ సంచలచ్ఛార్ణకంతల ♦ పాంఛితంబు । నతివిస్మృత్వరసుమశర ♦
ద్యుతియుతంబు । నగువిలాసవతీముఖం ♦ బుగ్గుతలేశుఁ డక్షులం
గోలిమిగులగ్న ♦ తార్థుడయ్యె॥ ౨౪౨

సీ॥ సందప్టనద్రీడ ♦ చ్ఛదబింబనుఫలంబు; బాధితపీన ప ♦ యోధ
రంబు । వివృతసజ్జఘనంబు ♦ వేల్లిమణితంబు; బ్రాప్తామితో
త్సాహ ♦ భాసితంబు । శ్రీవణమంగళరణ ♦ ద్రీత్న మేఖలమునా;
సాదితసుక్రియా ♦ భేదయుతము । నటదఖలాంగంబు ♦ ద్రుటిత
నిశాహంబు; విగతాన్యభావనా ♦ విలసితంబు ।

గీ॥ నై నయానందమాధరా ♦ జానికపుడు । వాక్చయంబునకుచునని ♦
ర్వాచ్యమగుచు । దినదినంబునువృద్ధితో ♦ దేజరిల్లి । మదికిమా
త్రంబు తెలియనై ♦ యొదవెఁజూడ॥ ౨౪౩

శా॥ జ్ఞాతానంగకలానుతత్త్వం మనో ♦ జ్ఞప్రోల్లసచ్ఛేష్టితో ।
పేతుండున్విషయాభినంతటనువ్యా ♦ వృత్తంబునొనిందియ ।
వాణింబాప్సఁగఁదాసదానుస్మృతస ♦ ద్రామోత్తముండై కుచ
ఖ్యాతశ్రీగురుఁగొల్చినద్రీతవిధా ♦ త్రానందముంబొందెదాకా
అ॥ వె॥ పుడమితేడు పూర్వ ♦ మునఁబోలె దానందె । భోగినులను
గూడి ♦ భోగములను । గడురమించె గంతు ♦ కలలవాత్సా
యన । విధులఁగలిసి శాస్త్ర ♦ విధమునెఱిగె॥ ౨౪౪

సీ॥ ధర్మాదివర్గ త్రి ♦ తయపుసద్వీతియు; విద్యాసముపదేశ ♦ వి
ధమునాగ । రికసువృత్తమును నా ♦ యకసహాయముఁజేయు;
దూతికకొనరింప ♦ నొతెఱఁగును । సమయభావప్రమా ♦ ణము
లను రత్నవ; స్థాపనములుఁ బ్రీతి ♦ జాతులుఁ బర్చి రంభణ స

ద్విచా ♦ రములుఁ జుంబనభేద; ములు నఖదశనజా ♦ తులును
దశన| విచ్ఛేద్యవిధులును ♦ వివిధదేశోపచా; రములును సం
వేశ ♦ నములగతులు| వివిధచిత్రరతాళి ♦ విధమును బ్రహ్మ
రణ; పునియోగములరీతు ♦ లును దదుక్త| సీతాకరముల
దైన ♦ చెలువును బురుషాయి; తంపుతెఱంగును ♦ నింపగు
పురు| షోససంసర్గంబు ♦ నౌ పరిష్టకమును; బ్రీణయజకల
హంబు ♦ మునుగలటి|

గీ॥ యమలవాత్స్యాయనోదిత ♦ మైన సూత్ర| జాతమును దాని
దైన భా ♦ వ్యముఁ బటుమతిఁ| గనుఁగొని వినూత్నసద్భావ
గర్భమగుని | బంధమునుజేసె నృపతిన్ | పథ్యధరుఁడు॥ ౨౪౬

చం॥ యమికులసార్వభౌముఁడీటు ♦ లాయవనీశుని మేనఁజొచ్చి వి
ద్యుమతనులౌ తదంగనల ♦ తో విహరించుచునుండ సంతఁడ|
త్సమయముదాటుటంగని వి ♦ చారముతోయమిపాశ్రీవుల్లదం|
గమునటఁబోచుచివ్విధము ♦ గాఁబ్రలపింపఁదొడంగిరందఱున్॥

—శంకరశిష్యులు చింతించి గురుని వెదకుటకై వెడలుట.—

చం॥ మనగురువర్యులొక్కనెల ♦ మాత్రమె తామవధింబొనర్చియే|
గనదియుఁగూడఁబోయె మఱి ♦ ఘస్పములుంజనె నై దో?
యాటో? యిం|

కనుదమమేనఁజొచ్చినను ♦ నాథులఁ గామనలంబొనర్పఁడ|
నృనముననేటికై నను స ♦ మంజసహృదయపుట్టదయ్యెగా॥

చం॥ ఇకమనకేమిసేయనగు? ♦ నెచ్చటికిన్వేదకంగఁబోవనా? |
నకలుషుఁడిచ్చటంగలఁడ ♦ టంచుఁడగన్మనలంగుఱించి భ|
వ్యకరుణతోమతంబలుకు ♦ వారెవరాజలరాశిభూమినో|
పికఁగనినంబరాంగగున ♦ భీతుగురుం దెలియంగనొనెటుల్॥

తోటక॥ తిరమా కృపనొప్పెను ♦ దేశికుఁడి|

త్రటివీడితగన్నవి ♦ ధంబునకు|

నృతిచేర్చకయున్నెడ ♦ మాకువిప|

ధరతత్పదభాక్కుల ♦ కండయెటుల్ || ౨౫౦

సీ॥ సకలేందిరియంబుల ♦ జాడ్యంబునిశ్శేష; ముగఁబాపినవనవ ♦
ముగఁజెలఁగెడు| నాహ్లాదమునుమాటి ♦ కమరుచునదియును;
సంతతాశ్లిష్టర ♦ జన్మములగు| సంయమిశ్వరపాద ♦ జలజాత
ములనాశ్రీ; యించుట శ్రేయంబు ♦ నిచ్చునదియు| విఘ్నం
బులేకవి•వృద్ధినందినయట్టి;దోసంబునకునును•ద్వాసనయును|

గీ॥ హద్దునుంతయులేక యే ♦ పొద్దునెసఁగు| నదియునొదివ్యహా
సన ♦ ననవరతము| నంచితమనంబుచేఁ గౌఁగి ♦ లించికొనుచు|
విపులమగు భక్తితోడ భా ♦ వింతునేను|| ౨౫౧

సీ॥ ఫలితంబులగు సత్త్వ ♦ పాదపంబులయట్లు; పరిణతయోగసం ♦
పదలరీతిఁ జెన్నాదువైదిక ♦ శ్రీలభాసలఁబోలె; మెయినొప్పు
తత్త్వని ♦ ర్ణయములగతి | నిగడునెసంగుచు ♦ నిజలాభవైభవం;
బుననుధన్యత్వంబుఁ ♦ గనినవొయన| నుపశాంతినాఁబడు ♦
నువిదతోడుతఁగూడి; గార్హస్థ్యభావంబుఁ ♦ గాంచినవన|

గీ॥ నలరియతదన్యతను నఖి ♦ లాత్మకముల| గుచునువెలసెడుశం
కర ♦ గురువరేణ్య| భామములనెల్లమనకుని ♦ ధాత్రిలోన|
నెపుడుదయనొప్పుచు ననుగ్రీ ♦ హించునొక్కొ?|| ౨౫౨

కం॥ అజ్ఞావినయముఁబొపుచు| విజ్ఞభవాగ్న్యపశమంబు•వేచేయుచు
యో| గజ్జవరుండై తగునా| త్మజ్ఞుడు శంకరుఁడెనాకు ♦ మహి
నొసఁగుగతిఁ || ౨౫౩

ఉ॥ మోహతమోహతింగనని ♦ పూజ్యనినెవ్వనిఁజేరినయము|
ల్యాహుటమైనమాయనెడఁ ♦ బాసెదరో యమృతప్రదంబునే|
నోహరముఁ శ్రీతాళికయి ♦ సుత్యతనంబెడు నమృహాత్ముకౌ
తూహలవద్దగధ్వఁబడు ♦ తోడనెశోకపయోధినీఁదనా|| ౨౫౪
మ| మునునాకుండు ననాద్యవిద్యయనఁగా ♦ మోపై నపెంజీకటిం|
దననద్దోతతిచేతఁబాపిగళిత ♦ ద్వైతంబునానద్యయం|

బునుదీపింపఁగఁజేయుచుంబరమత ♦ వ్యాహంధకారాధ్వపాం
ధనికాయంబుననుండు దుష్కథకుడంధంబూష్టులెష్టాష్టదో॥

శా॥ ముక్తిన్దాసినిగానొనర్పఁ దగు నొ ♦ ప్పంగాంచియున్నట్టి రి
మ్యాక్తిస్వీయపదాంబుజశ్శితహృదంహోనాశముంజేయుచా
సక్తిస్సీవాగిరాకయున్నఁ బరిహా ♦ సంబుజ్జనులేయ స
ద్భక్తింబొల్పెడు నాకుదుఃఖముశమిం ♦ పంబోదుసద్దేశికా॥

గీ॥ ఇట్టులురుభేదముందన ♦ హితులుచెందఁ నవగతయతీశమహి
ముండు ♦ నైయంబద్ధుఁ పాదుఁడర్థంబుతోనొప్పు ♦ పలుకులఁ
దగఁ భేదమునుబాపుచునుబలికెనపుష్టిలు॥ ౨౫౭

ఉ॥ స్నేహితులార! భేదమును ♦ జెందకుఁడిమనమెల్లఁగూడియు
త్సాహమునూని గూఢముగ ♦ ధాత్రినిలావివరంబులన్తరి
ద్వాహపథంబునందునశి ♦ వంకరు శంకరు దేవముఖ్యున
ద్దేహనిగూహితుండయిన ♦ తేచ్చనియట్టులరోయఁగావలె॥

భుజంగప్రయాతము॥ అనిర్దిష్టచిత్తుండు ♦ నైతాఁబ్రయత్నం

బునుంజేయదుష్పాప ♦ ముంబొందునర్థం

బునున్మున్నుదివ్యోత్త ♦ ముల్విష్ణుముంబొం

దినంగాంచరేవేగ ♦ దివ్యామృతంబు॥ ౨౫౮

కం॥ మఱియొకమెయిఁజొచ్చుటమనఁ గురువర్మఁడువెదకఁబడుట ♦
కుంగాఁడయినఁ స్ఫురుచులరాహూదరశశి ధరుఁడట్టులఁదెలియఁ
బడెను ♦ దనగుణములఁదా॥ ౨౬౦

గీ॥ హుతవహద్యుతియైన స ♦ ద్యుతివరుండు కామశాస్త్రంబునెఱుఁ
గన ♦ కామియైయుఁ దనతనువునుండి వెడలికా ♦ మినులలీల
లకుఁదగినతేనిమేనఁజె ♦ లంగఁబోలు॥ ౨౬౧

చం॥ అభిరతతృప్తిమద్బుధవ ♦ రాగ్రాణియామనదేశికోత్తముం

జువఱలుచోటమర్మలుక ♦ జున్ముఖియింతురు, రోగము

ఖ్యవిపదనీకముంగనమి ♦ గాలనువృష్టిదుఁడింద్రుఁడౌట,ద

స్యవితతిషిడఁబాయుటను ♦ మర్వినిస్వస్వసుధర్మనిష్ఠులె॥ ౨౬౨

గీ॥ కాన నాలస్యమునువీడి ♦ కడురయమున | నిరవధిభవాబ్ధినేతుఁ
వా ♦ గురువరపద! సరసిజంబును వెదకంగఁ ♦ జనఁగవలయుఁ!
గాని మనకిటఁ గాలంబుఁ ♦ గడపఁజనదు॥ ౨౬౩

కం॥ అనుచుంబల్కిన యబ్జప! దునివచనము నెల్లరునువి ♦ ధూతా
తిశయా! త్మనిలిపి యటఁగొందఱగురు | తనువును మనుపంగ
నునిచి ♦ తరలిరవేగన్॥ ౨౬౪

సీ॥ ఒకకొండనుండి వే ♦ తొకకొండచొప్పునఁ; గలనగంబులనెల్లఁ ♦
గలియఁజూచి | యొకకాననూని యిం ♦ కొకకానరీతిగాఁ; గొ
ల్లలౌ కానల ♦ నెల్లవెడకి | యొకగొబనుండి వే ♦ తొకగొబ
మాదిగా; గహ్వరంబులనెల్లఁ ♦ గాంచికాంచి | యొకదేశము
విడి మ ♦ తొక్కదేశంబుగా; వివిధదేశంబుల ♦ వెడకివెడకి॥

గీ॥ వేలుపులయిండ్లనిరసింపఁ ♦ జాలునట్టి | కలిమినలరారు గృహ
ముల ♦ నలరుచుండు | నమరక వసుంధరేశు దే ♦ శములకంతఁ!
జేరిరా శంకరయమిందుఁ ♦ శిష్యవరులు॥ ౨౬౫

చం॥ అట మృతిఁగాంచియు స్మరలఁనాయువునందుటజేడతండువి!
స్ఫటసుగుణంబులం బృథువి ♦ భువ్రోతినట్లె దిలీపునాటిఁగాం!
చుటవిని దేశికుండెయనుఁ చుందలపోసి వినేయలెల్లను॥

త్కట విరహోద్భవా ర్థవిడఁ ♦ దారురుధైర్యముగాంచిన త్తతీన్॥

మ॥ తరుణీసక్తుఁగ గానలోలునిఁగన ♦ ధౌత్యేశునాలించి య|
పురిలోనికనెసంగు సంగతులనా ♦ మూలాగ్రమున్నున్నెఱిఁ!
గిరికాన నైసవారలెల్లరును సం ♦ గీతజ వేషంబుల|
స్మరసంజౌగతిఁదాల్చి యప్పురములో ♦ నంజొచ్చిరంచదతిక॥

గీ॥ అంత తేనికీనాత్మ వి ♦ ద్యాతిశయము | రీతిఁ దత్సంగ్రహార్థ
ధృ ♦ తాతిశయలు | గాన నెఱిఁగింపఁజేసి యా ♦ తేనిదైవ!
యానతింగని తుష్టిని ♦ లోనికరిగి॥ ౨౬౬

సీ॥ కరకంకణధ్వను ♦ ల్వలలఁ గెలంకుల; రమణీమణు ల్చామ ♦
శములబీవ! వీనులకింపుగా ♦ గానంబు సంగీత; విదలైన కామి
ను ♦ లెదుటఁబాడ! బంగరుంగుఱున ♦ సంగుసితచ్ఛత్ర; మున

మణీమకుటఁము ♦ ప్పను వహింపఁ సిందునిఁ దారకో ♦ బృంద
మట్టులఁదన్ను; సుదతీనికాయమ్ము ♦ చుట్టికొలువ।

గీ॥ మేనిఁగని మహికిడిగిన ♦ సూనశరుడ । నంగ సాంతఃపురుం
డైన ♦ నాకవిభుని । మాదిరిగ నర్హకేళి వి ♦ నోదములఁగొ।
లుప్రసనలరున్మపునావర ♦ లు కనుఁగొనిరి॥ ౨౬౯

-♦ శంకరశిష్యులు పాబుపైదర్శించి రాజరూపధరసురుని మేల్కొలుపుట. ♦-

గీ॥ కాంచితద్భోగములకు న ♦ క్కజమునంది । తేనికనుసన్న నుప
విష్టు ♦ లై నితాంత । సుస్వరంబుగ మూర్ఛనా ♦ సుపదవిదులు।
సభవిమోహంబుఁగనఁ బాడి ♦ రభయతనిటు॥ ౨౭౦

లయగ్రాహి॥ భృంగవర! నీదయిన ♦ సంగతినివీడి గిరి; శృంగము
నరమ్యభవ ♦ దంగముసెలంగ । స్థంగమునుగాంచె శిశు ♦
భృంగతతి దానిమను; పంగఁ గలుషాంతరము ♦ లంగనుటచేసి।
పుంగటకటా! యిటుల ♦ నంగ సమయంబు నెఱుఁ ; గంగను
బ్రృపంచముదొ♦ లింగలుగుదానిం బొంగుచునువీడి నిజ ♦ ముం
గనఁగలేకటఁజె; లంగుచునువంచనము♦ నుంగనితివేలా?॥ ౨౭౦

గీ॥ శమదమాదిక పూర్వగు ♦ ణములవీడి । గర్వముంగనియిప్పుడ ♦
పూర్వమనము । ననుసరించుచు నావస్తు ♦ వనుచుఁదలఁపఁ నేల?
రోలంబ! మామాట ♦ నిఁకదలఁపుము ॥ ౨౭౧

గీ॥ నేతినేత్యాది వేదవా ♦ గ్రీతినిపుణ । ముగను మూర్తంబులన
మూర్త ♦ ములనుద్రోసి । త్రోయఁగారానిదేని బు ♦ ధులును
స్వాత్మ తనుదలంతురొ; యట్టి సు ♦ తత్త్వమీవె॥ ౨౭౩

డి॥ మిన్నది మున్ను గాఁగల య ♦ మేయజగంబును సృష్టించేసి వి।
ద్వన్నిచయంబు గూఢముగ ♦ దాననుజేరి సుయుక్తించయం।
బన్న ఘనావఘాతనిచ ♦ యంబునఁ గోశతుషాళియందునం।
దిన్నఁగదేని బియ్యముటు ♦ తీయుదురట్టి సుతత్త్వమీవనీ॥ ౨౭౪

చం॥ అతివిషమంబులైన విష ♦ యంబులనిచ్చఁజరించు నింద్రియా।
శ్వతతిని దోషదర్శనక ♦ శానిహతిన్మరలించి యంతనం ।

చితనిజచి తరశ్మితతి ♦ చే నెట ధీరులుగట్టియుంతురా |

తతధృతితోడ నట్టి పరతత్త్వమవీవసుమీ! ద్విరేఫమా! || ౨౭౫

గీ॥ జాగ్రదాదులునౌ నవ ♦ స్థలనునేది | తాననుస్యూతమగుచున్న
సూనములను | దారమట్టులుపాధిని ♦ దాకకలరు | నట్టిపరతత్త్వ
మీవైతి ♦ వళివతంస || ౨౭౬

గీ॥ హాటకంబునకును సుకి ♦ రీటముఖ్య | వస్తుతాదాత్మ్యమట్టుల ♦
వరుసశ్రుతులు | పురుష ఏవేదమిత్యాదు ♦ లరయ నిఖల |
కారణతఃజెప్పు దేనికా ♦ సారమీవై || ౨౭౭

ఉ॥ ఈమెయినొప్పు నేనెదివ ♦ సేశ్వరమండలవాసి నాగ్రహ |

గ్రామణి మండలంబున వి ♦ రాజిలుచుందునటంచు వేదవి |

ద్వామణు లాత్మశిష్యులకుఁ ♦ గావ్యతి హారముతోడ దేనినిం |

దామువచింతురట్టిపర ♦ తత్త్వమవీవసుమీ! ద్విరేఫమా! || ౨౭౮

కం॥ వేధానువచనసద్దా | నాదికముల శ్రద్ధజేసి ♦ యమలాంతరుతా |

భూదేవవరులకెఱుంగఁగ | నై ధీపించెడుసుతత్త్వ ♦ మళిపర! నీవే |

సీ॥ శమదమోపరమ ము ♦ ఖ్యములై న సాధనం; బులచే నిజాత్మ

నె ♦ విలసదాత్మ | యందు విద్వద్వర్య ♦ సందోహ మెద్దాని;

వెదకి సుశ్రద్ధఁద ♦ ద్విధమెఱింగి | యాత్మోరుతర సచ్చి ♦ దా

నందరూపమై; సంస్కృతిఁదిరిగియు ♦ జన్మమృత్యు | లక్షణశ్లోకం

బు ♦ లనెపుడు చెందక; నిత్యసౌఖ్యంబుల ♦ నెగడుచుండు |

గీ॥ నట్టి పరతత్త్వమీవౌదు ♦ వళివతంస! | తలఁచికొనుము మన

మ్ములో ♦ పలనిజమ్ము | దెల్లముగ మానుపలుకులఁ ♦ దెలిసి

కొనుము | మోహము వహింపఁబోకుమీ ♦ వై హికమున ||

శా॥ నై పుణ్యంబలరార నిప్పగిది వీ ♦ జాతంతునాదంబుచే |

నాపృథ్వీశునిమోల వారు నిజకం ♦ తాలాపముంజేర్చియా |

త్యాపార్థమెసంగఁ బాడవినిచే ♦ యందగ్గకార్యంబు నా |

భూపాలుండునెఱింగి వారలఁ దగం ♦ బూజించిపంపెన్వడి ||

కీ॥ సాధువరేణ్యుడై వజలు ♦ సంయమి వారలచేతనిట్టులు |

దోషధితుడౌచు మెల్లఁగనె ♦ మూర్ఖునుదాఁగనియంతనాధరా |

నాథుని మేననుండి నుమ ♦ నన్నులు మెచ్చంగనిర్గమించి యా!
భూధరగహ్వరంబునకు ♦ బోయె స్వదేహములోనఁ జేరఁగన్॥

శంకరుడురాజదేహమువిడిచి భటులు దహింపఁజేయుచున్న తనదేహమునఁజేరి
తా పోషకాంతి నూనుట.

ఆ॥ వె॥ పూర్వదృష్టమైన ♦ భూధరగుహఁజేరి నృపతివర్య భృత్య ♦
నిష్ఠితవహ్ని । చేదహింపఁబడెడు ♦ స్వీయమా మెయిఁగని
వేగదానఁజొచ్చె ♦ యోగవిదుఁడు॥ ౨౦౩

కం॥ అంతట నవ్వైశ్వానర! శాంతికి నయ్యాత్మవేది ♦ చంద్రిఁడు
నృహరిం! గాంతవదనుతుల నిటుల! శాంతశరణ్యుని నుతించె ♦
సలలితభక్తి॥ ౨౦౪

—శ్రీలక్ష్మీనరసింహస్తుతి పద్యరత్నములు. ♦—

శా॥ శ్రీమద్వారిధివాస! చక్రధర! శౌ ♦ రీ! భోగిరాజ్ఞోగ నం!
స్థామేయాభమణి ప్రభాసితశుభాం ♦ గా! యోగిపూగేశ! ని
త్యామోదా! శ్రితభక్తసంతత శర ♦ ణ్యా! దుర్భవాంభోధిపో!
తా! మానాథ! నృసింహ! నాకిడు మచం! తా! నీకరాలంబమున్॥

మ॥ అజరుద్రేంద్ర మరున్నభోమణి సుధాం ♦ శ్వగ్నాదికానేకది
వ్యజనాసీక శిరస్థరన్మకుట దీ ♦ వ్యత్రోటిసంఘట్టితాం!
ఘ్రిజలేజామలకాంతికాంత! వరలక్ష్మీ సత్కుచాంభోజ హం!
స! జగద్భద్ర! నృసింహ! నాకొనఁగుమీ! శా! నీకరాలంబమున్॥

మ॥ నగధారీ! భవకాననంబునడుమన్ ♦ స్మార్థ్యంబున న్నంచరిం!
పఁగ మారోగ్రమ్మగంబుబాధనొనరిం ♦ పంబూనెదానందుచే!
తఁగడుంగప్తమునంది పర్విడఁగమా ♦ త్వర్యాభిధగ్రీష్మమె!
చ్చుగఁబీడించెడుఁగాన నిమ్మునృహరీ! స్తుత్యా! కరాలంబమున్॥

మ॥ ఆవనింజూడనగాధమూలమునున ♦ త్వంతంబు ఘోరంబునా!
భవకూపంబునఁజేరి దుఃఖశతస ♦ ర్పవ్యాకులాత్ముండనా!
చువడిందీనతనాశ్రయించితి బుధ ♦ స్తోమార్చితా! నిన్నుఁగా!
ససైన్ శ్రీనరసింహ! నాకిడుఘనం ♦ తా! నీకరాలంబమున్॥

- శా॥ మానాథా! ఘనపాపబీజమున జ ♦ నృంబందికర్మఘశా!
ఖాసీకంబుననొప్పి యిందిరియనికా ♦ యంబన్నపర్ణావళిం,
జానై మన్మథదుఃఖసూసఫలమా ♦ సంసారవృక్షంబుపై |
నేనిష్ఠైక్కి పడంగనుంటిన్మహారీ! ♦ యిమ్మాకరాలంబమున్ ||
- మ॥ అజ! సంసారమహాహింస క్రీభయదా ♦ త్యంతోగ్రిదంష్ట్రాంతర
స్థగన్నా శకకాలకూటవిషద ♦ గ్ధంబయ్యె నారూపమో!
భుజగాదీశవిరోధిపాహన! సుధాం ♦ భోరాశివాసాస్వభా!
క్తజనార్తిఘ్న! నృసింహ! నాకిడుమనంతా! నీకరాలంబమున్ ||
- మ॥ శ్రీతనంత్రణ! యాభవంబనెడు కా ♦ ర్చిచ్చిప్తురన్నుట్టి వి.
శ్రుతమాభీతినిఁగొల్పు హేతులఁదనూ ♦ రుట్టుంతఱిగాల్చిబా
ధితకాయుంబొనరించెఁగావున యమి ♦ ధ్యేయాభిదా! నిన్నుఁజే
రితి లక్ష్మీనరసింహ! నాకిడుముతం ♦ డీ! నీకరాలంబమున్ ||
- శా॥ నారావాస! భవంబునాఁబరఁగునా ♦ నాయంబునంజేరిదు!
ర్వారాక్షార్థములన్నగాలములఁగూ ♦ ర్పంబడ్డయర్థంబులం!
జేరనండితతాలుమస్తకమునై ♦ చింతించుమీనంబనో!
శ్రీరామేశ! నృసింహ! నాకిడుముచే ♦ ర్మింద్వత్కరాలంబమున్
- మ॥ భయముంఁగొల్పెడు నీభవంబనుమదే ♦ భంబోసమస్తార్తిసం!
చయనీహరపతంగ! నాదయినవ ♦ ర్షంబున్నమర్మంబుగా!
సయముందావిడివేగఁదొండమునఁబిం ♦ డంబౌనటుల్పేయన!
వ్యయ! నింజేరితిఁగాననిమ్ము నరసిం ♦ హా! నీకరాలంబమున్ ||
- శా॥ భూనాథా! యొకచోటనంధతనుని ♦ ర్మోదుండనై యున్ననా!
జ్ఞానాభిఖ్యధనంబునిందిరియముల ♦ నస్తత్వాధ్యుతాచోరుల!
త్యానందంబునదొంగిలించిననుమో ♦ హంధోరుకూపాంతర!
స్థానుంజేసిరికాననిమ్మునృమృగేం ♦ దా! నీకరాలంబమున్ ||
- మ॥ ఘనసంసారపయోధిలోనఁగడును ♦ గ్రింబుంగరాళంబునో!
ఘనవక్త్రంబునువిస్తరించినను నీకామాఖ్యనకృమంబుమై!
తిని దామింగిరమేశ! రాగరసనో ♦ ర్మిభాధితుంజేసెఁగా!
పునలక్ష్మీనరసింహ! యిమ్మునుగుణ ♦ వ్యాహా! కరాలంబమున్

శా॥ శ్రీకాంతాధవ! పద్మనాభ! హరి! నీ ♦ రేజాతనేత్రా! సురా!
 నీకేనా! మధుసూదనా! మురరిపూ! ♦ నిత్యప్రమోదాంతరా!
 వై కుంతేశ్వర! వాసుదేవ! కరుణా ♦ వాఙ్మీ! జగన్నాయకా!
 నాకారిఘ్న! నృసింహ నాకిశుమనం ♦ తా! నీకరాలంబమున్
 మ॥ అనుచున్న క్షిని శంకరుండునుతిజే ♦ యంగాదయాంభోధియై
 సనృసింహప్రభుసత్కృపేక్షణముచే ♦ నాకిప్రకాండాస్యమం
 తనెశాంతింగనెనంత సంయమియనా ♦ ధాత్రీధరోద్గహ్వరం
 బునరాహ్వస్యబిలంబునుండితుహినాం ♦ శుండల్లు తావెల్వడెన్

— శంకరుడగ్నినుండివెడలి మండనునిటికరి శారదనోడించుట. —

- చ॥ చిరతరమా వియోగమునఁ ♦ జేసి వివృద్ధి నెసంగుపేర్మిచే ।
 వటలెడు శిష్యులెల్లరును ♦ వహిల్లుముఖంబుననుండి వచ్చుశం
 కరయమిజుట్టిరపు సన ♦ కప్రదునార్య సనందనాదుల
 ట్లురహి నెసంగు నయ్యమియఁగఁగ నెమండనగేహగేహదాన్ ।
 సీ॥ చిరవియోగమునఁజే ♦ సి వివృద్ధమైన సా; హర్షంబుతోనొప్పే ♦
 నట్టిశిష్యులందఱుజుట్ట స ♦ నందనాదులచేత; సంవృతుండై
 నట్టి ♦ సనకయోగి । యట్టులనలరు సం ♦ యమిచంద్రుడగు
 శంక; రుండు మండనమిశ్ర ♦ పండితాప సధమునకునువేగఁ ♦
 జననెంచి యాకాశ; పథమును గైకొని ♦ బయలు వెడలి ।
 గీ॥ ముచుకనినయా ద్విజావాస ♦ మునకునేగి । గళితకర్మాభిమాని
 యు ♦ ఘనతరవిష! యవిషవినివృత్తతర్జుండు ♦ నై న మండ! నా
 ర్యధర్మసతీసాహ ♦ చర్యుగనియె॥ ౨౯౯
- ఉ॥ మండనమిశ్రుండు నగగన ♦ మార్గమున స్మహికేగుదెంచు నా
 దండివరేణ్యునింగని ప్ర ♦ ధానసదంగముఁ బ్రశ్రయంబున
 న్నిండుగనొంచి యంజలిని ♦ నిత్యసుభక్తిని బట్టి పూజల
 న్మొండుగఁజేసియుండెనని ♦ మేపనిజాక్షులఁ ద్రావువాడొనాన్॥
- ఉ॥ సత్యవచస్కుండంచురు య ♦ శంబును గాంచిన మండనార్యుడా
 యత్యధినాథుషాదముల ♦ యందుఁబడె స్సహము న్మరీరహా

మత్స్యమరేశదేశిక! శ • మప్రముఖార్థ గుణాకరా! నుధీ!

స్తుత్య! మదీయమంతయును • జూడఁగనీదెయటంచుఁదా నెగినన్॥

గీ॥ మొదటఁ దనవిభుచేఁబూజఁ • బొంది యాస! నమున విబుధు
నితోనొప్పు • యమివరేణ్యుఁ! జేరి వినయానసతమూర్తి • యై
రుచిరవ! చనవిశారద, శారద • యనియెనిట్లు॥ 30౨

గీ॥ ఎల్లవిద్యలకునునీవె • వల్లభుడవు! నకలదేహులకార్య? శా •
నకుఁడవీవె! బ్రహ్మకథిసతియగు పర • బ్రహ్మమీవె! శివము
భక్తులకిడు సదా • శివుఁడవీవె॥ 303

కం॥ మనసిజవైరీ ! సభలో । ననుగెలువకయేతగమన • నకలనె
ఱుంగ! స్థనయత్నంబూనరించుట! మనుజకథానుసరణమె ను •
మా మహిలోనన్॥ 30౪

ఉ॥ ఈవు మమున్వివాదమున • నితటిగెల్పుటచేత సిగ్గుమ!
మ్మీవనుధాతలంబున య • తీశ్వర! యేగతినావహించు ఛా!
యావిభుచేతనై న మహి • తాభిభవంబెపుడెనినానె? తా!
రావిభు ముఖ్యదివ్య • నికరంబునకు నివ్వలపక్షి రిక్తై ?॥ 30౫

కం॥ మునునాకుఁగలుగుభామం! బునకుంజన నానతీయు • ము బుధ
వరేణ్య! । యనిపల్కు నుభయభారతిఁ! గని శంకయమియు
నిట్లు • గానపుడనియెన్॥ 30౬

అవతారముచాలిందియేగు శారదను శృంగిర్యాదులందు శంకరుఁడునెలకొల్పుట.

చం॥ ఎఱుంగుదునేనునిన్ను జనఁనీ! విధికింబ్రియపత్నిఁగా మహే!
శ్వరుని సగర్భ్యుఁగాఁగనువ • చః ప్రచయంబునకాద్యయానధీ!
శ్వరినిఁగఁ జిత్వ్యరూపఁగనె • సంగియు విశ్వముఁబ్రోవనిందిరా
దిరుచిరమూర్తులగుని ను • తింగనుమాతనుగాఁగభారతీ!॥ 30౭

గీ॥ క్షానమాచేతనెలకొల్పఁ • గాఁబడియెను! శృంగిరిమున్నుగాఁగల •
క్షేత్రములను! శారదాభిధవై కోరు • కోరికలనొ! సంగుచు వ
సింపుము టుధుల • పన్ను తింగని॥ 30౮

మ॥ అనుచుం బ్రార్థనచేయు శంకరునితో ♦ వారీతీ నోగకాయం |
చునుదాఁబల్కి యమిందుగ్రీవ్ద్వానిపరం ♦ జ్యోతిస్స్వ
రూపంబునౌ |

తనధామంబునకేగభారతి; తదం ♦ తర్థానమున్నభ్యులై |

ల్లను నాకస్మికజాతముంగనుచుఁ జా ♦ లంజెందిరాశ్చర్యమున్ ||

సీ॥ యతివరేణ్యునిచేత ♦ జితుఁడైన తనపతి; దగుయతిత్వముచేత ♦
నైనయట్టి వైధవ్యశోకంబు ♦ చేధారుణిందాక; నిసతిదానంత
ర్ధి ♦ నింగనుఁగొని ఘనమోదముఁగనె మం ♦ డనమిశ్రుండును
సాధు; వగుదానినింగని ♦ యమివరుండు | సంతృప్తుడయ్యెనా ♦
సభలోనిబుధులుచు; బలుతెఱంగుల నాపె ♦ బ్రస్తుతించి |

గీ॥ రంత మండనమిశ్రుండు ♦ నపుడువిధివి హితముగాఁగఁ బ్రజా
పతీ ♦ యేష్టిజేసి ధనమునంతయానిడి ♦ యాత్మదహనునిల్పి |
యాయమింగొల్చెనస్తమి ♦ తాశుండగుచు || 300

—మండననియతింజేసి శంకరుఁడు సర్వసంశయములు వాపుట.—

గీ॥ అంత శంకరగురుఁడు స ♦ న్వాసగృహ్య | విధిని మండనబుధు
నకు ♦ విహితకృత్య ములనొనర్చి భవధ్వంస ♦ మునకుసూచ
కమగు “తత్త్వమసీ” త్యక్తికిఁ గఱపఁజెవిని || 300

గీ॥ బుధుఁడుసవిధిగ సన్యాస ♦ పూర్వముగను భిక్షుగొనెనంతగురు
వరుఁ ♦ డాక్షితిసురు | నకునిగమమాళినిష్ఠమై ♦ నపరమాత్మ |
తత్త్వవాక్యమునకిటు ల ♦ ర్థంబుఁదెలిపె || 301

ఉ॥ జాతినిరూపముంగని యె ♦ సంగుటచే నగుమేనుభాండపు |

స్రీతిసనాత్మయైమఱి శ ♦ కీరమునాడనుమాటలోన నో |

భూతలదేవ! భేదమను ♦ భూతమెయూటనభేదరూపవి |

ఖ్యాతివిపర్యయోద్ధమగుఁ ♦ గావుననీవదికాదునమ్మమి || 303

మ॥ అగుభాత్రాదులయట్లు సాధనములై ♦ యక్షంబులోనన్మతీ! |

తగురీతింగన నిందియంబులకు నా ♦ త్మత్వంబులేదార్య! నా |

దగునేత్రంబునుచో విభేదమదితా ♦ నౌటనుషుప్త్యాదికం |

బగుభావాళిని లేమిఁజేసిఘటనా ♦ మ్యంబేయగుంజూడఁగన్ ||

తుండురు కృపఁ బా । ల్చిన మనమలరఁగ ననియెను । ఘనతర
సంశయము వాయఁ ♦ గాసీరీతిన్ ॥ 3౨3

సీ॥ విను మొక్కసాయాహ్వా ♦ ముననొక్క వేషంబు; ననెసంగు
పురుషునిఁ ♦ గనిమఱుసటి । దినమున నినజను ♦ ద్విష్టమందున
శనన్య; వేషంబుచేఁ గడు ♦ భూషితుఁడగు । నాపూరుషునె
చూచిఁనప్పుడు గుఱుతెఱిం; గిన వాఁడతండ్రితఁ ♦ డనుకొను
గతి । దేశకాలాదులఁ తెఱఁగులు మాఱుట; దొసఁగు వాఱ్య
ర్థమం ♦ దెసఁగియున్న ।

గీ॥ ననఘ! లక్ష్మ్యార్థమది బాధఁ ♦ గనదు, గాన । మునుపెకడు
ధృతి నాఙ్గించు ♦ కొనుటఁజేసి । కర్మశతులకు వీడంగఁ ♦ గష్ట
మైన । దేహముఖమే నె యనెడుబు ♦ ద్ధిని విడువుము ॥ 3౨౪

గీ॥ ఘనపవేశాన నెసఁగు బు ♦ ద్ధిని సతతము । నాత్మభావనమునె
చేయు ♦ మయ్యదాన । భూరీదుఃఖదమైన సం ♦ సారబంధ
ములను విడిముక్తభావంబుఁ ♦ బొందెదీప్ర ॥ 3౨౫

గీ॥ ధ్వాంక్షగోమాయు వహ్నిసా ♦ ధారణమగు । మేన దుఃఖద
మైన పే ♦ ర్నిని విడువుము । విడుమటులె బైటఁగలయట్టి ♦
విషయమమత । ననఘ యవిశంకమతిఁ బరఁమాత్మనిడుము 3౨౬

ఉ॥ తీరమునుండి యింకనొక ♦ తీరమునంజరియించు మీనమా ।
తీరముకంటె వేఱయిత ♦ దీయగుణంబుల నందకుండునా ।
తీరున జాగ్రదాదులను ♦ దేహిచరించుచు వానికంటెదా ।

వేటగు వానిధర్మముల ♦ విద్యర ! చెందఁడునుమ్ము నమ్ముమీ ।
మ॥ సుమతీ! త్రాటిని గాంచి భ్రాంతిఁగనుచో ♦ ట్లోఁజీతలచ్చిద్రదం ।
డ మహాశీవిషముఖ్యమేగతిని జూ ♦ డంగల్పితంజానా! భ్రాం
త మనస్కుండగు వానికాగతినె ని ♦ ద్రాస్వప్నజాగ్రన్ముఖం ।
బమరుం; గావునబ్రహ్మమైతివికనా ♦ ద్యభ్రాంతినినీవీడుమీ ॥

గీ॥ ప్రాజ్ఞ! ప్రత్యక్షమంబగు ♦ పరమపదము । బుధునకగుఁ జేరు
వగ దూర ♦ ముగ నదియగు । మూఢునకు లోనవెలిఁజిత్తు ♦
మొనసిననుబ । యటవెదకి కానరేరహా! ♦ యాత్మమహిమ ॥

గీ॥ పలువురొక నీరశాలలోఁ ♦ గలిసియుత్తరక్షణమునందు భిన్న
మా ♦ ర్గముల నేగు విధముగాఁ బెక్కుపేరుల ♦ వేశ్యములను
బెరిగి దేహులు మృతినందు ♦ దురు చివరకు॥ 330

గీ॥ పవలు లేయిని సుఖమును ♦ బడయఁజేయఁ బడునది సుఖంబు
సుంతయు ♦ నిడదుదుఃఖి కరమెయగుఁ గారణములేక ♦ కలు
గదు సుఖి మిలను హేతువునకునొండు ♦ హేతువుండు 331

ఆ॥ నె॥ ఒక్కమాటువినిన ♦ నొదవించుఁ బరిపక్వ మతికినాత్మ
మతిని ♦ శ్రుతివచనము నిరతమందమతికి ♦ గురుపదాంబుజ
సేవా నల్లనల్లననిడు ♦ నల్లదాని॥ 332

కం॥ క్షితిఁబ్రాణ వాభ్యసన సమీ॥ రితకృత్యముఁ జేయుటను
బఁ రి స్ఫుట వినయా నివృత మతిగురుఁగొల్పుట ని॥ గ్రతమగు
హృన్మలము; బోధఁ ♦ గనఁదగునంతన్॥ 333

చం॥ పగలును లేయియుఁ బరమభక్తిని దేశికునందుఁ జిత్తమా
నఁగవలయుఁ బ్రసన్నుఁడును ♦ జ్ఞానవిదుండును నైన దేశికుఁ
డగ తనయావిభుండెయగు ♦ నాతఁడు తన్నతి భక్తిఁగొల్పుర
మ్యగుణుని శిష్యునింగనున ♦ మండడ యాకలి తేక్షణంబునన్॥

గీ॥ కల్పలత యట్టులనిజేష్ట ♦ కామితము ఫల లింపఁజేయును గానఁ
బా ♦ లింప వలయు గురుని యానతి; దానికి ♦ ధరనసాధ్య॥
మేదియును లేదు సుమ్మ పృ ♦ మోదదమది॥ 334

తే॥ గురువు సెప్పిన చొప్పునఁ గొలుచుతటిని దేవతా కృపకల్గి
దిద్దనతఁడె॥ గురువెదయతప్ప దిద్దనా ♦ దరువెలేదు॥ కాన
నాతని నలిగింపఁ ♦ గాదెవండు॥ 335

కం॥ చెడుగుడిగి తగిన నడవడిఁ బడు జనుండు కృతార్థుఁడౌను
మతి బాగోగుల్ విడవెడఁదగురుఁడెకటపెడి॥ నడఁగ ననిష్టం
బునిష్ట మందికకాఁగన్॥ 336

తే॥ హితము గూర్చునుపాస్య దైవతమెయైనఁ గొలువ వలెనెదా
తెల్పుఁగా ♦ గురుఁడెవలయుఁ గానియెడ నెటనిష్టదుఁడౌనతీర్తి
యునిఁ దెలియ నెట్లుజ్ఞాన ♦ కొనరదెప్పుడు॥ 337

గీ॥ గురుండు హర్షింప హర్షించు ♦ సురగణంబు । నతండు కోపించు
నెడరుష ♦ నందునదియు । నెపుడును సదాత్మ భావన ♦ నెడఁ
గనియెడు । నొజ్జయన్నను విశ్వమ ♦ యుండకాడె॥ 33౯

చ॥ ఇటుపరమాత్మ తత్త్వమునఁ హీనమనస్కుండు శంకరార్కుండు
త్పలు మగుపేర్మితోఁ దెలుపఁ ♦ గావిని మండన మిశ్రుండంతవి
స్ఫుటదయఁబొత్తుమీదయిన ♦ చూపునునాపయి దేశికాగ్ర్య
కొల్పుటఁగృతినైతి నంచు యతి ♦ భూపతి పాదయుగంబునం
బడెన్॥ 3౪౦

గీ॥ అతనికి సురేశ్వరాభిఖ్య ♦ నఖలదిక్ప । తీకృతప్రఖ్యఁజేసె
య ♦ తిప్పవరుండు । జగతిఁ దుచ్చీకృత విధాత్మ ♦ సాఖ్యయైన
భాష్యకృన్ముఖ్యశిష్యతఁ ♦ బడసెనతండు॥ 3౪౧

చ॥ ఇటుల సురేశ్వరాఖ్యను మ ♦ హింగని నిర్మముండొచునర్మవా
తటమున నొప్పనట్టిమగ ♦ ధ పృథితంబగు దేశమందు వి ।
స్ఫుట సకలాగమాంతచయ ♦ మున్నతతంబును జింతసేయుచ॥
తట విధిలోక సాఖ్యమునె ♦ దంగణుతింపకయుండె నాతండున్॥
మండనని సురేశ్వరాచార్యుండు మగధనునిచి శంకరుండు వెడలుట.

సీ॥ ప్రాణతబుధత్రిక ♦ రణముల దండించి; చెలువుగ వర్తింపఁ
జేయువాండు । మణిపాళి నెసఁగు భూ ♦ మణమట్లు సుగుణసం;
చయముచే సతతమెఁసంగువాండు । కుమతంబులను శర ♦ ణ్య
ములనుక్తి కుతార; ఖండితంబులఁజేయు ♦ చుండువాండు ।
వరగుణ తచ్చిప్య ♦ పరివృతంబైయిట్లు; జితమండనుండయి ♦
చెలఁగువాండు।

తే॥ నగుచు శంకరయమివర్యుఁ ♦ డలరులగుమి । వజ్రలు మోడుగు
చెట్లపైఁ ♦ దిరుగు నళుల । మధురగీతంబుతో నొప్ప ♦ మహిత
వనముఁ । గనుచు వెడలెను దక్షిణ ♦ కావ్యగుణిచి॥ 3౪౩

తే॥ సనకసన్నిభుండైన యా ♦ శంకర యమి । పతి, మహారాష్ట్ర
దేశమం ♦ దతులకోశ । ములఁ బ్రచారముఁ జేయుచు ♦ నలరి
శమిత । కుమతుండె యంతనరిగె శ్రీ ♦ కుధరమునకు॥ 3౪౪

మ॥ వికసత్కుండవన ప్రసంగలసదు ♦ ర్వీజాత సంగప్రశ ।
 సక్తనద్రమ్య సుగంధ గంధవహధూ ♦ తత్కౌజసంఘంబు మ
 త్తకరి వ్రాతవధాతి శూరమృగనా ♦ ధస్తోమమున్ సర్పరా ।
 త్ప్రకరాచ్ఛాభరణప్రియంబునగుశ్రీ ♦ గ్రావంబుఁదాఁగన్గొనెన్
 తే॥ కలికలుషభంగయు, గిరిస ♦ కాశచలత । రంగయును నధరీకృత
 తుంగయునగు । ఘనరసాతలగామిగం ♦ గనువినేయ । పరుల
 తోడుతమునై శం ♦ కరగురుండు॥ 3౪౬

సీ॥ పృణతజనాసీక ♦ పటుతరమౌహంధ; కారంబుఁబాపి యొ
 ప్పారుపదియు । నాదిత్యవర్తనా♦స్వాదించుచుండెడు; తుంగ
 శృంగౌళిఁజె ♦ లంగునదియుఁ జూచెడుమనుజుల ♦ పాచితంబుల
 నెల్ల; నిర్మూలములఁజేసి ♦ నెగడునదియు । స్ఫుటగతినుత్కట
 రటనంబొనర్చుభృం; గములఁ బత్తులఁగడుఁ ♦ గ్రాలునదియుఁ
 గీ॥ గూలయుగరమ్యయైన పా ♦ తాళగంగ । చే సమాశ్లిష్టమై
 ప్రశ ♦ స్తిఁ గనినదియు । నైన యాశ్రీనగంబున ♦ య్యతిప
 రేణ్యుఁ । డెక్కి శివలింగముంగని ♦ యెనతిభక్తి॥ 3౪౭
 శంకరాచార్యుఁడు శ్రీశైలమున విడియుట.

మ॥ ఘనమౌదంబునఁగాంచెశంకరుండు మో♦ క్షప్రఖ్యసతస్పదా
 ర్జనుఁ బాదాబ్జనతార్జునుం బృణత సంగ ♦ సారాఖ్యదుర్బిజభ
 ర్జనుఁగా మూది విరోధి షట్కఘనతా ♦ సంతర్జనున్మల్లికా ।
 త్తును శ్రీమద్భీమరావి కాసచిప్రఁగా♦రుణ్యాభినారాయధపు॥
 కం॥ తృష్ణారహితయుఁ దట భూ । జ్యోత్స్వినాశకయుఁ గార్వ్య
 యోగాంతకయకా । కృష్ణాధునిజాతలమున । నిష్ణాతుండత్య
 నతఁడ ♦ సేకాశీప్రఁడై॥ 3౪౮

మ॥ అతిచిత్రాచ్ఛచరితుఁడంచితయశో ♦ వ్యాప్తాఖిలాశాంతుఁడ
 శ్రితవిద్య ద్విపులార్థదుండునగు నా ♦ శ్రీశంకరాచార్య స ।
 ద్యతిపర్యుండటఁ దావసించి యతిర ♦ మ్యాంచత్పదాసీకభా
 సిత కోశాలిన సద్గోహంతమునకై ♦ చెప్పె న్సుధీరాజ్ఞీన్॥

చం॥ గురువరేణ సదాశీవులం ♦ కుంజర శాస్త్రయశ స్తిరస్మృతిం

దిరముగఁ జేయునానిగమ ♦ దివ్యశిఖావర భాష్యజాతము ।

నవరదయఁదెల్పఁబాశుపత ♦ వైష్ణవశైవులు గెల్వరాసురే ।

శ్వరముఖులైన యాశ్రీవులు ♦ వారిజయించిరి వాదమందునన్ ।

ఉ॥ అందులఁగొంద తాత్ప్ర్యమగు ♦ నట్టిమతంబుఁబరిత్యజించియా

నందము తోడుతన్గ తన ♦ నాతనమత్సర మానదోషులై ।

చెందిరి శంకరార్చునకు ♦ శిష్యతఁగొందఱు కోపవశ్యతన్ ।

బొందితదంతకాములయిపుచ్చిరికాలముఁగల్గఱాత్తులై ॥ 390

సీ॥ కలుఱాత్తులైన నీ ♦ చులు పల్కుపల్కుల, నిగమాంతములె

యని ♦ నిక్కుచుండి । తాముకల్పించిన ♦ నీమంబులనెవేద;

ముల నీమములుగాగఁ ♦ దలఁచుచుండి । శ్రుతిశిఖా ప్రితిపాద్యు ♦

నతిశుద్ధఁ బరమాత్ము; నామ్నాయమార్గంబు ♦ నకట! తఱచు!

గాదహించుచును సా ♦ తౌద్భ్రహ్మమై యొప్పు; శంకరునందు

నీ ♦ ర్వా విశిష్ట ॥

గీ॥ బుద్ధిఁజేసెడు ఖలులెల్ల ♦ మున్నుకృష్ణ । నందుశత్రుత్వమతి

నూని ♦ నట్టిపొండ్ర! కాభిధుఁడుఁ బోలెనీధాత్రి ♦ యందుఁ

జరమ । గతిని బొందకయేల ను ♦ స్థితులగుదురు ? ॥ 393

మ॥ యతిలోకేశ్వర సూక్తి సక్తుల లర ♦ న్వావిధింగనన్ గాణభు!

భృత మెచ్చోటనొడఁగెఁగా పిలము శి ♦ ర్మంబు నివ్విడన్ శైవమ

ర్వత ముంగర్వ పదంబు నందెఁగనె చా ♦ ర్గంబెన్నఁగాదుర్గతిన్ ।

క్షీతిలో వైష్ణవమున్ సమర్థులయి పో ♦ షిం తెవ్వరంచద్దయన్ ॥

— ఒకకాసాలికుఁడు శంకరుని శిరమును దనకీయ నొప్పించికొనుట —

మ॥ ధృతిఁగాపాలికుఁడొక్కసాఁడుకననేఁతెంచెన్ స్వకియోరుదో

• షతతిండాచియు సాధువేషమున భా ♦ స్వదీప్తి మందోదరీ!

పతియట్లాప్పుగఁ దాల్చివేగముగనా ♦ పాతాళగంగాతట ।

స్థితునిన్ సంయమి సార్వభౌమునమలున్ ♦ శ్రీశంకరాచార్యునిన్

సీ॥ వశ్యేంద్రియాశ్వుతా ♦ వరసంయములచేత; ననిశంబును విమృ

గ్యుఁ ♦ డైనవాని! గామోరు రోషాది ♦ కామిత్రీసంతతి;

కశ్రాంతమునవశ్యుఁ ♦ డైనవాని! సిద్ధాంతసూక్తిప్ర ♦ సిద్ధం

బును బ్రశస్య; మునునైన సద్భాష్య ♦ మును సుధీనిధాను
తాశిష్యుల ♦ కానందమలచార; నుపదేశ మొనరించి ♦ యోగ
మూని॥

గీ॥ యమలపాతాళగంగా త ♦ టముననేక। తమున నాసీనుడగు
వాని ♦ గుమతవిపిన। నికరశాత కుతారవా ♦ జ్ఞీచయునియతి।
పతిని శంకరుఁగనియెఁగా ♦ పాలికుండు॥ 391

గీ॥ కనిముదంబంది చిరకాల ♦ మున కభీష్ట। మమరునటులోన
నిర్ధార ♦ ణమునుజేసి। శిష్టు నిజలాభమునను సం ♦ తుష్టునియతి।
పతి గుఱిచి కృత్యశేషంబు ♦ బలికెనిట్లు॥ 392

చం॥ యమివర! సర్వవిత్తముద♦యాశుతయున్ ఘనమా సుశీలభా।
వము మొదలైన యట్టియన ♦ వద్యములై తగుమిగుణంబుల।
న్విమలమతు ల్వచింపవిని ♦ వేడుకఁగూడిన మానసంబుతో।
మిముఁగననేగు దెంచితిన్♦మేయమతీ! విదితప్రవృత్తిన్॥ 393

ఉ॥ ఈమహిలోన నీవొకఁడ♦వేసుమి మోహముఁదుర్చించిదైతివా।
క్తోన్మమము ధిక్కరించి కడు ♦ దూరముగాఁగశరీరమానము।
స్థిమహితా! యొనర్చి యతి ♦ నిర్మలమైన సదద్యయంబు నం ।
దేమహిత ప్రమాణముల ♦ నెల్లను గూర్చినవాడవెన్నఁగన్॥

చం॥ ఒరులకు మేలుచేయుకొఱ ♦ కూనితివీమెయి నెల్లవేల్పులుం
దిరముగ నీయశంబునె ను ♦ తింతురు సంతతముందివంబునన్।
గరుణఁగటాక్ష వీక్షణము ♦ నందొలఁగించెదు సజ్జనార్తు ల।

స్థర నెవరీడు నీకు సత ♦ తప్రియభాషణ ! దీనపోషణ॥ 394
కం॥ సుగుణాల యుండవగుటను! జగదేకేడ్యుడవు సర్వ ♦ సంపే
దివిగా! నగళిత మానుడవు విజయి । వగుటంగళ హస్తితారి♦
వాత్సజ్ఞవరా! ॥ 395

గీ॥ అఖిల శుభగుణ నిలయులు ♦ నైపరాప రజ్జులగుమిమ్ముబోఁటి
వా ♦ రలను జేరి । పొండఁగారాని కామిత ♦ ములనయినను
బొందకూరక కార్యార్థు ♦ లెందుఁజనరు॥ 396

ఆ॥ వె! అనఘ! సర్వవిదుడ ♦ వైన నీవొనరించి నఘనకార్యమును

గ॥ ని ఘనకరుణుఁడగు కపాలింద్రపు॥నిఁ గఁజేయయత్నించు॥
నను గృతార్థుఁజేసి ♦ కొనఁదలంతు॥ 3౬౩

సీ॥ ఈమేనితోరాప్య ♦ భూమిధరముఁజేరి యీశుతోవిహరింప ♦
నెదనుగోరి శతవత్సరములు దు ♦ మృత తీవ్రతపముల; శివుఁ
గూర్చి నేఁజేయ ♦ శివుడువిపుల । మగుతుష్టిఁ గని యిట్లు ♦
లనియె నాతోడుత; నామెప్పునకు సార్వ ♦ భౌముశిరమునేని
సర్వజ్ఞునిఁదైనమూర్ధముఁగాని; హుతవహునందు వేల్చితివయేని॥

గీ॥ నమరు నీకోరుకొని నపు ♦ మర్థమనుచు నభవుఁ డంతర్హితుం
డయ్యె ♦ సంతనుండి తాదృశశిరంబులంగొను ♦ తలఁపుగలిగి
తిరుగుచుంటిని నాకవి ♦ దొరకవయ్యె॥ 3౬౪

గీ॥ లోకహితమునఁ దిరుగుదయాకరునినుఁ । గుటి సఖిలజ్ఞ
దైవయో ♦ గముననిప్పు । డింకనాయనుబంధ. మ ♦ యొడు
నిజముగ దర్శనాంతంబుగాదె బం ♦ ధము జనులకు॥ 3౬౫

గీ॥ సార్వభౌముని శిరమైన ♦ సర్వవిద్యుతివరుశిరమైననాదు సి ♦
ద్ధికి సుహేతు వందు మొదటిది నామది ♦ కందరాదు నీవె
యింకఁ బ్రమాణంబు ♦ కోవిదవర॥ ౪౬౬

చం॥ స్థిరమగుకీర్తి నీకెసఁగు ♦ శీర్ష మొసరిగివచ్చో ధర్మిత్రిను॥
ద్ధురమగు సిద్ధిలాభమునఁ ♦ దుష్టియునాకగుమేనికున్నన॥
శ్వరత గుఱించి లోఁగడు వి ♦ చారమునుంబొనరించి యంతవి
ద్వరనుత! యిచ్చవచ్చిన వి ♦ ధంబునఁజేయుము చెప్పనేటికిన్॥
గీ॥ స్వేప్త దాయకమామెయి ♦ నెవరువీడ! రనుచు నేనెప్పుశీర్షంబు ♦
నడుగనొల్ల! నీరన విరాగయుతుల శ ♦ రీరమాను లితరులకు
మేలుఁజేయనూ ♦ నితిరిమేని॥ 3౬౭

గీ॥ ఆత్మఁ జిత్తంబు స్వార్థంబు ♦ నందుఁగూర్చి కొనినవాఠాటని
తరాత్రి ♦ గనరు జనులు! వైరిఁబరిమార్పనిండుండుఁపజ్జిము
కొఱ! కై దధీచిది వెన్నెమ్ము ♦ కైకొనఁదొకొ?॥ 3౬౮

చం॥ ధరను దధీచిముఖ్యులగు ♦ ధన్యులు నిత్యముగానిమేనినిన్॥
బరులనిమి తమైనిడిచి ♦ భవ్యము సర్వగతంబు సంతతి॥

స్థిరమును నాయశస్త్రనుపుఁ ♦ జెంది జగంబులకెల్లనోయతీ!
 శ్వేర! పరితృప్తిగూర్చిర ని ♦ శంబునమూల్యలసద్గుణంబులన్ ||
 కం॥ పరులకు ముదమొనరుపఁ గొం । దఱు శాంతులు కరుణ
 వఱుఁ ♦ దాల్తురు మేని స్థరనాబోటులునుందురు । కరుణా విరహి
 తులు స్వార్థ ♦ కాంక్షులునగుచున్ || 32౧
 గీ॥ ఈషణంబులఁ బాసి మ ♦ హింజరించు । చుండు మీకుండ
 దొండు ప్ర ♦ యోజనముప । రోప కృతితక్కు నా
 బోటు । లుర్విఁగామ ♦ పరత యుక్తమయుక్తంబు ♦ నెఱుంగ
 రకట॥ 32౨

మ॥ తనదాజీవమునర్థిచ్చెమును ను ♦ దృఢృక్తిజీమూతవా!
 హనుఁడల్లేయొసఁగెన్దధీచియనుము ♦ న్యగ్రన్యండువెన్నెమ్మునిం
 దుగ్గనకు స్వీరలపాయశూన్యయశముం ♦ దూర్ణంబుగానావిధూ!
 డునశిన్యాస్త్రముఁ గాంచిరంచు విబుధే! డ్యుల్ మీరలాలింపరే? ||
 గీ॥ మేనుతాల్చిన బుధులకు ♦ నేనడిగిన! దతివినింద్యమున ప్రదే ♦
 యంబునగును! నైనవిజ్ఞాత పరమార్థు ♦ లగు విరాగ । యుతు
 లకు నొసంగరాని దీ ♦ ష్టితినిగలదె? || 32౪

చం॥ సకల సుధీవరేణ్యులును ♦ సంయమివర్య! వచించి రెల్లనా!
 ధకులకు సిద్ధిగూర్పవసు ♦ ధాస్థలి నస్థలి తోర్థవీర్యమ!
 స్తకమె పశస్త్రమంచును వి ♦ చారమొనర్చిన మీరెకాకనా!
 కొకరును గానుపింపరు మ ♦ హోదధివేష్టిత భూతలంబునన్ ||

ఉ॥ భూరికృపార్ద్ర! దృష్టిననుఁ ♦ బ్రోవుము శీర్ష మొసంగుమీనమ!
 స్కారమిదేయటంచుఁబద ♦ కంజములంబడినట్టిచాని వి!
 స్తారదయంగనుగొని య ♦ తంద్రుఁడు శంకరమస్కరింద్రుఁడీ
 తీరుగఁ బల్కెవానిదగు ♦ దీనతఁజేతములాఁగఁగాఁబడె॥ 32౬

ఉ॥ సోయగమైన నీనుడిక ♦ సూయనుబొందను లేశమైననో!
 ధీయుత! తుష్టితోడుత మ ♦ దీయశిరంబు నొసంగుదున్నహా!
 పాయవిశిష్టమీమనుజ ♦ పాళిశధీరమటంచెఱుంగు వి!
 ద్వాయుతుఁడర్థధీనముగ ♦ నంగమునుంగడు తుష్టిఁజేయఁడే? ||

గీ॥ మహితయత్నంబునను రక్ష్యః మాణుడయ్యు! హానిఁగాలసమా
కృష్టః మైకనుమెయిఁ గాననీమేనను బరార్థః మైన యెడత॥
నదియెనరునకుఁ బరమార్థః మగు నిజముగ॥ 32౮

గీ॥ కాననోసిద్ధి విదుఁడ! యేః కాంతమునస॥
మాధినుండెదరమ్ము నీః మతముఁజేయు॥
దును బ్రకాశంబుగను శిరంః బునిడనుత్స॥
హింపనటుగాన విజనతః నేకొనుమిఁక॥ 32౯

చ॥ అనఘమదేక సంశ్శ్రయులె యాటమదాశ్రవు లెల్లనిప్పుడెం
చిన కృతి సుంతయేనిఁ దమః చేతములందు నెఱింగి రేనిహా
నినిబానరింతుఁలంతయును నిక్కువమీతనదైనమేనిఁబా
యను నిజదేశికోత్తముని దాతనుహానికి నోర్తురేరిలన్॥

గీ॥ అనుచునిటువారు సంకేతమును బానర్చి రంతఁగాపాలికుండు
హృః ప్రాత్నుడగుచు నరిగె శంకరుఁడును దన దైనధామ
మునకుఁజనిచెప్పుడయ్యెలోఁ దనరుదాని॥ 3౩౦

క॥ వైదికులగు శిష్యులు స్నానాదికములకొఱకు దూరః మరు
గిఁగి గరుణామేదురుఁడగురుఁ డంబుజ పాదునిభీతిని వివిక్త
పదముననుండన్॥ 3౩౧

సమాధినున్న యాచార్యశిరము ఖండింపఁ గాపాలికుండు తలపడుట.

ఉ॥ కేలఁ ద్రిశూలమున్ గొనుచుఁ గీకటుఁడైభసిత త్రిపుండ్రము
స్థాలమునందు దిద్దిన్మకః పాలమయంబగు మాలఁదాల్చికం
కాలచయంబుచే దనదు కాయము నెల్లనలంకరించి కా

పాలికుఁడంతవచ్చె యతి వర్మని చెంతకుముందుచూచుచున్

మ॥ కరము నైర్భరవమూర్తియై పరఁగునా కపాలికుంఁగాంచిశం
కరుఁడంతందనదైనమేనిని విడం గూలోనఁగాంక్షించితా
గరుణానీకమును సమహితమనః కంజుండునైసంహరిం

చిరహింసాత్మకబరాత్మయందుననుగూర్చెందాఁబరార్థార్థియై

సీ॥ జత్తుదేశమునందు సత్రస్తుఁడైచుబు; కంబును నిల్పిము; ఖంబునెత్తి జానుదేశములను త్రానంబులగు హస్తముల

నుంచి సగముకఁన్నులను చెఱచి నాసిక్రాగ నిరీక్షఁజూమొనర్చు
వానిని; సిద్ధాసనమున శే ధి పిత విబోధఁ నూత్తుండై యుంజీ
చి ధి న్మాత్రంబున హృషీక; వర్గంబునుంచి వి ధి శ్వంపు సర్గఁ
గీ॥ మునుసమాధిని మఱచి య ధి మూల్యసౌఖ్యఁ మునదివంబును
నిరసించు ధి బుధసమర్చ్యుఁ యోగివర్చ్యుని సనకాది యోగిస
ముని! శంకర యమిందుగ్నిం గనెఁ ధి బంకిలుండు॥ 3౮౫
గీ॥ స్వమతి పూర్వాజ్ఞతోరుదో ధి షసముపేతుఁ డైన యానీచుఁ
డును శంకఁ ధి నవలఁద్రోసి! ఖడ్గముంగొని శంకరుఁ ధి గని వధింపఁ
దగ్గఱకు వచ్చునపుడె ప ధి ద్మ పదుండెఱిగె॥ 3౮౬
చ॥ అమలుండు పద్మపాదుండు య ధి తాత్పుని శంకరదేశికుఁ
ద్రిశూఁ లముఁ బయి కెత్తి చంపఁగఁద ధి లంచెడు పాతకినా
కపాలిఁగాంఁ చి మిగులదేశిక ప్రియముఁ ధి జేయఁదలంచెడు
వాఁడు గానఁగోఁ పముఁ గడునదితా నచట ధి భాసిలఁబ్బి
జ్వల దగ్నికల్పుండై॥ 3౮౭

పద్మపాదునుండి నృసింహకృతి వెడలి కాపాలికుంగడతేర్చుట.

మ॥ పరమంబు స్మరదా ర్త్రి భంజకమునుం ధి బ్రహ్మదవశ్యంబునౌ
నరహర్యతు నిదైన సన్మహిమ దూ ధి ర్ణంజాగతి న్వాఱిరుఁ
ట్పురణుండా పర మంత్రసిద్ధిఁ గనుట ధి న్నదభక్తి నంతస్తృదం
బురుహంబందుఁదలంచిమానవహరిం ధి ద్రుండయ్యెదానత్తటికె
చ॥ తనదుసటాచయంబుజల ధి దప్రభయంబునుగ్రమ్ముచుండభూ
తనిచయమెల్లఁ దీవ్రనిన ధి దంబునభీతిఁగనంగనుద్రయంఁ
బున సకల ప్రజాప్రతతి ధి మూర్ఖునుగాంచఁగనేమొకోయిదం
చును సురలొకులాత్ములయి ధి చూడఁగ నెంతయుదుర్జిరీక్ష్యుండై॥
గీ॥ అతివివృద్ధస్వమన్యు వి ధి స్మృతమనుష్య! భావుఁడును దత్తణ్ము
బ్ధ ధి పటునిజస్వ! భావుఁడును నత్యుదగ్రస్థ ధి పంచవక్త్ర! ధి
భావుఁడును నొచు నుటికెఁగా ధి పాలికుఁషయి॥ 3౮౮
శా॥ అంభోధుల్క-డుక్షో భముంగవఁగరా ధి ద్రాకభ మొప్పారఁగా
నంభోదాధ్యముజారనద్రినిచయం ధి బాకంఘముం జెందఁగం॥

- గుణభిన్యగ్రముసంచలింపఁ గ జనా ♦ తుల్యంశముంజెందఁగ
 న్సంభీతిన్మణదాచతాదులఱవ ♦ న్నర్వాశలున్మండఁగన్॥
- మ॥ ఉరువేగంబునఁబైకిదూకి శతకో ♦ ట్యుగ్రంబుసౌ నైజస
 త్కరజాగ్రాళిక్రిపత్తిశూలుఁడగునా ♦ కాపాలికుంబట్టిభీ
 కతుఁడైవానియురంబువచ్చె మునుర ♦ క్షుస్సంచయాధీశువి
 స్తరవక్షంబును వచ్చినట్లు సురసంతానస్తుతుల్పర్వఁగన్॥ 3౯౨
- గీ॥ అబ్జపదునందు నావిష్ణుఁ ♦ డైన నృహరి । యట్లు భయదోగ్రసిం
 హుఁడైయాదురీహు! దేహమును దంష్ట్రులనుగుచ్చి♦దివిజపట్ట
 ణాట్టములఁగూలఁజేసెఁదా ♦ నతిహస్తితము॥ 3౯3
- ఉ॥ పాకటమైన యాధ్వనిని ♦ బాహ్యగతుల్విని యందఱన్ గడున్
 వ్యాకులచిత్తవృత్తులయి ♦ యాతురతంజను దెంచి కాంచిర
 వ్యాకులచిత్తుఁడైన గురు♦ వర్యుని దత్తవిధంబునన్మృతుం
 డైకనిపించు భైరవుని ♦ నాత్తనృసింహరయున్ననందనున్॥
- గీ॥ అంత నామర్త్య సింహుఁడ ♦ జాండభాండ! మును దనదుభూరి
 తేజంబు ♦ ననువిదళిత! ముగ నొనర్చుచు గర్జించె ♦ భూరిగతిని
 బ్రతిరవంబెల్ల దిక్కుల ♦ బ్రబలు నటుల॥ 3౯౪
- ఉ॥ పాటిలు స్వాత్మబోధనుద్యుతి♦పాధులను నృధియించి శాత్రవో
 చ్చాటనఁజేసి యొప్పెసఁగు♦శంకరసంయమివర్యుఁడుందదా
 రాటచలతనమాధియయి ♦ పద్మదళంబులఁబోలు కన్నులం
 గాటపువేడుకందెఱచి ♦ కాంచెఁగరాశముఖు న్నృసింహునిన్॥
- సీ॥ చంద్రాంశు సమసటా ♦ జాలజటాలు భాన్వన్నయనాంబుజ♦
 వన్నిటాలు । నుద్యద్రీవి సహస్ర ♦ సుద్యుతిభాసు వి; ధ్యండ
 విస్ఫోట కృత్తటహాసు! కరజనిర్భిన్న భీ ♦ కర భైరవోరస్థ; లో
 చ్చులద్రుధిరసి ♦ క్రిచ్చరీరు । గళవైజ యంత్రీసు ♦ కాస్తుభ
 సంస్పర్ధి; కాపాలికాంత్రీమా ♦ లాపరివృతు॥
- గీ॥ సురదితి తనూజ విత్రాస ♦ కరసుఘోరాతర నిజాకారవివృధి♦
 తజగ దండు । నిరత దంష్ట్రాకరాశాన్య ♦ నిర్యదగ్ని । కీల్ స
 లీధగగను యో ♦ గి వరనుతుని॥ 3౯౫

సీ॥ నిజరోమ కూపవినిర్గత విస్ఫులిం; గముల దీపించు లోకముల
వాని జృంభిత జంభారి ♦ శంభుదంభ స్తంభ; నారంభరదపేషుఁ
డైన వాని । లయమునకిద్ది కా ♦ లముగాదు కోపంబు; నుపసం
హరింపుమీ ♦ వో మహాత్మ । యనుచు ససాధ్వసు ♦ లును
గృతాంజలులును; నతను కంపులునైన ♦ శతధృతిముఖు॥

గీ॥ లైన దివిజులచే నర్థ్య ♦ మానుడైన । ఘనుని విద్యుచ్చలోగ్రి
జి ♦ హుద్వి; నరసింహుఁ గాంచి మోదాశ్రులఁబినద్ధ ♦ కంతుఁ
డగుచు । యతినరుఁడు చెంతగత భయుండ్లై నుతించె॥ ౩౯౮

శంకరాచార్య కృతస్మసింహస్తవము

ఉ॥ ఓన్మహారీ ! యనర్థదము ♦ నుగ్గిమునారుష సంహరింపుమీ ।
పూనికతోడఁ దావక రిపుండు హతుండయి ధాత్రినున్నవాఁ
డీ నిఖిల ప్రపంచమున ♦ హీనభవమౌషనయ్య భీతమై ।

కానసనాతనంబునధికింబునునొదయఁగొల్పునాపయి ౩౯౯

చ॥ నరహరి నీదుమేనిసుమ ♦ నస్కులు సత్త్వగుణాఢ్యమంచుఁజె ।
ప్పిరి కద కోపమించుకయుఁ ♦ బృథ్విని నీకుచితంబుగాదుగా ।
న రుచిరశాంతిఁ బొందుము ఘనంబగు శర్మములోకమందఁగా ।
హరివగునీవునాహరుని ♦ దాగుణమునవహించి తెల్లుగన్ రం

గీ॥ సకలభయముల యందు ని ♦ న్నకలుషమతిఁ । దలఁచు పురు
షుండు భయములఁ ♦ దొలఁగి సుఖయః గునననేమందు ? మీ
దు దర్శనమగు నెడఁ గానదుర్లభమే మిముఁగనుటదేవ॥ ౪౦౧
కం॥ మనమున మీపదకంజం । బును దలఁచినవాడు మృతిని ♦
బొంది విముక్తిన్ । గనుననిన మీకరాభి హా తిని మృతుండగు
నితఁడు భవముఁ ♦ దిరిగియుఁ గనునే॥ ౪౦౨

ఆ॥ వె॥ అత్యుదార గుణుడ ♦ వై నీవు వ్యసనాద్ది తుని హిరణ్య
కశిపు తనయుఁబోచి । తివి, సమస్తగతను ♦ దితిజుండువలుకఁగ ।
స్ఫుట ముదానిజేయ ♦ ముందెసఁగితి॥ ౪౦౩

సీ॥ అజరజోవృతుండవై ♦ సృజియింతువని శంబుసకలమాస్మిప్రపం
చంబుదేవ । స్థితి విధియందు ను ♦ ద్యత మహాయుధుండవై

పోచెడు సత్వంబుఁ ♦ బూనిదాని । సంహారమునరుద్ర ♦ సం
జ్ఞుండవై తమో; గుణమున నఖిలంబు ♦ వణచెదీవు! జగదను
గ్రహణార్థ ♦ మగు జన్మగుణములుగాని; నీకవియుని ♦
కృముగలేవు!

గీ॥ దేవనీడు పదంబు వా ♦ గృహములకు । నతిశయించి చెలంగు
దా ♦ సనవరతముఁ । బ్రాజదువులెల్లనో యోగి ♦ పూజితపద ।
చకితములయి ని నుండెల్వె ♦ జగములోన॥ రంర

శా॥ నీచేతస్విగతానుండయ్యెగద యీ ♦ నీచుండు తాఁగాననో!
వాచాగోచర! సంహరింపుము రుష ♦ న్వర్ణ్యాభయంబుంగృహ!
శ్రీచెన్నారంగనిమ్ము విశ్వమునకు ♦ స్వప్నందారకుల్వీరెనీ!
దాచెల్వుంగని భీతులై శమముఁదా ♦ రర్థించుచున్నారీట॥

ఉ॥ హీనజనాళికి నృపద ♦ హీనదయంగనఁ గా నశక్యమాఁ!
గాననెకోటి శంపలను ♦ గాదనిపొల్పెడు నీదుమూర్తినో!
మానవ పంచవక్త్ర! పర ♦ మ ప్రథితా! యుపసంహరింపుమ!
న్యూన! యతీతసీమయయి యొప్పుతిలోకిని బ్రోవుమి త్తటిక॥

శా॥ కల్పంత ప్రవిజృంభితాంబుధర సం ♦ ఘాతస్థదంభోళిజా!
నల్పారావగ గర్వనాశక మహా ♦ ర్యక్రీడ దుష్టుణిపా!
నల్పఘోణాపుటోరు రంధ్రయుగని ♦ ర్యద్ధోరఘూర్ధ్వారవా!
నల్పంబౌభవదట్ట హాసము నృహ ♦ ర్యమౌమముం బోచుతక॥

సీ॥ పృశయ కాలమునందు ♦ గళితకారుణ్యఁడై; జృంభించి నటి
యించు ♦ శంభునిదగు । ఫాలాక్షమందలి ♦ పావకజ్వాలల; నా
లీఢమైనట్టి ♦ యఖిలలోక! ములఁ బుట్టినట్టి య ♦ ద్భృతమా
భయారావ;మును ధిక్కరించుచో ♦ పృగనినదియు! బ్రహ్మాండ
భాండోదధిరకుహరమధ్యమం;దలియ నేకాంత్యదుఃస్థమగునునికి

గీ॥ కగ్నిరూపమాచు ♦ సనవరతంబొప్పు!

నట్టి శ్రీనృసింహు ♦ నట్టహాస!
మిదివినుత్యమగుచు ♦ నేనొనర్చినయట్టి!
దురితములను దొఱంగఁ ♦ బోచుఁగాత॥ రంర

చ॥ నియతుండనౌచు నుండగవ ధ నేచరబాలుండొకండువచ్చియే!
 లయమివరేణ్యదేనినొ త ధ లంచుచునొంటరివౌచునిచ్చట!
 న్భయమును వీడియుండెదవు ధ బాగుగఁదెల్పుమటన్నవానిదా!
 నయమునుగాంచి విస్మితమ ధ నస్కుండనైయిటులంటివానితోన్
 కం॥ కంఠమువఱకు నరత్వముఁ గంఠిరవహాపమవలఁ ధ గల మృగ
 మును నుత్కంఠమున నివ్వనమునన । కుంతగతివెదకెద దొరఁ
 కొనదదినాకున్॥ రంగి

మ॥ అనినేబల్కుచునుండ నవ్వనచరుం ధ డాకాననాంతంబునం ।
 దునఁదాఁజొచ్చి నృకేసరిన్ దృఢలతా ధ స్తామంబునంగట్టివెం ।
 టనగణ్యంబగుపుణ్యసంచయముచే ధ నామ్రాలకుందెచ్చియుం
 చిననేనానరసింహదేవుఁగడుఁ దుష్టిస్థక్తి సేవించితిన్॥ రంగ
 గీ॥ దేవదేవ మహర్షుల ధ భావములకు! నైనఁదోఁపనినీవెల్లు ధ కానన
 చరు! నకు వసుండవైతి వనుచు వి ధ నయమెసఁగఁగ! నేనడుగ
 నిట్లుచెప్పెనా ధ నృహంసాకు॥ రంగ

మ॥ ధరనేకాగ్రీమనస్కృతన్వఱలి యు ధ దృఢభక్తితో నీవనే!
 చరబాలుబలె బూర్వులైన జలసం ధ జాత ప్రభూతాదిని!
 ర్జరులెవ్వారును బూర్వమెన్నఁడునువ ధ తా నన్నధ్యానింపరై!
 రరహింగాన నుపాలభింపకుము ని ధ ర్విణ్ణాత్మకౌ వీనినిన్॥
 క॥ అనియిట్లు తెల్పిభూరిదయనునామైఁ బఱపెనృహరిఁయంతర్ధానం!
 బునుగ నెననిజలజపదుండనవినిమోదరసమగుటైరందఱటన్॥

ఆ క్వా సాంతము.

కం॥ యక్షేశమిత్ర! దితిజజ । నక్షయకర! భక్తరక్ష ధ ణ్మిత్ర! ఘన
 మే । రుక్షితి ధరకార్యక! నిట! లాక్ష! మహాయోగిమాన ధ సా
 హస్! శివా! రం

స్వగీ॥ భూరికారుణ్య వి ధ స్ఫూర్జితాపాంగ! సు । స్మేరరమ్యాస్య
 రా ధ జీవ! జీవస్వరూ । పా! రమేశాంబకా! ధ పర్వతాపత్య
 హృతాసానందకా! ధ సర్వలోకాధికా॥ రం

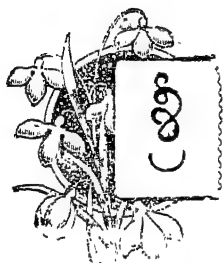
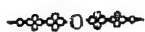
శా॥ సర్వామ్నాయశిఖావి మృగ్యపదకం ♦ జా! కంజసంజాతడు!
 ర్గర్వాధిక్యతిరస్కి) యాకరణ ద ♦ తౌ! దక్షిణామూర్తిరూ!
 పోర్వీదేశికవర్య! వర్యమునిరా ♦ శ్వాధాశ్రవోదంచదం!
 తర్వేద్యావసథా! సదాశివ! శివేం ♦ దా)! మోహినీపూర్ణహా!॥

గద్య॥ ఇది శ్రీమద్భమిడిపాట్యన్వయ....వేంకట
 సుబ్రహ్మణ్య శర్మాభిధేయాంధ్రీకృతంజైన
 శ్రీశంకర విజయమందు సప్తమాశ్వాసము

శ్రీ శంకర విజయము

అష్టమా శ్వాసము.

ఫలదశార్చ్య! నిగమశి |
ఖాఫణిత విమృగ్యపాద శ కంజ! సమర్పా |
సాఫల్యద! నిజదితిజా |
శి! ఫణిభూషణ! మహేశ! శ శ్రీసకలేశా||

అ॥ వె! అవధరింపుమంత ♦ నయ్యతి సాత్వభౌ | ముండు సకలతీర్థ♦
ములవినేయ! సంచయంబు వెంట ♦ జనుడేర జరియించె |
గరమువేడ్కమదిని ♦ గడలుకొనగ|| ౨

శంకరాచార్యుడు గోకర్ణేశుని దర్శించుట.

గీ॥ ఘోరకలినుండి కాపాడు ♦ కొనగఁబడిన ధర్మమార్గంబుచే
గడు ♦ దనరునదియు! నంతికచలత్పయోధిర♦ యముకలదియు!
నైన గోకర్ణమున కంత ♦ యతిపతిచనె|| 3

చం॥ అనిశము విశ్వనాట్యమున ♦ కద్భుతసూత్రధరుండు నంబుజా |
సన జలజాక్షముఖ్యసుర ♦ సంచయవంద్యుడు నర్థవామభా |
గనియత కామినీకుండును ♦ గామముఖార్యవలేపభంజకుం |
డునగుమహేశునింగని యి ♦ టుల్వినుతించెగృతప్రణాముడై ||

గీ॥ వారిదముతోడ నొకటన ♦ ద్వైత వాద! పుం జెలువుఁగాంచి
వేఱొక్క ♦ టంజవల ల | తా సుసాధిత జలదైక్య ♦ తాసమర్థ |
నాగురుతనొప్పశివుమేని ♦ నేగణింతు || ౪

చం॥ సుమహిత వామదేహమను ♦ త్తోజిజనించినయంశుఘాససం |

ఘమునఁ జెలంగుచుండెడు మృగంబుననొప్పెడుదక్షిణంపుహా
స్తమున నెసంగి, దక్షిణల ధి సత్తనుభాకలమాగ్ర భక్షణో
త్కమగుశుకంబునన్యకర ధి కంజమునంగొను తేజమేనెకా॥ ౬
కం॥ మలపట్టి యటుతఁగలమం గళసూత్రమెవని గళస్థ గరమున
కుంతా తులశక్షిగఁజేసెనొ, యా విలసన్మహమేనె యైవ
విధముననైతిన్॥ ౭

మ॥ అని యారీతిగుణత్రయాతిగ సుధీ ధి శావాపుష్ప, గోకర్ణవా
ధుని వాక్కునచయంబుచేతనపుడెం ధి తో భక్తినిర్వించిమూ
డునిశ ల్లాదిజగత్ప్రవిత్రిమయి దీటుంగంచకున్నట్టి యా
ఘనపుణ్యస్థలినుండె శంకరయతి ధి త్మభర్తశిష్యాభిత్తోన్॥ ౮
గీ॥ అంతఃద్విర్భవప్రాసియా ధి నాయతీంద్రుఁ డరిగవైకుంఠ కైలాస
వరసురూపా వహమును నతాఘహరమునై ధి నహరిశంకరాఖ్య
దివ్యస్థలంబున ధి కచిరగతిని॥ ౯

గీ॥ భేదవాదుల భ్రాంత్య ప ధి నోదము కొఱ కద్యయపు ముద్ర
నిలలోననగ ధి పఱచెడు హరిహరుల భక్తిగొల్పి శం ధి కరుడు
దవ్యర్థు లగు వచనముల నవ్వారి ధి బాగడెన్లు॥ ౧౦

ఆచార్యకృత హరిహరస్తుతి.

ఉ॥ హామకలావిలాసమును ధి శుద్ధముఁ బాపవినాశకంబునా
నాముని సంచయేష్యమున ధి నాదియు వంద్యమునైనమైనవి
ఖ్యామిత తేజముంగొని ను ధి హాదృతిగోకలనంబానర్చుని
ష్కామవిమృగ్యుఁడౌవిభుఁడభిండసుఖంబులమాకొసంగుతన్
గీ॥ మంధరాగంబునూని య ధి మర్త్యులనమ్మ తాదులనొసర్చె
దా నవి ధి పాదియగుచు నెవఁడు భూధరలీలోచి తవిమలతను
నైనయవ్వేల్పు స్వదయనా ధి పైననిడుత॥ ౧౨

కం॥ క్షితి హృదయోల్లాసకమా ప్రితిభందీపింపఁజేయ ధి భద్ర
వరాహి శిత్ప్రవిగ్రహుఁడగు విభునకు సత మస్తమయాజ్ఞ
సామ్య ధి శయఁడనగుదునేన్॥ ౧౩

శా॥ ఏదేవుండు ఘరద్విషదగ్గజవధ ధి న్నేలాగఠింజేసెని

- త్యోదంచత్కరుణారసాకరుఁడు నై ధ్యతే సర్వత్కండునై
యాదీవృద్ధనకేశునింబరము స ధ్యరాధ్యుఁ బ్రాచీనుఁబ
హ్లాదోల్లాసకు సంస్తుతించెదము పం ధ్యాస్యన్తసద్భక్తితోన్॥
- గీ॥ ధాత్రిబల్యాహరణరతిఁ దానవామి నతఁగొనివహించెనెవఁడ
జి ధ్యంబును, దప ములను గాంతారహితుఁడయి ధ్యోనరి
చెనెవఁడ డాశ్రములకాద్యుఁడతఁడో ము ధ్యనిశముమము॥
- మ॥ అధికోద్యత్తర వారియైన యెవఁడు ధ్యత్సంగరంబందుఁదాఁ
బ్రథితాత్మజ్ఞవరేణ్యు నర్జునునిఁ దూర్ణంబాగతిగెల్పెనోళి
విభువిభాజితుఁడున్నరేణ్యుఁడునుసంవిద్రూపుఁడౌనాదయా
నిధిచేనిపుననాథభావమును గం ధ్యిన్ముక్త బంధుండనై॥
- మ॥ కననాళికభవంబునై వెలయుద ధ్యంతైన ధామంబుచే
తనువేగన్దశవక్తుఁ గాముకువిరో ధ్యగ్రస్తునిస్సంహరిం
చిన దేవుండు ధరాత్మజాకుచములం జెన్నారు నుష్ణంపుసా
క్షినితాంతాత్మ సుఖానుభూతినిడుతం జెల్వొదయన్మాకిలన్
- ఉ॥ హలహలంబుఁగైకొనియు నగ్రగళంబున నొప్పువాఁడును
తాత సుకేతుఁడుంబరమ ధర్మమయుండును రోహిణీశుచే
శోలివిచుంబ్రమానమయి యొప్పెడుమాళి నెసంగు నాదయా
శీలుఁడు మమ్మునోముతన శేషసుధీనుతుఁడెల్లకాలము॥
- ఉ॥ ఆకలితాహితాపుఁడయి యంకమునందు వినాయకుండుదాఁ
బ్రాకటభంగిఁగూర్పంగ శి రస్థులమందుఁ గలాపభూషయొ
వైవిడువేడ్కఁగూర్పంగఁబ్రహర్షమునొందుచు నెట్లుబూతనా
మాకలనైహికప్రియము ధ్యాయతభూమముమమ్మునోముతన్
- గీ॥ విదితసర్వజ్ఞ భావంబు మదనజయియుఁ దటచుగఁ గ్రతుద్వి
షత్కృతాధరముఁజేర్చి కేశసీమంబుఁ బరమ బోధైకధామ
మునగు భూమంబుఁగనఁ జిత్త మునఁదలంతు॥ ౨౦
- గీ॥ సకల జనముల చిత్త విషయముదాఁటి వెలుంగునదియుఁ ద
మంబును దొలంగఁజేయు నదియుసద్వాసకృత హృదయం
బునునగు భూమమున కేనమశ్శత ముంబొనర్తు॥ ౨౧

గీ॥ హరిహరుల నిట్లుయమివర్ణుఁ డరఁటిపండ్లఁ రుచి నతిశయించి
వలలెడు ♦ వచనములనుఁ బూజితులఁజేసి చనెనంత ♦ ముదిత
చిత్తఁ యైన మూకాంబిక వసించు ♦ నచటికపుడు॥ ౨౨

శంకరును క్తిచే మృతబాలఁడు సజీవుఁడగుట.

చం॥ అచ్చట నొక్క బాలుని గతాసుఁడదేక తనూజుతాటచే
నుచ్చతరంపుఘేదమున ♦ నూరుల యందిడి యేడ్చువారి ను.
ద్యచ్చరితాఘ్యులైన ద్విజ ♦ దంపతులంగని శంకరార్కుఁడుం
బొచ్చెములేనియట్టిదయఁబూనుటఁదానును బొందెఘేదమున్॥

గీ॥ యమివరుండిట్లు ఘేదంబు ♦ నందునంతఁ “బ్రోవఁజాలని నరుని
కాఁదుణ్యమెన్నఁ ఘోరతరమైన ఘేదంబు ♦ కొఱకెయగున
టంచు నతనూక్తియొకఁడు విఁన్పించెనపుడు॥ ౨౪

కర్॥ అతనూక్తి దాని విని విజ్ఞతఁబాలెడు శంకరుఁడు త్రిజగద
వనచణాద్భుతశక్తి నెసఁగునీకే! క్తి తినిజముగనట్టికరుణ ♦ నెలఁగు
ననియనె॥ ౨౫

గీ॥ అంత బాలుండు నిద్దర ♦ నందిలేచు! వాని తెఱఁగున ననువుల
వలలికఁడు నుఖముగలేచెను సర్వజగద్ధితకర! మగుయతిచర్చితఁ
గని జన ♦ మక్కజపడె॥ ౨౬

ఉ॥ సాలతమాలతాలసుర ♦ సాలముఖాఖిలతుంగ భూమిరు.
ట్రాళిక్యత్వార్థమూలమున ♦ భంగురభద్రచయోత్తంబుఁబ్ర
హ్మలితభక్త కల్పవము ♦ సాధకసంపదనీకసిద్ధికి
న్మూలమునొనుమానిలయ ♦ ముంగనిసంయమిలోనికేదాన్॥

కం॥ ఆనందాశ్రువులొలుకఁగ! మేనఁబులకలెసఁగ సంయ ♦ మిప్రవ
రుండ! న్యూనమగు భక్తి నమితకృపానిలయందేవిట్లు ♦ పస్తుతి
చేసెన్॥ ౨౭

అచార్య కృతమూకాంబికాశ్వాసము.

శ్లో॥ త్రిదశేద్యా! జననీత్వదంఘ్రిజలజ్ఞా ♦ ద్దేవుల్పరార్థంబుపై
నఁదలిర్చుంగడు వానిలోన మహితానందాత్మ! మున్నూటయ

ర్వది దీప్తుల్రవిచంద్ర వహ్నులను దూర్జంబౌగతింజొచ్చికో!
 ల్బుదివారాత్మల నందులోకముల కాలోకంబు నెక్కాలమున్!
 గీ॥ దేవి! యావాహనాసనా ♦ దిక్ములైన! యటువదియునాల్గుభేద
 ము ♦ ల రహిమిటు! నట్టి యుపచారములచేత ♦ ననిశమంతర
 మున నీసేవగావించు ♦ రు మహితులె॥ 30

శా॥ అంబానీకు ముదంబౌనర్పగ విశు ♦ ద్దాజ్ఞాను చక్రింబులం
 దుంబత్రింబుల వేయిటం జెలఁగున ♦ రోజ్జంబునన్దన్యవా
 రంబౌయర్వదినాల్గు సేవల నహో ♦ రాత్రిల్గుహోభక్తితో!
 డంబౌజించును వేటువేటుగ నిరా ♦ టంకంబుగా నెప్పడున్॥

ఉ॥ పాకృతుడంబ! తావక స పర్యనౌనర్చెడుదా బహిష్కరి!
 న్నికలితుండు మధ్యముడు ♦ నింగొలుచున్బహిరంతరంబులం!
 బాకటభంగిను త్తముడ ♦ నారతమున్నినుఁ గొల్పులోననీ!
 యేకతయందె సక్తులయి ♦ యేమియుఁ జేయరిలన్మహోత్తముల్
 గీ॥ కలపు ముప్పదియెనిమిది ♦ కలలువాని లోనబోధిసీముఖ్యంబు ♦
 లైన యెదునగు నివృత్తి ప్రధానంబు ♦ లం॥ బుధులువాని
 వై నొప్పసీపదా ♦ బ్జముభజింతు॥ 33

చం॥ జగముల నన్నిటన్లయకృ ♦ శానునిరూపమున న్నహించి పా!
 ల్బుగ నమృతాకృతిం దడిపి ♦ భూధరరాటనయా! సృజింతువీ
 జగములసా సుధాకృతినె ♦ సత్కృప బోచెదవట్టినిన్ను హే
 చ్చగునుతిఁజేయువారగుదు ♦ రంబ! సృజించెడునట్టివారలై॥

ఉ॥ హైమవతీ! గురూత్తముని ♦ చానుడిచేమును జ్ఞాతవైనని
 న్నామయెయైతి నేననుచు ♦ నంచితమైన సమాధియోగవి
 ద్యామతిబ్రత్యభిజ్ఞకు మ ♦ హోవిషయంబుగఁజేయు ప్రత్యభి
 జ్ఞామతసారవేదులని ♦ శంబు కృతార్థతఁగాంతురమ్మహీన్॥

శా॥ అంబా! హైమమునుంజతుర్దశమునా ♦ నాధారచక్రింబునం
 దుంబౌల్పరెడు షడ్దశంబులను నెం ♦ తోవిదుమాభంబ్రికా!
 స్త్రీంబౌర్జంబుగనంది యొప్పెనఁగుస్వా ♦ ధిస్తానమందెహికా!
 ఘంబుం బొందఁగఁగోరువారుకొలుపుం ♦ గావించునీకుండగన్

గీ॥ దశదశంబులనొప్పి యో ♦ తల్లి! ధూమ్ర! వర్ణమా మణిపూరక
వరరథాంగ! మున నిను సతంబు భజించు ♦ జనులకెప్పుడు!
నీపురబహిష్ఠులంబున ♦ గాపురమగు॥ 32

చం॥ సతతము పింగళాకృతినె ♦ సంగి ద్విషట్కదళాధ్యమాననా!
హతమను చక్రమందు నిను ♦ నంబ! భజించెడువారికిన్ భవా
ద్వితతపురంబులోపల ని ♦ వేశమెసంగడు; వారలందు ను!

గీ॥ తొమ్మిదియు నేడు దశముల ♦ తోడధూమ్ర! శోభనలరారు
చుండు వి ♦ శుద్ధచక్ర! ముననిను భజించువారికా ♦ మోదద
మగు! నీదుసాన్నిధ్యమో జన ♦ నీ! కననగు॥ 33

గీ॥ ఘనసహస్రదశంబునై ♦ కప్పురంపు! ఛాయనలరారునాజ్ఞాసు ♦
చక్రమందు! భక్తినినుఁగొల్పునట్టి స ♦ ద్భక్తవరుల! కంబ!
త్వద్భోగతుల్యభో ♦ గంబాదవును ॥ ౪౦

సీ॥ మున్నుగశ్రీచక్ర! మునకు షట్చక్రంబు; నకుఁ జింతితైక్యంబు ♦
నకలుషమతి! నెఱుఁగుటయును ననం ♦ తరము శ్రీచక్రంబు;
నకును దన్మంత్రంబు; నకునభేద! మును గురైఱుఁగుటయును
నంతఁ జక్రంబు; నకు మంత్రమున కభి ♦ న్నత నెఱుఁగుట!
యును సంతటఁ ద్వదైక్య ♦ మును దలంచుటయును; నననాల్గు
విధములై ♦ యలరునేక!

గీ॥ తానుభవములఁ దనరు మో ♦ హంబుఁదుఁచి యంబ! ధ్రువ
మండలాఖ్య స ♦ హస్రపత్రి! కమలమున నిన్ను నిల్పిధ్యా ♦
నము నొనర్చు! చుండుసాధకవరుఁడు సా ♦ యుజ్యముఁగను॥ ౪౧

శా॥ ఆమూకాంబిక నిట్లు శంకరుఁడు స ♦ ద్వాప్యహారసూనాశిచే
నామోదంబునఁ గొల్పిసాధకని కా ♦ యంబెల్లఁ గీర్తింపఁ భి
క్షామాత్రోదనత్పత్తే చునుగడు! న్నాంతాత్మకైకామము
ఖ్యామిత్రోఘముద్రుంచికొంతసమయంబు చోటబుచ్చెన్బ్రతిన్

సీ॥ నిజకర్మ నిష్ఠులై ♦ నిత్యంబును నిషిద్ధ; మును దూరముగ విసఁ
ర్జనముఁజేసి! యప్రమత్తతనొప్పు ♦ నవసీసురులఁ గాంచి; కల

దేశముల నెల్లఁ ♦ గలియఁదిరిగి । యును బ్రదేశంబును ♦ నగ
లేమి యుషమృత్యు వెటబైటినుండియే ♦ యేగుమరల । శ్రుతి
పాఠకులు నునా ♦ హిత వహ్నులునునైన; ద్విసహస్ర విపు
లు ♦ వెలయుదురెట ।

గీ॥ మధ్యమణిహార ముందియా ♦ నూపతి గగనాధిరూఢుండు
వైరాత్రి ♦ నట్లుదేని నగజతో మధ్య కేశ్వరుం ♦ డలరఁజేయు
బ్రతి గృహహుతాగ్ని వరగంధ ♦ భవ్యమెద్ది ॥ ౪౩

గీ॥ అట్టి శ్రీబలిసంజ్ఞహా ♦ సగ్రహారా మునకుఁ దనశిష్య సంచ
య ♦ ము వెనువెంటఁ । గొలిచిరానేగె శంకర ♦ గురువరుండు!
సకల విబుధులు మిగుల సం ♦ స్తవ మొనర్ప ॥ ౪౪

ప్రభాకరుండు తనమాగకొడుకు నాచార్యునకుఁ జూపి యంగలార్చుట.
ఉ॥ ప్రాకటసన్మనస్కుఁడుఁబ్ర ♦ భాకరనామకుండుం బ్రవృత్తిశా
స్త్రైకరతుండునుంగ్రతుచ♦యప్రవిజ్ఞంభిత కీర్తియున్బుధా ।
నీకనుతుండు శాస్త్రవిద ♦ నీకపుండుంబృథితాను భావుఁడు
శ్రీకలితుండునానొకధ♦రిత్యమరాగ్రణియుండెనచ్చట॥ ౪౫

ఉ॥ ఆతనికి స్థిరణ్యమును ♦ దగధరిత్రయును స్పృశాంధపు ।
బ్రాతులు గోవులున్మోదలు ♦ గాఁగల సంపదలెన్ని యున్నఁడ!
చైతమునందు సుంతవిల ♦ సిల్లడు సంతసమెన్నఁడుందనూ ;
బాతుఁడుముగ్ధచేష్టుఁడయి♦సన్నిధినుండెడుకారణంబున॥ ౪౬

ఉ॥ మారునిమిఱు రూపమున ♦ మందమరీచి సమాన తేజము!
స్థారుణిఁబోలు తాల్మియును ♦ ధానిధితుల్య ముఖంబుగల్గి యె
ప్పరియుఁ బల్కఁడించుకయు ♦ నాదృతిమై వినఁడేవియున్మన!
స్సారసమందుదేనినొవి♦చారము బాలుఁడు సేయుమందుఁడై ॥ ౪౭

మ॥ గ్రహమేదేనియుఁబట్ట బాలుఁడిటుమూకత్వంబునుంగాంచెనో
మహితంబాతొలిసేతచేతఁగ నెనో♦ మత్సానుఁడిమ్మాడ్కినం
చహమునాత్రియునాప్రభాకరుండులో♦నాలోచనంజేయుచు!
స్వహువిద్యాపటలాంబుధో త్తములసం ♦ ప్రశ్నింఁడఁగాఁగోరె

దాన్ ॥ ౪౮

చం॥ బహువరకోశ భారులగు ♦ పల్వురు శిష్యులునుంబ్రశిష్యులు!
 స్మృహితసుభక్తిఁ గొల్పుచు న ♦ మంజనమాగతిఁ దోడరా
 మహా । మహుఁడొక సంయమిశ్వరుఁడ ♦ మానుషుఁడాపురిఁ
 జేర వచ్చెనం॥ చు హితవరుల్వచింప విని ♦ సూనునిఁదోఁగొని
 యాద్విజాగ్మ్యుఁడున్॥

గీ॥ తేనిగురు నిష్టదైవంబు ♦ రిక్తహస్తుఁడగుచుఁగనఁజనరాదంచె♦
 టుఁగునుగాన । ఫలములం॥గొని యాయమి ♦ పృవరుఁజేరి
 వానిముందిడి తత్పదా ♦ బ్రముల తెఱఁగె॥ ౧౦

ఉ॥ భస్మ నిగూఢవహ్నిఁబలెఁ ♦ బైకి జడాకృతినున్న పుత్తునా!
 ర్యస్మరణీయ నాముఁడగు ♦ నయ్యమివర్యనికాలిదమ్మికి
 శస్మృతితో నమస్కృతిని ♦ ఫల్గుఁగఁజేసెద్విజుండు; బాలుఁడు ।
 నిస్సృతగాత్రుఁడైపడి ప్రవిస్తృతజాడ్యుఁడునయ్యలేవమిన్॥

కం॥ దయశంకరుఁడును ద్విజుని తనయునినవాఙ్ముఖుని హస్తానశి
 సంబులనె॥ త్రియతనినేకనుచుండ వినయమెసఁగఁ బ్రభాకరుం
 డునతినిడియనియె॥ ౧౧

గీ॥ అరిగెనితనికిఁ బదుమూఁడు ♦ హాసనములు॥ లేదు సుంతయు
 నవబోధ ♦ వేదములఁ బఠింపలేదక్కరముల లి ♦ ఖంపలేద!
 యిన నొనర్చితి సదుపన ♦ యనము నెట్లా॥ ౧౨

కం॥ పలువురు బాలురువీనిం॥ బిలిచెదరాడుకొననై నవీడరుగ
 డు, శుంఠిలు వారలెల్లరప్పడు॥ కలిసి తనుంగొట్టుచున్నఁగనఁ
 డెడఁదరుష॥ ౧౩

కం॥ తినునొక్కప్పుడొకప్పుడు॥ తినఁడు, నిజేచ్ఛానుగతిని♦ విరుగు
 నితఁడుసె॥ ప్పినఁజేయఁడైనరుషఁగొ॥ ట్టను; బెరిగెడి నిత్యము
 త్కటమగు నిజకృతిన్॥ ౧౪

కం॥ యమివర! వీనికిఁ గలజా॥ డ్యమునకుఁ గతమెద్ది? తెల్పు ♦
 మనివిప్పుడు ప్ర॥ శ్చముచేసి యూరకున్న॥ న్యమివరుఁడా
 బాలు నప్పు ♦ డడిగెనిటులటన్॥ ౧౫

కం॥ తాళక! తొవ్వఁడవీవిటు॥ లేల జడునిభంగి నుంటి ♦ వింతయు

నాకుం బోలవచియింపు మనవుడు । బాలకతనువౌ మహి
తుండు ♦ పలికెగురునితోన్ ॥ గీ.౭

ప్రభాకరశత్రు తత్వశేత్పత బయల్పడుట

గీ॥ జడుండనేగాను; జడము మ ♦ తన్నిధాన! మునఁ బ్రవర్తించు
సంశయ ♦ ముంగననిట । గురువర ! షడూర్చి షడ్భవ ♦ విర
హితమును! బరమసుఖతానమైనత. ♦ త్పదమెయేను॥ గీ.౮

ఉ॥ భూమిని నాకెసంగునను ♦ భూతియిదేవిబుధా! ముముక్షువి
త్తొసమముచే నెఱుంగఁబడు ♦ చు నివలసిల్లుత మంచుబాలక ।
గ్రామణిద్వాద శామలత ♦ రంబులఁ బద్యములఁ జదాత్మత
త్వామలరూపముందెలిపె ♦ నార్యులపెచ్చధుతప్రపంచమున్ ॥

గీ॥ రవిజగచ్చేష్టలకును గా ♦ రణమగునటు! చిత్తనేత్రాతివృత్తిని
మిత్తమగుచు । దూఱితోపాధియై న భ ♦ స్తుల్యమైన । యట్టి
నిత్యోపలభిరూ ♦ పాత్మ నేనె ॥ ౬౦

గీ॥ ఉష్ణమనలంబుఁజేరితా ♦ నొప్పుపగిది! నిత్యబోధ స్వరూపత ♦
నెగడు నెవని । నద్వయు నబోధరూపేంద్రి ♦ యములుచేరి ।
యలరు నిత్యోపలభిరూ ♦ పాత్మ నేనె॥ ౬౧

గీ॥ ఆననాభాసకంబె యా ♦ నద్వమందుఁ । గాంచఁబడునట్టి దా
స్వత ♦ కన్నవేఱు । గాఁగ నెద్దియులేదట్టి ♦ కరణి జీవుఁడుడు
మతులఁ జదాభాస. ♦ కుండగుచును । నట్టినిత్యోపలభిరూ ♦
పాత్మనేనె॥ (పంచపాది) ౬౨

గీ॥ ముఖమొకఁడు కల్పనాహీన ♦ ముగఁదలిర్పు । నద్వమదిలేమి
నాభాస ♦ హాని నట్లే! మతిలయింపనిరాభాస ♦ కతనగు నెవఁ
డట్టి నిత్యోపలభి రూ ♦ పాత్మనేనె॥ ౬౩

గీ॥ చిత్తనేత్రాదికవియుక్తి ♦ జెలఁగియెవఁడు । చిత్తనేత్రముఖ
మునకుఁ ♦ జత్తచక్షు । రాదియైచి త్తముఖముల ♦ కనవగమ్యుఁ
డట్టి నిత్యోపలభి రూ ♦ పాత్మనేనె॥ ౬౪

గీ॥ ఎవ్వఁడు స్వతః ప్రకాశత ♦ నెంతయును వి । శుద్ధచిత్తుండు

నయ్యను ♦ బుద్ధుల బహు! భంగిగాఁడోఁచునీరస్థ ♦ భాను
పగిది నట్టి నిత్యోపలబ్ధి రూ ♦ పాత్మనేనె॥ ౬౧

గీ॥ స్థిరములఁ జరంబులను నొక్క ♦ తిగ్మకరుండె॥ పలుతెఱంగులఁ
దోఁచెడు ♦ పగిది నెవఁడు! చలములుఁ బ్రభిన్నములునొధిఁపణ
లకొకఁడె॥ యలరు? నిత్యోపలబ్ధి రూ ♦ పాత్మనేనె॥ ౬౨

గీ॥ అంబుదచ్ఛన్నదృష్టి క ♦ జ్ఞాప్తుండబ్బి॥ పిహితుఁడుగి నిష్ప్ర
భుండుగఁ ♦ బృథ్విదోఁచు! పగిదినతిమూఢదృష్టికి ♦ బద్ధపగిది
నలరు నిత్యోపలబ్ధి రూ ♦ పాత్మనేనె॥ ౬౩

గీ॥ స్థకలవస్తువులందు నె ♦ సంగియున్న॥ నెనని నద్వయునిఖలవ ♦
స్తువులు దాఁక! నెవఁడు సభమట్టులచ్చుండు ♦ ను విమలతను!
వట్టినిత్యోపలబ్ధిరూ ♦ పాత్మనేనె॥ ౬౪

గీ॥ మణులకును పాధులందునే ♦ మాడ్కి భేద! భావమగు విష్ణుఁ
డాభేద ♦ భావమల్లె! నీకునీభేసములనగు ♦ నీటఁ జంది
కలకుఁబలెనీకునగును జం ♦ చలతయెన్న॥ ౬౫

గీ॥ పాశియాదుండు నుసిరిక ♦ పండు పగిది! బరమగు పరాత్మా
తత్త్వంబు ♦ వఱలఁజేయు! కతన నాస్తామలక సంజ్ఞ ♦ గలిగి
శ్లోక! ములుచెలఁగఁ దత్కవికిఁబేరు ♦ వెలసెనదియె॥ ౬౬

చం॥ ద్విజనరుపట్టికి న్నదుప ♦ దేశమెలేక పరాత్మతత్త్వమా!
ద్యజననమందెసంగు సుకృ ♦ తాతిశయంబునఁ గల్గెనంచున!
క్కజమును సంయమిశ్వరుఁడు ♦ గాంచి స్వకీయ కరాంబు
జంబునా! ద్విజవరుబాలునొదల న♦వేల దయామతితోడ
నుంచెదాన్॥ ౬౭

మ॥ ఇటులాబాలుండు వల్కి యావలకుఁ దా ♦ నేగ న్యమిం
దుగ్గిండు తా! నిటులాబాలుని తండ్రితోఁ బలికెనీ ♦ కీ పట్టి
తోడొచును! డుటకునోగ్యుఁడుగాఁడువ్రి! జడిమా ♦ భ్యం
జైన యాబాలుతో! నిటనీకయ్యెడు లాభమెట్టియునులే ♦ దిం
కేల నీకీతఁడు॥ ౬౮

గీ॥ పూర్వజన్మ భవాభ్యాస ♦ మున సఖలము! నెఱుంగుఁ జెప్పు

డితండు తా ♦ నించుకయును నట్లుగాకున్న నకట! ని ♦ రక్ష
రుండు! స్వానుభవముఖ్యత త్వ ప ♦ ద్యముల ననునె?॥ 23
గీ॥ లేదితనికించుకేని గృ ♦ హాదివిషయ సక్తి; స్వశరీరమందునె ♦
సంగడు భ్రమము! కతనఁదాదాత్యైత; యదిస్వాం ♦ గమునఁ
గల్గి దన్నఁ జెప్పఁగ నేల బా ♦ హ్యములయందు?॥ 24

తత్త్వజ్ఞహస్తామలకు స్వెంటఁగొని శంకరుఁడు శృంగిరికిఁజేరుట.

చం॥ అనివచియించి యయ్యమి వ ♦ రాగ్రణి విప్రతనూజువెంటఁ
గై॥ కొని తనయిచ్చవచ్చునెడ ♦ కుంజనెనంతట నాప్రభాకరుం
డును నొక కొంత దూరముగ ♦ డు నివసయంబున నయ్య
మిందుతో! డ నరిగియింటికిం జనెది ♦ టంబగు బుద్ధిని
బూని యెట్టులో॥ 25

సీ॥ ఆత్మభృదంతరుం ♦ డగు ఋశ్యశృంగుఁడి; పుటికిఁ దపంబు
నె ♦ చ్చట నొనర్చు నెటఁ బ్రవహించుఁదాఁ ♦ కుటనె సందా
పిత; భద్రదీప్యత్తుంగ ♦ భద్రయలరి! సాంగవేదాధ్యైత ♦ ల
భ్యాగతార్చాల్పి; తసురభూజులు మహా ♦ ధ్వరకరులున్
శాంతాంతరాయుల ♦ శ్రాంతశాంతులువిజ్ఞ; లెటఁ దుష్టితో
వసి ♦ యింతురెలమి॥

గీ॥ నట్టిశృంగ గిరికినిసం ♦ యమివరుండు! జలజపదముఖ్య శిష్యులు ♦
గొలువనంబు! జాక్షవిబుధేంద్ర ముఖులచే ♦ నభినుతింపఁ బడు
చుసమవాప్తకాముఁడై ♦ పయనమయ్యె॥ 26

గీ॥ శృంగగిరిఁ జేరియచట వ ♦ సింఱుచు విను! టనెపుమర్థంబుల
నొసంగు ♦ టకు సముచిత! ములగు నిజభాష్యముఖకోశ ♦
ముల మనీషి! వరులఁ బరియంపఁజేసె శం ♦ కరగురుండు॥ 27

గీ॥ కేమలజ్ఞానినమ్మిఁగాఁ ♦ జేయుచుజన! దురితములమీఱకుండఁ
బోఁ ♦ దోయుచుగురు! నిర్విశేషముగా జీవ ♦ శర్వులకెపు
డగు నిరస్త విశేషంబు ♦ యమివచించె॥ 28

చం॥ యమివరుఁడా నగంబున సు ♦ రాధిపరమ్యవిమానకల్పహా
ర్మ్యమును సమస్త శిల్పముల ♦ రంజిలఁ గల్పనఁ జేసివిష్ణుధా॥

తృముఖ సురేద్యయై న పర ధేవతకున్నతతంబు పూజఁదా
నమిత విసీతితో జరుగు ధన్యుగ యోజనచేసెన త్తత్త్వి॥

ఉ॥ తీరుగఁదా నొనర్చిన ప్ర ధిజ్ఞును భోవఁగ శారదాంబయి
నైరును బూనిభక్తుల క ధీష్ణవరంబుల నిచ్చుచుండి శృం
గేరి పురంబునందఖల ధిల్బిషహరిణి యాచునిపు నా
ప్పారెడు దేవిఁగొల్పుటకు ధి న త్తతీనుంచె సురేశ్వరార్చ్యుని॥

కం॥ చిత్రానుసారియునునై జోత్తమ ధర్మాఘోషాదియును భూత
ధయా యత్తుఁడు మితవచనుఁడునా స త్తముఁడొక శిష్యు
డుండ ధి శంకరయమికిన్ ॥

సీ॥ వెలికేగుగురునకు సలిలాదికము నిచ్చుఁ దనుమార్జవస్త్రమి ధి
చ్చును గురునకు బాగుగాఁగని దంత ధి పరిశోధనమునకు
దగుకాష్ట మొసఁగును ధి దమివరునకు ముందుగ నే స్నాన ధి
ముంజేసి నిత్యంబుఁ గంబళ ముఖ్యవస్త్రంబులఁ దగి సమ
ముగ మృదుమహాసనమును గల్పించు గురునకు సంతృప్తి ధి
వఱలునట్లు॥

గీ॥ శ్రీయుతయ మీంద్ర పాదవా ధి రి జయుగళము నొత్తునేర్పు
గ నీడయ ధి ట్లుద్వి నీతి ననుసరించుచు నన్వహం ధి బును
బ్రమోదా భరితుఁ డానంద గిర్యాఖ్య ధి వఱలునతఁడు॥ ౮౨

గీ॥ తావిజృభింపఁ డొజ్జచెం తను నెపుడును గూరుచుండఁడ
కాలాన్దవి ధి గురునియెదుటఁ జెప్పఁదగుదాని నకు పే ధి
పఁడెక్కు ధి డుగఁ బలుకఁ డొజ్జకుం బృష్ఠమగపఱపఁడు॥ ౮౩

చం॥ గురుఁడొకచోటఁ దావిడియఁగొట్టుననాగెడు నేగ నేగునా
దరమున నాలకించు విత ధి తంపుఁగృపం గురుఁ డానతిచ్చుదా
ని రహిననుక్తుఁడైయు నువి ధి నీతుఁడునై హితముంబొనర్చునా
గురున కనిష్టమాపనిని గూళతనంబునఁ జేయఁడెన్నఁడున్ ॥ ౮౪

గీ॥ శిష్యవరుఁడతఁ డొకనాఁడు స్వీయశాటి కాళిమధుకధుని
గూర్చి ధి యరుగవాని రాకకై వేచ్చుచును శంకర యమి ధి క
వత్సలతఁ బాఠముల విలం ధి బము నొనర్చె॥

గీ॥ శాంతిఁ బాఠముఁజేయన ♦ సంఖ్యలైన । ఛాత్రులుద్యక్తు
లగుచుండ ♦ శంకరాద్యుఁ డుండఁడు కణంబులో గిరి యును
సమాగి తుండగు నటంచుఁ బలికె న ♦ ఖండదయను॥ ౮౬
చ॥ గురువరుఁడైనట్టి పలుకున్విని శాస్త్రమునందనర్హుఁడున్ ।
గరమును మందబుద్ధియు ననందగు వాని నిమిత్తమేటికో ।
గురువర! వేచియుంటయని ♦ కూడనిభీతిని జూపెన త్తటి
స్మరసి జపాదమానియనుఁ ఛాత్రుఁడదేశికవ్యుముంగటన్ ౮౭
గీ॥ అతనిగురుతర గర్వంబు ♦ నపనయింప । స్వాశ్రితుల యందె
సంగు ద ♦ యన్యతిమరుఁ డొసఁగె నానందగిర్యాఖ్య నెసఁగు
శిష్యుఁ । నకుఁ బదియునాల్గు వీధ్యల ♦ నకలుషమతి॥ ౮౮

ప్రియశిష్యుడైన యానందగిరిని శంకరుఁడు సర్వజ్ఞుఁడేయుట.

ఉ॥ ఆతఁడు త తణంబున నె యగ్నిగురూత్కరుణ న్వహించివి ।
జ్ఞాత సమ స్తవిద్యుడయి ♦ సత్పరత త్వముఁ దెల్పుతోటక ।
ఖ్యాతనుసాధు వృత్తముల ♦ నత్తటిభక్తి పరాత్పూజాచునీ ।
రీతిని దేశికోత్తము బఁచిస్ఫుటమానుతిఁ జేయుచు న్వసన్ ॥ ౮౯
తోటక॥ జనిమృత్యు జలంబును ♦ సాఖ్యవిష ద్ధ్వన మీనమునైన
య ♦ గాధ భవా భిని పాతితుఖన్నుఁద్యు దీయపదం బును
జేరననుగృహం ♦ బోవుగురూ! ॥ ౯౦

తోటక॥ కరమున్విషయంబునఁ ♦ గప్తమునా । తఱిని స్మరలించి
స ♦ తంబుఁదను । స్థిరబుద్ధినివీడి స్తుభ్ధి! పరా త్పరతింగను;
మోహముఁ ♦ దాల్చుకుమీ ॥ ౯౧

తోటక॥ విదితాన్నమయాదుల ♦ వీడుము నా । యది యిద్దదెనే
నను ♦ నట్టిమతి స్వాదయసునజంగుణ ♦ హీనుఁబరా । త్మ
దలంపుముచేనని ♦ ధన్య! సదా ॥ ౯౨

తోటక॥ జలభేదముచేత వెనక్ నొవికిం । బలనే ఘటికాదిన ♦
భంబునకుం । బల బుద్ధి విభేదము ♦ నం గలదీ । యిల నీకు
బహుత్వ ము ♦ హీనునకున్ ॥ ౯౩

తోటక॥ దినకృత్ప్రభమా స్వచి ♦ తిన్నతతం బును లోకమనో

గతమునకులం బును నీవవికారివి ♦ బుద్ధి నెఱిం గినహేతు
పు నన్నద ♦ నిందుడవే ! । ౯౦

సీ॥ శ్రీ శంకరయమితే ♦ శికపాద నీరజ; యుగమూలయైకడు ♦
నొప్పియంత । శంకర గురువరా ♦ శ్రేయము నంతటఁగాంచి;
తత్త్వన కరుణా మృ ♦ తంపుసేక । ఘననెంతయు వివృద్ధిఁ
గనినయయ్యానంద; గిరి మహాభక్తివల్లరి వరుసగా బుధులను
బంభరంబులకుఁ జేరందగు; నామోదసుమమున ♦ నలరియంత
గీ॥ సకలసత్తమకీర సం ♦ చయముచేత । మాటి మాటికి నాస్వా
ద్య ♦ మానములగు హృదయతోటక వృత్త సత్త్వద్యములను
లలిత ఫలములనెంతయు ♦ నలరెనపుడు ॥ ౯౧

చం॥ హితమగునట్టి యున్నతిని ♦ నెవ్వనిచేఁ గని ధాత్రిలోనఁదా
గృతపదయాచు నుత్పదమొ ♦ గింగన నెంచెడువానికభిసం
గతమగునిచ్చెనొచు భువ ♦ నత్రయమెల్ల నధఃకరించు స ।
ద్యతివరుసేవయట్టిగిరి ♦ దాతమమున్విరళంబానర్పదే ? ౯౨ ॥

గీ॥ వరసుపర్వోక్తి నెఱుంగని ♦ వాఁడునైయు । గురునిదయఁజేసి
యానంద ♦ గిరియు నంత । నమలతోటక వృత్త పద్యముల
శ్రుతి శి । ఖార్థముందెల్పెఁదాసవ ♦ యస్కులుకన ॥ ౯౩
గీ॥ అమృతరసమాధురీ ధురీ ♦ ణ మగుచు నెసఁ గునలయానంద
గిరివాక్య ♦ గుంభమువిని జలజపదముఖ్యశిష్య సంఛయము
గర్వ । మును విడిచి కాంచి రక్కజంబును మనముల ॥ ౯౪ ॥

అనందగిరియే దోటకాచార్యుడని జేరందుట.

గీ॥ ఘనతరంబగు భక్తి నీ తని వలనను దోటకాభిధ వృత్తసం ♦
దోహ మిట్లు లుద్భవించుట శిష్టవం శ్రుడగునితని నార్య
మృత్యుల దోటకా ♦ చార్యుడనిరి ॥ ౯౫

చం॥ ధర్మనిగమాంత వేద్యపర ♦ తత్త్వనివేదన మాయతీత్వరం
దరకృత భద్రీత్వత్వకర ♦ ణంబుది నేటికి నింజెలంగెవి
ద్యరచయ స్మగృహీతమయి ♦ వాసి నెసంగు పదాభినాస్విభా
సురముగు నీతితో నలరుచుం బ్రథితంబయి తత్సుసంజ్ఞతోన్ ॥

కల॥ ష్రీతిలోన నతఁడు శంకర! యతివలననికంతఁదోట ♦ కాభి
ధంగనివి । శ్రీతుండయ్యెనబ్జపదసద్మ । శత నలరియమింద్ర
ముఖ్య ♦ సచ్చిష్యుండై ॥ ౧౦౧

చం॥ అలరెడు ధర్మముఖ్యపురుషార్థములొక్కొంబుగాదికాగమం
బులొ?జలజోద్భవాస్యములొ?ముక్తివిభేదములొ!యటంచువి
జ్ఞులుకరమున్విమర్శనము ♦ నుంబానరించి యెఱింగిరంతని
ష్కలుషులఁ దోటకాదులను ♦ శంకరశిష్యులఁగామనంబులక॥

శా॥ స్ఫారదావరల సత్ప్రమాణగ మహే ♦ భవాతగండస్థలీ
వానొల్లొలమదప్రవాహమధులి ♦ డ్వారోరుసంగీతభం
గీరావధ్వనితాశ సంపదను నిం ♦ దింత్రేప్పుడున్లోననా
త్మారామార్యపదస్థిరోక్తి పరసం ♦ పత్సైఖ్యలాభోత్సుకుల్ ॥

మ॥ ఉరుమంధాసకులాచలోన్మథిత సిం ♦ ధూద్భూషీయూష ఘో
నరుచింబోలెడు కీర్తిసొప్పుచునస ♦ న్నార్దనరోధంబుని
ద్ధరణిజేయుచు నప్రధృష్యమతులా ♦ ధన్యోద్భంగంతేవన
ద్వరులంగూడిరహించెశంకరయమి ♦ డ్వరులండుసన్నుత్యుండై

ఉ॥ ధీరుఁడునౌ సురేశ్వర సు ♦ ధీవరుఁడంతట నొక్కనాఁడువి
స్తారపుభక్తి నాత్మద బు ♦ ధప్రవరుంగురుజేరి మొక్కిగం
భీరతరాష్ట్రభావమయి ♦ పృథ్విసనారతముంజేలంగుశా
రీరకసూత్రభాష్యమున ♦ వృత్తినొనర్పఁదలంచి యిట్లనుక॥

శంకరభాష్యమున వార్తికమొనర్ప సురేశ్వరుఁడపజ్ఞు నొందుట.

గీ॥ గురువర! భవత్ప్రమోదంబు ♦ కొఱకు నాకుఁ జేయఁదగు
దాని నిపుడు శా ♦ సింపుఁడుదయ! నొజ్జయెడ భక్తిమంతం
డై ♦ యొప్పునెవ్వఁడతని జీవితమే ధాత్రి!నంచితమగు॥

చం॥ అనుచు సురేశ్వరుండడుగ ♦ నార్యపదుండెదఁదాఁబ్రమోద
ముక॥ గనివచియించెనిట్టుల నే ♦ ఘా! ముదముండగ నాకొన
ర్పనీ! మనమున నెంచెదేని మహి ♦ మామకభాష్యమునందు
వార్తికం బనెడునిబంధనంబునుబు ♦ ధావళిమెచ్చంగఁజేయు
మిమ్ముగక॥ ౧౦౨

చం॥ ఇటుభగవత్పదుండన సు ♦ శేష్యరుడగ్గురుమూర్తి కంతను ।

త్కటమగుభక్తి మొక్కియను ♦ దర్కయుతాతిగభీరవాక్యసం ।

ఘటిత భవత్సుభాష్యమును ♦ గాంచనశక్తుడనై నమీకృప ।

న్దిటముగనాడు శక్తికొల ♦ దిన్దమకింతు నిబంధనార్థమై॥౧౦౮

గీ॥ అని సుశేష్యరుడలై యా ♦ ననెడు నార్యు పాదుని సదభ్యను

జ్ఞుడా ♦ నాదలఁగొని । యరిగె; నేకతమున నంబు ♦ జాంఘి

హితులు । చిత్సుఖాదులు గురునంతః జేరియనిరి॥ ౧౦౯

సీ॥ గురువర్య! తానొసం ♦ గును గర్మమేనాక; నరకాది కంబుల ♦

నరులకెపుడు గాని ఫలప్రదుం ♦ డైన జగత్ప్రభుం; డెన్న

మఱొక్కండు ♦ సున్నయనుచు । సార్వకాలికుడైన ♦ సర్వేశ్వ

రునిఁ గూడ; యుక్తిచయంబుచే ♦ నుత్తరజ్ఞుడై కర్మతత్పరుం

డై బోధయై యెవ్వఁ; డెంతయు నిరసించ ♦ నిర్ధరితి ।

గీ॥ నట్టిమండనుచే నిప్పు ♦ డభిలలోక! హితముకొలఁగి సేయింప

నెంచు యత్న । మదిహితంబునకై కాక ♦ యొడవఁజేయుఁ ।

బటుతరానర్థ రూపమా ♦ ఫలముఁజాండు ॥ ౧౧౦

గీ॥ లయముఁ బ్రత్యేకముగ నభి ♦ లంబునకుఁ బు । రాణవాక్తరి

యనె, బాద ♦ రాయణుండు । జానికింగర్త; జైమిని ♦ మాని

వ్యాస! పక్షుండుల యావలంబిత ♦ చ్చి క్షీతుండు॥ ౧౧౧

గీ॥ పృథ్వీగురు శిష్యులకుఁ బక్షు ♦ భేద మొదపు నెడల గురుశిష్య

తయు వారి ♦ కెట్లుపొసఁగుఁ? బొసఁగినను నాశ్రయోక్తంబు ♦

పూర్వపక్ష! మగుగురూక్తంబెసిద్ధాంత ♦ మగు నిజముగ॥౧౧౨

సుశేష్యరుని నమ్మరాదని యితరశిష్యులు పట్టుపట్టుట.

శ్లో॥ జననంబందిన దాదినేటివట క ♦ శ్రాంతంబుఁ గర్మంబున ।

న్మనముంగూర్చి యొనర్పుఁ గర్మమును గర్మంబుంగడుగ్నక్తి

మీ!టును జేయుండు కడుంబ్రయత్నమున నా ♦ ర్యుల్స్వర్గ

ముఖ్యత్సుఖం । బును జెందుండని యాతఁడన్యలకుఁదా ♦

బోధించు చుండుంగడు॥ ౧౧౩

సీ॥ మునుకర్మసక్తుడై ♦ యును నేడు సన్యాస; మును జెందు

కారణం ♦ బున నివృత్తి | తత్పరుండగునంచు ♦ దలఁపఁబోల
దదెట్టు; లనిన సన్యాసంబు ♦ నైనవాడ | మున నీతఁడోడితా ♦
బూనెను గానిస్వ; బుద్ధిపూర్వకముగా ♦ బూనెనొక్కొక్క
కాననీతఁడు నమ్మ ♦ కమున కనన్తుడం; చును మాదునెద
లఁదో ♦ చును సతతము॥

గీ॥ నట్లగుటవీనిచేత భా ♦ వ్యంబుననుని బంధనంబునుజేయించి ♦
భవ్యసూత్ర | నిష్ఠపరమార్థమునకు హా ♦ నినిబానర్ప | కుండు
పరి వ్రాజకాగ్రణ్య ♦ గురువరేణ్య! ॥ ౧౧౨

చ॥ యమివర! యిట్టివాఁడు భవ ♦ దాజ్ఞనుబూనినిబంధనంబుభా |
వ్యముననొనర్చెనేని యని ♦ శంబును గర్మపరంబుగాఁగ భా |
వ్యము నొనరించుఁ గానఁదద ♦ జన్మవివృద్ధిని గోరుమీరుమూ |
లమునను గూడ విచ్యుతి నిలంబొనరింపక యుండుటొప్పుగున్

చ॥ కరము నభీష్టమైయలరు ♦ కర్మము నెవ్వఁడొనర్పనోపునో |
నరుండతఁ డెట్లు గర్మమను ♦ నామము నున్విడఁగాఁదగండుమ
స్కరవిధియందు నాగ్రహమె ♦ సంగినచోజనుమాంధముకభా
సురులుతదాశ్రమార్హుల నుచున్వచియింతురు భాట్టసంస్థితుల్ |
గీ॥ ఇతఁడు తదభట్టమత పక్ష ♦ రతుఁడుగాన | మీకుసమ్మతుఁడైన
ను ♦ ధీకలితు విధి పుండీ సూత్రభాష్యవా ♦ రికమొనర్ప |
మాదు నిర్బంధ లవమును ♦ లేదిటఁజూడి ॥ ౧౧౩

చ॥ గురువర్యా! మునుమేమువేడ్కదివిష♦త్కూలంకషాగ్రణ్యదా |
పరతీరంబున సంచరింపఁగను మా ♦ భక్తిప్రకారంబుస |
త్వరమేలోఁదెలియంగ నాఁగఁగరుణా♦భామాత్మలొమీతునా |
దరులైపిల్చిరి కాదె రండనుచు ను ♦ ద్యత్ప్రీతి మమ్మందఱన్
గీ॥ అప్పుడాపల్కునువిని మే ♦ మందఱమును! దరణికోటకాకులుల
మాచుం ♦ దిరుగుచుండ | నీసనందనుండ మర థా ♦ హిని దగు
రయ | మునకు నెదురుగ వెడలఁదాఁ ♦ బూర్ణధృతిని ॥ ౧౧౪

గీ॥ ధాత్రి నాచార్యవర్యులొ ♦ తమ యెదఁగల | యశ్యమను
జాతపాశ్యసా ♦ మాన్యమైన | యితని భావంబుఁగని తుష్టి!

నెనసిగంగ | బంగరుందమ్ముల సృజించెఁ బ్రతిపదమున || ౧౨౦
 చం | అడుగుల నాజలేజముల ధందుననుంచి సనందనుండు, దా
 గడురయ మొప్పుదావకస ధాశముజేరుటచేత బద్ధ పా
 దుడనెడు పేరునీరు విబు ధుల్వినుతింపంగ వానికిచ్చి రా
 తఁడె తగుసూత్ర భాష్యమునఁ దద్దులు మెచ్చగవృత్తి
 జేయఁగన్ || ౧౨౧

గీ | ఎపుడు మీకాలిదమ్ముల నే కొలుచుట | నెల్లభేదంబులం
 దోచి యుల్లసిలుటఁ జెలఁగెడు స్వభావమున నెతా సిద్ధు
 డగుట | సతఁడె తగునంచు బల్కితి మాత్యవర్య || ౧౨౨

ఉ | ఎందును దీటులేకెసఁగు నెవ్వని కుగ్రతపంబుచే శతా నం
 దుని ధర్మపత్ని కరు ణామతితోడఁ బ్రసన్నయాచుని |
 చెప్పి దమవోప్రబంధములఁ జెల్వగవాఖ్యలఁజేయుశక్తి నా
 నందగిరి ప్రభుండుబుధఁనముండతండును దీనికిందగున్ || ౧౨౩

గీ | క్షితిని సతతంబుఁ గర్తైకరతుని విశ్వ రూపు నమ్మకుమయ్య
 గు రువర ! పద్మ పాదుడే చేయుఁగావుత భాష్యమునకుఁ
 డీకనని పల్కిరి వినేయు లేకతమున || ౧౨౪

చం | సరసి జపాదుండంతట వె సంచనుడెంచి వచించునిట్లుశం
 కరగురుతోడ హస్తమునఁ గల్గిన యామలకంబుఁబోలెన్
 గురువర ! యద్వయంబు నెఱుఁ గుంగడుఁగావున వేగమీరలే
 కరుణమెయిగరామలకుఁ గాననిరెవ్వని నాతఁడుందగున్ ||

కం | అనిపల్కునట్టిపద్మ పాదుని గనుఁగొనిలే తనవృత్తి ముఖ
 మెసఁగన్ | దన శిష్యులెల్ల వినఁగాన నె శంకరసంయమింద్రు
 డతికృపనిట్టుల్ || ౧౨౬

మ | వినుమోపద్యపదా ! కరామలకుస ద్వేత్తృత్వమన్యదృశం
 బనశానై నసమాహితుండగుటశూన్యంబయ్యె బాహ్యప్రవృ
 త్తినరానీకమునందు నాతనికి సద్దీమంతుడైనట్టితం

డినియోగింపంగనొక్కయక్కరమునే నిందాబరింపండహా ||
 కం | ఉపనీతుడైయు నీతం డెపుడును బరమార్థస్థి నెసఁగు

టచేవే! దపతనము గురుని కడ ధీ । సుపరిణతిని జేయఁడయ్యె
సుంతయునేనికా ॥ ౧౨౯

౧౧॥ ఆడఁడు బాలురంగలిసి ♦ యన్నమునుండినఁ గాఁదలంపఁడే ।
నాఁడునునైన సాధువచ ♦ నంబునొకండును నోటినుండిరా ।
నీడితఁడట్టి వీనివన ♦ నీస్థలిభూతనిపీడితాత్ముఁగా ।
బాడిగనిశ్చయించికొని ♦ వచ్చిరి మాకడకుండదీయులు ॥

౧౨॥ మముఁగాంచి బాలుఁడతఁడమితంబగు భక్తిఁ బల్క ♦ రా
నతులంజే! సిముకుళిత హస్తఁడగుడు జానముతానక్కజముఁగ
నెఱు ♦ నంబుగ నపుడే! ॥ ౧౩౦

౧౩॥ ఆత్మజీమేము వీనిఁగని ♦ యర్థక! యెవ్వఁడవీవు? నీకునే ।
సత్తముఁడయ్యెఁ దండ్రిగ? బె ♦ సన్భవదాగమమేడనుండి? నీ
విత్తజీఁ జెప్పమంచన న ♦ హీనసుపద్యమయోక్తులన్నుధీ ।
సత్తముఁడుంబ్రమోదఘన ♦ సత్త్వనిఁగామునుతన్నుఁజెప్పఁడే! ॥

౧౪॥ తనవీనులనేనాఁడును । వినఁబడని తనూజవచన ♦ విభవంబును
నీ! తని తండ్రియపుడు విని తుఁప్పిని జెంది వినయమెసఁగ వ ♦
చించెనిటులఁదా ॥ ౧౩౧

౧౫॥ జడుఁడని జనంబుచేనెంచఁ ♦ బడియునీతఁడుర్విఁ బ్రజ్ఞోన్న
తులకైన ♦ దుర్విభావ్య! మైన పరమాత్మతత్త్వంబు ♦ నెఁద
మకడ! ననననఘ! మీప్రభావమే ♦ మనఁగవచ్చు ॥ ౧౩౨

౧౬॥ యతివర! జన్మముంగనిన ♦ దాదిగ సంస్మృతి పాశముక్తుడౌ ।
నితఁడునజద్గురుండవయి ♦ యెంతయు నొప్పెడునీ కేశిష్యుఁడై ।
సతతమెసంగుఁగాతవిక ♦ సజ్జలజాతవనంబునందు స॥
తతముఁజరించు హంసయెటు ♦ తాత్పరకాటవిలోరమించెడికా ॥

౧౭॥ అనుచునీరీతి విన్నవ ♦ మును బానర్చి! యతఁడగునీతఁడిట
నుండెనది మొదలుగ! శైశవమునుండిపరమాత్మ సత్తచిత్తుఁ ।
డెటుపగివర్తించెడుఁ బ్రబంధ ♦ ఘటనమునను? ॥ ౧౩౩

౧౮॥ అనుచు స్వంకరదేశికుండనఁగఁదా ♦ మాలించి శిష్యుల్లదు
న్వినయంబొప్పఁగఁ బ్రచ్చ చేసిరిటులు ♦ ర్వివేశికాగ్రీణ్య! తా ।

ఘనవిజ్ఞానము నీరఁడున్యవణము ♦ ఖ్య ప్రిన్సుటోపాయరా |
జనోకంఠేనియులేక యేగతిని గాంచెదెల్పుఁడీ బాగుగఁ |
కం॥ అనవుడు వారలఁగనుఁగొని యనఘుఁడు యమిసార్యభౌముఁ ♦
డర్హకృపంబా | ల్చినమన మలరఁగ వినుఁడీ | వినిచెదననిచెప్పె
నిటుస ♦ విస్తరఘటితఁ | ౧౩౨

చం॥ అమలతరంగయున్బహు వి ♦ ధాఘవిపాటనపాటవప్రసి |
ద్ధమహితసుప్రవాహాయు బు ♦ ధపకీర స్రవనీయతోయయుఁ |
గమలహిత ప్రభూతయును ♦ గంసనిషూదనపాదకంఠచి |
హ్నమ హితనుప్రభావయును ♦ నాయమునాధుని యొప్పు
ధాత్రిలోఁ || ౧౩౩

చం॥ యమివర వాసయోగ్యమగు ♦ నయ్యమునా తటమందు
సాధువు | త్రమున ససంగువాఁడును స ♦ దాశివ వేదియునంగ
యోగవి త్ప్రముఖుఁడును న్బుధేడ్య గుణ ♦ భవ్యుఁడుసంస్కృతి
సన్నివృత్తుఁడు | న్నమకలితుండునైన యొక ♦ సంయమివద్యుఁ
డసంగుసిద్ధుఁడై | ౧౩౪

మ॥ ఒకనాఁడొక్కధరాసుపర్యసతియ ♦ య్యోగీంద్రమూర్ధన్యనం |
తికమందుంద్రిశరద్వయస్కుఁడగునా ♦ త్మీయాత్మజం డించియ |
ర్భకునిస్వీని నిమేషమాత్రము ద్విజా ♦ గ్రణ్యా! ప్రతీక్షింపుమం |
తకునేవచ్చెదనంచ నచ్చెలులతో ♦ స్నానార్థమైయేగెదాఁ |

డ॥ యోగివరుండు నల్లయని ♦ యోగముఁబూనుచుఁ గన్మొగు
ద్భుచో | నాగకయంతలోపలనె ♦ యల్లననల్లనఁబోయి బాలుఁడా |
సాగరగామినిబడి వె ♦ సన్నిడెఁ బ్రాణములఁ దదీయుల |
య్యోగికి ముందుపట్టిమెయి ♦ నుంచికడు నిల్వపించిరందఱుఁ |

కం॥ అమ్మునివారల యాక్రొ! శమ్మును వినిఖన్నుఁడై వె ♦ సందనదా
యో | గమ్ముననాబాలుశరీ | రమ్మునఁదాఁజొచ్చెనంత ♦ రాణద
లిర్పఁ || ౧౩౫

డ॥ ఆయనయేకరామలకుఁ ♦ డయ్యెను గాననెచెప్పకుండనా |
మ్నాయనికాయముఁ స్మృతి స ♦ మాజము శాస్త్రతతిన్బుధా

ఘమా! రాయనఁదా నెఱుంగును ది + రంబుగ నింతవచింప
నేల? యో! శ్రీయుతులార! లేదితని + చే నెఱుంగఁబడనట్టి
దుర్విలోక॥ ౧౪౩

ఉ॥ కాన బహిఃప్రవృత్తి యయి + కాలెడు భాష్య పువృత్తి
యందు నుంబూనికతో నియోగమును + బాందఁ దగండిలఁ
దాదృశాత్మకం + డైన యితండు; ధాతృహరి + నాత్మ్యురు
సాక్షిక సర్వవిత్వఁడ౯ ధీనిధిమండ నుండ౯ జగ + తిందగు
బుద్ధ సుతత్త్వఁడ౯టచే॥ ౧౪౪

గీ॥ సకల శాస్త్రాంబునిధి పార + సమవలోకి! యును సముజ్జ్వల
సత్కీర్తి + యుతుండు నమల! ధర్మరతుండును నైన యీ +
తఁడె యనర్హుఁ డైనయెడ వేఱొకండు జ + గానఁగలఁడె?॥ ౧౪౫

గీ॥ నేను బలువుర కిష్టంబు + కానిచేతఁ నప్రబంధంబు నందుఁ
జే + యింపను సుండి! యేకకార్యము నందున + నేకవిఘ్న!
ములు జనించుట సంశయ + ము కలుగునిట॥ ౧౪౬

పద్మపాదుఁ డింకొక నిబంధనమువ్రాయఁ ననుజ్ఞాతుండగుట.

చం॥ అనవిని యావినేయులిటు + లాడిరి దేశికుతోడఁ దావకా ।
జ్ఞునిగొని యీసనందనుడె + సల్పెడు భాష్యమునందువార్తికం
బును గురువర్య! యిమ్యహితు + బుద్ధిబలంబు నెఱుంగులోకమీ
యనఘుడు బ్రహ్మచర్యముననందెయమిప్రవరాశ్రమంబుదా
మ॥ అననాచార్యుండు వల్కుసజ్జనచయం + బానందమందనస్థినం
దనుండి భాష్యములోన వేఱొక నిబంధంబుందగంగూర్పుఁగా
తనితాంతంబు బరప్రతిజ్ఞమగు నుద్యద్వాదికంజెన్నఁదా
ని నొనర్పంగ సురేశ్వరుండతండు పూ + నందీక్షణదాగ్రోత్తరక
కం॥ శ్రీశంకరాచ్యుఁ డిటులా! దేశంబును శిష్యసంత + తికి నొసఁగి
రహా! దేశంబుఁ జేరి యంతను! రేశునిగనుఁగొని వచించె +
నీతీరుగఁదా॥ ౧౪౭

ఆ॥ వె! ఓవినేయ వర్య! + యొనరింప కీపుభా! వ్యంబు నందువార్తి
కంబు నికను! మిగుల దుర్విదగ్గు + లగుచు వీరెల్లరు! నీవొన

ర్ముటకు స హింపరైరి॥

౧౫౦

సుశేషాచార్యునదిమాని సతీర్థులు విశ్వసింతుకోశము వ్రాయుమనుట.

చ॥ అనిశముగేహి ధర్మముల యందున నీదగు భావమున్ గనుం
గొనుటఁ దదీయసంస్కృతిని ధూర్చితరంబగు శంకనంది తీ
శని రిటువార్తికంబును ద్వందాజ్ఞను భాష్యమునందొనర్చి కూ
ర్చుని తఁడు స్వీయధర్మమగు చుందగ భాష్యమునార్య !
యంచొగిన్॥ ౧౫౧

సీ॥ వేదప్రసిద్ధంబు కాదు యత్యాశ్రమ; మనుమాట నీదు సి
ద్ధాంతమనియు; వాకిట మెలఁగెడు వారిచే వారింపుఁ బడి
నీగృహంబులో పలికిఁజేర లేరైరినిగమాంత సారవిద్యరు
లైన; భిక్షుటకులు దామ పేక్షలోడ ననియు నిదాదిగా
నగువాడుకనువిని; విశ్వసింపరు నిన్ను వీరలనఘ॥

గీ॥ కానఁ బాత్రముఁగాంచుమాత్రాననమ్మి కంబు వీరలకెల్లను
గలుగునట్లు నియతినధ్యాత్మ నిష్ఠమై నెగడు కోశమును
ధృతి రచించి నాకుఁజూపుము వినేయ॥ ౧౫౨

ఉ॥ అయ్యెడ శిష్యవాక్కిధిలి తాత్మ మనోరథుడై సుశేషరుం
జయ్యనఁ దాస్వతంత్రకృతి సల్పఁగనిట్లు నియుక్తుఁడేసి లే
దయ్యెనుసూత్రభాష్యముననక్కట! వార్తికమంచుదుఃఖతుం
డయ్యె నొకింతకాలమెద నా భగవత్పదుఁ డేకతంబునన్॥

గీ॥ అంతట సుశేషరుండొజ్జ యానతిఁదన శిరమునంబూని
నైష్కర్మ్య సిద్ధియనెడు గ్రంథమునువేగఁజేసి శంకరు
నొకొసఁగిఁక నె సుశేషర దేశికా ఖ్యను వసుమతి॥

సీ॥ అవనినిష్కర్మతత్త్వవిషయబోధ ప్ర; ధానమై సతతంబుఁ
దనరునదియుఁ బూర్వపక్షాలాపములనెల్ల నొంచెడు; నిరవద్య
యైక్యతల నెగడునదియుఁ గడు హృద్యములయి యొప్పె
దుఃఖదంబులడంబు; చేదుదివలకును జెలఁగునదియు
ఘనతర దీక్షును గొని పఠించెడువారి; కురుతరానందంబు
నొసఁగు నదియు॥

గీ॥ నైన నైష్కర్మ్యసిద్ధ్యభి ♦ ధానకోశ । మును మొదటినుండి
తుదిదన్క ♦ గని ప్రహర్ష । భరిత చేతస్కుఁడౌచు శం ♦
కర గురుండు । చూపె నద్దానిఁ దనదు శి ♦ ఘృలకు నెల్లంగిగి॥
కం॥ అమ్మెయివారల కెల్లను । నమ్మకము సురేశునందు ♦ నంగలి
గెనుత । త్వమ్ము నెఱింగినవారౌరు । లిమ్మహిలేరేరుననుచు ♦
నెడఁదలలోనన్ ॥ ౧౫౬॥

కా॥ నిష్కర్మాత్మమునేడు నెచ్చటను దం ♦ డిశ్రేష్టులాలింతురో
నైష్కర్మ్యబదిదేని నెప్పుగనుట ♦ స్థనాళికింబొందనా ।
నిష్కాముండగు నా సురేశ్వరుఁడుదే ♦ నింజేసినా కోశమా॥
నైష్కర్మ్యజ్వరోర్మ్యపంబరఁగెదా ♦ నైష్కర్మ్యసిద్ధ్యాభ్యుచే
సురేశ్వరుఁడు తా రచించిన నైష్కర్మ్యసిద్ధికి కాపమిడుట.

గీ॥ దేశికానుజ్ఞచేత వా ♦ ర్తికముఁజేయఁ । గడఁగవిఘ్నంబునిర
రులు ♦ కలుగఁజేయు । కరనబుధ రచితంబయ్యు ♦ క్షీతిఁజె
లంగ । దిదియనుచు కాప మొసఁగె సు ♦ రేశ్వరుండు । ౧౫౭॥

గీ॥ ఇట్లు నైష్కర్మ్య సిద్ధినా ♦ నెసఁగుకోశ । మును దగరచించి
యార్యపా ♦ దునకుభక్తి । తో సమర్పించియపుడు వి ♦ శ్వా
సముఁగని । మరలనిలులాజ్ఞతో సురేశ ♦ శ్వరుఁడువల్కె॥౧౫౮॥

కా॥ గుర్వాదేశము మీఱరాని దనియు ♦ స్మర్వాజ్ఞ నున్నీటుచో ।
నుర్విదేశిక శిష్యభావమదితా ♦ నొప్పారదంచెంచియో ।
సర్వజ్ఞా ! భవదాజ్ఞఁజేసితిని గో ♦ శంబింతయేకాని యీ
యర్విస్తా భయశోర్పనంబులకుఁ గా ♦ నూహించి

కాదేమియున్ । ౧౬౦॥

చం॥ యమికులవర్య ! పూర్వము గృ ♦ హస్థుఁడనైయును నేడు
తత్సర్వభా ।

వముగలవాఁడఁగాను సుమి ♦ వంజల యశావననిష్ఠునెప్పు టా ।
ల్యమనుసరించునే ? మునలి ♦ యానకుఁజేరు నెయావశంబునో॥
గుమనుజుఁడైవీడి యరు ♦ గుండవపూర్వపురీతినిమ్మహిన్ ॥

గీ॥ నేనుగృహీనంచు యమివర్య ! ♦ మానసము నెఁ । దలఁపఁగా

- రాదువారుమా! త్రంబుమున్ను! కారె? బంధంబుననుము క్రిఁ
 గారణంబు | మనమె గృహియైన యతియై న ♦ మస్కరివర |
 గీ॥ శ్రుతులఁదుర్యాశ్రమములేని ♦ చో మనలకు | గురువర! తదా
 ప్తివినివృత్తి ♦ పరశపథము | లల్ప సమయంబుతో నెట్లులగు
 బ్రతిజ్ఞ | నెటు నిరోధింపకుండు న ♦ నిష్టమైన?॥ ౧౬౩
- గీ॥ భిక్షమాణులు నాదగు ♦ వేశ్యపుంబి | వేశముంబొందకున్న
 నో ♦ దేశికవర! యెట్లుమీరందితిరి? భిక్ష ♦ నెట్లునేనో! వర్చినిని?
 మూయులోకాన ♦ నము నెవఁడిల॥ ౧౬౪
- గీ॥ దేశికవరేణ్య! తత్తోష్ఠప ♦ దేశమునఁబా రాత్మత త్వంబునెఱిగి
 స ♦ న్యాసమునిల | నూనితి విరాగమునఁగాని ♦ యాడికాదు!
 త త్వనిర్ణయమునకు వా ♦ దంబగుఁగద! ౧౬౫
- మ॥ మునుగేహస్థుఁడనాచుఁగర్మముల సం ♦ బోధింప నైయాయా
 దిని భూర్వర్ణములౌ ప్రబంధముల బు ♦ ద్ధి ప్రాభవంబొప్పఘా
 తినిసేజేసితి నైన ని త్తటి భవ ♦ ద్ధివ్యాంభీనీరేజసే |
 వసముంబాసి యమింద్ర! నామన మొనఁగర్పంగోర బెద్దానినిఁ
 సీ! అద్వైతవస్తు బ ♦ ధ్ధాదరులైనట్టి; విబుధులబుద్ధుల ♦ వెలయు
 చుండు! దుర్వాది సంచయ ♦ గర్వవైశ్వానర; జ్వాల మాలా
 సమా ♦ స్వాదితమగు భూరితరత్రధఁ గూరిమిలోడ సూ;క్త
 మృతసుప్రవా ♦ హమునఁ దడిపి ♦ నీ వహాయపుడెయు ♦
 జ్జీవింపఁ జేసెద; వానసంబునఁ బరి ♦ హాసమలరఁ |
- గీ॥ గాన సంసారమనియెడు ♦ కడలిఁగదవ | సాధకంబైన నీవరి ♦
 చర్యఁ జేయ! నెవఁడెదఁడలంపకుండునో ♦ యే నెటుంగఁగోవి
 దచయాగ్నిగణ్య! స ♦ ద్గురువరేణ్య! ౧౬౬
- అచార్యుఁడు గురేశ్వరుకే శ్రీతిజ్ఞాన్య భావ్యశ్చత్త లానర్పించుట.
- చ॥ ఇటులని యూరకుండెను సు ♦ రేశ్వరుఁడ త్తటిశంకరాత్యుఁడ
 క్కట! తగువా ర్తికంచివట ♦ గాదుగ వాయుమవట్టిలోనియు |
 త్కటమగు శోకశుష్కమును ♦ జ్ఞానజలంబున నార్చి యొ చెనయ
 తట శ్రుతిభావ్యవృత్తుల నొకప్పుడు నేనునియుక్తుఁడయగ

సీ॥ భావానుగుణ మృదు ధవ్యవాక్యంబుల; విలసదర్థంబును
దెలుపునదియు॥ హృదయంగ మాత్మీయ ధవముల గుమి
తోడఁ; బూర్వపక్షముఁద్రోసి ధవ్యనదియు॥ సిద్ధాంతయుక్తు
ల ధవే జొన్నఁబడినట్టి; సిద్ధాంతరూపమై ధవలఁగునదియు॥
ఘనతరాసక్తితో ధవను గాంచువారల; కానందదాయకం ధ
వైనదియును॥

గీ॥ నైననైష్కర్మ్య సిద్ధ్యభి ధానకోశ॥ మునపుడౌశంకరార్థుండు
మొదటినుండి తుదివఱకుఁ గాంచి మిగుల సం ధతుష్టినంది
చిటునగవెసంగనిటునురే ధశ్వరుని కనియె॥ ౧౬౯

సీ॥ ఓవినేయవరేణ్య! ధనీవిఘ్నాడిన; యట్టిపల్కు నిజంబె ధయ
గునుగాన॥ యాజుషామ్నాయశా ధాంత స్థితంబైన; మత్కృ
తభావ్యనా ధమకనిబంధి మునకీపు వార్తిక ధమును నాదు
కొఱకువే; గ రచింపుము బుధనంధమునుతింప॥ నట్టులె భవ
దీయ ధయగు కాణ్యశాఖయం; దును నొప్పుమద్యావ్యధము
నకువేగ॥

గీ॥ బుధవరులుమెచ్చ వార్తికంధ బును రచించి॥ ప్రియదమును
నాకుఁ గూర్పు మా ధపరహితైక॥ ఫలమగునుగాదె సజ్జనా ధ
వళిక్పతంబు॥ క్షీణితలంబున మతిఁ బరి ధకించిచూడ॥

ఉ॥ అర్థులఁబొపువార్తికము ధనాయుగళంబున వేగఁజేయుమా॥
కార్తిక చంద్రికాభనధి ధకంబగునున్నతిచే జయించు స॥
తీర్తిగడింపుమా॥ మొదటి ధతరుగదుశ్వరవాక్యరోధము॥
ధన్వర్తిలునంచు నెంచకుము ధవావచనంబు నెనమ్ముమాశ్రవా॥
తం॥ అని భగవత్పదుండు తన ధకాజ్ఞనొసంగఁగ నాసురేశ్వరుం॥
దును దనశేముషీగత పధుత్వమునార్యచయంబుమెచ్చఁగా॥
త ధఘనతరభావ్యయుగ్మమునఁ ధగల్పనఁజేసెను వార్తికద్వయం॥
అను; గురులిచ్చునానయది ధభూస్థలిలోనఁచార్యమాఁగదా॥
తం॥ అనుచరులార్యదేశికుని ధయానతిమీఱఁగరాదటంచు నెం॥
తం॥ చినిగమశ్శేఖరద్వయికిఁ ధజెల్వగవార్తికయుగ్మముందగం॥

బానరిచి నిస్తులంబయిన † బుద్ధినెసంగు సురేశ్వరుండొసం
గెను దనదేశికాగ్ర్యునకొ † గిందగు కానుకగాఁగన త్తఱిన్ ॥

గీ॥ పంచపాదికనాఁబూర్వ † భాగమొప్పు వృత్తినాఁదద్విశిష్టం
బు † విశ్రుతిఁగనఁ † జేసె భాష్యంబునకుఁడిక † నాసవందా
నాభిధుఁడుదేశికుని దైన † యానఁజేసి॥ ౧౭౪

గీ॥ ఆసరోజాత పాదుండు † వ్యాససూత్ర చయ వివేచనమునకు
నై † స్వయశమునకు విజయడిండిసు మనుటీక † విపులయుక్తి
కలితకొజ్జకు దక్షిణఁ † గా నొనర్చె॥ ౧౭౫

గీ॥ దినకరాదిగ్రహాళిగ † తిని మతిఁదగి సంతయోజించి వేగనే
కాంతమున సురేశ్వరునిఁజేరి యామస్క † రీశ్వరుండు పలికె
విపులతర ప్రేమ † మలరనిట్లు॥ ౧౭౬

మ॥ వినువత్సా! చరణంబులైదెఱుచట † నివృఘ్యాతినింగాంచునం
దునుసూత్రద్వయయుగ్మమేమసుధయం దున్బూరివిఖ్యాతిగాం
చును నీవుందొలిసేత దాపరిణతి † నోధించి మద్యాష్యటీ
కను వాచస్పతివై యొనర్తువది సం † కాశించు నెల్లప్పుడున్॥
ఆచార్యుఁడు శిష్యులందఱిని భాష్యముల నిబంధములువ్రాయుమనుట

మ॥ అనుచున్నాకరసంయమిందుగ్రిడుసురేశాభిఖ్యతోఁబల్కిమీ
రును నద్వైతపరంబుల నటుల నా † ద్యులనిస్తుతింపంగఁజె
క్కునిబంధమ్ములఁజేయుఁడిమ్మహిని మీకూలంకషప్రజ్ఞచే
ననిహస్తామలకాది శిష్యులకుఁదానష్టానతిచ్చుందగన్॥ ౧౭౮

గీ॥ వారలెల్లరునగురు † వర్యునానఁ † జేసిచేసిరి వసుమతి † వాసి
మీఱా నాత్మతత్వాబ్జమునకు సూ † ర్యాభములగు విశేష
బహుకోశములనుగో † విదులుమెచ్చ॥ ౧౭౯

గీ॥ పద్మపదుఁడంత సత్తీర్థ † పర్యటనముఁ † జేయఁగాలోఁ దలం
చిదే † శికున కెఱఁగి పలికె బహుతీర్థయుతదేశములనుజూడ
నెంచెద ననుజ్ఞగూర్చునర్థముల్పరమహింబంధికింకె ఆటాట

కం॥ శిక్కితమయమునకుఁదాని మునదాన్తహోత్రిమృదుఁడై బ్రాగుగ
ఁగివియే । కాంకసమాన మునస్మిత మంకురితమొగంబుపలికె॥

నతివయస్విట్టుల్

౧౮౧

చ॥ గురువరు చంద్రునుటయె య ధి గుంజమిక్షేత్రనివాసమెన్నన
గ్గురుపద కంజతోయమెయ ధి గున్మహితంబగు తీర్థమాసుధి
వరుని మహాపదేశమున ధి వాసినెసంగు పరాత్పద్యప్రియే
ధరణిబ్రహ్మస్తమానిఖల ధి దైవత దృష్టియగున్నదాశ్రవా॥

గీ॥ ఒజ్జచంగటనే శిష్యుఁ ధి దుండవలయుఁ గాని వేటొక్కయెడ
కరు ధి గంగరాదు! విరతమార్గ శ్రీమాతిక ధి శ్శితునకెప్పుడు
నిద్రాకృమ్మటచే జింత ధి నీయమున్నె?॥

౧౮౩

శా॥ సన్యాసంబది రెండు తీరులుగ విశ్వంబందుఁ జెన్నార్దు వి
తనన్యాసంబును నట్టులేవి విదిషాసన్యాసమున్విష్యమూ
ర్ధన్యా! వీనిని బూనునిర్దురకునుం ధి దత్త్వంపదార్థైకమే

యన్యాసంబగునట్టియత్నమునఁజింత్యంబొజమియెప్పుడున్
చ॥ కనఁబడునొక్కచోటనుడఁకంబు; మఱొక్కటఁగానుపింపదిం
కనొకటఁగాననాను శయ ధి నస్థలమొక్కటఁగానరాదుగా
పునఁగనఁజాలఁడధ్యమునఁబోయెడుమర్త్యుడుశర్యముస్థరి
త్రిని శయనస్థలీజలగ ధి తృప్తను దాఁగలుషీకృతాత్ముడై॥

మ॥ అతిపారజ్వరముఖ్యరోగచయమ ధి త్యంతంబు బాధించుచో
ధృతివారించు నుపాయమెద్దియును నం తేవాసివర్యా! యసం
గతమాద్రోవజరించు వానికిఁ జనం గానిల్వఁగాలేడువాఁ
డతని స్వేగ సహాయుడైననుబరి ధి త్యాగంబుగావించెడున్॥

ఉ॥ వేకువఁగ్రంకుటేడను లభింపదు; దేవసమర్చనంబు శి
ష్యా! కడుదుర్లభంబగును ధి శాస్త్రసమీరితశౌచమేమియు
న్లేకయెపోవు; మిత్రతతి ధి నింగనరాదు; సమాధిశూన్యమా
నాఁకలిగొన్న పాంథునకుఁ నక్కట! కూరయు దుర్లభంబగున్ ॥

కం॥ అని శంకరసంయమిపాం ధునకున్మార్గంబునదుమఁదోచెడు
కష్టా! శిని దెల్పఁబద్ధపాదుడు! వినిగురుఁగనివత్కెన్నిట్లుఁ విస
యమెసంగన్॥

౧౮౪

పశ్చిపాదుఁడు తీర్థయాత్రల కనుజ్ఞఁబడయుట.

- చ॥ గురువకులాడువాశ్వాముల ♦ కుంభాతీలేదిలనైనఁ దెల్పుదుం |
 బరమసుఖంబుఁగూర్చుగురు ♦ పార్శ్వనివాసమటన్నమీదువా |
 క్షరణియె నిక్కమానయిన ♦ సంయమిశేఖర! దేశరాజిఁదా |
 నరయక నామనంబకట! ♦ వ్యాకులత నివ్విడదేమిచేయుదున్? ||
- గీ॥ ఉండదుదకంబదంతట ♦ నొక్కటియును | వెనుకముందువి
 దిక్కులఁ ♦ దనరదెపుడు| త్రోవయును సువ్యవస్థమై ♦ తోఁప
 దనఘ! | పుణ్యమెపుడేని సుఖమునఁ ♦ బొందనగునె? || ౧౯౦
- చ॥ యమివరి! పూర్వజన్మమున ♦ వాఙ్మితమైన యఘంబెధాత్రీజ |
 న్మముఁగను వ్యాధియాచును ఘ ♦ వంబగువట్టి ఫలంబాసంగన
 న్నమహిని వాదముండదు, స ♦ నాతన కర్మమభుక్తమై స్వదే |
 శమునఁ బరస్థలంబునను ♦ జంతువునంటి చరించుచుండెడిన్ ||
- గీ॥ ఇటవసించిన నింక నొ ♦ క్కటవసించి ననువిడఁడు మర్త్యఁ
 గాలుండు ♦ తన సమయము | వచ్చునెడల మృతుండయ్యె ♦
 వాఁడిచటికి | నరుగుటనటంట జనులమో ♦ హంబుననగు ||
- క॥ మనుముఖ్యమునులు శౌచం బును గ్లప్తముగాఁ బ్రవృద్ధ ♦
 ముగ దేశాదిం | గని చేయుఁడనిరి శాస్త్రం బునఁ దద్గతిఁ
 బోవుమమ్మఁ ♦ బొందవఘంబుల్ || ౧౯౩
- గీ॥ పడయునీశుని దయయున్న ♦ యెడల నడవి నున్నను నరుండు
 కోరిన ♦ యన్నముఁదగఁ గోలుపోవును విధిప్రతి ♦ కూలుఁడైన
 యెడ నెదుటనున్నదాని మ ♦ ర్త్యుఁడు రయమున || ౧౯౪
- గీ॥ తన గృహముఁబాసి తీర్థద ♦ ర్శనమొనర్పఁ గా విదేశగుఁడై
 యు సా ♦ ఖ్యముగ నరుగు | దెంచు, కేహగతుండును
 గాంచు మృతిని నిష్టలగుటకు గురువర్య! హేతువెద్ది? || ౧౯౫
- గీ॥ దేశకాలస్థితంబైయు ♦ దేశకాల | ముక్తమై యొప్పు బ్రహ్మ
 ప్రమోదమునట | నటంగనెడు వారికంతరై ♦ కాగ్ర్యమున్న
 యెడ సమాధి పొసంగునె ♦ ల్లెడల ననఘ! || ౧౯౬
- గీ॥ చిత్తమునుదేర్చు స తీర్థ ♦ సేవ, దేశ | ముఁగనుటఁగుతూహ

లము చిత్తః ♦ మనకనగును । సుజనసంఘమ నర్థాశ్రితః ♦ జూర
గొనును । గాన భ్రమణ మభీష్టంబు ♦ గాదెవనుధ॥ ౧౯౭
కా॥ విద్వాంసు డు విదేశ సంతతినని ♦ క్వేదుండునై యుండితా॥
విద్యస్మృఖ్యునిదైన సంగతినె కా ♦ వించుంజుడి ! విజ్ఞః డే॥
విద్యసంతతికెల్ల మిత్తుడగు ను ♦ ద్విందుష్టతో మైత్రి; యో
యద్యైతజ్ఞః! చిరంబు నిల్వదు వెస ♦ న్నా నింగనుంజుమ్మిలన్॥
గీ॥ తావిదేశగతుండైయు ♦ భావమునను గురు నిలుపుకొంటయే
గురుఃవరసమీపా వాసమగు; భక్తిలేమి భా ♦ ఐముననొజ్జః
జేరఁడే నంతిగుండైయు ♦ దూరగుడగు ॥ ౧౯౮

చం॥ తనదగు బుద్ధిదేర్పువను ♦ ధన్యుడుతోడ బుధుండుకూడిబు॥
ద్ధిని దగఁదేర్చుకొన్నయెడ ♦ దివ్యవివేకముఁగాంచుమెల్లఁగా
ఘనతరమా వివేకమును ♦ గాంచినచో విడుఁజుండి యల్లన ।
ల్లనఁదన హేయమాగుణముఁతౌల్యముఁ బాయునుదేశికోత్తమా॥
కం॥ ఉరునయమున నిటుతోయజి చరణుండు వచించువాక్య ♦
చయమును వినియుఁ ధృరమగు దయఁజొల్పెడుశం॥ కర యమి
వరుడనియెనిట్లు ♦ కంజపదునితోన్ ॥ ౨౦౧

చం॥ అమలమనస్క! నీకిటుల నాగ్రహమేటికి? దీర్ఘసేవనా॥
ఖ్యసుహితపూరితార్థమునఁ ♦ కైతవమున్వహించినీకు వి
ఘ్నము నొసరింపలేదెడఁదఁ ♦ గల్గిన దార్థ్యమెఱుంగఁగానిమే
ధమున నినాడఁ బోకుమువె ♦ తంగలిగించెడునంతదూరమున్॥

మ॥ నలినాంఘ్రీ! యొకతెన్నె కాదు సుమి నా♦నాక్షేత్రతీర్థప్రయా॥
తలకుం గావునఁ జోరమార్గముఁ బరిత్యాగంబుఁ గావింపుని॥
స్తులసాఖ్యఁబున నొండుతోవఁ జనుమా! ఓోణీసురాగారము
ల్కలవేన్నిలు; లేనిచో హితులతో ♦ గమ్యస్థలిజేరుమా॥

సీ॥ సలుపగవలయు స ♦ జనులతోడుత మైత్రి; సుఖతతినదియె
కూర్పునుసతతముఁ ఘటితోరు రసములై ♦ క్రాలునధ్యాత్మైక్య
కథలు ప్రశాంతసంఘంబుచేత శ్రావ్యమాణములై ♦ భావన
కేళింబుఁ బ్రసన్నుడొచ్చి మిగలనో ♦ పున్నులకడగలిగిన నో

యాకథల్లున భవభయవార; కములును శ్రాంత సం ధు
మున శల్లు||

గ|| విశ్రమ మహీజములును జి ధ త్రశ్రవఃపు | మోదకరములు
దృష్టాపహ్నోదకములుఁజ్ఞుత్కళంకాంతకములును ధ జమ్ముదేశి
కాంఘ్రిసేవోత్కటామోద! ధ యజ్జపాద!|| ౨౦౪

శా|| త్రోవంజాల దినంబులం జనుచుఁ బా ధ ధోమాత్రముగూడ
నం తేవాసిప్రవరా! గ్రహింపఁ దగదా ధ తీరెన్నఁగాదోషమా
నావిఘ్నంబభిగమ్యదోష తతిక ధ జ్ఞాటన్మనోద్దిప్తదే|

శావాప్తింగనియుండుసౌఖ్యముగఁగాఁగర్వప్రాప్తియానంతకు||

ఉ|| చేరఁగనౌన్ధలంబుఁదగఁ ధ జేరక మార్గమునందె యున్నఁచో
గారియనందునబ్బపద! ధ కర్జము; సిద్ధికి మూలహనియా
గోరినయట్టిసానమునఁకుం జన కుటయు నొనుగావున|

ద్దారినయుండకేగఁ దగు ధ స్థానముఁ బాంథుఁడువేగఁజేరనా||

మ|| తమదోషంబుల సాధువేషములచే ధ తంగప్పి వెన్వంటమా
ర్గమునం జోరులు దైవమున్వసనము ధ గ్రంథంబునుందస్కరిం
చుమతించాము చరింతుగాన గుణసంధోహంబుచేతంబ్రియ
త్నమునన్బోధ్యులును మ్మెఱుంగనినరుఁన్నమ్మొగరాదెన్నఁడున్||

ఆ|| వె|| త్రోవనడుమనైనఁ ధ దోవకునామడ | లోననైనభిక్షులు
వెలయునెడఁ జేరికొలుమువారి ధ మీటితివేనిఁ ద్వ | త్కార్య
ములను జెరుపఁ ధ గాఁదగుదురు|| ౨౦౫

మ|| క్షితిలో నెద్దియనాపదంబగుచుఁ దాఁజెన్నారనో?దానిదా
మతముంజేరి భజంపు మెన్నఁడును దుర్మార్గస్థులైనట్టికు |

త్పితులన్లోనఁ దలంపఁ బోకుము ధరి ధ త్రిం గల్మష స్వాంత వి
క్షుతిచేత న్నుఖనై చరింపుము సఖ ధ స్థంబాఁజమీతుప్తియున్||

చ|| అనఘగురూత్తమాననమహా ప్రభవంబగువాఙ్మయామృతం
బునిటులఁ గోలియెంతయుఁ బ్రియోమోదమయాంతరుడై ప్ర
యాణ మయ్యెనలినపాదుఁడంతట ను ధ రే శ్వరముఖ్యులతోవ
సించె శృం | గనగమునందుఁ గొంత దను ధ శక్తురువయ్యఁడు

నానిఁ బంపితాఁ॥

౨౧౦

శంకరుఁడు యోగదృష్టిం జెలిసి మాతృసందర్శన మొనర్చుట.

అ॥ వె॥ అప్పుడాత్మశక్తిఁ దగునను భావంబు! చేతఁ దనదుత్పత్తిఁ
 రీతి నెఱిఁగి ఛాత్రతతికిఁ దెల్పిఁ చదలు తెన్నునుబూని ।
 జవనికడకుఁ జేరెఁ శంకరుండు॥ ౨౧౦

ఉ॥ ఆతురయైనమాతఁ గని యార్యపదుండుఁ దదీయపాదకం
 జాతసమీపమందపుడుఁ సాఁగిలి మ్రొక్కెనుభక్తితోడన ।
 న్నాతియుసన్నిధింజెలఁగు నందనుఁగాంచి శరీరబాధఁదా
 నాతఁజిబాసె గీర్వసమ యార్దితుఁడబ్బముచేత నెట్లటుల్॥
 మ॥ అవనిస్సంగ విహీనుడై యును విమో హధ్వంతముం
 బాపు యోగివరేణ్యుండు నిజాంబవై నలరుభక్తింజెం
 తకుంజేరి యిట్లువచించె న్జనయిత్రితో; జనని! యా లో
 కింపుమీ నన్ను; వేగ విసర్జింపుము భేదముం దెలుపుమే
 గావింపఁగా నాపనిన్॥ ౨౧౩

చం॥ అనవిని చాలకాలమునఁ కంతికముం గుశలంబుతోడఁజే
 రిన సుతునాపెతాఁగని ప రిస్ఫుట హర్షమయాంతరంగయై
 కనుఁగవసమ్మ దాశ్రువులుఁ గారమెయిం బుల కల్పెలంగఁబు
 త్తునిక నె మందమా నెలుఁగుతో నిటుల తఱినా ర్తితోఁపఁగన్
 మ॥ సుత! నీవి దశయందునుంగుశలివో చున్నా కిటుల్గానిపిం
 చితి,పింకెయ్యదియింతకెక్కుడయివాసింబొల్పుకృత్యంబు?వృ
 త్తతచే జీర్ణతఁగన్న యీమెయిని నే న్ధాత్రిన్భరింపంగ లే
 ర; తగందీని దహించి చేర్చుమిఁకఁ జేరంబుణ్యలోకంబునన్॥
 సీ॥ అవియిట్లులనుతనఁ జననిదా వచనంబు; నాలించి యాశంకఁ
 రార్చుడంతఁ బరమసుఖ స్వరూపమును మాయామయా;
 కేషవిశేషుడు ధోవరహిత మును బ్రమాణాతిగం బును
 నేకమును స్వప్రస; భంబునున ప్రమే యంబునగుచుఁ దనరు
 నెయ్యది సనా తనమాచు నెటవాస్త; పదముఖభాగక
 ల్పనములేదా ।

గీ॥ మిన్నుఁబలెలోన వెలి నెద్ది † సన్నిహితము! గానపుడు దాన
నాద్యంత † మైనిరామ! యంబునై యొప్పుఁ బరమగు † నట్టి
బ్రహ్మ! మును జననికీ నెఱుకపఱ † చెను బ్రియమున! ౨౧౬
మ! తన యుండిట్లుపదేశమున్నలుప నం † తన్నాధ్వీయానాపెపు
త్తునితోనిట్లను; సౌమ్య! నిర్గుణమునం † దున్నిల్వఁగాలేదునా!
మనమట్లాట గుణాఘ్య సీశుని వచిం † పంబూనుమసూలమా!
చునసూక్ష్మంబు నగోత్రమాచు నెటుని! ల్చుంద త్వమాత్రం
బెదఁ ॥ ౨౧౭

గీ॥ ఇట్లుపల్కెడు తన జన † యిత్రీవచన! మును గృపంబొల్పు
నయ్యతి † ముఖ్యుఁడువిని! యాఁడెసంచయహరు నప్త!మూర్తి
నపుడు! భక్తివిలసిల్లనిట్లని † ప్రస్తుతించె! ౨౧౮
అచార్యకృత శివస్తవము.

మ! పరతత్త్వార్థమునై చిదాకృతియు నై † బ్రహ్మాందిశేశాదిని ।
ర్జరమృగ్యంబునునైతురీయమునునై † స్వాంతోక్త్యతీతంబునై
పరమాద్యంబున నాదిహానియుఁ బర † బ్రహ్మస్వరూపంబునై
కక మొప్పారెడు వైవమామహమును! త్కంతంబునంగొత్పాదన్

మ! నిరతంబుంగడుభక్తి గొల్పెద భవా † నీనాథ సంసారసా!
గరపోతంబునుసేవనాగత మహా † త్కంతాధ్యబృందారకా
సురసంతాన విసమ్రీశీర్ష విలస! చ్ఛభాధ్యమందారసుం!
దర సూనప్రచయాభిషేక్తమునునా † త్వత్పాదరాజీవముఁ!

శా॥ శారీశాన! జగత్ప్రియాధిప! విరా † గప్రొల్లసద్యోగిరా!
ద్వారాంతస్థలవాస! సంశ్రిత జన † వ్యాప్తృకారుణ్య! సం!
సారాపద్వినివారకా! విపులతే † జఃపుంజమూర్తి! నమ!
స్కారమొసకలైక బాంధవ! తగం † గావించు నీశక్వడుఁ!

శా॥ దేవాధీశ్వర! యాదిదేవ! శుదన † ద్వేషీ! పురారీ మహా!
దేవా! బాలసుధాంశుశేఖర! యమి! ధ్యేయస్వరూప! యమా!
రీవిశ్వేశ! హరాయటంచు నిను న † ర్ధిన్లోన నెల్లపుడు!
న్భావించుం గృపనించు మల్లగుట నా † వై సత్కృపావారిధి!

మ॥ ప్రమథాధీశ్వర! దానకాల మిది; పాత్రంబెన్న నే; నీవెదా
నమును బాతుని కిచ్చు దాత; వటుగానన్ని న్నెయించినాఁ
డ; మతేవారిని వేడఁ బోనను దయా యా! సుఖిరంబాభవ
త్సుమహద్భక్తినే నాకొసంగుమిల నా! దుష్టన్యం దెక్కుడై
మ॥ పశువుంగానను వెంచెదేనియదియే యభివ్యాహఁగాదెని
కుళివా! నన్నుఁగళంకిఁగాననినభ య్తున్నాడఁగాదాల్చెదీ!
పు శిరంబుదున వానినే; ననుద్విజ హ్వంఁగాఁగభాషించెదీ!
ని శుభక్షేత్రమకాదె? యెల్లరు నెహో నీహృషీనస్థన్యలే॥

మ॥ మృడ! నీకన్న మహింబ్రపన్నునకు నా యింబాపఁగానాశర
ణ్యుఁడు లేడంచుదలంచు మమ్ములఁ గృపా యుక్తుండవై
యోము; మిప్పుడ మాదైన్యము బాపుమయ్య;దివిష యా
జ్యోత్స్నా లేనిచో! జెడు నిక్కంబుగ భక్తవత్సలతల యిం
పంగ నీకియ్యెడన్॥

౨౩౫

మ॥ శివ! నేనొడ్లకు ద్రోహ లేశమయినన్ యేయంగలేనైతి నె
ట్టి విధిబ్రీతుండవయ్యెదో? యెఱుంగఁదండ్రి! స్త్రీస్వప్నితాత్మ
సంభవవిద్రోహులకైననీవుదయయె! పుంగవ బ్రహ్మండవై
తివి; నాకేటికిఁగావు? తెల్పుముయదు! ధ్యేయప్రభావాదయఁ॥

శా॥ ధ్యానంబున్నతి నర్చనంబును యథాన్యాయంబుగాశల్పనీ
శానా! నాకెఱుంగంగరా దయినను యాహంబునంగొల్తుని
ర్మానుస్మృతియుతుంబురస్మితునిమా యర్కండే యునిబోవదు!
ర్మానాభ్యాంతక భంజకంబయిన యు యత్పాదరాజీవముఁ

మ॥ గళమందంకము మేనునందున భుజం యగ్రవాతము జేతిలో!
పలవేధస్సు కపాలము,న్న దుట్టివై యభివ్యాసలక్షంబు,నా!
దలబాలేందుని; వామభాగమునఁ గాంతారత్నముందాల్చిశో
భిలుదేవోత్తముఁ దక్క వేల్పునొరునే! వేడంగఁబో నన్నుదున్॥

ఉ॥ శంకరసంయమిందుగిడిటు యస్తుతి జేయఁగఁదుష్టినందియే
ణాంకవిభూషుండంత వికృత స్యుల శూల పినాకపాణులం
గింకరులన్నవీయుల న యిందుల నాసతి చెంతకంచెనా

శంకరుమాత వారిగని ♦ చాల భయంబునఁ బుత్తుతోననున్
క॥ తనయా! వీరలఁ గనినం । తనె భీతి జనించె నా యె ♦ దం
గంపిత మ । య్యెను మేనుగాన వీరల । మునుకొని చనఁజాలఁ
దెల్పు ♦ శు మఱియొకగతిక్ ॥ ౨౩౦॥

క॥ అనుచుం గడుభీతిని దనఁ జనయితివచింపనంత ♦ శంకరయ్యు
భూ । ర్యనునయమున నాశివదూ । తనిచయముం బంపియంతఁ
దల్లికొఱకునై ॥ ౨౩౧॥

ఆచార్యకృత విష్ణుస్తుతి.

సీ॥ భోగిరాట్పర్యంక ♦ మున లచ్చి తొడలపై; కొమరాధు పాద
కం ♦ జములవానిఁ । గరములభక్తికై జా ♦ మరములఁబూని
భూ ♦ నీశలు పీవఁగా ♦ నెగడువానిఁ । బటుభక్తినింజలి ♦
ఘటియించి యెదుటఁబా; ల్పెడు తార్ఘ్యచేఁ గొల్పఁ ♦ బడెడు
వాని । ధృతమూర్తులగు నస్త్రు ♦ దేవతలేవురుఁ; జట్టఁగానడు
మఁ జూపట్టవాని

గీ॥ ఘనతమాలాభకోమల ♦ తనువువాని మహితరత్నప్రభాస్ఫుర
న్మకుటుండగుట । బాల భానుమదగేంద్ర ♦ నీలనగముఁ ।
బరిహసించు హరిస్థక్తి ♦ బ్రస్తుతించె ॥ ౨౩౨॥

చం॥ తన తనయుండు దెల్పిన వి ♦ ధంబుననొప్పెడునంబుజాతునీ
శుని నపుడాసతీమణి వి ♦ శుద్ధ మనంబునఁదాధరించి భ ।

క్తిని మృతికాలమైనను మ ♦ తి స్థిరనింబుజనేత్రునెంచుచుం
దనయునిమోలయోగులవిధంబునస్వామలదేహమున్విడెక్ ॥

గీ॥ అత శరదైందవమరీచి ♦ కాంతియై వి । చిత్రవిచలద్ధ్వజాధ్వ
మై ♦ చెలఁగుచునుమ । నోజ్జమా హ్యోమయానంబు ♦ నుం
గొని తగి విష్ణుదూతలు. పౌదుర్భవించిరపును ॥ ౨౩౩॥

చం॥ కినుగవకింపుఁగొల్పుచునుఁగ్రాలెడునాహరిదూతలంగనుం ।

గొని పరితుష్టయైసతిత ♦ నూజుఁబ్రశంసనొనర్చె నంత నా ।
పెను బహుమానపూర్వముగ ♦ విష్ణునిదేశగులావిమాన మం ।
దున నుపవిష్టఁజేసివెసఁ ♦ దోడ్కొనిపోవఁ దొడంగిర త్తటిక్ ॥

గీ॥ అగ్ని దినశుక్లపక్షోదః + గయనమాసః । వత్సరది నేశవిధుతటి +
ద్వరణ జిహ్వః । కమల సంభవముఖ్యలో + కములనాపె । వరు
సగా దాటి తానందెఁ + బరమపదము ॥ ౨౩౬॥

శంకరుడు తల్లి కినుత్తరక్రియచేయుట.

మ॥ యమివద్యుండునిజాంబకంతఃజరమం + బా సేతఃదానేయినఁ
ర్చు మతిస్థంధులనెల్లరంబిలిచె, వా + రున్మంకరుంగాంచి సం ।
యమివోనీకధికారమీజనని దే + మాంబుందహింపంగనో ।

కుమతీ! యున్నదె? యంచుదూరిరికడు + స్తోపంబుదీపింపఁగఁ

గీ॥ తననుబండుగులెంత దూ + రిననుగోప । మును రవంతయుఁ
+ జెందక + యనలమునిడఁగోరి । సంయమితనబండు + గులను నెమ్మి
నెంతవేడివ వహ్నిదా + మీయరైరి ॥ ౨౩౭॥

గీ॥ దానఁబటరోష సంవృతాం + తరుడగుచును । మిగులనెండిన
కట్టలఁ + దగఁగడించి । చేతఁగరకంబుఁగొనియింటి + చెంత
మాతృ! దక్షిణ కరంబునను వహ్నిఁ + దామధించె॥ ౨౩౮॥

కం॥ అదహనంబునఁ దనజన । నీదేహంబును దహించె + నిర్మమి
వశ్యం! ధైర్యపించెడు భగవ! త్పాదుడు దివిజులు నుతింప +
బండుగులు కననో॥ ౨౩౯॥

శంకరుడు స్వజనులకు శాపమిచ్చుట

చం॥ అడిగిన నగ్నినీయమిని + సౌర్యపదుండు సరోషుడౌచునఁ

ప్పుడు శపియించె బాంధవసః + మూహమునీగతి; నింతనుండియ
య్యెడుజడులార! సచ్చుతిబహిష్కృతిమీకు; భవద్గ్రహంబులం
దుడుగును భిక్షసంయముల + కుండెడు నిండ్లకడ స్మృశానముల్॥

గీ॥ అనుచు సంయమిశాపమి + చ్చిన కతమునఁ జదువరచ్చటి ద్వి
జులుచ్చిఁ + జదువునిండ్ల! యతులు భిక్షులుగొనరు; గృ + హం
బుల కడఁ గట! శ్రృశానంబులయ్యె ని + ప్పటికి నచట॥ ౨౪౦॥

గీ॥ కలిగెఁ గాలటినున్న వి + ప్రులకు నెల్ల; నిట్టి కష్టంబు శంకరు +
నెడలఁ దామొ! నర్చిన మహాపరాధము + నను! మహితుల!
యెడలఁజేసిన యపరాధ + మిడునె శుభము? ॥ ౨౪౧॥

మ॥ కడుశాంతుండని బాధసద్బద్ధునకుం ♦ గావింపఁగారాదు; శాం
తుఁడు దానయ్యను బాధనందునెడఁ బూ ♦ నున్రోషముం
జల్లనై కడుసౌఖ్యంబునొసంగుచందనపు వృక్షంబైనసంఘృ
ప్తమై యిదు నత్యుగ్రకృతానుకీలలను గా ♦ దే! భూతలం
బందునన్. ౨౪౪

శా॥ తేజోవంతులొనర్చుకార్యములశా ♦ స్త్రీయంబులైతోచినన్॥
భ్రాజత్తత్కృత కార్య సంచయముదూ ♦ ర నాద్రు; నింద్యం
బనం గాఁ జత్తంబులఁ దోచు భాగ్యపుని దా ♦ కర్మంబు;
స్వీయప్రజా రాజన్మానులు కొందఱీయరొకొ కూ ♦ రంబా
వృకాస్యాళికిన్. ౨౪౫

సీ॥ కరుణాకుండైన శం ♦ కరసంయమిందుండు; మునిజనులును
గోరు ♦ కొనెడు నదియుఁ బెంపైన సౌఖ్యపఁరంపరచేనొప్పి;
వితమున్నుమై పునః ♦ పతన రహిత! మగునదియునునగు ♦ సు
గతికి దనతల్లి; నిం జేర్చి దుర్మత ♦ పుంజమునుమ! హీతలం
బున నంత ♦ శాతనంబునొనర్చి; స్వమతంబు నిల్పఁ జి ♦ త్త
మునఁ దలఁచి॥

గీ॥ దానికిందోడుగా నర్హుఁ ♦ డైన వాఁడు! దనకు శిష్యుండునగు
సవం ♦ దను సమాగి మనమునకునై నిరీక్షించు ♦ చునుమతిని
దలంచిన సుకార్యమున నాల ♦ సిం చెనచట॥ ౨౪౬

పద్మసాదుఁడు దక్షిణదేశయాత్రచేయుచు గాళహస్తి కరుగుట.

చ॥ అనఘుఁడు పద్మసాదుఁడును ♦ నంతగురు ప్రవరాజ్ఞచేనుదీ
చ్యనిఖలతీర్థసేవనము ♦ సల్పిపదంపడే జేరె గుంభమం
దున జనియించి వాద్ధినొక ♦ తోయకణాబుగఁ గోలికట్టెన్
న్మునివఱుఁడుండు దిక్కునకు ♦ మోదమెదన్విలసిల్లనల్లనన్॥

ఉ॥ ఆదిశరావ్య భూమిధర ♦ మైకనువారికనారతంబు స॥
మ్రోదదమై సమాశ్రితస ♦ మూహ విమోహనివారకంబునా
నాదురి తేంధనాగ్నియుఁబి ♦ నాకినివాసముఁ గాళహస్తి నా
గాఁదనరారుక్షేత్రమును ♦ గాంచె సరోరుహపాదుఁడుతటన్॥

చం॥ కమలపదుండు దేవధుని ♦ కన్నను సెన్నంగ మిన్నయాసువ
ర్ణముఖయనం జెలంగుధుని ♦ స్నానమునుం బానరించి చొచ్చెదే
వమునిజనాన్తహరియు శి ♦ వాధవుడై తగుకాళహస్తినా
భుమహితమా గుడించి వప ♦ ధూతకళంకు నుమేసునింగ నెన్

మ॥ కనిసద్భక్తిని సంస్తుతించెను భుజం ♦ గ వాగ్రతసంకాశితాం
గుని; బాలేందుకలా విభాసిత శిర ♦ సున్నుర్నికారుణ్యతో
యనితాంతార్థమనస్కమా నగజచే ♦ నాలింగితుండైనవా
ని నమర్త్యస్తుతులింగ సన్నిహితునిన్ ♦ శ్రీకాళ హస్తీశ్వరున్

చం॥ పలుమఱుభక్తి మొక్కుచును ♦ భావసుమంబులచేభవానితో
నలరెడు కాళహస్తీపతి ♦ నర్చితునింబానరించి యంతనా!
జలజపదుండు వేడ్కవిల ♦ సత్ప్రభుభక్తిని దీర్ఘయాత్రల
నలుపగ వేడియందుకొనె ♦ శంకరదేవుని యానందానాగిన్

సీ॥ పార్వతియనుచేరె ♦ బరంగెడునాదిమ; పృథ్వి కడుంబ్రహ్మ
ర్ణమునఁజూడఁ నవిరతంబును సదా ♦ శివుఁడు సాయంతనం; బున
నటించెడు నెట ♦ ఘనులు నమల హృదయులునైన మా ♦
సీంద్రులు దివ్యదృష్టిని శివుతాండవం ♦ బునెటఁ గనెదఁ రో?
జన్మమృతి ముఖో ♦ రు తర భీతిని బాపి; యెదకుఁగంటికిఁ దుష్టి
నెద్ది సేయు ।

గీ॥ నట్టి యురుతర మహిమచే ♦ నలరువుండఁ రీకపురమున కాపుండ ♦
రీక పాదుఁ డరిగియిటఁగల తీర్థపు టభిధయెద్ద । టంచునటఁ
గలవారిఁ బ్ర ♦ శ్నించెవేడ్క॥ ౨౫౨

ఉ॥ వారలలోనశంభుపద ♦ వారిజభక్తుఁ డొకండు వల్కెనీ
తీరుగ; నోయతీశ్వర! ను ♦ ధీవరులెల్లఁ గుమున్ను వేడఁగా
వారలపై నెసంగెడు కృ ♦ పన్నిప్రణిహిత సాస్మరించె బ్రం
దారక వాహినిస్థనియుఁ ♦ దానిటఁ గూరిచె భవ్యతీర్థమున్

గీ॥ శివుని యాజ్ఞను నీతీర్థ ♦ ము వజ్రలెనను కతన దీనిబుధుల్
శివ ♦ గంగయాదు రిందుఁగూరికిన వారల ♦ యిందుధరుని
తాండవముఁ గాంతురఘములఁ ♦ జెందుదురిల॥ ౨౫౩

కం॥ భువి నాట్య శ్రాంతుండగు శివునకు శ్రమముడుపల్గోనఁ జింతించుచు నా శివ; గంగనాఁగనిటనా య్యె; వెలసెనక్కతనక్షేత్ర) ♦ మిద్ధితదాఖ్యైః॥ ౨౫౫

సీ॥ సాయంతనమున ధూ ♦ ర్జిత నాట్యమును దివ్య; సంతతి వినుతింప ♦ సలుపుచుండఁ నటనంబొనర్చెడు ♦ తటముచే నిహతమై; చలియించుచుండెడు ♦ జలగతిఁదగి స్వనికేతనంబునై ♦ వజ్రలుచంచజ్జటా; వలెనుండి యరుపార్శ్వ ♦ ముల వినోదా వశమునఁ ద్రిపథగాఁవారి, పర్యాపత;ద్భిందుకం బయిజాతి; నందువలనాగీ॥ సారసంవేదులైన స ♦ జ్జనులుకొందఁ జిమ్మహాతీర్థమును వది ♦ యింతురు; శివా గంగయని; దీనఁగ్రుంకి శం ♦ కరపదాబ్జ ములఁగని విశుద్ధమతి నాట్య ♦ ముఁగనుబుధుఁడు॥ ౨౫౬

మ॥ కడుభక్తిన్నివగంగమున్గి హిమ వ ♦ త్కన్యా మనోనాథుఁగాం చెడుమన్యోత్తముఁ డందుపుణ్య గరిమంజెప్పంగ నీశండుఁజాలఁడన నివ్వశ్వములోనఁ దద్విభవ మె ♦ ల్లనస్మింస్తుతింపంగ నె । న్వఁడు శక్తుండగు? నార్యపాదజల జ♦ద్వంద్వద్విరే ఛాత్రమాచం॥ అని తనతోడ నిట్లుటను ♦ మాధిప భక్తులలో నొకండు తెల్పిన ముదితాంతరుండయి చ ♦ లింపని చిత్తము నీశునందుఁజేర్చి నలినపాదుడంత విధు ♦ శేఖరజాహ్నువిలోనఁ గ్రుంకిలోకనిచయగోప్తయైన శితి ♦ కంతుపదాబ్జముల న్బుజించెదాన్॥

గీ॥ తామరసపాదుఁ డంతట ♦ రామసేతు పునకు నేగఁగఁడవ చిత్త ♦ మునఁదలంచి పలువురు వినేయలెంతయుఁ ♦ గొలిచి రాఁగఁ బ్రయతమానసుడౌచుఁ దా ♦ బయలు వెడలె॥

సీ॥ క్షీరాబ్ధివాస ర ♦ సికుఁడు, హేమాంబరుం; డు నిఖిలవ్యాపకుం ♦ డునగు పద్మ నాభ ముఖ్యాభిధా ♦ నవిరాజితునకిల; బూతమై తగుదేని ♦ పులిశతలము కరము సమ్మతమాచుఁ గ్రాలెనో? యట్టికా; జేరి నాఁ బూతమై ♦ వెలయుధునిని జనుచు మార్గంబునఁ ♦ గని దానిలోఁ గ్రుంకి; తత్సుజలాభిషి ♦ క్తంబునైన॥

గీ॥ కమల నాభు పదాబ్జయు ♦ గృమును భక్తి నెదనుధ్యానించి
యంభోజ ♦ పదుండు విమల మతియులేవినేయనిచయసం ♦
యుతుండగుచును వెడలె నుచితస్థలిగూర్చి ♦ వేడ్కతోడ॥

పద్మపదుండు పేసమామ యూరవిడియుట.

గీ॥ లంబుజపదుండు మార్గమ ♦ భ్యంబునందు వలలు మాతులు
నింటికి ♦ సరిగెజనుచు ధీయుతుండు మాతులుండునా ♦ తో
యజపదు సాశ్రీవుని జాగుగాగని ♦ యలరెను గడు॥ ౨౬౦
కం॥ కలబందుగు లెల్లను మా తుల గేహగతునిగాగె ♦ దోయ
జపదునిం దెలిసి చనుదెంచి కనుగొని యలరిరి కనుగవల
సమ్మ ♦ దాశ్రులుగారక॥ ౨౬౧

ఉ॥ ఒక్కండు మోదముంగనె మ ♦ తొక్కండు రోదనముంబాన
చ్చెనిం కొక్కండు లేతనవ్వలయ ♦ నొక్క మెయింగనె
వేతొకండు తానెక్కుడు పేర్ని మున్ను చరి ♦ యించినతీరు
వచించె, వేతొకం దెక్కుడు తుష్టితోడ వచి ♦ యించె; స్థల
ద్గతి మొక్కెనొక్కండుక॥ ౨౬౨

కం॥ లంబుజపాదుని జరకా లంబున కగపడిన నిర్మల ♦ లమన
స్కం బ్రమోదంబలరజాచిబంధు జా నంబెల్ల వచించెనిట్లు
ఘ ♦ వంబగు వేడ్కక॥ ౨౬౩

కం॥ చిరకాలమునకు మాకను తెఱగును జేరితివి; నిన్ను ♦ దిల
కింపఁ దలం తురు; మైతి నెల్లబంధులు కరుణాకర! యైన
జాడఁ గారావుగదా!॥ ౨౬౪

కం॥ తనయులు జట్టలు నెచ్చెలు లునులేరు మహిమబాధ ♦
లోపించును జోరనిచయ భయముండదు కా పున ధన్యత్వా
స్పదంబ ♦ పు న్యతితమహి॥ ౨౬౫

అ॥ ౨౬ పూలబండ్లగుమిని ♦ బాడుగు కొమ్మలనొప్పు పెద్దతరువు
జేరి ♦ పీడసేయు రీతి; ధనికు నరు డ ♦ రిద్రులు బాధింతు
రను దినంబు సద్భుధాగ్రగణ్య!॥ ౨౬౬

చం॥ అమితకుటుంబ పాలవప ధీరాత్మతనుండెడు మాకు నెప్పుడో
ఖ్యమెసఁగ దల్లె నిద్దురయుఁ ధీగల్గుదు; దేవసమర్పనంబు నె
ట్లమరును? తీర్థయాత్రయెటు ధీలయ్యెడు? సంయమివశ్య!
మిమ్ముఁబోలు మహితులైనవారి నిల ధీలోనెటు కొల్పెడు
భాగ్య మబ్బెడిక॥ ౨౬౪

కం॥ అంచితఁడవిపు యతితం గాంచుట నెఱిగితిమి మాడు ధీ
గ్రామంబునకే! తెంచిన యొక పాటునిచే! బంచెనుయాత్రా
చ్ఛలమున ధీబ్రహ్మమిటకునిక॥ ౨౬౫

సీ॥ పరవివర్ధితములౌ ధీతరువులవైజేరి; సుఖమిడువానిఁ బఁక్షులు
విడుగతి నన్యప్రక్షప్తంబు ధీలగు మతదేవాల; యంబులఁజేరి
సం ధీయమి వరుండు! నిజముగావీ డువా ధీని దేటులెల్లఁ
బు; ప్పంబులఁజేరి సా ధీరంబనఁ దగు! రసమునే కోలు
క ధీరణిని సంయమియు సా; ఖ్యమునంది యింటింట ధీనన్న
మెకొనుచ॥

గీ॥ గాయమే దేహమగు నాత్మ ధీగతికళత్ర! మగును; సంయ
తమే సౌఖ్య ధీముగరహించు! ఘనవిరాగయుతాశ్రపు ధీ
యులట్టి! యమివరునికున్నె? యింకఁ గాఁమ్యము మహాత్మ॥
చం॥ మనుజు మనోరథాళికి స ధీమాప్తియెసంగదొకండుగల్గఁగో
రును మఱియొండుకామ్యమునరుండు దివానిశలంబ్రయత్నముం
బొనరుచు భార్యఁగైకొనఁగ ధీముద్దియచేకుతేనేనిఁగోరుఁదా!
దనయులనట్టి కామిని కధీతంబునఁగాంచఁడలంచునొండుదా॥

ఉ॥ కోరిన వాంఛితంబులొన ధీగూడకయున్నయెడన్నరుండు వి
స్తారపుదుఃఖముంగనును! తామఱియిష్టవియోగమందు;లో!
నారసిచూడఁగామవశు ధీడందుచు దుఃఖమునెట్లు కావున!
నూభరివిరాగము న్నతత!ముంబురుషుండు వహింపఁగావలెన్॥

గీ॥ క్రాంతి హృదయ విశుద్ధి విరాగమునకు! మూలమై; దానికిని
మూలధీముబుధసేన! యని ఘనులుతెల్పి; రసఘ నీయట్టివారఁ
లొరుల మేలునకై దానఁదిరిగదరిల॥ ౨౬౬

చం॥ తిరిగెదరావ్య లీవసు మఃతీస్థలి నెల్లడ స్వీయగోత్రముం

బరులకుఁ దాచుచు స్వేదులఁ భంగినిలోకపుఁజూడ్కిఁదోచుచు
న్గుడుకృపభూతకోటిఁయిఁగొల్పుచునోయనఘా!యథేచ్ఛజే
కుజీన పదార్థముంగొను చఃకుంతితమాగతిజ్ఞానతత్త్వై॥

మ॥ అమలుబైతగునాత్మ విద్యను మహాంహస్సం హతిఁగాల్చిశు
ద్ధమతుల్కాలఁ జరింతులోక తతిఁదీ ధర్మవ్రాతమున్నంగ్రహిం
ప మహాత్ముల్యతి సంచయపవర!త ధర్మవ్యాత్మ సంజన్మతో
యమునే తీర్థముగాఁగఁదెల్పుదురు విద్యావంతులక్కాలము॥

చం॥ ముదమొనగూర్చెభవ్యమయిఁ పొల్చెడు నీదగుదర్శనంబు;కొ
న్నిదినములుండు నీవిటమ ధీమతివరాగ్రణి! యొక నెస్థా యే
గురువని యీజనప్రతతిఁ కుండెడు నన్న నసంగినైననీ
పుదయచూగి యేగునెడఁ బొందెడు దుఃఖముఁజెప్పశక్యమే?

సీ॥ అలజడి గుమియను ధీమమునకుంగోళ; మతిసాహసంబున ధీ
కాలయంబుఁ బరదోషసూచక ధీమమునకు నాధార; మన్మత
భాషావిశే ధీమశ్రియంబు లమితహింసా మాంస ధీమ
దుష్టసాంగత్య; యుక్తంబును ద్యజంప ధీమచితమునయి యతి
నింద్యమగు గేహ ధీమాశ్రియించుటఁ జేసి; ఘనధనాశంసఁ
గూర్చి ధీమనియతులము॥

గీ॥ దురితయుక్తుల మట్టి మ ధీమమురుతరదయ నెసఁగెడు నపాంగ
ములఁ జూచి ధీమనెసవిశుద్ధ మతులఁ గావిపుమిటనుండి ధీ
నుతులఁబెక్కులాచరింతుము యతిసంచయోగగణ్య!॥ ౨౭౭

కం॥ అనిదైన్యమంది బాంధవ జనమెల్ల వచించినట్టి ధీమ
ముల నివని యలరి పద్మపాదుండను వారలతోడ నిట్టు ధీమ
కరుణతోన్॥ ౨౭౮

బంధువులకుఁ బద్మపదుడు ధర్మపదేశమొనర్చుట.

గీ॥ పరహృదయులార! వినుఁడు దై వమొ నిఖిలముఁ గూర్చు విడఁ
జేయుఁగా నవి ధీమజ్ఞులకు నిష్ట సంగతి నివృత్తులొదవిన ధీమ
యములను నిర్వికార మనస్కతఁ నెగడుటొప్పు॥ ౨౭౯

గీ॥ మిట్టమధ్యాహ్న మప్పుడు బెట్టిదంపు టాకలిని దప్పికందూలి
నాకు నెవ్వ రోగిరము బెట్టదురా? యంచు నేగుదెంచు
మనుజుడెట్లిన గృహిపుణ్య మన నలవియె॥ ౨౦

చం॥ అనుదినము స్థనీజలము నందునగ్రుంకుచు గేలదండముం
గొని హరిణాజనంబు మెయిఁగూరిచి మాపునుతేపు వహ్నియం
దునఁ దగవేల్పుచున్నియతి తోశ్రుతి వాక్యములంబంచుచే
చిన తుదతోడఁ దావడుగు సేరురయంబున గేస్తునింటికి॥

కం॥ అధ్యాత్మ వేదియై ప్రిణ వాధ్యయనముఁ జేయుచును య
తాత్పూండగు చు నృధ్యాహ్నమునకు గృహి గృహా మధ్యము
నకుఁ జేరు నెపుడు మస్కరియు నొన్న్॥ ౨౧

గీ॥ జడలతాలుపు నింటితేఁ డిడినయోగి రమున మెయిఁబెంచి
కొనుచు దీ వ్రమగు తపముఁ జేయుటను దత్ఫలంబెన్నఁ
జెందునిర్వు రనని సత్సత్త్వతి ఘోషించుననఘులార! ౨౨

గీ॥ తెలివనలరెడు నిల్లుతేఁ డలయ కుండఁ దెంకినుండియె తీర్థ
యా తిరులఁగొల్చి పడయనగుఁ జండు పుణ్యంబు
బహుళకష్ట సాధ్యయాఁ దీరముఖసేవ జగములందు॥ ౨౩

మ॥ ధనికుండొ నిలుతేఁడె యెల్లరకు నుం దా నెక్కుడంచేదలం
తునుదాస్యంబుననొక్కఁడింకొకఁడుబంధుత్వంబున న్వేళొకం
డునుజౌర్యంబుననింకొకండుఁబ్రణయాఁధ్వంధైమఞ్చొకండుమై
తిని నన్యుండు బలుంబుచే నతని చొ శ్రీనంది జీవించుటన్॥

మ॥ నిగమజ్ఞుండగు విప్రునందెది విజా నీకంబులొప్పారు నం
చుఁ గడున్వేదమె తెల్పుఁగాన నిగమ జ్ఞుడైన భూదేవు నె
చ్చగుభక్తి నృజయించి హర్షకలితం దొనల్లుఁగా నల్పు భ
వ్య గుణుండెల్ల సురాధిదన్నినఘనం దొజుండు ధాత్రీస్థలికి॥

సీ॥ నియతాత్ములు స్వశర్మ నిష్ఠులునిఖిలార్థ విదులు, జితేంద్రియ
విఠతులు; నని శము నొడ్లకుపకృతి సలుపుటయే ఘన;
ప్రతముగాఁగొనినట్టి వారలైన మహితులెల్లరును నిర్మ
ములై గృహస్థుని; తెంకిఁగూర్చియె యెల్ల తీర్థములను దగఁ

గాల్చియేతెంచె † దరు; వారిదన్నెడు; గృహియింటనున్నన †
కిల్బిఘండయి!

గీ॥ కనునఖిల తీర్థసంసేవ † గలుగుఫలము! గాన నతనికిఁ దీర్థ
మొ † క్కండె తీర్థ! మని వచించిరి బుధులు; ధ † నాఘ్యుడైన
యిల్లాతేఁ డొండెడకునెప్పు † నేగరాదు! ౨౮౨

కం॥ ఎలుకలు మొదలగునవి; లో॥ పల మెలఁగుచు బ్రదుకు; ధే
ను † పక్షిమృగముఖంబులు బ్రదుకు బయటఁగావున! నిల
యియెఘనుఁడెల్లరకు న † ని తలంచెదనే! ౨౮౩

మ॥ పురుషార్థంబుల కెల్లమూలమయియొప్పు స్త్రీనుసూ; దానికో
గిరమేమూల మటంచువేదముల ల † క్షింపంగనో; నద్దియు
న్వతిలు నేస్తుహితంబునందె; యటుగా † నససృత్ఫలంబెల్లసా
దరగేహాధిప భూరుహాశ్రయమె యాఁదధ్యంబుగానిస్మరీ
చం॥ మఱియువచింతు నాదరముఁమైవినుఁడిరలుసుక్రిమిదుమం॥

దిరములఁజేరినట్టి యతి † ధింగొలుపుండు; సముద్ధరించు వి
స్ఫురితభవత్కులంబును సు॥ పూజితుఁడైన; నతండుఁదానిరా
కరణమునందెనేనియగు † కష్టముఁ జెప్పను దెల్పరామిచే॥

గీ॥ చేయుఁడు ఫలాభిసంధిప † ర్జించి శుశ్రీషి! మీరితంబగు కర్మం
బు † మీరలెప్పుడు! జగదధీశుఁడు సంతృప్తుఁ † డగుతమంచు!
దానమిమానస విశుద్ధి † దనరెడునోగి! ౨౮౪

చం॥ చెవులకునింపుగాఁ బలుకు † చేడెలనక్కుశఁ జేర్పవారిచ॥
స్థవలపయిన్విరాజిలు సు † గంధమహాగరుపంకయుక్తిమా!
దు విమలచిత్రకంజమతి † దూషితమైనను సంయమింఁదపా!
దవనజసేవఁ జాసెదురి † తంబులు ధన్యతఁగంటి మీయెడన్!

గీ॥ బంధుగులకిట్లు బోధించి † పద్మపదుఁడు! సలిపె భిక్షును మా
తులు † సదనముననె! యడిగె భుజియించు యమిని శి † ష్య
కరమందు! నలరుకబృమిదేమటం † చపుడు మామ! ౨౮౫

స్వయంకృత శంకర భాష్య టీకను వద్యపదుఁడుమనమామకీచ్చుట
ను॥ ఇది భాష్యంబునకైన టీకనుమిసూ † రీశాన! యంచంబురు!

నఁ గడున్వేగమె యిద్దిదగ్ధమయిన † నృద్దేశికాంచన్మతం
 బాగిఁదాఁగాంచుమహాప్రచారమును; గాఁదు క్రిందొలంగింపఁగన్
 గీ॥ స్వమతనాశంబుకన్న వే † శ్శమిది హాని నందుటయెమేలు;
 గాన గృః † హంబుతోడఁ గబ్బము దహింతుననియెంచి † కడు
 నొగినలు! గడల నింటిఁ జచ్చిడి † యడలెనతఁడు॥ 300
 సీ॥ నలుకెలంకులమహా † నల మంటుకొనినాదు; భవనంబు నఖిల
 వఃస్తువులతోడఁదహియించుచున్నది † త్తటి నక్కటకట! నా;
 కివియెల్ల నెటులభిఁయించునిఁకను! నావస్తువులువోయి † నను,
 గుండకుండుదుఁ! గాని కంజాంఘ్రి నా † కడ సువచన! రచనల
 మిగుల వి † రాజిల్లుచుండెడు; గ్రంథంబు నొకఁడుంచి †
 పాణతుల్య!

గీ॥ మిదిసుమీ; భద్రముగనుంచు † మేనుమరలి! వచ్చికైకొందు
 దీనినం † చిచ్చఁజనియె! నతఁడిటకు నేగుదెంచి “యో † యన
 ఘ!కోశ! మి”మ్మనిన వానికెటువచి † యించువాడ?॥ 301
 చం॥ జనులు వినంగ నిట్లతఁడు † సంతతమా కడుఁ బేర్చిబోలెన్!
 దనమునొనర్చె, బల్కుదురు † ధాత్రి జనుల్వినినట్టిదానినే;
 కొని; యిదెమూలమే యనుటఁకుం బొనరించిన వారికన్న ధా
 త్రిని బ్రకటించువారికిరు † రెట్టులఁ బాచితమంచునెంచుచున్,
 చం॥ కమలపదుండు స్వాశ్రవని † కాయముతో నదుదేరభూరిపా!
 పములను గాంచుమాత్ర నొగిఁ బాపెడుపుల్లమహామునీంద్రు
 నాశ్రమమునుజేరి శిష్యునిక † రంబున కెల్లను దన్దహాస్థలం
 పుమహిమ మెల్ల దెల్లముగ † బోధపడన్వివరించెనీగతిన్॥

పద్మపాదుఁడు శిష్యులకు రామేశ్వరమహిమకై రామకథచెప్పట.

మ! వినఁడీ రెల్లరు; మున్నురావఁజుడు సా † ధీశిర్షమాణిక్యభూ!
 తను సీతన్వరియించి పట్టణపుటు † ద్యానంబునందంచెనం
 చును శ్రీరాముఁడు వానిఁజంపబ్లవగ † స్తోమంబునునొందరుం
 డును దోడుజనుదేరరాఁగడలియొ † డ్లంజేరెనుత్కంఠతోన్॥
 చం॥ పుడమి నె పవ్వలెత్తెడుఁగఁపుల్లదుఁ గాని మహాసముద్రముం

- గడవఁగఁ జాలరేగతిని ♦ గాంతును సీత? నటంచు రామచంద్రుఁడెదఁగడుంగడుందలఁచి ♦ తోయధిదాఁటిమహీజఁగాంచన! యెడు సదుపాయముంగనక ♦ నీచలపర్ణపుఁజెట్టుక్రిందఁదాన్
- గీ॥ తనదు వింటి నొకటవైచి ♦ దర్శలపయిఁ గూరుచుండఁగనంత విదూరగతము! ముని సురార్థ్యము సుఖ శీత ♦ మునగుతేజ! ముర్వి నెల్లను వ్యాపించు ♦ చొక్కఁడగవడె॥ 302
- గీ॥ తనకు నభిముఖముగ వచ్చు ♦ దానిఁ జూచి యురుపరాక్రములైన యందఱునులేచి రంత నాసుప్రభామండఁలాంతరమున! నలకు పురుషాకృతిఁగనంగ ♦ నయ్యెనొకఁడు॥ 303
- గీ॥ ఆప్రభామండలంపు మ ♦ ధ్యంబునను ని ఖల తపోమయమా శివాకృతి యగపడె! దానిలో పాదిముద్రితోఁ ♦ దనరుకుంభ సంభవమునీంద్రుఁగఁగపి ♦ చయమెఱింగె॥ 304
- ఉ॥ ఆకలశోద్భవుఁడనిన ♦ యంతసె రాఘవుఁడంతరోద్ధమా! పోకటమైన ఖేదమును ♦ బాసె; మహాజన దర్శనంబె చిం! రాకులులైన దేహుల మ ♦ హామతి దైన్యముఁబాపుఁగాదె? పెం! జీఁకటినింబ్రభాకరుఁడ ♦ శేషముగానొగిమాపునట్లుగన్
- చం॥ రవివంశోద్భవుఁడైన రాఘవుఁడు భాఁర్యాయుక్తుఁడౌకుంభసం! భవమానీంద్రుని బాద్యముఖ్యములచే ♦ భక్తిసమర్పించిత! త్సువిరాజత్పద నీరజానతశిర ♦ స్కుండౌచునొక్కింతనే!
- పు విచారాంబుధినుండివల్కెధృతినింబూర్ణంబుగానూనితాన్ మ! మునివర శోకమస్పృగున ♦ ముద్రమునందుననున్ననన్నుమీ రనుపమ సత్కృపంగనుట ♦ కైయరుదెంచుటమిమ్ముఁగాంచిమా జనకునిఁ గాంచినట్టు లేద ♦ సందియమందీతి; నన్నవాప్తకా! మునిఁగఁ దలంచుకొందునిఁకఁబూర్ణశుగర్లవముందరించెదన్॥
- ఉ॥ నాదగు సత్కులంబు వలి ♦ నప్రియునుండి జనించెనెదను! న్నాద్యశకష్టభాజనులు ♦ మానివరా! జనియింపలేదు; నే! నాదిఁబదచ్యుతుండనయి ♦ యంగన తోనను జన్ముతోడని రోద్ధుఁడనైయరణ్యమును ♦ బొందితిఁ దాతనియైక్తికైయొగిన్॥

శా॥ మారీచుండను రక్కసుండొకడదా॥ మాయాకురంగాకృతి
 స్వారస్థున్నను తేసి నాసతికి; సం + దుంగూడ నాపైనదు॥
 ప్పారంభుండగు రావణుండు మునినే॥ పథ్యంబునన్వచ్చిమ॥
 న్నారీరత్నమునున్న రిండుకొనిలం॥ కాపూర్ణతుండయ్యెదా॥
 గీ॥ సహజముగఁ దన్వియైన యా + సాధ్వీయిపుడు॥ నాదగువియో
 గముననుదై + న్యంబునంది॥ చిక్కిపోయినమేని తో॥ జెలు
 వుఁ బాయఁ॥ దన యశోకవనమ్మునం॥ దనఘ॥ యుంచె॥ 309
 చం॥ కడలినిదాటి దుష్టుదశ + కంధరునిం బరివారయుక్తునె॥
 క్కుడగుభుజాబంబునను + ఘోరరణావనినుక్కడంచి॥
 పడఁతిని దెచ్చునట్టి సదు॥ పాయముఁ దెల్పుఁడిట వ్వితంబుఁదె॥
 త్పెడు ఘనులీరుతక్క నిక + లేరొరులేతును సన్మునీశ్వరా॥
 కం॥ అనుచుంబల్కెడు శ్రీరా॥ ముని గనుఁగొని యయ్యగస్త్య॥
 మునివర్యుడు సాంత్వన పూర్వకముగఁ గడుఁజే॥ ర్మినిదావచి
 యించె నిట్లు + స్థితవక్తుండై॥ 310
 శా॥ రామా! శోకవశంబు నందకుము దు॥ ర్వారోరు దుఃఖావళి॥
 న్భూమిం దైవవశంబునంగని యొగిస్త్రుఃఖాఘనిర్ముక్తులై॥
 భీమద్గీత చరిత్రులై నెగడు ధా॥ త్రీనాయకు ల్లిగ్గురు॥
 కోసమోద్యంశములందునంగలరు సం॥ శోధింపఁగా నెందఱో ॥
 చం॥ ఘనమతి! మేటిపీ వెకడ + కార్ముకధాతులలోన; నీదుత॥
 మ్మునకుఁ బరాక్రమంబునస॥ ముండొకఁడేనియుఁగానరాదు; కీ
 శనికరవేష్టితుండయి ల॥ సత్సృఘు భక్తినిభానుసూనుఁడ॥
 ప్పలు దగఁగొల్చునిన్ను రఘు॥ పుంగవ! నీకిటులాడబాడియే ?
 ఉ॥ ఇట్టి సహాయ సంపదయ॥ హీనపరాక్రమ! నీకెసంగు ని
 ప్పట్టన నేహితంబుఁగఱ + పందగియుంటినికేమొనర్చునీ॥
 బెట్టిదమైన వార్ధినిను + భీతిని వీడుము దీనిగోష్పదం॥
 బట్టుల; లో॥ డలంపు విపు॥ డందుము మోదము; జానకీపతి॥॥
 చం॥ మునుపటులీ సముద్రజల॥ ముం॥ దుటికాలములోవఁగో॥ లదం॥
 జనుమిది యెండినంతఁగపి + పైనయముతోనాగిలంకీపు దీ॥

- ననుమహిలోన సద్యశము | నాకెయు పాగతమాఁ; బయోధిగ |
 ట్టినయెడ నీకెరాఘవ! ఘటిం చెడునయ్యదియుత్కటంబుగన్ ||
 చం || ఘనతర సేతువుంజలధిఁగట్టి రఘూద్వహ! సీతఁదస్మరిం |
 చిన దురితాత్ము రావణునిఁ జెచ్చెరగీటడఁగించి యా విధూ |
 డునలిన బాంధవబును గఁడుంధ్రవహా యశముంగడింపు; ||
 శనిచయ సంయుతుంజవయి | సత్వరమివానరింపుమిపనిన్ |
 ఉ || ఈగతి నాఘటోద్భవమునీదుగ్గిని ప్రేరణఁజేసిరాముఁడీ |
 సాగరమందునం బ్లవగ | సంఘముచే నురుభూధరంబుల
 న్బాగుగ సేతువుండగ నొనర్చఁగఁజేసి పయోధిబాఁటిఘో |
 రాగసమానురావణుర | కావనిఁగూల్చిమహిజఁదెచ్చెదాన్ |
 తు || అనుచు న్నిష్యులకెల్ల నీరజపదుండాత్మేత్రీమాహాత్యము |
 నిన్వినికింజేయుచునట్టి తీర్థమున నా | విరూభరోమాంచుడా |
 చును స్నానంబుమఁజేసి భక్తిని సురస్త్రుత్యుండునా రామనా |
 ఘని సేవించి నుతించెదన్మహిమనం | దున్వ్రద్ధదీపింపఁగఁ |
 శా || శ్రీరామేశ్వరు వైభవంబుఁ దన సచ్చిష్యాళికించెల్పునా |
 వారి ప్రోద్భవపాదునొక్కఁడిటుదా | శ్రుశ్నించె నీక్షించియ |
 య్యా! రామేశ సమాఖ్య కంచితముగాఁజానేసమాసంబటం |
 చారాజీవపదుండు తెల్పెఁదివిధంజాఁఫక్కిగానంతటన్ | ౩౨గీ
 సీ | వినుఁడుమీ రెల్లరుపీనులకింపుగా; రామేశ పదవివరణమునిపుడు
 శ్రీరామచంద్రుండు | సెప్పెరామేశాఖ్య; వాసిఁదత్పురుష స
 మాసముగను | శ్రీకంధరుఁడును వాసిగఁదెల్పె నీపదంబును
 బహువ్రీహియం | చును ముదముననిండ్రాది సురవరులెల్లరీ
 యాఖ్యకుఁ;గర్వధారయమయి | క్రాలుననిరి |
 గీ | మనకు నెల్లరకీ యాఖ్య | యనఘులార! త్రిత్రకార సమాస
 రీతిని జెలంగుదీని నెద నిట్లు తలఁచెడుమానవులకు | నాత్మ
 తత్త్వంబు తుఁటిలోన | నలవడుఁజాడి | ౩౨ఉ
 గీ | కరము నిశ్చితమగుచు ని | క్కరణిఁదెల్పె | బడిన వరతత్సమా
 సంబు | బాగుగవిని యెల్లరును హృష్టులైనుతి | యంచుచుం

డఁగడపెనటఁ గొంతకాలంబు † కంజపడుదుఁడు! 322

మ॥ పరతీర్థ ప్రకరావగాహ సమవా † ప్త సావ్యంతనైర్మల్యుడై
సరయుండై యటనుండి తానెడలె సఁ చ్చాత్రాళితోనంబురు
ట్పరణుండంచితదేశముల్లనుచు వి † శ్వాసంబునన్మాతృసో!
దరగేహంబునుగూర్చి స్వీయమగు గ్రంథశ్రేష్ఠముంజైకొనన్
స్వకీయగ్రంథనాశమును బద్ధపడుదు వినుట.

శా॥ కర్ణాకర్ణిగఁ ద్రోవలోననె నిజ † గ్రంథంబుతో మాతులో!

దీర్ఘవాసముఁ గాల్చివైచేహుత భు † గ్రీష్టార్చులంచెల్లయి!

య్యర్ణోజాతపదుండు తావిని తదీ † యంబైనగేహంపుట!

భ్యర్ణస్థానముఁ జేరఁగాఁ జనియె † న్నాంతర్యుడై యంతటన్॥

ఉ॥ వచ్చిన యబ్జపాదుఁగని † బందుగుండ త్తటఁబల్కు నిట్టలో!

సచ్చరిత్రగ్రగణ్య! విల † సత్పుధుకోశము విశ్వసించినా!

కిచ్చియభేచ్ఛనేగి తోగి † నింటనుడఁచితి దాని గాలిదా!

నెచ్చలియెల్లలోనఁబడి † నిక్కముగాదహియించెగేహమున్॥

గీ॥ నాదు సదనంబు దగ్ధమై † నను మనంబు! నందుఁ బరిదేవనం

బును † జెందనంత! తావకగ్రంథ మదివహ్ని † దగ్ధమగుట

కుఁగడువగచెద నెద నిజం † బుగయతీంద్ర! 330

మ॥ అనునామాతులు పల్కునంబుజపదుం † డాలించి చిత్తంబునం

దున భేదంబునొకింతగాంచి ధృతినిం † దోనంది యామాతులీ!

యనివేశెంబు విదగ్ధమౌటకుఁ గృపా † ధ్యాంతర్యుడైమామనుం

గని యారీతిగఁ బల్కె నెల్లరు వినం † గాశక్తిదీపింపఁగన్॥

గీ॥ దగ్ధమయ్యెఁగదా! ప్రమా † దమునఁ గోశ! మిది; యశఘ!

దానికే మొన † ర్చెదపు నీవు! గ్రంథము వినష్టమైనను † గలదు

నాకు! బుద్ధి; దీనను దానినే † బాసరుతునొగి! 333

గ్రంథ పునస్సృష్టికై పూనిన పద్మతమని మందమతిగా మామచేయుట.

ఉ॥ ఈకరణిన్వచించి సుయ † మీందుఁడుతామచివేగ భావ్యపుం!

దీకనొనర్పఁగా మొదలి † డెన్నను లక్కజమంద;మాతులు!

డాకమఱంఘ్రిమేధకుమ † హాభయముంగని పెట్టెభుక్తిఁజిం

తాకులుఁడైతదీయమతిఁ హాని నొనర్పగనంతనేదియో॥ 33౪

గీ॥ దాని నెఱుంగఁక నీరజాఁత పదుఁడు భుజియించె; డీకనుదానర-
చించుటకును జాలఁడయ్యెను బూర్వంబు ఁ వోలనతఁడు॥
పుడమిఁ గొందఱు సెప్పుకోఁ ఁ దొడఁగిరిట్లు॥ 335

గీ॥ అంతలో నాశ్రమంబుచే ఁ నవరులుఁగడు దయితులు సతీ-
ర్థులునగు కొం ఁ దఱుద్రుతగతిఁ దీర్థయాత్ర నొనర్చుచుఁ ఁ
దెన్నునజల జాంఘ్రియమిఁ గాంచిరొగి యదృఁచ్ఛాగతులయి
చం॥ క్రమముగవారలెల్లరు స ఁ రఃప్రభవాంఘ్రికిఁ మ్రొక్కితత్పదా-
బ్జములఁగడుం జెలంగెడుర ఁ జంబును మాఘల దాల్చిరంతశీ-
ఘ్రిముగనె యేకకాలమునఁ ఁ గల్గినయోగముచేత నొనమిఁ
స్సముదయముంబరస్పరము ఁ సల్పిరి; కైకొని రొక్కసారిగన్॥

గీ॥ తీర్థములనెల్లఁ గొలిచి య ఁ దృచ్ఛను దమిఁ చేరువకునేగు
దెంచి న ఁ పాఱునలన! సుఖము నొసఁగ స్వదేశీయ ఁ సుప్ర-
వృత్తి నావిసేయలగుమియట ఁ నాలకించె॥ 33౬

గీ॥ గురువరేణ్యునిఁ గానకె ఁ కుడుగవ్యధిత! చిత్తులై యెల్లగురు
సత్ప్ర ఁ వృత్తిఁ జేరిరి॥ కేరళ సుదేశములకు నే ఁ గిరి గురుఁ
గన! సత్వరంబుగనంత నా ఁ ఛాత్రవరులు॥ 33౭

కేరళకథమహాసురాలయేశ్వరమున శంకరాచార్యశిష్యులు దర్శించుట.

చం॥ జననికి నంత్యకృత్యమును ఁ శంకర సాయమిసేతయంతలో!
నొనరిచి మిన్నుదాఁటఁదగుఁ నున్నతిఁ గావ్రెమ కేరవృక్షంబు
జినెసఁగు కేరళంబున వ ఁ సించి చఱించెను దాస్యధర్మపా-
లననిరతుండునై కఘఁ జె ఁ లాగి స్వశిష్యుల రాకఁగోరుచున్॥

గీ॥ అంత నిరుపమ మహిముఁడౌ ఁ నయ, తీంద్రుఁడిట్లు కేరళమునఁ
జరియించుచునట! నతలెమ మహాసురాలయే ఁ శ్యరుని హరిని
భక్తిబ్రణమిల్లి యీగతిఁ బ్రస్తుతించె॥ 3౩౮

చం॥ జగదధినాథ! నీవు సద ఁ సత్ప్రవిముక్తగతుండు మాయచే
నొగిఁజిదచిత్స్వరూపమును ఁ నుత్కట చిత్రమునైచెలంగునీ
జగమునులీలఁజేసెదు వి ఁ చారణచేయఁ బ్రయోజనేచ్ఛయె

- పుంగలుగఁబోదునీకుఁ; బరి ♦ పూర్ణతఁజేసి రవంతయేనియుఁ
 చం॥ చెలువుగ ముజ్జగంబును సృ ♦ జించెదవీపురజంబుతోడని
 స్తులపుధుసత్త్వవృత్తివగు ♦ చుండగఁ బోచెదుదానినిందమః॥
 కలితుండవై హరింతువటు ♦ కావున నొక్కనినట్టి నిన్నుభ॥
 క్తులు వినుతింతురెక్కుడుగఁ♦దోయజఞాత హరిశ్వరాఖ్యులఁ॥
 చం॥ మడుగులఁ బెక్కిటంగిరణఁ మాలియెతఁ బ్రతిబింబితస్వభా
 వుడయియొకండయొప్పెసఁగుఁ♦పోలిక గాబహురూపమాచునొ॥
 పెడు నిఖిల ప్రపంచమునఁ ♦ బ్రీతినిజొచ్చియొకండవైయుచుం
 గడునలరారుచుండుదువు ♦ తాదె యనేకుండవై జగత్ప్రభు॥
 ఉ॥ ఈగతినయ్యమింద్రుఁడు ర ♦ మేగు విశేషముగానుతించియా
 దేవళమందెయుండఁ గడు ♦ దీర్ఘవియోగజవైన్యచిత్తులై
 వేవరశిష్యులెల్లరును ♦ విస్ఫుటభక్తిదదీయపాదరా॥
 జీవయుగంబునందలలఁ ♦ జేర్చినమస్సులఁ జేసిరేకమై॥
 గం॥ గురువర్యుఁడువారలనురు॥ కరుణంగుశలాదికంబు ♦ గాఁబ్ర
 శ్నింపఁ న్నరసిజపదుఁ డతిదీనాం॥ తరఁడై గర్గదికదోఁపఁ ♦
 దానిటులనియె॥ 3౪౬
 చం॥ గురువర! రంగనాయకున ♦ కుంతితభక్తినిగొల్చియంతనే॥
 మరలఁగమత్పురాశ్రమపు♦మాతులుండధ్యమునందుఁగాంచి సా
 దరముగ ముచ్చటించి తన♦ ధామముఁగూర్చి వినీతియెంతయో
 వలలఁగఁ దోడఁ బెట్టుకొని ♦ భవ్యమతింగొనిపోయెనన్నొగ్గి॥
 పక్ష్యపదుఁడు గ్రంథనాశమ నాచార్యుతోఁ జెప్పి తన మందమతితకై వచ్చుట.
 గీ॥ నేను దొల్లిటి దావాస ♦ నానుబంధ॥ మున భిదాపదుఁడైన
 యా ♦ తనియెదుటభాషిష్యదనభిజ్ఞతనుభవదాభిష్యటికనించుక
 యుశంకలేక ప ♦ తించినాడ॥ 3౪౭
 ఉ॥ ఆతనిపూర్వపక్షముల ♦ నన్నిటి దాపితముద్రవక్రస్థం
 ఘాత పిధానమంత్రములు ♦ ఖండిత గౌతమముఖ్యతంత్రము॥
 త్పాతిదవేద సారమహి ♦ తామృత సిక్తములౌ భవత్పునా॥
 గీ॥ తులచేత దేశికవ ♦ రేణ్య; దుగ్రీతంబుగ నొంచి మించితి॥

సీ॥ కాణభుక్సేవాము॥ ఖమున ఖడ్గాఖడ్గి; విహరణకల్పితమహితరు
జను! నక్షపాదపదంబు॥ నందు శస్త్రాశస్త్రీ; నొదవినవిషమ
మా॥ నుచ్చ్రమంబు॥ బృథుతరంబైన కా॥ పిల మతంబందు
య; ప్తాయప్తి కప్తితో॥ చృశ్రమంబు॥ ఘనతరంబైన జై॥ మిని
మతంబునఁగచా; కచిఁగల్గినట్టియు॥ గ్రీశ్రమంబు॥

గీ॥ నందఁడెన్నఁడు విపుల స॥ ద్యాక్షికశత॥ పర్వమాక్షికమయ
ములై॥ పరఁగుమీదు! సూక్తముల రక్షితుండైన॥ సూరిపరుఁడు!
కుమతభంజనగణ్య! స॥ ధ్రువువరేణ్య!॥ 390

గీ॥ అంత; మునునోలెననుమెచ్చి॥ యతఁడుగూఢ॥ హృదయుండై
సత్కృతునిఁజేసె॥ హితునియట్లు॥ లక్ష్మతనశంకలేక భా॥
వ్యంపుఁడిక॥ వానినిలయంబునందుంచి॥ యేనరిగితి॥ 391

గీ॥ విలయమహ్మదు నృత్యంబు॥ సలుపురుద్రు! ఫాలముననున్న
జ్వలనుని॥ కీలలట్లు॥ భయదమై వహ్ని మామక॥ భావ్య
టీక॥ వానినిలయంబుతో బూది॥ గానొనర్చె॥ 392

శం॥ అహితగ్రంథాబును విని సహియింపఁగలేక యితఁడు స్వక
గేహమువే॥ దహియింపఁజేసె సద్బుద్ధి హరంబగుగరముఁగలిపె
దివ్యాన్నమున॥ 393

మ॥ అనునీవార్త యొకండుదేశికవరే॥ జ్ఞా! తా విజృంభించెమే!
దినిలో; నిప్పుడు నాదు బుద్ధితొలిమా॥ ద్రిన్నిశ్చయైబయెసం
గిన నైర్మల్యమునందదక్కట; త్వదంఘ్రిద్వంద్వముం నొల్పుమా
కును న్నర్తంబాకొ యిట్టిదీనదశ ద॥ తుల్యీర్షిపీఠపఁక॥

చం॥ గురువర! మీదుభావ్యమనఁ॥ గూర్చితినేలఁ తంపువృత్తి;॥
స్ఫురిత సుయుక్తి జాలమునఁబొల్పెడునయ్యది త్రోవలోనను!
ద్ధరహుత భుక్తిభాళిఁబడి॥ తోనకటా! నశియించెదానికై!
తిరమగు యత్నముననిపి॥ తిన్నరలంబొనరింప నత్తఱిన్॥

కం॥ గురువర! నామతి నాపటు! తరఘన సద్యుక్తి వితతిఁ॥ దగఁ
దొల్లిటి మా॥ దిరిఁ దానుపక్ర మిలపడు॥ విరచింకఁగ నిప్పు
డేమి॥ వినిచెద మీకున్॥ 394

మ॥ అనుకంపాంబునిధీ! గురూత్తమ! త్వదీయంబౌపదాగ్రింబుఁజే
రిన వారెందఱు దీనులైయు మునుఢాఁత్రింజూడ సర్వేట్టదం
బునుదామందఁగలేదు?; సంతతముమిమ్ముగొల్చునాదోషమే
మి? నమద్దేవ! యథాంశమన్న నదియుఁస్మీచాడసేవాంతమా॥
చం॥ ఉరుతర భక్తినిట్లనుపయోజపదుం గరుణాకరం భితాం
తరుడయి యార్యపాదుఁడు సుధాజలధిప్రతిమంబులౌ విభా
స్వర రచనాయుతంబులు నపాస్తవిమోహములు న్నుధీమనో
హరములు నైనవాక్యములనత్తఱిసాంత్యనముంబొనర్చెదాన్॥
కం॥ కమలపద! వినుము ధుర్వార్యము విషమంబునగు నీ ధరం
గర్భ విపాకమిది; కట! మున్నె యానిషయము నెఱిగి నచిం
చితిని సుధాధిపయమికిన్॥ 3౧౯

తానుమును విన్నతస్థగంధమెల్ల నాచార్యుఁడుచెప్పి వ్రాసుంచుట.

మ॥ మును శృంగాద్రిని నాదుచేత విపులపుంభుత్తో నీవు నె
ప్పిన యాపంచసుపాది మామకమనః ధిపేటింగఁడు గుప్తమా
చును రాజ్యలైడు నేడు శంధువలన ధిన్మోకంబును బాసిదా
నినిసమ్మోదముతోడ వ్రాసికొనుమా ధిసీరేజపాదా! యుగిన్॥
మ॥ సరసీగుట్టుదున్నిలార్య పదుఁడా ధిశ్వాసించి తానంతఁ జె
ప్పెరయంబొప్పఁగఁబూర్వయైనయనుపూర్వింగ్రాలునాపంచపా
దిరసాంచత్కృతిని; ద్రిలోకగురుఁడుఁస్సేవ్యత్కలా మూలమా
పరమాఖండ విబోధుఁడీగతినిజె ధిపూజిత్ర మున్నేమహిన్॥
గీ॥ పద్మపాదుండు నంతన ధిప్పంచపాది రయమున లిఖించుకొని
ప్రహర్షపు భరమున లేచునానీనుడగు; హర్షలీనుడగుచు
విడుచు బాష్పంబులను బాడు ధిగడునటించు॥ 3౨౦

ఉ॥ అంతట రాజశేఖర స ధిమాఖ్య నెసంగెడు కేరళక్షమా
కాంతుఁడఖండభక్తియెసఁగంజనుదెంచి సదాశ్రీవావృత
ప్రాంతుని నంతరంగ రిపు ధిభంజను శంకర సంయమిండున
త్యంతవిభాశ్యనైజమకుటాగ్రినిఘృష్టపదాగ్రిఁజేసెదాన్॥
కం॥ యమి సార్యభౌముఁడా భూరమణుంగని నీవుమున్ను ధిరచి

యించిన భావ్యములగు రూపకములు భూ! ప! మహింబ్రభిత
ములైయనుచుఁ బ్రబ్బింపంగన్ || 3౬౪

చం॥ నయమునఁబల్కుఁ గేరళజ ధి న ప్రభుఁడంజలిహాళిఁ జేర్చియి
ట్లు; యమిసమాజశేఖర! ప ధి ట్టజ్వల నార్చులయందు నాటక!
త్రయమదిమత్ప్రమాదపతి ధి తంబయియాహుతిభావమందెవెం!
డియునొగిదానిఁగూర్చెడుమ ధి నీషయెసంగదునాకుసుంతయున్
గీ॥ పావకవిదగ్ధమైన య ధి పృంచపాది నలినపదునకు దయచేసి
నారనివిని మీకడకు నేగుదెంచితి ధి నాకమల ప! దుఃఖలె
గృతిఁజేయుఁడి కృతా ధి ధునిఁగనన్ను || 3౬౫

కం॥ అనుచుంబలు తెఱఁగులనా! జనపతి ప్రార్థింపనంత ధి శంకర
గురుఁడు | స్థనదయనాటకములమూఁటిని నామూలాగ్రిము
గవ ధి డివ్వచియించె || 3౬౬

కేరళేశ కృతనాటకత్రయమునట్లే శంకరుఁడు చెప్పివ్రాయించుట.
ఉ॥ కేరళనాథుఁడుంగడు నొ ధి గింబ్రమదంబలరార శంకరా!
రేయితనాటకత్రయము ధి నెంతయు విస్మితుఁడై లిఖించి వి
స్తారపుభక్తి దచ్చరణ ధి సారసయుగ్మమున న్నవహాళికో!
టీరమణిప్రభాతతిఘటంపఁగ మొక్కివచ్చించునీగతిన్ || 3౬౭
చం॥ యతికులవర్య! తావకద ధి యామృతసిక్తుఁడనొట నేడు ధి
న్యతముఁడనైతి మద్రచిత ధి నాటకము ల్మహిలోనఁ గోవిదా
దృతిఁగనునింకఁ గింకరు వి ధి ధింపుడు నన్ననివేడ నాయతీ!
శిల; నృపుతోడ నీగతివచ్చించెనిదేశముగాఁగ న త్తటిక || 3౬౮
చం॥ అమలమనస్క! నేమును మహారాజుఁ గాలతినామకాగ్రిహ
రమున వసించువిప్రని క ధి రంబును సద్విజబృంద తర్మ బా
హ్యముగ శపించినాఁడనిక ధి నట్టులె నీవునొనర్చుమన్న భూ!
పమణియమింద్రునానతినిధి క్రినినొందల మొక్కిపూనఁదాక ||
శా॥ నష్టవ్యాఖ్యను వెండియుంగురుకృప ధి స్తంజాంఘ్రితానందిసం
తుష్టింజెందఁగఁ గేరళాధిపతి యుం ధి దూర్ణంబయోగీంద్ర ప
త్నిష్టాంగ ప్రణతింబొనర్చియతిరా ధి దాస్యంబున సూచక!

శ్రేష్ఠావాప్తినిబొందితుష్టిఃకురికింజులించుచేగన్గురుః । 320

అ శ్వా సాం త ము .

ఉ॥ మోక్షనిదాన! దానవరిపుష్పకరాచ్చిత పాదకంజ! కం

జాక్షశరా! శరా శరాసనకృతాంబునిధీ! నిధినాథమిత్ర! మి

త్రక్షణదాధిపానిలహి ♦ తపశ్శితాక్ష! కృపాకటాక్షసం

రక్షితమోహినీపురవ ♦ రస్థిత మానవ! పార్వతీశ్వరా!! 321

కం॥ వేదాంత పంజరాంత! రేవదిస్థాంకార కీర ♦ వివిధేష్పితసం

పాదక! సత్తత్వమసీ! త్యాదిక సద్వాక్యలక్ష్య! ♦ యతి

హృల్లక్ష్య!

323

మాలిని॥ శుక్తిశిఖరసుదీపా! ♦ శుద్ధబోధస్వరూపా!

హతవివరజనాత్రి! ♦ హర్షసంపూర్ణమూర్తి! ।

కృతుచయ భజనీయా! ♦ కంజకాతాండకాయా! ।

సరత భసితలిప్తా! ♦ సర్వచేతఃప్రదీప్తా! ।

324

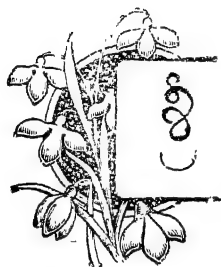
ఇదిశ్రీభమిడి పాట్యనవ్యయ వేంకట సుబ్ర

హృణ్య శర్మాభిధేయాంధ్రీ కృతంబైన శ్రీశంకర విజయమందప్త

మాశ్వాసము.

శ్రీ శంకర విజయము.

న వ మా శ్వా స ము.

వణ్ముఖజనక ! యహీ !
 ధూమణ ! ఫాలోల్లస త్త్రిపుండ్ర ! బుధమన !
 స్తోమక ! విశారరహిత ! య !
 శేషజనాంతర నివేశ ! ♦ శ్రీ సకలేశా !

సీ॥ అవధరింపుము యమి ♦ పవరుడౌశంకరా; చార్యుడంతట
 మహా ♦ దార్యకలితుఁ డగుచు దిక్కులనెల్ల ♦ నొగిరియిం
 చెడు వేడ్కఁ; దామరసాంఘి హ ♦ స్తామలక సు । రేశ్వర
 తోటక ♦ కృష్ణదర్శన బుద్ధి; వృద్ధి సమిత్పాణి ♦ విష్ణుగుప్త ।
 భానుమరీచి వి ♦ జ్ఞానకంద విరించి; పాదశుద్ధాంత శు ♦
 భ్రతరకీర్తి॥

గీ॥ చిద్విలాస ప్రముఖులైన ♦ సద్వివేయులెల్లరు; సుధన్వుడ
 నెడు ధా ♦ త్రీశ్వరుండు! భక్తిదనవెంట వేడ్కరాఁ ♦ బయన
 మయ్యె! మొదట మధ్యార్జునముఁగూర్చి ♦ ముడమెడఁదగ॥ ౨

గీ॥ అజముఖ సురార్చితాంఘ్రివా ♦ రిజున దృష్ట! పూర్వు మధ్య
 ర్జునేశ్వరు ♦ శర్వునచటఁ! గనిమతి మహాపచారము ♦ అను
 భజించి పలికెనద్దేవు గుఱిచి యి ♦ ప్పగిది సతఁడు॥ 3

శంకరాచార్యుడు మధ్యార్జునపాఠ జనులనెల్లఁ దనశిష్యులఁ జేసికొనుట.

శా॥ ఓమధ్యార్జునవాద! నీవఖిలవే ♦ దోత్రం ససూక్తి ప్రకాం!
 డామేయార్థముఁ దత్త్వవేదివియునా ♦ దట్లట నీమానవా

- ప్రమంబెల్ల వినంగఁదెల్పు మఖల ధీశుత్యంత భావంబు లన్
బ్రాముఖ్యంబుగఁచరించునదియఁదైవతంబా? దైవతంబాకో? 1
- మ॥ తిరమాభక్తిని శంకరార్చ్యుఁడీటు పా) ధింపంగ మధ్యాష్టనే
శ్వతుఁడాలింగ శిరంబునుండి జనులా ధీశ్వర్యంబునంజూడభా।
స్వర సర్వావయవాకృతి న్నెడలియఁ దైవతంబెసత్యంబటం।
చురు నాదంబున మూఁడుమారులనితానూ నెందిరోధానమున్
- సీ॥ అంతట మధ్యాష్ట నాధీశుభక్తులై; వజ్రతెడుతద్దేశ ధీవాసు
లెల్ల శ్రీశంకరార్చ్య స ధీశికుఁగాఁజేసి; కొనియుమాభాను
నై కుంతగణప శర్వసంపూజనా సక్తమనస్కులు; నైప్రా
తరవగాహ నాదులఁబరి శుద్ధులునైవేద చోదితాచారస్థు;
తైపంచ యజ్ఞప రాంతరులయి
- గీ॥ నిర్మలాద్వైతరతులునై నగడి రచటి వారి నెల్లరనిట్టుల ధీ
ద్వైతవాదా లగు గతినొనర్చి శ్రీశంక రార్చ్యుఁడంత సేతు
వునకేగ శిష్యులం సేవితుఁడయి 2
- తా॥ ఆరామేశ్వరమందునస్గరి తనూ ధీశార్చామిషంబాసురన్।
క్షీరంబుంబలెఁ గ్రోలిమత్తులగు తా ధీకైయాత్మో నయ్యె వి
స్తారంబు నికటస్థదత్తమనమో దంబున్స్ఫుటోద్భూతిప్రా।
శీరమ్యంబును నావినాదమిటులో లిన్మస్కరి స్వామికిన్? 2
- రామేశ్వరగత వివిధశక్తయు లెల్లరు శంకరాచార్య శిష్యులగుట.
- గీ॥ అచటనివసించుతాకైయు ల దానికల్గి మొగిని యతికడ
కేతెంచి మూర్ధములను విసతలనొనర్చి యనిరిటు వినుడు
మాదు! పరమపావన పుతమును స్మరివర! యని 3
- గీ॥ ఎల్లకర్ణంబులకు జన యిత్రి యాద్య కరము శంభుని గొన
ముల కంటెను బహు శక్తియే మహదాద్యమా జగమిదెల్ల
దన్మహామాయనే కాగ్నియై దక్షముగను 4
- కం॥ ఆపెనునోవాఙ్మూఖ్యుడు! రాపయగుటఁ గొలువరామి యమి
కుల వర! మే! మాపెవరాంశయెయానా! శ్రీపార్వతిభక్తినెద
భ జించెద మెప్పుడు! 5

కం॥ శ్రీవిద్యోపాసకులకు! జీవన్ముక్తియగు దేని + చేనట్టియుమా
సౌవర్ణాంఘ్రులబద్ధ! గ్రీవా బౌహువులమయి చ + రించెద
మెపుడుకా॥ ౧౧

ఉ॥ విద్యనవిద్య నుండగభు + విన్నదిలోన నెవంజెఱుంగునో!
వేద్యభివంద్యుఁడతఁడెయ + విద్యను మృత్యువునుండరించి స
ద్విద్యను బొందునెప్పుడు న + విచ్యుతమా నమృతంబుగానన!
య్యాద్య నె కొల్వఁగావలయు + నచ్యుతమోక్షమునందఁగోరినకా॥

గీ॥ విమలమైన కటాక్షలే + కమునముక్తి! దయును, నిశ్వరసద్రూపి +
ణియు నగుపర! దేవతనె యత్నమునను ము + క్తిరతులెపుడు,
గొలువఁగావలఁజఁడి యమి + కులవళేణ్యు!॥ ౧౩

గీ॥ వజ్రలు యతివర్య! ప్రకృతీ కీ + శ్వరునకుశ్రుతి! వలననెయభేద
సంసిద్ధి + విలసనంబు! గన సదేవేతి ముఖ్యవా + క్యములు తత్ప
రములవియె ముఖ్యసత్యమా + నిములుసుండు! ౧౪

గీ॥ శ్రీణవసంస్థితమగు నకా + ర ప్రముఖము! నకు సముత్పత్తియే
విధా + నమున నగునో! యల్లెతచ్చుత్తులగును మా + మాద్య
లకును! సత్తమ! యెసంగునాసము + త్పత్తియెన్న॥ ౧౫

గీ॥ అనఘ! స్వాధీనవల్లభ + యని వచింపఁ బడిన శక్తియెరుద్రుని
కడ భవాని! యనఁ జెలంగెడు ననువిశ్వ + యమునమేము!
నియతినేవింతు మాభవా + నినె సతము॥ ౧౬

గీ॥ మనుజవర్యులైన మీ + రు నొగివేడ్కఁ దన్మహాచిహ్నములఁ
దాల్చి + తల్లియైన! యట్టి పరమేశ్వరినె కొల్వఁ + డామె
యెనుఁడి! శ్రేయము యమింద్ర! యెసంగున + మేయదయను॥

సీ॥ అనిపల్కు శాక్తేయు + లను గూర్చి శంకర; యమివర్యుడని
యెఁదా + నంతనిట్టు! లయ్యది నిక్కంబె + యనినను శ్రీష్టజ్ఞ;
తనె ముక్తిపురుషున + కొనరునంచు! శాస్త్రంబులెల్లను + చ్చు
ముగఁ బల్కుటనాత్మ; నాత్మచేధ్యానించి + యంతముక్తుఁ
డగుఁ గాని మానవుఁ + డన్యమాతెఱగునఁ; గాఁడెన్నటికిని
ని + క్కనిది సుండు!

- గీ॥ కనఁ“దమేవే”తి ముఖ్యవా ♦ క్యములు పెక్కు లిటఁబ్ర
మాణంబులగును మొ ♦ దట “నజా”మి తిముఖమంత్రంబు
నందజఁ తీరు సెప్పిము క్తికిఁబరేగుత త్త్వంబు ♦ పోక్తమయ్యె॥
- కం॥ మఱియును సాంఖ్యులు వ్రక్కలికిఁ బరుఁడునునవికారియునగు
పరమేశ్వరు గు రైఱుఁగుటనె ముక్తి యని తెలి ప్పిరిగానఁ
బరాత్పరునిఁ దె ♦ లియ ముక్తియగున్॥ ౧౯
- కా॥ బ్రహ్మేశ్వర్యాది కవేదవాక్యమునఁ జెప్పంగఁ బడెంగఁబర
బ్రహ్మబుందగు రైఱుఁగుఘనుఁడే బ్రహ్మంబెయ్యాఁగానియా
బ్రహ్మత్వంబును జెందఁడచ్చు”డనిని ♦ ర్వాజంబుగాజ్ఞానికిన్
బ్రహ్మైక్యంబె, యపటమిరునిఁక సంపాదింపుఁడజ్ఞానమున్
కం॥ వినుఁడు భవాని యటంచీ! రనిన జగజ్జనని యెన్న ♦ నదైవత
విభా! ధిని యగు విద్యయెసుఁడి యా! పెనుగొల్పుటఁ జత్త
శుద్ధి ♦ విలసిల్లు నొగిన్॥ ౨౦
- గీ॥ కానఁ గుంకుమపుండ్ర జాం ♦ బూనదపదా ముఖ్యచిహ్నము
లను వీడి ♦ మోదమెదను వెలయు “బ్రహ్మహమని”యెడు
విద్య నెరతి నంది ముక్తులరగుఁడేటి ♦ కన్యపథము॥ ౨౧
- మ॥ అనుచుంబల్కెడుసంయమిపవరువ్యాఘాతంబునాలించి వెం
టనెవారెల్లరుత్య క్త చిహ్నులయిగా ♦ థంబైన సద్భక్తి నా!
ఘనునేదేశికుఁగాఁ దలంచుచుఁ దదు ♦ క్తస్నాన సంధ్యానుర
క్తిని బంచార్చన ముఖ్యసక్తిని సము ♦ ద్దీవ్యతనదదైవతభ
క్తినివేగంగని పొందిరంతటఁ దదంఁతేవాసి భావంబునున్ ౨౩
- గీ॥ అంతఃగంజాక్షమాలిక ♦ లఱ్ఱు లందు! వెలయ భుజములయం
దర ♦ విందచిహ్న! ములు సెలఁగఁగుంకు మాంకిత ♦ ముఖము
లెసఁగఁ గొండఱనిరయ్యతీందున ♦ కు వినతువిడి॥ ౨౪
- మ॥ వినుఁడీసంయమివర్య! మాదుమతము ♦ న్విస్తారమానాదరం
బున; విశ్వంబునకెల్ల దల్లి సకలం ♦ బుంగూర్చు కల్యాణి భా
వ్య; నతాత్తిఘ్న; సనాతనం బ్రకృతిసేవ్యస్త్రిమహాలక్ష్మినే
మనిశంబున్పజయించుచుండెదముమోఁతావాప్తికృత్యోన్॥

మ॥ “అస”దిత్యాదికపేదవాక్యములచేతశాంతమోసంయమిం
ద్ర “సదేవే”తి ముఖశ్రుతిరితమున † నాజీవజాతాదులు
ల్లసితంజా పరమేశు దేహముననే † లక్ష్మీమహాదేవినుం
డి సముత్పత్తిని జెందిరట్టి రమ దం † డి శ్రేష్ఠ! సంసేవ్యయా॥ ౨౬
కం॥ భావింప సతతమంత్రాభావంబుపరేశునకు వి † రాజిలైడునే
దేవేశియందు నాశీ॥ దేవియెసంసేవ్యమోక్ష † ధిషణులకెల్ల॥
చం॥ గళములఁగంజమాలికలు † గ్రాల; భుజంబులఁ బంకజాంకము
లైలయఁగఁగుంకుమంబునును † విస్ఫురదాస్యములొప్పలక్ష్మీనిం
గొలువఁగఁ గోరువారికెసఁ † గుంజఁడి ముక్తికరంబునందెకే
వలముగ నెఱ్ఱఁగానయమి † వర్య! భజింపుడు లక్ష్మీనిరును॥
కం॥ అనుచుంబల్కెడువారినిగని శంకరయమివచించెఁ † గడునక్క
జమై కనుపట్టునిదియటుంచియు వినుఁడిరెల్లరును దత్త్వ † విష
యంబునిటుల్ ॥ ౨౯

మ॥ సదసద్రూపపరాత్మయా నొకఁడ † శ్వసప్లిష్టయానేరుఁగా
రిదినిక్కంబు “సతత్త్వ”యంచుశ్రుతియం † దేబోధితంబయ్యెఁ; దా
బృథులానందసురూపుడై సతతము † నివిభ్రాజమానుండగు
దదధీనత్వముఁగన్నయీ పృథ్వీతిక † న్నన్మోక్షతత్త్వంబెఱ్ఱె?॥

గీ॥ అనవరతమాత్మనెవఁడు “బ్ర॥ హ్మహ”మనుచు భ్యానము
నొనర్చునో ముక్తి † యలరువాని కరమున ననిత్యసముపాస
కప్రతతికి నట్టిదాలోక సంప్రాప్తి † యగునుజుడు॥ 3౦

ఉ॥ కాపునమీరలెల్ల నికఁ † గంభవకుంకుమధారణామల
నేవిడియాశ్రయింపుడు; ప † విత్రతరాద్యవిద్య; దానమీ
కౌవెసముక్తియంచు నిటు † లార్యపదుండు వచింపవారు; స
ద్భావములొప్పభక్తికలి † తంబగు శిష్యతనందింపదఱున్॥

గీ॥ అంతఁబుస్తక పుండ్రుచిహ్నముల నెసఁగూ శాందోపాసకులు
యమి † సార్వభౌము నికడకరుదెంచి విపులవి నీతితోడఁ బ్రణ
తు † నొనర్చి నిలిచి యి † ష్పగిదిననిలి॥ 33

సీ॥ ఓయతివర్య! యా † మ్నాయంబునిత్యమా; టనదిజగత్కర్త్రీ

యనియునిత్య! యనియు వాక్కును దెల్పు ♦ టను వాక్కు
 నంగళా; రదయాటవిద్యా వి ♦ రాజితయగు నాపెయే నిత్య
 స్వరూపిణి యెల్లలో; కమ్ములకుంగర ♦ ణమ్ముఁబడునికన్నను
 బరత త్వసన్నత , బ్రహ్మవిఃష్ట్యేశాత్మ ముఖ్యంబుతాశుభపద
 గీ॥ ములవిరత్వమాపెనే తెల్పు; ♦ నలరునాపె యేగుణాతీతయై
 మోక్షాధీగరిష్ట! లైనవారికిసేవ్యయాఁ ♦ గాననిక! శారదో
 పాసనమెసల్పుఁ ♦ డీరుభక్తి॥ 3౪

శా॥ నావేదే తిముఖోక్తి లేదెననికా ♦ మ్నాయార్థవి త్వంబు; వాఁ
 డావాగ్భాసురదివ్యరూప మెఱుంగు ♦ డంచుంగడుందెల్పెగా
 దా? విద్యజ్ఞనవంద్య! గాననిగమా ♦ రజానపూర్వంబుగా
 నేవిప్రుండెదవాక్స్వరూపమునుదా ♦ నేప్రాశ్ననిల్పన్వతన్॥
 మ॥ అనుచున్వారువచింప సంయమి వసు ♦ డాలించితాఁబల్కుని
 ల్లనిశంబుస్థతాలుముఖ్యములదే ♦ యకా సంగతింజేసిపు॥

టీన వేదంబనిత్యమెట్లగును? బాటింపంగ నిత్యత్వమం॥
 దువఁదావర్ణమెయొక్కొ! వర్ణములసం ♦ దోహంబా? తెల్పుండిటన్॥
 సీ॥ సకలలయమునవా ♦ నికివిలయముగల్గు; టను వర్ణములు నిత్య ♦
 తనుగనవిల నిగమంబులీశుని ♦ నిశ్వసితంబను; నుడివిజన్యత
 గానఁ ♦ బడెడుకతన! నేదిజన్యమొయది ♦ కాదు నిత్యంబను;
 సత్ప్రమాణమునన! శాశ్వతంబె! యకావేదతతియును ♦ భావింప
 మఱియుయు; గాంతసమయమున ♦ నంత మొంది॥

గీ॥ నట్టి సాంగశ్రుతిని నఖిలాధిపుఁడగు కమలబంధుండుస్పృశితా ♦
 లమునఁదెలిపె! బరమమానుల కొఱకని ♦ పలుకఁబడియె భాను
 సిద్ధాంతమునవేద ♦ వర్తనంబు॥ 3౫

కం॥ శ్రుతు లేప్రళయమునంబుజ! హితువలసంజెందినప్పు ♦ డేరీతిని
 నిత్యతశారదకుంబాసఁగునొమఱిబరికింపుఁడిపుడీరు ♦ మంజుల
 రీతిన్॥ 3౬

చం॥ అమరులనిత్యతైనను స్వయంభవుఁడాద్యుఁడునిత్యుఁడొనజ!
 స్రము; నటుగాన శారదకు ♦ రాజులు నిత్యతయన్న; నిద్దిర!

మృమగునొకో యనిత్యుడగుఁ నాచతురాననుడట్టి వానియా
స్యమున వసించుశారదకెఁసంగు నెనిత్యతబుద్ధిఁజూచినన్? |

సీ॥ పరమప్రకృతియకాచుఁ బరఁగెడునాసర; స్వతియెమహన్నుఖ్య
సకలమునకు! హేతువంచునువచిఁ యించెదరేనియొ; ప్పదుపర
మాత్మకుఁ బరములేమి | వాగాద్యతీతుడై పటలెడు పర
మాత్మయే; సదాది విబోధ్యుఁడౌ సతతముఁ గానియాప్రకృతి
తాఁగదెప్పుడద్యాచ్య; యక్కఱంబున నెసఁదాద్యములగు |

గీ॥ శబ్దముల నాపరాత్పరఁ జ్ఞానమెకడు | సాధనీయంబునుండు;
మో పక్షదమునొగినందుటకు మార్గమాపర పమాత్ము
నెఱుక! తక్కలేదెద్ది, యుననివే దంబుతెలిపె॥ రం

సీ॥ కానమీరలు శుద్ధమైన యదైతలంబు; నందునాసక్తిని బొంది
న్నాన! ముఖ్యంబులౌ కర్మములఁ బొనర్పుచుఁ దత్ఫలముఁ
బరమున కర్పణముగఁజేసి! దురితంబులను గడుదూరంబుగాఁ
దోచి; శుద్ధచేతన్కులై సుఖఘనుడగు | పరమాత్మ నెఱుఁ
గుటఁవలన ముక్తినిబొందె; దరుగాని వేటొండు దారినిగన |

గీ॥ రనుచు శంకరయమిపల్క పాలించి సుస్వభావములెసఁగ
సాధరస్వతంత్ర నిష్ఠులగు వారలయ్యతి నేతకంత! నుండిసచ్చి
ష్యులైరి వే దండమథన॥ రం

కం॥ అంతట వామాచారులు! సాంతేవాసియయి వెలయు పరయ
మిఁగనియా! చెంతకరుదెంచి యిటుల త్యక్తక్రోధమునఁబల్కి
రందఱువినఁగన్॥ రం

గీ॥ ఈప్రసంగవిత్సరూపంబు నెఱుఁగకుండ! వ్యర్థవేషుండవైతి
వం పధ్యాతనూజు! బోలునదైతలమునసక్తి బొందుకతన!
లయమునను భేదముంటన ద్వయమేలేదు॥ రం

చం॥ అనిశమునుంబరేశునెడ నైనపిమర్శము వేఱుగా నెయుం |
డును సుమి యేదిలేమిని న ఁప్రతిమక్రియయైననాపరే |
శునకును దుర్లభంబౌ పరిశుద్ధ యునిత్య జగద్విధాత్రి, యీ
శువకును బీజరూపయయి శోభిలునయ్యది శక్తియేయగు॥

కం॥ విద్యారూపిణియును జగి దాద్యయునగు నాపెయెడల
ననిశము నిరతి ప్రోద్యన్మతులగు జనులకె సద్యస్కాలమున
ముక్తి ధ శయనిష్ఠచగున్॥ రగి

మ॥ సతతంబాపరశక్తి పాదజల జా ధ ర్చానక్తుతా వారికి
క్షితిలోలేదు సుమినిషేధము కడు ధ నిర్ధాత్తుతావారికా
గతినే సంవిహితక్రియాళి సలుపం ధ గాలేదు నిర్బంధమో
యతి భృగ్వాదివిశుద్ధచిత్తులకుఁగాఁగార్యకార్యముల్లేవుగా॥ రక
గీ॥ కాన మీరును వేగన ధ కలమునువిడి పరయు విద్యాత్మికయు
నాచు ధ వలుకుకై నాత్మమోక్షంబు కొఱకునై ధ యాశ్ర
యంపుఁడోయతీ! యననిటువల్కై ధ నాయతివతి॥ ర2

సీ॥ మీదుపల్కునిజంబుఁగాదేలయన “యత్ర”; యనెడునామ్నా
యవా ధ క్యముననాది బోధకాలమున నా ధ త్తునకు వేఱగు
నది; పరికిప లేదని ధ పలుకఁబడియె నిశను విమర్శంబు ధ
నకు లేదు నెలవున; త్యత్వంబు లేదనాత్మకును జూడఁ గావు
న నిత్యంబు ధ గాని యాప్రకృతిదా; సేవనమున ముక్తి ధ
చెందరాదు!

గీ॥ చూడ “మాయాభిరింద్ర” యఁ న్మృతివచనము వలన బహు
రూపత విసంగఁ ధ బడియెనాత్మ కల్లుగావున నెపుడుఁజి ధ
దాత్మయుఁ బ్రకృతికిఁబరుభజింపవలయు ముక్తికొఱకునయి॥

గీ॥ భూతిభవ్యేషుఁడని వేద ధ ము పరమాత్ముఁ జెప్పచుండంగ
మీరకిం ధ చిత్కరుఁడని పలుకు తెన్నంగ మాధ్యంబు ధ వల
ననెయని తోఁచె మాఁడెందమున కిప్పు ధ దుష్టలార!॥ ర3

కం॥ అనిశము కళంజ భక్షణ మునొనర్చుచు మద్యసాన ధ మును
జేసెడు మీ కు నెగడదు బ్రాహ్మణత; గా వున నిష్కృతిఁ
జేసికొనఁగఁ ధ బోలును మీకు॥ గి0

గీ॥ భ్రగువు విష్ణునిఁ దన్నెన ధ భిగతజలము నెల్లఁగోలెను గుం
భజఁడెన్నఁదగిన లీలఁదుగిటిలోన; నెందుచే ధ లేదుమీకు
నట్టి సామర్థ్యమిపుడు మీ ధ కది తెలుపుడు! గి0

గీ॥ కాన బ్రాహ్మణ్యమున భ్రష్టుఁ డైనమీరు । మూర్ఖతనువీడి
నిగమనం ఁ ప్రోక్షమైనా తెలుగునను వేగముగ నిష్క్రమిం గి-౨

అ॥ విని వారెల్లరు నయ్యమిశ్వరునకు ఁ నిస్సారమాభక్తి వం ।
దనముల్లేసి తదుక్త నిష్క్రమిని నా ఁ మ్నాయేరితంబాతెలుం
గునఁదూర్ణంబుగ నేయొనర్చి కొనియోగ్యులైచ్చుశుద్ధాద్వయం
బునసక్తివర్తకర్మరక్తిగని రఁ పూజ్యాంఘ్రి సచ్చిష్యులై ॥
చం॥ యతివరుఁడిట్లుయుక్తినిచ ఁ యంబునవేగననార్యచిత్తులై ।

సతతమయోగ్యవృత్తిద్విజ ఁ జాతి బహిష్కృతిఁ గాంచినట్టిదు
ర్మత గతులైన శాక్తులను ఁ మాటువచింపఁగ శక్తిహీనులౌ ।
గతి నొనరించి లోక హిత ఁ కాంక్ష నొనర్చెను గర్మసేతువు

ఉ॥ రామకృతపత్తిష్ఠుని ధ ఁ రాధరరాత్తనయొల్లసన్నహా ।
వామవిభాగు; శక్రమణి ఁ వార లసన్నకుటున్విధింద్రము ।
ఖ్యామరవంద్యు; నీశ్వరుని ఁ నయ్యమివర్యుఁడు భక్తినాశ్రవ ।
స్తామ సమేతుఁడైకొలుచుచున్వసియించెనురెండుమాసముల ॥

లింగధారు లాచార్యునితో వాదించుట.

సీ॥ అంతలోన భుజద్వ ఁ యంబున లింగాంక; ముల శూలలాంఛ
న ఁ ములను ఘాలఁ ములఁదాల్చి కడు రౌద్ర ఁ మూర్తులై
యదైవిత; మత వైరులౌ శైవ ఁ మతగతులును । సంసంబు
లను డమ ఁ ర్వంకంబులును; శూల; చిహ్నంబు లురముల ఁ
శిరములిందు । లింగ చిహ్నములుఁ ద ఁ లిర్వంగనురుభీతి; జను
లకుఁ గూర్చెడు ఁ జంగములును ।

గీ॥ భుజహృదయనాభిసులలాట ఁ ము లననేక । శూల చిహ్నంబు
లసంగఁ బా ఁ శు పతమతులు । నేకమై దేశికునికడ ఁ కేగు
దెంచి । పృణతులనొనర్చి పలికి రి ఁ పుగిదినపుడు ॥ గి-౩

గీ॥ సకల కారణభూతుఁ డీ ఁ శ్వరుఁడుశివుఁడె । కానసేవింపవలయు
మోఁ ఁ క్ష రతు లెపుడుఁ । దత్తుచిహ్నములఁగొనియా ఁ తనినె
భక్తి నిటఁ బ్రమాణంబులగును వే ఁ దేరితములు ॥ గి-౪

ఉ॥ నాకముమాళిగానభము॥ నాభిగసూర్యుడు॥ జంద్రముండునా॥
 లోక యుగంబుగాఁగ దితే॥ లు స్రవణంబులుగాఁగనాగమా॥
 నీకిమునాగ్నివృత్తముగ॥ నిత్యము నెన్వని కొప్పవేదముల్॥
 నాకొను నట్టి శంకరు శి॥ వంకరుఁగొల్పెద మోక్షకాంక్షినై॥

గీ॥ ఋతుఁడుసత్పుండు॥ బరుఁడును॥ గృష్ణపింగి॥ ఖఁడును బ్రహ్మంబు
 నూర్చి చేతుఁడు విసూప॥ నయనుఁడునునైన విశ్వాత్ము॥ న
 కయెసఁగుత॥ భక్తి యుక్తంబులైన మ॥ తృణతులెపుడు॥
 కం॥ ఇవి మొదలుగఁగలిగి యెసం॥ గువచనముల నవిరతంబు॥
 నుండేహముల॥ నివచిహ్నంబులఁ దాల్చిన॥ శివుభక్తులునిలు
 తురనఘ॥ శివలోకమునన్॥ ౬౦

సీ॥ ఇదిగాక వినుఁడు॥ చదలునందునశంక॥ రునిగని మీరెవ్వ॥
 రని సుపహ్వ॥ లమఁగాఁ దొల్లియె॥ ల్లెడలనే నొక్కఁడ॥ నై
 రాజిలితిఁగాని॥ లేరొరులిక॥ నిత్యతీర్ణజ॥ గత్తేలునేతనై॥
 సద్విత్తియుఁడనై యె॥ సఁగుదునేనె॥ సురలార॥ యనుచు
 శంకరుఁడా సుపహ్వరుల॥ కానతిచ్చెఁగృహభ్య॥ మానసుఁడయి

గీ॥ కాన సామాన్యుఁడును శివుఁ॥ గర్తఁగాఁగఁగి బలుకు బ్రహ్మ
 త్మముఖ్య శి॥ బ్రములచేత॥ దనరునతఁడే యుపాదాన॥
 తను బ్రభువయి॥ సర్వకాలములందునో॥ సంయమింద్రీ॥

సీ॥ వాసుదేవుఁడే మున్ను॥ వఱలెఁగాని విరించి॥ యును శంకరుఁ
 డునుగా॥ దనెడునుడికి॥ వినుఁడు ప్రత్యుత్తరం॥ బును జగం
 బెల్ల సీ॥ తనియందు వసియించు॥ అనగువాసుఁ॥ డట్టివాఁడీ
 దేవుఁ॥ డగుటచేవాసుదే॥ వుడనఁగాఁ జెల్లెశ॥ ర్వుఁడయతఁడగు॥
 సుఖజీవనంబును॥ నిఖిలంబునకుఁజేయు॥ అనుశంకరుండనఁ॥
 దనరెశివుఁడా॥

గీ॥ పాలకుఁడు విష్ణుఁడనుఁ నెడఁ॥ బాల్కుఁడైన॥ వాఁడేలేకున్న
 బాలక॥ త్వమే పాసఁగదు॥ వ్యాపకతదాని కర్ణమై॥ వఱలు
 ననిన॥ నీనుఁడే విష్ణుపదవాచ్యుఁ॥ డాశమింద్రీ॥ ౬౧

గీ॥ సంయమివరేణ్య॥ శివరహ॥ స్యంబునందు॥ దుర్వసనమాని

గుడిచి యిం ♦ దు ధరుడువచి । యించిన సువాక్యముల నాల
కించుటకగు । సావధానతతోడ; ని ♦ దేవచితు॥ ౬౩

పీ॥ అద్వితీయుండను ♦ నక్షరుండనుబరా; త్వరవరుడను, శుభ ♦
ప్రదుండశివుండ । సదూప్రినాత్ముండ ♦ జతురాస్యవిష్ణుల; కెల్ల
లోకములకు ♦ హేతు భూతుఁడను బురాణుడ బూర్ణుఁ ♦
డను బూర్వగుండ బూర్వ; గజ్యేష్ఠుడను నేనా ♦ కండన
సుమిఘనమదిచ్ఛాహుపయసు జగత్సంహార; కర్త్రీయునగు
శక్తి ♦ కలియునన్నె ।

గీ॥ సృష్టికిని మున్ను మరల శృ ♦ జంతునాపె నడియుఁ ద్రిగు
ణాంకుర నిదాన ♦ మైచెలంగఁ దగుమహత్తత్వము జనింపఁ ♦
దానొనర్చి యొగిన హంకారమును నంత ♦ టఁ గలిగించె॥ ౬౪

గీ॥ సత్త్వమురజంబుఁ దమమునాఁ ♦ జనుగుణముల మూఁటినంత
సృజించి యొ ♦ ప్పుగగుణత్ర । యాత్మకులగుద్రుల సృజించె
నంతఁ బదియుఁ నొక్కటియునైన సుఖ్యచే ♦ నొప్పువారి॥ ౬౫

ఉ॥ వారలలోరజోగుణుని ♦ వాసిగ సృష్టికిగర్తజేసె, వి
స్తారదయన్సత్త్వల వె ♦ సస్పృహలకులబొనర్చె, సగ
హారముఁజేయఁ దా మసగుణాన్యులఁ దానియమించెనాపె, యీ
తీతుగ సృష్టివృద్ధి విర ♦ తి క్రియలేర్పడియె స్వగంబులన్॥ ౬౬

చం॥ క్రమముగ సంభవించెనునాకారము; దావనుకార; మయుక్తా
రము వలనన్మకారమును; బ్రహ్మయు, విష్ణువు, రుద్రుడన్న నా
మముల నెసంగి యాప్రణవ ♦ మంత్రసదక్షరనిష; వారియం
దు మహితులైరిమూఁగురికఁ ♦ దోచిరొగుల్ల దనుప్రయాతలై

సీ॥ సకలదివ్యులు చరాచరములొ లోకంబు; లునువారలవిభూతు
లునుమి; మానివిమృశడ! వార్లెను ♦ వేర్వేలు పేరులఁ; గాం
తురా యాగుణ ♦ కర్మములను ననుసరణంబున ♦ వినుమంత్య
కాలంబు; నందు వీరెల్లరు ♦ న స్రమయము గను, రాజసమును
రఁ క్తమునైన బ్రహ్మతే; జమున బ్రహ్మయుసమ ♦ స్తంబుదాల్చి

గీ॥ కృష్ణుడై విష్ణుతేజ మం ♦ దేలయించు విష్ణుఁడును శుక్లవర్ణ

మై ♦ వెలయురుద్రు! తేజమున నస్తుండగుఁ బ్రకృ ♦ తినిరయ
మునఁ! జొచ్చురుద్రుండు శుక్ల వ ♦ రోచ్ఛయుతుండయి॥ ౬౮

గీ॥ శుక్లవర్ణంబుతో నొప్పు ♦ చును మడిచ్చు! యైన ప్రకృతిల
యించె నా ♦ యందెకాన! నేననంతుండనై తి న ♦ న్నానిగ
మము! లేనియెఱుంగవు మన్నాయ♦యెఱుకపడదు॥ ౬౯

సీ॥ కానవిభూతిని ♦ మేననెల్లనుబూసి; యఱుతురుద్రాక్షభూ♦ మా
ళిఁదాల్చి! నిరతంబుమధ్ధ్యానఁ నిరతులై పంచాక్ష; రీజపపరులు
నై ♦ తేయిఁబగట! భద్రద్రాచకముతా ♦ రుద్రసూక్తములజ;
పించుచునీశ్వరు♦ విమలు, త్యక్త! రూపత్రిజగతి,నిఁరూపింపనవ్య
క్తుఁడైన వానిని తుదగ్గి ♦ నమితభక్తిఁ ।

గీ॥ గొలుచునరవద్యులకుఁ జెలం ♦ గును విముక్తి! హస్తమునఁ;గాన
వీవును! నవిరతంబు! భసితరుద్రాక్షధారివై! భక్తిశివుని పూజ
నమొనర్చుము; విముక్తిఁ ♦ బొందుమనఘ ॥ ౭౦

మ! అనిదుర్వాసునకానతిచ్చి యతివ ♦ ర్యా! యామహాదేవుండం
దెన దృశ్యత్వమును; దదాదిగఁడు భక్తిప్రోల్ల సచ్చిత్తుండౌ!
చును దత్ప్రోక్తప్రభావలంబియయియీ! శున్నానితాఁగొల్పు
చుండె నజస్రింబును గాన ముక్తినిగనఁసేవింపనొసీశునిన్ ॥

గీ॥ “ప్రజలస్మరియింతు” ననుచు నా♦రాయణుండు! తలఁచెదాన
ద్వితీయుండం! తటనురుతర! భూతములు పుట్టె గనిరి వి♦ భాత
యుంబ్రాజాపతియు జన్మమున నిప్రాఁ ♦ జదువువల్కు॥ ౭౧

గీ॥ చూడనారాయణ పదవా ♦ చ్యుండిటనుమ! హేశుండేయగుఁ
జుండు బ్ర ♦ హ్మేంద్ర విష్ణు! ముఖనరచయంబెశారంబు ♦ నిఖిల
బుద్ధి! గుండగు నీశునకయనమ ♦ గుటనదెపుడు ॥ ౭౨

చం॥ యతివర! యమ్మహేశ్వరుని ♦ యంశములేయగునెల్లవేల్పులు
న్ముతియె యిటంబ్రమాణమగుఁ! జుండు;ధరాదినిరుద్రులేరుసం
తతముఁ జెలంగుచుందురొ? ప్రాణమమువారికి నెల్లనంచున!

ద్వితెలిపె; భూరియత్నమునఁ ♦ దృప్తిబుధాళికి గల్గజేయగన్

గీ॥ కారణంబౌటఁ జేసియ ♦ గ్యోత ఘటిల్లు! నట్టులెకనిష్ఠతయును

గా ♦ ర్యాత్మతంబా సంగునీశునకనుచువిస్మృష్టముగను జెప్పె
నామ్నాయముబుధరా ♦ జికిఁ దెలియఁగ ॥ 2౧

కం॥ మహితుంబ్రభు; సత్య, గుహా నిహితున్జ్ఞాన స్వరూపు ♦ ని
స్పృహముని మృహి నెఱుఁగఁగవలెననుచు స్పృహభంగులఁ దె
లుపు శుత్రులు ♦ ప్రమథాధిపునే ॥ 2౨

సీ॥ నిర్గుణుడైన యీ ♦ భర్గుండెమునుజిరి; కాలంబుసృజియింతుఁ
గాక యనివించారించి తనదుతే ♦ జమును సూర్యాకారముగఁ;
జంద్రుఁగామనంబును నుసత్త్వమును భాముఁగాఁగ సాము
నిఁగాఁగ వాఙ్మయం; బునుగురుఁ గాఙ్గాన ♦ మునొగి శుక్లమును
శుక్రుఁగాఁగ్లేశ ♦ మును శనైశ్చరుఁ గాఁగ; పృజియించె సర్వే
శుఁ ♦ డజుఁడుతాను ।

గీ॥ సూర్యముఖమండలము లెల్ల ♦ సోమధరుని దైనతేజంబునంజేసి
యలరుచుండుఁ । గాని తమ యంత నలరవు ♦ మానమెన్నఁ
గా “నతత్ర” యటవ్ననై ♦ గమవచనమె ॥ 2౩

గీ॥ కర్మముననేజనించిలో ♦ కంబుకర్మ । మున నెలయమందునను
వాక్య ♦ మునను గర్మ । మే జగద్బీజమని వచి ♦ యింపఁజన
దు । జడమిడదు కర్మము ఫల మీ ♦ శ్వరుఁడులేక ॥ 2౪

గీ॥ కాన నీశ్వరుడే జగ ♦ త్కారణమగు । నట్టి యీశ్వరు నెఱుఁ
గని ♦ యట్టివానిఁ గని “యసన్నేవ ” యనెడునై ♦ గమశిఖోక్తి
దూతఁగడు; నట్లే బ్రహ్మ వి ♦ దుంబొగడెను ॥ 2౫

గీ॥ కానఁబరమాత్మయును జగ ♦ త్కర్తయునగు । నమ్మహేశుని
నైన చి ♦ హ్నమ్ములమెయిఁ । దాల్చి యప్పరమాత్మునిఁ ♦
గొల్చుటతగు । ననిశమును ముక్తిఁగోరెడు ♦ జనులకెల్ల ॥ ౨౬
ఆచార్య బోధవిని వారాహదమునఁ దచ్చిష్టలగుట.

మ॥ అనిభాషించెడు శైవసంతతికి న ♦ య్యాచార్యవర్యుండు తా
నను; స్పృష్టిస్థితినిస్సయంబుఁదగఁబ్ర ♦ హ్మదిస్వరూపాశ్రిచే ।
తనుగావించెడు దేవుఁడొక్కరుఁడె; వే ♦ ద్యంబైన యర్థంబిదే
యననా; నాకునభీష్టమైన దిదితే ♦ యాఁజండజన్మంబునున్

గీ॥ మూల శూన్యంబెయగులింగ • ముఖ్యధార । ణంబు; వీడఁగ
వలయు నె॥ న్నఁగనిఖల సు॥ పర్యమయమైనమెయికిఁదా • పం
బులేశ । మైన శ్రేయంబునిడదు నుఁ • డీ; నరులకు॥ ౮౨

కం॥ నాభికిఁ బయిసోమపులును । నాభికథస్థలమునందు • ననసోమ
పులు । న్యోభితెదరు; నిగమజ్ఞం । డౌభాసురునందునమరు •
లశాంతంబున్ । ౮౩

సీ॥ శిఖను శీర్షంబునఁ • జెలువౌ లలాటంబుఁ; గర్జంబులును నా
సి • కయుఁగవోల । కంబును జిహ్వనో • వ్రంబును జాబు
కంబుఁ; గంతంబునం సయు • గంబు భుజయు॥ గంబు బాహు
ద్వయఁ • గరములునురమును; నాభిని గటిని లిం • గమును వృ
షణ॥ ములఁ దొడలను జాను • వులగుల్బములఁ బాద; ముల
నాశ్రయించి మ • న్ముఖ్యులైన ।

గీ॥ వేల్పులెల్లను, మునులును॥ బితరులును వా సింపిన్నానాది భుక్తి
మి • శ్రితములైన॥ నిత్యకృత్యములను దృష్టి • నింగనియెదా
రనుచు బుణకేతు గుఱిచి చె •ప్పెను శివుండు ॥ ౮౪

గీ॥ వేల్పులెల్ల వసీతురు • విప్రుమేన॥ ననుచు వేదంబెవల్కుఁగా •
వున శరీర॥ తాపమొనరింపఁ బడునెడఁ • గోపముఁగని యాసు
పర్వులు మొయినండి • యరిగెదరొగి ॥ ౮౫

కం॥ తాపమొనరైపు నరునకు॥ శాపమునిడి శీర్షముఖ్య • సంస్థిత
దివిజాల్కోపమున నరుగనతఁడగుఁ • బాపియుఁ జితకాష్ఠమట్లు •
పరిహార్యుడనై ॥ ౮౬

ఆ॥ వె॥ కర్మయోగ్యమగుచుఁ • గ్రాలు విపునిమేన । వ్యాధిలేక
చిహ్నముమరఁజూచి॥ లోకనాథుఁడౌ ది • వాకరుఁజూడవలెను;
హృదముననైన • మునుఁగవలయు ॥ ౮౭

గీ॥ కలవుశ్రుతులందుఁ బెక్కువాక్యంబులిట్టివి; కడు “యోన్యా”
మనంబడు॥ వేదమేవి భేదయుగుపాసంబును • బెక్కుగతులఁ
జెప్పె నింద్యంబుఁగఁగఁదా • నొప్పిదముగ ॥ ౮౮

ఉ॥ త్కొడి విషద్యుండు నిజ • కర్మచితంబయి కాలుసత్యనా

- కాదికలోక పుంజమును ♦ హానియుతంబుగఁ జూచిలోనని
 ర్వేదమునంది యంతఁగడు ♦ వేగ ననన్యమతిం బరాత్మ వి
 ద్యాదయితుండగం గొలిచి ♦ యందు విముక్తినినిర్వికారుఁడై॥
- శా॥ వేదార్థజ్ఞుని బ్రహ్మబోధమునకై ♦ వేచేర నానంచు న
 వ్వేదంబేయనుఁ; గానము క్రింగనసం॥ వేద్యంబు బ్రహ్మంబెయకాఁ
 గాదొండొండగుచిహ్న ధారణముమో ♦ ఘంటేయగున్ముక్తియు॥
 న్నాదైవారెడుఁ జండుకేవలము నా ♦ త్మజ్ఞాన సంపత్తినే॥ ౯౦
 చం॥ అనిశము గవ్వారేప్టునిగు॥ హాహితు; గూఢు; ననుప్రవిష్టుఁబూ॥
 న్జనిబరనిం బురాణుని ఘ ♦ నున్నిపు ధీరుఁడుతాహృదబ్జమం॥
 దున మహితాత్మయోగగతి॥ తోడుత భావనముంబొనర్చి వీ
 డును బ్రేమదంబు శోకముఁగఁడున్ స్థిరచిత్తమునంజెలంగుచున్॥
- గీ॥ ఘనతరాధ్యాత్మయోగాను ♦ గతినిధీరుఁ డనిశముఁ బురాణ
 గూఢుగు ♦ హాహితు విభు॥ దుర్దశుని గవ్వారేప్టు; ని ♦ త్యు
 నిననుప॥ విష్ణుఁడలఁచి విడున్సుఖ ♦ కష్టములను॥ ౯౧
- గీ॥ ప్రవచనము చేతనైనను ♦ బహుతరశ్రు తంబుచేనైన; దుచి
 రమే ♦ ధనయినఁబర॥ మాత్ముఁడు లభింపఁడె; వ్వని॥ నాత్ముఁ
 డువరియించు నవానికేలభి ♦ యించునాత్మ॥ ౯౨
- కం॥ ధీరుఁడుశోకముగవఁగళ॥ రీరుని ననవస్థమాకే ♦ రీరాఘమునం॥
 దారయ నిలిచెడునాత్మన॥ నారతమున్విభుమహితు మ ♦ నము
 నఁ దలఁచితాన్॥ ౯౩
- కం॥ చదలును జర్మముఁజాట్టు పగిది నెప్పుడు భువిమనుజులొగింజు
 టైదర॥ య్యదనునదేవు నెఱుంగక॥ యొదవెడు దుఃఖమున కం
 త ♦ ముర్వరలోనన్॥ ౯౪
- గీ॥ తానగురుని కృపా కటా ♦ క్షమునఁ బ్రాప్తమైన యట్టిపరాత్మ
 వి ♦ ద్యనొగిఁజేరి యద్వయామృతపాన తృప్తాంతరంగ॥ లరయి
 సుఖమునుజెందుఁడు ♦ ర్వరనుమిరు॥ ౯౫
- మ॥ అనుచుంబల్కెడు దేశిక ప్రవరు స ♦ ద్వావహార మాలించిన॥
 ద్విసయంబొప్పు గనమృశీర్షుఁడగుచు ♦ నివ్వదేవు నీరుండునాఁ॥

జనులింగప్రవరుండొకండు పరితు ధ్వస్వాంతుడై యంతని
 ట్లను సంయమ్యధినాథుని గుఱిచిదీవ్యదృక్తితోడన్వడిన్ |
 మ॥ యతివర్యా! శరణంబు నీవసుమినా ధ క్రశాంత ముంగానసం |
 సృతిదుష్టాహి విహగ్నిదగ్ధతనునం ధ జెల్వోభవత్సత్కృపా |
 మృత వర్షంబునఁ బ్రోవుమింకఁగడు పేర్మిన్యున్నదు క్తశ్రుతి |
 రిత సందోహమునఁన్నశించె భిదయుర్విన్నేనయాశానుడన్ |
 కం॥ శివపూజకు ఫలమివై తి వి కవ్యైత సుధనిడి ను ధ తింగ
 నెడుగురు! ప్రవరా! నీవుమహోత్తముఁ డవురుద్రునికన్న నీవు
 డమిఁ బరికింపన్ |

మ॥ స్తుతిసీరిగ శంకరార్య నుతిసా ధ త్రుంజేసి యాచైపుడన్ |
 నతులంబల్లరుచేసి తత్పదరవింధదవ్వంద్వసీరంబుఁదాగి |
 వి; తదుక్తాచరణోత్సుకుండగుచుఁ దా వేస్వాన్వయగ్రామసం |
 స్థితతావారల నెల్లనవ్వయగులం ధ జేసెన్లరుంగొల్పుచున్ ||
 గీ॥ లింగచిహ్నాతులును భస్మ ధ తిప్తతనులుభవ్యరుద్రాక్షధరలు,
 విఃపక్షశూల | ముఖ్యులగునన్యులయ్యతి ధ ముఖ్యుఁజూచి |
 పటుతరక్రోధముననంతఁ ధ బలికిరిట్లు ||

మరల గొందఱు శైవులు మఱింత వాదమొనర్చుట.

శా॥ మాయావేషధరుండ వీవెవడ ? వి ధ మ్మాడ్కిన్సుధీరాజకిన్
 శ్రేయోదాయకమైప్రమాణమునునైఁచెల్వొమతాగ్ర్యంబునం
 దేయొప్పారెడు వీని భగిష్టుఁగఁగడు ధ స్థేలాగతింజేసి వే
 పోయోజించెడువంచకుండవయి దుధ ర్బుధ్ధీ! యిటన్నిల్వమీ
 శా॥ భవ్యంబై కడుఁబొల్చు నీ ధరణిలోఁ బ్రాహ్మణ్యమెన్నంగవై
 ష్టవ్యంబోసుత! దానికన్నను గరి ధ స్థంబంతకన్నన్ గడున్
 శైవ్యంబెన్నంగను త్రమంబనుచు న ధ బ్రహ్మోద్భవుండార్య సం |
 స్రవ్యంబొగతిఁబల్కెనారదము నీ శానున్నమీక్షించితాన్ ||
 ఆ॥ వె॥ అట్టులాటనేటి ధ కారూఢతతనంబు | నీ వొనర్చినాడ ధ
 విపుడితనికి | శుగ్రతిననమ్మహేశ్వ ధ రుడు ననుష్ఠేయంచు |
 నభినుతినపఁబడియె ధ పథికముగను |

సీ॥ సర్వభూతసుగుహా • శయ్యుఁడు సర్వానన; శీర్షకంధరుఁడున •
శేషభువన! సంవ్యాపియమ్మహే • శ్వరుఁడు కాపున సర్వ;
గతుఁడు శివుండంచు • ఘనతరముగ । శ్వేతాశ్వతరినిని • శ్చిత
ముగానాయుష; సూక్తంబు వచియించి • యుపరమించె ।
గాననాసూక్తిచే • నైనసర్వాత్మకుం;డు శివుఁడేయనితేరె •
డుంగద! కన!

గీ॥ స్కాందమున యామశంబున • గంగహీయ । నియునుబాఝడి
లక్ష్మీయ • నియును శివుఁడె! వారలకు భర్తయనియును • కా
ళానంగ! బడియె దద్వాక్యవిరతిని • పృథు ముని! విను॥

సీ॥ మునుహిమాచల శీర్ష • ముననుండి యురువేగ; ముగగంగశివు
శీర్ష • మునఁబడనతఁ । డంతఁదద్భార సం • భాగ్నితృణైక
నిత; నుండి హ్రీమతివయి • యుండుము నను! బొంది య
చ్చైర్గతిఁ • బోకుమివనిగంగ; గనియానతిచ్చె శం • కరుఁడు
గంగియును నది మొదలుగా • నురుభక్తిఁ బూరుష; శ్రేష్ఠుని
బ్రహ్మహ • రిప్రముఖుల ॥

గీ॥ శల్లఁగారణమైన య • య్యాశ్వరునకు! నెఱఁగి హ్రీతోడఁ
గలియుట • హ్రీయనంగ! బడియె విబుధులచేత న • పురమ
శివుఁడు! హ్రీవిభుండనువామంబు • ననసేదాన!

కం॥ పరశక్తి; సర్వచేతోహర; మాహేశ్వరి; హిమాల • యాత్మ
జ; శ్యామ । త్వరుచిర; యిత్రతీసయ్యా । శ్వరుతోడఁజెలఁగు
టనుదాన • సంగెలక్ష్మీయనా! ౧౦౭

శా॥ తత్రేజఃకణజాతులైరిమును ప • ద్మాశారదాకోటులీ!
శోత్రేజంబుననందెఁగేవనరో • శోద్భూతకోటుల్పము!
త్పత్తిస్వీరు లయంబునందిమరలం • దామిశుచేతనము!
త్పత్తిగాంచెదరచ్చటచ్చటఁ దద • భృత్యుండుశత్రుండెయో!

గీ॥ నిర్మల స్ఫటికాభమై • నెగడు దక్షి । ణంపుఁబాఝ్వంబునందు
ది • నత్యమునఁజె! వామపార్శ్వంబు వందున! శ్యామవర్ణమైన
రాత్రిత్వమిశున • కలరు నెపుడు! ౧౦౮

గీ॥ తనదుసర్వాత్మ, రూపత్వమును శివుడను! పర్వలగుఱించి
చెప్పె, న * ధర్వవేదమున; జగద్దేతు భూతత్వమునఁబె;
శివర! హస్యమువచించుశివునిధ్య * యత్వమహిమ॥ ౧౧౦

సీ॥ ధ్యేయుండుశివుడని * తెలుపుటకునుమీకుఁ; గరుణాధ్యుతామా
ని * వరులెసాక్షు! తీర్థరుండే జ్ఞానమిచ్చెడువాడన; నెన్నంగ
శుకమాని * యేసుసాక్షి! సంవేద్యుడగువాడు * శర్వుడే
యనిపల్కు; టకు వేదతతియుత్క * టతరసాక్షు! లాత్మ
భక్తాహిత * హర్షసూదనుడీశు; డనుటకు యమముఖ్య
లధికసాక్షు!

గీ॥ లీశుడేనిత్యుడనుటకు * నెన్నదుహిణ! మూర్ధప్రభుమాలి
కాబృంద * ము, గురుసాక్షి! మృదుడెయాద్యంత శూన్యుండ *
నెడు నుడికిల! సాక్షులు వరాహహంసతా * హరియువిధియు!

గీ॥ ఇట్లు వేదంబులందెల్ల * నెంచిచూడ! విశ్వమున కెల్లగారణమి
శ్వరుడగు! రుద్రుడేయగు! గారెవ్వరునని బుధులు! తెలిసి
కోడగు నంచును * దెలుపఁబడియె॥ ౧౧౨

గీ॥ తప్తలింగ విభూతిరు * ద్రాక్షముఖ్య! ములను ధరించు
టను బీత * ముఖ్య పూజ! నమున సదుద్రసూక్తజ * ప
మున నిఖిల! పాపనిర్మక్తుడై శివ * రూపముగను॥ ౧౧౩

శా॥ స్త్రేయంబుంబొనరించయుం గురునినా * తింజెందెయన్మద్యము!
స్థియుక్తింగన కెప్పుఁ గోలియును నీ * పృథ్విన్ద్విజంజంపియున్-
శ్రేయంబుంగను భూతిలిప్తుడయి హాసినృస్థశయ్యాస్థితుం!

దైయుత్కృష్టతరాఘముక్తుడగురు * ద్రాధ్యాయితానిమృహిన్
సీ॥ కనకంబు హరియించి * యును గురుతరుణిని; బొందియు బ్రా
హ్మణుఁ బాలియఁజేసి! యును మద్యముంగోలి * యును భస్మ
సంఘన్ను! దై భస్మశయ్యాశ * యాసుడునయి! యెపుడు
రుద్రాధ్యాయజపమొనర్చెడు మర్త్యుఁ; డఖిలాఘనిర్మక్తుఁ *
డగునటంచు! రుద్రకాండమున ని * రూఢిగాఁ బలుకంగఁ;
బడియె శంకరునెడ * భక్తియనిన॥

గీ॥ లింగచిహ్నిత తనుడైమె ధ లంగు వానిఁ । దప్తశంఖరథాం॥
గాంకి ధ తతనునిగని న యెడ నప్పడన్నాన మొనర్పవలయుం
సూర్యసేనియుఁ గడు నొగిఁ ధ జూడవలయు॥ ౧౨౨

గీ॥ తప్తలింగాంక సంయుక్తుఁ ధ దప్తశంఖః చక్రచిహ్నితుఁ బరితుఁ
బా ధ మండసంచీ యాచరణ తత్పరు నరు వా ధ క్యముననైనఁ
గౌరవితంగఁ జనదు ని ధ క్కముగఁ బుడమి॥ ౧౨౩

చం॥ అవనిదప్త చిహ్నాథరు ధ తౌనరులం బరికింపఁ శ్రాణివ
చ్చవ సదృశాకృతులుండియఁ జస్రముసంత్యజరాజి పోల్కివీ
డవలయువారి; వారలకి ధ డంబడు హవ్యముఁగవ్యము నివ్రతే
యపు; మనుమంత్రితంబయిన నన్నముత్యావ్యమువారుచూచినక
కం॥ క్షీతిసురునకుఁ దగుశూద్రే క్షీతమగు నన్నంబును న్ను ధ జం
వఁగ; లింగాం కిత చక్రాంకిత జనవీ క్షీత నుదికాకున్న యెడ
నొ ధ గిన్నహిలోననీ॥ ౧౨౪

కం॥ వేదాంగ తత్పరుండును వేదాచార రతుఁడునగు ధ విప్రుం
డును లిం గాదిక చిహ్నప్రకరముఁ చేదానొగిఁబరితుడైన ధ
శించు నిజముగఁ॥ ౧౨౬

ఆ॥ అనివచింపఁబడె బృ ధ హస్తార దీయంబు నందునఁగడు
నిశ్చ ధ యంబుగాఁగి మఱియు సావధాన ధ మతిని మార్కం
డేయి మునఁగలట్టి సంగ ధ తిని వినుండు॥ ౧౨౭

సీ॥ కలిగెను మునుబ్రాహ్మణులకునుగాయత్రి; కిని భూరిసంవాదఁ
మనుపమమయియందుఁగడుంగృధ ధ యై యమ్మహాదేవి; యా
పాటులంగని ధ “పాపులార! కలియుగంబున నబ్ధములుమూఁడు
వేవేగ; వసుధఁ బాపండు దే ధ వతలరగుచు । శ్రుతిసమీరిత
కర్మ ధ శూన్యులరై కడుఁ; దాంత్రికాచారత ధ త్పరులునగుచు॥

గీ॥ భ్రష్టులయ్యెడ”రంచు శా ధ పంబునొపఁగెనంత వారెల్లదీమలై ధ
యాభగవతి నంతయును వేక సత్కృపా ధ స్వాంతయగుచు॥
నాపె యాపాటులకు నిట్టు ధ లానతిచ్చె॥

శా॥ ఘోరీశాపముచేత నెల్లరును భూ ధ మిన్నేడసంశూన్యులై॥

భూరికోధముఖ ప్రవీడితులైఁ ♦ మూర్ఖత్వసంయుక్తులై
సారజ్ఞాన సుకర్మ సుస్థితుల భ్ర ♦ ప్తత్వంబునుం గాంచి లిం
గారంభాంకితులై కలింజెడదరా ♦ ర్యానీకదూరస్తులై।

గీ॥ ఇట్లు నిశ్చేషతఁగలి మీఁరెల్లరుఁగనియంతటసదవ్యయార్థాను
చింతకులును సత్యధర్మ పరులునయిఁజగమునందు! వెండియుఁ
జెలంగెదతునుండి ♦ విప్రీతార॥ ౧౩౦

గీ॥ అనుచుగాయత్రి మున్నుతె ♦ ల్పిన కతమున ! లింగముఖ ధా
రణంబుసేయంగఁజనదు! మనుజులకు వాక్కులెటనుండిఁ మన
ముతోడ ! మరలునో యట్టి పరమాత్ముఁ ♦ దరమెకొలువ?॥

సీ॥ కాపున శ్రుతిని బ్రహ్మోపతారుండగు; శివుని యుపాసనము
విపులముగ! వాకొనంబడియె నిఁరాకరింపఁగరాద; దేరికైనను
భూతి ♦ ధారణంబు! రుద్రాక్షధృతియును ♦ భద్రప్రదము
తొటఁ; గావింపఁజను భూసుఁరావళికిలఁ గాని లింగాద్యంబు
లైనచిహ్నంబుల; ధరియించుటకు నెట ♦ దొరకదుతగు।

ఆ॥ వె! నట్టిమానమనుచు ♦ గట్టిగాశంకర! యమివరుండు దెలుపఁ
నాలకించి! భక్తవద్యుడౌ వి ♦ పక్షశూలుండిట్లు! పరమగురుని
గుఱిచిఁ పలికెనంత॥ ౧౩౧

చం॥ యతివర! వేల్పులెల్లఁ ద్రిపు ♦ రాసురులం బరిమార్పలేక మే!
శివృహతభుక్కుధాకరులచే నిషువున్నును జేసిరందున!

న్మృతవహుఁడాది; మధ్యశశి యుండుదివిష్ణువునుండగొల్బతి!
స్థితులయిరంత, దీనిని బ్రసిద్ధుఁ డెవడువహింపనోవునో॥

సీ॥ అనుచును వారెల్ల ♦ రును విచారించుచో; నందుఁగొండఱు
వల్కిరప్పుడిట్లు ! దీనిని వహియింపఁ ♦ గానోపురుదుగ్గుడు
వహసేందులతని నే ♦ త్రింబులగుట! సాత్వికంబైనతే ♦ జము
ననాతని దేహ; ముననుండి హరి సము ♦ ద్భూతుఁడగుట భా
రంబుగాఁ దోఁపఁ దారుదుగ్గునకునిద్ది; యనవినివేల్పురెల్లను
గడునొగి॥

గీ॥ వెండికొండకునేగి యా ♦ ఖండపరశు! నింగని మహేషువును

వహిం ♦ పంగభక్తితోడఁ బ్రార్థింపరుద్రుండు ♦ తుష్టినంది
పలికెనిట్లుల నాసుప ♦ ర్వల గుఱించి॥ ౧౩౪

గీ॥ నేనె పశువులకెల్లఁ బ్రభానపతిని గాదె? కావునమీరు వే
గముగఁ బశుల! ననయనంగీకరించినయెడలనిమ్మ! హేమపును
లీలఁబోలె వ ♦ హింతునేను॥ ౧౩౫

గీ॥ అనవుడు నేర్పిల్వలెల్లబ్ర ♦ హ్మదులమగు । మేమెపసులముమా
కెల్ల ♦ స్వామివీమ! ఫాలలోచన! యనిలింగ ♦ శూలముఖ్య
చిహ్నములఁ దాల్చిరురుభక్తి ♦ చెలఁగనపుడు॥ ౧౩౬

శా॥ అంతన్వాసుకిఁడ్రాదుగా ధనువుఁగా ♦ హైమాచలంబుస్థరం
శాంతంబైన రథంబుఁగా శశినిను ♦ జక్రంబుఁగాఁగవా
కాంతున్నారధిఁగా శ్రుతిప్రతివే ♦ గన్పూర్ణదశావళిఁగా
గంతుద్యేషి యొనర్చి యయ్యసురుల ♦ స్థంఠిచెదేవేద్యుడై॥

గీ॥ కానయుక్తంబులింగాది ♦ కంబులైన । చిహ్నములను ధరించు
ట ♦ నేర్పయ్యుడైన! శివునివోచిహ్నములనుద ♦ తేనెవకులమయి
యలరారెడు మాకు వ ♦ హింపఁదగదె॥ ౧౩౭

కం॥ ఇలలోన సేవ్యచిహ్నం బులనోయమిసంచయాగ్ర ♦ పూజ్య!
యజస్రిం బులసితభక్తిని సేవకు! లెలమిమెయిందాల్పుటెన్న
నిపుడేర్పడనే?॥ ౧౩౮

ఆచార్యకృతబోధనీ లింగధారులు నామెదించి తచ్చివ్యులగుట.

చం॥ అనెడు విపక్షశూలుఁగని ♦ యయ్యమిసంచయవర్మడంతఁబ
ల్కునిటుల; మానహీనమెయ ♦ గుంజఁడియానుడి; వేల్పు
లందు నెం॥

దునుగలయట్టుచిహ్నధృతి ♦ తోఁపదు; భూతినిదాల్పుటెన్ననా!
పనిషదవాక్యమక్కతన ♦ భస్మముధార్యము మానవాళికిఁ ।
మ॥ దమమేపారనెఱుంగనయ్యెదవు శ్రీ ♦ ధ్ధాభక్తిసుధ్యానయో
గముచే నాత్మనుగాని లింగముఖల ♦ త్పూవ్రాతసంధారణం ।
బమలజ్ఞానమొసంగఁజాలదని వే ♦ దాంతోక్తియాఁగాన జ్ఞా
నమునందంగఁదలంచువారలకుఁ జిహ్నవ్రాతమగ్రాహ్యమా ॥

చ॥ అమృతతఃబాండఁగాననునకాత్మ నెఱుంగుటతక్కునొందుతూ
ర్గము మహిలేదటన్న శ్రుతికాండవచస్సులచేముముఱు స॥
ఘమునకు దేహతాపనము + నందగునర్థమదెన్ననున్న; కా

స్త్రీ॥ స్త్రీములనుదానినిందయుఁది + రంబుగఁగానఁగనయ్యెడింజుఁడీ ।
గీ॥ భూపతికిఁచత్రలాంఛన + ము విలసిల్లుకరణిలింగాదిధృతియును +
నరూపకలరు । ననినచోరోషమేల? తా + హమగుదానిఁ బూనఁ
దగు భారమదిమీకుఁ + బుడమిఁగాదు ॥

చ॥ భువిశివభక్తుఁడౌజనుఁడు + పూనవలెన్బుజగాదికంబు బా
హువు మొడలైన యంగములనుత్కటభక్తివనస్యచిత్తుఁడౌ ।
చువిమలభూషణావళిఁగఁ + జూడఁగసర్పపుభ్రాంతిచేతనై ।
నవెఱపుచేవికంపితమ + నస్కునకియ్యడికాదుపూజ్యమైగరర॥

క॥ కాపునఁబామరబుద్ధిని । వేవిడిచిహ్నుములఁదొరఁగి + వేదేరిత
క । రావలిశివునందిడి శివ । జీవులకైక్యానుచింతఁ + జేయుమె
డందఁ ॥ గరగి

క॥ శివ జీవైక్యవిబోధము । నవెసన్నాశంబుఁగనుమ + నస్తాజ్ఞా
నం । బు; విముక్తియంతనగు నీ । కువెలయదింకొండగుతెఱఁ +
గున భువిలోనఁ ॥ గరఁ

సీ॥ అనుచిట్లు శంకర + యమివర్యుఁడువచింప; నాలకించివిరుక్ష +
శూలుఁడంత! ఘనభక్తినియ్యతీం + ద్రునకుఁమొక్కినపుత్త్ర;
మిత్రబాంధవముగా + నత్రపుడయి । లింగాది చిహ్నంబు +
లంగడునొగిపిడి; యద్వైతమతసున + క్రాంతరుడగుశిష్యుఁడై
యలరె; దే + శికునిదా సత్ప్రసా; దమున నన్యులు నవ్వీ +
ధంబుగానె

గీ॥ సురుచిరాద్వైత వరులును + సుఖనిరతులు! వైతదాశ్రవతం
గాంచి + యలరిరంత! యభివరుండు ననంత శ + యన మనఁ
బడు! దేశముంజేరె శిష్యత + తే తనుఁగొలువ ॥ గర2

శంకరాచార్యులసంకీర్తనమున కైష్టవుల వశపఱచివొడుట.

చ॥ అటనిరతంబెసంగు నిఖ + లామరగన్నుతుఁ బద్మనాభును

- త్కటమగు భక్తియొప్పెసంగఁ ♦ గాంచిభజించివసిం చెవేడ్కన
చ్చటనొకనూసమాత్రముని ♦ జప్రియశిష్య గణంబుతోడుతం
బటుమతియైన సంయమిన్పు ♦ పాలుఁడుశంకరుఁడార్యవంద్యుఁడై ||
- గీ॥ భక్తులును బాంచరాత్రులు ♦ భాగవతులు వైష్ణవులు గర్భ
హీనులు ♦ వైఘనసులు ననంగనాటుతెటంగుల ♦ నలరువైష్ణు
పులపుడేతెంచి యయ్యతి ♦ పులగనిరంత || ౧౮౯
- గీ॥ వారలంగని యయ్యతి ♦ వర్ణుడపుడు మీదగుమతంపు లక్షణ♦
మేదొచ్చెప్పుడ నుచునడుగంగభక్తుల ♦ య్యతివరువకు మొ
క్కి పలుకంగఁ దొడగిరి ♦ ముందుగనిటు || ౧౯౦
- మ॥ జగదీశుండగు వాసుదేవుఁడొకఁడే ♦ సర్వజ్ఞుఁడతండయ్యె
ప్పుగరామాద్యవతారధారియై యొప్పుందానజండైయునుం
దగమూఢాగ్నిలమైనయెల్లరము నుం ♦ దతేవఁగావించుచో
నొగి నయ్యాశుసలోకతం గనెద మా ♦ ర్యుల్మీరలాలింపుఁడీ ||
- కం॥ అనికొండిన్య మునీంద్రుఁడు । వినిపింపఁగ నెల్లరమును వినితగ
ననిశం బుననంతుఁడౌ విభునిసే! వనమున నిరతింగ నెదము ♦
వసుధాసలిలో || ౧౯౧
- కం॥ నిర్మమివర! యాచారము । కర్మజ్ఞానభిధద్వివిధ ♦ గతిఁగ్రాలు
నిలం గర్మతులు విష్ణుగుప్తసు! శర్మాదులగుదురు; విష్ణు ♦ శర్మా
దులమై || ౧౯౨
- గీ॥ మేము జ్ఞానులమై యిట ♦ నేముదమున । నుందుమన వినిమీ
జ్ఞాన ♦ మందలివిధ! మెట్టిదియొ తెల్పుడ నిమగ్న ♦ రీశుఁ
డడుగ! విష్ణుశర్మ యిటులఁబల్కె ♦ వినయమెసంగ!
- చం॥ “వటలుఁ గరంబనంతభగ ♦ వత్పదపాద సరోజమేసదా
శరణముగా” నటంచునని ♦ శంబును మానమునూనుటేయతీ ।
శ్వర! యగు జ్ఞానమై, జగతిస్వాంతమునంగనఁగాఁ దృణాదిపం
చరణము నారమాధపు ఘనంబగు నానతిలేమిఁగామిచే! ౧౯౩
- చం॥ అనియెడు విష్ణుశర్మఁగని♦యార్యపదుండిటుపల్కు; తుర్ముఁడౌ
జననముచేత శూద్రుఁడు; ద్విజుఁడు గర్మముచేత; నెఱ్ఱసం

ధ్యనుగొలువన్వతెన్ననుజఁ ♦ డట్లొనరింపమిఁబ్రత్యవాయియా
ననఘుఁడు ప్రాతరాదికము ♦ తొనమయంబుల వహ్నివేల్వనా!

గీ॥ అట్టులొనరించు విజ్ఞుఁడై ♦ నట్టి బ్రాహ్మ! ణుండఖిల భద్రము
లనుగ ♦ నుననివేద! వచనములు నిత్యమును గర్మ ♦ నిచయ
ముఁదగఁ! బొగడుచుండుఁగదా వైష్ణవగణవర్య! ॥ ౧౫౭

ఉ॥ కాపున నెల్లరు స్సకల ♦ కాలముల నిగమోక్త మైన క!

ర్మావళిఁ జేయఁగావలయు ♦ నవ్విధిగర్మములం దొఱంగుచో!
వేవేతలన్వహింత్రినుచు ♦ విద్యఁగుడౌ మనునన్న; జీవితం
డై విడుఁగర్మరాజినెవఁడందెడునాతఁడు నారకార్తులన్! ॥ ౧౫౮

గీ॥ స్నానదేవార్చనాది క ♦ మైన యట్టి కర్మమనిశంబె శుంగును ♦
నిర్మములగు! యతులకైనను; బ్రాహ్మ్య వి ♦ చ్యుతులగుచుని
ల నిటు మీరుంట యెంతకా ♦ లంబునుండి! ॥ ౧౫౯

చం॥ అనియమిశేఖరుండడుగ ♦ నాతఁడు వల్కెడు 'నాకుస ప్రముం
డునరుఁడు నన్నుఁబోలిన య ♦ టుల్తగెనించుక వానితండి! క!
ర్మనిరతుఁడంతు బాల్యమున ♦ మస్కరిశేఖర! వింటి'నంచునం!
తనెయతినేత' యేగు ముద్రితంబుగదూరముగా'గనంచ నెక! ॥

చం॥ అనవుడు విష్ణుశర్మ విపు ♦ లార్తిని బొందిసఖంధుఁడౌచుభ!
క్తిని యతినేతకంతటనొ ♦ గింబ్రణతింబొనరించిదేవ! న!
న్నునుక్షమియింపుమంచనఘ! నుండగు నార్యపదుండుతన్ను జే
రిన యతనిందయన్బుధవ ♦ రేణ్యులశిష్యులఁగాంచి యిట్లనుగ! ॥

కం॥ ఓ యాశ్రమాగ్రుణ్మలా! ధ! యాయుతులయిమీరువీరినధిక
రమునునం! బ్రాయశ్చిత్త విశుద్ధుల! జేయుఁడు బ్రాహ్మణ్య
సిద్ధి ♦ సెలఁగననుచనక! ॥ ౧౬౦

శా॥ ఆయం తేవ సదగ్ర్యులున్దరునిదౌ ♦ నానందలందాల్పివే!
ప్రాయశ్చిత్తమునుంగురూక్తగతిఁదీ ♦ ర్పన్దాససంశుద్ధులై
యామోగీంద్రునిఁ జేరివారు'గురువార్యా! మీదయన్మృద్ధిమా! ॥
కాయెన్నుక్తియెఁబానొతెల్పు'డనయత్యగ్రుండుతానిట్లనున్! ॥

పంచాయతన పూజ నాచార్యుఁ డుపదేశించి యసేకులఁ జక్కఁబఱచుట.

మ॥ క్షీతిగారీ గణపత్యహస్కరశివ † శ్రీశుద్ధిజాచారదే!
వతలైత్రాలెడరేవురుండదురుసే † వానక్తుతా విజ్ఞలం!
చితకర్మంబులఁ గామ్యహేనులయి వా † సింబాల్పిబ్రహ్మర్షణ!
వ్రతులై సంతతమంతానర్చదరు ధీ † రస్వాంతుతాచుందగఁ
సే॥ ఇటునిత్యకర్మంబు † నిలనొనర్చినయెడ; నిర్మలమై త్రాలు †
నెమ్మనంబు! మనము నిర్మలమాచుఁ † దనరిన యెడజీవ; శివ
విభేదాభావ † ము వెలయునొగి జీవశివైక్యంబు † సిద్ధించె
నేనిమూ; లాజ్ఞానవినివృత్తి † యగునుజుండు! అజ్ఞానవినివృత్తి
యేజ్ఞాన హేతువౌ; లింగదేహముదాన † భంగముఁగను!

గీ॥ లింగదేహంబు భంగంబు † నుంగను నెడ! నొదవు మోక్షంబు
గానివేఱొందుగతి నె! సంగదనుచు భూరికరుణ యె † సంగ
నిట్లు! నిర్మమి వచింప వినివిష్టు † శర్మయంత! ౧౬౫

ఉ॥ అంచితభక్తి నారణ్దాగి † నయ్యతినేతకువందనాశింగా!
వించి గురుండలంచుచును † వేదసమీరితకృత్యమున్నుహ్మ!
త్సంచయాయుక్తుడౌచుఁదగ † సల్పుచుస్మార్తసుకృత్యసక్తుడై!
పంచసమర్పణంబునుస † బాంధవుడై కడుఁదానొనర్చుచున్॥

గీ॥ స్నానముందగఁజేసిమ్మ † తన్నిను సదూర్ధ్వ! పుండ్రమును; భూ
తిఁజండనం † బునఁద్రి పుండ్ర! మునొనరించుచు సత్కర్మ †
ముల ఫలేచ్చ! విడిచి బ్రహ్మర్షణముగఁగా † వించుచుండ!

గీ॥ ఇట్లు వారల నమ్మస్క † రీశ్వరుండు! తనకు వశులుగఁజేయ
నం † తనొగి బ్రహ్మ! గుప్తముఖులేగుడెంచి మి † క్కుటపు
భక్తి! నయ్యతీంద్రున కెఱంగియి † ట్లనిరితారు॥ ౧౬౬

కం॥ నిర్మమిచయవర! మేమును! గర్మమునొవరించుచునుద † గ
న్బ్రహ్మపరంబర్మిలిఁగావించుచుఘన † శర్మమునవసించెదమిట
† సారేపునిలమై ॥ ౧౬౭

చం॥ అవపుడువారిఁగాంచి యిటులార్యపదుండను నింతనుండినా!
నశమతుతాచుఁబంచసుస † పర్యనొనర్చుచుఁజానభేదవా! ॥

సననోగివీడిమీరలు వె + సన్న్వపరాత్మవిఖోధస్థూలమా ।

తనువును బాసిచేరెదరు + తథ్యునిజిద్ధనునీశునద్యయుఁ ౧౭౦ ।

కం॥ ఘనుఁడార్యపాదుఁడదరఁ ముననిటులనబ్రహ్మగుప్తః ముఖ్యులు విని భ । క్తినిధత్పదంబులకు మొ॥ క్కి నెగడిరవ్వయ పరతన + కిల్చిషమతులై ॥ ౧౭౧ ।

ఆ॥ వె॥ అంత విప్రదేవుఁడనియెడుభాగవ । తుండాకండు వేగ + దండివర్యుఁడేరి మొక్కి యిటువ + చించె సంయమివర్య ! వినుము మామతంపు + విధముననుచు । ౧౭౨

సీ॥ ఎల్లవేదములందు + నెల్లతీర్థములందు; నెట్టిఫలమెనంగునట్టిఫలము । మనుజుఁడందునుజనా + ర్దనునినుతించుచో; ననునిది మొదలుగాఁడనరునుడులు నెగడుటచేనహర్నిశమును హరి కీర్తనముననాసక్తిఁదనరుచు శంఖః చక్రాది సచ్చిహ్న + చయ చిహ్నముండనై; భృతవిమల ర్థవుం + ద్భ్రతత్తి నగుచు ।

ఆ॥ వె॥ నిటనసెంతు మోక్ష + మెసంగు నాదగుకేల । కనుచు నాతఁడిట్టు + లాడ వినియతివరుఁడంత విప్ర + దేవుని గుఱిచి యిక్కరణింగరముయుక్తి + వఱలఁబలికె । ౧౭౩

కం॥ చక్కాదిచిహ్న ధారణ మక్రమముగు నరుల కనుచు + నఖల శ్రుతులం దీక్రమముగఁ దన్నిందో॥ పక్రమమెసంగుటను జహ్న సాళితగనిచా॥ ౧౭౪

ఉ॥ ఇంతమెకాకయాభగవ + దీద్యసుమూర్తిరహించుఁజమ్ముతా॥ నెంతయు నాల్గురీతులుగ + నేకపశాంబరరూపయాచువా॥

కాన్వితయుగానవాప్యయును॥ నైరహియించెడునాద్యవానిలో నెంతయునా“యలో” ఇతిముఖేద్యతరశ్రుతులింధుమానముల్

గీ॥ రెండవదికూడనట్టిదై + యుండితనరు సర్వలోకాత్మిక యనంగ నిర్విశంక॥ మతిని నావిష్టుచిహ్న సం + భృతినివేగఁ జేసికొను ముసమర్థతఁ జెరుంగదేని॥ ౧౭౫

గీ॥ లేనియెడఁ దప్తమానోక + దానిచేత నైనగాటంబుగా నొగి + నంభీముమ్ను॥ గాళితముతాఁ మేని సం + కనమొనమ్ను॥ మైన్ద

వరఁజెందెదవు మేనిఁ బాసిదాన॥

౧౭౭

గీ॥ మత్స్యముఖమూర్తులెల్లరఁమాపతికను॥ మూడవదియైన మూర్తిను
ఁ ము తగఁడప్తలోహమయి తత్సమూర్తుల ఁ దేహ
మంకి॥ తమ్మొనర్చుము శంఖాదికమ్ములే? ॥

౧౭౮

శం॥ శ్రీహరియట్టులనీవును॥ తాహములగు చక్రముఖము ఁ లం
దాల్చుమునీ॥ కౌహరిత దానవెస; సో॥ తాహమనస్కుండ
వయియె ఁ సంగెడవెపుడు॥

౧౭౯

గీ॥ నాల్గవదిగాఁగ హరికి నె ఁ న్నంగఁబడును॥ భాసనెసఁగు శిలా
మయా ఁ ర్చాసుమూర్తి॥ దానిమేని నొగింజిహ్ని ఁ తం
బాసర్చి కొనుము మూఢుడదానము ఁ క్తినిగ నెదవు॥

గీ॥ ఇట్టిపాపండుమతివేదఁహించి విధివి॥ హితమయిన స్వీయకర్మ
సం ఁ తతినొనర్చి తత్ఫలంబును వేగఁ బఁరాత్పరునకుఁ దగ
నమర్పింపుమిదియెక్క ఁ త్యంబుజగతి॥

౧౮౦

గీ॥ దానశుద్ధుండవగుచున ఁ ద్వైతనిరతుఁడైన గురునంతఃజేరు
మి॥ యమ్మహాత్ము సదుపదేశంబునను విన ఁ ప్తస్వకర్మ పా
శుండవయిఁవిముక్తిని ఁ బడయఁగలవు॥

౧౮౧

ఉ॥ బండులెఱంగు ముక్తిగన ఁ నుండదటంచు వచించువేదమే॥
దండిగఁగాన జోధగన ఁ ధారుణి మోక్షముఁగోరుశుద్ధచి
త్తుండగు మర్త్యసత్తముఁడు ఁ తోరపుయత్న మొనర్చఁగావలె॥
బండినదా ప్రియత్నమున ఁ భవ్యవిముక్తి లభించునంతట॥

మ॥ అనియాదండివరుండు పల్కవిని తా ఁ నవ్విప్రదేవుండు భా
క్తిని నెన్నేని నమస్కృతులనిలిపి ఁ కల్గెన్యష్టదంఘ్రిబృద
ర్చనలాభంబుయతీంద్ర! నాదు సుకృత ఁ వ్రాతంబునంగానధ॥
న్యూనిగాఁజేర్చినన్నొనర్చుమనిదీనుండొచు బౌద్ధింపఁగ॥

శం॥ యమివరుఁజాతనింగురు ద ఁ యాకలితంబగుదృష్టిజూచియా
స్యమునను లేతనవ్వొలయ ఁ నాడునిటుద్విజ దేవ! యింకశ్రీ
ఘ్రిముగన చిహ్నములొరఁగి ఁ కామ్యములన్నిడి కర్మపాశిఁజే
యముతగఁబ్రహ్మమెతినని॥ యూహాదలంపుముమోక్షమబ్బడి॥

కం॥ అనుచు యమిందుగ్రేడుదెల్పంగి ననఘమతిన్విప్రదేవుఁ డా
లించి వెనె న్ననభక్తినంతఁ బంచా । రృచ పరుఁడును నద్వ
యార్థసక్తుఁడనయ్యెన్॥ ౧౮౬

సీ॥ అంతట శార్ఙ్గపా ధి ణ్యభిసానుఁడగుమఱొ; క్కంఁడిటులనియె
మ ధి స్కరివరుఁగని సారజ్ఞవర! “నమో ధి నారాయణాయ”
య; నెడుమంత్రమును నేము ధి నిరతముఁ దగి జపియించుచు
ను శంఖచక్రముఖ్యములైన; లక్ష్మీశులక్ష్మంబులను దనువునఁ
దాల్చి సంసార బంధమునుండి ముక్తుల; మైశాశ్వతంబయి
యలరునదియి॥

గీ॥ నిఖిలభూత ప్రతతికిని ధి నిలయమగుచు । గురుసుఖదమును నైన
వై ధి కుంతమునొగిఁ జేరెదమునుమ్ము వినుమిఁకఁ జిహ్నధార
ణమునకుఁ గలట్టి సత్ప్రమా ధి ణంబు నిపుడు॥ ౧౮౭

చం॥ చెలువుగఁగంతమందుఁ దుల ధి సీనలినాక్షసుమాలికల్బుజం
బులఁదగ శంఖచక్రములఁ ధి బొప్పగునట్టి లలాటసీమయం
దెలమిని నూర్ధ్వపుండ్రముర ధి హించెడు నెవ్వనికాతఁడేయమి
ట్కులవర! వైష్ణవాగ్రణియ ధి గున్మితఁబూతఁగఁజేయునాతఁడే॥

కం॥ అనెడు పురాణవచోబల మునఁ దాల్తుముమేనఁజిహ్న ధి ముల
యతివర! మి రును నట్లానర్చి మోక్షం । బును గనుఁడని
యతఁడన యతి ధి పుంఁడిటులనియెన్॥ ౧౮౮

సీ॥ ఓశార్ఙ్గపాణిని ధి కుచితంబుగాదిటు; పలుకఁగ నామ్నాయ ధి
మలరమినిటఁ బరికింపఁగా “నత ధి ప్రతనుఁడౌ నరుఁడు మో;
క్షమునందఁడను” శ్రుతి ధి కలదటన్నఁ గిట్టివహానికై ధి కృత్ర
తపోముఖ్య; మ్మానిజ కర్మంబు ధి గాని యీశ్వరధ్యాసఁగాని
తి ధి రంబుగఁజేయక, కనఁజాలఁడు విముక్తి ధి మనుజుఁడంచు॥

గీ॥ దానికర్థమగుంగాని ధి తప్తచిహ్న । ధారణము కార్యమనికాదు
తథ్యముగను గానఁ జిహ్నంబులను దాల్చు ధి గా దగదిల
మోక్షముంగోరునట్టి స ధి త్పూరుషులకు॥ ౧౮౯

కం॥ “కనుబ్రహ్మంబు నెఱింగిన | మనుజుండె విముక్తి నెడు” ♦
మహితశ్రుతిజే! సి నెగడు బోధయెమోక్షం | బునకు న్నేతు
వయి నిరత ♦ మును శార్శవయా!॥ ౧౯౧

కం॥ ఒగిజేరుదురు సుకృతముత | టింగినయెడన్నా నవులు ధ ♦
రిత్రికి ననువాక్య గతింజేసి మఱొందుతె! అగుననగుంజమ్ము
సంస ♦ రణమునరునకు॥ ౧౯౨

గీ॥ కడుబ్రహ్మార్దీయ ము ♦ ఖ్యంబులగు పు| రాణములడప్త
చిహ్న ధా ♦ రణ నిషేధ | మగపడెడు; జహ్నధృతిని నే ♦
హరి సముండ! నగుదుననుట మనోరాజ్య ♦ మగునిజముగ!

గీ॥ వినుమవని శూచ్యుడు శిఖోప ♦ వీతముఖ్య | ములధరించిన
మాత్రీ విఘ్నండుగాని యట్లుగాడప్తశంఖచ ♦ క్రాదిచిహ్న!
ములఁ గొనినమాత్రీ విష్ణుస ♦ ముందుగాడు॥ ౧౯౩

కం॥ బ్రహ్మత్వ బోధముననే! బ్రహ్మప్రాప్తి యగుననెడు ♦ ప్రా
మాణ్యమునన్! “బ్రహ్మహమస్మి” యనుచిట్లు! బ్రాహ్మణ!
చింతింపు మెప్పుడు ♦ భావమునందున్! ౧౯౪

కం॥ అనవరత బ్రహ్మవిభా! వనఁజేసి నశించుభేద ♦ వాసనవెసనం!
తన శార్శవే! జీవుడె! తనరుంజమ్ము శివుడగుచు ♦ దధ్య
ముగాఁగ॥ ౧౯౫

గీ॥ అనిశము “శివోహమస్మి” యం ♦ చనుకొనియెడు! మనుజునెవ్వ
నినైనఁ బేర్చిని శివుడు! వేగఁదనతోడఁ దాదాత్మ్య ♦ భాగి
గాఁగఁజేయునని శివగీతలఁ జెప్పఁబడియె! ౧౯౬

సీ॥ అనుచిట్లుపలుకు సం ♦ యమివద్యునకు శార్శ; పాశివ్రణామ
ముల్బక్తిజేసి! పలుకునిట్లులఱుతి! ప్రవర! ధన్యుడనైతి; దివ్యమా
భవదుప! దేశమునను నద్వైత నిష్ఠుడ! నయ్యెడ నిప్పుడు; నావుడు
ముక్తుడవై తెలసెద! వటులేని యనుచు సం ♦ యమిసార్వభౌ
ముండు; పలిక నాతనిఁగూర్చి! పరమకరుణ!

గీ॥ నతఁడు స్మార్తసదాచార ♦ రతుడగుబంబ! యజ్ఞశరుండును!

బంచార్చనానురక్తుఁ డునయియంత స్వదేశీయఁ డినులనెల్లఁ
భాసురాద్వైతనిరతులఁ డి జేసెనట్లే॥ ౧౮౮

గీ॥ అంత మాధవనామకుం డైవవైష్ణవృందాకండు సయమిం
ద్రునిఁడండకరుగుఁడెంచి సాష్టాంగనతినిగాఁ వించితనదు । మత
పుఁదెఱఁగునిటుల వచిం డి పందొడంగె॥ ౧౮౯

ఉ॥ బాగుగఁడ ప్రశంఖముఖఁ డి పాశులఁదాల్చి నమర్చుడండఁదా
వేగమె విష్ణులోకమును డి విష్ణుని దాకృపనంచుఁబాంచరా
త్రాగమమందుఁ జెప్పఁబడె డి నట్టిప్రమాణముతావళోక్తిచేఁ
దాఁగ నెనాశమి త్తటి యథార్థముగాయమివర్య ! నాపుడుకా॥

మ॥ యమివర్యుండిటుపల్కునాగమశిఖో డి క్తాచారమూనందగుం ।
జమియామ్నాయవచోనుకూల్యముననంచు నేదవచాశ్యానుకూ
ల్యములేకుండిన నూనరాదనియుఁడె డి ల్లంబాగతింబోక్తిమ
య్యెఱువఁబోచ్చుంబుగఁగాన వేదవిహితం డి బేయాచరింపన్వలా
గీ॥ సంతతమతీంద్రియార్థ విజ్ఞానమునఁబ్ర మాణమై యొప్పునట్టి
దాఁమ్నాయమెకదాశ్రుతిసదాచారమేమనుఁ జలకునూనఁ ।
జెల్లుఁ దగదాగమాచార డి మొల్లఁగనిల॥ ౨౦౨

కం॥ ఎట వేదవిరుద్ధంబగు । నటమాన మొకప్పుడైనఁ నలరదుగానం
గుటిలంపుఁడెన్న విడుమం । తట బ్రాహ్మణ్యాప్తికెయి డి న
ర్పునిజకృతిన్॥ ౨౦౩

కం॥ దానన్యధుఁడవై ను జ్ఞానముఁ బడసెదపు దానఁ డి గలిగెడు
నీకుఁ నేనిశ్రేయస, మొందొక దానంగలుగదువిముక్తి తథ్య
విదిసుమా॥ ౨౦౪

ఉ॥ ఈవిషయంబునంగల శ్రు డి తీరితమున్వినుమిపుసర్వభూ
తావళియందు నాత్మనన డి యుంబునునట్టులెమాత్మనందుభూ ।
తావళిఁగంచుచున్ననుజఁడందుఁ బరంబగు బ్రహ్మమున్దె
త్రీవిబుధుండు వేఱొకగ డి తింగనఁ జాలఁడుమాధవాభిధా॥

గీ॥ కానఁబావండ చిహ్నలిఁ గడునోగివిడి మోక్షసంస్థిగొలుకు
నా డి పుగనడద్ద యావిరతనిష్కతాసము డి పార్జనంబుఁ జేయ

యత్నింపుమింక విశేషముగను॥

౨౦౬

చ॥ అనుచుయమింద్రుడొడగరయంబునమాధవనాముండంతఁ
దిన దగువేడ్కచే స్వపర ధేశకులస్థులతోడ నద్వయ [జెం
త్వనిరతినూని సాంధ్యనతి ధమ్మసమర్చన ముఖ్యకర్మచా
ళిని బాసరించుచుంగనెల ధమ్మమివర్య కృపన్విశుద్ధుడై॥

విఖనముననాచార్య బోధవలన జక్కబడుట.

ఆ॥ వె॥ అంత వ్యాసదాసుడనెడు వైఖానస మతగురుండొకం
డు ధమ్మసూరీండు చెంత కరుగుదెంచి యెంతయురుషతోడ
నిట్లు పలికె సంయ ధమ్మిందుగ్గుటిచి ॥

౨౦౮

కం॥ ఓ యతి! నాదగుషతమును । నాయజుడును మరలుపంగ
నసమర్థుడు నా । రాయణుడే పరదైవం బైయనిశమునామ
నంబు ధమ్మండుటచేన్ ॥

౨౦౯

కం॥ కద“తద్విష్ణోఃపరమం । పద” మిత్యాది శ్రుతిని వి ధాన్వ
ల్లక్ష్మీ । ట్పదపువరిష్మత్వమే కో విదవర! చెప్పంగఁబడియె
విశ్రుతరీతి ॥

౨౧౦

గీ॥ బ్రహ్మాయును రుద్రుడుజని నా ధమ్మరాయణవల । ననెకనిరటం
చు దెలుపు నా ధమ్మాయమహితః । వచనములజేసిహరియె
స ధమ్మంబునకును । హేతువని తెల్లమానుయ ధమ్మీంద్రజగతి॥

కం॥ కాపున సంతర్యామియు । నై విశ్వోత్పత్తివృద్ధి ధమ్మహానికృతి
చణుండై వెలయునట్టి మాధవు । నే విదువకకొల్పవలయు ధమ్మ
నెపుడు వరునకు ॥

౨౧౨

గీ॥ అట్టి భక్తున కర్మామై ధమ్మనట్టిలక్ష్మణంబు వైఖానసమతంబు ధమ్మ
నందెలుపఁబడె । విపులముగ; శంఖచక్రప ధమ్మత్రతనుత! యు
ను ధృతస దూర్ధవపుండ్రత ధమ్మను నటంచు ॥

౨౧౩

చం॥ అనుచిటులాతడొడవిని ధమ్మార్యపదుండువచించునిట్లు సా ।
లనమొనరించువాడు కమల ప్రభవుండగుఁగాక విష్ణుడై ।
ననునగుఁగాక యెవ్వరయి ధమ్మం గలహంబిటనెల? తత్త్వబో
ధనె ధృవమాపదంబమరుఁ ధామటియొక్కటఁగల్గదెప్పుడు॥

గీ॥ విష్ణుభక్తుండవగుచో న + విరలము పలుపు మిలదత్ప్రీతికొఱ
కుఁ గ + ర్మముఁదగుగతి॥ గాని తప్తరథాంగశంఖముఖచిహ్నా
ధారణాబు నొనర్చుంగఁదగదునీకు ॥ ౨౧౧

మ॥ హరికిన్భక్తుండవౌచు నీ జెనఁగుచో + నశ్రాంతముంగర్భమా ।
హరి సంప్రీతికినై యొనర్చుమ యన + ర్హంబాఁజమీ తప్త శం
ఖరథాంగాదికచిహ్నా ధారణము మా + సంబెన్నఁగాలేమి భా
స్వరపేదోక్తిబిరుద్ధమాగమమిలం + బ్రామాణ్యముంగాంచమిన్ ।

గీ॥ ఆగమాచార సక్తుఁడవయ్యెదేనిఁ గలుగు విప్రతత్వమునకెథం
గము నిజముగి ననుచు యమివద్యుఁడు వచింప + నాలకించి
వ్యాసదాసుఁడు మరలఁదాఁబలికెన్ది॥ ౨౧౨

ఆ॥ వె! ఓయమింద్ర! పూర్వ + యుగమునఁ బంచము దావి
ముద్రితుఁడయితనకె ధరణిఁ గరముఁ బరుఁడుయోగి + వరుఁడు
దత్తాత్రేయుఁ డనుచువిజ్ఞలాడఁవినమె మనము॥ ౨౧౩

ఉ॥ కాన ముముక్షులౌబుధులు + నైకొని నట్టితెఱంగునేనర॥
ల్పానవలంజమీ మఱియు + భూరిగతిన్విననౌ బురాణసం
తానమునందుఁ జక్రముఖ + ధారణ మట్లులఁగానిచోనగు
స్థానియై వైష్ణవత్వమున + కల్లుగుటన్వ రిచిహ్న మూననౌ॥

చం॥ అనవుడు సంయమి ప్రవరుఁ + డాతనితోననున్దిట్టలోయి! యే
మనఁదగు నీవివేకమిల + నర్చకులేనియొదత్త్వదర్శి; యో
గించయమాన్యుఁడున్నిహత + భేదుఁడునై తగుదత్తయోగిం॥
కనమున సుప్రయోజనము + కల్లునొ కల్లదొగురైఱుంగఁగన్॥

కం॥ పుడమిన్మును దత్తాత్రే॥ యుఁడు ముద్రాంకితనుఁడయి +
యుంజెననుచు మార్త్యుఁడెవఁడుఁ జెప్పవినమె! న్నఁడుఁగావున
మూఢవృత్తి మా + సంబును విడుమా॥ ౨౧౪

కం॥ వినఁబడు బురాణతత్త్వియం దునఁజిహ్వాపుధారణాబు + తోరం
బుగఁగా! వుననదె హాకనిశము మహి! ఘనతరవిధియంచుఁ
బల్కుఁ + గాఁదగదుసుమా॥ ౨౧౫

మ॥ ధరఁబ్రహ్మాదునకు నిర్వీర్యులునకు + స్థంభావళిస్వామికి॥

స్వరయంతాగతి బాలుడౌ ధృవునకు • స్వామిారికిన్ ద్రావిడీ
తరుణీ శేఖరకున్ వ్రజౌకసులకుం • దధ్యంబుగానోయియె
వ్యరుచక్రాంకనముం బొనర్చిరి విభా • వ్యద్యైష్టవత్వాప్తికై
మ॥ కానన్నీవోగినిట్టి మూఢమతిని • స్థండించి పాపండచి
హ్నసీకంబుఁ బరిత్యజింపుమిక బ్ర • హ్మంబైతినంచెల్లు డం
దానన్భావనముం బొనర్చి కొనుమా • దానన్భుఖంబొప్పుగా
వేనిర్వాణపదంబుఁగూర్చి చనుమా • విద్యద్గణేడు్యండవై
సీ॥ అటుగాక సీకవ • శ్యము చిహ్నములఁదాల్చు; వలసినయెడఁ
జెక్కి • భులఁగళమున! శేషునిచేతఁబ • క్షిప్రవరునిచేత; శంక
సుంతయులేక • యంకనమ్ముఁ గావించి కొనుమయ్య • కశ్లేంద్రి
యప్రభా; నమగునట్టి భుజద్వ • యముఁదగుగతి జ్ఞానేంద్రియ
సమీప • గతమాకపోలద్వి; తయమునునటు చిహ్ని • తమ్ము
గునడఁ

గీ॥ బశువునుంబోలెనీవు వి • బంధనుండ! వైచరింపంగ నర్హుడఁ
వగుదువునుమి! యిట్టినిజకర్మహీనుడై • నట్టి వైష్ణ! వునకు మి
గులునుసితపటం • బుల ధరణమె! ౨౨గీ

కం॥ అనుచిటుయమివర్మ్యుడవ! ల్కినవిని యాతండువేగఁ • గేల్దొ
యినిమో! డ్చి నితాంతభక్తితోనిటు! లనునయ్యమివరునిఁ గుటి
చి • యపుడా ర్తిమెయి॥ ౨౨౬

శా॥ స్వామి! మీకృపచేవివేక మొదవెన్జకాగ్ది చిహ్నంబుల! న్నీ
మేనన్వహింపలేదుమును మ • న్నింపుడు లక్ష్మంబులం
దామున్నొజ్జవహించెనంచు వినియే! తదీరినున్నాడన!
నేవమాన్యాద్యయన్యః శేయఁగమిము • నేవమాఱుప్రార్థించెడక!
మ॥ అనుచున్విన్నతముంబొర్చుచునుసా • స్టాంగంబుగా మ్రొక్కిమో!
లనుగేలుంగవమోడ్చి భక్తిఁడలవ్రా! లంగాలు నావ్యాసదా!
సునివీక్షించి కృపాబ్ధియై తగుయతీ! శుంభాననాబ్జంబునం
దున. లేనవ్వలరంగఁ బల్కెవిబుధ • స్తుత్యంబుగాఁ దానిటుల్॥
గీ॥ వ్యాసచాన! వచింతునా! యాసరహిత! మాత్రెఱంగున మోక్షం

బు + నందువిధము! సావధానమనస్కుండ + వైవినుమిఁక! సర్వ
వేదాంత సారమా + నుర్వినిదియె॥ ౨౨౯

గీ॥ అరయ సంసారిఁగాను బ్ర + హ్మంబనేను! ముక్తుఁడనటంచు భావ
న + మునొనరించు! కొనుమనిశమట్టివిధినశ + క్తుఁడవగునెడ! వా
కొనుచునుండు మెప్పుడునీ! వాక్యమెతగ! ౨౩౦

గీ॥ ఇట్టుల భ్యాసవశమున + నీషణత్రి! కంబువ్వంద్వాళినూర్చివ
ట్కమును విడిచి! సత్కృతబరమాత్మనఱిఁగి మో + క్తుంబుఁగ
నదు! గాని వేఱొందు తెఱఁగునఁ + గావలేవు! ౨౩౧

గీ॥ యమివరుండిట్లు బోధింప + వ్యసదాసు! డేనుధన్యుఁడననివచి
యించుచు దృఢ! గతిని “బ్రహ్మహ” మనెడు వా + క్యమె
తలఁచుచు! జనియెనిజభృత్యయైత్తుఁడై + సదనమునకు॥ ౨౩౨

అ॥ అతనామతీర్థఁ + డనువైష్ణవుఁడుకర్మహీనుఁడొక్కఁడయ్య +
తీంద్రుఁడెంత! కేగుదెంచి సంయ + మీశ్వర! నామతం! బును
వినుండటంచు + ననియెనిట్లు॥ ౨౩౩

కా॥ “సర్వవిష్ణుమయం జగత్త” నెడుభా + స్వద్వాక్యసంపత్తిని!
యుర్విందీనిని ద్రోయశేషునకుఁగా + దూహింపఁగా నొజ్జయే!
సర్వేశాన! మదీయశిష్యునొగియు + మృత్యాదకంఠాతము!
న్నిశ్చేదంబును బాపిచేర్చుమనియెం + తేవేడ్కబ్రాధించుఁదా॥
కం॥ గురుండిట్లువేడ జగదీ! శ్వరుఁడల్లె యొనర్చుఁగాన + జనివెండి
యనీ! ధరనాకుంగలుగదు, యతి! వర! జీవన్ముక్తుఁడనయి +
వలలెడ నెప్పుడు॥ ౨౩౪

గీ॥ ఇట్లు వేమోక్షరతులగు + నీరుఁ గర్మ! ములఁదొరఁగి సర్వమ
య నవి + భుంబరేశు! విష్ణునెదనూనుకొనునెడ + వెసవిముక్తి
సందేదరు నిక్కువంబుగా + యమివరేణ్య! ॥ ౨౩౫

చం॥ అనవుడు వానిఁగొంచియిటు + లార్యపదుండువచించు; నీమతం!
బు నిజముగా వచించితివి + ముక్తుఁడవేనుమి జీవతుండవ
య్యనునిలఁగర్మముందొరఁగి + యొప్పుట, నింద్యమనింద్యమున్న
నం! బునఁగనకే పిశాచముటు + భూమిఁజరించెదులజ్జఁబాసియే!

సీ॥ కర్మమార్గంబునాఁగనుజ్ఞాన మార్గము; నంగఁదెన్నులు రెండఁ
సంగునవని ఘమునకై శుశ్రీతిఁ పృథివీతసత్కర్మ; గణము
నొనర్చుటఁ కర్మపథము। వేదోక్త సత్కర్మఁ వితతి నొనర్చిత;
త్ఫల సమర్పణమెప్పు ఁ బ్రహ్మమందె। చేయుటయే సుప్రఁ
సిద్ధమై కాలెడు; జ్ఞానమార్గంబనఁ గాఁదగుఁగడు।

గీ॥ రెండుపథములనుండి భృ॥ ప్టుండవగుట। నుర్వినిజముగ దండ
నీ ఁ యుండవైతి ప్రకట కపటాకృతివిగాని ఁ యకుటిలమతి
నెన్న శ్రీవిష్ణు భక్తుండఁ వీవుగావు॥ ౨౩౮

మ॥ అమలంబౌ నిజవర్ణ ధర్మమును బా॥ యండెవ్వఁ డశాంతము
నమమబుద్ధి నన్విసుహృద్విపక్షజనపఁ ఁ తుదవంద్యమందెవ్వఁడా
ప్పు మహిష్టింసనొనర్పఁ డెవ్వఁడెవఁడెప్పుంజౌర్యముంబూనఁడో
దమియా నాస్థిత మానసుండెహరిభ॥ క్తశేష్ఠఁడొనిమ్మహి॥

గీ॥ చెలఁగెడు మదాజ్ఞలేశుతిఁ స్మృతులువాని మీటియెవఁడు
చరించు భూ॥ మిని మదాజ్ఞఁ ద్రోయువాడగు? నతఁడెవఁ
ద్రోహినాకు వైష్ణవుడతండుకాఁడు మ॥ దృక్కుడయ్యు॥

గీ॥ చెలఁగెడు మదాజ్ఞలేశుతిఁ స్మృతులు వాని మీటియెవఁడు
చరించు భూ॥ మిని మదాజ్ఞఁ ద్రోయువాడగు నతఁడు వి॥
ద్రోహినాకు నరకముంబొందు నాతఁడఁ నారతంబు॥ ౨౪౦

కం॥ ఇత్యాదివచనములఁగి ర్మత్యాగమువపునకస॥ మంజసమే య
గున్॥ షీత్యమరుడు కర్మంబును నిత్యము జేయంగవలెనఁ
నెడు నిగమోక్తి॥ ౨౪౧

శా॥ భూగీర్వాణుల కెన్న నుండదలనె॥ పుంజమ్ముదేవాంతర
త్యాగంబేనియు; “వహ్నియేద్విజలకుం దైవం” బటన్నట్టివే
దాగణ్యోక్తినిజేసి; కావున నశా॥ ర్యంబేయగుంగర్మసం
త్యాగంబిమ్మహిబ్రహ్మచర్యముఖనా॥ మాధ్యాశ్రమాఘంబునక॥

కం॥ విను సంధ్యాతిక్రమణం బుననైన యఘంబు కృత్రు॥ ముల
దొలఁగునుగా వున నాకర్మత్యాగం బునఁ దనరదలంద్విజ
త్యఁముజనావళికి॥ ౨౪౨

సీ॥ యతిసార్వభౌముఁడీ ♦ గతిఁబల్కుఁగా విని; నామతీర్థండుప్ర
ణామశతము! చేతనయ్యమిని సంప్రీతుని గాఁజేసి; క్రాంతినంత
యుఁ గర్మ ♦ శీలుఁడగుచుఁ దమపక్షపువిఖండ ♦ నము నెల్ల
రుంగని; యట్లే నిష్క్రొతినన ♦ పుట్టుఁజేసి భూతిత్రిపుండ్రున ♦
మేతులై పావనా; ద్వైతావలంబులై ♦ పూతులునయి॥

గీ॥ వేదవిహిత సదాచార! సాదరమతు! లై సతతమయ్యతీంద్రుని ♦
భాసమాన! దయకుఁ బాత్రతఁగాంచి యెంతయునుభక్తివిను
తిఁగావించి రార్యప్రాదునిఁ గరంబు॥

అరగ

హైరణ్యగర్భ మతనిబర్హణము.

సీ॥ అంతట శంకర ♦ యతిసార్వభౌముఁడం; తేవసచ్చయముభక్తి
మెయిఁ దన్నుఁ గొలిచి రానటనుండి ♦ గుహసముద్భవభూమి;
యైననుబ్రహ్మణ్య ♦ మనెడు పుణ్య! భూమినేను దివసం ♦ ఖ
లకుఁ జేరికుమార; ధారనాఁజనుభునిఁ ♦ దగసశేష్యుఁడగుచుఁ
గ్రుంకి సుభక్తి ♦ యలరఁగ శేషరూపియగు షడాస్యనో ♦
పికభజించి॥

గీ॥ భవ్యకామాయవసనస ♦ భాజితుండు! దండకరకల సత్కర ♦ ద్వ
యుండు భూతిభూషితాఖిలతనుడునై! పాలుపుమీతా! నవరరు
దునిఁబోలెఁ దా ♦ నటఁగరంబు॥

అరఁ

మ॥ పలుదేశంబులనుండి విప్రీతతి సు ♦ బ్రహ్మణ్యముం గూర్చివా
చ్చిలసజ్జానమహాధనుండయిన యా ♦ శ్రీశంకరాచార్యునా॥

సలమందుంగని విస్మితాత్ములయి వి ♦ స్తారంపుభక్తిన్నమ!
స్ఫులఁగావించివచ్చిచి రత్నతీయతీ ♦ శుంకూర్చితారీగతి॥

గీ॥ యమికులవరేణ్య! మేము బ్రహ్మన్వయప్రభవులమగు విప్రు
లముమను ♦ ప్రముఖ విహిత! కర్మసక్తులము హిరణ్య ♦ గర్భ
సేవా నా త్రహృచ్చుద్ధులమయి స్తోత్రముఁగనితిమి॥

అరఁ

సీ॥ కడునెసంగ హిరణ్య ♦ గర్భుండు జగదాది; నారణాక్షుఁడ
భూత ♦ నేతయయ్యెఁ దవిలియీద్యావాప్య ♦ ఘవుల రెండిటి
ధరి; యించె సంతతమా వి ♦ రించియొకఁడ! యట్టిబ్రహ్మను

వీడి + హవిరాదికంబునే; దేవునికొఱకు వి + ధింతుమింక! నను
నివి మొదలగు + మనుబలంబునఁజేసి; యఖలంబునకుఁ గర్త
యబ్బభవుఁడ!

గీ॥ పాలకుఁడు నాతఁడే మహా + ప్రియమును న! తండెకావిం
చు సర్వోత్త + ముండతండె! రూఢి సర్వాధికావంద + రూపుఁ
డతఁడేయగు నటంచుఁ బ్రామిన్కు + లెపుడుఁబల్కు!

ఉ॥ ఈసకలంబునా జగతి + నెక్కుడు వేడుకతో నృజించితా! |
నేసకలాత్మతంగదుర + హించెడు నాతఁడేదానఁ జొచ్చియం
చాసు “తదైక్షతే”తిముఖ + రాధిక వేద శిఖోక్తిసంఘము!
ల్లాసముతో వదించెఁ బ్రబ + లంబుగ సంతతమున్వృతీశ్వరా! ||

క॥ అతఁడె యొనర్చెడు లక్ష్మీ! పతినింబను పతిని గూడ + బా
హుల నని న! స్రుష్టులు వచించెడుఁ గాన జ! గతి కారఁడె
యతివరేణ్య! + కారణతఁగనుక || ౨౫౧

గీ॥ జ్ఞాన నిష్ఠులమును గర్మసక్తులమును! గూర్చకరకశ్శితులమున +
జార్చనపరు! లము నయిన మేము నిన్నుసం + యమివరేణ్యుఁ
గాంచి మిగులఁ గృతార్థతఁ + గంటిమనఘ! | ౨౫౨

ఉ॥ ఐనను సంయమింద్రీ! వినుఁ + డాదరమొప్పఁగమానుడిన్లవం
బైనఁ బ్రయోజనంబుఁగన + వద్యయ విద్యను; గల్గడంబును!
ద్యోవికతంబున న్లయము + నొందుచు జీవగణంబు దుఃఖదం
బైన భవంబుమాటికినినందుస్వకర్మముచేతఁగావున || ౨౫౩

మ॥ సువిచారాధ్య! విరించికుక్షిఁదగఁజొచ్చుండాలయంబందుఁబ్రా
ణివితానంబుల యంబునందు; విలయా + నేహంబుననోత్తమ!
బ్బువెనక బ్రహ్మవిదగ్యుడవిధిపదం + బున్ముక్తుడైచేరుఁబ్ర
హ్మానిదాపోతి పరమృటన్నని గమ + వ్యాహారమేమానమా
క॥ కానందండముఁ గరకము! నూనినెగడు మస్కరించ + యో
త్తంసులు న! దీనిధులునయి చెలఁగుమీ! రాసలువ జగంబుఁ
జేర + నర్హులరుసుఁడీ! ౨౫౪

చ॥ అనపుడు వారలంగుఱిచియార్యపదుండు వచింతులప్రహ్లాదులు!

ఖ్య నిఖల భూతముజ్జనిని + గాంచెడు నెవ్వనినుండి యట్టివా
నిని ఘనబోధమై నెఱుంగ + నిత్యవిముక్తి లభించునంచువా
కొనఁబడె సర్వవేదచయ + కోటలచే నవని స్థ సంబుగన్.

గీ॥ కాన నెప్పుడు నెఱుకకుఁగారణమయి వఱలు పేదాంత వాక్య
శ్ర + వణముఖంబు ననిశము నొనర్పవలయు లభయంబుముక్తి
యనఁ బడదునుండు నిజముగ + వినుఁడొకండు॥ ౨౫౭

గీ॥ కార్యమైయుండిన హిరణ్య + గర్భునిభజి యించుటను నిత్య
ముక్తి ల + భింపదునుఁడి కాన మాధ్యంబుఁ దొరఁగియిం
క నొగిశుద్ధ మైన యాత్మవిబోధంబు + నందుఁడీరు॥ ౨౫౮

గీ॥ అనుచుయమివర్షుండు వచింప + నాలకించి వారలాత్మయ చి
హ్నముఁ దైవశ్రమవిడి ప్రవిమలాత్మ విబోధతఁ తృప్తులగుచును
శిష్యులై కాళిరయ్యతి + శ్రేష్ఠునకును॥ ౨౫౯

వహ్నిచతనిఘాదనము.

గీ॥ అంతవహ్నిమతాసక్తు + లగు సుహాత్ర ముఖ్యులరుదెంచి
యయ్యతి + ముఖ్యునకును వందనంబులొనర్చి యీ + చంద
ముగను బలికిరెంతయు వినయ మొ + ప్పంగఁదారు॥ ౨౬౦

సీ॥ సృష్టికంటెను బూర్వ + దిప్తమందునవేల్పు; లకు నెల్లనొక్క
పా + వకుఁడె పృథముఁడై యొప్పెనయ్యగ్ని + వనుసరించి
జనించి; నట్టి సువర్వుల + యందు విష్ణుఁడు త్రముండయ్యె నా
హుతవహ్నుడుయజమా; నునికొఱకై యజ్ఞ + మునరయమున
నాజ్యాదికహవిస్సు + ననురక్తిని గ్రహించి; చేర్పుతవిబుధరా
జనిగుఱించి

గీ॥ యనెడు నిగమవచోబలం + బుననలుఁడె సర్వకారణమగుట
నిజంబు మఱియు నగ్నిద్విజాలకు వేల్పును నట్టివాక్యబలము
వంచేసి యతఁడె వి + పులకువేల్పు॥ ౨౬౧

గీ॥ జాతవేదుండు మిగులఁ బ్రజ్ఞవరిలినాడు పాపపురుషునిద్రుంచి
కృపంబశువుల సుఖవసతి జీవనంబుఁ గూ + ర్పుతమటన్న
శ్రుతి వచనమునఁ బాపహ + రుండతండా॥ ౨౬౨

ఉ॥ కావున నెల్ల విప్రులుఁ ద † గన్పతతంబును వీతిహోత్రసం
సేవనముంబొనర్చుచుని † పిన్దము వేవిడివిస్ఫులింగవి
ఖ్యావితావిహీన శక † లాంచి తఘాలతలాఘ్యలైనచో † గేవ
లమున్విమోక్షమునొ † గింగననొదు రిలంధ్యవంబుగాన్॥

చం॥ యతివర! మేము వేదనిచ † యప్రతిపాదితుఁడౌటఁజేసియా
హుతవహునే యనారతము † నుత్కటభక్తిదగ న్భజించిధి
న్యతముల మైతి మీరు నిక † నట్టులెమాతనిభక్తిఁగొల్చిధి
న్యతవేసనందిము క్తిఁగనుఁడంచు వచింపయమింద్రుఁడిట్లున్

చం॥ వినుఁడిపుడీరల్లెరును † వేల్పులలోనవముండువహ్నియం
చును బరముండు విష్ణువను † చున్నురల్లెరుఁ దద్యుగాంతరం
బున నెపుడుదురంచు శ్రుతి † మూర్ధమువాఁకొను చుండ నెట్టుల
య్యనలుఁడు సర్వహేతువగు † నారసిచూడ జగంబులోపలన్?॥

ఉ॥ పావకుఁడెల్లవేల్పులకు † భాగదుఁడైతగు కర్మదైవతం
బైవిలసిల్లుఁ గానికన † నాద్యుఁడుగాఁడు; కృశాను హేతువా
క్యావళిసర్వభూతనిచ † యాత్మకృశాను పరంబగుంజమి
కావున వహ్నిధీనముగఁ † గర్మమొనర్చుచు విష్ణుఁగొల్పుచున్
కం॥ శుద్ధాద్వయమందెప్పుడు † బద్ధాదరులగుచు మీరు † బ్రహ్మం
బును సం శుద్ధయగు బుద్ధి నెఱుఁగుఁడు † సిద్ధంబగు దానముక్తి
శీఘ్రమెమిమున్॥

౨౬౭

గీ॥ యమివరుండిట్టుల వచింప † నాసుహోత్ర! ముఖ్యులాలించి
యయ్యతి † పునకు భక్త్యుపేతముగ మొక్కి స్వీకృతాద్వైత
నిష్ఠా లై మిగులధన్యతఁ జెలంగి † రంతనుండి॥

౨౬౮

సౌ ర మ త దూ రీ క రణ ము.

గీ॥ అంతకత్తసుమాళిచే † నలరిపూర్ణ! మండలాకార తిలకంబు †
మానుగఁగొని కరము రవిభక్తులొదివా † కరముఖులపు! దచటి
కరుదెంచి యతిపు గు † టిచి యనిరిటు॥

౨౬౯

చం॥ ధృవమగుమామతంబును † తిప్రవరా! వినుమీసమస్త
కవితాకిన్పుచటువయి † కాలెడు భానుఁడయన్న యట్టివే॥

దశచన స్తత్ప్రమాణమునఁ ♦ దామరసోద్భవముఖ్యరూపుడై;
యవిరతముద్భవస్థితి ల' యంబులకారవికారణంబగున్ |

కం॥ వేదంబక్కతన "నసా వాదిత్యోబ్రహ్మ" యంచు ♦ యమికు
లవర! యా మోదము రహింపఁగాన నాభూదేవప్రతి డంద ♦
మున నెఱుంగంగన్ || ౨౨౦

గీ॥ కన "ఘృణిసూనర్య ఆదిత్య" ♦ యనెడుమనువు కలదు వేదము
నందాని ♦ ఘనులు రక్త గంధమును ఫాలమునఁబెట్టి ♦ కంధర
ముల రక్తసుమమాలికలందాల్చి ♦ భక్తి నెఱుఁతు || ౨౨౧

సీ॥ దండివరా! తూర్పు ♦ కొండయందుదయించు; తరణిమండలముఁ
గొం ♦ దఱు సుహేతు వగుబ్రహ్మరూపమం ♦ చుగణించి
భజింఁతు; మఱికొందఱాకాశ ♦ మధ్యనిష్ఠుఁ డౌరవిసంహార ♦
కారణంధునునుప; సంహారబలమున ♦ జగదుపక్తి మణికార
ణంధునా ♦ స్మరహరుఁగా నెంచి; కొలుచుచుందురుమఱి ♦ కొంత
ఁజవని |

గీ॥ నస్తమయ భానుబింబంబు ♦ నఖిలపాల కుండు జనివృద్ధిలయకా
ర ♦ ణంధును బర! తత్త్వరూపుడు నారమా ♦ భవుడటంచు |
నెంచి కడు భక్తితోడ సే ♦ వించుచుండ్రు | ౨౨౨

సీ॥ ముఖౌద్భవనంధుఁ ది ♦ మూర్త్యాత్మకుండౌటఁ; దరణి బింబ
మును గొం ♦ దఱు భజింఁతు! మఱికొందఱెపుడుఁద ♦ న్నం
డలేక్షణజీవు; నూని హేమశృంగి ♦ యుతుఁడుగనక! కేశ
భాసిత్వనద్ది నేశమండలమందె; సంగుపూరుషుని భక్తి ♦
దగభజింఁతు! వారిలోఁ గొందఱా ♦ సూరమండలవీక్షణముఁ
జేసి సాద్యాది ♦ కముల గొల్చి |

గీ॥ యేభుజింతురు; కొందఱ ♦ హీనభక్తిఁ | దప్త లోహంబుచే
ఫాల్లి ♦ తలఁచున భజి | ములనురమునందు మండల ♦ లలిత
చిహ్ను | ములనొవర్చి భజింతురు ♦ పూషునెడను || ౨౨౩

పం॥ యతివర! వీరికెల్లరకు ♦ నారయఁగా ననిశంబునీసమి |
రితమమవేయుపాస్యము త ♦ రింపఁగ నెల్లరకిద్దియే యనా |

రతము నుపాసనీయము తి ♦ రంబుగఁ దద్రవిహండలంపు సం
 స్తుతినెవచించు సచ్చుతులు ♦ దోరముగావలరారెడుంగడున్ ||
 గీ॥ పురుష సూక్తంబు నందును ♦ గరముభానుఁడేనిరూపింపగాఁ
 బడి ♦ యెను మఱియును! “ఋతగు” మనురుద్ర మంత్రమం ♦
 దెసఁగు పురుష! శబ్దమును సూర్యపరమై యె ♦ సంగుఁజుండు ||
 గీ॥ అరుణుఁడును సూర్యుఁడును భానుఁ ♦ డర్యముఁడును! రవి
 యు విష్ణుండు నల్లె హి ♦ రణ్యరేతుఁడుఁ దపనుఁడుఁ జం
 ద్రుఁడును మిత్రుఁ ♦ డును దివాక । రుండు విష్ణుండు ద్వాదశ
 చండకరులు ||

— ౨౭౬

ఉ॥ సత్యముగాఁగ వీరలనె ♦ సంగెడు విష్ణుఁడె విష్ణుఁడెన్న నా ।
 దిత్తులయందు విష్ణుఁడన ♦ “దీ ప్తివహింతును జ్యోతిరాళిలో!
 నత్యధికాంశమంతఁడన ♦ నౌ ర వివాఁగరహింతు” నంచునో!
 యత్యధినాథ! కృష్ణుఁడుదయన్మనునర్జునుఁగూర్చి తేల్పెఁదాన్ ।
 చం॥ జననము సూర్యునిండియె య ♦ జప్రముఖుల్లనిరెల్లరున్నమ!
 స్తనిగమసన్నిరూప్యతనె ♦ సంగుటసర్వసు హేతుభూతుఁడా!
 టననిశము నిష్ఠము క్షీకిగ ♦ డంగెడు నెల్లరక్షిత యీమయుం ।
 డనఁబడుసూర్యుఁడేకొలువ! నర్హుఁడగుంజమిసంయమిశ్వరా! ||
 చం॥ అన నిటు సంయమిప్రవరుఁడాడు “దివాకర! మూఢ! నానుడి!
 నినుముమనంబునుండిజని! నింగ నెఁజంద్రముఁడియ్య హస్కరుం
 డును నయనంబునుండి యెఱ! నుస్సమవాప్తినిగాంచెనంచుఁ బ!
 ల్కెను నిగమంబు దీని బరికింపుముడెందమునందు బాగుగాన్ ||
 గీ॥ ఏది జన్యంబగునా? యది ♦ యే యనిత్య । త యగునను
 తర్కవాక్య సి ♦ ధాంతముననితిన్యనందెట్లు బ్రహ్మత ♦
 నెగడె? నిగమ! బలమున నటన్న వినుఁడిర ♦ లలుకఁదొఱఁగి ||
 మ॥ సకలామ్నాయ నికాయమెన్నఁగవివ ♦ స్వన్నిష్ఠసద్ర్భహ్మబో!
 ధకమాఁజుమ్మనిజమ్ముగామఱియువా ♦ తమ్ముంగృహనుండును ।
 ష్ణకరుండున్మలవైరి మిత్తియును వి ♦ శ్వస్వామిదానానఁ జూ!
 వె కడున్ భీతినివీచుఁబొల్పుఁదిరుగు ♦ స్వీక్షించువెన్నా డడున్ ।

మ॥ అనుచున్నస్వముగావచించె నిగమం ♦ బర్కుండుదానస్సమిం
చును విశ్వేశునియాన నెప్పుడు నటం ♦ చుండెల్లమహా గాదె? యీ
శుని భానంబుననే రవిప్రముఖులె ♦ చుంగొ విరాజిల్లుచుం
ద్రను వేదోక్తినిజేసి సూర్యునకు వేదాత్మీయమా భానమున్॥

ఉ॥ స్రష్టదినాది యందున ని ♦ జంబుగ సర్వవియచ్చరాళికి
స్పృష్టియగుం; దదంతమునఁ ♦ జేటగువారికి నెల్ల నట్టిదా
దిష్ట పుటాదియుందుదియు ♦ ధీయుతులందురు కల్పమంచునా
సృష్టకుఁగల్పు యుగ్మమున ♦ రాత్ర్యహమాదివసంబగుంజుమీ॥

క॥ అనుచు జ్యోతి శ్వాస్త్రం బున రవిముఖ్యులకు నిక్క ♦ ము
గ నిత్యత లే దని తెల్పుఁబడియె నిట్టిత । పనునకు నజముఖ్య
జనక ♦ భావమెటులగు? ॥ ౨౦౮

ఉ॥ అంబుజగర్భనిష్ఠఁబర ♦ మాత్ముని నొక్కని నేవచించు వే
దంబులు గాన మీరలెడ ♦ దన్ధతి నింగొని వేగఁబూర్వచి
హ్నంబుల నెల్లమున్విడి స ♦ దాచరణోత్సుకులై కడున్విశు
ద్ధంబగునట్టి యద్వయవిధంబు నెఱింగి విముక్తి నందుడి॥ ౨౦౯

క॥ అని శంకరసంయమి తె । ల్పినవిని వారెల్లరపుడు ♦ పృథుతర
మా భాక్తిని గురున కెఱిగి వినుతిం । చి నెగడి రమ్యహితు
నకు సు ♦ శిష్యులయికడు॥ ౨౧౦

శ్రీ శంకరసంయమి గణపరమునకు సశిష్యుడై పయనమగుట

గీ॥ అంత శ్రీశంకర యమింద్రుఁ ♦ డచట నలరు । విప్రవర్ణులచే
గౌరవింపఁగఁబడి యాశ్రయచయంబు తోడరా ♦ నచటినుండి
యేగఁబవనాశగుఱిచి జ ♦ యేచ్చతోడ॥ ౨౧౧

మ॥ త్రిసహస్రాశ్రవులెల్లఁ గొల్చిరురు భా ♦ క్తిన్సంఖరావాళిచే
త సువాద్యంబులచేతఁ దాళముల హృద్వస్త్రోత్తరవాక్యంబుల
స్త సదచ్చవ్య జనానిలంబులను ఘం ♦ టారావపాళి నిర
స్త సుఖక్లేశుని నయ్యతి పవరు హా ♦ ర్షంబొప్ప వేర్వేటుగ॥

శా॥ త తద్దేశ సమాగతుల్ద్విజాలు వి♦ ద్వద్వంద్యుడౌ నయ్యమి
శో త్రంసుస్థగవత్పదుంగని సుధా ♦ ర్థోపేత విజ్ఞానసం

పత్తింగూర్చెడు తత్సదుక్తి గతమా ♦ భావంబు నాలించివే
చిత్తస్థైర్యమునందిపోల్చిరటఁ ద ♦ చ్చిష్టాగ్రులై యెల్లరుఁ

శా॥ ఆదండ్యగ్రాణియిట్టులాశ్రవసమూ ♦ హంబెల్లఁ దోరాఁగనా
యాదేశంబుల కన్వహంబుఁజని యం ♦ దందుంగడుండుర్మత
స్థా దీనాత్ములఁబాటులన్నిజ శుభ ♦ వ్యాహారరాజంబరా ।

మోదోపేతులఁగానొసర్చుచునుసఁమ్మోదాత్ముడైయంతటన్
గీ॥ అశ్రిత శుభదమునుగణే ♦ శాశ్రిమంబు నైన గణవరమును
పురి ♦ కరిగియచటి కౌముదీధునిఁ గ్రుంకి వి ♦ ఘ్నపతినవ్య
యుని భజించుచు నొకనెల ♦ యుండెనచట॥ ౨౯౦

సీ॥ గణనీయసద్గుణ ♦ గణులును బరపక్ష; వారణోద్యుక్త భ ♦
వ్యవతనులును బ్రౌఢవాదులుఁ బర ♦ పటుతర విద్యా ప్ర;
భేదులుఁ బంచార్చ ♦ నాదరులును । నగు పద్మపాదముఁఖ్యా
శ్రీవుద్దిగ్గజం; బులను విఖ్యాతిని ♦ బొందిరికడు గురువాక్య
మును మాళి ♦ గూర్చి శిష్యుండను; డు నియతుండై యాశ్ర ♦
వనిచయమున।

గీ॥ కెల్ల బాకాదికముసల్ప ♦ నుల్లమందు మోదమెసఁగంగవారి
జ ♦ పాదుఁడుఁబర। మాత్ముడగు దేశికునిఁగొల్చి ♦ యంత
నమ్మ! హాత్మునకు భిక్షమిడు భక్తి ♦ నన్వహమును॥ ౨౯౨

కం॥ పిమ్మట సద్రససంయుక్తమ్మగునో గిరముశిష్య ♦ తతికెల్లను
ని త్యమ్మును బ్రహ్మర్షణమని నెమ్మదిఁదలఁచుచును దుష్టి ♦
నెగడఁగ నొసఁగున్॥ ౨౯౩

మ॥ యమివర్యుండగు నార్యపాదునకుసాఁష్టాంగంబుగాఁగన్వృణా
మములనానయమునందుభక్తిమెయినఁమ్మాన్యాశ్రీవులన్నిహృ
త్కమలమ్ముల్వికసింప మాస్తములభ ♦ కాతాశముల్పానినన్య
త్యముఁ గావింతురుసచ్చిదద్యయు శివుం దారిట్లుకీర్తించుచుఁ
మ॥ పరిపూర్ణంబయి నుత్యమయ్యును ఖరూపంబై చిదానందమై
కరమునాగ్రజులు బ్రహ్మమేనగుదు ల్ ♦ కంబిద్ధినాయుండునీ

వ్యతిలు న్నుక్తిని రావ్యమట్టులటుగా • సన్నిధ్యయిద్దంచునేఁ
దిరహారీతిని నిశ్చయించితిని బు • ద్ధిపాధిపా బాప్సఁగఁ

గీ॥ నింగియటు స్థూలకారణ • లింగతనువు లందు నన్పృష్టఁడనయి
నే • నుండు నెపుడు! నట్టినాయందుఁదారసు • తాదికమగు
నట్టి సంబంధమేరీతిఁ • బుట్టఁగలదు?!

౨౯౬

సీ॥ జలకణావళిచే న • జస్సంబునంటఁగాఁ; బడనట్టి వారి జ •
పత్రిమట్లు! నేనుండు నెపుడును • నానుండి పుట్టెన; నంత
యా ప్రకృతి య • నంతరంబు! పుట్టెను దద్గర్భ • మున మ
హత్తోగి దాని; కి సగుణయా నహం • కృతిజనించె! నయ్య
హంకృతికి బి • హ్మయు విష్ణుఁడునురుదుఁ; డును జనించిరి
గుణా • ధ్యులయి వరుస!

గీ॥ సృష్టిసంస్థితలయములా • సృష్టవిష్ణు! రుద్రులవలనఁగడునయ్యె
రూఢిగాఁగ! మేను కార్యార్థులగువీరి • చేనయినను! దద్గర్భ
యగుఁడనగు పర • దృష్టనేను!

౨౯౭

గీ॥ లోనవలినెల్లయెడలను • నేనయుంటి! నురుతరజ్ఞాన ఫలమును
• నొసఁగుదేన! నేనెనర్వమయుండను • జ్ఞానమేన! సర్వ
ముననుండు • బ్రహ్మంబు సత్యమేన!

౨౯౮

శా॥ సర్వాధారుఁడ సర్వసంగతుఁడ నే • సర్వైక హేతుండ నే!
సర్వాతీతుఁడ సర్వవాసుఁడను ను • జ్ఞానస్వరూపుండ నే!
సర్వంబే నిలమండలాంతర విరా • జత్పూరుషుండన్నదం!
తశ్చేదిస్థుఁడ నద్యయుండ విగత! ద్వంద్వండుండ నేనాద్యుఁడఁ

గీ॥ ఈశ్వరుండను నిత్యుండ • శాశ్వతవిభ! పుండ సదుపాసక
విముక్తి • డుండనేన! శ్రుతులు నధ్వరములునవా • రతము
నన్న! తెలుపు నద్వైతునజనిఁగాఁ • బలుతెఱఁగుల! 300
కం॥ వేదాదులచే నెఱుఁగం! గాఁదగు ననుసత్య నెడఁద • గ న్న
తతము నీ! మేదినిధ్యానించు సుధీ! మేదురులకు ముక్తియణువు!
మెయిలభియించుఁ

300

మ! సమమన్నింటను నద్భుతంబును బ్రత • స్తంబుననదద్వైతమా

ద్యము నుత్కృష్టమునై యెసంగెడుమదీయంబైనసంవిత్స్వరూపమునున్లోన యమాదియుక్తుడగుచు * న్భావించునాతండు శీఘ్రమైసర్వాత్మకుడై సమత్వమున సంకాశించు నెల్లప్పుడుగాణాపత్యమత విహతునము.

మ॥ ఇటుల న్భాడుచు నృత్యముననిలిపి వా * రెల్లనృమంబందియంతట నాచార్యసమీప భూమినిఘనా * నందాధ్యులై విశ్రమించుటయు న్వారలఁగాంచి దేశికుడు తుష్టుండోచు నిత్యంబునొప్పుటయున్గన్గొని తత్పురీ నిలయ విప్రులృత్తిరీ రీతిగఁ 303
సీ॥ అంబరంబటు నిరా * లంబమానద్వయ; బ్రహ్మాంబువాఙ్మనః * ప్రముఖవృత్తృ గోచరంబిలను న * గుంగాదె యజ్ఞభో; ధముజేయ నిట్టి మ * తమెటు యోగ్య మగుఁగాన మీమతం * బాద్యుల కున్బాగు; గాఁదోపదింతని * క్కంబునుండు వెనదాని విడియాటు * విధముల నలరిగా; గాపత్యమనఁగఘ * సత్యముఁగని

గీ॥ యెల్లవేదార్థములచే వి * హితమునై మ॥ నుజలకురుశాంతి మోక్షంబు * నుండ్రుతముగ నొసఁగికడుఁ గాగ్రుమాదగు * నసదృశమత మును శుభావాప్తికై గ్రహిం * పుఁడిపుడిరు॥

గీ॥ అవనిదుండైక దంతచి * హ్నద్వయాంకి తుండును శక్తియు తుండునై * తోచెడుగణ పతిని దన్ములమంత్ర * పము సలుపుచు॥ భక్తిధ్యానించు పాటుండ * పడయుముక్తి॥ 304

మ॥ కమలభ్రాజిత హస్తయశాను సదలంకారాధ్యయై స్వీయయా రమణీశేఖరఁ గాఁగిలింపఁగఁ గడు * న్గంజిల్లి విశ్వంపుస॥ గ్రము వృద్ధిన్విలయంబుఁ జేయుటకున * శాంతంబుఁదాహేతువోచు మహాభీష్టదుడైన విఘ్నపతి నీ * శున్నక్తి ధ్యానింపనా॥

చం॥ అనువచనంబునందునమ * హాగణనాథుడై సృష్టిముఖ్యకార్యనిచయ కర్తయంచును ది * రంబుగ నీరితమయ్యె నంబుభా॥ సనముఖహాని యందునను * శాశ్వతుడై తగునీగణేశునం॥ దున నిదియు క్తమేయగు శు * తుల్వినుతించెడు నీగణేశునే॥

చం॥ తగుగణనాథుఁడొక్కఁడె ఋతంబుగ మున్ననితెల్పువేదవా
 క్యగతనిజేసి యీగణవుఁ డడయ్యజముఖ్యుల కాదికారణం॥
 బగు జగదీశుతా విధిముఁ ఖామరులెల్ల గ్రమంబుగా సృజిం
 వఁగఁబడి రమ్మహామహుని ధమాయనెనిక్కముగా యతీశ్వరా!
 కం॥ అని పల్కెడు గిరిజాసుతుఁడనుగాణాపత్యునినుడి నాలించి
 సుధీ! ఘనుఁడార్యపాదుఁ డిటుప । లెను వానింగుఱిచితానా
 గిన్యక్తముగాన్॥ 30౯

కం॥ ఓగిరిజాసుత గజముఖుఁడొగణపతిరుద్ర పుత్రుఁ డడగుటను
 నగుఁదా! నేగతిఁగారణముగ సుతుఁ డేగతిఁ దనజనకుజనికి
 హేతుతఁ గనెడిక? । 3౧౦

ఉ॥ కావున బ్రహ్మమే నిఖిల ధారణమైతగు భవ్యవేదవా!
 క్యావళి సత్రమాణమున ధారయనీవనినట్టి పల్కుఁదా!
 బావనమైన బ్రహ్మమునె బాగుగఁదెల్పెడు బ్రహ్మవేతిము!
 ఖ్యావిల హీనవాక్యనిచ యంబునఁజేసి సునిశ్చితంబుగా॥
 చం॥ అనియనునార్య పాదుఁగని యగ్గిరిజాసుతుఁడిట్లుపల్కుమీ
 దునుడియమింద్రనిక్కముగఁదోచెడు నైననునంకశూన్యడొ
 జనుఁడు నిజేష్టదైవతము సన్నిధికింజన నెట్లు యోగ్యతం॥
 గనునో వచింపుఁడంచనఁద గన్యతివర్యుఁడు పల్కునీగతి॥

మ॥ వినుమోమూఢమనస్క! బ్రాహ్మణకులావిరూపితివేదోక్తకృ
 త్యనికాయాచరణోత్సుకత్వము శిఖా యత్తోపవీతాదిధా ।
 రణమున్విప్రతఁగూర్చు విప్రుఁడుగృతార్థత్వంబుఁదానితమా
 త్రినేకాంచున్జుమిధాతిఁజహ్నుభృతిచేఁదానందుఁబాపందత
 గీ॥ వేదబ్రాహ్మ్యంబును బురాణ వితతినింది తంబునగునట్టి కర్మం
 బు ధాత్రిలోన! ముక్తిఫదమునఁగల యర్థ మును నెఱుంగు!
 బుధున కొనఁరింపఁ జనదును మృనిజముగను॥ 3౧౧

సీ॥ దళచతుష్కమునరా జలి హేమనిభమైన; యట్టి మూలా
 ధార మనెడు చక్ర మునగజేశుఁడు వసిం చును విద్రుమా
 కార; మైన స్వాధిష్ఠాన మనఁగనెసఁగు వడ్డశబ్రభాజిత

చక్రింబునందునఁ; జతురాస్యఁడెసఁగు దశదశ మగుచు
నీలవర్ణంబునఁ గ్రాలెడు మణిపూర; కాఖ్యచక్రిమునందు
హరివసించు

గీ॥ ద్వాదశ దశాధ్యమగుచునెం ధ తయును బింగి శాభనోత్పన్న
నాహత ధ మనెడుచక్రి మందు నిరతంబు భూతచ యప్రభుఁ
డగు రుద్రుఁడు వసించుఁజమ్మ ని ర్నిదుఁడగుచు॥ 309
గీ॥ షోడదశదశాధ్యమై ధూమ్ర ధ శోభతోడఁ గ్రాలెడు విశుద్ధ
మనెడు చక్రిమున జీవుఁ డలరుఁ గర్పూరరుచియాస ధ హస్త
దళయి తమగువాఙ్మఖ్యమున నొప్పుఁ ధ దాఁబరాత్మ ॥ 310
ఉ॥ మేన నెలావసించెడుఁ జ మిగణనాథుఁడు దానఁజేసిసుం
తైనఁ బ్రయోజనంబు మహి ధ నంకమున న్లభియింప దెన్నఁడు
దానివసించుఁ జమ్ముపత ధ తమ్ముఁ బరేశుఁడు వేయిరేకులం
జానగునట్టి చక్రిమునఁసర్వనియామకుఁడయ్యునాక్షియై॥ 311
గీ॥ నిర్గుణుఁడు సచ్చిదానంద ధ నిత్యరూపుఁడు నఖిలాతీతుఁ డఖ
లాత్ముఁ ధ డు నఖిలోత్త ముఁడు నఖిలవేద సంవిహి ధ త్తుఁ
డగు నప్ప రేశుఁజింతింపుము విముక్తి ధ నెనయఁగలవు॥ 312
చం॥ యమివమఁడీగతి నైలుప ధ నగ్గిరిజా సుతుఁడాలకించి శీ
ఘ్రమై నిజచిహ్నమున్విడిత ధ గన్గణ సంయుతుఁడౌచునగ్గరూ
త్రముఁడగు శంకరాచ్యుతకుఁ ధ దావరశిష్యతనంది పంచయ
జ్ఞములను బంచపూజనము ధ సక్తిసోనర్చుచు నుండెనచ్చట॥
హరిద్రాగణ పతిమత నిరసనము

గీ॥ వేగముగ వంతటనుహరి ధ ద్రాగణపతి మతవివాది యగు
గణ కు ధ భూరుఁడనెడు మఱియొకండగుదెంచి య మృత
రీందుఁ ధ గాంచి కడురుప్తుఁడగుచు నీ ధ గతివచించె॥ 313
సీ॥ ఓయతివత్స! మీ ధ రోపికతోడఁగా; భావత్య మతమిదె
న్నఁగన యుక్తమని తెల్పి చిరకాల ధ ముననుభి సుమతస్స
స్థుఁడగు శ్రీగిరిజా సుతుని దదాశి॥ తులఁగూడ నిపుడు భి ధ
తులఁగానొనర్పితి;రిడిమీకుఁడగునొక్క యిష్టదేగు; దెంచిన

నన్నువాఁదిగణగర్వఘ్నుని; గణకుమారాభిధుఁగఁ నెఱుఁగుఁడు॥
 గీ॥ గణపతి మతంబునందునఁ ఁ గలదె న్మాన! భావము వినుండు
 తత్ప్రీతి ఁ పాదకమగు । మంత్రమునకుంగల్పి స ఁ మంజస
 మగు! నర్థమును సావధానమై ఁ యలరుమతిని॥ 3౨౨

సీ॥ బ్రహ్మాండవిష్ణు రు ఁ ద్రము ఖామరగణంబు; లకుఁ బతియు
 నుపదే ఁ శకులయితగు! భృగుగురుశేష ప్ర ఁ భృతులకు
 నుపదేశ; కుఁడు నొక్కమాటు బా ఁ గుగవినుట నా! విద్యల
 నెల్ల స ఁ విస్తరంబుగ నెఱిం; గెడి వారిలో నుత్త ఁ ముఁడును
 విశ్వ! కర్తలకెల్ల ని ఁ క్కముగ జ్యేష్ఠుండును; బ్రహ్మలకుం
 గూడఁ ఁ బ్రభువయితగు!

గీ॥ నట్టి గణపతి ధ్యానింతు ఁ మమితభక్తి! నతఁడు మానంస్తు
 తులనెల్ల ఁ నాలకించి! వేగమాకార్య వితతి ని ఁ ర్విఘ్నముగ
 నొ! నర్చుఁగావుతఁ బ్రీతిన ఁ నారతంబు॥ 3౨3

మ! ఇదిమంత్రంబునకైన యర్థమగుదం ఁ డీశాన! కానన్మహిం
 ద్రిదివౌకః ప్రిముఖాఖిల ప్రిజకు నీ ఁ దేవుండెకార్యాళి నా
 ల్లఁదగ నేవ్యఁడుసాక్షిందమందెసఁగుఁడెల్లంబాగతిన్ధ్యానమీ
 త్రిదశాగ్రణ్యుని దిద్దియేసుఁడి విముఁ క్రింగుర్చునిక్కంబుగన్!

ఉ! పచ్చని పుట్టము న్మెయిని ఁ బాగుగఁదాల్చినవాని నాద్యుని
 బచ్చని జన్నిదంబుగల ఁ వానిఁ జతుర్భుజునిఁద్రినేత్రుని
 నిచ్చయవద్యు నావనవ ఁ నేజవిలిప్త హరిద్రునంకుశా!
 త్యుచ్చసుదండపాశు నభఁయోజ్యలువిఘ్నపునెన్నముక్తియశా!

సీ॥ పీతవాసాధరుఁ ఁ బీతయజ్ఞోపవీ; తునిఁ జతుర్భుజుఁద్రినేత్రుని
 హరిద్ర! చూర్ణవిభ్రాజన్ము ఁ ఖార్ణోజుఁ బాశాంకు; శధరు దం
 డాభయ ఁ శయసరోజ! నిఖిలబుధస్తవ్యుఁనిఖిలామరాగ్రిణ్యు;
 నిత్యునింగణపతి ఁ ని నవిరతము! భక్తితో నెవఁడెదఁ భావించి
 పూజించు; నతఁడు ముక్తుఁడనంశ ఁ యముగఁ బుడమి!

గీ॥ నీతఁడే విశ్వమునకెల్ల ఁ హేతువగున! జముఖులంశస్వరూపులై
 సంభవంబు! నితనినూండియె కాంచి ర ఁ క్కతనవిఘ్న! పతిని
 సర్వ పితామహు ఁ భక్తిఁగొలుఁడు॥ 3౨౪

గీ॥ ఏకదందమురీతిఁ దుం డాకృతిఁ దగఁ దప్తలోహంబుచే భుజ
దవ్యమునందుఁ జిహ్నితుండగు వానికే డచలఁగునిక్క
ముగ విముక్తి మహోద్ధకుఁ బొసఁగదద్ది॥ 322

చ॥ అనవుడు సర్వవేదియు దయాభియునై తగునార్యపాదుఁడ
తనిఁ గనిపల్కె నిక్కరణిఁ దభ్యమునీవనినట్టి దప్పరా

త్మునకె సమన్వయించెడు విభుండతఁడతఁడె విశ్వకర్తయా
ననిశము సర్వనాముఁడు గణాధిపవాచ్యుఁడు నమ్మహేశుఁడే

గీ॥ అంశకంశికిని విభేద మమరకునికిఁ జేసి సర్వాత్మఁడగుతాన
చలఁగురుద్రా నూనుఁడై సర్వేశుని షూదనుండు సర్వ
దుండును సర్వ సంస్తప్త్యుడు నయి॥ 323

చ॥ ఇలగణనాథ ముఖ్యులగు నేవురుమోక్షము నందఁగోరువా
రలకు భజింపనర్హులు తిరంబుగఁ గానిశ్రుతుల్పురాణమం
డలియునుదూతెడిన్దుమిఘు నంబుగఁదుండముఖాంకసంచయం
బెలమిమెయింధరించునరు నెప్పుడుఁ గానఁచొఱంగుమంకముల్

గీ॥ పంచపూజా పరత్వంబుఁ బంచయజ్ఞ తత్పరత్వమునందియ
దైవతనిరతుఁడవయి 'బ్రహ్మహమస్మి' యం చవిరతంబు
నెదను భావింపుము విముక్తి నెనసెదీప్ర॥ 330

చ॥ కడుదయ నిట్టులయ్యతి శిఖామణిపల్కుగ నాలకించియా
తఁడునురుభక్తి నగ్గురు పదద్వయికింబ్రణమిల్లితాఁ బవి

త్తుఁడు నిలఁబంచ పూజనప దుండును దత్కృపనై విశుద్ధ
మా నెడఁదనునయ్యమీశు భజి యించుచునందె సుఖంబు
నెంతయున్ 331

గీ॥ గణకుమారకుఁ డిట్లు మ స్కరించేఱ్యు చేత నిరసింపఁబడి
చన ధ్మిప్రముగఁ బరమగురుని జేరి యంతహే రంబ
సుతుఁడ నెడు మహాకృండు వల్కన ప్పడిటుతాను॥ 333

ఉ చ్చిష్ట గణపతిమతనిరాసము.

సీ॥ యతివర్య! హేరంబ సుతుఁడను వాడనే; జనుదెంచితిని
గణే శమతమునిట నొంచితీరనుచు నా లించినిన్ను

జయింప; గణపతి మతమయు ♦ క్షనును చెల్లు గాఁబల్కితివి
మహా ♦ గణపతి మతమొక్క; డును హరిద్రాగణే ♦ శుని
మతము మ । తొక్కండు మఱియును ♦ నుచ్చిష్ట గణపతి;
మతముమఱొక్కండు ♦ మఱియునునవ!

గీ॥ నీతగణపమతంబు వె ♦ డియు సునర్ణ గణపమతమును సంతా
న ♦ గణపమతము! ననగ నాటుతెఱగులకై ♦ వాగమమున!
గణపమత మొప్పునని చెప్పఁగఱ బడెదగ ॥ 33౪

గీ॥ ఇవియుఁ బదిరెండు తెఱగుల ♦ నెసఁగెడుఁజూమి! వామదక్షిణ
ములనెడు ♦ నామములను! వామమనజ్ఞానమార్గమై ♦ వఱలు
దక్షిణమనఁ గర్మపథంబు సంయమివరేణ్య! ॥ 335

శా॥ నేనుచ్చిష్ట గణేశు సన్మతము స ♦ నిష్ఠస్థజింతున్యవీ! ।
శానా! దక్షిణ వామమార్గము లజ ♦ స్రంబొక్కఁడతీరు గా
దీనంగ్రాలుటఁజేసి ధాతినిస ము ♦ ద్రీపించెనుచ్చిష్ట వి
ఖ్యానంబాదిని దీనికి సన్మతము సే ♦ వ్యంబిద్దియేసుమ్మిలన్ ॥

గీ॥ పాశమంకుశమును గదా ♦ భయములుఁగర! వనజములనొప్ప
గ్రాలువా ♦ నిని ద్రిణయను! మహిత తుండంచలనిపీత ♦
మధుకు భుజచ! తుష్టయుగణేశుని భజయిం ♦ తు నెపుడేను!

గీ॥ మహితమణిపీఠ నిష్ఠవా ♦ మమగు నంక! మునరహించెడు దేవి
నిం ♦ పుమెఱుఁగఁగి! లించి తుండమున భగము స్పృశించు
వాని భక్తిన్త్రాంతమును గణ ♦ పతిని గొలుతు! ॥ 33౮

మ॥ అనుచు దక్షిణవామమార్గములను, ధ్యానంబు ధాతింగ్రమం
బునఁ జెప్పంబడె నంగమంగియునునై ♦ పొల్వారు సీరెంటనె
ష్టును వామాతిశయంబెక్రాలుటనుచో, పూజమ్ముజీవేశులం
దునఁ బోలెన్నతలైక్య సిద్ధిచుతిసంధోహగ్య! వీక్షింహగఁ ॥

ఉ॥ కావున నిట్టి సన్మత యు ♦ గంబును కైకొని కుంకుమంబునా!
దౌవర ఫలమందలఁది ♦ యాత్మ కధీనముగా నెసంగు క!
ర్మావళి నాచరించుచు గ ♦ ణాధిపుఁగొల్పుచు నిట్టి సన్మతం
బీవసుధం జెలుగదను ♦ చెంతయు సంతసమున్వహించెదన్ ॥

గీ॥ మఱియు నీమతమందు ధ + ర్మమొకఁడెసఁగుఁ | బురుషులెల్లను
నొకజాతియు రమణులిల | నెల్లనొక జాతియౌటచే | నెల్లనాతు
లును | బురుష సంతతికి భోగ్య + లన యతీంద్ర॥ 3౪౧

చం॥ పురుషుల కంగనాతతికి + బొందువియోగమును నృహిన్యతీ
శ్వర! దురితంబుఁ గూత్పపు ని + జంబుగసీపెకితంఁడెనాథుఁడం
చరయఁగ లేదు సుమొక నియామకమెన్నఁడుగానియుంబర
స్వరవరసంగజంబయి యెసంగు ముదాప్రియె ముక్తియైతగుఁ

శా॥ ఆపందాత్మకుఁగాగణేశ్వరుని బ్ర + హ్మద్బుద్ధిదంశోద్భవు
ల్లానామ్నాయమునందుఁ దెల్పుఁబడెను | త్కర్మంబుగాఁగన్గణే
శానుల్పార్థి గణస్వరూపులు నజ + స్సంబైన మీకుంబ్రాణా
మానీకం అని యంశకంశికిని భేదాభావమానానుడి॥

చం॥ యమికులవర్య! రుద్రుఁడుగ. + ణాధిపరూపుఁడెకానియొందుగా
దు మహి“నకర్మాణ” యనెడు + తోరపువేదసదుక్తిచేతఁగ |
ర్మమునకు మోక్షహేతుతవిరాజిలుఁ ద్యాగసహిష్ణుతాదిచి
హ్నములనుగూడువృత్తియుఁదనర్పు విముక్తికిఁగారణంబుగఁ

కం॥ ఈదృగస్త్రిత్యవలంబన! మోదందీశ! యనుకూల + ముచ్చి
వ్వగణేట్సాధుమతంబున కగుటను | మేడినినిదె ముక్తిరతస + మి
తికిఁగొనఁదగు॥ 3౪౨

సీ॥ అనిపల్కు హేరంబ + తనయునితోనిట్లు; పల్కు సంయమి
సార్యభౌముఁడంత | సురగ్రోలఁగారాదు + పరనారిఁగవయ
రా; దనునివి మొదలైనయట్టి బహుని | గమవాక్యములచే +
గడునింద్యమగుదాని; నూనిన మతమును + నొగిసుఖంబుఁ
గోరువారలు కడు + దూరంబుగాఁద్రోయ;వలయును మఱియుఁ
దత్త్వవిదుఁడగుయ |

గీ॥ తివరునకెతా ‘నకర్మణే’ + తి శ్రుతివచి యించు మోక్షంబుఁ
గాని మ + హిస్సురాపుఁ | డుఁ బరనారీరతాత్మకుం + డునగు
పాప కలితునకుఁగాదు సూవె ని + క్కముగ నెన్న॥ 3౪౩

సీ॥ మద్యపానాదుతా + నుద్యమంబులచేత; ముక్తిగాంతు మటం

చు ♦ మురిసిపలుకు! టెన్నదోష్ట్రమెయశాన ♦ హీనదుఃఖము
నిచ్చు; గాన నీమతము శీ ♦ ధ్రుముగ వీడి! భూ సుపర్వల
వాక్య ♦ ముల వారిదయచే వి; నిష్క్రూతిఁ జేసికొని నిగ
మాధ్వ! గాములుఁ బంచపూజామనస్కులుఁ బంచ; యజ్ఞాది
నిరతులు ♦ నగుచుమీర!

గీ॥ లనిశమాధార ముఖ్యంబు ♦ లైన చక్ర! ముల గణేశదుల
నుధ్యానమునొనరించు । చునజపామంత్ర నిరతులౌ ♦ చును
విముక్తి! నందుఁడీడెందముల సంది ♦ యంబువీడి॥ 382

గీ॥ అనుచు యమివర్మఁడు వచింప ♦ నాలకించి రయమున ద్విజాను
మతిని హే ♦ రంబసూను! ముఖులు కృతనిష్క్రతులయి యొ ♦
ప్పుచు యమింద్రుఁ! గొలిచితద్దయ విపతఁ ♦ జెలఁగితపుడు॥

నవనీలమవర్ణ సంతాన గణపతి మతరీయ విభవనము

గీ॥ అంతమిగిలిన మూఁగుర ♦ య్యతివరేణ్య! చెంత కేతెంచి
మొక్కివ ♦ చించిరిట్లు! దేవ! జగమెల్లను గణప ♦ తి స్వరూప!
ముగను భావించుమెపుడు వి ♦ ముక్తిగుఱిచి॥ 383

గీ॥ ముక్తినిరతులకెల్ల సం ♦ పూజ్యమైన! యీమతత్రయమును
నెట్లు ♦ లీరలు నిర! సిందితిరొ తెల్పుడనఁగ వ ♦ చించెసం
య । మీశ్వరుఁడు వారిగుఱిచి తా ♦ నివ్వినముగ॥ 384

సీ॥ కడుమూఢులీరల ♦ క్కారణంబుననిశ్చి; తంబగు శాస్త్రత్ర ♦
త్వంబు వినుడు! పుట్టెఁ బూర్వంబునఁ ♦ బూరుషాధిష్ఠిత;
యగు సత్రకృతికి మ ♦ హత్తునుండు । కలిగెదానికి నహం ♦
కారంబు; త్రిగుణాత్మ; కమగు నద్వియెరుద్ర ♦ కంజజహరి
రూపమై తగెనందు ♦ రుద్రపుత్తులుగణే; శుండుఁ గుమారుడు
భైర ♦ వుఁడు ననంగ!

గీ॥ ఖ్యాతినింగని స్వస్వాధి ♦ కారనిర్వాహణ నిరతులౌచు ధాత్రిఁ
బూజ్యతమగొంచి రందుగణపతికమరనృ ♦ బృందసాధ్య! కార్య
ములనాదిపూజ్యత ♦ క్రాలుఁజొందు॥ 385

గీ॥ కాననాధారముఖముల ♦ గణపతిఁగి! విష్ణుజీవపరాత్ముల ♦ విపు

లనిశ! ముండగుభజియింపదగు జ్ఞానముపొసంగనియె! డనిను
హరి గణపు శివు మృతానింగొలువ॥ 3౧౨

మ॥ అనుచుశ్చంద్రమివవ్యూహాదవినితారవీరభద్రదాదులొ! య్య
నఁ జిహ్నంబులనెల్ల వీడియమి శి ధి వ్యత్యంబునుంజెందితు॥
ప్రినిన ద్వైతమతాభిమానమునునఁ జ్ఞానంబుగానందిధా॥

తిగిని బంచామరపూజ నాదిరతులై ధి దీపించిరెంతేనియు॥
శా॥ శ్రీమచ్ఛంకర సంయమింద్రుఁడిటుకాం ధి చీమండలస్థపృజా॥
స్తోమంబునన్వవశంబుఁజేసి విబుధ ధి స్తుత్యంబుగాఁగాంచిపూ॥
ర్ణమోదప్రదమై తనర్చుపరవి! ద్వాంఘ్ర్యర్థ మాచిత్రము॥
స్థిమిఱనగ్రిచియింపఁజేసియటఁజే! సెదేవి కర్చన్విధి॥

మ॥ యమివర్ణండు నిజాంఘ్రివారిహసే! వార్థాగతాంధ్రప్రజా॥
సమితిసత్కృపఁజూచి వేంకటనగే ధి శానుంగడున్మక్తిధ్యా
నముఁ గావించి విదర్భరాణ్ణగరికా ధి నందంబుతోఁజేరిభూ॥
రమణార్చంగొని భైరవార్చకులన ధి ర్హప్రజ్ఞులంజేసెదా॥

దిగ్విజయార్థ మాచార్యుని కర్ణాటదేశ గమనోద్యమము.

కం॥ కర్ణాటదేశయాత్రా నిర్ణయించుడగు సంయమింద్రుఁ ధి నింజూచి
విదార్యాఘోధిమేఖలాపతి! తూర్ణంబుగ మ్రొక్కిభక్తితోనిటు
పల్కె॥ 3౧౩

చం॥ యమికులసార్వభౌమ! వినుఁడాదృతితోడుతనానుడింబ్రయా
ణము నిపుడీ రొనర్పఁగ మ ధి నంబున నెంచిన దేశమద్దితా॥
నమిత కపాలిభక్తయుత ధి మైతన రారుటమికగమ్యరూ॥
పమగునట్టుతా ననినఁ ధి బల్కెద నేగనినంత వట్టును॥

చం॥ శ్రుతులయెడన్వహించెదరఁ సూయజగంబులకెల్లదామనా
రతమును హానిఁగూర్పఁగఁగ ధి రంబుసముత్సుకతన్వహింతురం॥
చితుల యెడన్విరోధము వి ధి శేషముగా నెదఁబూనుచుందుర॥
క్రతమున మీదుసద్యశముఁ గాంచిసహింపరటంగపాలికుల్॥

గీ॥ ఇట్లుధాత్రిభవుఁడు వచి ధి యింపఁగవిని యొగినధిజ్యసుధన్వ
జై ధి తగుసుధన్వఁ! డనె యతీశ్వర! త్వద్భక్తుఁ! డనయినేనె॥

సంగ నెటుదుష్ట భీతిన్ ♦ సంగుననుచు॥

3౧౯

క॥ సకలాశ్రవయుతుఁడైతీ ర్థకరాగ్రిణియంతవెడలె ♦ దగ
నొగిఁ గాపా లికజాలము గెలువఁగనది । క్రకచాఖ్యకపాలిదే
శి ♦ కవరుఁడు వినితా॥

3౨౦

ఆ॥ వె॥ వల్లకాటిభూతి ♦ నెల్లమేననలంది కేలశూలముంగ ♦ పాల
మూని తన్నుబోలురీతినున్న పల్వురతోడ వచ్చిపలికెదండి
వర్యుఁగాంచి॥

3౨౧

క్రకచుఁడను కాపాలికునితోడి వివాదము.

ఉ॥ మేననుభూతిదాల్చితిరి ♦ మీరిదియు క్తమెకాని పావనం
బైనక పాలముంగరము ♦ నందునఁ బూనక హేయఖర్పతం
బూనితిలే? యెక్కరణి నుర్విఁగపాలిభజింతురీరు? మీ
పైనదయాపయోధియగు భైరవుఁడెట్లు కృపన్వహించెడి॥

గీ॥ రుధిరయుత మానవశిరస్స ♦ రోజములను మద్యమున భైరవ
సవర్య ♦ మహితభక్తిజేయకున్న యెడం బ్రహ్మరించు నెట్లు?
స్వసమయాను మతోనొప్పుభవ్యుడతఁడు॥

3౨3

మ॥ అనుచునై భిరవతంత్ర త్వమునున య్యత్యగ్రుహ్నిధ్యమం
దున నాతండు వచింపఁగావిని సుధన్వండాతని “దుష్ట” యం
చును నిందించి నిజాధికారి పురుషస్తోమంబుచే ద్రోయజే
సెనొగినసత్సభనుండి దూరముగ విస్తీర్ణంపుఁగ్రోధంబున॥

క॥ దానన్ముక్తికుటీభీతిక రాననుడయి పెడవులదర ♦ నతఁడు
పరశువుం బూనియెగిమిశిరంబుల నేపకక పేరనుండు ♦ నే
యనుచరిగె॥

3౨౪

చ॥ ఇటులతఁడాత్మవాసమున ♦ కేగిలయాంబుద భీకరార్భటు
ల్పటుగతితోనొనర్చుచు గృహణముఖాయుధధారుతాచునెం
చుటకునసంఖ్యుతాచునున ♦ నూనరుషాంతరుతాకపాలురం
బటురుషంబుపె భూసురుల పైకిరయంబునదజ్జఘాంసచే

ఉ॥ వారలఁగాంచి భూసురుల వార్యభయాకులు తొటఁగాంచి వే
దాతఁగియున్నవంగియును ♦ ధన్వియుఁగంకటియున్మహారథ

తూరమణోత్తముండన నె ధ సంగుసుఖన్వఃఁడు సాశుగుండునై,
భూరితరంపురోషమునఁ | బోయికలంచెశరాళివారలఁ ||

చం॥ అరితతితో సుధన్వఃఁడురయంబుననొక్కటఁబోరుచుండభూ|
సురహననార్థమింక నొక ధ చోగ్రకచుండవినీతుండంపస|
త్వరముగనే గుడెంచిరని ధ వాఝలువేపురుసాయుధుల్యతీ|
శ్వరునెదఁ గొల్పుచుండెడు ద్విజన్ముల చెంతకురోషయుక్తులై ||
గీ॥ శమివరానీనీసకాశమునకేగు దెంచునట్టి కపాలభృ ధ త్సంచ
యంబు దూరముగఁ గాంచి వ్యధితచి ధ త్తులయివిప్రు లెల్ల
శంకరగురునాశ్ర ధ యించిరపుడు || 32౮

చం॥ అసిముసలాదికంబులగు ధ నాయుధపాళినిబూని పాఱుల|
న్వసవధియింపఁగాఁ దలచి ధ విస్త్రుతమారుషతోడనట్టహా|
ససమితిఁజేయుచుండనదు ధ సన్నిధిఁజేరినయాకపాలుర|
స్థాసితముఁగానొనర్చెయతి ధ వర్యుడు రోషభవాగ్నిచేనొగి |
గీ॥ పుడమిజేడును నొగిహేమ ధ పుంఖములగు తనశరంబులచే
ఖండితములగునరి వదనజలజప్రతిచేతఁగదనమహిన|
లంకరించియతికడక ధ లరుచువచ్చె || 32౯

గీ॥ అంత్రగ్రకచుండు దనవారు ధ హతులగుటయుఁ జెక్కుచెదరక
ద్విజులెల్లఁజెలఁగుటయును గనికడువిషణ్ణచిత్తుఁడ ధ చునొగి
మస్కఁ రివరుచెంతకు మరలన ధ రిగె నతిరుష || 3౩౦

చం॥ ఒగిఁగనె దీపుసుమ్మిచట నోకుమతాశ్రయ! నాప్రభావము
న్యగఁగొని తిష్టెయిప్పనికి ధ బాగుగనర్హఫలంబునందె దం|
చుఁగరమునంగపాలమును ధ జోద్యముగాఁగొని తాక్షణంబుక
న్నఁగవనుమూసిచేసెనుఘఁనుండగుభైరవుఁగూర్చిధ్యానముఁ ||
ఉ॥ భైరవ తంత్రవేదియుఁ గ పాలియుసౌక్రకచుండుధ్యానమీ|
తీరున సల్పఁగానొగి సు ధ ధీవరులక్కజమండ మద్యసం|
పూరితమై కపాలమది ధ పౌత్వాద దర్శము కోలిశిష్టమా|
వారుణినుంచి లోదలఁచె ధ భైరవునాకృతచుండువెండియు ||
ఉ॥ మోలఁబ్రసన్నుడయ్యెహుత ధ భుష్టువహేతి సమస్ఫురజ్జటా|

జాలి వృధుత్రిశూలి నర † సంఘయశీర్షక పాలమూలి మ
ర్యాలి భయప్రదాతి విక † తారవయ్యుక్తకటాట్టహాససం
శాలి మహాకపాలి క్రక † చప్రధితుండు తలంచుమాత్రోగ్గ

గీ॥ కృకచుఁ డవ్వేల్పునకు లభిహ † ర్షమున నెఱిగి | త్రుంపుము
భవత్సుభక్త వి † దోహినితని దేవ! యననాదు నాత్మయశ
దేవిధిసప రాధివైతని యతనిశి † రంబెతుగ్గించె | 32౬

గీ॥ పరమగురుడంత సంహార † భైరవునకు నమితమగుభక్తితోఁ
బ్రజా † మములసల్పి వినయమెసంగంగ నేల్లరు † వినుమునుండఁ
బలికె నవ్వేల్పుతోయుక్తి † కలితముగను | 32౭

సీ॥ స్వామి! యిమ్మహివేద † సంఘయంబునఁ బురా; ణములందు
నెట్టి క † ర్షము వచింపఁ | అడనో దానినె మావిపుడువిధి
గాఁజేయ; వలెనెప్పడునుభక్తి † కలితముగను | గర్మముచేతనే
ధర్మంబుద్విజులకు; సాధ్యమాననినాదు † సన్మతంబు | ధర్మంబు
చేదురి † తంబులెల్ల నశించు; నఘహాని జిత్రంబు † నమలి
నమగుఁ |

గీ॥ జిత్రము విశుద్ధమగు నెడఁ † జెలఁగువేగ | నాత్మసాక్షాత్కృతి
తగన † టంచునెల్ల విప్రలిసదస్సులందేను † విపులీతి | దెలి
పితిని తెల్లరకుండగఁ † దెలియుభంగి | 32౮

ఉ॥ అంతట నీదుభక్తుడన † నాక్రకచుండు రుషన్దురుక్తుల
స్థంతముమీఱఁ బల్కుచు న † భాజనభోజన మిద్దికాదటం
చెంతయుఁ గోప ముప్పగన † హీనతఁగొట్టిరి మామకాశ్రవు
ల్గుంతయు మేల్మిలేమిఁగ్గ † చుండునునాగతుఁడేనినిన్నుఁదా
కం॥ ఈతయిసత్య మసత్యము | నోపరమదయానిధాన ! యెగి
నీన మడి | స్తోమిచక తగనారసి | యాపయిశాసింపుమునను
నందఱు నెఱుంగన్ | 3౨౦

చ॥ ఇటుయమిచంద్రముండువచింపఁగ భైరవుడెట్లుపల్కు నీ
విటకుయశీంద్రశత్రుమ! మ † హీనకులన్నియమించివేగఁజూ
చుటకరుదెంచినట్టి సువిశుద్ధదయాంధగు శంకరుండవ

ప్పటికిని బూజనీయఁడవు * భాసురవేదపదార్థగుండవు *!

కం॥ నీచేగృతమగుకర్మమునాచేతంగూడఁదగనో * నర్పఁబడినయ
ష్టేచెఁగుఁగాన బ్రాహ్మ । జ్యోచారతఁగూర్చుమీద * య
స్వీకౌగిత్ ॥ 3౮౨

గీ॥ వికలమగు కలియుగముద్భవించినంత! నేయతీశ్వర! వారల *
కిచ్చుపచ్చు మాదిగినయ్యెను వృత్తి నే * మంత్రబద్ధఁ! డనయి
తోచితిఁగాని బాధ విధిగాదు ॥ 3౮౩

సీ॥ అనుచు సంయమివలె * ణ్యుతోడఁబడితిభై; రవుడత్తజీన
గోచరిత్వముఁగ నె! నమృహామరునివా * క్యమ్ములనాలించి;
కాపాలికమతాను * గతులగువటు । కముఖులెంతయుభీతిఁ *
గని శంకరయమొందె; పదకంజయుగళికి * బదియురెండు!
తెఱఁగుల నెఱఁగియో * దేవ! మూఢులమైన; మముఁబ్రోవుఁడీ
రాదళమునననుచు ॥

గీ॥ దీనులైవేడఁగాఁ గృపా * భీయగు శంకి! రయమిదయఁ బావ
నులఁగవా * రలనొనర్చు శిష్యులకునాభినిడె; సర * నిజపదా
ది శిష్యులునుదేరికానుజ్ఞ * శిరములఁగాని ॥ 3౮౪

ఉ॥ వేకువఁగ్రుంకఁగోరునటు * ప్రపదధ్వగుతానటుత్రిసం ।

ధ్యాకరణవ్రతంబు సత * తంబుదృఢంబుగ నూనునట్లుగౌ ।

రీకమలాక్షవిష్ణుపహా * రిప్రమథేసులఁ గొల్చునట్టుల!

వ్యాకులచిత్తుకానటుల * వారిన్సర్పిరివడుతైకడుక ॥

కం॥ వారును శంకరగురుపద! నీరజయుగమునకుభక్తినింబావను
లై! మీరినతులఁ జేసివెన । స్థారుణిదారెల్ల శిష్య * తంగని
రెలమి ॥ 3౮౫

గీ॥ అంతనచటికిఁగడుదారు * జాకృతియుగునట్టికాపాలికుండొక్కఁ *
డరుగుదెంచి శిష్యనర్మలనడుమనా * నీనుడైన । శంకరయ
మిఁగనియనెని * శ్మకనిట్లు ॥ 3౮౬

సీ॥ బుడికింపఁగలదెకా * పాలికమతమందు; న్యూనత్వమునుమఱి *
యొక్క-మతము! నందునాధిక్యంబు * నక్క-టవటుకాదు; లుని

జమతభ్రష్టతనుగనిదిట! జాత్యభిమాన సం ♦ సక్తుతాటను
నాకు; జాతితోడుతలబయోజనములేదు! దేహంబు బెల్లభాతిక
ముతాటనుజేసి; జాతిభేదముఁజెప్పఁజాలఁడెవఁడు॥

గీ॥ గానమాకుఁ బ్రమాణము ♦ ల్లావు బ్రాహ్మిణ్యముఖజాతు
లెపుడునె ♦ న్నంగరెండె! జాతులెసఁగెడుఁజుడు స్త్రీ ♦ జాతి
యనఁగఁబురుషజాతియుననఁగనీ ♦ పుడమిలోన ॥ 3౨౮

మ॥ పృథ్వికూనందము దేనిఁగూడుటనుసం ♦ ప్రాప్తించునోయట్టిభా
వుకమాహేతువుఁబట్టి శ్రేష్ఠమయ్యె ♦ పుంసామిసీజాతియిం
చుకయుంగమ్యుదిద్దగమ్యయనుచీ ♦ ఊఁగెన్విచారింపనే!
రికినిగూడదు సమ్మతింపము పర ♦ స్త్రీసంగనిందోక్తిగ ॥

ఉ॥ ఎల్లరు స్వీయలేయగురు ♦ రిక్షితిలోయమివర్య! కూడుట!
నల్లయఘంబుకల్లుట త ♦ గన్తమదంబును బొందజీవుఁడు!
దెల్లముగాఁగఁజర్మమును ♦ నిత్యముఁజర్మముతోడఁగూర్చియే!
యల్లరినందుఁడెదృష్టియిదె ♦ యకాఁజమిజీవునకెన్నముక్తిగ ॥

శా॥ నారీపురుషసంగతిం గలుగునా ♦ సందంబెయ్యాతైరవ!
శ్రీరూపంబగు దేహపాతమునఁ దు ♦ స్థింజీవుఁడవ్వేల్పునే!
చేరున్మోక్షమనంగనిదియె యమి ♦ శ్రేణ్యగ్రణీ! కావున!
నీరుం గైకొనుఁడి మతంబునొగిఁబే! ద్వివిష్యసంఘంబుతో ॥

చం॥ అనవుడుసంయమిం! ద్రుఁడిటు! లాతనిఁగాంచినచించునొనిజం!
బునెవచియించి నాఁడవిటఁ ♦ బొందికతోఁపఁగ నీదుతల్లియె!
వ్వనిసుతయోవచింపుముధృ ♦ పంబుగ నావుడు “దీక్షితుండునా!
జననికేదండ్రి” యంచతఁడు! సంయమి! న్యునితోడఁదెల్పఁగ ॥

కం॥ అతఁడెట్లు లిమ్మహినిదీ! క్షితుఁడయ్యెనొ నీహాగిన్వ ♦ చింపు
మనుచునాయ్యతిపుఁ డతనినడుగఁగనీ! గతివాతఁడుదెల్పఁదొడఁ
గెఁ ♦ గాతుక మెసఁగ ॥ 3౨౯

ఉ॥ తాళముభావనీరుహగ ♦ తంబగు మద్యమురాహరించితా!
గోతఁడుసుంతదానిఁదన ♦ కునసనిత్యమదెంతయున్నమా!
ర్వాలికినమ్మునెప్పుడతఁ ♦ డక్కతవన్మహిదీక్షితుండునా!

- గాలలిఁగాంచెఁజమ్మునఁకాండము తన్నునుతింప నెంతయుఁగఁ ।
- గీ॥ యతికులవరేణ్య! యాతని ఁ సుతయెనాదుఁ తల్లి యానంద
ముంబొందఁ ఁ దలఁచిచెంత । కేగుదెంచిన వారికిఁ నెల్లమేని ।
నిడితనుపుచుండఁనాపె యె ఁ ప్పడునువారి॥ 3౯౫
- గీ॥ అవని నన్నునున్మత్తభైరవుఁ డటంచు । జనులుపలికెడరనఘ!
నా ఁ జనకుఁడును సు । రాకతుండనఁ బరఁగు డి ఁ వొకను
లును! మద్యగంధమునఁ జలాయ ఁ మానులగుట॥ 3౯౬
- గీ॥ కానఁ బూజ్యుడఁజాడి సత్కు ఁ లీనుఁడనగు! నేను మీకెల్ల
రకు సమీ ఁ చీనమైన! యీమతంబునె కైకొని ఁ నీమమువిడి
నిర్భరానందముగనుండు ఁ నిర్భయులయి॥ 3౯౭
- గీ॥ అనుమఁ బల్కెడు కాపాలి ఁ కుని గుఱించి! పలికె సంయమి
వర్జ్యుడి ఁ ట్టులికనింత! నుండి చరియింపుమీ మహీ ఁ మం
డలమున! మూఢ! కాపాలిక! యథేచ్ఛ ఁ ముగను నీవు॥ 3౯౮
- గీ॥ రసనుదువ్వు మతస్థులౌ ఁ బ్రాహ్మణులను! దండనమొనర్ప నే
నాగ ఁ తుండనైతి! గాని యెదులను శాసింపఁ ఁ గాదుకాన!
దూరముగఁ బొమ్ము తగదు నీ ఁ తోడఁ బలుక॥ 3౯౯
- చం॥ యమివరునోటనీనుడి జ ఁ యల్పదు నంత నె శిష్యులెల్ల దు!
ప్రమతిని వానినెంతయు నెఁసనడ దూరముగాఁగఁ బట్టి లా!
గిమహిఁ బడంగఁ ద్రోచిరతి ఁ కిల్చిషమా మతిసంత వీడి యా!
య్యవివరశిష్యవత్ప్రనిచఁయంబువహించుకునుండెనాతఁడున్ ।
చార్యక మతఖండనము.
- గీ॥ అంత నాశ్రవ విరతి త ఁ న్నావరింప! బ్రమథ సంప్రతుఁడౌ
ఖండ ఁ పరశుఁబోలె! ఫణులు సంయమి వసునిఁ జా ఁ త్యాకుఁ
డొకఁడు! దూరమునఁగాంచి తలఁచెనీ ఁ తీరుగ నెడ! రంగ
- సీ॥ అక్కట! దేహము ఁ ఖ్యాతీత శూన్యాత్మ; వాడుతామూర్ఖ
లీ ఁ ఫసుధ నెల్ల! నావరించిరిశారి ఁ దాసంగతినిజేసి; యన్యు
లుగదు మూర్ఖ ఁ తైరికాన! మాకుఁగూడను దుష్ట ఁ మతి
యగుఁ జేరిన; నైనను వారిలోఁ పగఁగారి! యగునట్టిసన్యాసిఁ

యటనుండెనొక్కడ; య్యతియెట్టిదో యిప్పుడరయవలయు!

గీ॥ నాకతఁడు లేకమేని వి + వేకవంతుఁడైనటులఁదోఁచెనేనియఁ
వ్వనియెదుట! నుండి భాషింతుసుంత లే! కుండెనేనిఁ జనద
వచ్చిన తెఱఁగున + సత్వరముగ! ౪౦౨

కం॥ అనుచిటులాతఁడు డెందఁ బునఁ గడుయోజించి వేగ + ముస
మస్కరి నా! ధుని సభఁజొచ్చి యతీశా! నునితో వచియించె
నిటు జనుల్నివిమెచ్చన్॥ ౪౦౩

సీ॥ యదివర్య! నీవు త + త్వము నెఱింగితివేని; మోక్షలక్షణముఁ
దె + ట్టుము తగుగతి ముందు నాదువివేక + మును దెల్పదను
విను; మఱొదిరూపియై + యలరుజీవు! నకు దేహలయమెయె
న్నఁగమోక్షమగుఁగాని; వేఱెద్దియుంఁగాదు + వెట్టులు మృతి
వందినదేహియి + లందనువును వెండి; యును బొందిచేరు నం
చును వచింతు!

గీ॥ రద్ది నిక్కంబుగా దద్ది + యందులయముఁ గనినధునులకు
మరల నా + గమనమొదవు! నెడలమృతుఁడగు వాఁడును +
బుడమిఁబుట్టుఁ గానదేహికి మృతియె మో + త్తంబునుండు!

ఉ॥ చచ్చిన యట్టివారికిల + శ్రాద్ధముఖంబుల నాచరించుచో!
హెచ్చుగఁ దృప్తికల్గునని + హ్రీని దొఱంగివచించు మర్త్యుల!
స్మెచ్చగవచ్చు స్వర్గమును + నిర్భరమా నరకంబుఁ బుణ్యుల!
త్యుచ్చతరాఘముల్యరుసఁనొందెదరంచును బల్కుచుండఁగో

గీ॥ పుణ్యులును బాపులును స్వర్గ + మును నరకము! బొందిని
దొఱంగి నంతనే + పొందితదను! గూఁప సుఖ కష్టములను వ +
రిసనటఁగని యవి తఱుగఁధాత్రిఁజేరుదు + రందురహహా!॥

గీ॥ స్వర్గసుఖమును నరకక + ష్టంబనంగఁ గలదె యటకంటె
నింక నొ + క్కట సుఖంబు! వసుధఁగనువాఁడు పరఁగుఁదా +
స్వర్గియనఁగఁ గ్లేశ భోక్తయె సుమినార + కియనఁగనిల॥

ఉ॥ వృక్షమునుండియింక నొక + వృక్షముఁజేరెడు పక్షిఁబోలదే!
హాక్షముఖంబులెల్ల నుల + యంబునుభూతములందుఁబొందఁగా!

- నాక్షణమందె జీవుడగు ♦ యంబుననేగెడు నొండుచోటికి
 స్వత్వత నంచువాకొనుట ♦ తప్పుగునట్లు పొసంగదెన్నడున్ ||
 గీ॥ రూపయతమాటచే నేగ ♦ నోవుఁబక్షి గాని జీవుడనట్లుటా ♦
 కాశమట్లుఁ రూపక్షానుండగుటఁజేసి ♦ యోపఁడగుగఁ గాన
 మాదుఁసతంబె యు ♦ క్తమగుఁజుమ్ము || రంగ
 కం॥ అనుచుంబల్కెడు చార్వాక కుని నవలోకించి యోగి ♦ కుం
 జరుఁడీరి తిని బల్కెనెల్లరును వినఁ ఘనమగు సద్యక్షివలలఁ
 గాఁదానచటన్ || రంగం
- సీ॥ శృతిబాహ్యమగు నీదు ♦ మతమట్లుగావున; వినుమీవు నా
 మతం ♦ బును దగుగతిఁ బరమాత్మ నాఁగఁదె ♦ ల్పబఁడు
 జీవుడదేహా; ముఖ్యంబుల విభేదముంగను నెడఁ నాతం డెసర్వ
 భూ ♦ తాంతఃకరణ సాక్షి; యై యొప్పి కూటస్థుఁ ♦ డనఁగఁ
 బరఁగుఁ నంతఃకరణవృత్తి ♦ యందుఁగూటఁగుని; దగు భానమే
 జీవుఁ ♦ డన నెఱంగుఁ
- గీ॥ నెప్పుడంతఃకరణవృత్తి ♦ యెంతయునువి శుద్ధమై లింగదేహం
 బు ♦ సోలఁజేయుఁ నపుడె జీవత్వవిభ్రాంతి ♦ హాని జీవుఁ నక
 గునని తెల్పునెల్లనా ♦ మ్నాయములil రంగం
- గీ॥ దేహపాతమున నె విము ♦ క్తియగు ననెఁడు నీకునుడియప్ర
 మాణమా ♦ వేదమువచి యిచ్చె జ్ఞానంబున నెముక్తి ♦ యం
 చుఁగానఁ ననుఁడుయత్నింపవలయు జ్ఞా ♦ నంబునంద॥ రంగం
- సీ॥ జ్ఞానాగ్ని యెవ్వరి ♦ కర్కంబులను నెల్ల; దహించుచునో సనా
 తనమయితగు బ్రహ్మంబు వేగ వా ♦ రలు చేరుదురటన్న;
 నుడియమానంబంచు ♦ నుడివెదేని నీనుడిమాత్ర మె ♦న్నిక
 నెట్టులందెను? ; మిగులఁగుచ్చితమనఁ ♦ దగునుగాదెయగ్నిచే
 స్థూలదే ♦ హము దగ్ధమైనను; జీవుండు లింగ వి ♦ శిష్టఁడగుచు
- గీ॥ నరుగుఁ బరలోకమును గూర్చి ♦ యరయమానఁ ముగఁదన
 రెడి జ్యోతిష్టోమ ♦ ముఖ్యవాక్య గణమిచట జీవుఁడేగుఁదా ♦
 గడ్డిజలగఁ పగిది నింకొక మెయికంచుఁ ♦ బలిశైశుతియె॥

ఉ॥ వానికి నైసుతాదులగు ♦ వారలు శ్రద్ధము భార్వ కృత్యసం
తాన మొనర్చ గావలయు ♦ దారుణమై తగు ప్రేతతన్విడం
గానురుపుణ్యలోకములఁ ♦ గాంచగఁబిండములన్గయాదిని
ర్వాణమునందనీదగుఁ బురాణములందెట్లుఁగాఁబడె॥

గీ॥ అక్కతంబునఁ బదునేడు ♦ సంశయమునె సంగతింగతనువుతో
వి ♦ హంగమట్లు చనును జీవుడు పరలోక ♦ మునకటంచు
రూఢిగాఁదెల్పఁబడెగాన ♦ మూఢ! చనుము॥ రంగి

చం॥ యమివరుఁడిట్టులాడవిని ♦ యాతఁడు వేసముబాసనంతవే
గముగఁ బరిత్యజించి యవి ♦ ఖండదయాంతరుడైన యగ్గురూ
త్తమునిపదద్వయంబునకుఁ ♦ దానురుభక్తిని మొక్కితత్తుకో
శముల భరమ్ము మోసెడుల ♦ సన్నతి రాజలెనంతనుండియొ

సాగతునితోడి వాగ్వాదము.

గీ॥ అంత బలిసిన మేనితో ♦ వింతదోష సాగతుండొక్కఁడయ్యతి
సత్తముకడఁ గలుగుదెంచి ప్రణామమ్ము ♦ లాచరించి పలికె
నెల్లరు వినఁగని ♦ పుగిది నపుడు॥ రంగి

చం॥ యమివర! మూఢ భావమున ♦ నక్కట! యీజనమెల్లఁగర్మశీ
లమగుచు నుండఁ జూడఁగఁజె ♦ లంగదుభౌతికమైనయీశరీ
రమునకు సన్నదానముఖి ♦ రంబులచేస విశుద్ధియెప్పుడు
నిష్ఠమలుఁడుజీవుఁడౌమెయిభు ♦ వింబదుమాత్రినెముక్తుడౌజుడీ॥

చం॥ తనువుఁదొఱంగిజెండియును ♦ ధారణజీవుఁడుపుట్టు దారుణం
బున ననికొందఱందు రతి ♦ మూఢులు వారు ధనంబనంగమే
దినిఁ దనుముఖ్యజంబగున ♦ దృష్టముచే నొగిలభ్యమానుగా
పునఃపుణభీతిఁదెదమునఁ ♦ బొందఁగనక్కరలేదయేరికొ

కం॥ తనుహానికలుగనవల | క్షణమైననులేమి ఋణము ♦ సలిపియు
నాజ్యంబునుగోలవలయున నెడువ! చనమేమానమగుఁజమ్ము
సంయమివర్యా॥ రంగి

ఉ॥ కాపునమేనిఁ బెంచికొనఁ ♦ గావలయుంజమిసంతతమ్ముమే
ధావిలిక ఋణంబున ను ♦ తారముగా నఖిలాదనోత్సుకుం

దౌ విమలాత్మఁడేసుఖము + నందుసుఖాప్తియెసూవిముక్తి నా
గావిలసిల్లుఁగావున ను + ఖంబును బొందునరుండె ముక్తుడౌ
మ॥ అనుచుంబల్కెడు సౌగతుంగని యతీ + శాగ్నిఃస్వఃడిరితిఁబ
ల్కెను నీవాడినదెల్ల వ్యర్థమును న + శ్లీ లంబునౌ ధాత్రిఁజే |
సినదౌ కర్మఫలంబునంద నిగమ + స్మృత్యాదులంజొక్తమ
య్యెనిరూఢింబరజోకయానముఖమాఁయీదేహభృత్పాళికిన్ |

గీ॥ కాన ఋణముఖ్యములఁజేయు + వానికి జన | నము మరల
ధాత్రినగుట ని + క్కము దురితః పిహితమయినయట్టియజ్ఞాన
మతినొగివిడి నిలుము సర్వధమునననఁ + బలుకునతఁడు॥ ౪౨౩

సీ॥ మునుసుగతుండను + మునివర్మఁడిలనెల్లఁ; గనుఁగొని మిగుల
నశక్తి జమునందీ జగమునకెల్లలో + సత్త్వంబుఁజింతించి; ప్రా
ణిసేవాతత్ప + రత్వమూని ధర్మంబులందు ను + త్తమ ధర్మ
మననోఽప్నఁ; జమ్ముప్రాణ్యవిహింసఁ నమ్మనంగి నట్టిధర్మంబుఁ
జే + పట్టి కపాలవి; వర్తనంబునఁ దగ + పటలెడేని |

గీ॥ నొగివిముక్తుడవగుదంచు + నురుక్పనుప దేశః | మొనరించె
నాకు న + దిమొదలుగను నమ్మహాత్ముని యానశిరమ్మున
గొని దేహులందెల్లఁగరుణ వ + ర్తితు నెపుడు॥ ౪౨౪

చం॥ అరయనహింసకన్త ఘన + మైతగుధర్మము తేమిఁజేసి యీ
ధరణిని నెల్లవారికి న + తమ్మును నాదగు నీమతంబె సా
దరముగ నూనఁగాఁదగుఁది + దండివరేణ్య! యజ్ఞాటనీవు స
త్వరముగదీనినూనికడుఁధన్యతనందుముఖివ్యపాళితోన్॥ ౪౨౫

కం॥ ఇటులాసౌగతుఁడు వచిం + చుట వినిసంయమివరుండు + చో
ద్యంబుగ నల తట నాస్యమెటువుగన వి స్ఫుటముగ వచి
యించె నిటుకు + బుద్ధివిడంగన్॥ ౪౨౬

ఉ॥ పేలకు మూఢ! సౌగత! ధ + రిత్తిని ధర్మపాదానహింసఁగే
దాలివచించె “జన్మముల + నాపశుహింస సుధత్వ” మంచునె
చ్చొలలి సోమముఖ్య సవ + నావళిలోఁ బశుహింసనాకడల
బీలలివేదవాగ్దతుల + కేయగు నొడ్లనవేత్తువిత్తుహిన్॥ ౪౨౭

మ॥ శుక్రినిందాపరులై సదాచరణ సంశూన్యాత్మతా వారలీ।
క్షితిఁబాపండులనంబరంగెదరు ల + క్షింపంగవారెల్ల స।
త్తి తిదేవోద్భవులయ్యును స్మరకముం + జెందంగలారబ్బజ।
క్షుతిదాకన్యసియింతురందని మను + త్కృతమున్నాడఁడే?॥

గీ॥ కాన బ్రాహ్మణ ముఖ్యంబు + లైన వర్ణములకు నెల్లను నా
మ్నాయ + ముఖ్యములని రూపితంబగు నాచార + మేపరమ
సు॥ మానమధముండగునునది + లేనినరుడు॥ ౪౨౯

కం॥ యతివరునుడివిని యాసా॥ గతుఁడభిమానముఁదొఱంగి + కడు
భక్తియతీ॥ శితకెఱుగి కరముఁదచ్చి వ్యతతి నేవించుచుండ +
నది మొడలుగఁదాన్॥ ౪౩౦

క్షుపణకునిలోడి జైనమత ఖండనము.

గీ॥ గోచి మాత్రంబు చాలిచి + గోల యంత్ర మొక్క కేలను
బూని వే + తొక్కచేతిచే దురీయత్రముఁగొనియ + చెప్పరు
పుగ నొక॥ క్షుపణకుండంతవచ్చి శం + కరయమిక నె॥ ౪౩౧

సీ॥ యమివర్య! వినుము చిత్రమునై పరమశోభ; నమునై యెసం
గెడు + నాదుమతముఁ బూర్ణసమయనామ + మున నొప్పునే
నీను; యంత్రంబులను సమ + యప్రవర్తకుండయి కాలుమా +
ర్తాండుని బంధించి; కాలమెఱిగి ముజ్జగంబునందు॥ శుభము
నశుభము విస్ఫుటముగాఁదెల్పెడఁ; గాలంబుదైవమై + కాలు
నాకుఁ॥

గీ॥ జాలఁడిశుండు నాదు ప + క్షంబునొంప ననవుడు యతీంద్రుఁ
డతనిఁగనితగ వచియించితి వత్తెనినుఁ ఆరీ + క్షింపవలయు॥
నంతవఱకిటనుండుమీ + పనివచించె॥ ౪౩౨

కం॥ దానికి క్షుపణకుఁడునునటు॥ లేనిలిచెదనిచట సంయ + మీశ్వ
రమీదా॥ నానతినని యంగీకృతి నూనియతీశాంతికమున +
నుండెనయమున॥

సీ॥ మెయియెల్లగడుమల + మయమోఁడుఁదోపఁగె; పీనమాత్ర
ముఁదాల్చి జైనుడంత॥ శూన్యతాంభనుఁడును + శూన్యపుండ

కుండునై; బిందువుండ్రమునాస్యమందుఁబూని చూచునెల్ల
రకుఁబి ♦ శాచమట్లురుభీతి; గొలుపుచు శిష్యులఁ ♦ గలిసిసతత
గర్హితకర్ముడై ♦ “యర్హన్నమ” యటంచు; బిగ్గరగాఁగడు
నుగడించు॥

గీ॥ చునుయతీశ్వరగనంతి క ♦ మునకువచ్చి! యెదుటనిలఁబడిప్రణ
తులఁ ♦ బాదలఁజేసి! యతికులవరేణ్య! వినుముమా ♦ మతవిధంబు!
ననుచునీరీతి నెల్లరు ♦ వినఁగిఁ బలికె॥ ౪౩౪

సీ॥ జీవాత్మతనుజన ♦ దేవుండె సకలదే; హులడెందములయందు ♦
నొప్పుముక్తి! మండయి యతఁడు ముక్తుండగు జ్ఞానమా; త్ర
ముచేత దేహపా ♦ తమగుపిదప జీవుండు శున్ధుడై ♦ చొరగు
నెప్పుడుదేహ; మనమలపిడమా ♦ నట్టిమేను! స్నానాది
కృత్యసం ♦ తానంబుచేనెప్పు; డనువిశుద్ధినిగాంచ ♦ దునిజ
ముగను॥

గీ॥ గానస్నానాదికముఁజేయఁ ♦ గాఁదగదిల! నించుకయుసార్థకత
లేమి; నేరికేని! ననుచు నాజైనుఁడు వచింపఁనాలకించి! పలికె
శంకరసంయమి ♦ పృవరుఁడిట్లు॥ ౪౩౫

మ॥ కుమతీజైన! యసంగతంబులుత్వదం ♦ క్తుల్నుమ్ముస్థాలంబునూ
క్ష్మమునుంగారణ నామకంబునుననం! గానంగమలూఁడుని!
క్కమాగాజీవునకుండెడి స్త్రీమముగాఁ ♦ గాంచుస్థయంబెట్లుదే!
హములీమూ. డును నస్థజీవుడగుని! త్యానంద చిద్రూపుడై॥

గీ॥ ఈశ్వరునికంటె భిన్నుడ ♦ నేననుమతి! యేయవిద్యయగు
నృద్ధుఁ ♦ జేయునదియె! యదితొలఁగ ముక్తియొదవు శ్రే ♦
యమిటుదుర్లభమగుఁ గావునఁదీరదం ♦ గముపడుటనె॥ ౪౩౬

మ॥ యమివర్ణ్యుండిటువల్ల నానుడులఁదా ♦ నాలించివేశిష్యసం!
ఘముతో బాసనువేసముదొఱఁగిరా ♦ గత్యాగముంజేసిని!
త్యమునుందేశికపంచయంబునకు థా! న్యాకర్షణంబుబా!
దముఖానుజ్ఞఁదదాద్దిజైనుఁడు వని ♦ గర్భుండునై చేసెడుగా॥

శబలుండను బాధనితోడిబాధము.

కం॥ అంతట నయ్యమివర్చుని చెంతకుశబలుండను పేరఁ జెలఁగెడు
భాధుండు తే వాసియుతుండయి యెంతయు వేగముగవచ్చి ఁ
యీగతిఁబలికె॥

సీ॥ యమివర్చ! నీదుబోధమునిరర్థంబగు; మనుజుశృంగముతోడ ఁ
మహిసభేద! మెన్నఁగాసామ్యంబు ఁ నెనయును సరోవృత్త;
ముడ వేటికిఁబు ప్పవృత్త ఁ త్తుడవయితివి? చూడఁబడుఫలంబుఁ
వీడికానఁగరాని; ఫలముఁగోరెదవునీ ఁ విలనుదృష్ట! విద్రోహి
వై కట! ఁ వెలయదు సూపరో; క్షమున ఫలంబులే శమును
నీకు.

ఆ॥ వె॥ నరయశూన్యమైన ఁ యట్టి పరోక్షంబు! ఫలముకొఱకుఁ
గాదు ఁ తలఁపనీదు । మతమిదెన్నజీవ ఁ యుతముగామినిరర్థ
కమైయగు నిదియెనిఁ జమ్ముసుమ్ము॥ రరం

ఉ॥ నాదుమతంబునందున స ఁ నాతనుఁడే కుఁడునయ్య నాత్మచి
త్రాదులకెల్లఁ బ్రేరకత ఁ నందు ననేకుఁడుఁజేతనుండునై ।
తాఁదనరారు, ద్వైతరహి ఁ తత్వమున న్నుభూహియుంబరా
మోదుఁడు శాశ్వతుండుఁబరి ఁ పూర్ణుఁడునై కడునిత్యముక్తుడై॥

గీ॥ నేనె కర్తను భోక్తను ఁ నేనె; నేనె । గాపరానందమయుఁ
డనై ఁ క్రాబుదు; నని । తలఁచుచు నభీష్టమెసఁగునం ఁ తకుఁ
దనువుల! నాడుచు విముక్తుడగును దేహంబుఁదొఱఁగి॥ రరం

కం॥ అనుచాశబలాఖ్యుఁడువ । ల్కిన వినిసంయమివరుండు ఁ లేన
గవుననా! ననమలరఁ బలికెనపుడా । తనితో నీతీరుగాను ఁ
తంబగు ఫణితీ॥ రర3

గీ॥ సత్యశౌచపరుండునై ఁ నిత్యమెవఁడు! దేవతాతిథిపూజ భ ఁ క్తి
మొఱుసల్పు! నతఁడు విధిలోకమునకేగి ఁ యటవసించు! బదు
నలుపు రింద్రులుండెడు ఁ వఱకుఁజమ్ము॥ రరర

శా॥ దేవప్రీతిదమై కడుంజెలఁగుజ్యో ఁ తిష్ఠిమముంజేయుధా!
దేవుండందును నాకలోకమును దృ ఁ ప్తినొప్పొడరికంబునా!

గావిశ్వంబున ఖ్యాతినింగనినయా + గమ్మందగంజేయుచోఁ
దావిభ్రాజిత సత్యలోకమునకు + ద్వంద్వదీతిగా నేగనా॥ ౪౪౫
కం॥ స్ఫుతదురుభక్తిని ధరలోనరుఁజేయేవేల్పుఁగొల్పు + నయము
మెయిందా॥ దురితములఁ దొఱఁగి యాయా॥ సురవద్యునిలోక
మునకు + సొంపుగనరుగు॥ ౪౪౬

శా॥ ఏయేభక్తుఁడు శ్రద్ధతోనెసఁగియే + యేవేల్పునర్చింప నం॥
తోయుక్తంబుగఁగోరు నిర్మలహృద + ర్ణోజంబు నంజూడనే॥
నాయాభక్తునకుంబొనర్తునచలం + బైత్రాలఁగా శ్రద్ధఁజూ॥
మూయావేలుపునందు నిక్కముగ జూ + డ్యంబెల్లహానింగన॥
కం॥ ఇవిమున్నుగ నెసఁగెడు వచి నవితతినిజేసి జీవు + నకుఁ బర
లోకా॥ ప్తి వఱులుఁగావునరాదు త॥ నువువడుట నెమోక్షమగు
జ + నువ్వు త్తతికిన్ ౪౪౮

సీ॥ తనయందునఖల భూ + తములఁదన్నఖలభూ; తములయందున
నార + తంబుఁగనుట॥ నేపరబ్రహ్మంబు + నోపుఁబొందనరుండు;
గాని యొంజొక్క మా + ర్గమునఁజెందఁ గానోపఁడనుటాది॥
గానోప్పుశ్రుతివచో; నీకంబుజ్ఞాంబు + లేకముక్తిఁ గాంచ
రాదంచువ + చిఁజెఁగావునఁగల్పి; తమగుజీవతమనఁత్యరమెవీడి॥
గీ॥ తన్నుఁబరమాత్మఁగ నెఱింగి + భాత్రిలోన॥ సచ్చిదానందతఁ
గడు నె + సఁగుట ముక్తి యగుచు గావునమూఢత + నొగిఁ
దొఱంగి॥ నిత్యముక్తుండవగుచును + నీవెసఁగుము॥ ౪౪౯
కం॥ తగిసంయమివరుఁడిటు వ॥ ల్కఁగ నాశబలాఖ్యుఁడువిన్ + కడు
భక్తియెల॥ ర్పఁగగురునకెఱఁగితద్యశ॥ ముగఁగిచెడువందివేవ॥
ముంబూ నెవెస॥ ౪౫౦

మల్లపురంబున మల్లారిభక్తుల మల్లించుట

కం॥ యమివరుఁడంత శిష్యయుతుఁ + డైననిమల్లపురంబుఁజేరివా॥
సమునటనిర్వదొక్క దివ + సంబుల దాక నొనర్చియందువా॥
సముగలపాటులంగని ప్రి + శస్త్రపువేకువనీరొనర్చుకృ॥
త్యముఁదగఁఁబెల్పుఁడంచడుగ॥ నందఱుముగ్ధివచించిరిగతి॥

ఖ్యులుపలుమందిరొద్రమయి యొప్పెడునంశమునందుఁబుట్టినా
రలు మహివారినందఱిది ధరంబగురీతి నెఱుంగముక్తితాఁ

జెలఁగెడు నంచనంజనదుఁజీవశీవైకృత్యమొక్కొక్కటచేన్ రగి
సీ॥ శ్యానవాహూయాధుఁడైన మల్లారి నాఁ; బడువేల్పురుద్రాంశఁ
భవుఁడు శ్రుతిసః మిరితుండొటచే ధారుణేదన్మతః; బూన
నాన నెడు మీ ధైన నుడియుఁ మంచిదిగాఁదోష ధెంచ
నేకాదశ; రుద్రసంస్తుతి నొన యుటకుపక్రమించెడు నమ
కమఁదెంచెనామల్లారి; “శ్వపతిభ్య”యనునెడఁవఱలు బహుతః
గీ॥ రుద్రబాహుశ్వతంజేసి యప్రోక్షమయ్యెఁ బూర్వవాక్యంబు
నందునఁ బర్వ“శ్వభ్య” యనెడునుడియందుఁ దద్వాహఁ
ననతికలద యన్ననద్దియైన గ్రా య్యంబుగాదు॥

సీ॥ రుద్రులకెల్ల ని యాధంబుగా జగ; ద్వ్యపకత్వంబు తా
వఱలుకొఱకుఁ గ్రాలెనా వేదవాఁ క్యమునుండఁబ్బెఱా;ననిన
“నమశ్వభ్య” యనఁగశ్వాంతః రగతులైయొప్పురు యద్ర
ప్రఖ్యులకు నమ; స్కారమటంచును శ్వపతులనఁగఁ శ్యామ
శబలముఖ్యులైనవైవస్వత; వంశసంభవులును శ్యానవిక్ర
గీ॥ మాత్తనూసాదులును శ్వమా సాశనులగుఁ శ్శ్రీ చండా
లుగునగుదు రట్టివారి డెదముల నొప్పురుద్రుల కందఱకు
నా మస్మృతి యటంచు నర్థమా య్మాయమునకు॥

కం॥ వేసిందాఁకి నచోమ్మతాన్ననమువిప్పులకునీరి తంబయ్యెనొ
యా శ్యానముల వేషముఖముల నూనుటచే మిగులదోష
ముర్వరఁగాదే? ॥ ర౬౦

చం॥ ఇటులఁగులప్రవృత్తిని మహిశలమంకు శ్వవేషముఖ్యమూ
నుటయునునిత్యముఖ్యములనుశ్యసుకృత్యములందొఱంగియుం
డుటయును మూఁడువేళలఁగఁడుంగడు నాట్యసుసక్తితోమెల
గుటయును నెల్ల మీకతలఁగుంజఁడిబాహ్మ్య భూతుకంబులై

ఆ॥ వె॥ కాననిట్టిమీముఖంబులఁగాంచుచో భానుఁగనుటసెప్పఁ
బడియెశాస్త్ర ముదు జగతిమాన ముదుచే కర్తవ్య మగు

బుధులకు నిక్క ధ ముగనుజుండు॥

౪౬౨

మ॥ యమివర్ష్యుండిటుపల్కు నానుడులఁదా॥ మాలించివేక్యత్త మూ॥
లముతొవృక్షములట్లు భూధవుని మో॥ యదప్సఃగావించిన॥
ట్టి మనుష్యావళిపోల్కి నమ్మహితదం ధ డిశ్చేష్టపాదాబ్జమూ॥
లము నందుంబడిరెల్లరుం గరుణాగ్రా॥ లనోబ్రవుండంచాడుచు॥

కం॥ కరుణాయుతుడై శంకర । గురుడవ్వారిగని నిలుచు ధ కుం
దకుఁడనివే॥ పరిశుద్ధులఁ జేయుటకిడె॥ సరసిజపాదాది శిష్య
చయమునకాన॥

౪౬౪

సీ॥ అంతటఁబద్మపాదాది శిష్యులుదేశి; కాజ్ఞచేవారలధండఱకుశి॥
రోముండనము నబ్ధి ధ గామినియందయు; తన్నానములును
నంతనొగిమృతస్స॥ చేమండనము మృత్తుచేవెండియునుశత;
స్నానములునిక నా॥ మ్నాయవిహిత॥ మగునట్టిరితిఁ బా॥ ధ
యశ్చిత్తముఁదగఁజే; యించి బ్రాహ్మణ్యాద్య ధ సెనయఁజేసి॥

గీ॥ రంతగురునమఁ గడువిన ధ యమునవారు । నెఱఁగి సచ్చిష్య
భావంబు ధ నెనసికౌచ॥ ముఖనిరతిఁ బంచపూజాభి ధ ముఖత
వేడ॥ సక్తి గురుదయ ముక్తిభా ధ జనతగనిరి ॥

౪౬౫

మకుంధాపురమునీ విష్వక్సేన భక్తులకు సద్భిధ కావించుట

గీ॥ అంతనటనుండి పశ్చిమాధ్యానుగామియై యతీంద్రుండుసేరె
ధ॥ కాద్యవాద్య॥ కలితకరులును జిత్రవా॥ గ్లలితపద్య॥ తైన
శిష్యులతో మమంధాఖ్యపురము॥

౪౬౬

సీ॥ ఆపురినున్న తంబైన విష్వక్సేన; గోపుర మొకఁడె సంగులలి
తమయి॥ దానికి ముంగలఁదనరు నెంతయునువి; శాలమూచును
బ్రపా॥ శాలయందు॥ యతివరుండంతర్గత॥ హాదికల్పనమునొనర్చి
సద్గర్భాన ధ నన్ధుడై మ॥ నోన్మనీ నామకాం॥ గుప్తమాత్రీసు
లక్ష్యుఁ; బూర్ణమండల సురూ॥ పురబరమాత్ముఁ ।

గీ॥ గాంచిపీయూషబిందుసంఘాతపాన॥ తృప్తమతియాచువెండి
యు॥ దివ్యకుండలినిగి నాధారమును జేర్చి ధ ఘనుఁదదీశు॥
గణపతినుతించి యుండెను ధ ఖంబుగనట॥

౪౬౭

- మ॥ శమిలోకేశ్వరుఁజేరి పల్కిట విష్వక్సేనభక్తుల్బుజా॥
 గ్రములన్మంఖరభాంగచిహ్నములెసం॥ గన్మొములందూర్ధ్వపుం॥
 డ్రములొప్పస్రపాళిదోత్రమును దం॥డంబున్విరాజల్లవా॥
 సమునాయూరనొనర్చువారలునమ॥స్సంఘంబుముందొప్పగన్ ॥
- మ॥ వసుధన్నాదుమతంబెమంచివగు విష్వక్సేనుఁడేదైవమా॥
 ట సతస్మాతఁడు విష్ణులోకమున దం॥డస్వామియకానటివే॥
 ల్పు సమీచినపుభక్తిగొల్పుమమున॥ల్పుండోయముండించుకే॥
 నిసెదంబెట్లగజాలఁడెప్పుడును దం॥డిశ్రేణిశీర్షోన్మణి॥
- కం॥ మేనువడమమ్మవిష్వక్సేనుఁడువైకుంఠమునకుఁ॥జేస్వగభట
 సం॥ తానమున కాననిడుదం॥ డీనా॥చేర్చెదరువారు॥ నెంతయుఁ
 గరుణన్ ॥
- కం॥ కాఁ స్మిరునువిష్వక్సేనునిచిహ్నములనికనొ॥గిన్న క్తిమెయిం॥
 బూనిభజింపుఁడుమోక్ష॥మౌనిజముగఁ గరతలస్థి ॥ తామలక
 మటుల్ ॥ ౪౭౧
- సీ॥ అననిట్లుపల్కున॥య్యతినేతవారిలో; మహిమిదునుకులస॥
 మంజసములెయగునేకతంబున ॥ననినవిష్వక్సేనుఁ; డనతూధ
 పుని భక్తుఁడంచునుడువ॥బడెనటై శ్రీవారి॥భక్తులుఁగలరువై;
 కుంఠంబునందుఁబె॥క్కురుతలంప॥దదృక్తులును మహి॥దదృ
 క్తులకుఁబూజ్య;లను ననుజ్ఞామాత్రముననెవారి॥
- గీ॥ తెల్లస్వాతంత్ర్యముగ మాన॥ మెసఁగమినిబా॥ సఁగునెటులఁ
 బూజ్యభావంబు॥సగుణుడగుట॥ హరియెతల్లోకజగమిషు॥లగు
 జనులకు॥పాస్యుఁడు విముక్తిదుఁడుఁబరం॥పరతనతఁడు॥ ౪౭౨
- ఉ॥ పాయనిభక్తిఁడెందమునఁ ॥ బ్రీత్యగభిన్నునిఁగాన తమ్మునా॥
 రాయణునొక్కనింబరుఁడి॥రంబుగ ధ్యానమొనర్చునట్టిస॥
 ధీయుతుఁడందుముక్తిసుద ॥ తీపరిరంభణకార్యమందునా॥
 రాయణుఁడేయతండుయిక॥రమ్మరహించునసంశయమ్ముగన్ ॥
- గీ॥ కానమీరలువేగ మో॥క్షంబునంద॥దలఁతురేనివఖిండున॥ద్వ
 యునినద్గురువరశాస్త్రోపదేశంబు॥ న విపులముగ॥ నడనుధ్యా

నింపుఁడొగిము క్తి నెనయఁగలరు॥

౪౭౪

మ॥ అనుచుంబల్కిన సంయమిశ్వరునివ్యాఘ్రంబునానించి వెంట నె వారెల్లరుఁజిన్నెలందొఱఁగిగాఢంబైన భక్తిన్యతీ ।
శునకున్మోక్తి తదీయమైన దయ సంశుద్ధాత్మవిజ్ఞానముం ।
గనియొప్పారీసాధువృత్తినిగమోక్షస్వచ్ఛకశ్మేచ్ఛులై॥

కాంచాదిమన్మథభక్తుఁ బంచపూజనపథల సోనర్చుట.

౪౭౫ అంతట నాసంయమివరు! చెంతకు మదను నెడభక్తిఁ జెలఁ
గెడువార! ల్పంతమునవచ్చి వందన! సంతతిఁగావించిముదమె
సంగ ననిరిటుల్॥

౪౭౬

చం॥ యతివర! మామతంబువినుఁడదృఢతహానిది సర్వచిత్తసం
గతుఁడును సర్గవృద్ధిలయఁక రయుఁగామితదుండు సర్వసా
మృతుఁడునునొట నెల్లరకు ఁ మన్మథుఁడేయనిశమ్ముసేవనీ
యతముఁడుఁజుండతం డెవరఁమాత్ముఁడుమోక్షమొసంగునాతఁడే॥
గీ॥ హృదయసంస్థితవర్తులా ఁ కృతివిభూష! ఇద్యయముచేతనొగిన
ధీనముగఁజగముఁజేసికొనఁగ సుదతులదఁ ర్పించుటను స్మృ
శించుటనుసౌఖ్యమొదవులఁభించుము క్తి॥

౪౭౭

౪౭౮ కావున నీరునుమదనుని! దావిపుఁతోత్సవమునందు ఁ నంచిత
తచ్చి! హృదవశేదాలించి సౌఖ్యము! తోవెలసివిముక్తిఁగనుఁడు
తోడఁగడంక॥

౪౭౯

చం॥ అనపుఁడుబల్కునయ్యతికుఁలాగ్రణియిట్లిటులప్రమాణరీ
తినుడువఁబోకుఁడీఁకను ఁ తింపబడెన్దగదాఘసృష్టిపా ।
లనలయకార్యరాజికి జ ఁ లప్రభవోద్భవవిష్ణురుద్రులే
యనిశముఁగ ర్తలంచు నెటుఁ లాజనురాదులక ర్తకాముఁడౌ? ॥
చం॥ సుమశరుఁడన్న విష్ణునకుఁనూనుఁడ కావునఁ బాలనాధికా ।
రము సతతమ్మునాతనికి ఁ రాజిలునంచువచింపఁజెల్లద ।
ర్యమనిమహాత్మరప్రభత ఁ దాత్మజుఁడౌశనియందెసంగునే?
సమాధికమైనతండ్రిదగుఁక త్తతనూజనకున్నేచూడఁగన్॥౪౮౦

మ॥ అవసీమండలిఁగామిసీప్రకరఁవశ్యంబుండగన్నల్పజా!

లువసంతో తనవకాలసంభృతఘనాలోకాధ్యభూషాశ్చిదా।

ల్పవలెంజు”మృనఁజెల్లదంగనలలో ధిలత్వంబుతత్సంగిమా।

నవసంగంబునుగూడ దూరముగసంతాపజ్యంబుతానంటచేన్।

సీ॥ శివఫాలవహ్నిభస్మీభూతుఁడైనట్టి; యతనుఁడేగతినినిర్వృతిని
గూర్చుదిపురాంతకునిరతీదేవివేడఁగఁదద్య; రంబుననొకమా
దికరాణనందినట్టిప్రద్యుమ్నునకమరునే తెఱఁగున; సృష్ట్యా
దికర్తృతఁచేఁజెలఁగుట। మీదుమతంబెన్నఁ ధిగాదుప్తమగును
బ్ర;త్యక్షాదికివిరుద్ధమగుటఁజేసి।

గీ॥ యనుచుయమివర్చుడు వచింపఁనాలకించి। క్రొంచవిన్ముఖ్యు
లొఁజిహ్నఁరాజివీడి। నిగమవిహిత సదాచార ధినిరతిఁబంచ
పూజనాసక్తినింబొందిరాజిలిరిల॥ రూర

మాగధపురమునఁ గుబేర భక్తుల నద్వైత సక్తుల నొనర్చుట.

గీ॥ అంతనటనుండి శిష్య చ ధియంబుతోడ। నుత్తరపు మార్గ
మున యతి ధిసత్తముండు। వెడలి మాగధ సంజ్ఞచే ధివె
యు పురముఁ జేరిగుడినుండె శిష్యసం ధిసేవితుఁడయి॥ రూర

మ॥ నవనిధ్యాత్మక హేమతత్పదక సం ధితానంబు కంఠంబులం
దువిరాజిల్లఁ గుబేర ముఖ్యులగు శ్రీదుంగొల్పునేతత్పురీ।
నివసద్బ్రాహ్మణులయ్యమి ప్రవరుసా ధిన్నిధ్యప్రదేశంబుఁజే
రివెసన్వండునముల్పొనర్చి యనిరీ ధిరీతి న్వికోత్కర్షమున్॥

చం॥ నిధులకుఁ దొమ్మిదింటిఁగిని ధినేతకు బేరుఁడెమాటఁజేసిస।
ర్వధనివరేణ్యులందును గ ధిరమ్మును నాతఁడెమేటి యట్టివా
నిధర భజించుమాకొదవ ధినేరదురిక్తతయెల్లఁగాననో।

బుధవరబ్రాహ్మహుపమగుఁపూర్ణసుమోదముమాకెసంగెడున్

ఉ॥ కర్మములర్థమూలములు ధిగావున నర్థపుఁడొకు బేరునే।

కర్మకులెల్లరుంగొలువఁ ధిగావలయున్బుడి ముక్తికాములౌ।

నిర్మముఁననతమ్మునత ధినిన్భజియించుట మంచిదాతఁడే।

శర్మదమాధనమ్మిడుట ధిసర్వజగద్విభుఁడున్పుభేంద్రుఁడున్॥

కం॥ నిరతముఁ గుబేరసేవా। పరియాపయిఁగియొకర్లు ధిభాసిలు

సురసుం దరియనగ నాపెఁగొల్చిన | నురుసంపల్లభికల్లునుర్వి
జనులకుకా | ౪౮౫

ఉ॥ వారలు మందభాగ్యులు ధృ ధ వంబుగ నర్థపుండ్ర కుబేరునె
వ్వారు భజంపఁనన్యసుర ధ వారముఁగొల్పుచుముక్తి నందఁగాఁ
గోరెదరో యనారతము ధ ఖోణిని గావున మోక్షకాంక్షులౌ
మీరుఁగు బేరసేవనమె ధ మేలని సల్పుడనన్యచిత్తులె |

ను॥ అనుచునవ్వారలు వల్కుసంయమివరుం ధ డాలించితానిట్లు ప
క్కను మీదామత మప్రమాణమగునఁక్షీణంబునానౌధనం
బునకున్నేతకు బేరుండౌతనొరుండౌ ధ ప్పంగాత నెవ్వాడుతృ
ప్తిని దానంగ నెడి నిధిస్థధనరీ ధ తిస్లల్లుమోదమ్మెట్లు ||

శా॥ హెచ్చొగర్వమునూనియుండు నెపుడున్వైచ్చొధనమ్మన్నవాఁ
డుచ్చంబౌనధికారమన్యమనుజుఁవ్యూహంబుపైఁజూపుచు
న్వచ్చున్లోడలఁచండుమేలుదొసఁగుఁసంపాదనంబందెతా
నిచ్చున్జొన్ను నొసంగఁడర్థులకు సుం ధ తేనింగడున్లోభియై ||

శా॥ ఖర్వంజేయు సదీహఁబాపభయముం ధ గాంచంగనీదెప్పు నా
శర్వప్రీతిదమైన భక్తిలవము ధ సల్పంగనీదెర్లులై
యూర్విస్థాితకు పెద్దలంగనఁగ నీ ధ దూనంగనీదీవిని
శ్చర్వస్తేయదకార్య కార్యమతి న ధ ప్రఖ్యాతిదార్థంబహా ||

శా॥ కామంబుంగలిగించు రోషమునెసంగంజేయు లోభంబును
న్వ్యమోహంబునుగల్గఁజేయుమదమున్వైశంబచేకూర్పునెం
తోమాతనిర్వముఁగూర్చెడిన్దనమదెం దుంగాన సౌఖ్యంబులే
దేమాత్రంబునునిందనర్థమగుఁజు ధ మ్మెన్నం ధనంబిమ్మహిన్ ||

గీ॥ ధనమునకు ముక్తికిని జాల ధ దవ్వగలదు గావునఁ బ్రయత్న
మున విమో ధ క్షమతులకున | నర్థరూపమనందగు ధ సర్థ
ముందొఁకఁగఁదగు వియోగహీనమూ ధ నఁగఁదగునొగి ||

చం॥ తలఁపఁదగు స్థనమ్మునుసతమ్ముననర్థముగా నెదన్దన
మ్మలవడినట్టి మానవునఁకాత్మజునుండియునుస్థయమ్ముదాఁ |
గలుగుటఁజేసి సుంతయునుఁఖమ్మునిజమ్ముగదానలేమిని |

- స్తులమగునీసునీతియెవఁసుంధర నెల్లవచింపఁగాఁబడెన్ || ౪౯౫
- గీ॥ ధర్మమైనను నర్థసాధ్యమగుననినా యెడలనగుఁగాత ధనముఁ
గోరెడునరునకుఁ సేవ్యుఁడుకు బేరుఁడే కాఁడుభవ్యపూర్వపు
ణ్యమునమర్తులకు ధనంబుఁగఁగదగుట || ౪౯౬
- నీ॥ గణ్యుఁడౌ బ్రహ్మహిరణ్యగర్భుండనఁ; కేశపుండెసఁగులఁక్షీ
శుండనఁగి నార్యాపతిహిరణ్య ధీర్మ్యుఁడైయొప్పునిం; ద్రుఁడు
హేమలైలగఁతుండయిత్రాలు నిట్టివారాయత్తు రాట్టుదాధనము
న; నెసఁగెదరనుట సా హసమగుఁగడు నికమిఁదమిఁకుఁబ
లుకఁగాఁజనదుమహా; న్నిందార్థకోక్తుల నెందు నేని
- గీ॥ నంకముల నెల్లదొఱఁగిమిఁరింకనుండి సానసంధ్యాదితత్పరు
లైనరతముఁ బంచపూజానిరతులరై యంచితమగు నట్టియ
ద్యైతవిద్యజేపట్టిమనుఁడు || ౪౯౭
- కం॥ అనవినివారగురువార్యునిసాదాంబు ప్రభుతయుగళమునకుభా
క్తి నెఱఁగిచిహ్నంబులవిడితనరిరిపంచార్చనాదితత్పరులగుచున్ ||
- ఇంద్రిత్రస్థమన నింద్ర మతస్థుల సత్పథసులజేయుట.
- ఆ॥ వె॥ అంత శిష్యయుక్తుఁడగుచునింద్రప్రస్థ మనఁగఁదనరు పు
రికియమివ రేణ్యుఁడేగనచటనుండు నింద్రమతస్థుల య్యన
ఘుఁజేరి మొక్కి యనిఁటులొగి || ౪౯౮
- శా॥ ఓ సంయమ్యధినాథ! యెల్లరకుసేవ్యుండెందుఁడేసుమ్మతం
డేసర్గాదివిధాతధాతయునులఁక్షీశుండు రుద్రుండునా
దాసంకాశిలు నెపునొక్కరుఁడెతఁ త్రచ్చబ్రసంవాచ్యుఁడై
యాసద్వేదమెచెప్పెసర్వదతసర్వాధీశతన్వినిన్ || ౫౦౦
- ఉ॥ ఈతనితమ్ముఁడేసుమియఁమిశ్వర! వామనుఁడాసుధాదివి
ఖ్యాతసను స్రవస్తునిచయంబునునీతనియింట నెప్పు నీ
నేత నెవేల్పులెల్లరువి నీతిభజింతురు నిర్విశేషుఁడౌ
నీతఁడె యాత్మసర్వమునఁకీతఁడధీశుఁడతీతుఁడంతకున్ || ౫౦౧
- గీ॥ మున్నధికమైనరుషనరుఁన్ముఖ్యులైనయతుల సాలావృకంబుల
కైయొసంగె యతుల కెల్లను శిక్షకుం ఁ డగుటనితఁడె శ్రేయ

ముంగోరుమీకు సంశయేవ్యుడునుండి॥

గీ० ౨

కం॥ అనుచుంబల్కెడునయ్యిందుని భక్తులనుడులయతివి ♦ ధుండు
వినియాస్యం । బునలేనగవలరంగనిట్లని యెన్నారలగుటించి ♦
యంచితరీతిన్ ।

గీ० 3

సీ॥ ఇంద్రశబ్దంబురహింఁచెదానింతయు; బ్రహ్మదిశబ్దాంతరస్థమ
గుచుఁగిననాజగముపాదానకారణమింద్రుఁడే యనుమీను
డి యెన్ననపగిమాణంబగుటనస ♦ మంజసంబగుసదే; వేత్తా
దివాక్యాళి సద్దిసెప్పఁ బడియెనోయాపర ♦ బ్రహ్మంబుసత్య
మా; నదియెజగద్దేతు ♦ వదెపరాత్ముఁ ।

గీ॥ డాతఁడిచ్చునుజగముఁజే ♦ యంగఁజేసెఁ బ్రకృతినానొప్పునది
మహాత్మ్యముఖత త్త్వపూర్వకంబుగజగముఁబొల్పుగనొనర్చె
నందుఁద్రగుణాత్మకంబొనహంకృతితగు ॥

గీ० ౪

గీ॥ ఆయహంకారమందుబ్రహ్మహరిరుద్గి లేర్పడిరివాఁలోనృప్తి ♦
నేర్పరించు బ్రహ్మవలనఁ గలిగెనింద్ర ♦ పావకాది సకలనా
కాకసులదైన ♦ సంభవంబు॥

గీ० ౫

ఉ॥ సృష్టికిఁగర్తయింద్రుడని ♦ చెప్పినఁ దక్కినలోక పాలురున్ ।
సృష్టించి కేల కారితని ♦ సర్వదభావము నట్టిదా విని
ర్దుప్తుభాసుపానమునఁదోచెడు బ్రహ్మతయన్నబ్రహ్మలున్ ।
వ్యష్టిననేకులాదురిక ♦ వ్యర్థమెయకా నొకఁడన్న వేదమున్ ॥

సీ॥ కృతమాదిగానెసం ♦ గెడు నాల్గయుగములు; నొకమహాయు
గమునా ♦ నొప్పునమ్మ హాయుగంబులు వేయి ♦ యగు నెడఁ
జతురాస్యఁ; డగు బ్రహ్మకొకపగ ♦ లనఁగఁబరఁగు సట్టిపగ
టిలోని ♦ దగు పదునాల్గవ; పాలుకాలముదాఁక ♦ బ్రదుకు
నింద్రుఁడట్టివాఁడెన్నఁదా ♦ నెట్టుల నశ్వరుం; డగుపరమేశ్వ
రుం ♦ డనరహించు॥

గీ॥ గాన శర్యంబులయమందఁ ♦ గామిగులుచు సర్వమునకును
నాదినా ♦ బర్వ విశ్వ హేతువైసట్టి బ్రహ్మంబు ♦ నేభజింప
వలయు వేదప్రమాణంబు ♦ వఱుకతన॥

గీ० ౭

మ॥ అని సంయమ్యధి నేత సేవ్యవినితా ♦ మావీర భద్రాదులొ
య్యనఁజిహ్వాంబులవీడి యగ్గురువరేణ్యాంఘ్యబ్జయుగ్మాభివం
దనమున్నక్కినొనర్చి తత్కరుణస్నా ♦ ర్నప్రక్రియాసక్తిఁ బా
వన పంచార్చనముఖ్య రక్తిగనిభా ♦ స్వచ్ఛిష్యులైరెల్లరున్॥

యమిశేఖరండు యమప్రసంబునకేగి యమభక్తుల మఱలించుట.

గీ॥ అంతనటనుండి శిష్యుచ ♦ యంబు వెంట! రావెడలిదండి పతి
యమ ♦ పృస్థమన నె! సంగుపురమున కరిగియ ♦ చ్చటవసింఁచె
మాసమితకాల మమిత స ♦ మృదమెసంగ॥ గీ०౯

గీ॥ అత్తతీభుజాగ్రముల మహి ♦ హత్పతప్త లోహచిహ్నంబు
లూని పొల్పుగనటించు! చయ్యతిపుఁచెత కుంగింక ♦ రాఖ్య
ముఖ్య! లు యమభక్తులువచ్చి మొ ♦ క్కియనిరిట్లు॥ గీ०౧౦

శం॥ యమిశేఖర! యముఁడేవిల! యమునకు హేతువగుఁగాన ♦
నాతఁడెసృష్టి! ప్రముఖములకుఁ గర్తయుని । క్కముగానగు
నతనివారె ♦ కాంతురుముక్తిన్॥ గీ०౧౧

సీ॥ యమునికై మీరుసో ♦ మముఁగూర్పఁడి హవి; స్సునువేల్పుఁ
డీరుశ ♦ మనునికొఱకు! ననిశంబు యమునె పొం ♦ దునునిక్క
ముగను శ్రౌ; తస్మార్తరూపమై ♦ తనరుమఖము! దూతయై
యయ్యము ♦ చేతనొనర్పఁగాఁ; బడెఁ జూడ వీతివహి! త్రిండు
సతమ్ము! ననియిట్లు ప్రిమిన్కు ♦ లందుఁజెప్పంబడె; యజ్ఞ
భోక్తృత్వమ ♦ య్యమునకె తగఁ॥

గీ॥ గాననీతండ్ సృష్ట్యాది ♦ కఘనహేతు! వౌపరబ్రహ్మమగు
నట్టి ♦ యమునిమూర్తి! శ్వేతకృష్ణ విభేదంబు ♦ చేతమిగుల!
రెండుతెఱఁగుల రాఁగించు ♦ చుండువినుడు॥ గీ०౧౨

గీ॥ ఎద్ది శుక్లంబగుచు నొప్పు ♦ నద్దనిక్క! ముగఁ బరబ్రహ్మమని
యెడు ♦ నిగమవాక్య! బలమునంజేసి శుక్లమైఁచెలఁగుమూర్తి!
యాఁబరబ్రహ్మ మదెనిర్గు ♦ ణాఖ్యయముఁడు॥ గీ०౧౩

సీ॥ నిర్గుణరూపమై ♦ నెగఁడెడు యమునుండి; మహదాదితత్త్వసం
భవ ముఖముగఁ దగఁబుట్టెరుదాభి ♦ ధానయమావతా;

రము దానఁగృష్ణవ ధర్మయుతుండగుచు| జనియించెదావిష్ణుఁ
సంజ్ఞఁడై యవిష్ణు; నాభికంజమున రక్తాభుండగుచు| బ్రహ్మ
నాఁబుట్టెనా ధర్మబ్రహ్మనుండిజనించి; రప్తశిక్షతులు గగి ధర్మ
ప్రకరము|

గీ॥ వ్యక్తమయ్యె జనించె స్థా ధర్మచరాశ్చ కమగు జగమెల్ల
నిట్లు త ధర్మగంబొనర్చి| దండపాణియు మహిమనిష్ఠుండునగుచు
దక్షిణదిగిశుండయ్యెదా ధర్మశిక్షకొఱకు॥ గీ०ర

ఉ॥ ఆరయస్వాంశతాహరిహ యాదులమధ్యను భస్మమధ్యనం|
గారముఁబోలెవాయువునఁగ్రాలుహుతాశనుమాడ్కినంబుభృ|
ద్వారసమావృతుండగు ది ధర్మవాకరుపోలిక సృష్టిముఖ్యశ|
తాతణమయ్య దాననవ ధర్మమృతనుండు యముండతండిలన్

సీ॥ కావుననిఖిలజగత్కారణసువాక్య; తాత్పర్యరూపమైతత్పదార్థ
మైశుద్ధబుద్ధము ధర్మక్తాది రూపంబునా; బ్రహ్మంబునాగుణ ధర్మ
రహితయముఁడె| యగు సంయమిశ! తదంశుఁడౌసగుణండు;
నిర్గుణుడౌయము ధర్మనిన్భజింపఁ గాశక్తులేరును ధర్మగామిమే
మనిశంబు; నీలాభుఁడౌయము ధర్మనిగొలుతుము॥

గీ॥ దానవేగహాని ధర్మనూనమూలాజ్ఞాన| మంతయముఁడెసర్వ ధర్మ
మనెడుబోధ| మెసఁగు శుక్లయముని ధర్మయెఱుకయకా పిమ్మట
మోక్షమొదవు నిక్క ధర్మముగను బిదప॥ గీ०౬

గీ॥ కాన మోక్షార్థులగుట నింకనొగిమీర| తెల్లరు ననన్యచిత్తులై
యెసఁగుభక్తి| నయ్యమోపాస్తి సలుపుఁడి ధర్మయమునెఱుకశె|
పొందెదరు మోక్షసామ్రాజ్య ధర్మమును నిజముగ॥ గీ०౭

కం॥ అనుచుంగింకరముఖ్యశ | మనమతనిష్ఠలు పచింప ధర్మమస్కరి
పత్తితా| వినిపల్కెనిట్లు లత్తటి ఘనతరసద్యక్తు లెసఁగఁగావా
రలతోన్॥ గీ०౮

కం॥ మీదునుడు లియ్యవెల్లను| వేదవిరుద్ధంబులగుట| విజ్ఞాపశికా|
మోదంబెపుడునుగూర్చు| గాదక్షంబులిలలోనఁగావెన్నంగన్

నాచికేతోపాఖ్యానము

సీ॥ మునునాచికేతాఖ్యఁ ♦ దనరెడు విపుండు; జనకప్రదత్తమా ♦
 శాపమునను । యమునిపురంబున ♦ కరిగి యయ్యమునింట;
 నశనశూన్యతమూఁడు ♦ నిశలవఱకు। వసియించె గడుబ్రహ్మ ♦
 వర్చసునదీపింప; నట్టి యతిభివర్యు ♦ యముఁడుసూచి తా నెంత
 యును వేప ♦ మానుడై యద్ధరా; మరుఁజేరి మిగుల న ♦
 మృత్యుమెసంగె॥

గీ॥ బలికెనిటు లీవుమూఁడు రాత్రిలు నిరశనుఁ | డవయిచ్చట
 నిష్కాపుఁడవగు చతిని వైవసించినకతనభూ ♦ దేవ! మ్రొక్కె
 దనువరత్రయమును గోరు ♦ కొనుమటంచు॥ గీ.౨౦

కం॥ నతిపూర్వకముగ శమనుడఁకితవతనిటు వల్కనాచి ♦ కేతుఁడు
 వినిము! ద్యుతుఁడయి మనోహరంబగు ♦ గతినయ్యమునాగ్రి
 జాతుఁ ♦ గనియిట్లనియెన్॥ గీ.౨౧

ఉ॥ అల్పముగాని మీదగు ద ♦ యన్విలసిల్లుత నింక శాంతసం
 కల్పుఁడువీత భీతియు వి ♦ నాశితమన్యుఁడు సన్మనశ్శతా
 నల్పుఁడు నొచుమజ్జనకుఁడై తగు గౌతముఁడిద్ధరిత్రిలోఁ |
 బొల్పుగు ఖ్యాతితోడ సత ♦ ముందొలి యావరమాతనిద్దియే॥

ఉ॥ నావుడుఁబల్కునిట్లు యము! నాధునిసోదరుఁడార్యవంద్య! మీ
 దావిమల ప్రభావమున ♦ నాత్యుఁడు మీజనకుండు నిర్భయుం
 డై విగతస్వమన్యుఁడయి ♦ యంచితచిత్తుఁడనై యనీహుఁడై
 దేవచయ్యేద్యుఁడై మహిస ♦ తి ప్రముదంబున నొప్పునెప్పుడున్
 కం॥ కావున రెండవ వరమును । వేవరియింపుమికసీపు ♦ విజ్ఞోత్తమ!
 యం! చావేలుపుతగఁ బలుకం | గావినియిటువలికె ద్విజాఁడుఁ ♦
 గడువినయమునన్॥ గీ.౨౨

గీ॥ నీవెఱుంగుడు స్వర్గవ ♦ హ్నినిగరంబుఁ | దద్విధముఁదెల్పు
 ముగిశ్రీధ ♦ ధానుడనగు । నాకొఱకుఁ బేర్చితో; స్వర్గ ♦
 లోకమునను! నమృతతనుదానంగనెదరు ♦ శమన! బుధులు॥
 మ॥ అనుచుంగోరెను నాచికేతునకుఁ దా ♦ నగ్నిస్వరూపంబుఁ బే

ర్మిని గాలుండువచించె సంతట ధరి ధీ దేవుడాధర్మజే
పునితో దేవ! పరేతుఁడొనరునకు ధన్వల్పిందుఁజూడన్ కి
త్స నితాంతమ్మని కొందఱాడెదరు సత్త్వంబుదురింకొఱ్ఱిలన్
౪౦॥ ఈవిద్య నాకుఁగూరిమి ధైవాటంగ దెల్పినన్ను ధన్యుఁగ
జేయం గావేడనిదై మూఁడవ దావరమగుఁగాత మనుచు
సర్వతఃబలుక॥ ౫౨౭

చం॥ వినియముఁడవ్వరంబు బృథివిస్థడుగోప్యముగాఁదలంచె
తనికి ధనాధులన్నువితఁతంబగులోభముఁగల్గఁజేయఁజా
లునుడులఁబల్కి యాతనిని లోభవిముక్తుఁగ విద్యఁగోరువా
నినిగ నెఱింగియర్హుఁడని నెమ్మది నెంచివచించె గోప్యము॥
౪౦॥ అనిశము నెల్లవేదముల నారసిదేనిఁదలంచు సంతతం

జనువచియించు నెల్లతపఃముల్లడుదేనిని బ్రహ్మచర్యము
స్వనులొనరింతు దేనిఁగనఁ గాననయంబును నప్పదంబుజా
కొనియెద సంగ్రహమ్ముగను గోప్యమునీకు ధరామరాగ్రణీ॥

౫॥ బ్రాహ్మ్యమును త్సత్తమును నజస్రంబునోడ నమగు నెవనికి
నుపసేచఁసంబుమృత్యు వెవనికొనట్టి విభునిన హీనువతను
సర్వతనుగతు నాత్మనెంచనగుము ౫౩౦

౪౦॥ ఇవిమున్ను గఁగలనుడుల న్నవితనయుఁడు సెత్తనధ్ధ రాదేవత
నూభవుఁడువినిధన్యుఁడగుచుని జవసతికిం జనియెదావెసన్త
ద్విదుఁడై ౫౩౧

మ॥ ఘనుఁడైనట్టియముండువిపునకువ కాణిం చె బ్రహ్మాపసే
చనమామృత్యువటంచునిట్లు శ్రుతిఁగాం చంగానగుఁజమ్ముతా
దనకున్భక్త్యముగాఁగఁజెల్లమిని సత్త్వంబౌపరబ్రహ్మమే
యనిశంబుననకలాదిహేతువుఁబరంబాఁగాలుకంఁపెన్దడు॥

చం॥ అనిశమునట్టి బ్రహ్మమే ప్రయత్నమునన్నిధివిష్ణుశర్యము
ఖ్యనిఖలయౌపతంగిలువఁగాఁదగు నెల్లరక్షననాపసే
చనికములైనచిహ్నముల సంతతమున్ధరియింపము ౫౩౬
ల్లననుట సాహసంబననగున్దడుగాతవశోధరేశము॥

కం॥ వినుఁడిమార్కంఁడేయంబ నెడ పురాణముననుక్త ధ మగు కత
భక్తావనుఁడైన మహేశ్వరుఁడు యమునిదండించి నిజభక్త
పోషణుఁడయ్యెన్ ॥

సీ॥ సుందరుండనగవ ధ సుంధరంగలండతి; దురితాత్ముఁడైనమ
ర్త్యుంజాకండు! ధనవాంఛఁజేసి యా తఁడుజాగరణమొక్క;
శివరాత్రియందొనఁబ్బెందెలియక । కొంతకాలంబున కుంగృ
తాంతునిదూత;లరుదెంచి మెయినుండి యతనిలా? పాశ
బద్ధుఁగజేసి వేశమనునిపోలి;కింగొనిపోవుచుండంగనంత।

గీ॥ శివునికింకరులరుగుదెంచి వెసవారి నెల్లరనుబారె ద్రోలిమఁ హే
సులోక! మునకునాసుందరాఖ్యుఁగొం పోయిరతఁడు! క్రాలె శివ
భక్తులందున గ్రాశిగనచట॥ గీ 32

చం॥ మఱియునజామి శాఖ్యుఁడున మంజసమైతగువిప్రకృత్యము ।
న్దోఁజగియునీచజాతియగు తోయ్యలితోడుత సంచరించియే
పురఁదనుజన్మలంగనిక ధ వుగిట వారలఁబేర్చిజేర్చుచు
న్నిరతముఁదన్మనస్కతన సేహము నెంతయుఁబుచ్చెనీచుండై॥

ఉ॥ ఆయఘమూర్తియున్మరణమాతఁజీరదాఁగడసారిపట్టినా!
రాయణ!యంచుఁబిల్చుచును బ్రాణములన్విడయామ్యులౌభటు
ల్లియుతువానిఁబట్టికడుఁబీడితుఁజేయుచునుండనంతనా!
రాయణదూతలచ్చటక నాగుతు లెరిరయంబుమీఱఁగన్॥

గీ॥ వచ్చియమకింకరులనునా వలకుఁద్రోసికూర్మినన్విప్రవారువై
కుంఠమునకుఁద్రోడుకొనిపోయిరయ్యమ దూతచయము! భగ్ను
సంకల్పమెయేగె భవనమునకు॥ గీ 33

శా॥ కానన్మృతికఁ బూర్వచిహ్నములవేగన్వీడియదైవతవి
ద్యానిష్ఠాతులరైయనారతమువేదప్రోక్తపత్కర్మసం
తానంబుంబొనరించి శుద్ధులయి యంతనేశికోద్యత్కృప
నానంబూనిసుశాంతులై కనుఁడు మోక్షంబునుధీయుక్తులై
చం॥ యమివరుఁడిట్లు తెల్పుఁగర యంబునవారలు భక్తితోఁబ్రాణ
ములులనొనర్చి చిహ్నభృతిఁ భూనియతిప్రవరోక్తమైనమా!

గ్గమునఁజరించుచున్విగతఁకల్మషులైసతమయ్యమీట్లుదా
బ్జముల నెదందలంచుచుల ధ సన్నతులై విలసిల్లిరెల్లరున్॥

సంయమిండుగ్రండు ప్రయాగలో మరుణభక్తుల నద్వైతుఁగావింతుట.
చం॥ యమివరుఁడంతశిష్యునిచ ధ యంబొగిఁదోనరు దేవగంగకు
స్యమునకును స్మరస్వతికి ధ నారయసంగమదేశమాప్రియా।
గమ నెడిపుణ్యదంబగుచుఁ ధ గాత్రడుత్తేత్రముఁజేరి యందువా।
సమునొనరించెశిష్యచయఁసంయుతుఁడైప్రమథేశుఁఁఘోయనన్॥

ఉ॥ అంతటఁ బాశచిహ్నధరు ధ లావరుణ ప్రియులున్వ్యజాంకులా
చెంతయుమీరు వాయుభజఁనేప్పితులు స్మతపూర్ణచిహ్నులై
వితగనొప్పనట్టి పృథి ధ వీభజనేహులు బిందుచిహ్నసం
క్రాంతశరీరులైనయుద ధ కప్రియులు స్థనుదెంచిరొయ్యనన్॥

ఉ॥ వారలలోపల న్వరుణ ధ భక్తులఁ బెద్దవచించెనయ్యమీ!
ద్వారవరేణ్యతోడ యమి ధ వర్య! విచిత్రముఁ బుణ్యదంబునై
మీఁజెడు మామతంబె పుడఁమిన్వరుణుఁడఖిలోత్తముండుబృం
దారక ముఖ్యవంశ్యుఁడు స ధ తమ్మును జీవనదేశుఁడౌటచేన్

అ॥ వె॥ అంతఁ బాణినాథుఁ ధ డను వాయుభక్తుండు! నతులసంయ
మీశు ధ నకుఁ బొనర్చి! పలికె నఖిలమునకుఁ ధ బ్రాణమైయె
సంగు స॥ మీరుఁగొలువఁ గలుగు ధ మేలటంచు॥ గిరర

కం॥ అంతట భూమ్యర్చానిర । తాంతరుఁడై తగుననంతుఁ ధ డను
వాఁడు నమ! స్సంతతి యతిపతి కొనరిచి । సంతత మఖిలోత్త
మేల ధ సంసేవ్య యనన్॥ గిరగి

ఉ॥ జీవనదాభిఘండు యమి ధ శేఖరుతోనిటుపల్కె మ్రొక్కియో
దేవ! భజింపఁగావలయుఁ ధ దీర్ఘమునెప్పు సుఖంబుఁగోరు మ!
ర్యావళికి ని్రివేణిగత ధ మైతగు వీర్థముబిందు మాత్రముం
హోవితతి న్యైస్సన్ధు నుమ ధ నోపును భక్తిమెయిస్ఫుజించినన్॥

ఉ॥ చూచినమాత్రఁదీర్ఘమది ధ శోషణముంగనఁ జేయుసర్వమా।
పాచితముస్థలంచి యని ధ పల్కుదు రాహులుకొంద అంబ!ని
జూచిననే విముక్తియగు ధ చోఁబరిశుద్ధమతి న్మునుంగఁగాఁ

- దోచుఫలంబెఱుంగనని + తొల్లివచించెను నారదుండు తాన్ |
 సీ॥ తనరు “నాపోవా ఇ + దం సర్వ” మనునట్టి; వేదోక్తిజేసిభా +
 వింపజలమె సగ్వాత్మకంబై య + జన్మంబుఁగావున; బ్రహ్మత్వ
 మెసఁగుఁ దీర్థమునకెపుడు నట్టితీర్థంబునే + మనిశంబు సేవించు;
 మిటఁ బరంబునను లే + దించుకయు వి చారంబుమదిని మో +
 టుంబు మాకమరు మా స్తామలక ప్రాయ + మైరయముగఁ
 గీ॥ గావున ననారతము మోక్ష + కాంక్షులైన విారలెల్లరు నిక
 శక్తి + మెయిదిదీర్ఘ సేవనమెసల్పండిదానఁ + జెలఁగుమిఠు
 మోక్షసామ్రాజ్యవైభవం + బు తిరమగుచు॥ గీర
 కం॥ అనుచిట్లు వారునలుపురు | ననశంకర సంయమిందుఁ +
 జాలించి రయం బున వారి నెల్లరఁ గనుంగొని యుక్తియెలర్పఁ
 బలికెఁ + గోవిదులలరన్॥ గీర
 సీ॥ వినుఁడు నానుడులీరు + విశ్వహేతూక్తి వి + రుద్ధంబులగుటని
 రూఢముగను విమతంబులివెన్నఁ + గామానములు గావు;
 తనకు జగద్ధేతు + త వెలయమిని మొదలవ్వరుణ నెసం + పూ
 జింపఁగారాదు క్షరమైన భూతపం + చకములొనఁ జేరుటఁ జేసిస
 మిరునకుఁ బరమ; త్వములేదు జన్యభా + వముగలుగుట॥
 గీ॥ నల్లెధరకును జన్యమా + నదియనిత్య మ నెడననుమానమునఁ
 దీర్ఘమునుననిత్య మగునికేమన భూతచ + యంబునడుమఁ
 దీర్ఘము త్రమమను చాశ్రు + తివచియించె॥ గీగిం
 మ॥ క్షరవిజ్ఞానముచేతనక్షరవిరా + జద్రవ్యహృస్వంప్రాప్తి లే
 మిరహింజెందెడి మోక్షమబ్బదునుఁడి + మీకెప్పుడే నైహిక
 ధ్ధరలాభంబున నిత్యసేవనముచేఁ + దోపంగఁ బోదట్లుగా
 నరయంబొగతి మోహమున్దొ + టఁగి యూ + నంగోరుఁ
 డదైవము॥ గీగి
 కం॥ విశ్వసుఖాతి కాంతమ | నశ్వరమునమేయమునయ + యల
 రెడు బ్రహ్మం బేశ్వశ్రేయస మొసఁగుట | శశ్వత్సత్తినూని
 ముక్త + సంగులరగుఁడి॥ గీగి

కం॥ అని శంకర సంయమితే । ల్పినవిని వారెల్లహృన్మృతలిసత విశ
రయంబునఁ జెన్నలదొఱఁగి కడున్దవరిరి శుద్ధాద్వయవరః తఁ
దతాళివులై॥ ౧౫౩

అచార్యుండు శూన్యవాదితో వాదించుట.

అ॥ నే! అంత నయ్యతీంద్రుఁ చెంతకు శూన్యవా॥ దియరుదెంచి
మొక్కిచ్చిచేపఁతో॥వ॥ యందుఁగంటినొక్కయక్కజమద్దానిఁ
దెలియమంచునిట్లుఁ పలుకఁదొడఁగె॥ ౧౫౪

మ॥ మృగతృష్ణన్విలసిల్లు శుద్ధమగు వారిన్నావముం జేసివే
గగనోద్భూత సుమాళి కీర్తమున సంకాశింపఁగాఁజేసినిం
శగఁగేలన్యశశృంగమూని చనువంధ్యాపుత్తునిఁదేవబు
ద్ధిఁగడున్బుక్తి భజించివచ్చితి నొగిన్గి వర్య! మీచెంతకు॥

ఉ॥ సంబర మొప్పనిర్బుగిడిశంకఁదొఱఁగి వచించువానివా
క్యంబులనాలకించి విలుఁధాగ్రిణిసికుఁగలట్టి నామధే
యంబెటువంటి దంచడిగెనయ్యతి నేతయతందు నేనిరా
లంబనసంజ్ఞతోడుతఁజెలంగుదు మత్పితక్లప్తనామఁడా॥

కం॥ కడుఁగి ర్నిత్రోఁ జెలఁగునాతఁడెచ్చెయతీంద్రఃమన్మథరంబును
నిలనాపుడు నవ్వియయ్యమీశానుఁడువల్కెను వానిఁదాఁగఁ
నుంగొనియిట్టులే॥ ౧౫౫

ఉ॥ నీదుమతంబిదెన్నఁగడు నింద్యముశూన్యముగానశూన్యమా
నేదదికాదుబ్రహ్మము మహిస్థలిలోనదమేవభారతే
త్యాదిక వేదమానమునఁనక్కతనన్విడు మూఢతనుభా
పాదకమైన యద్వయవిభాస్వరవిద్య నెయ్యానుమి త్తతీ॥

నీ॥ అనియమిందుగఁడు వల్కఁచిని వెండియునతందు;యమివరేణ్య
నితోడఁననియెనిట్టులాకాశమునకు బ్రహ్మతసెప్పఁగాఁదగు;
వ్యాపకమాట సంయమివరేణ్య! కడుఁబెద్దయన్నిటికన్న
నాకాశంబె; యాకాశమేవరా యణముసతము! నాకాశమున
చొచ్చునఫలంబుననుశ్రుతిఁగ్రాముబ్రహ్మత్వమాకాశమునకె॥

ఆ॥ వె॥ కాననీమతంబె॥ యూనంగఁదగు నెల్లరకును ముక్తిసందు॥
 టకుఁదలంపు॥ కలుగు నెడలననుచుఁ ♦ బలుకంగనయ్యమి॥ పృ
 వరుఁడంతనగుచుఁ ♦ బలికెనిట్లు॥ ౫౫౯

శా॥ ఓయీ నీవీటులాడకింకగుణసం॥ యుక్తంబగునసంతత॥
 మ్మాయాకాశము కానదానికిని బ్రహ్మత్వంబులేదెన్నఁగా॥
 వాయూత్పత్తికిహేతువయ్యుజనిభా॥ వంబద్దియూ నెంబర॥
 మ్మెయొప్పరునుమిన్న నాఁగఁజనున॥ య్యాశశబ్దంబిలక॥
 చం॥ నిగమములెల్ల లెస్సగ గ ♦ ణించెడు ఖాదులకన్న దేనిఁబె॥
 ద్దంగ నెది ద్వైతవర్ణితముఁ ♦ దత్పదరూప మనాదిహానికం॥
 బగణిత భూరిహర్షమయ ♦ మైతగు బ్రహ్మమదాకసంబునాఁ
 గఁగరముఁ గ్రాలునద్దెయగుఁ ♦ గాదెనభస్మిటనాకసంబునక॥
 మ॥ అనుచు న్సూయమి నేత తెల్పఁగనతం ♦ డాలించి సగుత్తుండై
 యనునాదేశికవర్ణుఁ గాంచి యధికం ♦ బౌభక్తితో నిట్లు పా
 వనతంగంటిని మంటిందొంటిదగుదు॥ ర్వార్యాఘముం గెంటికొం॥
 టినిమిమ్ముంగనుఁగొంటముక్తిగనఁదు॥ ప్రిన్దెల్పుండీ బ్రహ్మముక
 డ॥ పేశలమైన పేర్నిభవ ♦ భీతిని బాపియపాపుఁ జేయుమో॥
 దేశికవర్ణ నన్ననయ ♦ తిప్పివరుడను నిట్టులెప్పునా॥
 కాశసమాఖ్యనదవ్యయ న ♦ ఖండునిభక్తి భజింపు మీవునీ॥
 కౌశివమోసుధీ! యనుడు ♦ నయ్యమిశిష్యత నందెనాతఁడుక
 లక్ష్మణుండను వరాహభక్తుని॥ విదేహముక్తి గణపుట

శా॥ అంతన్లక్ష్మణ సంజ్ఞికుం ♦ డగు వరా ♦ హస్వామిభక్తుండనే॥
 కాంతేవాసియుతు న్యతీంద్రుఁగ నిసా॥ స్థాంగంబుగా మ్రొక్కియ
 త్యంతంబు న్నినుణీయమానుఁడి మదీ ♦ యౌబామతంబిద్దివి॥
 నింతు న్నికు యతీంద్ర! విన్ననుచుఁ జె॥ ప్పెన్దానుదత్సన్నిధిన్
 చం॥ ప్రళయజలప్రతీనను ధ ♦ రన్మును దక్షత నుద్ధరించెని॥
 ర్మల కృపనెవ్వఁడా దిమవ ♦ రాహుని సవ్యభుభక్తితో భుజు॥
 బులనొగిదంష్ట్రచిహ్నములఁ ♦ బూనిభజింపుఁడుముక్తి జెందమీ
 రలు తగ నెల్లరున్నరుగ ♦ రంబును నింక సమాహితాత్మలై॥

చం॥ అనవుడు సంయమిందుగ్రిడిటు॥ లాతనితో నను, లక్ష్మణాఖ్య! నీ
 వునుడివిసట్టి పల్కిదియ ॥ వుం గడు నింద్యము విప్రవర్ష్యచే
 తనొక తపంబెసేయఁగ న ॥ దాతగుఁ జిహ్వాధృతి బ్రహ్మాణతే
 చ్చనెగఁజేసేని మేనను యు ॥ మహాముఖాంక ములన్ధరింపుమీ॥
 మ॥ వినుమీ లేడు ప్రయోజనంబులవము ॥ నేవోదోక్తకర్మంబుకం॥
 టెనునన్యంబగుదానిచే సగుణత ॥ స్థిపించు బ్రహ్మాంబుఁగొ॥
 ల్వనగుంజమ్మనెదేనిఁజిహ్వాముల నె ॥ ల్ల నీవడిసేవింపు తు
 ప్టిని శ్రీవిష్ణుశివాది రూపమగుచుం ॥ జెన్నారు నాబ్రహ్మమున్
 డె॥ మేదినిదండ మండఁదగు ॥ మిక్కిలి భూదివిజండుఁద్యక్తసం॥
 ధ్యాదికకర్మఁడైన యెడ ॥ నట్లగుట న్వసమూఢబుద్ధి నీ
 నాదె నఁదోలిచిహ్వాముల ॥ నన్నిటివీడి కులార్హకర్మమే॥
 యాదృతి సల్పశుద్ధిఁగని ॥ యందెదుభవ్యముమోక్షలబ్ధిచేన్॥
 కం॥ అనియతివర్ష్యుడు చెల్వఁగ ॥ వినిదేశిక ముఖ్యులన ॥ విమల
 జ్ఞానం॥ బును గనియతఁడు దదాశ్రయ ॥ తనెగఁడ నిరతంబుఁ
 బరమ ॥ లాపసుండగుటన్॥

గీ॥

సీ॥ అంతటఁగామక ॥ రాధాభిఖ్యుండగులోక; సేవకుండరుగుదె ॥ చి
 యమివర్ష్య! నకుఁమ్రొక్కి యనియెన ॥ నారతంబు నెసంగుఁ
 గడుఁ బరేశుండు లో ॥ కములగుమి నె॥ కానమోక్షోసక్తు ॥ తైన
 మీరలనన్య; మతులొచుదానినే॥ సతముఁ గొల్పుఁడగుముక్తి
 సత్యలో ॥ కాల్యక తతేన; నముననేకానియ; న్యముఁగఁగాదు ॥
 గీ॥ నావుడున్దండి నేతయో ॥ ధీవిహీన! సత్యరూపవిముక్తి య ॥
 నిత్యసేవ! వలనఁ గలుగదటంచన ॥ వాఁడు గురున! కెఱఁగి
 యద్యైతవృత్తిర ॥ హిం చెఁగరము॥

గీ॥

సీ॥ అంతటగుణసేవ ॥ నాసక్తులయ్యతీ; శ్వరునకు మ్రొక్కి పల్కిరి
 టు లవుడు! సంయమిశ్వర! యెవ్వి ॥ జగములకెల్ల హే; తువు
 తెవ్వికర్తలు ॥ ద్రుహిణముఖుల! కట్టిగుణంబుల ॥ ననిశంబు
 సేవింపఁ దలఁచెడుమేమతి ॥ ధన్యులమిల! సర్వమయము॥ లై యె
 పంగుట శవియెమో;క్షముఁ గోరుమీకు సేవ్యములు సతము॥

గీ॥ ననుడు మోక్షాప్తికొఱకుఁ జన్మభజనంబు దెంతయునయు క్త
మని సంయం ద మొంద్రుఁడాడ వినికుమరివీడి వారెల్ల విమల
భాస్వ దదవ్యయాస క్తి గనిరి త దాశ్రయలయి ॥ ౧౨౧
స్వాంఖ్య శద్వైతమతావలంబుఁ గావించుట.

గీ॥ అంతటఁ బ్రధాన సంవాది యైనసాంఖ్యుఁ డెంతయురయ్య
బుమెయినట కేగుదెంచి యతికుల శ్రేష్ఠునకు నమఃస్మృ
తులఁజేసి పలికె స్వమతాభిమాన మొ ప్పంగనిట్లు॥

గీ॥ దండివర! విశ్వమునకు పాదాశ్రయకారణమయిరాణించుఁ జమి
ప్రధానముపమాణ మగును మన్వాదిక స్మృతు లట్లు
స్మృతిమ హన్ముఖ నుహేతుగుణ సామ్య మగునదనఁగ ॥

గీ॥ మదఁగునవ్యక్తమనవ్యక్త భావమనఁగఁ బరముశక్తుఁ బరమొ
కడఁ ప పంచమందు బాని సేవించుమాత్రనే మాన
వులకు సన్నిహితమయిక్కాలు మోక్షమునిజముగ ॥

కం॥ ఇత్యాది స్మృతులనిశము యత్యధినాయక! రహించు
నక్కతమునన నృత్యంచతులగుబుధులకు సత్యంబుగ నీమ
తంబె చనుఁ దైకొనఁగఁ ॥ ౧౨౨

శం॥ అన విని సంయమిందుఁడిటు లాడెడు, నేదవిరుద్ధమాటని
ట్లనఁజనదెట్లు, సాంఖ్య! విను మారయశుభ్రమనుకూలమైనతం
బునువిలసిల్లు సత్స్మృతియె పొందుఁ బ్రమాణతఁజూడగాజగం
బునకుఁ బ్రధానమెప్పుడును బొందదుకారణతస్థవంబుగన్ ॥

చం॥ జడమననా ప్రధానమిద శబ్దమునాఁబడు నీశ్చిత్తత్వమే
న్నదుఁ గనరామి బ్రాహ్మదేవుఁడననానిటుకారణత్వము
బడయదిద ట్లుగానఁ బరమంబు సదాత్మక మవ్యయంబునా
బడియెడు బ్రహ్మమేసతము భాసిలుఁగారణమౌచునంతకు ॥

గీ॥ కావున విమూఢమతినివే గముగవిడి ప్రవిమలాదైతనిష్ఠ
గ రంబునెనని సుఖవినివిపుడగుచుటం చ్చయమిశర్కుఁడాడ
వినిసంయమిందుతో నతఁడిటులనె ॥ ౧౨౩

చం॥ దమికులవర్మ! చూడఁగఁ బ్రధానమశబ్దముగాదుసుమ్మునా

సిమొనయు వేదమేయిటన † చింత్యమరూపమనంతమవ్యయం!
 బుమహదభిఖ్యత త్వపర † మున్సినహీనమగంధ్యనాది వ్య!
 క్తమనంగరానిదైతగుపదంబు నెఱింగితోఁజంగు మృత్యువు॥
 మ॥ అనుచు నేవడమునం బ్రధానమిటులే † యవ్యక్తశబ్దంబుచే!
 తను జెప్పంబడెనుచు నాతఁడననా † డండీందుఁడాలించితా!
 ననునవానికి నీగతి స్మృతికరణా † ద్యవ్యక్త శబ్దంబుచే!
 తను బ్రాజ్ఞుఁడెవచింపఁగాఁబడియెను † తథ్యంబుగావెండియున్॥
 మ॥ ధరలోన స్థూణసామ్యసేవనముచే † తన్న త్వవిస్తారభా!
 స్వరూపంబగు జ్ఞానమెప్పుడును నెం † చంగల్గదల్లెటఁ బా!
 మరబుద్ధి! యొగినీమతంబు విడిచి † రాల్చినవ్యమై క్రాలునీ!
 పరమాద్వైత సువిద్యనూని సుఖవై † భాసిల్లు మీవెంతయున్॥
 కం॥ అనియమివరుఁడాడరయఁ! బున సాంఖ్యుండతఁడుఁ దనదు †
 పూర్వమతమువీడి నెగఁజెనదైవతాస † క్రినియమి పాశ్రీవత
 చేసు † ధీకలితుండై॥ గూ२

కాపిలాఖ్య యోగితోవాదించి కృష్ణతీంచుట.

ఆ॥ పె॥ అంతఃకాపిలాఖ్యుఁ † డగు యోగవిత్తముం † డయ్య
 మీందుఁచెంత † కరుగుదెంచి విదయమెసంగ నెఱిగి † విజ్ఞాన
 లికి వింతఁ గొలుపు విధముదోఁపఁ † బలికెనిట్లు॥ గూ३
 కం॥ యమివర! యోగమున నె మో॥ క్షముసేకులు సాధకులకు †
 సత్యంబుగనం † చునుదీయ పామ్రాణిక † విమల మతంబు
 సుమిదాని † విధముఁదెలిపెదన్॥ గూ४
 సీ॥ విమలమైచెలంగు వి † విక్తదేశమునందు; శుచియునుభాసన †
 సుండునగుచు సమకంతశీర్షదే † హమహితుండై యాశ్రీ; మా
 తిగుండైయింద్రియముల నెల్లఁదగనిరోధించి యెంతయుభక్తిఁ
 దనగుతు; ముఖ్యునకెఱిగిహృత్పొందరిక † మునురజివితహితం †
 బుగవిశుద్ధముగ భా;వించి తన్నధ్యను † విశదనివిభు!
 గీ॥ శాంతునవ్యక్తునాదిమ † ధ్యాంతరహితు! నమృతునినచింత్య
 శివునేకు † నఖిలభూత! యోనివఖలేక్షితను బ్రహ్మ † యోనినద్భు!

తునిజదానందునిక్రిణయఃనునినరూపు ॥ గృ.గి

గీ॥ మహితుఁబరమేశునభవునుఁ మాసహాయుఁ నీలకంఠునశోకు
ధ్యానించిమునివరుఁడుఁడమఃపారమునొగిఁ జేరెనునుటాదియ
గునిగమవాక్తతిఁబ్రమాణమగుమతమిది॥ గృ.౭

చం॥ మఱియుయమింద్ర! యాగపసమాజమునందజపాఖ్యవిద్య
వి సైరముగఁజెప్పఁగాఁ బడియె ఁ దానవిధానమునన్బుధాళికిం
గరమును జక్రవర్తుముఁడ ఁ గన్మహిభేదనముంబొనర్చుచో
వఱలు విముక్తిముక్తిరతి భాసిలు మీకిదెయ్యానఁగాఁడగు॥

చం॥ అనవుడు సలయమిప్రవరుఁడతనితోనను నిట్టులోయి! నీ!
దునుడియిదప్రమాణమయి తోచుఁజమీదహరాభిధానవి
ద్య నెవచియిందెనా శ్రుతివితానము ముక్తిదమదైకానినీ!
వనిశముఁబల్కుయోగమెదఁనారయహేతువుకాదు ముక్తికి॥

మ॥ అజపాభావుకమూలమంత్రమునకోయప్రాజ్ఞ! “సోహ”మృతం
చుజగన్మండలి నర్థమొప్పెనఁగుటంజూడండజీవేశభే
దజహాగంధలవమ్ములేదుగద పంతంబొప్పఁగానెట్టుల
య్యజపవిద్యయెయోగమంచనఁగశక్యంబయ్యెడిన్దెల్పుమీ॥

నీ॥ సక్రమంబుగఁజక్రిఁ పట్కంబునుంగుండఁ లినిచేతభేదించుట
నెవిముక్తి యగుననునుడియనునప్రమాణంబగుఁ దగఁడన్న
సర్వభూతములయందుఁ దనయందు సర్వభూతములనీక్షించు
నేఁర్పరియెచేరునుబరఁబ్రహ్మమునొగిఁగానియన్యంబగుఁ కార
ణంబునఁగాదఁటన్న యామ్నాయవాక్యమునఁజేసి ।

॥ శాంతిదాంతు్యపరతితితిక్షలనెసంగు శుద్ధమతియైనయధికారిఁ
చూడవలయుఁనాత్మయందాత్మఁగేవలమనుశ్రుతివచఁ నములఁ
దావకమతముపే ఁ త్కమిఁకనుమ్ము॥ గృ.౧౦

కం॥ అనుచుంబల్కెడుయతివ, ర్మున కాకాపిలసమాఖ్య యోగమ
తస్థం ఁ డనె“నపరిజ్ఞానవశం బునఁబల్కెడుదండినిక్క ముగ
విను”మనుచు॥ గృ.౧౧

నీ॥ పుడమినిభేచరిముద్రనెఱుంగకఁయునుధున్సిత్రయసం యోగ

ముందిగ్రీకూటంబటంచెదఁ బాటింపకయునుశృంగాటకంబును
లోఁదగఁదెలియకయుఁ బూర్ణమండలమార్గమునమనోన్మని
దాస్య;రూపంబు నెఱుంగునేఁర్చుంగనకయుఁనగుష్టమాత్మకై
యలరెడు పురుషుని; యునికి గురైఱుంగకయునవిరతము ।

గీ॥ నెవఁడు “బ్రహ్మహమస్మి” యుంచెచ్చుగనను నతని నాల్కను
వేగఁగోయంగవలయు నిలనవస్థాతికస్థానఁ మెఱుంగకేనాబ్రహ్మ
మనువానిశిరముధఁరంబడు వెనః ॥ ౧౯౨

మ॥ లయయోగజ్ఞుఁడ౯దాఁబరంబనఁగఁజెల్పింబండుబ్రహ్మంబు నెం
తయు వేగంబుగఁజేరెడ్డిన్వృతమనంఁగానొప్పయోగంబులు ।
ద్ధియుతుండెవ్వఁడెఱుంగునో యతఁడుఁదాఁదీవ్యద్గతింజేరున ।
వ్యయమైత్రాలుసనాతనంబయిన బ్రహ్మంబునృరంబు న్వసన్ ॥

కం॥ అనునివి మొదలగునట్టిచ నములబలముననుజేసి సంయమివర
మోక్షనిరతులగుమీకిడెత్తె । కొనఁదగుయత్నమునయోగి
కోటినుతింపన్ ॥ ౧౯౩

మ॥ యతివర్మ్యుండిటులంతవానికనుసీ వయ్యారెయజ్ఞానమో ।
హితచేతస్కుడనౌచువ్యర్థముగనేఁ హెచ్చెగతిన్వాగెదీ ।
క్షితిసప్తాంగికయోగమెన్నఁగవిముక్తింగూర్పదెఘ్నివిశు ।
ద్ధతనైకాగ్రముశ్రోతమార్గమిడుశుద్ధంబొక్కవేదంబెయా ।
సీ॥ ఆత్మాయమెవ్రదు బ్రహ్మజ్ఞానమునముక్తి;కలుగునటంచును
బలుకుచుండఁ మోక్షంబుభేచరీఁముఖ్యవిజ్ఞానంబు; లేనిమానపు
లకు లేదటంచు ననుటయత్యంతసాహసముననేకాని; కాదుమ
ఱొక్కఁడ౯కారణమునఁ గానవేదప్రోక్తకర్మనిష్ఠుండవై;
చిత్తశుద్ధిని నెనసినువివేకి ।

గీ॥ వైవిరక్తినిగనిశమాద్యములనొప్పి । యొగిముమాత్ముండవగుచు
నంతకురుముఖము వలనఁదత్త్వమసియనుసాదావ్యమువిని ।
యాత్మగతినివిచారించుఁమధికముగను ॥ ౧౯౪

ఆ॥ వె॥ అంతసీపుసచ్చిదానందమయపరమాత్మకదితీయుండ
తఁడెయేనటంచు నెఱిఁగి యపునారావృత్తికంబగు ముక్తిఁగ

నెదునిక్కముగనుసుమ్ము॥

గీ॥ 2

కం॥ అనియత్పుత్రంసుండు పేర్నిదెల్పంగవినియతండు॥ మిగులఁ జెలఁ
గుభా॥ క్రిందితప్పదాబ్జయుగ్మంబునకెఱంగి తదాశ్రవత్వముం
బొందె వెన్ప॥

పరమాణువాదులతోడి వివాదము

గీ॥ అంతఃబరమాణువాదసమాశ్రితులగు ధీరశివనామకాదులేఁ
తెంచి సంయమిందుప్రపదకంజయుగమునకెఱంగివేగ స్వీయ
మతరీతిగఁడంగిరిచెప్పనిట్లు॥

గీ॥ ౩

ఉ॥ ఎన్నఁగఁగ ర్తనాంబడుపరేశుండు సర్గమునందు నిత్యతం
జెన్నగుభూముఖాణువులఁ జేర్చులయంబునవానిపేజుసే!
యున్ని పుణత్వమొప్పెసఁగ నోయమి! లోకగురుండులోకముల్
చెన్నుగఁజేసిజీవులస్థాజించిచెలంగును సాక్షియట్లుతా॥

చం॥ అనవుడు వారికయ్యతి చయ ప్రవరుండిటువల్కు నెన్నమీ!
దునుడు లివప్రమాణతను ధోచెడు వేదవిరుద్ధరీతిచే
వినుడిఁక ఖాదిసర్గమొద ధ వెన్నరమాత్ముని వల్లనంచు వా!
కొనె నిగమంబటన్న నొన గూడెడు నిత్యతఖాదులందెటుల్
మ॥ అగునిత్యుండు పరేశుఁడొక్కరుఁడ జన్యంబైనయీవిశ్వమొ
ల్లఁగనుంగొన్నననిత్యమేయగును వా లాయంబజన్యత్వమా
జగదీశానునికంటె గొన్నిట విరా జదీర్తిమై నున్నఁజె
ప్పఁగ రాదెప్పుడు నంతకు స్థనకత న్భాసిల్లమిన్వానికిన్॥

కం॥ గౌతమశాస్త్రముఁజదివిన యాతండు సాగలయోని నం
దుననెడు వి ఖ్యాతవచనమున మీరొగి నాతెఱంగుందొఱంగి
యూనుఁ డదైవతంబున్॥

౬౦౩

గీ॥ అంతగురుభక్తి సంజాత మై యెసఁగెడు ఘవవిశుద్ధాత్మ
విజ్ఞాన మున విముక్తు లగుడనుచుఁదెల్ప ధీరశి వాదు
లార్య! పాదునకు మొక్కిశిష్యులై పరంగిరపుడు॥

౬౦౪

యమివడుండు కాకిఁజేరి కర్మ వాదులకుఁ గలమర్మమందెప్పట.

చం॥ యమివరుండంతవేకువఁబ్రాహ్మ మోక్షమెసంగఁబ్రదివేణిలోనన్న

నము నొనరించి యాశ్రవణఃసంబులతో నటనుండిప్రాక్కుమా!
 ర్గమునను విశ్వనాయక చ ధ కాపికిఁగాలికిఁ బక్షమాత్రది ।
 ప్తమునకు శిష్యసంస్తుతులె ధ సంగఁగనేగి యటన్వసింఁచెదాన్
 ౧॥ మూఁడుమాసంబులవఱకు ధ నాడశిష్య! నేవితుంఁడౌచు సం
 యమి ధ శేఖరుఁడు వ! సింపఁ గొందఱు కర్మసం ధ సేవకులరు!
 దెంచి యతిపతి కెఱఁగి వ ధ చించిరిట్లు॥ ౬౦౬

సీ॥ యమికులవర్య! క ధ ర్మముననేకలుగు లో; కములకు సర్గము ధ
 ఖ్యము నిజముగ! రమ్యమై యెసఁగు క ధ ర్మముచేత రమ్యమా;
 ప్రిపాదియౌని భు ధ వింగనెదరు! పాపకర్మంబునఁ ధ బాప
 రూఢంబగు; శూత్రాది యౌనులఁ ధ జొరనగుదురు! జనక
 ముఖ్యులు కర్మమున నె సంసిద్ధిని; గనిరనుటాదిగాఁ ధ గలుగు
 నుడుల!

గీ॥ జేసి యనిశంబుఁ గర్మమే ధ సేవ్యమగుము! ముక్తువులకెల్లఁ
 గడుయత్న ధ మున విమోక్ష! మనఁబడు సుఖాప్తియే కాన ధ
 ననిశముఁదగు! కర్మమునొనర్చి కనుఁడు మోక్షంబునీరు! ౬౦౭

చం॥ అనియిటు కర్మవాదులనఁనార్యపదుండు వచించెవారితో!
 దనిటు, భవద్వచ స్తతి కటా! కడుఁజూడఁగనప్రమాణతః!
 గను; నిగమంబువాకొనె జగంబఖిలంబును బ్రహ్మకార్యమం!
 చనిశమునట్టికారణమె ధ యార్జ్యులకున్భజనీయమాఁగడున్॥

గీ॥ స్థూలమును సూక్ష్మమునయితోఁచుజగమునకు! నెల్లఁగారణ
 మైబ్రహ్మముల్లసిల్లు! నని“ఋతం”చేతిముఖ్యవే ధ దనిగదితము!
 లుఁదగవచియింఁచెడి న్నైక్య- ధ లుగడునెపుడు ॥ ౬౦౮

ఉ॥ కాపునసర్వవిజ్ఞఁడయి ధ క్రాలుపరేశుఁడొకంఁడెకారణం!
 బైవిలసిల్లు విశ్వమునఁకంతకుఁ, గర్మముతాజడంబగుం!
 జూవె; యటఁగారణతఁనుంగనదెన్నఁడునద్ది; దానిసం ।
 సేవనమేహొనర్చెదరొ ధ సిద్ధమువారలుమందులిమ్మహిన్॥

కం॥ అనియతినేతవచింపఁగ! విని వారెల్లగునుదొల్లి ధ విధముఁదొఱఁ
 గివేగనె షరమాద్వైతసువిద్యనుబూని తదాశ్రవాగ్నితై

చెలగిరిలన్ ||

౬౧౧

చంద్రసేవాచరణుండగు శివాభరణ సద్వయజ్ఞజేయుట.

ఉ॥ అంతయతీంద్రుచెంతకుశి॥ వాభరణాభిధుఁడాశ్రవాళిత॥
 న్నంతయుఁగొల్పిరాఁగదుర॥హించుచువే చనుదెంచి ధీరశి॥
 ప్వాంతరభాసమానుఁడగు॥నయ్యతి నేతకుభక్తితోనము॥
 స్సంతతి నాచరించికడు॥జాతురిమిఱఁగఁబల్కెనీగతిన్ ||

శా॥ దండిశ్రేష్ఠ! సుధామయాంశువులచేతనస్సర్వవిశ్వంబుఁజం॥
 ద్రుండాక్షుండ రహింపఁజేయుసురసా॥దోహత్యసంతృప్తినా॥
 తండేకూర్పుస్వనాత్రనిష్ఠసుధచేతం॥గావుననృభక్తిమ॥
 ర్ముండావేలుపుఁబూర్ణిమాదిగొలువ॥నూర్ణంబుగాముక్తుడౌ॥

ఆ॥ వె॥ కాననికమోక్ష॥కాంక్షుతామిరలు॥ సదమలామృతాంశు
 సాంద్రుంజంద్రు॥భక్తితోడఁగొల్పి॥ముక్తులరగుండన॥ నాలకించి
 పలికె॥యమివరుండిటు॥

౬౧౨

శా॥ ఓపాండిత్యవిహీన! మోక్షమిదనిత్యోపాసనస్థలది॥
 ప్తాపూర్తాదికకర్మములనిలపిన॥క్షుప్తేశలోకంబుఁబు॥
 ణ్యోపేతుండయిచేరికొంతవఱకా॥ర్యలైచ్చఁగానుండితా॥
 నీపుణ్యస్థలికేగుదెంచుమఱల॥స్థీనస్వపుణ్యండునై॥

గీ॥ ధూమము నిశయునసితమై॥ తోచునట్టి పక్షమును నాలు
 మాసము॥బ్లక్షిణాయ॥ నంబుఁజాంద్రముసమగులో॥ కంబునట
 కు॥ యోగిచనిధాత్రికిని వెండి॥యుమఱలుఁజామి॥

౬౧౩

చం॥ దివిజులకిండుండన్న మని॥ తెల్పుబడెన్మృతియందుఁ గానము॥
 క్తి వెలయ నెపు॥నట్టియుడు॥ దేవుభజించుటఁజేసి ధాత్రిమా॥
 నవులకు వానిసేవనము॥ నందగునంతలోకనిష్ఠగా॥
 నచెనవిమూఢతన్విడియ॥ నశ్వరతంగనుమద్వయజ్ఞతక్ ||

కం॥ గురువరుండిటు తెల్పు శివా॥ భరణాభిధుఁడాలకించి॥ భక్తి
 దదంప్రయోగి బురుహములకెఱఁగియెంతయు॥ వఱలెదదాదిగఁ
 దదాశి॥ పత్వమున మహిన్॥

౬౧౪

అంగారకాది గ్రహార్చకుల కద్వైత బోధసల్పుట.

సీ॥ అంతభౌమాది గ్ర + హభజన పరులరు; దెంచివినతులఁగా +
 వించి గురుకృ | పానిధియగు నార్య + పాదున కనిర్జిల్లు; యమ
 వర్య! యంగార + కాది కగ్ర | హోపా స్తి నేమోక్ష + మొదవు
 నంచును వేద; మునఁ జెప్పఁబడియెఁ గా + వునముముక్షు
 వులగు మీరలింకను + బూనికను భజింపుఁ డవ్వారినే భక్తి
 యలరఁగఁగడుఁ

గీ॥ నావుడు విమూఢమతులార! + నరులకు గ్రహం పీడ తొలఁగుట
 కొఱకుఁ జె + ప్పెను గ్రహార్చ | నంబు వేదంబుగాని మోక్షంబు
 కొఱకుఁ | గాదు చైతన్యబోధనే + కలుగుముక్తి॥ ౬౧౯

గీ॥ అది “సదేవేతి” ముఖ్య వా + క్యంబులఁగడు! వేదమునఁజెప్పఁ
 బడె”నన + వినిసమాదృ! తి నొగివారెల్లఁ దొల్లిఁటి + తెఱఁగఁ
 దొఱఁగి | సంయమిండు”నకెఱఁగి శి + వ్యతనుగనిరి ॥ ౬౨౦

చం॥ క్షుపణకుండంత వందనము + సంయమివర్యనకుంబొనర్చియి |
 ట్లుపలిక నోయమిశ్వర! యె + టో నెలలాఁటిమిమ్ముఁజేరియి
 ట్టిపగిది వెళ్లఁజేసితి గ + డింపను సుంతయుఁ గాలమిద్దియె |
 యపరిమితంబు బ్రహ్మమగు + నర్చ్యముమీకికవృద్ధినందఁగన్ |

గీ॥ అనుడు యతినేతనచియించె + నతనిశిల్లు | ధన్య! సంవత్సరో
 జాయ + త” యనుశ్రుతి వా చనమునంజేసి కలదు ది + వ్తము
 నకు జని | సజనియగుదానిఁ గొలువమో + క్షము గలుగదు |

గీ॥ కావునఁ గుబుద్ధిఁ దొఱఁగి యింక నొగినీవు | విమలమైయొప్పు
 నద్వైత + విద్యనాశ్ర | యించి ముక్తిఁగను మననా + లించి
 యాతఁ డద్యయబ్రహ్మరతుఁడయ్యె + యతివుఁగొలిచి॥

సత్యశర్మాదులగు వైశ్ణవ ప్రతుల మోక్షగతుల శాసనము.

ఉ॥ అంతట సత్యశర్మముఖు + లౌ పితృసేవకులేగుడెంచి భ |

క్యంతరులై ప్రణామముల + నయ్యతి వర్యనకుంబొనర్చియి |
 ట్లెంతయు వింతదోషవచి + యించిరి సంయమివర్య! యామిసి
 కాంతునిమండలంబు పయి + గాఁ బితృదేవతలుందు రెప్పుడున్ |

కం॥ ఓదమివర! యగ్నిష్వా । త్రాదులువారేడ్వరు సుమియవా
రలలో! నాదెదగు ముగురుఁ బరమా! మోదులమూర్తులును
నిత్యముక్తులుఁదలఁపన్ ॥ ౬౨౧

చం॥ మిగిలినయట్టిసల్వురును + మేలగుమూర్తులనొప్పుచుందుగ్రీవా
రిగడుఁ బ్రపత్తిఁగొల్పుట ధ + రిత్రినిధర్మముఖోత్ఫలప్రదం
బగును నజస్రము క్షిదముఁ నొనని వేదములంగడున్వచిం
పఁగఁబడెఁగానయత్నమునఁ మర్త్యులకర్ష్యులుసుమ్మవారిలన్ ॥

చం॥ జగతిని శ్రాద్ధకర్తయును + సత్యవచస్కుఁడనైన గేస్తుము!
క్షిగనును జాండ్రమానపుమితిఁబితృపాళికి మధ్యవాసరం ।
బగునమఁగాననద్దినముఁ నందునఁదత్ప్రమదార్థమైయొన
ర్పఁగఁదగు శ్రాద్ధముఖ్యముతిఁరంబగుభక్తినిమర్త్యపాళికిన్ ॥

కం॥ అనుచుంబల్కెఁడువారల! గనియమివర్యుండుఁజిఱున + గవువె
న్నెలనా! ననచంద్రబింబమెంతయుఁ దనరఁగవచియిం చెనిట్లుఁత
ద్వలుమెచ్చన్ । ౬౨౨

మ॥ వినుఁడీమీనుడులివ్వియు క్తముగ భా + వింపస్మదిదోఁపవెం ।
దును గర్మంబువిముక్తి నందుటకు హే + తుత్వంబునుంగంచదం
చునునాత్మజ్ఞుడై బ్రహ్మతంగనునటం + చున్గట్టిగాఁదావచిం ।
చెనునమ్మంగ “నకర్మణా”యనుశ్రుతిఁ శ్రేష్ఠంబును స్మృతయన్
గీ॥ కానఁగర్మములెల్ల వే + గముగఁదొఱఁగి । యశలుషమనస్కుఁడగు
చుదే + శికునిమోము! నుండి పరమేశునినియఁ నూనరీతి మైవిఛా
రించిముక్తుడౌ + మనుజుఁడుచుడి ॥ ౬౩౦

మ॥ యమివర్యుండిటు తెల్పగాఢముగఁదా + మాలించియాసత్యశ!
ర్మముఖుల్యంకరదేశి కేంద్రునకు సా + రంబైనభక్తిన్నమ!
స్సమితింజేసి తదీయమైనయుపదేశప్రొల్లసత్సాక్షిచే
తమహింగాంచిరి సత్వరంబుగఁగృతార్థత్వంబు నెంతేనియన్ ॥

గరుడానంతభక్తులకు సర్వోధ గావించుట.

శా॥ ఆభిక్షుప్రవరాంతికంబున కనం + లార్యేచ్ఛుడౌశంఖసా!
లాభిఖ్యాకలితుండునుం గరుడపూ + జాసక్తుడౌకుబ్జపీ!

డాభిఖ్యుండును నంతవచ్చియొగినాఁ డ్దాంబుగాఁ మొక్కియి
ట్లాభాపించిరి సకృమంబుగను దామాసంయమిశానుతోన్
కం॥ యమివర్య! యెవఁడుభూమిత! లము నెల్లవహించునాఁడఁ లన్ని
ష్టుడజ! సము నెవనిపంబుఁ బరుండెడు! సుమహితుఁడాశేషుడొ
కఁడఁనుమి సేవ్యుడిలన్॥ ౬౩౩

గీ॥ కుక్షిసంగతసర్వలోఁ కుండయియలరు! నట్టినాతాయణునకువాఁ
హనమయియనిశము నెసంగుటఁ జేసిసం॥ యమివరేణ్య! గరుడుఁ
డేసేవ్యుడునుండిమోక్షంబునంద॥ ౬౩౪

చం॥ అనవినివారితోడనిటులార్యపదుండనుమిదుపల్కులె
న్ననవని నప్రమాణములఁ సంజను వెన్నునకు న్నుతల్పవా
హనతలఁగన్నపన్నగగఁజాధిపతార్థ్యులఁ గొల్పుటన్లభిం
చునొగివిముక్తి నాననుటఁ చోద్యముగాఁగనిపించె నంతయున్॥

ఉ॥ ఏయనఘుండు విశ్వమున ఁ కెల్లను గారణమైతనర్పు నిం ।
కేయమలుండు బ్రహ్మమున ఁ కెన్నఁగ నంతతనొప్పనట్టి నా ।
రాయణునే భజింపుండు ప ఁ రంపరగా నెదశుద్ధినంద జే ।
ధీయుతుఁడొగు రూత్రముండు ఁ తెల్పుగతింజనిముక్తి నందుఁడీ॥

కం॥ అనుచున్మృత్యురిపతి తె । ల్పిన వినియివ్వరునువారు ఁ పృథు
తర మాభ! క్తిని దత్పదాబ్జ యుగ్మం । బునకెఱఁగి తదాశ్ర
వత్సఁ ముంబొందిగొనిన్॥ ౬౩౭

సిద్ధార్పనాసక్తుల మఱిబుట్టె.

కం॥ అంతట వయ్యమి వర్చుని । చెంతకుఁ జరకీర్తి ముఖ్య ఁ సిద్ధా
ర్చనస! క్రాంతరు లరుడెంచి నమ । స్సంతతిఁ జేసియనిరిట్టి ఁ
చండము చోఁపన్॥ ౬౩౮

సీ॥ సంయమివర్య! శీఁ ఁ శైలాపి గిరులందు; భవ్యమంత్రాదులఁ ఁ
బడసి సత్య! నాథాది సిద్ధులెం ఁ తయుఁ గృతార్థులఁ జర;
జీవులునై విరా ఁ జిల్లిరికడు! నమ్మహాత్ములదొఱు ఁ నమ్మగు
నుపదేశ; ముననట్టి పగిదినే ఁ మునిలమిగులఁ జెలఁగెదము
మఱియుఁజిత్రాంజనాదివి;ద్యులఁజేసియెఱిగెదఁమఱిలముందగఁ

అ॥ వె॥ గాన మామతంబుఁ ♦ గలఁచుటకేరును॥ గారు శక్తులెన్నఁ ♦
గానెపుడును॥ గాన మీరలికన ♦ కల్పషమైకా॥ మాదు
మతమునూని ♦ మనుఁడుచిరము॥ ౬౩౯

మ॥ అనుచున్వారలు వల్క- మస్కరివరుండా॥ లించి యిట్లాడె “దో॥
షనిదానంబు ఘలేపు లాజనులతో॥ సంభాషణంబొబ్రయో॥
జనమావంతయు లేదుచిత్రతరవే॥ వస్త్రీకృతిన్దోషమే ।

కననౌజుండు పరార్థలాభమున ని ♦ మృక్షంబుగా నిమ్మహిన్॥
చం॥ అనిశము మేనుదుఃఖమయ ♦ మాట మహింజిరకాల జీవనం॥

బునలవ మైనయట్టి ఫల ♦ కున్లభియింప దొకప్పుడేనిఁ గా॥
పుననుసుబుద్ధిచూ మనుభ ♦ వుండు శరీరము వీడుటన్విము॥
క్షిని గననౌ నుపాయమునొ ♦ గింబానరింపనలెన్దృవంబుగన్॥

అ॥ వె॥ యతివరుండు యుక్తి ♦ యుతముగా నిటుపల్క । నాల
కించి వార ♦ లంతనెంత॥ యేనిభక్తిసం య♦ మీనునకెఱగిత
చ్చిష్యులగుచుఁ గరముఁ ♦ జెఱగిరవని॥ ౬౪౦

గంధర్వార్చన పరులకు బ్రహ్మంబుఁ గలుపుట.

అ॥ వె॥ అంతనయ్యతీందు ♦ చెంతకు గంధర్వ॥ భజననిరతమతుల ♦
గు జనులరుగు॥ దెంచ యతిపునకు న ♦ తి ప్రతతింజేసి॥ యెల్ల
రపుడు పలికి ♦ రివిధముగ॥ ౬౪౩

మ॥ వినుఁడోసంయమవర్య! యీవసుమతి ♦ నివిశ్వావసూపాసనం॥
బున నాదజ్ఞతచేత బిందుసుకలా ♦ బోధంబునన్దన్యత॥

స్థనఁగాఁ జాలితిమేము గావున నిక ♦ స్థాంధర్వ విద్యాశ్రీమం॥
బునుగావింపుఁడుము క్త్యపేక్షులగుచుం ♦ బొల్పొందుమీరెప్పుడున్
ఉ॥ నాపుడువారికి న్యతిజ ♦ సప్రవరుండను సప్రమాణమా॥

మీవచనంబు దాశ్రుతికి ♦ మెండు విరోధమునందుటన్దనం॥
జైవిలసిల్లు వేదనిచ ♦ యంబున బ్రహ్మము శబ్దమాదిగా॥
నౌవిషయాళికెల్లనన ♦ యంబు సతీతమటంచుఁగాన నౌ ॥

గీ॥ శబ్దముఖ్యంబులకు నగో ♦ చరము నాద॥ బిందుకళల కతీతమై ♦
వెలయుబ్రహ్మ॥ మెఱుంగునాతఁడె వేదజ్ఞఁ ♦ డెన్నననుచు ।

స్మృతిని గడురూఢముగను వ ధింపఁబడియె! ౬౪౬

గీ॥ కాన నాదాద్యనోచరం ధైవ బ్రహ్మ మును భజింపుడు
మీరును ధి ముక్తిదానఁ గనుడని యతీశ్వరుడు తెల్పు ధి విని
రయమున! వారలెల్లరు శిష్యభా ధి వంబుగనిరి! ౬౪౭

భూతభేతాశ భక్తలఁ బంచార్చనాసక్తలఁ గావించుట

సీ॥ అంతః జితాభసి ధి తానులిప్తాంగులు; లాక్షాతిలకకజ్జ ధి లయు
తులస్థిభూషుతాభేతాశ ధి భూతసేవారతు; లయ్యతీంద్రునిచెంత ధి
కరుగుదెంచి మస్కరిండునకున ధి మస్కృతులంజేసి; భూత
నేతలు జగంబునకు నెల్లఁ బ్రభువులవ్వారల ధి భక్తితోడ
భజింప; నగు శత్రుజయము స ధి రావృత్తిని!

గీ॥ మేము తదుపాసనమున శ ధి మిప్రశస్తా సర్వలోక వశీకృతి ధి
సలుప దత్తు లమని వచియింప నాలించి ధి యమివరుండు!
పలికెవారలతోడ ని ధి పుగిడినపుడు! ౬౪౮

మ॥ వినుఁడిమీదు మత బయుక్తమగు నుద్వింజాడభూతాద్యుపా
సనవిప్రాశికైష్టవగాఁ బడమివే ధి సర్వసహనిష్ఠభూ!

తనికాయంబుఁ దొలంగుఁగాత నొగినం ధి తంబందఁగాతన్నివా!

జ్ఞను విఘ్నప్రద భూతరాజయను భా సప్రదాక్షతింజేసియున్

శా॥ కానన్భిష్టతఁగూర్చునాచరణమిం ధి కన్వీడి మీరెల్లనెం!

తేనిన్భుద్ధతఁగ్రామన్వయము భ ధి వ్యేషాఘ్యత్ర చేరి భూ!

ర్యానందంబున సల్పుడయ్య నిజవ ధి ధ్వాంబుతొ కర్మము!

లూనండెప్పు న్నకర్మహీనుడు గతిం ధి గాదేధరామండలిన్!

మ॥ అనుచు న్సంయమి నేత తాఁదెలుప వా ధి రాలించియాశంకరా!

ర్యుని పాదాంబు భవద్వయంబునకు భ ధి క్రూర్హస్వలంబైవబు!

ద్ధిని సంతంబ్రణమిల్లి పొల్పిరి వెస ధి ద్వివ్యతస్వకర్మానుర!

క్తిని బంచార్చనసక్తి నెంతయును సం ధి తేవాసిమూర్త్యుత్ర!

అచార్యుండు పశ్చిమాంభోనిధి పాఠితమంజేరుట.

శా॥ ఆయాచోటులనుండు భూసురుల సత్యంతంబుఁ బాపండులన్
ధీయకుండగు నయ్యతీంద్రుఁడిటు వా ధి దివ్యాత దర్పఘ్నుఁడా

స్త్రీయంబౌ మతమూనఁగా సలిపి యం ♦ తేవాసి సంసేవితుం |
జ్ఞేయంత న్యేసఁజేరెం ♦ బల్చిమమహా యాదోధిసాన్నిధ్యమున్ |

గీ॥ దుందుభిధ్వని గెల్పును ♦ ధ్వరరవమునఁ జలదురుతరంగములను
హాస్తములచేత | నతిని గూఢపుటర్థంబు నభినయించు | చలరె
బ్రతివాదిఁ బోలెనా ♦ జలధియపుడు || ౬౫౩

మ॥ ఇతఁడెన్న నృహుళభ్రమాన్వితుఁడు నెం ♦ తేనిష్టదాత్తుండునా
నితనిన్మున్నె బుధుల్బుధించిరి కడు ♦ స్వేలాగతింగాన నీ |

క్షీలినీమూఢునితోడ నేమనుచు లోఁజింతించియాసంయమి |
శితగోకర్ణముఁగూర్చి వేచనియె యాసింధుంగృహంజూచినాన్ |

చం॥ యతివరుఁడచ్చటజ్జలధియందు మునిగి హిమాలయాత్మజే |
శితనొగినదబ్బతార్థసువిచిత్రమునున్ను జగప్రయాతవు |

త్తతతినిభాస్వరంబునయి ధాత్రిఁజెలంగుస్తవోత్తమంబుచే |
నుతినొనరించెదన్నుసుజనుల్గుడుమెచ్చఁగఁజేరిభక్తితోఁ ||

నీ॥ అంతశిష్యులకాగఁమాంతవిద్యను దెల్పు; శంకరసంయమి ♦
శానుఁగాంచిహరదత్తుఁడనుపేరఁ బరఁగుపండితుఁడువే;గఁదన
దేశికునీలకంఠపండితునిఁజేరి గురువర్య! ఘనులైన మిముగె
ల్వఁగోరి శంకరసమాఖ్యుఁడగునొక్క! యతివశీకృతమండ
నాదిశిష్యులతోడ;నరుదెంచిగిరిశాలయముననుండ |

గీ॥ ననుచు విన్నపమొనరింప ♦ వినితగబహు! శోశమణులనుహర
ముల్కూర్చువాఁడు | శంభుతత్పరసూత్రభాష్యప్రణేత! యన
గునాతఁడునగియుటులనియెనపుడు || ౬౫౪

చం॥ ఇతఁడువెనెన్న హాజలధినింకఁగఁజేసెడుఁగాకమింటినుం |

డితపనుభూతలమ్మనవడిన్పడఁగొట్టెడుఁగాకవస్త్రసం |

తలిఁగొనిచుట్టునట్లుడుపథంబును జుట్టెడుఁగాకనన్నుని |

జ్ఞితునొనరింపనాశ్రవవశేణ్య! సమర్థుఁడుగాఁడునమ్ముమీ |

కం॥ పరపక్షతమోర్కములయి | పరఁగెడు మత్తర్కములను ♦ బలు
తెఱఁగులస | త్వరముగ శిధిలీకృతమా | చురహింజెడుతనమత
మ్ముఁజూచుతనిపుడే |

కం॥ అనుచిట్టులతఁడుహరద॥ త్తునితోఁబల్కుచుఁగడుఁగుపి॥ తుండ
యివెడఁదెఁదా॥ దనయింకినుండి యమివద్యునిదగునద్యైతమత
ము॥ నొంచెడుమతితో॥ ॥

౬౫౫

మ॥ సకలాంగంజులఁదెల్లనైయెసఁగు భ॥ స్థంబూనిరుదాక్షిణమా॥
లికతెంతేనిగళప్రదేశములనో॥ లింజెందనభ్యస్తై॥
పకలాతత్త్వలుశిష్యులుచ్చవినయి॥ త్వంబొప్పవేష్టింపవ॥
చ్చుకలావద్యునిలకంతవిబుధు॥ న్నూచెన్యతీసుండురా॥

నీలకంఠాచార్యులతోడి పౌఢవాదము.

చం॥ యమివరుచెంతకాతఁడుర॥ యంబునఁజేరి కరంబునాశ్మప॥
క్షమునిలిపెన్పరాశరజ॥ సన్మునిరాట్రుతమైనయట్టిశా॥
స్త్రమునకుఁబూర్వమాకపిల॥ సంజ్ఞమహర్షివరేణ్యుఁడాత్మశా॥
స్త్రమునుగడుస్త్రధంబుగధ॥ రాస్థలినిల్వినభంగినత్రణి॥
గీ॥ వానితోశంకరార్యుండు॥ వాదమునొన॥ రింపఁదలపడునంతవా॥
రించిమామ॥ కలసదుక్తిపటుత్వంబుఁగనుఁడుదేవ॥ యనిను
రేశ్వరుఁడువివాద॥ మునకుఁగడఁగె॥

౬౬౨

మ॥ సుమతీ! నీదగునేర్పునే నెఱుఁగుదుం॥ జమ్మింతకున్మున్నెసం॥
యమియీతండిఁగఁదా నెనాకెదురుగా॥ నైవాదముంజేయుఁగా॥
తమటంచాబుధుఁడాసురేశుగురుభ॥ క్తస్తవ్యవారిచియా॥
దమిసింహుండగుశంకరార్యునకునం॥ తస్మిన్ముఖుండయ్యెదా॥

మ॥ పరపక్షోక్తివిసాళికంచలనఁగాఁబ్రఖ్యాతినిగన్నభా॥

స్వరశాక్యంబులచేత శంకరయతీ॥ శానుండు ఖండించెస॥

త్వరమానీలగళీయమామతమునం॥ తస్మిన్వియపయవనా॥

దరమున్వీడి వచించె నద్యయమునా॥ తండ్రింపఁగా నెంచుచు॥

నీ॥ యమికులవర్య! తత్త్వమసి॥ ముఖ్యత్రయా॥ శీర్షవాక్యంబుల॥ చే
ద్యదిష్ట॥ నైవట్టి జీవేశ్వ॥ రాభేదరూపమా॥ సర్థమయ్యదిప్రోక్త
మయ్యెనద్ది॥ యుక్తిసంయుక్తమై॥ యొప్పుదెప్పుడుఁజూడ॥ ననిశ
విరుద్ధధ॥ రాన్వితంబులగు చీకటికినివె॥ లుఁగునకు నెపుడేనిఁ
గలుగునొక్కొయభేద॥ కలనయకట॥

చం॥ వరనిగమస్థమయ్యనున॥వాస్తవమేయవిభేదమైనచో॥
 నరయనభేదపుంగతిఁబు॥మర్థమునొననుమాట పూటయా॥
 మతియుశివుండఁగానను భ్ర॥మంబదిశాస్త్రముచేతనొషధి॥
 శ్వరగతమానబుద్ధియటు॥బాధితమాటధృవంబభేదమా॥
 కం॥ భ్రమతోఁగూడినకల్పన॥ కమరున్మితివేదసిద్ధి॥మగునాత్మపరై
 క్యమతికనబాధయొదవదు॥ సుమిద్భృథమామానమున్నె॥శ్రుతి
 కన్నమహి ॥

౬౭౯

చం॥ మునుబహుభంగులొప్పముని॥పుంగవులేవరమాత్మతత్త్వము॥
 స్థనపురుషార్థతత్త్వముఁద॥గన్వచియింపఁగదానివీడినీ॥
 వనిన తెఱంగిదేలకొన॥నొననెదేనియసారవత్స్మృతు॥

ప్లుననిగమప్రమాణమునఁ॥గైకొనఁజెల్లమిసీతియాఁగదా॥
 కం॥ కానమహద్బలవచనం॥ బైననుశ్రుతులకు విరుద్ధ॥ మగునెడల
 ధర్మిత్రినిర్జరావతంస॥ ప॥ మానియతింజెందదుసుమి॥ మహి
 నెప్పుడును ॥

౬౮౦

సీ॥ యుక్తినిొప్పెడు మహా॥ర్థ్యక్తివేదముమాడ్కి॥ గ్రహియింపఁ
 గఁదగునె॥కర్మరణిననిన॥సౌఖ్యమహాదుఃఖముఖ్యవైచిత్ర్యంబు
 ప్రత్యక్షమగుటచే॥బ్రతితనువున॥ నాత్మవిభిన్నుఁడే॥ యగు
 నాత్మకైక్యంబు॥ నొప్పుచోనతిదుఃఖ॥యుర్వరయువ॥ రాజసౌ
 ఖ్యమునందఁ॥ గాఁజెల్లు సుఖయీతఁడగు దుఃఖయీతఁడను॥
 ననుభవంబు॥

గీ॥ సుఖకిదుఃఖకిభేదంబు॥చొప్పుడమిని॥ గలుగకుండెడు జ్ఞానియే॥క
 ర్మయగున॥చేతనమునకుఁగర్మతఁ॥జెప్పరేరు॥గానభుజకర్మయ
 నతఁడై॥కా॥లడుఁబరాభోక్తృతయతిప్రసంగసం॥పృక్తమగును॥
 గీ॥ మహిఁబుమర్థంబుదుఃఖశ॥మనమిదెయగు॥ నెల్లసుఖమునుదుఃఖ
 స॥హితమగుటను॥నధికహేయంబగుటఁబూరు॥పార్థమువిష॥మి
 శ్రితాన్నంబుబలెనాన॥మేయయుక్తి ॥

౬౮౩

సీ॥ అనుచువచింపఁగాఁ॥జనదు సుఖాదివై॥చిత్ర్యంబుచేతఃప్రసిద్ధ
 ధర్మమగుటనాత్మవిభేద॥ ముఁగలిగింపఁగఁజాల॥దెన్నఁగానది

కూర్పుఁ నెదఁగలట్టి | భేదంబునింకఁబృఁ ధ్వినిజితయోగవి; శే
వంబెకూర్చునఁచేతనమగుఁ దేహంబునందుఁగఁ ర్తృత్వంబుఁదృ
ణముఖ్యమునఁజితయోగంబుఁపాసఁగకునికిఁ॥

గీ॥ గర్తృతయెసంగదనునట్టికల్పనంబె | వేదసమ్మతమగుఁజమ్ముఁ
విషయభవనుఁఖంబుదుఃఖయుతంబైనఁ నుంబరమున | లయముఁగ
ను; బ్రహ్మసుఖమదుఃఖయుతమెనుమి॥ ౬౮౪

గీ॥ అదియెపురుషార్థతనుగమ్యఁమగునుగానితొచ్చదుఃఖోపశమము
బుఁధులకుగమ్యమైనయట్టిదిగాదునుఁ మృవనిలోన | నిరతతర్కస
ముత్కంఠఁ నీలకంఠ! ॥ ౬౮౫

నీలకంఠపండితుండు శిష్యుసహితుండై యాచార్యాశ్రమండగుట.

మ॥ యతిలోకేశ్వరుఁడిట్లుయుక్తినిచయఁవ్యాప్తార్థయుక్తంబులై
శ్రుతిసద్వాగనురోధకంచుకములొఁచున్వేపరప్రోక్తశా |

స్త్రుతిప్రకటభీతిదాయకములైఁరాణించుహక్యంబుల |

స్థితిమైశైవమతంబుగెల్పెమతమాఁ త్త్రియంబుచెన్నారఁగఁ॥

చం॥ శమికులసార్వభౌమునకుఁ శైవుఁడతండిటులోడితాస్వభా |

వ్యమునురుగర్వముంగడువెసన్నిరసించినమంచితప్రభా |

వమహితుండైన యగ్గురునిఁ భక్తిమెయిన్వరదత్తముఖ్యశి |

వ్యమణులతోడుతన్మరణఁ మందెఁగృపంగనుమంచుబల్కుచు॥

గీ॥ కవికులవరేణ్యుఁడగునీలఁ కంఠండుయతి | కేసరికి నోడుటను

నాలఁకించివేగ | సురుచిరాద్వైతవంచనేఁచుచులగునుదయఁనము

ఖలొకపులెల్లవఁజిరిమిగుల |

౬౮౬

కా॥ సారాస్ట్రాదికదివ్యదేశములనా సంయమ్యధీశుండువి |

స్తారానందకరస్వభాష్యములనంతస్మృద్ధనాడాడస |

ద్వారంబెంతయుసన్నుతింపఁగఁగడుఁ నావ్యపింపఁగాఁజేసితాఁ |

జేరెంద్వారవతీపురంబునకొగిఁన్విష్యప్రకాండంబుతో॥

సీ॥ అతితప్తశంఖ చఁ క్రాకారలోహని; హతిసంభృతప్రణాంఁ

కితభుజులును | శరదండ సమవిభాఁ స్వతుస్సందరోర్ధ్వపుం; డ్ర

విరాజదుల లాట ప్రదేశు | లబ్ధాక్షమాతా చ యవిభా

షణ విభాస; మానోరుకంత స ధ మంచితులును బావనతుల
 సీద ధ శావలీరచితమా; లాసంయుతశ్రవో ధ లక్ష్మీతులును ॥
 గీ॥ బాంచరాతులు వైష్ణవు ధ ల్పల్లవరలుకు వచ్చిపంచభద్రదానదు ధ
 ల్వ సుధము క్షి గాంతురన వారినయ్యమి ధ ట్కాంతుశిష్యు
 లొగిగజంబుల హరులట్టు ధ లొంచిరెలమి ॥ ౬౯౦
 గీ॥ శమివరుండిల్లు వైష్ణవ ధ శైవశాక్త ॥ సౌరముఖుల నాత్మవ ధ
 శంపదులగఁగి జేసియతివేల వాగ్గర్భి ధ జితవివాది ॥ యగుచు
 నుజ్జయిసిపురి ధ శరైవేగ ॥ ౬౯౧

ఉజ్జయినీకరగి భట్టభాస్కర కవీంద్రునోడించుట.

కం॥ ఉరుముల రవనునుకొని మం ॥ దిరములగల కేకేతతి ప్ర ధ తి
 భ్వని నిశశం ॥ కరుణాంబుతశిగు న్మదం ॥ గరవం బెల్లెడల
 నిడి ధ కడునపుడొప్పెన్ ॥ ౬౯౨

మ॥ శివసంప్రాప్తి నెసంగునయ్యమి చయః శ్రేష్ఠుడు శిష్యాశిరో
 డవడింగమ్మని పూలతెమ్మెరలగా ధ శాస్త్రినిని బాపనా
 చు విశేషాగరు ధూప మెల్లెడఁ దగ ధ నొసపామహాకాళనా
 భువిరాజత్పదనంబుఁ పోచ్చెశివునిం ధ దోరంపు భక్తింగనన్ ॥

సీ॥ విరులకమ్మనితావి ధ పటలు తెమ్మెరలచే; సడకనా బడలిక ధ
 నుడువుచేసఁగి దిక్కులనన్నిటఁ ధ బిక్కటిల్లుచునుండు; నగర
 ప్రభూతమా ధ పొగనలరు మ ॥ హాకాళనాధుడే ధ వాలయం
 బున శివ; ప్రాప్తిగడగు యమి ధ ప్రభుఁడుసాచ్చి మునివంద్యుఁ
 డగు చంద్ర ధ మోభూషుభ క్తిమై; పొగడియంతట శ్రమం ధ
 బునుపఁదగుమ ॥

గీ॥ నోజ్జమామంటపంబు నం ధ దుఁ దగవిశ్రామించి శిష్యాగ్రీ
 గణ్యు స ధ మీపగతు స ॥ నందనునిఁబంపె “మావార్త ధ నుం
 దెలుపుము ॥ భట్టభాస్కరకవికిష్టి ధ ప్రముగననుచు ॥ ౬౯౩

చం॥ గురువరునాజ్ఞసొందఁన ధ కుంతితభక్తిని వాపదూకుఁడా
 నరసిజపాదుఁడూని బుధ ధ సంఘవరున్మహు భంగివ్యాకృత
 స్ఫురదఖిల శ్రుతిప్రచయఁ ధ బూనిక లేకయె దుస్సపత్నుల

మ॥ ఇటులబ్రాహ్మీయుభట్టభాస్కరునకెంతయుక్తిమైఁబల్కివి
స్ఫుటకీర్త్యాకృమితాఖిలాంశుని యతీశుడేరినమృత్యుము
త్కటమైక్రాలఁగనానుభూర్వినినుదం తంబంతయుఁదెల్పునం
తటిలోఁజేరెరయంబునన్విబుధుఁడా తండున్యతీశానుని॥

శా॥ అంతన్భాస్కరసంయమిశ్వరులు విద్యాదక్షతల్గొలన
త్యంతాక్షేపసమర్థనప్రవణులై యన్యోన్యవాఙ్మిశ్చయ
స్వాంతంబుల్విలసిల్లనుల్లసితసద్భావంబుకౌసుక్తుల
స్వంతంబొప్పుగనల్పిరెంతయును విద్యన్మధ్యసంవాదము॥
కం॥ అతిచిత్రశబ్దశయ్యా యుతులవినయహానికృత్సు యుక్తులున
గువాఁరితవివాదరవమొకం డెఱుఁగెను లెఱిగిరికాని యెఱుఁగిరి
తరమున్॥

౨౦౫

మ॥ యమివర్యుండు స్వపక్షచంద్రశరదబ్రాభంబునొవానిదా
క్ష్యమునీక్షించిబుధాశ్రిమౌలనెలమిన్గొంచంగలేకున్నయ
ట్టిమహాకోటులనొప్పునా బుధునిపాండిత్యంబుతోనొప్పుప
క్షమునుందాబలుభంగులన్భ్రమిమెయిన్బండించెనావిత్సభన్
మ॥ అతిమర్త్యప్రతిభావిభాసియగునయ్యత్యగున్వీడిడ్యేషఁబం
డితవర్మ్యుండగుభట్టభాస్కరునిదానిస్తంద్రుడైయుక్తిసం
తతిచేసిరితుఁగానొనర్చిఁగుతితాత్పర్యద్విషద్యావసం
యుతమాతన్మతకోశముంగలఁచెవిద్యుధంబుమెచ్చన్వెసన్॥

అర్హన్మతనిబర్హణము.

గీ॥ అంతయతిసత్రముఁడు బాహ్నికాఖ్యదేశ | ములకరిగియచ్చటస్వ
భాష్యములవినేయతతికివివరించుచుండనర్హతులనఁజను వా
రలసహిష్ణుతనువాదవాంఛనిలువ॥

౨౦౬

ఉ॥ వారలనెల్ల వేగయతివర్మ్యుఁడువాదమునందుయుక్తిమ
త్సారతగోక్తులైలిచిసర్వముగర్వమువీటఁబుచ్చివే
సూరులఁగాఁగి నైమిశముఁజొచ్చియటన్సృకభాష్యరాజినెం
లేరహింపఁజేసికురుదేశముఖంబులగెల్పఁజాలదాన్॥

శంకరుడుహాస్వాభినవగుప్తాది పండితుల జయించుట.

ఉ॥ దండివరేణ్యుఁ డెంతయు దుఃఖతంపుగతిన్పట్టు యుక్తిసంఘసం
ఖండిత శాస్త్రసంచయుఁడు ఖండనకారుఁడు భట్టపన్నభో
త్పండిత రాజ్యజేయుఁడు ధృఢ తస్ఫుట దర్పుఁడునైచెలంగుహ
ర్షుండను పండితాగ్రగ్యుని వశున్బొనరించుకొనెన్జ్ఞయాఘ్యుఁడై
సీ॥ దండిచయాగుండం ధృఢ తటఁ గామయాపదే; శములకు నేగి
య ధృఢ నభినవ! గుప్తాభిధున్పుధు ధృఢగురుశాక్త భాష్యకా;
రుని వాగ్వివాదమం ధృఢ జయింప! నతఁడు నత్తజిధగ్నుఁ
డై గూఢముగనుదాఁ; బామిన్కులను దామరలఁ జెలంగఁ
జేయ బాలార్కుఁడై చెన్నారు వీనికి; సముఁడులేడితిలో
కమున నెచట॥

గీ॥ నెట్లుచూచిన వశుఁడుగాఁ ధృఢతఁడునాకుఁ గానదైవతకృత్య
ని వానిఁబాలియఁ జేయవలెనని యెంచివే శిష్య
యైతఁ డైస్వభాష్యమువీడి జనాపవాద! భీతియతిఁగొల్పె
శిష్యుని భాతిదోచ॥ 200

చం॥ యమిపతి యిట్లుదీచ్యుల ని జాశ్రవసత్పదమూను వారఁజే
సిమిథిలఁగోసలస్థబుధః సేవితుఁడౌచును నల్లెయంగమ!
ఖ్యములను నైజకీర్తిని దగనిస్వితతన్బొనరించి గొడదే
శములగుఱించి తాఁజనెవె సన్నకలాశ్రీపులాశ్రీయింపఁగన్॥

గీ॥ అశ్రమంబుననె మురారి మిశ్రునుదయ నబుధునిని ధర్మ
గుప్తమి శ్రుఁబటుతతగ! వాదమువ గెల్చియయ్యమివరుఁడు
స్వకయా శమును గడు బాడఁజేసెన ధృఢజనలను॥ 203

సీ॥ నిగమాగమాదుల నిష్ణాతుఁడగునయ్య; తిప్రవరుఁడు కలి
విప్రవరుల! నిగమశాస్త్రాది వి నిందకంజైన దు; ర్బుద్ధిచేతను
మున్న మోహపెట్టి నట్టి బుద్ధుని శత్రు లగు భాస్కరా
దుల; మిథ్యాప్రవాదాగ్ర హాధ్యవసితు! లజయించె ద్రు
టిలోప లనెమఱియును వెసఁ; గూటగ్రహమున ద తు
డగు బుద్ధు॥

అ॥ వె॥ మతముఁగూడ విబుధఁ ♦ వితతి మెచ్చినుతింపఁ । బాలియఁ
జేసి భూమి ♦ తలమునందు॥ శర్మదంబునైన ♦ నిర్మలాద్వైతంబు॥
నెసఁగఁజేసి యెనసె ♦ నసమయశము॥ ౭౦౪

మ॥ ఖలుతా శాక్తులు వైష్ణవు ల్పణకు ♦ లాపాలికుల్కున్ను గాఁ
గల యీదుకృతులెల్ల శ్రౌతమగు మా ♦ గ్గంబు స్థరింపన్దయా
కలితుండై యొనరించె దానిమనుషం ♦ గా దుర్వదన్నిర్జయం॥
బిల నవ్విజ్ఞఁడుగాని మానితకుఁగా ♦ దింతేని లేదదైదన్॥

మ॥ జగదాద్యుండగు బ్రహ్మచేత నుపది ♦ ప్తంబై కడున్నప్తమా॥
పగిడిన్వేసనకాది తత్తుతులు తె ♦ ల్ప న్రాని వాల్మీకి ము॥
న్నగు విజ్ఞాపశిచేత జ్ఞాతమగు శ్రౌ ♦ తాద్వైత మార్గంబునం॥
దగు నాత్మప్రవిభేది వాదితతినా ♦ సౌముండల దాదీసిచే॥
సె॥ గృపందానిముముక్షు పాంథులకు సం ♦ సేసింపనర్హంబుగనో॥

సీ॥ శమము దమమునుపఁగమము విరక్తియు; క్షమ, పరైకాగ్ర్యతా
శ్రద్ధయుననఁ । బడుసుగుణములచేఁ ♦ గడుఁ బేర్చిమాతల; చే
తనుమునుమహా ♦ సేనుఁడట్లు॥ వర్ధితతనుఁడౌచు ♦ వజ్రలెడు సం
యమా; శ్వరుఁడు కడున్మహా ♦ దరులు నమిత॥ కంఠూతి యొ
తులుసా ♦ దండిపాషండదై; తేయులనెల్ల మ్రిం ♦ దింపఁగఁగడుఁ

అ॥ వె॥ జతురిమశ్శుమిగులనె ♦ సంగనిజ్జగమున॥ విబుధవశ్యులెల్ల ♦
విగతబాధు॥ లగుచుభయమువీడి ♦ యనవరతంబును॥ నమిత
ముదముతోడ ♦ నలరుటరుడె?॥ ౭౦౫

మ॥ అవనిస్సంయమి సార్వభౌముజయయా ♦ త్రారంభజోత్కాహలీ॥
రవమాలించి పలాయనంబుఁగొనెఁబా ♦ ర్వాకుండుదానైన్యసం॥
భవధూళిన్గ నె గాణభుక్తతి యదృ ♦ క్తంబు నివిసాంఖ్యేషనూ॥
నెవెసన్సాంఖ్యత పోరివారలిటులౌ ♦ తేఁ బాఁగఁగఁదోడయో॥
గనితానంబుచు బాతెనేరికి ఁదద ♦ గ్రంబందగున్నిల్వఁగన్?॥

చం॥ మునుషణబుధ బంధురతఁ ♦ బొల్పెడుమండనఖండనంబునం॥
దున యతినేతకైన సుమ ♦ నోద్ధృతడిండిమదాంబరంబున॥
జ్ఞనితములై విరాజిలెడు ♦ శబ్దపరంపరలిప్తు దుర్వద॥

జ్ఞనచయ కర్ణదేశవన ధ సంతతినందే దవాగ్నికీలతః॥ ౭౧౯
చ॥ నిముసములోన సాగతుండఁ నింబావరింపఁగ నయమిశ్వరా
గ్రిముననునిల్చి తోలఁబడెఁ గాణభుజుండొగి మూలదాఁగెగా
తముఁడుఁదమోవృతుండగుచుఁ దాఁగ నెభగ్నతఁ బాటనయ్యెవే
గమెకపిలుండు నంజలిని ధైకొనెయోగి యతీశుచాతురిన్॥

ఉ॥ వైదికవాది యోధులని ధైశమహస్తగృహీతులైరి కా
ణాదముఖుల్లరిల్లిఁబ్రస ధైభాహతాత్మకులైరికన్యలెం ।
తేదురపిల్లకా దృఢగ ధైతిన్జిరబంధన స్వస్వరాజ్యమం ।
దాదృతితో నియుక్తులయి ధైయమృహీతున్భజియింతువారలా
సానితపుణ్యుడొయతిపు శౌర్యమొ సత్కృపయోవిచిత్రమా
సీ॥ శమమనుకదలికా ధైర్వమహాగ్నికీలయిఁ సత్యాభిమునకుఁబ్ర
చండవాత్య ధైయమల కృపాజ్యోతిన్ని ధైకమవస నిశయను
యౌత్యంబు జనికిరా ధైకావిధురుచి ధైయాస్తిక్యమతియను ధై
నవనీజమునకుదాఁ వానలనవ్య శి ధైఖానికరము పావన సత్క
థా ధైప్రథితహంసాంగనఁ కెన్నఁ బ్రావృట్టుచు ధైయొన్నతి
యును।

గీ॥ నై నపాషండి వాక్సంచ ధైయంబును వెసఁ దండివిభుండగు శం
కరా ధైర్యుండఖండ ధైయక్తిపటుత నెసంగెడు ధైసూక్తిఖడ్గ
మునను ఖండించి బుధులకు ధైముదముఁగూర్చె॥ ౭౨౦

ఉ॥ అంతట వ్యాప్తినంది పరఁమాద్వయమన్నుధ వృష్టిచేఁదితా
సాంతమొనర్చి సుందరము ధైనాగురు దాగ్జలదాళిచే నహా
యంతమునప్పుడందె స్వప ధైరైక్యఫలంబున నుండుకర్వద
త్యంతము దుర్వదజ్ఞనమ ధైహతపముల్నొకంబడెన్వెసన్॥

మ॥ యమివర్యుండిటు దైవితవార్తదిశలం ధైదన్నింటనున్నన్నివృ
త్తముకానంతట నంతట స్వేలయ నధైవితాధ్యముంజేసెసం
తమసంబంతము నందినంతఁజనదా ధైధామంబునక్కుండువో
తెమనస్సంగత సర్వసంశయముల ధైన్లకుండఁగాఁజేయుచు॥

అ శ్వా సాం త ము.

శా॥ ధర్మోద్ధారణ సంధృతాఖిల బుధ ధన్వ్యావతారా! జగి
న్నిర్మాణావన నాశకాణ! సదా ధన్వేష్యస్వరూపా! శ్రితా!
శర్మధ్వంసక! భక్తహృద్వనజభాస్వద్రూప! సర్వాగమాం
తర్మాన్యాధిక సుప్రభావ! పరమాత్మా! మోహినీపూర్ణవా!॥

కందగీత గర్భిత చంపకనూల.

భవ! పరిపూర్ణ! సద్భద్రయ ధన్వభరపోష!ర, మేళవంద్య, పా
దవనరుహ! ధరాధర సు ధన్వ తా పరిరంభిత! ధాతదేహ! భై
రవకరివక్త్రవద్గుహపుర; సుసరపుత్రిక! కుంజరఘ్న! స
ర్వవిదధిపాశివా! భసితరమ్యముఖాబ్జ!కృపాయుతాత్మ, కా!॥

మత్తేభ కంద గర్భిత సీసము.

పరివిమలాచార పరాయణావన! సుసం; విద్రూప! వేదాంత
విచ్చయాంత! ర; సమవేతా! దిన ధన్వీధు జ్వలనభా;
స్వన్నేత్ర! భక్తుల్లస, జ్ఞిన నిచ! య; సుమనోమోదకహాని
వృద్ధిరహితా; సూనాంబకధ్వంస ధన్వ, రజనని! క; రమణీ!
సంశ్రిత ధన్వకల్పపాదప! బుధా; రాధ్యాంఘ్రిపద్మా! ప ధన్వ
జతారి!॥

బాల విధుఖండ మండిత ధన్వ! దివిజ! లోకవంద్య, పద వన
జా ధన్వ! కపర్ది! నీలగళ! నిత్య! భూధర ధన్వ! జాలసిత శరీర!
శర్వ! జయసకలే ధన్వ! రథజ్య!॥ 2-92

ఇది శ్రీ భమిడిపాట్యన్వయ..... వేంకట సుబ్రహ్మణ్యశర్మాభిధే
యాంధ్రీకృతంబైన శ్రీ శంకర విజయమందు
నవమాశ్వాసము.

త్రి శంకర విజయము.

దశ మాశ్వాసము.

పార్వతీమనోజ్ఞా!
లాపశ్రవణోత్తహర్షః + లలితస్మితశో!
భోపేతా స్వాంబుజ ! ని!
రీప్రమర్షి నిచయేశ + శ్రీసకలేశా!

గీ॥ అవధరింపుము; మాంత్రికుం + డగునభినవ! గుప్తునివివాదమున
యతి + గోప్తయెపును! గెలిచె నవ్వడె యోషియా + కీతవుఁడు
హత! మతియగుచు దండిపవధోద్య + మముఁబొనర్చె॥ ౨॥

అభినవగుప్త కృతాభిచారికంబున శంకరునకు భగంధరమును రోగముపొందించుట.

గీ॥ మూఢమతి యాతఁడంతఁ బ్ర + రూఢరోషుఁ! డగుచుయతి
నేతకైచేసె + నాభిచారి! కంబునయ్యతికొదవె భ + గంధర
మను! వెజ్జలకసాధ్యమగు రుజ + వేగ దాన॥ ౩॥

గీ॥ తీర్చఁగావీలుగాని యా + టెవులుచేత! ధారఁగాఁగాఱునెత్తుటఁ +
దడిసినట్టి! యార్యపదుశాటికలఁ దోట + కార్యుండేవ! గింపక
విశుద్ధములను గా + వించుభక్తి॥ ౪॥

కం॥ మిగులఁగ భగంధరంబను | తెగులునఁబీడింపఁ బడెను + దేశి
కవరుమె! ల్లఁగనెల్ల శిష్యవరులి! ప్పగి దిన్నోధించిరధిక + భక్తి
యెలర్చన్॥ ౫॥

చం॥ గురువర మేననామయము + కొంచెముగా జనియించె నేని స!
త్వరముననే చికిత్సను న + వశ్యముదానికొసర్ప నేవలె

- న్నరులకుఁ గానియూరుకొనఁ నాయముగాదటు లూఁకకొన్నచో |
 ధరణిపీడితాఁజవి ♦ ధంబునవర్ధిలి బాధఁగూర్చెడిన్ || ౭ ||
- గీ॥ మమతపీఠులఁజేసి దే ♦ హమునఁగలుగు వ్యాధి నగుబాధ లె
 క్కుఁజే ♦ యరెదనీర | లైన నంజేనివాసుల ♦ మైసమేము | మి
 ముఁగని వ్యథాసహనముః గం ♦ మముభృశార్తి || ౮ ||
- ఉ॥ రోగనిదానవేదులు న ♦ రుప్తమఁగన్ములు పల్వురొమహ
 భాగ ! చికిత్సకాగ్రములు ♦ భాసిలుచుండురు భవ్యనైద్యుని
 ద్యాగదితార్థసిద్ధిదులు ♦ నాబుధులీడను నాడవారల
 నేగమె పృచ్ఛసేయఁదగు ♦ విష్ణునద్యతుల నిష్పదర్థమైన్ || ౯ ||
- ఉ॥ మించెను పెన్విరాగమది ♦ మేన్మోసలైతగు వానియందు న
 ర్తించుటచే నుపేక్షనెద ♦ దేశికుఁ డూనినఁ దద్ధనార్తిని
 క్షించెనునట్టి దతులగు ♦ శిష్యులకెన్నఁగనెఁజేనుపే
 క్షించుట పాడిగాదని వ ♦ చించెను శాస్త్రములెల్లఁ బెల్లుగన్ || ౧౦ ||
- శా॥ దేవా ! త్వత్పదనీరదవ్యయము ధా ♦ త్రిస్వస్థమైయుండ మే |
 మీవిశ్వంబునజేమ నందెదము ను ♦ మ్మా చంచరీకస్థితం |
 జాప్తత్త్విలసిల్లు వారమగుట ♦ శ్రవ్యగ్ర్య ! యట్లాటమ |
 ద్భావంబెప్పుడమీదు విగ్రహము స్వ ♦ స్థంబాటనేకోరెడిన్ || ౧౧ ||
- క॥ ఇప్పగిదిశిష్యులెల్లరు | మెప్పుగువిసయమునఁ జేరువ ♦ నొజ్జయు
 వినితాఁ | జెప్పెనిటువారితోఁచుత | మెప్పునకుందగు నుడులన ♦
 మీచీనముగన్ || ౧౨ ||
- మ॥ మిఁడీ; యాశ్రవులార ! పూర్వజనురా ♦ విహృతమైనట్టిపా |
 పనికాయోత్పరిపాక మామయమగు ♦ న్భావింపఁగాఁ గాన దీ |
 నిని భోగంబునఁ బాపసోనిదిచరు ♦ నిక్కుంబు జన్మాంతరం |
 బుననేనీడద | భుక్తమాచునని చె ♦ వ్పంజుండు శాస్త్రోఘముల |
- క॥ తెవులనఁగ బుధులుకర్మ | ద్భవమును భాతుకృతమునను ♦
 భంగులరెంట | న్భువిఁబరఁగు నాద్యమంబను | భవమున సన్యము
 చికిత్సఁ ♦ బాయననిరసూ || ౧౩ ||

శా॥ మేనస్సర్పముచేత నిట్టిరుజతా ♦ మింఁచెన్ఁజీకావుర
 న్నానిగాంచుత నిద్దికర్మముచనే ♦ యంతేవసద్వర్మలా
 రా ! నేఁజేయఁజకిత్స నక్కతనసి ♦ యంగంబిలం గూలఁగా
 నై నంగూలఁగ నిండుచెందనెడలో ♦ నావంత యుక్తితేనేన్ ॥౧౪॥
 కం॥ అనుచున్గురువర్యుఁడసె॥ ప్పినవిని యాశ్రవులు మిగుల ♦ విన
 యమెనఁగఁగా॥ ఘనసంయమి ప్రకరవ॥ ర్యునితోడుతఁబల్కిరం
 ద ♦ యుగూడియిటుల్ ॥ ౧౫॥

చం॥ గురునర! యిద్దినిక్కమెయ ♦ గుంజుడిమీనుడి మీకుమేనిపై
 బరఁగదులోభ మించుకయు ♦ భవ్యభవత్తను విమ్మహిన్జర
 స్థిరతనుజెందఁ గోరెదము ♦ జీవనమౌభవదీయ జీవన
 స్థిరతనెమాకు నీరమది ♦ జీవనమాఁగద వాత్సరాభిన్ ॥ ౧౬॥

ఉ॥ తాముకృతార్థతాదురు బు ♦ ధప్రవరుల్పర తుష్టికై నిజం
 బామెయిఁబ్రోచికోరె యటు ♦ తాటగుహత్తను! విద్వదీద్యమే
 ధామహితాత్మతాచు వసు ♦ ధన్విలసిల్లెడు మీరలిమ్మహి
 స్థిమెయిఁబ్రోచికోవలయు ♦ మిత్రతలోకహితంబొనర్పఁగన్ ॥

మ॥ ప్రమతుల్పిష్యు లొనర్చునట్టియురుని ♦ ర్భంధంబునదేశికో
 త్తమఁడవాఁరికనుజ్ఞఁదానొసఁగె నం ♦ తన్నికన్మహాహంబుచుం
 డిమహావైద్యులఁ దోడితేముదమునం ♦ దీపింపఁదారుంబ్రాణా
 మములయ్యుజ్జకొనర్చి యేగిరిచెన ♦ స్ఫుత్యాశముంబ్రాజ్ఞతై ॥

చం॥ తఱుచుగఁ జేరియుండురు వదాన్యవృత్తు స్ఫుతివాసరంబువి
 త్తరతిని జేసికాశలిన ♦ దాతగుసత్కవి వర్యులున్భిష
 గ్వరులునుగాన వీరిచెన ♦ కందగురాజ పురంబులందెయ
 న్నరతినిలోనఁ బూనివయ ♦ నంబుల్సన్చేరదేశదేశముల్ ॥౧౭॥

— శిష్యాసీతులైన భిషగ్వరులు శంకరునకుఁ బలువిధములఁ జకిత్సఁజేయుట —

చం॥ ఇటులస్వకార్యసిద్ధి కొఱ ♦ కెంతయొదేశచయంబుదాటియొ
 క్కటయినరాజధానిని ను ♦ ఖస్థితలాభిషగగున్మృలన్దళు
 న్పటుతనెనంగువారిఁ గని ♦ భాషణముం బూనించినం
 తటగురువర్యుఁడెంతకు ము ♦ దంబునఁడెచ్చిరి శిష్యునత్తముల్ ॥

చం॥ అభిమతవస్తు దానముల ♦ స్వాశ్రితభూసుర తోషితాత్ములౌ॥
 చుభ్రతమహా రుజందనను ♦ జూచియిటన్బొనరింప నైనదె॥
 ద్విభ్రరము నాకొనరైదము ♦ తోగలశక్తినిదెల్పుడంచుఁబ॥
 ల్కుభిషగ్గీశుల న్నయమి ♦ లోకశిఖామణిసూచి యిట్లనున్॥

చం॥ తనువునబాధఁగూర్చెను గు ♦ దాబుకడనదమొండు పుట్టిమే॥
 నినడుమనుండి యోభిషగ ♦ నీకశిఖామణులార ! వేగదీ॥
 నినిశమియింపఁ జేయఁదగు ♦ నిస్తులమాషధముండెనేని రో॥
 గనికరసంతమోర్కులయి ♦ కాల్తెడిమీరలు దానిఁదెల్పుఁడీ॥

చం॥ దురితజమామయం బిదని♦తోఁపఁగనోభిష గగుర్మిలార ! నే॥
 దిరమగు దీనికింతయుఁ బ్రి ♦ తిక్రియసల్పక మిన్నకుంటివం॥
 దురకయె చాలకాలమున ♦ నున్నశుశిష్యులు వీరతల్లను॥
 దురముగవేచుచుంటమిముఁ ♦ దోఁగొనిరానొగి వీరినంపితిన్॥

చం॥ అనియతినేత తెల్పవిని ♦ యంతటనాభిష గుత్తముల్లరం॥
 బునుబలుభంగు లన్నదవి ♦ ముక్తికినై మిగులంజికిత్సలం॥
 దనియొనర్చి తాపదగ ♦ దంబులవంబుశమింపమిన్నఁకు॥
 న్లనిసమరులెయు విమ ♦ నస్కృతనచ్చట నెల్లర త్తతీన్॥౨౪॥

శం॥ కలఁగినయెడఁదలుగల వె॥ జ్జులనయ్యమిశేఖరుండు♦సూచిమిగు
 లనిస్తులమైనయట్టియాదర॥మలరంగవచించెనిట్టు♦లన్వారలకున్॥

—♦అనుపశాంతరోగుఁడయి శంకరుండు వెజ్జుల సంపివేయుట.♦—

గీ॥ భిషగ్గీశ ప్రివరులార ♦ పెద్దపొద్దు జరిగెఁగదహృత్కింకనై
 యరుగుదెంచి॥ నట్టిమీకిట నకట! గే ♦ హములకరుగుఁడిం
 కనితరాయువులగుమి♦ రిచటినుండి॥

॥౨౬॥

సీ॥ విరహాతురులగునె ♦ య్యురుతోవఁగనులుంచి; దినములలెక్కిం
 చి ♦ కొనుచునుందు॥ సహజంబుగనెరుగ్గ ♦ జనమాటజనపన
 మీరులేమినిజాల♦నెనయవెతను॥ రోగులుగదమునో♦ ర్వుకొనఁ
 జాలకమీదు; నికటంబులను మిమ్ము ♦ నెమకుచుందు । రొడ
 యఁడెయగురక్ష ♦ కుఁడునిక్కముగ మీక ; తఁడుమీవిదేశ
 యా ♦ త్రినువినునెడ॥

గీ॥ నక్షత్రాంశు గానరో + మాధ్యుడగుచు | ననిచ జీవికనిడఁచు
వా + హములపగిది | తేఁడుచల చిత్తుడన్యఁ గూ + ర్చెడిని
వెజ్జ | గాన మీగేహములకువే + గఁజనుటొప్పు॥

ఉ॥ దేహికిసంభవంబు జగ + తిన్నిత్తకర్తృకమాఁజుఁడియనం |
దేహముగారహించును ను + ధీవరులార ! తదీయక్షభ |
వ్యేహనెసంగు వైద్యులనె + యెన్నఁగనీజనితమ్ము వైద్యని |
దూవ్యహములేక వ్యర్థమగు + నుర్వరదేహికివెజ్జవిష్టుడౌ॥౨౦॥

చం॥ అసవుడు వారలయ్యతిచ + యాధిపుతోనని రెట్టులార్యమీ |
దునిడినిదేశమేనియును + దోపదవాస్తవ నుక్కతానమి |
మ్మునువిడనాడి మామదులు + పోవఁగదక్షతనూన వెట్టుగో |
దునొక ! నుబుద్ధినాకమును + రోసిధరాస్థలిచేరనే గఁగఁ॥౨౧॥

కం॥ పరవృత్తులమగుటను యతి | పర ! తప్పదుమాకుఁ జను
ట + వచ్చినరుజయుం | దఱుఁగకయెపోయెననివం | దురుచుభిషగ్వరు
లుచనిరి + తోఁబురములకున్॥ ॥3౦॥

చం॥ అవనిఁబ్రసిద్ధులై నభిష + గగ్నోలకెల్లర కార్షవీలుగా |
కవిపులమై భగంధరము + క్రమిమై గలింపసంయమి |
ప్రవరుఁడు దానికోర్పుచుఁది + రంబును మేనివసునృమత్వమం |
తవిడిచిలోనఁ దాఁదలంచె + దర్పకసూదను భక్తమోదనున్

శంకరుని చనువున నశ్వినీదేవతలేతెంచి రోగనివృత్త్యుపాయముఁ దెలిపియరుగుట.
కం॥ ఇంచువిలుకానిఁ గన్నునఁ | ద్రుంచినవేలుపు యతీశ్వ + దుని
భక్తినిమ | నిుంచిరుజనెన్నఁ గనియ | మించివెసంబంచెఁబేర్చి +
మెయినాశ్వీనులన్॥ ॥3౧॥

చం॥ స్మరహరు శాసనంబున వె + సన్దిజవేషము లూనిపొత్తము |
ల్లరములఁబూనియంజనము + కన్నులఁగ్రాల నుబాహులాశ్విన |
ల్లరణికిడిగ్గిసంయమి వి + తానశిఖామణిఁజేరి విస్తృతా |
దరముననానుధీఁదుఁగని + తద్దులువారలు పల్కరిగతిన్॥32॥

ఉ॥ ఈ రుజయోయతీంద్ర ! శర + కృత్యజనించుటచేఁ జిక్తకుం |
క్షిణదు దీనివేగముగఁ + డీర్పవలెన్నరమంత్రీ శక్తినిం |

- ప్రిహివారు దెల్పి నుయ + మీందునియానలీబూనివచ్చునా |
 దారినెట్టి యేగిరిము + దంబెనలంబొ వలంగన త్తతీన్ || 38 ||
 —నమ్రపదుజపప్రభాడమున నభినవగుత్తుడు మృతినొండ శంకరరుజానివృత్తి—
 చం॥ పిదపసరోజపాదుడు జ + పించెవెసందనయొజ్జడై నయు |
 దదముశమింపఁ జేయటకుఁ + గాఁబరమంత్రము జాతరోషఁడౌ |
 చుండగదుసుమ్ము నీకిదను + చునిపువర్గమునందుఁ గూడఁబే |
 క్కిండనరునార్యసామంతునె + టిందనుఁబల్మరు నడ్డుచుండినన్ ||
 చం॥ కమలపటంపునిష్ఠ యెసఁ + గనొప్పరించెడు తజ్జవప్రభా |
 వమునభగంధరంబును న + వార్యమహారుజ సయమిందువీ |
 డిమొనసనీచుగుత్తుని వ + డిన్మృతినొందె నతండు బుద్ధిపూ |
 ర్వముగ మహాత్ములందు నవ + రాధమొనర్చి సుఖంపనేనికా ||
 ఉ॥ ఆశ్రీవవారిజాభివృద్ధి + దాంబుధిదేలఁగ వేగభూరిం |
 గశ్యమః బాసిస్సుయమి శి + ఖామణి శంకరదేశికుండుదా |
 విశ్రుతసౌఖ్యముంగని ర + విప్రతిముండయి దుష్టకాశికా |
 ఘశ్రుతిభీకరోక్తులఁ బ్ర + కాశితేల్పులు మెచ్చనంతటన్ ||
 శా॥ స్వస్థుండై యమిసార్యభాముడు నిజ + ఛాత్రాల్లికదైవతని |
 ద్యానేమస్వకభావ్య సంచయరహ + స్సార్థంబు బోధించుచం |
 తస్థస్వానుః వంబునందుచుఁ బ్రమో + దస్వాంతుండై దేశికా |
 గ్యోస్థానంబు నలంకరించెవిబుధ + వ్రాతంబు మెచ్చంగడున్ ||
 —శ్రీశంకరయమికి గౌడపాద మహాయోగిందుని చర్యనంబగుట—
 మ॥ సుమన స్తవ్రుడతండుగాంగ పులన + క్షోణీస్థితుండౌచుబ్ర |
 హ్మముధ్యానించుచునొక్క సాయమునదా + మందాకినీపూరసం |
 గముచేనార్ద్రములైన తెమ్మెరలసాం + గత్యంబునుంబూనివ |
 చ్చుమహాత్ముం గనెయొగవేదినిచయే + శుంగౌడపాదాభిధున్ ||
 ఉ॥ విచ్చినతెల్ల తమ్మిదగు + విస్ఫుటమా ఛవిలోడనేస్తము |
 వైచ్చుగసల్ప నౌరుచివ + హింశకరస్థకమండలంబుతో |
 నచ్చుగసాంధ్యరాగమున + సంతటనెట్టగఁగ్రాలు నాతటి |
 త్వచ్చతుర్హారలీలను ని + తాంతముఁదాల్చినవాని మానినిన్ ||

మ॥ అరుణాంభోభవ బుద్ధి నెల్ల కడల ♦ స్వాస్తంబునం దున్నమిం
చురన సావ్ద పరద్విరేఫముల దా ♦ సాంపై స యామండలి ।
స్థరముంబోల్పంగనై న యంగుళిచయా ♦ గగ్గిస్తార్త రుద్రాక్షమా ।
లరహిన్మాటికిమాటికి న్మిగుల హే ♦ లందిప్ప వాచయమిన్॥

ఉ॥ అర్యచయోత్త మాంగమః ♦ యై మహిలోన రహించుగౌడపా ।
దార్యనికాటుఁ డమ్మికవ ♦ కంతటశ్రేద్ధయు సంభ్రమంబసం ।
వార్యసుభక్తియున్గను వి ♦ భాసిలఁగొల్చి వినముఁజై సుధీ ।
ధుర్యఁడునిల్చెఁ గేల్కవసు ♦ దోయిలఁజేసి తదగ్రమందునన్॥

గీ॥ పాలసంద్రంపుటలలయ ♦ బోలుసత్కృత । పేక్షల యతీంద్రుఁ
డడుపుచు ♦ నెల్లదిశలబలువరుస వెన్నెలను డెల్లఁ బటచుచా
ర్య । పాదుఁగనివల్కెనిటు గౌడ ♦ పాదగురుఁడు॥ ॥౪౩॥

సీ॥ ఎఱిఁగితేవత్సనంఁసృజినిబాపెడుహృద్య; విద్యనీ వెల్లగో ♦ విందు
వలనఁగుదిరిచితే శాస్త్రుఁగు ప్తగచ్చిన్నిత్య;విమల వేద్యార్హత ♦
త్వమునుబుద్ధి, గెలిచితేనిత్యవై ♦ రుల నెల్లశమదమ; ప్రముఖ
సదుణసంఘ ♦ బలముఁబొంది । సాధించితేసాష్ట, సరణియోగం
బుఁజి; త్తముసాధువగుచుఁ జిఁత్తప్రము గన॥

గీ॥ గొలిచెదరె యాశ్రయ దేశి ♦ కునిసుభక్తి । స్వామరక్తులునువి
రక్తు ♦ లై శమదమ, యుక్తులై సంతతము శ్రేద్ధ ♦ నొప్పివినయ ।
కలితులై తత్త్వ సుజ్ఞాన ♦ కాములగుచు॥ ॥౪౪॥

శా॥ ఖ్యాతీస్థితఁడు శంకరార్యుఁడట త ♦ న్నా గౌడపాదార్యుఁడ ।
దైతాచార్యవరేణ్యుఁ డత్తజీసము ♦ ద్యత్యేమఁబ్రేక్షింపవి ।
ఖ్యాతోరుస్థిభక్తి జాశునిచయ ♦ వ్యాప్తాక్షుఁడై యంజలి ।
న్బాతంబాశిరమందుఁగీల్కొలిపియ ♦ పూజ్యాంఘ్రితోనిట్లనున్

—శంకరుఁడు గౌడపాదగురువరుని బొగడుట.—

గీ॥ అర్చ్యపాదులచేఁ బృష్ట ♦ మైనదెల్ల, నగునవశ్యమువిస్పష్ట ♦ము
గనుమాకు, మహిత ! కరుణార్ధి కల్ప యు ♦ ష్మత్కటాక్ష । పీ
క్షితునకు దురావహా ♦ విషయమున్నె॥ ॥౪౫॥

శా॥ ఆర్యాపాంగ విలోకనంబున క్షణం ♦ జానంతలో మూఁగచా |
తుర్యహోల్లసదుక్తి జాలుడగు మం ♦ దుండున్న పాండిత్యవ |
ద్దుర్యుంఁడొననుఁ బుణ్యనిష్ఠగణమం ♦ దుంబాపిగణ్యుండనం |
వార్యంబొయశమందునిస్సృహులలో ♦ నై శంబుగాఁగొమియున్

శా॥ మేరస్మితినిమిమహా మహిమదా ♦ మేలున్లవంబేనియో |
నూరి శ్రేణి ధిరోవణి ! యెఱుగద ♦ తుండెవ్వడిమ్మేదిని |
నానరజుండగు నప్పరాశరజ సం ♦ జాతుండు సుతుష్టిదా |
నేరాజాత్పర తత్త్వవిద్య కుఱదే ♦ పృథ్వీంబునుం బూనెనాన్ ||

సీ॥ పుట్టుతోడుతనెసం ♦ పూర్ణాత్మసుజ్ఞాన; సిద్ధుఁడొచునుచుదా ♦
సీతాబలంబునఁజేసిదూ ♦ రంబుగాఁజనితోనె; చనెనునెవ్వనిఁ
బరా ♦ శరనుతుండు! పుత్త్ర ! పుత్త్ర ! యటంచుఁ ♦ బొగు
లుచుఁధికరా; గావేశమునఁబిల్చు ♦ చనుసరించె సంచితయో
గభా ♦ వ్యవిధాత పితపిల్వ; నోలినర్వాహంత్య ♦ శీలనమగు ||

ఆ॥ నె॥ యోగభూమినుండి ♦ వేగఁబ్రపంచైక భావమందియే బు ♦
ధావతంసుఁ డఖిలవృక్షరూపుఁ డై ప్రతినినదంబు నొసఁగె
దండ్రిదుఃఖి ♦ మునుపుకొఱకు || ౪౯ ||

గీ॥ దేవ ! యీశ్వర్కు విత్తవా ♦ ధివగునీదు తమ్మికవఁబోలు
పాదయు ♦ గమ్ముమమ్ము వంటిదీనుల కనులదై ♦ వవశతనగు |
నెడలనిదెభక్తుభాగమ ♦ ఊనముకద || ౫౦ ||

శ్రీనాడపాదయమి పరమరుండు సానుగ్రహుండై శంకరుఁ బ్రశంసించుట.

కం॥ అనుచునినుతించుయమివ! రుద్రనిగనుఁగొనిగొడపాద ♦ యోగి
వరుండా; ననమందులేనగవుకడుఁ దనరఁగమధురమగు ఫణితి ♦
డయనిట్లనియెన్ || ౫౧ ||

కం॥ వత్సా ! నీక్కుములై నభ! వత్సద్గుణముల వినఁగనె ♦ పై శమ
శమవ | ధృత్సంయుతునినుఁ గననా! కుత్సాహమదీహాయందు ♦
నుదయించెఁగడున్ || ౫౨ ||

మ॥ మహి విద్యర్థ్యుడవైన నీవెలమిమై ♦ మత్కారికావారిజా।
 తహితార్క ప్రతిమాచ్ఛ భాష్యముఖసద్గ్రంథంబులన్నెక్కుని।
 పుహనేహ స్రచిఁగించినాడవనుచు ♦ న్గోవిందుచేవింటిహృ।
 ప్రహృరజ్జాతుడనౌచు నీకడకు న ♦ తాన్! యిప్పుడేతెంచితిన్।
 — ♦ శ్రీ గౌడపాదులు శంకరవిరచితభాష్యంబులుఁగాంచుట. ♦ —

మ॥ ఇటుస్పష్టంబుగఁబల్కు గౌడపదయో ♦ గీటాన్వామికంతననము।
 త్కటనమృత్వమెసంగభాష్యము సమ ♦ స్తంబునృతీశుండుదా।
 నటవిన్పించగనమ్మహామహుండు న ♦ త్యంతంబుమాండాక్యగ।
 స్ఫుటభాష్యద్విగోయంబు దావినిప్రహృ ♦ ప్టుండై యిటు
 లాస్కొనున్॥

౧౪

శా॥ శ్రీమన్నామక కారికార్థమును ని ♦ శ్చేషంబుగాఁదెల్పు నీ।
 వౌమాండాక్యసుభాష్యముల్వినటచే ♦ నౌసంప్రమోదంబున।
 నీమచ్చేఖర! ప్రోత్సహించెడుఁ గడు ♦ న్నీకు న్వరంబీయఁగా।
 భూమిస్థావునఁ గోరుమా వెనవరం ♦ బు న్నాదునాకిచ్చెదన్॥౧౫

మ॥ అనుపర్యాయ శుకర్షి గౌడపదున ♦ య్యత్యగుర్యుఁడీక్షించి తా।
 ననునో దేశికవర్య! నిష్కలమి ♦ ర్త్యాగ్రిష్ట! గాంచంగనై।
 తిని నేనింతకు నెక్కువరముక ♦ డ్దేయెను న్నానుచిం।
 తన మశాంతము నీదుభారిదయఁ జి ♦ త్తత్వంబును
 బొందుతన్॥

౧౬

మ॥ అనుచు న్నంకరసంయమిశ్వరుండు దా ♦ నర్థింపనట్లైతమం।
 చునపాస్తైహికమోహుడౌ నమరణే ♦ శుండంత సంతర్థినిం।
 గనెనయ్యత్తమవృత్తమున్మిగుల వే ♦ డ్కన్వీయశిష్య
 వ్రజం। బునకుందెల్పుచు నయ్యెడన్గడపె న ♦ ప్పూజ్యాంఘ్రి
 యారాతిరిన్॥

౧౭

ఉ॥ భాసురచిత్తుడైన యతి ♦ వర్జ్యుండు వేకువమేలుకాంచి నన్ది।
 ర్వాసధుని నన్వశిష్య నికరంబులతోడుతఁగుంకి నిత్యము।
 న్నావినొనర్చి తత్తమము ♦ నన్వసియించె సుబుద్ధిమెనిది ।
 ధ్యానె నలాలసుండగుచు ♦ నప్తునినంబడెవార్తయొండిటుల్॥౧౮

- శ్రీశంకరుడు శారదాపీఠమున నధిష్ఠింప శిష్యులతోఁ గాశ్మీరమునకు వచ్చుట.
 11. పొగడంగఁదగును జం ♦ బూదీప్రమిలయందు; భరతఖండంబు
 ను ♦ ప్రధితమందు | మిగులనందెలమిఁ గా ♦ శ్రీదేశముసెం
 దు; జానగునట్టి దే ♦ శంబునందు | వసియించువాగధి ♦ శ్వరి
 యశా శతానందు; సతిశారదాఖ్యుఁడ ♦ త్వనసమ్ముందు | వాసిమాం
 బుప చతు ♦ ద్వావరంబులను నిందు; నిమలసర్వజ్ఞపీ ♦ తమటనిందు |
12. మది నుజనులందు సర్వజ్ఞుఁ ♦ జ్ఞా బుధేందు | న కె యధిష్ఠింప
 నర్హమొ ♦ డ్లకదిపొందు | టకునశక్యము నాల్గుకా ♦ ప్తలను
 నుందు | రలఘుమతులై నబుధులు వా ♦ కిగులముందు || ౧౨
13. పాచిఁబాచ్యులుఁ బశ్చిము ♦ ల్పశ్చిమాశ | సౌ త్తనీయులు
 దీచిని ♦ హ త్తియుందు | తెఱతురఖిలజ్ఞులే ద్వార ♦ మురు
 మతులయి | దాక్షులుపినద్ధమగుదానిఁ ♦ దగరు తెఱువ || ౧౩
14. ద్వావరంబయ్యది దాక్షిణాత్యము పిన ♦ ధ్వంబౌనజనంబుఁగా |
 శ్రీరంబందుననుండుఁగావునఁ బరీ ♦ క్షింపంగ దాక్షుల్బుధు |
 త్తేరన్నట్టి జనశ్రుతి నిష్ఠలము ♦ స్థిలంబౌనర్చంగఁజే |
15. వీరాజత్పదనంబుఁగూర్చి చనెన ♦ విజ్ఞుండుఁ బెద్దుప్రత్యోక్త || ౧౫
16. సన్యాసదంష్ట్రా ప్రి ♦ ఛండా యుక్తస్ఫూర్జ; దతిధయంకరనిజా ♦
 న్యధితమూర్తి | దుర్వాదినిచయ సిం ♦ భుర సంఘకర్తర్వ;
 నితావణాత్త ని ♦ ద్విద్రీక్తిరి | ఛిన్నాశ్రితార్తి య ♦ శేషజ్ఞతా
 స్ఫూర్తి; ఘనతరివేదాంత ♦ గహనవర్తి | శ్రీశంకరార్య దే ♦
 శివవర్య మృగచక్రి;వర్తి యద్వైతభా ♦ వప్రవర్తి |
17. ద్వైతగహనవర్తి ♦ దంతిసంఘములార! | మీదు మోక్షముఁ
 జేల్చి ♦ మెనవుకొఱకు | నేగుడెంచు నిష్ఠ ♦ డెదురుగాఁజనక
 చ | నుండు దూరముగను ♦ నొండుకడకు || ౧౭
18. గండములగ్రీక్మఁబడు ♦ మోషు మదగంధమున;
 గండుమగతుమ్మెదల ♦ దండుకలఁవంగఁ | బెండువడునేనుఁగుల ♦
 తండములపైఁబడెడు; దండిహరినక్కఁగన ♦ కుండునటువిద్వ;
 త్కండముల యాఁదలలఁ ♦ దాండవమునల్పుచు న; జాండ

మునుగొమ్మెను న ♦ ఖండమగుకీర్తి నైండుగ సతంబెనఁగు ♦
 దండికులనేత తన; నిండుమనీచునిఁ గ ♦ నఁడెపునునేనిఁ || ౬౩
 మ॥ అనుచుదైయుననెంచ నాశ్రయసమూ ♦ హంబెల్లఁ దోగఁగవా |
 సిని శ్రీశంకరదేవీకేందుగఁ జెన ♦ స్మృదక్షిణదావర భూ |
 విని దాఁజేరి కవాటచుంజెఱచి నె ♦ మ్మిన్లోబవేశింపఁబో |
 వనితాంతకుగ్రహంబునఁజుటచొ ♦ వాదివృజంబిట్లనె || ౬౪
 -♦ సర్వజ్ఞపీతమధిష్ఠింపఁబోవు శ్రీశంకరయమిందుని వాడులకోధించుట. ♦ -
 గీ॥ దండియుండుము నీకిట్టి ♦ మెండుసంభగి మంగళట! యేటికిచట
 క ♦ ర్జంబునీ క! దెద్దియో తెల్పుమల్లనఁ ♦ బద్దకోర్కె! సం
 భగిమంబున నిలలోనఁ ♦ జక్కఁబడునె? || ౬౫

చం॥ ఎఱుంగుదునెల్ల లేదులవ ♦ మేనియునాకెఱుగంగరానిదె |
 వ్వరయిన నాదులోతుఁగన ♦ వచ్చినవచ్చుతనంచుఁ బెత్కడే |
 నిరయముమై సమున్నతిని ♦ నెమ్మనమందునఁగోరు నీవు మా |
 కురుచిరమా పరిక్షనిడి ♦ గోనిలయంబున కేగుమంతట || ౬౬
 -♦ శ్రీ శంకరగురుండు తన్నడిసవారికెల్ల సమాధానముఁజెప్పట. ♦ -
 కం॥ అనిపల్కువారికుత్తర! మునిడంగా నిలిచె యతివి ♦ భుండు
 మ్రోలను నం | తనె మఱ్ఱావోక్తి కణా | దనియతుఁడిట్లపిగెఁ
 దన మ ♦ తరహస్యంబు || ౬౭

శా॥ ఓదండిపరమాణుయుగ్మమది సం ♦ యోగంబునుం బొందఁగాఁ |
 గాదే కల్గెను సూక్ష్మమాద్య్వణుకవి ♦ ఖ్యంబంచు మాదా
 మతం! బాదీవ్యద్వ్యణుకాశ్రితాణుతకునా ♦ నాజన్మమెద్దాన సం |
 పాదింపంబడె? దెల్పుమల్పుఁగనిను ♦ న్భావించునేఁగానిచో ||

చం॥ అనవిని దండినేత పర ♦ మాణుగతంబగు ద్విత్వసంఖ్యయే |
 తనరును గారణంబును న ♦ తంబును నాద్య్వణుకంబునందునో |
 యి! నెగడు నాయణుత్వమున ♦ కెన్నఁగనంచు వచింపఁగాఁ
 దనం! తనె మఱలెనణాదమతఁతామరసాలయవిన్నఁబాటు తో ||

ఉ॥ ఆయమివర్చ్యతోడననె ♦ నంతట నారలలోన నున్ననై |
 యాయి గుఁ డాత్మగర్వఁడయి ♦ యాకణభుజ్భృతమందు కన్నవి

జేయవిశేషమెద్దియు వ ♦ చింపుము గౌతమపక్షము క్రికి ।

వోయతి! సర్వవేదివయి ♦ యున్నెడ నావును దండిపుండనుకా॥

మ॥ అగుఁ గాణాదమతంబునందు గుణసం ♦ గౌత్యంతనాశంబు
తా॥ నగుచో వాకసమట్టులుంటయె నుమీ ♦ యౌ ముక్తితా
నక్షపా॥ దగవూ పక్షమునందు నట్లె గుణసం ♦ భా భూరినా
శంబు తా॥ నగుచో మిన్నట్టులుంట ముక్తియగు నూ ♦ సానం
దనంవిత్కయై॥ 20

సీ॥ ద్రవ్యంబు గుణముఁగ ♦ ర్మమును సామాన్యంబుఁ; బ్రవిశేష
మును సమ ♦ వాయమును న భావంబు సనెడు స ♦ ప్రపదార్థ
ములు కణ; భుక్పక్షమున గౌత ♦ మునిమతముఁ; నగుఁ బ్రచూ
ణముఁ బ్రమే ♦ యము సంతయముఁ బ్రయో; జనము సిద్ధాంత
దృ ♦ స్థాంతములు న॥ వయవముఁ దర్క ని ♦ ర్ణయవాదజల్పని;
తండహేతవాభాసలంబు నెపము॥

గీ॥ జాతీయును నిగ్రహంబును ♦ స్థానము ననఁ దగు పదార్థంబు
లవాని॥ తత్త్వమెఱుంగు॥ టనగు నిశ్చేయసావాస్తి ♦ తనరుఁడెంట
విశ్వసునిమిత్రహేతువై ♦ యీశ్వరుండు॥ 21

కం॥ అనుచు న్యమివద్యుఁడు తె॥ ల్పిన నై యాయుకుండకండు ♦ విని
తద్వాక్యం॥ బురు గరము మెచ్చుచును మె॥ టనె మఱలెనిరో
ధమునున ♦ టన్నాని తగక॥ 22

ఉ॥ అంతటఁ గాపిలుండతిర ♦ యంబున వచ్చి యతీంగునన్దు చి॥
ల్లెంతయు రోషమూని యనె ♦ నీవిల సర్వవిదుండవేని ను॥
స్థానముతోడఁదెల్పుము వె ♦ నన్విదధిష్ఠిత యోన్వయత్రయో॥
యం మహేతువౌ ప్రకృతి ♦ యూపయిలోనికి నీకునేగనె॥

మ॥ అనుచు సంయమి ప్రకర ♦ నాథుఁడు వల్కెను “విశ్వయోని”
వా॥ గా విఁజిల్లు నాప్రకృతి ♦ కాపిలపక్షమున నన్వయత్రయై॥
తావివిధాకృతి శ్రీతతిఁ ♦ దాల్చు గుణాత్మికయంచు నొ॥
దావలమైన యిట్టివర ♦ తంత్రయ వేదశిరోమతంబునకా॥ 23

కం॥ ఇటువల్కు సంయమిందుగిని పటుతాస్పదమైననూక్తిఁ ♦
బలుతేఱఁగుల ను త్కటముగఁ బొగడుచు నతఁడఁ యొప్పుట
వాసినిలిచె మఱొక్క ♦ చోటనడఁకువక॥ ౭౬

గీ॥ కరము బాహ్యార్థవిజ్ఞాన ♦ కప్రిశూన్య వాదముల మేదినిని
ఖ్యాతి ♦ నాగు బాధు లడ్డిరయ్యతిని సగర్వ ♦ లై పరీక్ష
నిచ్చి దేవ్యాలయంబున ♦ కేగుమనుచు॥ ౭౭

మ॥ పరఁగునొండు విధంబులన్నిగులఁ దా ♦ బాహ్యార్థవాదంబు స
త్వరహారీతియతీ! తదంతరమును ♦ న్వాక్రుచ్చి మీదేవతా
వసద్దంబునకేగుమాపయిని న ♦ ద్వైతంబుకన్న న్వసుం
ధర విజ్ఞానవివాదమందలి విభే ♦ దంబెద్దియో తెల్పుచుక॥

కం॥ అనుచున్వారలు ప్రశ్నిం! చిన విని సంయమివరుండు ♦ జిటు
నగవాన్యం! బునఁ దనరఁగఁ బ్రేక్షుత్తర! మును జెప్పఁదొడంగె
నిట్లు ♦ బుధులెదమెచ్చుక॥ ౭౮

మ॥ అనుమానంబున గమ్యమాసతము వే ♦ ద్యంబెల్లనంచున్వచిం
చును సౌతాంత్రికుఁ డక్షిగమ్యమెయటం ♦ చున్నట్లు వై
భాషికుం! డనిశంబు న్నణభంగురత్వము సమం ♦ బా, వారి
యారెంట, వే! దనవేద్య ప్రవిభాగముక్తమగు భే ♦ దంబెంత
యోజింపఁగక॥ ౭౯

కం॥ విజ్ఞానవాదియొప్పెను! విజ్ఞానంబునకు డ్దేశిక ♦ విస్ఫారతనా
త్మజ్ఞానముస్థిరమనియనె! విజ్ఞాన వేదాంతవాది ♦ వినుమొక్కఁ
డిదే॥ ౮౦

చం॥ అనవిని వారువేతోలఁగి ♦ రంతట దిగ్విసనానుసారియై
చనుజనుఁడేగుడెంచి యతి ♦ జాలవిభుంగని నీవ్రమామతం!
బునఁగల కాయశబ్దముల ♦ ముంగలిశబ్దములూకుదేని వా
కొను మొగి సర్వవేదివయి ♦ యున్నెడ నావిః కండిపుండరుక॥

గీ॥ వినుము రుచియించెనేని వా ♦ కొనెదఁ గాయ! శబ్దపూర్వస్థ
శబ్దవా ♦ చ్యముగ జీవ! ముఖ్యపంచకమనుచుఁ జె ♦ ప్పదు
గళస్త! జై నమతమున నడుగుమీ ♦ వైన దెఱుంగు॥ ౮౧

చం॥ యమివరుఁడిట్టులు త్తరము ♦ సయ్యెడనీయఁగ నేతొలంగి రా|
 కుమతులు జై నులీగతి న ♦ కుంతితయుక్తి మదుక్తిపాలి నా|
 హ్యమయినవాది సంచయ మదంతయువేగఁ దిరస్కృతంబుకా|
 న మరినజై మిసియుఁకొకఁ ♦ డయ్యమివర్యునిఁజేరి యిట్లును॥
 గీ॥ యమికులవరేణ్య! జై మిసి ♦ యమతమందు| ద్రవ్యమొక్కొ
 గుణంబూ శ ♦ బ్రహ్మరూప! మెద్దియో చెప్పమో పెద ♦ వేనిఁ
 బిదప! నాలయములోని కరుగుమీ ♦ వర్తతఁగని॥ ౮౫

ఉ॥ నావుఁడుబల్కు సంచయమి జ ♦ నప్రవరుండు శ్రీహాభివేద్యవ|
 ర్ణావళియెల్ల నిత్యమగు ♦ నారసిచూడఁగఁ దత్త్వరూపమాఁ
 గావున శబ్దజాలమును ♦ గ్రాలునిజంబును ద్రవ్యసంగతం|
 బై వసుధాస్థలి స్సతము ♦ వ్యాపకమై తగువర్ణవారమున్॥ ౮౬
 గీ॥ ఇట్లు ప్రత్యుత్తరంబును♦ నెల్లశాస్త్ర| ములనొసంగిన యయ్యతి ♦
 పురకునెల్ల! రుదగఁబూజించి యిడిరి త ♦ ల్పుఁడెఱచి వెసఁ|
 డెన్ను గుడిలోనికరిగె య ♦ తిపుఁడునంత॥ ౮౭

—♦ విజితవాదియైన శంకరుఁడు శారద ప్రశ్నకు సమాధానమిచ్చుట. ♦—

మ॥ తనకేల్దిమ్మిని బద్మపాదుఁగొని వి ♦ ద్వాభద్రపీఠంబు నె|
 క్కునెడ నివ్వద్యరుఁడైన శంకరయమి ♦ ట్కోణీభవుండేగునం|
 తన నంగోక్తినిబల్కె నబ్జభవు కాం ♦ తారత్నమాశారదాం|
 గన యాదండివఁడైవ్యతోడనిటు వేగందానివాఁంచుచున్॥ ౮౮

మ॥ తనరెన్నున్నె యమింద్ర! నీకలుల వి♦ త్వంబెంతయుందాఁబగి|
 ట్తును నీవన్నిటనందుకారణమున ♦ గ్లాకున్నచో నావిరిం|
 చనురూపాంతరమైన మండనవిశే ♦ షజ్ఞాగ్రగణ్యంబు మే|
 దినినీకెట్టుల శిష్యనర్యుడయి భక్తిస్సేవఁగావించెడిన్॥ ౮౯

మ॥ ఒకసర్వజ్ఞతయే యతిప్రవర! కా ♦ దూహింపఁ నీరంబును|
 త్సుకతన్వంటనె యెక్కహేతువగు సంచ ♦ శుద్ధత్వమునూడ నీ|
 నికి నావశ్యకమద్దిలేదో కలదో ♦ నీకున్విచారింతు నూ|
 నకు ఖింసాహాసముండు మొక్కక్షణముం ♦ దస్కన్నుధీకుండవె॥

చం॥ వెలఁదులలెన్నఁబొంది యర ♦ విందశరొదుకలారహస్య కా।
 శలికినివాసమైతివి ప్ర శస్త్రమునౌ యతిధర్మమందు నీ।
 వలరుచు నెట్టిసికు నెటు ♦ లర్హతగల్గెడి నిట్టిపీఠమె।
 క్కలలినశేషవేత్తృతయె ♦ కాదిట శుద్ధతకూడహేతువా॥ ౯౦

శా॥ ఈసంప్రశ్నకు నుత్తరంబునిపుడి ♦ విష్ణుంతసర్వజ్ఞపీ।
 తాసీనత్వమునందు మిందుకదీ ♦ వ్యధ్యవ్య పీయూషహ।
 రాసార ప్రతిమశ్రవోమధురశు ♦ భ్రాప్రాభవా! యన్న ని।
 ట్లాసంయమ్యధితేత పల్కునపుక ♦ య్యంభోజ భూపన్నితోన్॥

శా॥ అంబా! సందియమంద నీమెఱుని జే ♦ యన్లేదుసుంతేనిఁబా।
 పంబున్నట్టిట యాదినేటిదనుక ♦ న్భావింపఁగా నీప్రపం।
 చంబంద న్యశరీరసంశ్రయమున ♦ న్నాధీప్యణీ! యెట్టిక।
 ర్మంబున్జేసెనౌ దానలిప్తుడగు నా ♦ మర్త్యుండొరుండిమ్మహిన్॥

కం॥ యతివర్యుడిప్పగిది భా । రతిఁ దనయుక్తుల నిరుత్త ♦ రచద
 న్గాజే! సి తగస్సర్వజ్ఞమహా! న్నత వాక్సింహాసనంబు ♦ నంద
 గనంతన్॥ ౯౧

శ్రీశంకరగురుపార్వతీమని సర్వజ్ఞ శారదాసింహాసనాధిరోహణమహాత్మవము,
 నీ॥ కడుభక్తితోఁ దోట ♦ కప్రభ్యుఁ డంఘ్రిపా! ధోజాతములకుఁ
 బా ♦ దుకలఁదొడుగఁ గోవిదసంచయా; గ్యుఁడగు సురేశ్వ
 రుం; డభినుతించుచుఁ దన్ను ♦ సనుగమింప! శస్త్రచరిత్రుఁడౌ ♦
 హస్తామలకుఁడు శి; రమున సితాతప ♦ త్రంబుఁబట్ట! విష్ణు
 మిత్రజ్ఞాన ♦ వృద్ధలెంతయుఁ బామ; రంబులనూని పా ♦ ర్వ
 ములవీవఁ।

గీ॥ బిద్విలాసప్రముఖులైన ♦ శిష్యులెల్లఁ దోడవినుతించుచును
 రాఁగఁ ♦ దోయజపదు। రాజితకరంబుఁగొని శంక ♦ రయతి
 చక్ర! వర్తి సర్వజ్ఞపీఠంబు ♦ వానినెక్కె॥ ౯౨

చం॥ శమివరుండొప్పెనప్పగిది ♦ సర్వవిదాసనమెక్కి తాబుధో।
 త్తములును నల్వరాణియుము ♦ దంబెదలంబొదలంగ శౌరవిం।
 పమును కహాలముఖ్యులగు ♦ పశానులు గార్గియుగౌరవింపవా।

సముద్రము యాజ్ఞచక్రముని ♦ సింహానిమాదిగఁ బెద్దగఁదె
 వెక్కఁ॥

నాదప్రభాత వి ♦ నోదుతా ప్రతివాది; బుధులతోనగువాద ♦
 మునఁబొసఁగిన దుర్వారతర్కసం ♦ దోహంబుఁ బొలియింపఁ;
 గా న్నితంత్రములై ♦ క్రాలునట్టి ధాటులచేత వ్యా ♦ ప్తంబు
 తాదికలెల్లఁ; బ్రకటమహత్త్వము ♦ పన్యసింపఁ సర్వజ్ఞ! నీవె
 యా ♦ సనమునందు వసింపఁ; దగుమపు బహుమాని ♦ తగుణ
 యుతుఁడ!

మమఁబురుగుల వెలఁచుక ♦ యధికముగని శాలసూక్తిసమో
 ఘను ♦ హ్లాఘయెసఁగఁ సన్నుతింపంగ సంయమి ♦ చక్రివర్తి॥
 శారదాపీతవాసమె ♦ సంగమిగుల॥

అక్షిపానునికథ ♦ యాత్రినొక్కటడాగె; నెలమిఁదొలంగికా ♦
 పిలియుచుల్లె మున్నభగ్నంబయ్యుఁ ♦ బొలిసెఁబ్రభాకరో; క్రము
 తోడ భట్టపా ♦ దప్రవాదఁ మపనిఁ బాతంజలం ♦ బందెనంత
 ధ్వి; గాఢాదమతమదె ♦ క్కశికొచనియె! వేదబాహ్యంబైన ♦
 భేదవార్తయటన్న; వినఁబడదయ్యె ను ♦ ర్వినిలవంబు॥

మధ్దతారులతోడ న ♦ త్యున్నతముగఁ బ్రహ్మ విద్యా గురుని
 కైస ♦ ప్రకటవాదఁ మనెను జూదంబునందు మ్రో ♦ యంగఁ
 బడిన! దుందుభిప్రోద్ధధింధిమి ♦ క్రిందుకొనియె॥

కణభంక్రవాదమె ♦ క్కడమెప్పుఁగాసిల; వచనసురచనంబు ♦
 నటలెనెచటఁ దగునెలనక్షపా ♦ దప్రవాదంబెసఁ; గడునంధ
 యాయోగ ♦ కంధయేడ! వీతప్రభావయా ♦ ద్వైతవార్తయ
 దేడ; తునణకవివృతియె ♦ చ్చటరహించుఁ గడునల్పమా ప్ర
 భా ♦ కరసమీరితమేడఁ; గాఢమ? భట్టప్ర ♦ ఘట్టమునెట॥

దుష్టపాపండుహృదయసం ♦ దోహమనెను! చీకటిపడంపనుష్టు
 ర ♦ శ్మియయినట్టి శమినిచయచక్రివర్తియా ♦ శంకరగురు॥
 శారదాపీతవాసమె ♦ సంగుచుండ॥

స॥ ఘనుఁడా శంకరసంయమిశ్వరుఁడు వేగన్సారదాపీఠమె
 క్కినయంత న్వేనమింటనానవన భు ♦ గ్గేవేరితానన్నహా
 స్తనితాంతాహతమై ఘనారనసదృ ♦ ట్టింబై భ్రమిత్సింధునై ।
 చనునుచ్చస్వరపాఠిమందుభిహరి ♦ త్సగఘంబు క్రొమ్మెస్థుడు॥
 చం॥ వెలయఁగ వేల్పులాశచికి ♦ వేలించెట్టుఁగఁగొన్నవాసరం
 బులవఱకెన్ననొక్కవీరి ♦ మొగ్గయులేటలుయ్యమిందుసోఁ
 దలనెదలదు నెంతయు ము ♦ దంబుదభిర్ప గఁ గల్పవృక్షజం
 బులగు సుమంబులన్గురిసి ♦ మోగిసిరి మింటనెసంగి తూర్వముల్
 ఉ॥ సర్వవిదాననంబు నిటు ♦ సయమి శేఖరుఁడెక్కెందుష్టిదా
 నుర్వరనై జనన్మతన ♦ మున్నతి గోరుచుఁగాని మానపు
 న్నిర్వృతిఁగోడిగాడిటువి ♦ నేయులతోనటఁ గొంతకాల మా
 సర్వోదగ్యుఁడుండె విలసచ్చశ్చేభస్మిభసత్ప్రభావఁడై॥౧౦౨

సురుసార్వభౌముని ఒదరికావన ప్రియాణము.

గీ॥ యతివరుఁడు ఋశ్యశృంగా శ్రీ ♦ మాదికముల నెలమిని సురే
 శ్వరాది శి ♦ ఘ్యలరు గొందఁ టినినిలిపి యంత శిష్యులై ♦
 తనరుకొందఁ టనుసరింపఁగ బదరికా ♦ వఁముఁజేరె॥ ౧౦౩
 ఉ॥ రంజనఁబాసి శాస్త్రునిక ♦ రంబునువీడి యటన్వసించు పా
 తంజల తంత్రనిష్ఠతలు ♦ ధసృకరంబున కయ్యతీందుఁడు
 స్మంజులమైన పేర్మిని న ♦ మంజనమౌ గతిసూత్రభాష్యమా
 జంజయమంది బోధగవ ♦ చించుచుఁబుచ్చెను గొన్నిఘసృముల్
 తోటకము॥ చలినిగ్గులఁజేసి ప ♦ సందుచకుం దులయానెలమిందగి ♦
 తోడయ వి జ్ఞులఁడెందముల న్నవి ♦ శోభికల న్వేలయించుచు
 నొప్పెఁ బ్రీ ♦ వీణుఁడుదా॥ ౧౦౪

చం॥ కలిమలభంజకంబులయి ♦ గాంగజలప్రతిమంబులై శుభం
 బులయి చెలంగునిట్టి పరి ♦ పూర్ణచరిత్రముల న్మహిన్మము
 జ్వలప్రభుకీర్తిరాశియు న ♦ జసృనుఖండు శివావతారమై
 చెలఁగెడు శంకరాద్యునకుఁ ♦ జేకుతే ముప్పదిరెండువర్షముల్॥

చ॥ కలిమలభంజకంబు బుధః కాండసుభూష్యముము క్తిమూల్యమై
చేలఁగెను నట్టి భాష్యమును ♦ జేసి వెనఁచునిమెల్లధీమ|
స్ఫులనగు పడితాభిమతి ♦ సొంపుగ ముక్తివంబొనర్చెని|
య్యలఁ గువళంబు చోడది ♦ యింకను శంకరుడేమొనర్చెడిక?||

శా॥ కందేందు హృతిహార చందనసుభా ♦ కూపారచౌష్యాగరా|
ణ్మందారేశ సురాళ మాక్తినిభా ♦ మందాచ్ఛక్తి ర్విజ|
ద్భ్రందంబు న్నైలయించె భూరికరుణా ♦ ర్మిశ్చ్యుడైనాన్య|
గ్నిదా| మ్రిందించె న్యమిపుణ్ణాన్వదగు చా ♦ రభ్యంబింకే
ముండెడిక?|| ౧౦౮

చ॥ స్థిరముఘనంబుచౌ తన వ్రా ♦ తిష్ఠుచు దిక్కులకెక్కఁజేసెను|
దురిములు నద్భుతంబులయి ♦ తోచెను చేష్టలఁకల్పంబునె|
ల్లరుగనఁజేసె భక్తజను ♦ లఁస్వరమిప్పితభక్తిముక్త్యవా|
ప్తిరసనొనర్చె ధన్యులయ ♦ తిప్పిభుజింకను గడ్డచేయఁగ?||

శంకరుడు కేదారమున నుష్ణకుంఠసర్మాణముఁ జేయుట.

ఉ॥ భూరిసుభక్తి నాశ్రయన ♦ మూహముతో నరుదరయోగవి|
ద్యావవిభుంకు మస్కరివి ♦ తానశిరోమణి చేరెంతఁగే
దాము, నే మానదన ♦ తాఘనతాపనివార మాపదు
ద్ధాము నిత్యసౌఖ్యనుజ ♦ దప్రతిపత్తివసారమంతట॥ ౧౧౦
చ॥ అటఁ గడుసీతుచేతవెత ♦ నందన రిష్యచయంబుఁ జేర్మిబో|
చుటకు మహాప్రభావ్రుడయి ♦ శోభిలు సంయమిచక్రివ ర్తిహూ
ర్జటివలనచ్చుతప్తమయి ♦ రాబిలు నీరముబాంగోరెను|
త్కటమగు భక్తినచ్చట ను ♦ ధానిధిశేఖరుని స్తుతించితా॥

చ॥ యనిపలచర్మచేత గిరి ♦ జాధిపుడధితుడై స్వపాదకం|
జమునను దుష్టినింగనివె ♦ సప్రహిం దప్తజలాధ్యమాప్రవా|
హమునటఁ బారఁజేసెరహి ♦ నందెను నేటికిఁ దప్తతోయనా|
మమున యతీశ్వరోరుమహి ♦ మన్మహిలోబ్రధితంబొనర్చుచు॥

శ్రీశంకరయమిపార్వత్యముఁ దిలుచ నుకలువచ్చి నతిపదట.

చం॥ ఘనసురకార్యమిట్టలులఁ ద + గంభానరించిన శంకరావతా!
రునియతిపద్యశంకరగు + రునిజితాదిక్కిదోమకొంచుఁబో!
వనరుగుదెంచి రబ్బభవ + వానవవహ్ని హరించువాయుము!
ఖనిఖిలనిర్జరాగ్నియు మ + హర్షులు సిద్ధులుఁగూడితోడరాన్॥
మ॥ మెఱుఁగుండేఁగెలకోటి బోరణము గం + భీరంబుగా నల్పఁబూ
నిరహించెందుచు లెక్కమించితగు మాఁకిన్వద్విమానాని ను!
ప్రదమంగవ్వము నప్పుకాబుధవరు + ల్భక్తివ్యమిజ్జేషు శం!
కరు మందారసుమాలిఁ గొల్చి వినుతిం + గావించిరీతీరుగక॥

సకంద మత్తకోకిలా వృత్తాంచత్ససము.

సీ॥ దీరపోషణ! వామ + దేవ! ను, ధీమహో; జలజంబురం, దని +
శంబు నీవు! నూచుగా నలియించి + మర్త్య స, మానము;
స్థపతోఽతుత; స్వేత + నిల్ప + నెగడి! పూనికంగని పోచు +
పుణ్య ను, మూర్తివై; పరిపూర్ణత, స్మృత + పాలనమును!
దోసఁజేసి పసిద్ధి + తోడగి, దుష్టహిం; సనోకచ్చెకా, ప్రవి +
శదమహివయి!

గీ॥ పానరిచెదవని మిగుల ని + బుధచికాయ! మనవినికొలువఁ, దగు
మతిఁ + గనినె, గాన! శర్వ సర్వంసహారథ + పార్వతీశ! కరుణ
నరు బోవుమా! నీల + కంత! యిశను॥ ౧౧౫

ఇంపతికంచము.

కం॥ అనిశంబు సేవువెతని! లృనెగడి శీతపాలనమును + ప్రవిశద
మతివై! పానరిచెదవనిమిగులవిలు! ధనికాయమనవిని కొలువఁ +
దగుయతిగనితిక॥

(నీసపాదములందాదినుండియే మత్తకోకిలగురులనుబట్టి చదివెకోదగును.)

శ' గుణితము.

చం॥ శశిధర! శాతకుంభనగ + చాప! శివాహృదయాస్వామికి! శీ
తశుభదనత్కృపావితలు + ధపకర! శుకమానిచందన్! పా

దశతపశాఢ్య ! శూరజన + తాప్రియ! శేషవిభూష! శైవహృ
ద్విశేష ! శౌండభావుకవి + ధాయక ! శంకర ! శశ్వదిష్టదా॥

సర్వసి భుజంగప్రియాత కంద గర్భితసీసము.

అదిదేవా, ధరే + శాత్మజేశా నదై; త్యాపహరీ శివా + పాపహరి
సాదరేత్సా, పరా + యాత్మజాభ్యర్చ్యపా; దాబ్జధారి, భవా +
వ్యాశభారి, అనుకొమ్మోహరా + యాత్మభూతాదయా; వ్యాప్త
యచ్చాబకా + భ్యాతకీర్తి అశూన్యా, కరం + బాత్మలో ని
న్నెకా; దా నుతింతున్నదా + దీనవర్తి॥

గీ॥ వేదచయముఖ్య భవ్యద + పాదవనజ సకలలోక పపరశివా +
చ్ఛా; బుధేంద్ర । మోదపరిపూర్ణభాసుర + నాదనిరత! మాని
నిచయ + నయపరిపా + లా; సతులివె॥

(ఇందరి గర్భితములు)

సర్వసిః శాత్మజేశాన దై + త్యాపహరీశివా | శాత్మజాభ్యర్చ్యపా + దాబ్జ
ధారీభవా | ఆత్మభూతాదయా + వ్యాప్తయచ్చాబకా | ఆత్మలో
నిన్నెకా + దా నుతింతున్నదా॥

భుజంగ॥ ధరేశాత్మజేశాన దై త్యాపహరీ; కరాయాత్మజా భ్యర్చ్య +
పాదాబ్జధారి । హరాయాత్మ భూతాదయా + వ్యాప్త! యచ్చా ।
కరం బాత్మలో నిన్నె + కాదా నుతింతున్॥

క॥ వేదచయ ముఖ్యభవ్యద | పాదవనజ సకలలోక + పపరశివా
చ్ఛా; మోదపరిపూర్ణభాసుర | నాద నిరతమానినిచయ + నయ
పరిపాలా॥

గోపురబంధ కందము.

శ్రీ శ ! సమర్పి తకరుణా | రాశీ! నిలలిత పదప + భాగ సరుండ
కై । కైశముల: బాపికొనుటకు | గాశశిరుద్రీయమునను ద + గం
గొల్తునున్॥

(నడిమిని శ్రీనకలప, కొను' అనితేయు.)

పడక్షర కందము॥ పరమదయాకర! దమిపా! దర! దామోదరవ!
పారఁదప్రియదూపా! కరిపోపర మకరా! మో! దరమాపర! పరపు
మయ్య ఁదయ దమిపూపై॥

పంచాక్షర కందము॥ మముమనుపు మయ్యయోనం! యమిపా! పావ
మును మాపి ఁ యయమునిన్నే! సుమినమ్మినాము మాపై!
నమయమునీనెమ్మి మోపి ఁ సాయముసేయన్॥

చతురక్షర కందము॥ నెమ్మనమున నినునమ్మిన! మమ్మున్నెమ్మిద
గనోము! మా! మనగనునీ! మమ్ముననీనామమునే! నిమ్మగుమో
దమ్మగదుమ ఁ నేమనెదముగా॥

త్ర్యక్షర కందము॥ మాయామయ నిన్నేమన! నోయయ్య యో
ముమనినఁనూనిననెమ్మిన్! నాయమ్మా మమ్మోమన! మేయా!
నీయాన నూనఁమేయనయమ్మన్॥

కృతిపతి నామగర్భితరథబంధసీసము.

(ఇది 17 గదుల చాకము)

సీ॥ శ్రీద! సఖ! యలుకఁ జేయకుమేనులే; శమునే నెఱుంగఁ విశ్వమునమం
చి! నమలకృపారసా ఁ ధ్యములై న చూపుల ; నర్మలిదేవనా ఁ
యందుఁగొల్పి ధరధన్యుఁజేయు దే ఁవరపివెయని నమ్మి; నీదరిఁ
జేరితి ఁ నిర్విశంక! భీతినిగడపి యో ఁ పికనిచ్చియకలంక; మతి
గూర్చియోముమా ఁ సతతమునను॥

గీ॥ రహిమనెదనిన్నుఁ గొలుచుచాఁ రవి విధూడు! గణమునిందా
బ్రజ హాసినం ఁ గణితకాయ! జాతికారుణ్యముద్రాఁ ఁ వ్యాగో
నమ్ము! లెల్లకాలమ్ము నీదయ ఁ నుల్లసిల్ల॥

గర్భంధ కర్తృనామ గర్భిత రథ బంధకందము

(ఇది 9 గదుల చాకము—మూడవ చాలుననుప పదము)

కం॥ వేదాఙ్గ శోభనిటలా! యో! దమితో సురలక్ష్మయ ఁ జడిమక
బ్రమదం! బోదమిపా! బ్రహ్మమ్మి! వేదాటిన్ద్యుడోదు! వేదన్దానే!

విష్ణుజానిహిత్యముః శంకరుడు కైలాసంబును జేరుట,

శ్రీ. పరికించిమాడ ని ♦ ద్విరులకెల్లను గారఃబుడవగు నాడిదే ♦ పుర
జప్రసాది విసము ముద్దగఁజేసి ♦ మెనవిస విశ్వర ; తూతత్పరుండ
జా ♦ నేతవీసః కంటిపెన్నంటచే ♦ దుంటవిల్కానిఁగా ; ల్పిర
దుష్టహంతకా ♦ ఘరుడవీసః విశ్వోద్భవస్థితి ♦ విలయ కారణుడ
కా ; శశ్వత్సృజాన భా ♦ న్వరుడవీసః

శ్రీ. కయనముల మాటలొప్పును ♦ న్నతుడవీసః పురములను
మాటిసఁడచు నే ♦ ర్పరివిసీసః గట్టురాపట్టినామెనఁగలిగితివ
శంకరయమిశ్వరాఖ్య నే ♦ సఁగెదవీసః

కం॥ భవమభవ మౌచులకు నీ । వవనింజేరితివొ జరిగె ♦ నదియం
తయుఁగా నవెనకాస్థియమునకై । దివికిన్నను గిరిశయరుగు ♦
దెమ్మొచ్చరాట్టి॥

మ॥ నిరయంబెంతయురొప్ప నిప్పగిది న ♦ వే వోముఖుల్వేల్పులె
ల్లను విజ్ఞప్తినొనర్చ శంకరుడు కై ♦ లాసాభిధాత్యోత్పదం
బును బొందగఁడలంపమోలశఁడం ♦ బుక్షీరహంసస్మయం
బును వాఁచు మ హిమాక్షమొప్పెఁ బ్రమథ ♦ పూహార్చితం
బత్తజిత్॥

శ్రీ. కౌశేంద్ర ముఖ్యులు ♦ ధేశులెంతయుభక్తి ; జయదేవయనుచు
సంస్తవమొనర్చు బృందాంకులు కనఁన్మందారతరు సూనఃబృం
డముఁ దుష్టిపొర్పించుచుండస్థితధీకివినీత్యుపేతచేతస్కందై
ధాతయాద్యతిని గే ♦ లూతయొసఁగి సనకాదినిఖిల సమ్మని
నర్మలురుభక్తి ; నిగమాంతసూక్తులఁ ♦ బొగడుచుండ॥

శ్రీ. నరదానూట చంద్రశే ♦ ఖతలనఁగి శైలసన్నిభమగు మ
హాక్షంబునెక్కి గాన సర్తననాద్యము ♦ హ్రీలనైజః ధామ
మురుజేత సప్తరం ♦ ధాముడంత॥

సీ॥ ఏమహాత్మునిచే స ♦ మీరితంబగు నడ్వయము తారకమగు
బ్రహ్మంబును వినఁ ఘనుఁడు విముక్తినిగనునొ యేఘుచుపాద;
రాజీవముల ద్విదఃరాజులెల్ల నాశ్రయించెదరు భా ♦ పాధిపు
నకు నెవ్వఁ; జాతమదవదంజయ్యెఁగ్రతిశి॥ ఖాసుధాలహరిని ♦
క్కముగ నెవ్వనికంత; మున రహించు నొసకమ్మునునెవండు॥
గీ॥ వజ్రలఠిఁగను భోగ్యాసంగ ♦ వర్జితఁడయి సతతముచుగొల్చు
నెవని హం ♦ సలురుభక్తి సుస్మితసుశాంత విలసదా ♦ స్వం
డు నెవ్వఁ డట్టి యద్భుతశంకర ♦ యతిపుఁగొల్తు॥

—♦ ఆ శాస్త్రసాంతము ♦—

శా॥ శ్రుతితత్వ స సమాహమః సచహా ♦ సూక్తిస్సరద్వారిరు॥
జ్ఞాత్యావాసితరాజహంస బుధసం ♦ దోహేష్ఠితార్థప్రదా॥
కాత్యాయన్యధినాథమృత్యుమఖనా ♦ కళ్యాణసంఘాయకా॥
సత్యానందరసాత్మకేష్యనకతే ♦ శా! మోహిసిపూర్ణవా॥

—♦ వనమయారవృత్తము ♦—

సోమసకలామరగ ♦ ణోదధిశశాంకా॥
కామహరసంయమిని ♦ కాయహృదలంకా
రా! మునికదంబనుత ♦ రాప్యనగసంకా॥
శా! మహితభూరికరు ♦ శాఘ్య, యకలంకా॥

—♦ చంద్రశ్రీనృత్తము ♦—

విరాజద్రాప్యగాగ్రితల ♦ విమలావర్ణైరతనై॥
స్ఫురత్ప్రీతానీనా! నిఖిల ♦ సురసంపూజ్య రతనై॥
కరస్ఫూర్జితాణా! ఘణిని ♦ కరభూషా! శ్రీతతా॥
వరస్మేరాకారుణ్యవిధి ♦ వరగౌరీకళతా॥

—: శ్రీ స క లే శ్వ రా ర్పణ మ స్తు . :—

— ♦ గ ద్య ము . ♦ —

ఇది శ్రీమచ్ఛంకర గురుకరుణా సమాసాదిత సకలవిభావభాస్వర
ప్రసన్నమాన శ్రీమద్భుమిపాత్యస్వయ శయఃపారావార రాకా
సుధాకర, శ్రీమచ్ఛాండిల్య సగోత్ర పవిత్ర, సంతకాగ్ని
హోత్ర పరిచర్యోపాత్త ఘనతరసజ్వలమగ్ని రాజమాన
పేరి సోమయాని పాత్త్ర, బుధజనసంభావ్య సచ్చే
ముషీకలిత వేంకటాచలపతి సుధీతనూభవ,
నైరంతర్య భక్తిసంభావితభవానీధవ, విబుధ
జనవిధేయ, మేకటసుబ్రహ్మ్యశర్మాభి
ధేమాంధ్రీకృతంబైన శ్రీశంకర
విజయంబునందు
దశమాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

